

Raftul
Denisei

AUTOAREA BESTSELLERULUI *SOTIA AVIATORULUI*

Melanie Benjamin

Femei
de
Oscar

roman

book

HUMANITAS
fiction

Melanie Benjamin

Femei
de Oscar

Traducere din engleză de
IRINA BOJIN

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

MELANIE BENJAMIN

THE GIRLS IN THE PICTURE

Copyright © 2018 by Melanie Hauser

This translation published by arrangement with Delacorte Press, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC.

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2020, pentru prezenta versiune românească (ediția digitală)

ISBN: 978-606-779-679-7 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

*Lui Benjamin Dreyer,
fără de care acest roman ar fi zăcut într-un sertar.*

„Poate că formula cea mai simplă de intrigă este următoarea: inventezi niște personaje pitorești și le împingi în situații imposibile sau încurcături stânjenitoare, din care le scoți apoi în modul cel mai logic și mai spectaculos, făcându-le fericite.“

Frances Marion

FRANCES

1969

În ultima vreme, linia care desparte viața reală de film a început să se șteargă.

Se întâmplă ca o amintire să năvălească peste mine, fie că e vorba de oglinda retrovizoare, spartă, a primei mele mașini, ori de fluturarea fantomatică a perdelei în fața ferestrei deschise, pe când eram mică, și impresionabilă, și țintuită la pat de febră. Sau de arcuirea ispititoare a buzelor unui bărbat al cărui sărut trebuie să-l fi cunoscut cândva în viața mea. Dar, cu cât zăbovesc mai mult asupra amintirii, cu atât sunt mai nesigură de unde mi se trage. Să fie cu adevărat o amintire de-a mea?

Ori o fi împrumutată dintr-un scenariu scris tot de mine? Nu cumva perdeaua flutura din cauza unui ventilator electric ce nu apărea în cadru și care era îndreptat în așa fel încât să o miște? Buzele bărbatului se arcui au apropiindu-se de ale mele sau de aparatul de filmat?

Mi-e din ce în ce mai greu să fac diferența. Și, sinceră să fiu, nici nu știu dacă trebuie să-mi pese. Pe de o parte, mi-ar fi mai ușor să-mi petrec restul zilelor convinsă că toate amintirile mele, mai ales cele neplăcute, au fost născocite ca să fie trăite de altcineva, pe ecran.

Pe de altă parte, dacă nu pot să-mi revendic apartenența amintirii capului lui Fred odihnindu-mi-se pe pernă în fiecare noapte, de parcă n-ar fi putut să stea departe de mine nici măcar în vis, cum Dumnezeu să fiu în stare să mai adorm vreodată?

Iar cei care pot să-și catalogheze cu certitudine amintirile – reale sau cinematografice – se împruținează la număr pe zi ce trece.

Ba nu, nu se „împruținează“, Fran. Țsta e un cuvânt fandosit. Spune-o de-a dreptul! Oamenii aceia *mor*. Prietenii tăi, colegii, toate relicvele hollywoodiene, așa cum ești tu însăși, pier, se duc unul câte unul. Asemenea

cailor de război după ce, bătrâni fiind, sunt lăsați să umble în voie pe câmp; sau a plantelor care au stat atârinate prea mult timp în vitrina florăriei.

Chiar și când eram absolut sigură că mă aflu în fața unei case reale, în care intrasem de multe ori înainte, și simțeam pe obraji suflul răcoritor al vântului, nu al ventilatoarelor de pe platoul de filmare, nu mă puteam abține să nu ating stucul zgrunțuros de pe zid, ca să fiu sigură că nu pot trece cu degetul prin el. Așa am făcut și acum. Am atins peretele. Apoi am sunat din nou la ușă.

— Îmi cer scuze că v-am lăsat să așteptați, Miss Marion.

Ușa a fost deschisă de un majordom în livrea, care m-a și surprins încercând stucul cu unghia. M-a privit bănuitor, mijind ochii, de parcă era convins că sunt într-adevăr o bătrână țicnită, așa cum s-ar fi zis că sunt.

— Miss Pickford nu primește vizitatori astăzi.

— I-ai spus că sunt eu? Frances? Că am cerut s-o văd? Pe Fetissă?

— Da, Miss Marion. Însă Miss Pickford tot nu primește vizitatori astăzi.

— E... e bolnavă?

Majordomul a coborât ochii spre pantofii lui bine lustruiți și a evitat să-mi răspundă.

Am aruncat o privire la ceas, cântărind situația. Să mă întorc și să plec, să las lucrurile să curgă de la sine și tragedia să se consume? La urma urmelor, ultima oară când am încercat am fost insultată și dată afară din casă. M-am jurat atunci că n-am să mai pun piciorul aici. Și totuși, iată-mă. Iar mă căznesc să schimb mersul lucrurilor, ca o proastă ce sunt. O bătrână proastă sentimentală.

Am închis ochii și mi-am închipuit micul meu apartament, pardoseala răcoroasă a gresiei, canapeaua ca o îmbrățișare de pluș, paharul înalt de ceai cu gheață pus la îndemână și pe mine moțâind, pe jumătate adormită de dialogurile din *La marginea nopții* sau vreo altă telenovelă cu care îmi trec timpul. Fiindcă, trebuie să recunosc, sunt prea bătrână pentru treaba asta anevoioasă pentru care nu-mi va mulțumi nimeni – să *salvez* pe cineva.

Și, mă rog, unde era Mary când am avut *eu* nevoie să fiu salvată, cu mult timp în urmă? Chiar aici. A stat ascunsă în spatele ușii ăsteia. Atunci ce m-a apucat pe mine să bat la ușa ei acum?

De vină sunt amintirile care ne leagă; momentele de triumf și tragediile;

eroina care, până la urmă, e la înălțimea situației, în ciuda ispitelor – toate intrigile filmelor scrise de mine, învâlmășite într-un ghem uriaș, pe care nici eu nu-l puteam descâlci. Până la urmă, am apucat un fir mai gros, care ieșea din ghem.

„Fiindcă nu mai e timp.“

M-am îndreptat de spate, mi-am supt burta, l-am dat deoparte pe majordomul care, rămas cu gura căscată, n-a opus rezistență, și am pătruns în holul răcoros al conacului Pickfair.

— Unde e Buddy... domnul Rogers?

— Domnul Rogers a fost invitat la un prânz. Ar trebui să se întoarcă din moment în moment.

— Lasă-mă să urc la ea. Știi de câte ori am fost în casa asta? De câte ori am ținut-o de mână și i-am spus c-o să fie bine? Nu, sigur că nu știi, ești prea tânăr, nu ești decât un băietan, pe când eu sunt o fosilă, de acord. Prin urmare, tinere, dă-mi voie să te pun la curent: de o *groază* de ori!

Tânărul, care afișa bronzul obligatoriu la Hollywood, a dat înapoi. A oftat adânc, punându-și în valoare pomeții, demni de invidiat de altfel, și a îndrăznit să-mi adreseze un zâmbet perfect, lăsând să i se vadă dinții de un alb orbitor. Cu greu m-am abținut să nu izbucnesc în râs. Bineînțeles! Majordomul de la Pickfair era asemenea tuturor nefericiților de la Hollywood care așteptau să-i descopere cineva. Unele lucruri nu se schimbă în veci.

— Îl cunosc pe Sam Goldwyn, băiete. Suntem prieteni buni. Dacă vrei...

— Desigur, Miss Marion, urcați la etaj, fără probleme!

Mi-am mușcat buzele și am înaintat.

— Iar dacă doriți, a strigat după mine, surprinzându-mă cu vocea lui plină și răsunătoare de bariton, vă dau o poză de-a mea când plecați!

Acum chiar că nu mi-am mai putut stăpâni un chicot. Bietul băiat! Habar n-avea că Sam Goldwyn era încă și mai bătrân decât mine și cu mintea dusă de-a binelea.

Am mutat poșeta în mâna cealaltă și am pășit cu grijă pe pardoseala lucioasă a holului, chiar dacă eram sigură că n-am să alunec sau să mă poticnesc, cum îi văzusem pe mulți pățind înainte. Odată, Charlie Chaplin și-a învelit pantofii cu șervetele de masă cu monograma lui Mary și a

patinat pe pardoseală, jucând iarăși, pentru invitați, una dintre scenele din Charlot pe roțile.

Mary privise scena cu un zâmbet indulgent – același zâmbet subțire, îndelung exersat, pe care i-l rezerva lui Chaplin în toate fotografiile și jurnalele de actualități –, dar de înfuriat, se înfuriase. Îmi dădeam seama văzându-i bărbia, mai hotărâtă ca întotdeauna, cum se crispase sub veselia prefăcută. Cât despre Doug, el nu numai că-l întărâtase pe Charlie, ba chiar se simțise obligat să fie și mai și: își înfășurase la rându-i pantofii în șervete, îl luase pe Chaplin în cârcă și se învârtise cu el pe umeri, și, la sfârșit, profitând de faptul că acesta era mai mic de statură, îl aruncase în aer și îl prinsese în brațe, spre încântarea musafirilor.

În seara aceea, printre invitați se afla ducele de Alba. Împreună cu Gloria Swanson, Rudolph Valentino, Vilma Banky și Aimee Semple McPherson. Era o seară ca atâtea altele la Pickfair, conacul regal din Hollywood unde Mary Pickford și Douglas Fairbanks domneau ca niște suverani neîncoronați, avându-l pe Charlie Chaplin drept bufon de ocazie.

Bineînțeles, mă duceam ori de câte ori eram invitată – sau, mai bine zis, *convocată* –, dar nu mă dădeam în vânt după serile alea ceremonioase, când Mary și Doug erau așezați unul lângă altul la o masă enormă, plină cu boluri cu apă pentru clătit degetele și nu știu câte feluri de furculițe. Oricât m-aș fi căznit – fiindcă riscam să-l scot din pepeni pe Doug –, nu-mi puteam ascunde amuzamentul văzându-i pe acei actori și actrițe ridicați la statutul de zei și de zeițe doar pentru că arătau bine, foști figuranți cu care împărțeam pe vremuri sendvișuri cu brânză uscată și pahare de bere răsuflată și care, nitam-nisam, strâmbau pretențioși din nas dacă se întâmpla ca un servitor să verse un strop de șampanie. „Ce maniere!“ șopteau disprețuitor zeii și zeițele care fuseseră ei înșiși grădinari sau fete în casă; știam cu toții că numai datorită unui noroc chior, a unui hazard genetic sau a bunăvoinței unui mogul cu care se culcaseră ajunseseră acum să poarte tiare și să maimuțarească personajele regale pe care le interpretau pe ecran. Personaje create de mine pentru ei.

Își dădeau atâta importanță pe atunci aceste „stele de cinema“, cum fuseseră recent botezați, deși nu erau siguri dacă industria în care lucrau – pusă pe picioare de noi toți, cu îndrăzneală și noroc, și fiind doar la primii

pași – va avea viață lungă. Și cea mai semeță se ținea Mary Pickford. O priveam din când în când și nu-mi venea să cred ce vedeam: încărcată de diamante, cu buclele aurii strânse în vârful capului, pentru ca lumea să-i poată admira cerceii cu safire cum se legăneau când înclina maiestos din cap în timp ce vorbea cu membrii unor case regale autentice. Cum ajunsese o fetiță irlandeză fără tată născută în Canada să cineze împreună cu regi și regine?

Și cum ajunsese o boemă din San Francisco, divorțată în două rânduri, să fie unul dintre cei mai onorați musafiri? De fapt, și eu eram la fel ca alții; drumul parcurs de mine nu era mai puțin fabulos. Eram pe picior de egalitate cu Louis B. Mayer și William Randolph Hearst. Eram cel mai bine plătit scenarist din industria filmului. Și, asemenea celorlalți, „mă dădusem cu Hollywoodul“.

Cel puțin până când a murit Fred. Atunci am coborât cu picioarele pe pământ. A fost o trezire dură: tiarele și vilele luxoase mi-au părut mai efemere decât recuzita de pe platoul de filmare, singurele lucruri tangibile au rămas patul meu gol noaptea și liniștea care răspundea întrebărilor mele, puse în șoaptă când eram singură, doar cu mașina de scris drept tovarăș.

Cu toate astea, mă consideram una dintre cei care avuseseră parte de noroc, în acest paradis nemilos. În fiecare seară mulțumeam cerului pentru viața pe care o aveam, cu dramele ei cu tot, pentru că mă obligase să o iau pe alt drum, lipsit de binecuvântarea sau blestemul unei grandioase scări în spirală, așa cum era cea pe care o urcam acum, de candelabrele strălucind cu puterea a mii de stele, de draperiile de catifea împodobite cu broderii superbe, dar a căror menire era să țină viața reală cât mai departe.

În timp ce urcam încet scara – Doamne sfinte, atât de abruptă a fost întotdeauna? – am aruncat o privire spre celebrul salon care se deschidea din holul de intrare. Acolo, deasupra căminului, atârna portretul emblematic al lui Mary Pickford, „Fetița cu bucle de aur“, immortalizată în floarea tinereții și a frumuseții, figura care, la un anumit moment, fusese venerată și adorată de toată suflarea Americii, inclusiv de mine.

Portretul acela. Imaginea idealizată a unei fetițe. El era motivul pentru care Mary stătea acum ascunsă în camera cufundată în întuneric, ferindu-se de soare, de lumina neiertătoare, nefiltrată de perdele, aceeași lumină pe

care o iubea atât și care îi punea în valoare frumusețea când era tânără. Mary mi-a mărturisit odată că avea o senzație ciudată, de răceală pe obraji, atunci când fața nu-i era scaldată de lumina proiectoarelor și a spoturilor. Se obișnuise într-atât cu dogoarea luminilor de pe platou, că lumina zilei i se părea prea slabă.

Acum, dacă e să dăm crezare zvonurilor, Mary Pickford nu ieșea din cameră decât noaptea, și uneori se așeza în fața tabloului și îl privea îndelung. Alteori, stând în genunchi, se juca încântată cu celebra ei colecție de păpuși: dădea petreceri liliputane sau se înduioșa schimbând hainele unor bebeluși de jucărie.

— Ar trebui să dau tabloul ăla jos cu mâna mea, am bombănit fără să-mi pese dacă mă aude careva.

Vorbesc singură tot timpul. Consider că e unul dintre privilegiile care vin odată cu vârsta.

Când, în cele din urmă, am ajuns la etaj, picioarele îmi tremurau de efort și bluza mi se lipise de spate, udă de sudoare. În primul moment n-am izbutit să-mi trag sufletul; aerul stătut îmi prinsese pieptul ca într-un clește. Doamne, ce n-aș da să mai trăiesc o dată zilele când nu știam ce-i oboseala și alergam după Mary, care țopăia sprintară pe platoul de filmare și se ținea de farse; chicoteam amândouă ca niște copilițe în timp ce făceam filme împreună.

Optzeci. Acum aveam optzeci de ani. Până și Chaplin începuse să dea semne de oboseală după ce trecuse de șaptezeci de ani. Am tras încă o dată aer adânc în piept, mi-am netezit piepții bluzei, mi-am șters sudoarea de pe frunte și am pornit-o pe coridorul acoperit cu covor gros. Și aici atârnav pe pereți portrete și fotografii ale lui Mary – Mary în *Pollyana*, în *Sărmana fetiță bogată*, în *Micuța Annie Rooney*, în *Micul Lord Fauntleroy*. Fotografii ale lui Douglas Fairbanks în costum, cu dinții albi sclipindu-i pe fața bronzată și cu ochii mijiți de un râs irezistibil.

În schimb, nu era nici o fotografie cu Buddy Rogers. M-am întrebat, a nu știu câta oară, cum răbda actualul soț să dea peste tot cu ochii de predecesorul lui. Uneori, Mary chiar îl striga „Douglas“. Iar Buddy răspundea de fiecare dată cu același zâmbet îndatoritor, care pe mine mă îngrețoșa oarecum.

În sfârșit, am ajuns la capătul coridorului, în fața unei uși închise. Am șovăit un moment, îndeajuns cât să mi se trezească mânia și resentimentele și să-mi aduc aminte. Mi-am amintit de câte ori mă dăduse Mary deoparte, uitase de ziua mea de naștere, nu-mi dăduse telefon, nu-mi scrisese, *nu ținuse minte*. Îndeajuns cât să mă bată gândul să mă întorc din drum această ultimă oară, până când, retrăind poate o scenă dintr-un film, m-am auzit spunând:

— În viața mea nu m-am întors din drum.

Drept care am bătut hotărâtă la ușă, îndeajuns de tare cât să alung amintirile și fantomele trecutului, ca să am o șansă cât de mică să-i salvez pe cei vii.

— Mary? Mary, eu sunt. Frances. De ce nu m-ai sunat? Te-am căutat.

— Nu! O voce amortită de îndelungă tăcere, o voce care părea acum a unei fetițe: pițigăiată, nesigură, tremurândă. Nu, pleacă, Fran, scumpo! Te sun eu mâine.

— Ba să știi că intru, Mary. Vreau să vorbesc cu tine. Chiar acum.

— Nu! Nu mă... Fetissa nu se simte plea bine azi, Flan!

M-am strâmbat auzind-o cum vorbește ca un copil mic și am pus mâna pe clanță.

— N-ai nimic.

Am deschis ușa, dar a trebuit să mă opresc în prag. Era atât de întuneric în cameră, că am întins instinctiv mâinile, ca un orb, să pipăi ce se afla în fața mea. Printre draperiile bine trase abia dacă pătrundea o rază firavă de lumină, în care se învârteau și dansau mii de fire de praf. Am simțit și un iz familiar: mirosul iute și dulce de whisky și parfumul de ienupăr al ginului.

După ce m-am obișnuit cu întunericul am zărit patul imens, cu draperii atârinate deasupra tăbliei. De perne stătea proptită o siluetă plăpândă, mai degrabă o umbră. Mi-a luat ceva vreme ca să disting toate detaliile, iar când le-am văzut, inima mi s-a strâns întâi de groază, apoi de milă. Am dat înapoi un pas, refugiindu-mă în pacea netulburată a unei alte amintiri, o amintire pe care nu reușisem totuși s-o izgonesc din minte.

Amintirea unei alte vremi, a unei alte uși, a aceleiași siluete plăpânde ieșind din penumbra compactă a unei camere.

CAPITOLUL 1

FRANCES

Primăvara lui 1914

— Mary? Mary, mă auzi? A venit pictorița de care ți-am vorbit. Owen Moore a ciocănit tare la ușă, a ascultat cu capul lăsat într-o parte și a ridicat un deget. Așteaptă, acum face montajul, m-a anunțat cu dispreț în glas. Nu pleca. Are să te strige când termină.

— Sunteți sigur că e momentul potrivit? Am plesnit cu palma poalele fustei lungi și m-am pus pe strănutat din cauza prafului roșiatic de California care ieșea din ea. Mi-am pipăit pălăria cu boruri largi ca să mă asigur că e bine prinsă, la locul ei. Of, ce bine era dacă-mi aduceam schițele! Numai că, în dimineața aceea, temutele vânturi fierbinți numite Santa Ana suflaseră mai abitir ca alte dăți. Mi-ar fi smuls din mână mapa cu desene. Firește, nu aveam mașină, așa că am fost nevoită să iau tramvaiul. Nu aveam habar la ce număr să sun ca să amân întrevederea și, chiar dacă aș fi avut, n-aș fi sunat nici în ruptul capului.

Drept care am lăsat schițele acasă, și acum mă simțeam de parcă îmi rătăcisem copilul, atât de obișnuită eram să am ceva în mână – un caiet de schițe, un jurnal, o carte, lucrul de mână. „Nu-ți poți stăpâni mâinile“, mă dojenea mama mereu. „Fetițo, nu-ți poți stăpâni mâinile tot așa cum nu-ți poți stăpâni mintea.“

— Sigur, sigur, momentul e potrivit. Owen nu mai avea răbdare. Se vedea că îi părea rău că aranjase întrevederea chiar din clipa în care o propusese.

— Mary! a țipat Owen din nou. Hai mai repede!

Din spatele ușii închise nu a venit nici un răspuns până când, încet-încet, am deslușit un hârâit, un țăcănit, un zgomot mecanic. Owen Moore, soțul

diabolic de frumos al lui Mary Pickford, și-a mângâiat obrazul neted, rozaliu, cu o mână albă, delicată; pe degetul mic îi sclipea un inel cu rubin. Mi-am mușcat buzele ca să nu izbucnesc în râs. Ce filfizon ridicol!

— Soția mea se crede o mană cerească pentru industria filmului, a zis dând ochii peste cap, cu mimica exagerată a unui actor de film – de film de proastă calitate, pe deasupra. Nu e decât o fetiță irlandeză, frumoasă, e drept, cu un pic de talent acolo unde se cere, nicidecum cerebrală, dacă vrei să știi părerea mea.

— Adevărul e că nu vreau. Să vă aflu părerea. M-am foit un pic pe loc, căutând o poziție prin care să-mi arăt dezaprobarea fără să-l jignesc. Owen Moore mi-a fost antipatic din momentul când s-a apropiat pe furiș de mine la petrecere, fluturându-și inelul prin fața mea, iar acum îmi era și mai nesuferit. Auzi, să vorbească așa de soția lui! Încă un bărbat netrebnic, speriat de o femeie inteligentă – lumea era plină de proști de-ăștia. Și totuși, viitorul meu era tocmai în mâinile prostului ăștia.

— Ei, află că așa stau lucrurile.

— Eu cred că e un mare talent, am zis, nemaiputând să mă abțin. Mi-au plăcut dintotdeauna filmele ei, chiar și înainte să fie cineva. Chiar și când era doar „Fetița cu bucle de aur“ angajată de compania Biograph.

— Nu mai spune, a rânjit Owen. Nu-i plăcuse că-i respinsesem avansurile la petrecere, însă îmi obținuse invitația după care tânjiseam atât. S-a strâmbat iar, prefăcându-se scârbit, și a dat să plece. Sunt așteptat pe platou, așa că mă scuzi, a zis și a plecat spre „platou“, ce-o mai fi fost și ăla.

Am rămas singură. Nu-mi venea să cred; nu mai fusesem niciodată într-un studio. *Studio*. Un cuvânt prea pretențios, care desemna o adunătură de clădiri și hangare abia ținându-se pe picioare, ridicate, se vedea cât de colo, cu atâta grabă, că te mirai cum de nu le puneau la pământ vânturile turbate care bântuiau prin partea locului. Când sosisem îmi spusese numele unui bărbat blazat, care mai avea încă urme de machiaj pe după urechi și care făcea oficiul de portar. După ce a căutat pe o listă, mi-a spus să merg în hangarul cel mai mare și să-l aștept acolo pe Owen.

Hangarul era un labirint de camere atât de aiurit dispuse, încât doar cu greu găseai calea. Dintr-un colț al acestui spațiu enorm răzbăteau lovituri de ciocan izbînd cu furie cuiele și un hârșăit de fierăstraie mușcând din lemn.

Din altul răsuna o melodie sentimentală. De sus atârnav becuri goale, legate de cabluri lungi, scămoșate. Din toate părțile se auzeau strigăte: „Fii atent la camera aia!“, sau „Iar filmează indienii porcării de-alea?“, ori „I-ai pus Sylviei costumul potrivit pentru secvența cu visul Litei?“ Afară, pe ferestrele și ușile deschise, prin care intra atâta praf, că totul era acoperit cu un strat gros de un deget, am zărit un șir de încăperi înalte, fiecare având trei pereți, dar, dintr-un motiv neînțeles pentru mine, fără tavan; în locul acestuia era o țesătură subțire ca un voal, întinsă pe niște sfori, ca un fel de baldachin. Fiecare era aranjată altfel: una era o cameră de zi, alta un dormitor, un saloon din Vestul Sălbatic, o sufragerie victoriană. În fața acestor încăperi, acolo unde ar fi trebuit să se afle cel de-al patrulea perete, grupuri de oameni erau adunate în jurul unuia care învârtea de zor manivela aparatului de filmat. Alături de el, bărbați sau femei cu megafoane în mână urlau, dând indicații unor persoane cu fețe vopsite, spectrale; pe sub machiajul alb se zărea pielea palidă, puțin îngălbenită, în schimb, ochii și gura erau niște pete întunecate. Aceste persoane se învârteau cu mișcări cam stângace, înțepenite, prin încăperile fără tavan, luminate doar de generosul soare californian. Owen ieșise pe ușă, îndreptându-se spre una din aceste încăperi. Țasta să fi fost „platoul“?

— Hei, ești străină pe-aici?

Un bărbat doar un pic mai înalt decât mine m-a bătut pe umăr.

— Da... cam așa ceva.

— Ce cauți aici? M-a privit printre gene, iar eu am roșit, simțindu-mă vinovată că încălcasem o proprietate privată. Oamenii obișnuiți nu aveau voie să intre în studiourile cinematografice? Să-și fi bătut Owen joc de mine? Drept răzbunare că îl respinsesem?

— Ca s-o văd... să mă văd cu Miss Pickford?

Din păcate, răspunsul meu a sunat mai degrabă a întrebare, iar tânărul, cu toate că era mic de statură, părea perfect capabil să mă apuce de guler și să mă arunce afară, de unde vântul fierbinte m-ar fi măturat ca pe un gunoi.

— Mary? Ei nu-i plac străinii. Ești sigură?

Am tras aer adânc în piept, cât să-mi aduc aminte cine sunt și de ce mă simțeam îndreptățită să mă aflu acolo.

— D... da. Foarte sigură.

Băiatul a făcut încă un pas înspre mine, dar nu m-am dat îndărăt, ba chiar am apucat mai strâns mânerul poșetei, gata să-i trag una în cap, dacă era nevoie. Avea ochi albaștri și o privire dură, care mi-a părut amenințătoare până când am zărit în ea o sclipire jucăușă. Nu cumva era pus pe șotii? Sclipirea era mai puternică acum și trăsăturile i s-au îmblânzit. Într-o clipă, s-a schimbat dintr-un bătauș primejdios într-un spiriduș jovial cu – asta-i culmea! – gropițe în obraji.

— Ei, așa să fie. Cred că poți să mergi, Mary e acolo. A arătat cu degetul spre ușa închisă.

Nu-mi venea să cred. Băiatului ăsta îi păsa de Miss Pickford mai mult decât propriului ei soț. Căci, dacă stau să mă gândesc, Owen Moore nu avea habar nici cine sunt în realitate, nici ce intenții aș putea avea.

— Știi, mi-a spus domnul Moore.

— Owen! s-a strâmbat băiatul. Deci, domnișoară Străină, îți place aici? m-a întrebat arătând cu mâna spre platourile de filmare.

— Da, da, îmi place! am răspuns și m-am mirat singură de ce spuseseam. De fapt, chiar îmi plăcea, oricât de ciudat și de haotic părea locul acela. Mă așteptasem, chiar nădăjduisem că-mi va plăcea, dar chiar și așa, auzindu-mi entuziasmul din voce, din propria voce, am fost uimită. Parcă mă pregăteam să mă arunc cu capul înainte într-o piscină cu apă mică.

„Mișcătoare.“

Prima oară când am auzit cuvântul, era folosit pentru a denumi persoane, și nu imaginile hipnotice care se mișcau și pâlpâiau pe ecran. „Noi nu primim mișcători în casă“, îmi repetaseră mai multe proprietărese cu doi ani în urmă, când, abia sosită în Los Angeles, căutam o cameră cu chirie.

— Ce-i aia „mișcător“? am întrebat, neînțelegând.

— Ei, știi tu, oameni de-ăia ce aleargă de colo-colo cu aparate de filmat și fac imagini mișcătoare. *Filme* din alea. Nu cumva ești din tagma lor? Mă cântăreau din ochi, bănuitoare, iar eu mă străduiam să arăt cât mai ne-mișcătoare cu putință, căci îmi doream cu disperare să obțin camera. Cu toate astea, un drăcușor parcă mă îmboldea să răspund afirmativ. Cât de pornite erau matroanele alea, ceva de speriat!

— Nu, nu sunt o mișcătoare, recunoșteam, lepădându-mă de solidaritatea cu cei năpăstuiți de soartă.

— Bine, atunci îți închiriez camera. Și m-a lăsat să văd locuința mai mult decât modestă, sărăcăcios mobilată cu piese victoriene pline de praf și mucegai și cu covoare orientale roase până la urzeală, că mă minunam cum de proprietărea sa avea obrazul să ia pe cineva de sus, și cu atât mai puțin pe misterioșii „mișcători“.

Născută și crescută în San Francisco, fusesem avertizată de toată lumea că, odată ajunsă în Los Angeles, am să arunc o privire în jur, am să fac stânga-mprejur și am să vin înapoi acasă cu primul tren. „E un oraș destrăbălat și barbar, care colcăie de păgâni!“ „Nici măcar un muzeu n-au!“ „Am auzit că mână cirezi de vite pe străzi și cum dai să te întorci, te înțepi în cactuși!“

Dintre toți, mama se ruga cel mai tare de mine să nu plec.

„Nu mă duce capul ce să cauți tu într-un loc așa de sălbatic, spunea pufnind dezaprobator. Ai destule lucruri de desenat și aici, dacă tot mai ții să devii pictoriță.“

Mă abțineam să-i amintesc mamei că soțul meu – al doilea, lucru care o nemulțumea, așa că mai bine nu-l menționez – fusese trimis la Los Angeles ca să deschidă o filială a companiei producătoare de oțel al cărei proprietar era taică-su și că eu, ca soție, eram datoare să-l însoțesc. Nu că m-ar fi încântat peste măsură ideea de a mă muta; iubeam orașul San Francisco. Îmi erau dragi colinele lui, clădirile maiestuoase, apărute ca prin farmec după cutremurul din urmă cu opt ani, muzeele, teatrul și opera, eleganța pe care o întâlneai oriunde pe stradă, chiar dacă majoritatea locuitorilor erau doar la o generație distanță de căutătorii de aur, ba unii nici măcar atât.

Cu toate astea, din clipa când am coborât din tren la Los Angeles am fost fermecată. Nici vorbă de orașul searbăd, locuit de cowboy; dimpotrivă, era un loc inundat de culoare, cu flori roșii, aurii, purpurii și albe revărsându-se din jardinierele de la ferestre și îmbrățișând fiecare felinar. Am rămas cu gura căscată văzând marii arbori de piper californieni, frunzișul ca o dantelărie verde, atârând leneș sub greutatea ciorchinilor cu boabe roșii pentru a oferi cel mai bun adăpost împotriva soarelui arzător, care doar arareori găsea un nor după care să se ascundă. Am știut pe dată că, deși născută în San Francisco, n-am să mă plictisesc în veci de priveliștea aceea. Crânguri de portocali acopereau pantele munților, care coborau până în

brațele deschise ale mării, iar aerul era așa de parfumat, că pe loc mi s-a făcut poftă de fructele dulci-acrișoare după care nu tânjiseam niciodată.

Oriunde mergeam dădeam de părculețe pitorești, înconjurate de căsuțe din chirpici, așa cum văzusem în fotografii din Mexic. În mijlocul parcurilor erau arteziene decorate cu plăci de ceramică colorată, pe marginea cărora unii leneveau, alții trăgeau un pui de somn, citeau, ori pur și simplu se bucurau că pot să stea la aer în cămașă, la mijlocul lui februarie. La început, mi s-a părut că întreg orașul e cuprins de moleșeala asta care amenința să mă prindă și pe mine, lăsându-mă fără putere; am trecut ca o somnambulă prin căsătoria cu un bărbat pe care nu l-am înțeles și pe care, îmi dau seama acum, când e prea târziu, nici nu-mi dădusem osteneala să-l cunosc. Mă achitam de îndatoririle de serviciu, desenând reclame pentru o agenție publicitară, dar eram plictisită până peste cap, simțeam că bat pasul pe loc și că nu mă regăsesc – la urma urmei, în câte feluri poți desena o cravată? După ce euforia inițială s-a risipit, mi se părea că am venit la Los Angeles ca să trec adormită printr-o viață dezamăgitoare pe care în nici un caz nu mi-o dorisem.

Încercam uneori să mă trezesc dându-mi singură palme, cum fusesem învățată: „Și cum a rămas, fato, cu visul tău de a crea, de a lăsa în urmă ceva durabil, ceva de valoare? Parcă te gândeai să ajungi ca Rembrandt sau Chopin? Nu ziceai că ai să pui lumea pe jar? Că ai să ajungi celebră și ai să întorci lumea pe dos?”

Am fost o *proastă*, dragilor, de aici mi s-a tras. Am avut nu unul, ci *două* mariaje pripite, pe care nu le pot pune decât pe seama idioteniei de care suferi în tinerețe: prima oară m-am măritat la șaptesprezece ani, a doua oară, la douăzeci și doi. De fiecare dată când am dat peste un obstacol care mă împiedica să devin Rembrandt sau Chopin, am spus „da” primului care m-a cerut, fără să mă gândesc nici măcar o clipă. În același timp, de cum am rostit acest cuvânt, m-am și răzvrătit. N-aveam câtuși de puțin chef să fiu o soție pe gustul societății, măritată cu un soț pe gustul societății.

Dar, naiba să mă ia, nu mă puteam hotărî ce altceva să fiu, nu puteam să mă hotărâsc la nimic, nu *faceam* decât să eșuez în căsnicii lamentabile, doar ca să amân momentul când urma să fac ceva sau să iau o hotărâre; o luam iar și iar de la capăt până când am izbutit să-mi înăbuș ambițiile tinereții

într-atât, încât nu mai prezentau nici un pericol pentru un somnambul patentat cum eram eu.

Seara, după ce luam masa în tăcere cu străinul cu care eram măritată – chiar așa, mă uitam de multe ori la Robert, dându-mi seama că, după ce împărțiserăm patul timp de doi ani, nu-i cunoșteam trăsăturile și mi-ar fi fost greu să-i desenez portretul din memorie –, mă duceam la fereastră și mă aplecam peste pervaz. Visând cu ochii deschiși, respiram aerul înmiresmat, simțeam pe obraji sarea oceanului, adusă de briza caldă, priveam frumusețile din jurul meu, și totuși nimic nu mă emoționa, nimic nu-mi ajungea la suflet. Acesta rămânea adormit, în așteptare. Aștepta pe cineva... sau ceva.

Într-o dimineață când întârziaseam la serviciu am dat grăbită colțul și m-am lovit de un zid uman: o grămadă de oameni, întorși cu spatele la mine, îmi blocau calea.

— Scuze, am mormăit, mi-am apucat pălăria cu o mână, am strâns mai tare la subraț caietul cu schițe și mi-am făcut loc prin mulțime, împingând cu cotul oamenii care refuzau cu încăpățânare să se dea la o parte. Vă rog, dați-mi voie să trec!

— Bun, acum adu polițiștii! a strigat cineva.

Enervată, mi-am croit drum până în față, unde, odată ajunsă, m-am oprit și m-am dat îndărăt poticnindu-mă. Chiar în mijlocul străzii de obicei pline de mașini stătea un bărbat și dădea ordine printr-un megafon, în timp ce un altul învârtea manivela unui aparat de filmat pus pe un trepied care se cam clătina. Am privit în jur speriată. Mi se părea că dădusem peste ceva ilegal. Cum ar fi spargerea unei bănci.

Și poate că așa și era. Majoritatea celor prezenți urmăreau scena care se desfășura în fața lor cu expresii severe, dezaprobatoare.

Pe neașteptate, o mână de oameni îmbrăcați în uniforme mototolite de polițiști au năvălit pe stradă, apărând de după un colț și îndreptându-se spre aparatul de filmat. Alergau de colo-colo, cădeau în fund, se pocneau unul pe altul cu bastoanele. În mijlocul străzii largi, nepavate, se afla o poartă îngustă. Doar o poartă, nici un gard. Am pufnit în râs văzând că polițiștii, în loc să ocolească poarta – nu se putea să nu vadă că lipsește gardul – se căzneau să tragă zăvorul, după care, răbdători, se strecurau unul câte unul

pe poarta acum deschisă.

Cel mai scund dintre polițiști, un tânăr subțire, cu păr cârlionțat, nu s-a mulțumit doar să iasă pe poartă. A făcut un salt în aer, s-a dat peste cap și a aterizat într-un picior, ținându-l pe celălalt îndoit în spate – un arabesc grațios, de dansator profesionist. Nu m-am putut abține și am aplaudat încântată.

Omulețul s-a întors spre mine. În ochi i-am zărit o licărire ghidușă. M-a salutat ridicându-și pălăria, a sucit din nas, și-a ridicat pantalonii lăbărțați și a zbughit-o după ceilalți.

Privindu-l, am simțit un fior în piept; mi s-au muiat genunchii, de parcă mă cuprinsese o dorință irezistibilă. M-am uitat în jur, să văd dacă băgase cineva de seamă ce se întâmpla cu mine. N-aveam nici o îndoială că se vedea de la depărtare cât de răvășită de dorință eram. Și pentru ce? Un aparat de filmat pus în mijlocul străzii? Bărbații aceia caraghioși, micul clovn grațios care știa să facă figuri de balet? Ori poate începeam să înțeleg că aveam în fața mea niște oameni care erau bucuroși să lucreze și să creeze împreună, în timp ce aparatul se învârtea fără încetare, înregistrând... *filmul*? În cele din urmă, vedeam cu ochii mei, îi vedeam pe oamenii a căror soartă o deplângeau proprietăresele. Existau cu adevărat. Și făceau *ceva*, ceva rar și minunat, chiar aici, pe strada asta banală, pe care treceam zilnic.

Oricum, mi se făcuse pielea de găină. M-am auzit chicotind, un sunet de care mă dezobișnuisem într-atât, că mai-mai să-mi dea lacrimile. Trecuse atâta timp – inadmisibil de mult – de când nu mai simțisem ceva asemănător cu bucuria. De fapt, de când nu mai încercasem vreun sentiment.

Ei, sigur că n-am plâns. Cine ar fi putut să se uite la omuleții ăia caraghioși care se învârteau de colo-colo, se scâlâmbăiau și se pocneau în cap cu bastoanele fără să râdă cu gura până la urechi? De fapt, mă și dureau fălcile de atâta râs, însă era o durere plăcută. Mă distram cum nu mă mai distrasem de multă vreme și puțin îmi păsa de ceilalți că mă priveau de sus. Ba chiar am scos limba la unul care se zgâia la mine, până când o mașină și-a făcut apariția de după colț, zdrăngănind din toate încheieturile. Venea în viteză drept spre noi.

Polițiștii s-au împrăștiat, la fel și spectatorii. Acum nu mai aveau figuri

demne: strigau și se dădeau înapoi, scăpând din mâini geți și pachete. Erau la fel de caraghioși ca polițiștii cei bezmetici, așa că am răs și de ei în timp ce rabla se apropia tot mai mult. Am sărit pe trotuar, însă bărbatul care mânuia aparatul de filmat și cel cu megafonul nu s-au clintit. Priveam, fără să-mi pot lua ochii, cum hodorogitul Ford Model T se năpustea zăngănind spre ei și așteptam îngrozitorul deznodământ.

Scrâșnind din frâne și ridicând o ploaie de pietriș de care n-a scăpat nimeni neatins (pe mine m-a izbit o pietricică drept în nas, plus că praful stârnit m-a acoperit din cap până în picioare), mașina a trecut peste poartă și s-a oprit abrupt la doar o palmă de aparatul de filmat.

— Stop! Încheiem aici! a urlat bărbatul în megafon, ștergându-se pe față cu o batistă murdară, în timp ce cameramanul a ridicat aparatul de pe trepied și, fără să se piardă cu firea, s-a apucat să-l strângă. Te-ai apropiat cam mult, Clyde.

— Neah! Știam prea bine ce fac, a răspuns șoferul, care și-a scos ochelarii și a rânjit; era plin de praf pe față. Și capăt cinci dolari în plus fiindcă am venit la mai puțin de un metru de aparat, ții minte că așa mi-ai promis, Mack?

— Bine, bine. Hai la următorul loc de filmare!

Oamenii s-au împrăștiat ca bilele de joc, au sărit în mașini și au plecat, luând cu ei culoarea zilei. În urmă a rămas strada prăfuită, dintr-odată pustie, mohorâtă ca de obicei, și totuși mai puțin reală decât fusese cu câteva minute înainte.

Văzându-i cum se îndepărtează, mă trăgea inima să alerg după ei. Nu m-aș fi mirat nicidecum dacă clovnul cel grațios s-ar fi întors și mi-ar fi făcut semn cu mâna să mă alătur lor, atât de puternic simțeam că acolo îmi era locul. Dar el nu s-a întors, așa că am rămas o vreme privind în urma lor, la praful ridicat de roțile mașinilor. Aveam senzația că fusesem lipsită de ceva nemaipomenit de prețios. Într-un târziu am plecat la lucru abia târându-mi picioarele.

N-am făcut mare brânză în ziua aceea; cred că am desenat de vreo cincizeci de ori aceeași sticlă de colonie. Scârbită și tânjind după *ceva*, mi-am strâns creioanele, am stins lumina și am plecat pe furiș înainte de sfârșitul programului. După colț era un cinema de cartier – o sală veche,

ponosită, cu o cortină atârnată în partea din spate în chip de ecran și cu un bărbat pe jumătate adormit, cocoșat deasupra claviaturii unui pian dezacordat. Am aruncat o privire peste umăr – nu cumva să fiu văzută de cineva de la birou care s-ar întâmpla să treacă pe acolo –, am plătit cinci cenți, m-am așezat pe un scaun șubred de lemn și am răs până m-a durut burta de năzbâtiile aceluiași polițist pe care îi văzusem dimineața. Numai că acum, proiectate pe ecran, costumele nu mai erau albastru decolorat, ci gri deschis, iar polițistii alergau într-un decor diferit – o plajă –, acompaniați când și când de sunetele discordante ale pianului, ori de câte ori pianistul se trezea din moțăială.

M-am uitat în jur la spectatori: oameni asemenea mie, pierduți, posibil singuri, ori poate gospodine care își luau o pauză după cumpărături pentru că nu aveau poftă să dea piept cu corvezile casnice sau cu copiii. Ori soți care nu se grăbeau să ajungă acasă, unde îi aștepta cicăleala nevestelor. Cu toții, fiecare în felul său, găsiserăm calea spre spectacolul de imagini mișcătoare. Și cu toții priveam vrăjiți ecranul, râzând, dându-ne coate, uitând de lumea de afară, de neazuri și dezamăgiri. Și numai datorită filmului.

Din ziua aceea am fost alt om; nu mă mai mulțumeam să stau visătoare la fereastră ori să iau masa cu Robert într-o stare de somnambulism. M-am dat peste cap să-i găsesc pe cei care făceau filme și am fost răsplătită aproape de fiecare dată. Căci dădeam peste ei aproape oriunde în oraș, parcă răsăreau din semințe plantate cu luni de zile înainte.

„Mă duc să mă plimb“, îi spuneam lui Robert, căruia nu-i păsa ce fac atâta timp cât nu costa bani, apoi băteam orașul la pas. Uneori luam tramvaiul, alteori mergeam pe jos până auzeam sirena unei mașini de pompieri (la orice incendiu erau mai mulți operatori cu aparate de filmat, care nu se lăsau descurajați de avertismentele acestora) sau zăream o mulțime de gură-cască.

Odată mi-am făcut loc cu coatele până în primul rând al unui grup numeros care privea un cortegiu nupțial aflat în pragul unei biserici. „Mireasa“ își privea alesul topită de iubire, bătând atât de mult din pleoapele date din belșug cu kohl, încât o bănuiai că are un tic nervos, iar „mirele“ avea pe buze cam tot la fel de mult ruj ca ea. Cameramanul

învârtea viguros manivela, în timp ce persoana cu megafonul – o femeie, de data asta – striga:

— Acum, Bessie, închide ochii și lasă-l să te sărute, dar vezi să nu-ți strici machiajul!

La dreapta mea, o matroană împopoțonată a oftat adânc și a scos o batistă din poșetă. Nu m-am putut abține; trebuia s-o provoc.

— Stați să vedeți scena din luna de miere, i-am șoptit.

— Vai de mine!

Chiar atunci, un pastor a dat ușa de perete.

— Duceți-vă dracului din fața bisericii mele, *mișcătorilor* ce sunteți! a țipat, fluturând pumnul, iar matroana împopoțonată de lângă mine a fost cât pe ce să leșine.

— Acum ce-or să mai facă afurisiții ăștia? se văita ea.

— Nu cred că pastorul face parte din scenariu. Am văzut că operatorul se apucase să strângă trepiedul; nu mai filma. Când l-am privit mai atent pe pastor am văzut că nu era machiat; fața lui arăta cu totul diferit de a celorlalți – avea o culoare mai naturală, pe când actorii aveau pielea palidă, gălbuie, în contrast puternic cu acele culori întunecate ale ochilor și gurilor.

— Plecați! Plecați naibii din fața Casei Domnului! Bărbatul striga cu pumnul ridicat spre cer.

Mi-am zis în sinea mea că ar face bine să-și caute adevărata vocație. Nu se pierdea cu firea în fața aparatului de filmat.

Oamenii din echipa de filmare, fără să se panicheze, și-au adunat repede cutiile, și lăzile, și oglinzile, și costumele și au sărit în mașinile care așteptau în apropiere; „mireasa“ și-a înfășurat trena lungă în jurul taliei și gata – spectacolul se sfârșise. Toți cei de pe trotuar au fost vizibil dezamăgiți; cu toții ne uitam acum cu năduf la pastorul triumfător, care găfâia de cât strigase.

— Nu e nevoie să obțină permisiunea de a filma? m-am întrebat cu glas tare.

— Nuu, filmează unde vor, a răspuns un bărbat aflat în spate.

M-am întors spre el, dornică să aflu mai multe; încă nu avusesem prilejul să stau de vorbă cu cineva care se pricepea la filmări.

— Cele mai multe din echipele astea sunt așa de mici, că nu au un studio

propriu sau platou de filmare, mi-a explicat el. Cetățenii conștienți ai Los Angelesului cer să se dea un decret care să le interzică să lucreze aici, dar eu unul cred că e o tâmpenie.

— Cetățenii ăia sunt mai degrabă *constipați*, am zis.

— Că bine zici! a rânjit omul. Echipele astea de filmare sunt foarte bune pentru afaceri. Păi, uite eu, de pildă, am deschis un mic local unde se poate lua prânzul vizavi de studiourile Inceville, pe Sunset Boulevard, și banii curg gărlă! Actorii trebuie să mănânce, la fel ca toți oamenii. Într-o zi am ajuns până și să joc într-o scenă de grup.

— Bravo ție!

M-a salutat ridicându-și pălăria și s-a îndepărtat. Priveam în urma lui și roțițele mi se învârteau cu înfrigurare. O, dacă aș găsi și eu o cale să mă apropiu de o echipă de filmare!

Pe măsură ce timpul trecea, echipele de filmare puneau stăpânire pe oraș. Din multe puncte de vedere *deveneau* orașul însuși. Nu mai era nevoie să le caut îndelung. În parculețele liniștite unde îmi plăcea să mă duc la ora prânzului nu mă mai miram să văd un bărbat cu plete lungi și robă albă ca Isus, împărțindu-și gustarea cu două animatoare din Klondike, în timp ce pe banca de alături un om al cavernelor se ținea de mână cu Maria Antoaneta. La câteva zile odată, un alt crâng de portocali era tăiat ca să facă loc unui nou studio. Companiile nevoite să-și găsească cât mai discret cu putință un loc de filmare pe stradă, gata să plece în orice moment, erau tot mai rare. Iar când chiar căutau un loc de filmare anume, proprietari descurcăreți erau încântați să le închirieze casa ori grădina pentru o sumă frumoasă.

Apăreau tot mai multe săli de cinema – mai încăpătoare decât cele vechi, cu șiruri de scaune fixate în podea și cu un ecran adevărat în locul unei pânze – unde puteai să vezi filmele, odată terminate. În același timp, au început să apară reviste noi, precum *Photoplay*, ale căror pagini erau dedicate acestor noi și misterioase „stele ale ecranului“. Pe de altă parte, unele pensiuni încă se laudau că nu primesc „actori, evrei și câini“.

Mă rog, nu eram nici actor, nici evreu și nici câine, dar mă simțeam cu toată inima de partea mulțimii celor care făceau filme, oricât de pestriță ar fi fost. La vârsta de douăzeci și cinci de ani eram pe punctul să divorțez a doua oară – Robert hotărâse că s-a săturat de mine și se întorsese la San

Francisco – și știam câte ceva despre cum e să fii dat deoparte. Îmi spuneam zilnic, ca să nu uit, că sunt o artistă. Chiar dacă nu desenam decât conserve de supă pentru pisici și borcănele cu cremă de față.

Firește, după ce Robert a plecat, mama m-a rugat stăruitor să mă întorc acasă. Cu siguranță mi-aș fi găsit de lucru ca doamnă de companie, o slujbă care să mă pună la adăpost de gura lumii.

M-am uitat însă în jur. În Los Angeles nimeni nu clevea pe seama ta, nici nu-ți reproșa greșelile trecutului. Cu toții păreau că se reinventează zilnic. Nu puteam să mă întorc. Pur și simplu nu aveam puterea să dau ochii cu familia mea și cu cei câțiva prieteni pe care îi aveam. Nu, dacă era să mă întorc la San Francisco, atunci aveam să revin doar după ce împlineam ceva bun și necesar, ceva de care să fiu mândră. Un lucru pe care, spre deosebire de căsniciile mele, să-l pot numi al meu și doar al meu.

Sătulă să desenez reclame, mi-am găsit o slujbă la compania de teatru Morosco, o trupă condusă de impresarul Oliver Morosco. Acolo pictam și desenam portrete ale actorilor pentru afișe și programe. Era mai interesant decât să desenez reclame, și îmi plăcea grozav să mă aflu în preajma oamenilor de teatru; nu te judecau, nu puneau întrebări și nu le păsa de câte ori a fost măritată o femeie.

Pe de altă parte, nu puteam să nu bag de seamă că nutreau cu toții cel mai profund dispreț față de filme, cărora unii le spuneau „imagini mișcătoare“, și față de actorii care jucau în ele. „Pe mine n-ai să mă vezi înjosindu-mă într-atât, încât să joc într-un film!“ declara Laurette Taylor ritos, și toată lumea dădea din cap în semn de încuviințare. Dar se întâmpla adesea ca, după repetiții, să meargă cu toții la cinematograful din colț ca să vadă un film, iar eu mă țineam după ei, ca o soră mai mică ce nu vrea să rămână acasă. Eram fascinată de arta acestor filme, tot mai matură de la o zi la alta.

Trecuseră de la filme copilărești, de o bobină, care nu aveau o poveste propriu-zisă, ci erau doar o succesiune de imagini, la filme mai lungi, de două bobine, care cel puțin încercau să creioneze o intrigă, cât de absurdă ar fi părut ea. După gustul meu, erau prea multe povești despre fecioare năpăstuite. Iar majoritatea actorilor erau jalnici, făceau gesturi exagerate, își duceau mâinile la piept sau la frunte ca să arate că suferă, se întorceau cu spatele la aparatul de filmat și umerii li se zguduiau, ca să arate că plâng.

Câțiva actori ieșeau totuși în evidență, și nici unul mai mult decât fata de la compania Biograph. Fusese poreclită „Fetița cu bucle de aur“ datorită pletelor ei lungi, blonde și cârlionțate. Desigur, nu știam cum o cheamă. Nu știam numele nici unuia dintre actorii care jucau în filme, din cauză că genericul nu menționa decât numele studioului. Dar fotografiile acestei ingenuie erau întotdeauna de calitate mai bună decât ale celorlalți. Iar jocul ei era mai natural, lipsit de exaltarea teatrală a altora. Și, într-o zi, pe generic i-a apărut numele.

„Actori celebri: V-o prezentăm pe Mary Pickford.“

— Ei, în sfârșit ne spun cine sunt! a strigat cineva din sală, stârnind râsetele batjocoritoare ale asistenței.

— Dacă ăsta o fi numele ei adevărat. Eu mai mult ca sigur mi l-aș schimba, dacă aș juca în filmele astea!

— Pe mine nu m-ai prinde nici moartă jucând în vreunul, chiar dacă ar zice că mă cheamă Teddy Roosevelt, a declarat domnișoara Taylor cu vocea ei răgușită.

„Ba eu aș juca“, mi-am zis cu inima bătând nebunește și m-am întors spre domnișoara Taylor, fulgerând-o cu privirea. Se întâmpla ceva interesant, ba nu, nu doar interesant, ci tulburător, extraordinar, ceva care nu se petrece decât o dată la o sută de ani, sau și mai rar. Se năștea o nouă formă de artă. Ce emoționant era să fii martor la apariția ei!

Dar poate că faptul de a fi un simplu martor nu mă mai mulțumea în acel moment.

În seara aceea, când m-am întors la pensiunea mizeră unde locuiam, am înhățat unul dintre caietele pe care le țineam mereu la îndemână, la capul patului, și am făcut o listă a talentelor mele, ca să văd dacă vreunul dintre ele mi-ar fi de folos într-un film.

Vasăzică desenam bine, firește. M-am privit în oglindă și mi-am zis că sunt destul de drăguță, însă adevărul e că nu-mi doream să fiu actriță, ca preafrumoasa Mary Pickford. Aveam mai multe motive să port tot timpul cu mine caietul de schițe; unul era că mă puteam ascunde în spatele lui. Nu mă vedeam nicicum machiindu-mă și înfruntând hârâitul și ochiul neiertător al aparatului de filmat. Poate o să mă credeți superstițioasă, dar nu mă puteam desprinde cu totul de vechea credință indiană potrivit căreia aparatul de

filmat îți fură sufletul. Nu doream să ajung prizoniera lui. După doi soți, singurii ochi pe care eram dispusă să-i accept ca judecători ai gândurilor și mișcărilor mele erau doar ai mei.

Pe vremea când locuiam la San Francisco scrisesem câteva articole de fond pentru ziarele magnatului Hearst. Erau mici povestioare mondene. Odată am fost trimisă să-i iau un interviu actriței de teatru Marie Dressler, care la început a râs de naivitatea specifică vârstei mele, ca apoi să stea ore în șir să-mi povestească de-a fir a păr necazurile pe care le avusese cu bărbații; se pare că toți erau porniți să-i fure banii și apoi s-o părăsească. Nu înțelegea de ce. Mă uitam la fața ei: era mai degrabă urâtă, boccie, cu ochii bulbucăți și buze de broască țestoasă, dar, pe măsură ce vorbea despre necazurile ei, ochii holbați îi străluceau ca ai unei copilițe visătoare, până când trăsăturile i se impregnau de generozitatea și blândețea sufletului ei, devenind aproape frumoase. Despre asta am și scris în articolul meu, convinsă că izbutisem să-i fac un portret viu, dar articolul n-a fost publicat. Cam la atât se reducea cariera mea în jurnalism. Cu toate astea, am adăugat cu majuscule SCRIS, pe lista mea.

Și cam asta era. Știam să desenez și să scriu. Puțin. Cum naiba să-mi găsec o slujbă într-o echipă de filmare, cu talentele astea? Am aruncat caietul cât colo, am continuat să-mi manifest talentul „artistic“ la teatru, să mă duc la cinema și să-mi fac planuri.

O petrecere. Una, două, cineva dădea o petrecere, era una dintre plăcerile de care aveai parte dacă lucrai într-o trupă de teatru. Aveam deja o oarecare vechime acolo ca să știu că orice pretext era valabil – cineva avea o sticlă de gin în plus, un critic făcuse o recenzie surprinzător de favorabilă, se găsisse un costum nou, care nu mai fusese purtat de o mie de ori până atunci –, și imediat se organiza o petrecere în camera cuiva; eram îndemnați să contribuim cu cinci cenți ca să se cumpere sendvișuri și să aducem o sticlă de băutură, dacă ne prisosea.

Însă petrecerea asta a fost altfel. Invitasem o fată cu care mă împrietenisem de curând, Adela Rogers. Și ea era născută la San Francisco. Ne întâlnerăm o dată sau de două ori la redacția ziarului lui Hearst. Tatăl ei era un avocat celebru în San Francisco, dar ea se mutase la Los Angeles și lucra pentru Hearst; scria în *Los Angeles Herald* despre neobișnuita

afacere care înflorea atunci: industria filmului. Spre uimirea și bucuria mea, se apropiase de mine. Și, desigur, slujba o ajutase să-i cunoască pe cei din lumea filmului.

— Auzi, Fran, te superi dacă aduc niște actori de cinema la agapa asta? Mabel e de senzație. Mabel Normand. Lucrează pentru Mark Sennett. Întotdeauna se dezbracă. Adela a făcut un balonaș de gumă, apoi și-a netezit ciorapii. Cu toate că era cu câțiva ani mai tânără ca mine, părea mult mai rafinată și, într-o oarecare măsură, deja obosită de viață.

La petrecere – ținută în cele două camere ale apartamentului lui Bert Lytell, deasupra unui garaj, așa încât duhnea a benzină, dar cui îi păsa, după ce a băut suficient gin? –, actorii de cinema s-au întreținut prietenește cu colegii lor de la teatru. Și, dacă stăteai să te uiți, nu găseai nici cea mai mică deosebire între ei. După cum era obiceiul, imediat ce au venit, femeile și-au scos pantofii ca să danseze, fie că se oferea sau nu cineva să le fie partener. Bărbații se învârteau dându-și aere, în speranța că fac vreo cucerire. Cuplurile înghesuite prin colțuri schimbau șoapte fierbinți. Unele dintre aceste cupluri erau bărbați, pederastați. Nu mai eram chiar fetița rușinoasă, abia sosită în Los Angeles; cunoșteam bărbați cărora le plăceau bărbații și femei cărora le plăceau femeile, dar, chiar dacă nu puteam să le înțeleg pe cele din urmă – da, îi duceam lipsa lui Robert în pat, și încă foarte tare –, nu mă deranja prezența lor. Fiecare cu iubitul sau iubita sa.

Mabel Normand a găsit într-adevăr un motiv să-și scoată hainele. „Dacă m-ar vedea mama acum!“ îmi ziceam sorbind din ceșcuța cu gin și privind-o pe Mabel cum își legăna posteriorul în ritmul ukulelelor, pe melodia „Când trenul de noapte pleacă spre Alabama“.

— Iar ea e micul nostru Rembrandt, a rostit o voce gravă, puternică.

Am ridicat privirea. Charlotte Greenwood, actrița înaltă și subțire de la compania Morosco, care juca roluri de compoziție, era aplecată deasupra mea. Alături de ea, un bărbat mult mai scund.

— Fran e neîntrecută când vine vorba să facă un portret. Dar de vorbit nu prea vorbește.

— Ba vorbesc, dar numai când am ceva interesant de spus, am contrazis-o zâmbind. Îmi plăcea Charlotte. Era printre puținii membri ai companiei care-și doreau să „coboare ștacheta“ și să joace în filme.

— O plăcere să vă cunosc, domnișoară...?

Uluită, mi-am dat seama că bărbatul care se apleca deasupra mâinii mele era însuși Owen Moore, soțul lui Mary Pickford, dacă era să dau crezare ultimului număr din *Photoplay*, pe care îl citisem în tramvai venind într-acolo. Chiar mi-a sărutat mâna, iar eu cu greu mi-am înăbușit un chicot.

— Domnișoara... Fir-ar să fie! Ce nume să-mi dau? Numele meu de domnișoară era Marion Benson Owens, dar apoi mă măritasem cu Wesley de Lappe, când nici nu împlinisem optsprezece ani, divorțasem, mă căsătorisem cu Robert Pike, de care mă despărțisem. Nici vorbă să mă prezint Marion Benson Owens de Lappe Pike. Domnișoara Marion, i-am răspuns.

Doar cu o zi înainte mă hotărâsem să-mi schimb numele. Acum îmi spuneam Frances Marion. Era mult mai simplu. Frances era un nume vechi în familia noastră. Însemna „cea liberă“. Aveam impresia că e un fel de dar pe care mi-l făceam, acum că eram din nou aproape divorțată.

— Încântat, a rânjit Owen Moore și s-a apropiat și mai tare de mine. Prea tare. Într-atât, încât i-am simțit respirația mirosind a gin.

— Sunt căsătorită, am spus ascunzându-mi la spate mâna stângă, ca să nu vadă că nu am verighetă. Frances Marion e un pseudonim, îl folosesc în exercitarea profesiei.

— Și ce profesie aveți?

— Sunt pictoriță, așa cum v-a spus Charlotte. Fac portrete artiștilor, în scopuri publicitare. Sunt foarte pricepută. M-am mirat singură auzindu-mă. Nu era genul meu să-mi cânt singură osanale. Dar era ceva în purtarea insinuantă a acestui bărbat care m-a făcut să vreau să mă prezint drept o persoană cu renume și dare de mână.

— Hm... Nu mai spune! Lui Mary i-ar plăcea dacă i-ai face portretul. Și eu sunt căsătorit, să știi.

— Da, am citit. Mi-ar face mare plăcere s-o întâlnesc pe soția dumneavoastră. M-am străduit să vorbesc dezinvolt, cu toate că inima îmi bătea cu putere. Să fie asta prilejul îndelung așteptat? Prilejul de a o întâlni pe actrița care îmi părea că întrupează tot ce mă atrăgea spre filme? Sunt o mare admiratoare a ei.

— Mda, cred că aș putea să aranjez ceva. Owen mi-a adresat un zâmbet

pe care și-l închipuia seducător, arătându-mi dinții orbitor de albi. Bărbatul ăsta respingător era învățat ca femeile să-i cadă pur și simplu la picioare.

— Bineînțeles, domnule Moore, atenția pe care mi-o acordați mă flatează, dar cred că ați putea găsi alte doamne mai... înțeleghătoare?

— Să fii tu a naibii dacă nu! Fața i s-a crispat toată, a mijit ochii și a strâns mâinile pumn.

Însă nu m-am lăsat intimidată. N-aveam de gând să dau înapoi în fața bărbatului ăstuia, care era pe punctul de a deveni violent și părea perfect capabil să lovească o femeie. M-am înfiorat, gândindu-mă la biata femeie cu bucle blonde care avea nenorocul de a fi soția acestui neisprăvit.

— Să vin la... cum se numește? Studio? Luni?

— Famous Players Studio. Mda, vino, și adu-ți și afurisitele alea de schițe. Am să te prezint. Owen a oftat înainte să tragă o dușcă din sticla scoasă din buzunarul de la piept și a plecat cu pas greoi, fără îndoială în căutarea unei doamne mai „înțeleghătoare“.

Și iată-mă în fața unei uși închise, așteptând-o pe Mary Pickford. „Fetița cu bucle de aur.“ Eram de-a dreptul caraghioasă: o femeie de douăzeci și cinci de ani, deci mai în vârstă decât ea, divorțată de două ori, tremurând ca o frunză în vânt, emoționată și regretând, pentru a nu știu câta oară, că îmi lăsasem schițele acasă. Ce scuză aveam pentru că abuzam de timpul prețios al celebrei Miss Pickford?

Îmi dădeam totuși seama că ăsta era prilejul așteptat. Aveam șansa să intru în lumea filmului; nu mă mai mulțumeam să fiu doar un spectator între mulți alții. Nu mai voiam să mi se spună că sunt o „străină“.

Hârâitul s-a oprit și ușa s-a deschis.

— Intră, m-a îndemnat o voce blândă, dar surprinzător de matură.

O clipă am fost descumpănită. Până atunci nu mai auzisem vocea „Fetiței cu bucle de aur“. Ce ciudat, fata avea glas de femeie!

Mi-am luat inima în dinți și am intrat în camera întunecoasă. Deasupra mea s-a aprins un bec puternic, a cărui lumină m-a orbit.

— Bună, eu sunt Mary, a spus și mi-a strâns mâna cu căldură.

Era căldura unei mâini de copil, nu a tinerei romantice pe care o văzusem pe ecran. Dincolo de ecran, Mary Pickford părea și mai scundă, mai scundă decât mine; abia dacă avea un metru și jumătate. Era subțire, cu fiecare os și

mușchi frumos desenate. Dar, în acele prime momente, impresia cea mai puternică mi-au făcut-o ochii. Perfect conturați, căprui, cu albul strălucitor, fără pată. Erau ochii care, de pe ecran, mă priviseră cu atâta intensitate, lucind de lacrimi sau scânteind de bucurie, sau pur și simplu gravi și gânditori, capabili să transmită un caleidoscop întreg de emoții.

Buclele aurii nu i se vedeau însă. Miss Pickford își strânsese părul sub un turban roz, destul de vechi, prea mare pentru umerii ei înguști și silueta delicată.

— Eu sunt Frances, Frances Marion, m-am prezentat strângându-i ușor mânuța caldă, de teamă că aș putea-o zdrobi.

Miss Pickford m-a privit îndelung, cântărindu-mă din priviri. Când a ațintit asupra mea ochii acum pătrunzători și m-a măsurat din cap până în picioare, cercetându-mă ca să ia o hotărâre, obrajii mi-au luat foc.

— De fapt, nu e numele meu adevărat. Și n-am putut aduce schițele, am adăugat pe nerăsuflăte, în timp ce micuța femeie-copil nu-și lua ochii de la mine. Vântul... Santa Ana... bătea prea tare. Am venit, totuși... sper să nu vă supărați. Sunt foarte pricepută, să știți, și soțul dumneavoastră... domnul Moore... mi-a spus că poate veți dori să vă fac portretul...

— Da, mi-a spus Owen. M-a privit din nou cercetător, și atunci mi-am dat seama că pesemne mă credea una dintre doamnele „înțelegătoare“ ale soțului ei.

— A, nu... vreau să spun că s-a purtat ca un gentleman desăvârșit, am mințit. Am schimbat doar câteva cuvinte, dar am fost încântată când mi-a spus că s-ar putea să vă întâlnesc.

Miss Pickford s-a luminat la față și m-a privit ușurată.

— Mulțumesc. Nici pe mine nu mă cheamă Mary Pickford în viața de toate zilele.

I-am zâmbit și am fost mai mult decât bucuroasă să văd că-mi răspunde tot cu un zâmbet.

— Așadar, spune-mi, Frances Marion, sau cum te cheamă, îți place să desenezi? Asta vrei să fii? Pictoriță?

— Păi mă pricep, dar nu sunt convinsă că asta vreau să fac toată viața. Nu e chiar atât de ușor pe cât pare, nu mă simt împlinită și aș... cred... nu e de ajuns... M-am poticnit.

— De ajuns? a repetat Mary Pickford și mi-a aruncat din nou o privire pătrunzătoare, dar imediat expresia i s-a îndulcit. Da, știi ce vrei să spui. Când muncești pe rupe... uite eu, de pildă, a zis arătând cu degetul spre turbanul sub care părul era legat cu moațe de pânză. Vin aici în zori, ca să lucrez cu scenaristul și regizorul și să punem la punct filmarea din ziua respectivă, după aia joc în arșița soarelui sau la lumina reflectoarelor, pe urmă, când am terminat, trebuie să-mi spăl părul și să-l pun pe bigudiuri o dată la două zile, altminteri se pleoștește când filmez. Și până se usucă, fac montajul, tai pelicula. Cu asta mă îndeletniceam când ai bătut la ușă. A arătat spre o mașină bizară, din care atârnav benzi cafenii de peliculă. Așa tăiem pelicula scenă cu scenă; chiar o tăiem, apoi punem bucățile cap la cap și le lipim.

— Ce interesant! Nu m-am putut stăpâni; trebuia să mă uit la panglica de peliculă care atârna afară din mașină. Era semitransparentă, plină de imagini fantomatice, pătrățul după pătrățul, și, dacă le priveai în succesiune, spuneau o poveste. Să-ți modelezi interpretarea, s-o *atingi* cu mâna... ce palpitant trebuie să fie! Nici măcar nu-mi pot închipui.

Miss Pickford nu și-a ascuns surprinderea.

— Este... Mie îmi place atât de mult, că nu mă simt obosită, oricât aș lucra. Când ți-ai găsit chemarea, nu ți se mai pare atât de greu. Filmele astea sunt viața mea. Nu mai știi de nimic altceva. Nu mai am timp de mulți prieteni, de exemplu. A îndreptat iar asupra mea acea privire pătrunzătoare.

O provocare, poate? Sau o invitație?

— Mi s-a spus că nu vă plac străinii. Mă hotărâsem să vorbesc pe șleau. Simțeam că e momentul adevărului, sau cel puțin că în momentul acela e nevoie de adevăr.

— Mie... hm, e greu să-ți explic. Miss Pickford se codea, parcă nu se putea hotărî dacă să-mi explice sau nu. Într-un sfârșit a ridicat din umeri. Vezi tu, eu nu știu decât de muncă, și de altceva nu vreau să vorbesc. Numai că puțin înțeleg cu adevărat, mai ales cei străini de lumea filmului. Poate-și închipuie că înțeleg, fiindcă m-au văzut pe ecran. Dar nu e așa.

— Cred că înțeleg. Când ești atât de... pasionat de ceva, vrei să ai în jur oameni atinși de aceeași boală. Doar că nu e o boală, e un privilegiu. Vă invidiez, trebuie să recunosc. N-am mai văzut ceva asemănător până acum.

Asta am... mă gândesc că asta am venit să găesc azi aici, cred. De fapt, nu voiam să vă fac portretul, adică... aş fi încântată! Dar speram să găesc ceva mai mult. Pe cineva care să mă îndrume, bănuiesc. Ruşinată de mărturisirea mea fără înconjur, m-am străduit să râd. Dar râsul mi-a părut forţat până şi mie.

— Vrei să fii actriţă? a întrebat cu o sclipire îngheţată în ochii ei superbi.

— A, nu! Doamne fereşte! În nici un caz. Dar mi-aş dori să ajung să-mi găesc chemarea, şi m-am gândit... trag nădejde... că va fi în lumea filmului. E aşa de interesant, de... proaspăt şi nou! Mi-au dat lacrimile, inima bătea să-mi iasă din piept, stârnită de speranţă. Am tras aer adânc în piept ca să-mi înfrânez entuziasmul. Probabil că şi alţii o întrebau de o mie de ori pe zi cum să facă filme. Dar eu nu aveam de gând să mă port la fel ca alţii; aveam o părere prea bună despre mine. Şi despre Mary Pickford.

Nu vreau să vă răpesc prea mult timp, Miss Pickford, ştiu că sunteţi foarte ocupată, am spus întinzându-i mâna, cu un gest profesional şi reţinut totodată. Dacă doriţi să vă fac portretul sau dacă aveţi altceva de lucru pentru mine, mă puteţi găsi la compania teatrală Morosco.

Şi atunci Mary Pickford m-a lăsat cu gura căscată. Cu un zâmbet mios, convenţional, care nu avea nimic în comun cu surâsul luminos afişat pe ecran, mi-a zis:

— Splendid. După ce termin filmul ăsta trebuie să mă întorc la New York, dar cred că am să mă întorc curând în California. Poate să te caut atunci?

— Dacă nu e prea mare bătaie de cap.

Nu era nici măcar o promisiune, ci doar o întrebare; totuşi, era mai mult decât mă aşteptasem să capăt. I-am strâns mâna cu mult mai mult entuziasm decât era nevoie şi am deschis uşa, lăsând zarva de afară să pătrundă în acest mic sanctuar liniştit.

— Miss Marion... Frances?

M-am întors spre ea.

— Te rog să-mi spui Mary. Miss Pickford a roşit şi a plecat ochii, şi în momentul acela mi-a părut îngrozitor de tânără. Apoi a scuturat sfidător din cap – un gest pe care i-l ştiam din filme – ca şi cum ar fi uitat că buclele ei cochete nu-i mai curgeau pe umeri, ci erau captive sub acel turban ridicol.

Oricât de competentă ar fi fost Mary Pickford – lucru evident, de altfel –, eram uimită s-o văd lucrând fără teamă la mașina aceea primejdioasă și mă întrebam câți ani o fi având în realitate, mai ales că mie îmi părea o ființă fragilă. M-a cuprins dintr-odată dorința de a o lua în brațe ca s-o apăr de oameni. Mai ales de oameni ca Owen Moore.

— Știi, și eu sunt căsătorită. Nu știu ce mi-a venit să-i spun, doar că simțeam că viața lui Mary Pickford nu e așa de fericită cum îmi închipuisem. Mai degrabă am fost. Acum sunt aproape divorțată.

Mary Pickford n-a scos o vorbă.

— Nu e ușor să fii căsătorită, nu-i așa? am turuit mai departe. Mai ales dacă te-ai căsătorit de tânără, când nu prea știai cum merg lucrurile.

— Nu, nu este. Doar atât a spus, însă am fost sigură că depășisem bariera invizibilă, dar nu mai puțin evidentă, pe care această actriță micuță o ridicase între ea și restul lumii. Am dat să plec, îndreptându-mă spre haosul din studio, dar n-am apucat să fac nici doi pași, că am auzit o șoaptă în urma mea: Nu te consider o străină, Frances Marion.

M-am întors, uimită. Mary a zâmbit și mi-a făcut semn cu mâna. I-am răspuns la fel. Apoi ușa s-a închis și am auzit din nou hârâitul mașinii.

Știam că rămăsesem cu un zâmbet nătâng pe față, dar nici că-mi păsa. Căutam drumul spre ieșire când tânărul a apărut ca din pământ. Ai fi zis că stătuse tot timpul cu ochii pe ușa camerei de montaj, ca și cum era garda de corp a lui Mary Pickford.

— Nu-mi vine să cred. Nu știu pe nimeni cu care Mary să fi petrecut atâta timp. În afară de mama ei, desigur. Mary nu petrece atâta vreme nici măcar cu soțul ei, dacă pot spune așa.

Figura frumoasă a negriciosului irlandez s-a strâmbat când l-a pomenit pe Owen Moore.

— Nici nu mă mir, am răspuns cutremurându-mă de scârbă.

Băiatul a zâmbit larg și mi-a întins mâna murdară.

— Mickey Neilan.

— Marion Bens... adică... Frances Marion.

— S-ar zice că știm tot ce trebuie unul despre altul, a remarcat Mickey Neilan scuturându-mi mâna energic. Amândurora ne place Mary. Nici unul din noi nu-l poate înghiți pe Owen Moore.

— Cam așa ceva, am încuviințat zâmbindu-i la fel de larg.

— Sper să nu pleci prea departe, Frances Marion. Cred că Mormolocul – așa îi spun eu, pentru că nu e mai mare decât o broscuță – are nevoie de cineva ca tine. Unui irlandez nărod ca mine n-o să-i dea în veci ascultare. Pe curând! M-a salutat voios, s-a întors pe călcâie și a plecat grăbit.

— Da! Pe curând! i-am făcut semn cu mâna înainte să dispară după colț. Pe urmă am zâmbit iar, același zâmbet nătâng.

De undeva din umbrele studioului, s-a auzit un cântec la modă. Cineva pusese un disc la gramofon. Am început să îngân melodia, fără să-mi pese dacă mă aude cineva.

— „Aba daba daba daba daba daba dab / Zice maimuța cimpanzeului / Baba daba daba daba daba daba dab / Zice cimpanzeul maimuței“.

Am deschis ușa din față și am ieșit în lumina strălucitoare a soarelui, orbitor de albă din cauza arșiței care domnea la ora aceea. Mi-am scos jacheta și m-am simțit ușoară, despovărată. Acum îmi părea bine că lăsasem acasă enorma mapă cu schițe.

Pentru că, fără ea, eram liberă să țopăi, să dansez și să cânt. Și, pentru prima oară de când eram în Los Angeles, picioarele știau exact unde să mă ducă în ritm de dans.

CAPITOLUL 2

MARY

Primăvara lui 1914

„Mamă, mi-am făcut un prieten!“

Prima oară când a rostit cuvintele astea, Gladys avea trei ani, iar prietenul era un câine, un maidanez pe care Charlotte l-a izgonit de cum a dat cu ochii de el.

A doua oară, Gladys avea opt ani, iar prietena era o fetiță care venise în culise la matineu, timidă și fermecătoare; într-o mână avea un manșon de blană, de cealaltă o ținea o guvernantă scorțoasă care i-a anunțat că „Domnișoara Josephine vrea s-o cunoască pe fetița care a jucat-o pe Aurora“. Iar Gladys Smith, fetița care jucase rolul Aurorei, a întâmpinat-o cu cel mai dulce și cuceritor zâmbet al ei, cel pe care mama îi spusese să-l adreseze producătorilor și regizorilor, a făcut o reverență și i-a întins mâna. Domnișoara Josephine a atins-o cu delicatețe și i-a zâmbit.

— Ești foarte drăguță, i-a șoptit lui Gladys și a întins mâna ca să-i mângâie buclele aurii. Pot să te invit la ziua mea de naștere?

Gladys s-a străduit să nu chiuie de bucurie și să bată din palme, simțind că, dacă s-ar purta așa, domnișoarei Josephine i-ar părea rău că a invitat-o. Din instinct, Gladys a înțeles că trebuie să se poarte ca și cum s-ar putea să nu vină; ca și cum, dacă ar veni, i-ar face o favoare sărbătoritei; ca și cum ar primi zilnic invitații la petreceri aniversare și pur și simplu i-ar fi greu să aleagă unde să meargă.

Din păcate, adevărul e că Gladys nu mai fusese niciodată invitată la o zi de naștere, așa că, după ce domnișoara Josephine și-a luat sfioasă rămas-bun de la ea și Charlotte a venit s-o ducă acasă, Gladys nu-și mai încăpea în piele de bucurie.

— Mamă, mi-am făcut o prietenă! Domnișoara Josephine! A venit în culise după spectacol, ca să facă cunoștință cu mine. Și are să mă invite la ziua ei! Pot să merg? Cu ce să mă îmbrac? N-am nimic îndeajuns de drăguț, dar aș putea împrumuta costumul de la teatru?

Charlotte nu scosese un cuvânt. Doar îndreptase spre fiica ei o privire plină de o milă nedisimulată, lucru de neînțeles pentru Gladys. De ce era mama așa de tristă? La urma urmei, își făcuse o prietenă. O fată de vârsta ei, care nu era nici sora, nici fratele ei, nici vreun actor din companie, ci o fetiță adevărată, care urma s-o invite la o petrecere. În sinea ei, Gladys se întreba cum e la o petrecere. Luase parte la una, într-un spectacol: copiii actori se prefăcuseră că mănâncă tort, li se spusese să sufle în fluieră când intră actrița principală; erau o mulțime de cutii ambalate în hârtie colorată, în care ar fi trebuit să fie daruri, numai că, atunci când desfăcuse una dintre cutii, în pauza dintre matineu și spectacolul de după-amiază, Gladys fusese cumplit de dezamăgită să vadă că e goală.

Cam la atât se mărginea experiența ei.

Mai mult ca sigur că la o petrecere adevărată erau cadouri adevărate și înghețată adevărată, iar tortul nu era de carton. Mai mult ca sigur că veneau copii adevărați, care nu râdeau doar când așa cerea rolul. Și mai mult ca sigur că la o petrecere adevărată din tavan atârnavă elefanți, beteală și stelute, copiii jucau felurite jocuri, se îndopau cu dulciuri și veneau acasă cu amintiri minunate despre cum se distraseră la petrecere.

Gladys a așteptat îndelung invitația, pentru că mama îi spusese că așa se cuvine să adresezi o invitație, în scris, doar că-i vorbise cu fereală, ca și cum ea știa un secret necunoscut lui Gladys. Ceea ce era ciudat, fiindcă ea și mama își făgăduiseră să nu aibă niciodată secrete una față de cealaltă. Trebuiau să fie puternice, să-i apere pe Jack și pe Lottie și să aibă grijă de ei. În fiecare săptămână când juca, Gladys se bucura să-i dea mamei salariul ei, pe care aceasta îl puneă într-o punguță de pânză agățată de gât și uneori scutura din cap, așa încât Gladys să audă clinchetul monedelor.

— E muzica pentru urechile noastre, așa-i, scumpa mea? întreba mama cu un zâmbet adresat doar ei, un zâmbet conspirativ, de care Jack și Lottie nu aveau parte niciodată.

Invitația n-a venit însă. Gladys așteptase cu nerăbdare după fiecare

matineu, două săptămâni la rând, ca domnișoara Josephine să se întoarcă și s-o invite personal, să-i spună unde va avea loc petrecerea și la ce oră să fie acolo. Dar n-a mai văzut-o niciodată pe domnișoara Josephine.

În cele din urmă, Charlotte a lămurit-o cum stau lucrurile. Mama și-a ațintit asupra ei ochii mari și ageri și a privit-o cu un fel de răceală, nu înainte de a-și șterge o lacrimă. Gestul a avut darul de a o uimi pe Gladys, căci nu-și văzuse niciodată mama plângând, nici măcar atunci când îi murise tatăl și ea însăși plânsese până se îmbolnăvise. Cum avea s-o scoată la capăt fără tata? Cu toate că avea doar șase ani, Gladys era îngrozită: își dădea seama că, rămași fără apărare, copiii și femeile nu aveau nici o șansă. Acela a fost momentul când, împreună cu mama, a hotărât să-și încerce norocul cu actoria, ca să aibă grijă de familie.

Înainte să-i vorbească, mama a strâns din buze, parcă voia să-și facă curaj.

— Gladys, prietena ta n-are să te invite la ziua ei. Nu ți-e prietenă, îmi pare rău că trebuie să-ți spun. E un copil răzgâiat. Pesemne că bona a dus-o la teatru fără să aibă permisiunea părinților. Îi știu prea bine pe alde ăștia. N-or să vrea ca fiica lor să aibă de-a face cu noi, cu tine, din cauză că suntem săraci și tu joci pe scenă. Din cauză că ești actriță. Dar tu să nu uiți niciodată că a fi actriță e un privilegiu, ceva ce nu e la îndemâna oricui. Tu îți întreții familia. Continui o profesie nobilă. Pe de altă parte, s-au scornit reguli pentru oameni ca noi. Lumea bună nu vrea să aibă de-a face cu noi, ci doar să ne dăm sufletul pe scenă, să-i facem să râdă și să plângă, să *trăiască*, cât de puțin. După asta se întorc acasă, în palatele lor de marmură, și, dacă își mai aduc aminte cumva de noi, ne văd ca pe niște servitori. Ba chiar ca pe niște câini. Sau nici măcar atât. Să-i ia dracu', dinspre partea mea! Dar tu ești doar un copil, Gladys. Îmi pare rău că a trebuit să afli lucrurile astea la o vârstă atât de fragedă.

— Ba nu... domnișoara Josephine voia să vin la ziua ei! M-a invitat! Se sfia de mine. Gladys se străduia să-și stăpânească tremurul din glas. Nu voia să-și necăjească mama plângând. Mama avea o viață așa de grea. Cu toate că ea, Gladys, era cea care câștiga bani, mama trebuia să-i chivernisească, să le ofere un cămin, să le pună mâncare pe masă. I se întâmpla uneori lui Gladys să-și dorească să stea și ea acasă și să se joace,

cum făceau Lottie și Jack, dar de fiecare dată își spunea că, de fapt, ea e cea norocoasă, fiindcă avea privilegiul de a se îngriji de ei. Și, într-o zi, urma să fie o vedetă, cea mai mare dintre toate vedetele!

Jack și Lottie nu aveau să fie niciodată vedete. Gladys păstra această convingere doar pentru ea, și gândul îi înveselea nopțile, când dormea singură, în timp ce Jack și Lottie, care împărțeau același pat, șușoteau secrete despre copiii cu care se jucau. Copii adevărați, nu actori. Copii ca domnișoara Josephine.

— Nu voia cu adevărat să fie prietenă cu tine, a continuat mama, prefăcându-se că n-a auzit cum îi tremurase vocea fiicei ei. Domnișoara Josephine te admira doar fiindcă erai pe scenă. Asta e cu totul altceva, cu totul și cu totul altceva. Chiar dacă ar vrea să se împrietenească cu tine, părinții n-ar lăsa-o sub nici o formă.

— Atunci nu pot s-o sufăr! Și chiar așa simțea. Dacă domnișoara Josephine ar fi fost de față, Gladys i-ar fi tras o palmă. Și nu o palmă prefăcută, cum își trag actorii pe scenă.

— N-ai face una ca asta. Nu uita, tocmai datorită unora ca domnișoara Josephine poți tu să joci pe scenă. Atâta vreme cât vin la teatru, tu o să ai de lucru. Nu uita că tu ai nevoie de ei mai mult decât au ei de tine. Ține minte, scumpa mea, și o să ai mereu de lucru, iar noi vom fi mereu fericiți, o familie unită.

— Dar eu vreau... vreau... Numai că Gladys nu prea știa ce vrea – doar s-o facă pe domnișoara Josephine să plângă și să regrete că n-o invitase. Dar, în același timp, voia s-o facă să vină la următoarea piesă în care avea să joace, și la următoarea, și așa mai departe. Totodată, și ăsta era lucrul cel mai important, voia ca domnișoara Josephine s-o admire, să-și dorească să fie ca ea, Gladys, chiar dacă mama nu credea că asta e o dovadă de prietenie. Dar poate că, la urma urmei, prietenia nu era așa de importantă. Încă îi mai avea pe mama, pe Lottie și pe Jack.

Gladys n-ar fi știut să pună toate astea în cuvinte. Visul ei de copil, de a merge la o petrecere adevărată, se spulberase, și cel mai mult își dorea să nu plângă. Și-a păstrat totuși lacrimile pentru mai târziu, pentru un moment când ar putea avea nevoie de ele, de pildă când va juca un rol în care va trebui să plângă.

„Mamă, mi-am făcut o prietenă!“

Gladys avea treisprezece ani acum. Juca teatru de cinci ani, de când era în vârstă de opt (chiar dacă spunea tuturor că avea doar cinci când urcase pe scenă – cinci suna mai bine decât opt). Dar se și *simțea* ca și cum își începuse cariera de actriță la acea vârstă fragedă; simțea că până atunci nici nu trecuse prin viață. O viață care să însemne și altceva decât săli de teatru improvizate și costume tocite de atâta purtare, mirosind a machiaj, în care se chinuia să încapă; îi era mereu teamă să nu le rupă sau să le păteze, căci, neavând propriile toalete, n-ar fi fost niciodată angajată de companii itinerante de mâna a doua (sau a treia), singurele de la care putea spera un contract. O viață în care să nu se învelească cu ziare peste haine când plecau în turneu, ca să se ferească de curenții reci din tren, și să nu doarmă stând pe banchetă, sprijinită de teancuri de ziare în loc de perne, să nu se trezească murdară de cerneală tipografică și de praf de cărbune. O viață în care să nu fie nevoită să călătorească fără familie, singură-singurică, dată în grija unor actrițe cărora le păsa atât de puțin de ea, că uitau până și să-i dea de mâncare. Uneori ajungea totuși să călătorească împreună cu ei, pentru că acum toți membrii familiei Smith jucau în piese de teatru – mama, Lottie, chiar și Jack, care, fiind atât de mic, era distribuit uneori în roluri de fată, ceea ce îl înfuria, dar Gladys avea grijă să-i explice că nu e cazul să facă scene, ci să fie bucuros că are o slujbă, oricare ar fi aceea. Locurile de muncă erau puține și, chiar dacă ei aveau mai întotdeauna de lucru, Gladys știa că abia o scoteau la capăt cu banii. Oricât se zbăteau, nu reușeau nicicum să ajungă în teatre de mâna întâi; erau nevoiți să plece în turnee în Statele Unite și Canada, să joace în teatre mizere, să se înghesuie în pensiuni năpădite de purici. Mama, și așa ostenită după spectacole, încropea ceva de mâncare pe un reșou, când aveau ceva bani; altminteri le dădea pesmeți dimineața, la prânz și seara. Învățase să facă supă din ketchup diluat cu apă.

Familia Smith își petrecea vara lui 1904 în Manhattan, așa cum făcuseră și în alți ani. Vara nu se dădeau spectacole, fiindcă în teatre te înăbușeai din cauza căldurii. Drept care mama făcea croitorie, iar în vara aceea a deschis o tarabă cu dulciuri în Coney Island. Și, ori de câte ori se ivea un prilej, încercau să pună la comun cu alți actori tot ce aveau.

— Mamă, mi-am făcut o prietenă! O fetiță de vârsta mea, o cheamă Lillian. Ea, și mama ei, și sora ei, Dorothy, joacă și ele în piese de teatru, și acum caută un loc unde să stea peste vară. Am putea locui împreună, așa facem economie la bani, i-a explicat Gladys mamei.

Gladys îi explica adesea fel de fel de lucruri mamei, lui Lottie și lui Jack; luase locul tatălui în familie, așa că trebuia să-și ajute mama și să-i cumițească pe cei mici. Pe deasupra, știa lucruri de care ei nu aveau habar: cum să facă rost de bilete gratuite la spectacole adevărate. Se furișa până la casa de bilete și îi spunea vânzătorului cu vocea ei cea mai dulce, făcând ochii mari, bătând des din gene și întinzându-i cartea de vizită: „Sunt sigură că am atâtea de învățat de la minunații actori ai teatrului dumneavoastră!“

Prima oară când îi dusesese pe Jack, Lottie, Lillian și Dorothy Gish într-o asemenea incursiune, Lillian se întorsese spre ea și o privise cu admirație și apreciere. Iar Gladys înțelesese că poate își găsise o prietenă, o prietenă adevărată, nu una care apare în culise și o invită la ziua ei, după care nu se mai arată pe acolo. De fapt, era greu să-ți faci prieteni în turneu; companiile se desființau des, din cauză că unii actori își găseau slujbe mai bune sau se hotărau să lase baltă actoria și să se întoarcă acasă, oriunde o fi fost casa lor.

Și, cu toate că își dădea seama că s-ar putea să nu le mai întâlnească pe Lillian și pe Dorothy – lucru pe care îl accepta cu realism, căci așa era viața în turnee –, s-a bucurat din plin de vara petrecută împreună. Lillian semăna foarte mult cu Gladys; amândouă aveau treisprezece ani și erau surorile cele mari ale căror frați preferau să se joace și să se țină de năzbâții, în loc să muncească. Lillian era apropiată de mama ei, la fel ca Gladys. Și, desigur, înțelegea viața teatrului; nu era o străină, așa cum începuse Gladys să-i considere pe toți cei care nu aveau de-a face cu teatrul, pe cei care nu credeau că mirosul cremei de machiaj este la fel de indispensabil precum ceașca de cafea care te pune în mișcare dimineața. Pe oricine nu înțelegea ce nume ar merita să fie cap de afiș sau în ce ordine se atribuie cabinele, sau care nu știa că *Haine de pușcăriaș* e o piesă proastă, pe când *East Lynne* stoarce lacrimi spectatorilor.

Lillian semăna cu un îngerăș, avea o expresie încă și mai suavă și neajutorată decât Gladys, iar aceasta era îndeajuns de deșteaptă cât să înțeleagă că unii regizori preferau s-o distribuie pe Lillian în locul ei, care

era mai hotărâtă și mai sigură pe ea. Numai că acea aparență delicată ascundea o coloană vertebrală de oțel, la fel de inflexibilă ca a ei.

— Odată și odată am să fiu actriță de-adevăratelea, s-a jurat Lillian într-o noapte înăbușitoare de august, când ea și Gladys împărțeau nu doar o acadea cu mentă, ascunsă cu grijă de frații mai mici, ci și patul unde dormeau împreună.

De regulă, Charlotte nu-i îngăduia lui Gladys să doarmă cu Lillian; era de părere că e bine ca membrii familiei să stea împreună, chiar dacă împărțeau un mic apartament de două camere cu cele două surori Gish și mama lor. Dar în noaptea aceea fusese de acord.

— O actriță de teatru adevărată, aici, în New York. Pe Broadway!

— Și eu la fel, a promis Gladys. Am un plan. Mă duc la domnul Belasco!

— Belasco! Lillian și-a ținut buzele rozalii și a fluierat, semn că se cam îndoia. Toată lumea știa că David Belasco era cel mai mare impresar de pe Broadway. Cum ai să faci?

— Încă nu știu, dar o să-mi vină o idee. M-am săturat de turnee. Bat pasul pe loc. Și, la drept vorbind, eu sunt singura care are talent. Lottie și Jack sunt mici, au farmec, dar în scurtă vreme nu vor mai avea. Iar cu mama n-am nici o speranță. Are așa un trac pe scenă, că n-o să capete decât roluri episodice. Eu însă am atât talent cât să fiu pe gustul lui Belasco, ai să vezi!

— Sunt sigură că ai să fii, Gladys, a spus Lillian pe un ton solemn, privind-o cu admirație.

— Și atunci am să te chem și pe tine, a continuat Gladys mărinimoasă și a bătut-o ușor pe mână. O să fim amândouă vedetele domnului Belasco. Eu am să joc rolurile principale, iar tu ai să fii ingenua.

— N-am nimic împotriva, atâta vreme cât ne plătesc la fel, a încuviințat Lillian, a căscat și a suflat în lumânare.

Gladys a întors perna pe partea cealaltă, încercând să găsească un colț mai răcoros și zâmbind unui gând ascuns.

Actrițele care jucau în rolurile principale erau întotdeauna mai bine plătite decât ingenule.

„Mamă, mi-am făcut un prieten!“

Gladys împlinise șaptesprezece ani și nu mai era Gladys. Acum era Mary

Pickford, botezată astfel de David Belasco însuși. Jucase pe Broadway! Într-o piesă în toată regula, pentru care nu fusese nevoită să-și procure singură costumele. Ce încântare să stea nemișcată ca să-i ia croitoreasa măsurile și să probeze un costum doar al ei, pe care nu mai avea să-l poarte altcineva, o rochie de epocă, dinainte de Războiul Civil, cu juupoane de dantelă adevărată, crinolină și panglici de mătase! Chiar dacă nu juca rolul principal și nu avea o stea pe ușa cabinei, primise totuși un rol bunicel și cronici foarte bune pentru felul în care o interpretase pe tânăra Betty în piesa lui William de Mille, *Familia Warren din Virginia*. Fratele mai mic al lui William, Cecil, avea și el un rol în piesă.

Dar, după ce reprezentațiile cu *Familia Warren* au luat sfârșit, mama a îndemnat-o pe Mary – cu toții îi spuneau Mary acum, și își luaseră cu toții numele Pickford – să facă ceva de neînchipuit. Ceva îngrozitor, oribil.

A încurajat-o să joace în filme.

— Ai avut succes și o să mai ai, dar până atunci, scumpa mea, suntem în urmă cu chiria. Și am auzit că ăia de la Biograph plătesc binișor.

Era anul 1909. Mary văzuse vreo două filme ca să-i mai treacă timpul cât era în turneu. Nu-i lăsaseră o impresie prea bună. Erau doar un moft, o toană. Iar sălile în care se țineau proiecțiile erau mizere, mai jalnice decât cel mai prăpădit teatru în care jucase vreodată. Cu toate astea, spectatorii păreau să îndrăgească aceste imagini care se succedau în tăcere pe ecran.

Dar actorii care se respectau nu jucau în filme. Era umilitor să crezi că ea, o actriță angajată de Belasco, ar vrea să joace în filme! Cum să se coboare atât de jos?

— Plătesc cinci dolari pe zi, i-a spus mama.

A doua zi, Mary s-a dus la studioul Biograph, pe 14th Street. Și-a pus cei mai buni pantofi cu toc și o frumoasă pălărie de paie, căreia mama îi schimbaseră panglica. Bineînțeles, făcea un mare favor companiei Biograph ducându-se acolo. Nu era de ici, de colo ca o actriță de teatru să binevoiască să meargă la un studio cinematografic.

Când s-a văzut însă în fața intrării, a simțit că roșește de rușine. Nu-i mărturisise mamei – nici lui Lottie ori lui Jack, nici altcuiva – că mai trecuse pe la Biograph cu un an în urmă și fusese respinsă fiindcă nu li se păruse că ar corespunde.

Auzi! N-a corespuns! Pentru filme!

Lucrurile stăteau altfel acum, dar, de fapt, nu se schimbaseră nimic. Da, era actriță angajată de Belasco, o calitate care nu-i putea fi negată. În același timp, era o actriță cu o familie de hrănit, și acum teatrele erau în vacanță. Avea de gând ca, după ce își va fi lăsat cartea de vizită aici, la studio, să meargă la agențiile teatrale; poate că unele începuseră să facă distribuțiile pentru turneele de toamnă.

Mary a deschis ușa și a intrat. Înăuntru era un adevărat haos, așa cum își amintea de data trecută. Holul era plin de bărbați în cămașă, cu cozoare verzi pe frunte, aplecați deasupra mașinilor de calculat și a registrelor. Băieții de serviciu alergau de colo-colo, la fel și o droaie de oameni cu fețele machiate pentru filmare, de parcă le trântise cineva pe față strat peste strat de cocă gălbuie, scârboasă. Mary s-a îndreptat spre un recepționar, i-a întins cartea de vizită și i s-a spus:

— Ia un loc pe scaun acolo, drăguță.

S-a cutremurat, a ridicat capul ca să-și arate statura, cu un pic peste un metru și jumătate datorită tocurilor, și s-a așezat pe marginea unei banchete. În fața ei, pe perete, era un ceas. Era hotărâtă să aștepte exact un sfert de oră, apoi să plece. Pentru cinci dolari nu avea de gând să rabde orice.

Unul dintre băieții care alergau s-a oprit în fața ei și a privit-o din cap până în picioare. Mary era obișnuită cu astfel de priviri. Avea parte de ele ori de câte ori mergea la audiții. Era privirea cuiva care o măsoară, o cântărea, lua o hotărâre. Soarta ei depindea de privirile astea. Băiatul a zăbovit cu ochii asupra ei ceva mai mult decât alții, și lui Mary i-a venit pofta să se strâmbe la el. A încrețit nasul și a scos limba. Băiatul a făcut un pas înapoi, uimit, apoi a zâmbit și a plecat în grabă.

Două minute mai târziu, un bărbat foarte înalt și slab, cu nasul ca un cioc de pasăre, s-a aplecat deasupra ei.

— Ești actriță? a întrebat cu accentul târăgănat al celor din sud.

— Bineînțeles că sunt!

— Ce experiență ai?

— Zece ani în teatru și un an, cel care a trecut, cu David Belasco!

— Hm. Mda, ești prea scundă și prea grasă.

— Cum...

— Domnișoară...

— Pickford. Sunt Miss Pickford, a izbucnit Mary și a sărit în picioare, tremurând de indignare. Și dacă-ți închipui...

— Cred că are să meargă. Îți garantez trei zile de lucru pe săptămână la cinci dolari ziua.

— Domnule... domnule...

— Mă cheamă Griffith.

— Dacă-ți închipui că o actriță de-a lui Belasco va juca în filme pentru doar cinci dolari pe zi, te înșeli amarnic! Vreau douăzeci și cinci de dolari garantați pe săptămână și un supliment dacă lucrez mai mult de trei zile.

Domnul Griffith a izbucnit în râs, a clătinat din cap și a râs din nou.

— Am să vorbesc cu conducerea, a zis, dar Mary a văzut că, fără voia lui, o privea admirativ, așa că a ridicat bărbia, victorioasă. Acum hai să te ducem la machiaj și să vedem de ce ești în stare. A apucat-o de braț, a dus-o la vestiarul femeilor și a lăsat-o acolo. Hei, D.W.! a strigat cineva în urma lui.

Mary a strâns din buze, revoltată de familiaritatea din lumea filmului. La teatru, nimeni n-ar fi îndrăznit să-i spună domnului Belasco pe numele de botez! La teatru nu i-ar fi teamă – așa cum îi era acum – că cineva ar încerca să-i ceară „favoruri“ în schimbul unui rol, poate chiar domnul Griffith. Auzise că astfel de lucruri se întâmplă în lumea filmului. Cinstit vorbind, auzise că asemenea lucruri se petrec și în teatru, dar, până acum, ea avusese un fel de aură de virginitate care o protejase.

Nu i-a făcut nimeni nici o propunere însă. În schimb, domnul Griffith însuși a intrat precipitat în cabină și s-a apucat să-i pună fard pe față, fără menajamente. Văzându-se în oglindă, s-a îngrozit: machiajul îi ascundea trăsăturile, îi făcea fața rotundă ca o lună, palidă și netedă, iar sprâncenele erau prea negre, nu se potriveau câtuși de puțin cu buclele ei blonde. Înarmat cu pufuri de pudră și pensule, Griffith i-a atacat fața aproape cu furie. Când a terminat, i-a aruncat o rochie, enormă, și i-a spus s-o sumeată din talie, dacă e prea lungă. În sfârșit, a scos un mârâit aprobator și a plecat, nu înainte de a-i cere să vină direct pe platoul de filmare după ce s-a schimbat.

Mary auzise că majoritatea filmelor erau făcute afară, ca să se profite de

lumina soarelui, dar aici, la Biograph, a fost trimisă într-o cameră de la subsol, ticsită de mobile și decoruri pictate; unul dintre pereți era acoperit de lămpi, de fapt niște tuburi de sticlă care s-au aprins pe neașteptate cu un șuierat amenințător, urmate de alte lămpi cu abajur de metal, atârdate pe niște stâlpi înalți. Efectul a fost instantaneu: căldură sufocantă și lumină orbitoare. Mary și-a acoperit ochii cu mâna – nu mai vedea nimic.

— Bun, s-a auzit iar vocea cu accent sudic. Uite ce-o să facem, stimată domnișoară Actriță Belasco: ai să fii Pippa. În această scenă, Pippa va cânta la chitară, trecând de la un grup de oameni la altul. Ești frumoasă, grațioasă, plină de viață, fermecătoare. Bine, fiți gata... motor!

Cineva i-a pus o chitară în mână. Mary a tresărit auzind un sunet enervant: un țacănit rapid, părând să urmeze mișcările unui bărbat care stătea în spatele camerei și învârtea manivela. În timp ce filmul intra în aparat, aerul se umplea de punctișoare minuscule, asemenea unor fulgi de zăpadă.

Cum, necum, reușind să nu se împiedice de lucrurile împrăștiate pe jos – cineva lăsase până și o cizmă acolo –, Mary s-a plimbat încolo și încioace, mișcând buzele și prefăcându-se că zdrăngăne la chitară, trecând de la un grup la altul și, instinctiv, ținându-și fața întoarsă spre aparatul de filmat, scaldată de lumina crudă.

— Cine e dama asta nouă? a murmurat cineva.

Mary a întors brusc capul spre locul de unde venea vocea. Era un actor care o sorbea din ochi. Poate să fi fost un bărbat frumos, dar cum să-ți dai seama ce se ascunde sub stratul gros de machiaj?

— Nu sunt damă. Domnule Griffith? Domnule Griffith! A dat drumul chitarei, ducându-și palma la ochi, ca să se apere de lumină în timp ce căuta, printre formele nedeslușite din spatele camerei, silueta pe care o cunoștea.

Un bărbat înalt și subțire a ieșit din penumbră.

— Mary Pickford! Niciodată, orice s-ar întâmpla, să nu mai oprești filmarea unei scene până nu spun eu „Stop“! Eu sunt Dumnezeu aici, ai înțeles? Tu ești doar o actriță fără minte, chiar dacă lucrezi cu Belasco. Ai idee cât costă un metru de peliculă? Ne-ai risipit deja doi dolari. Care îți vor fi reținuți din salariu, domnișoară!

Mary a simțit că obrajii îi iau foc. I-au dat lacrimile și nu se putea hotărî dacă să se lase în genunchi să plângă sau să-l izbească pe actor cu chitara în cap. Era derutată; unele lucruri îi erau familiare, la fel ca la teatru – actorii și interpretarea unei scene –, însă altele îi erau străine, o năuceau. Luminile erau așa de puternice, că simțea cum îi curge machiajul pe față. Aparatul de filmat făcea un zgomot îngrozitor, clănțănea mai ceva ca un tramvai pe șine. Regizorul avea pretenții de zeu, umilea o actriță fără cea mai mică reținere. Pe când domnul Belasco se purta cu actrițele de parcă erau zeițe! Le trata ca pe actrițe, așa cum meritau, cu grijă, respect și eleganță. El n-ar fi țiptat niciodată la ea!

— Owen, vino încoace și dă-i replica. Vreau o scenă de dragoste. Ai făcut vreodată dragoste, Mary Pickford? Domnul Griffith o studia cu un amestec de admirație și amuzament, și Mary și-a dat seama că voia să vadă câte parale face și, în același timp, s-o facă să stea în banca ei.

Dar ea nu avea să-i îngăduie una ca asta.

— Desigur, a răspuns, cu toate că inima îi bătea nebunește și palmele îi erau așa de transpirate, că a scăpat chitara, care a căzut, zdrăngănind, pe jos. Nu avea decât șaptesprezece ani! Și, cu toate că oamenii erau încredințați că actrițele duc o viață promiscuă, mama n-o lăsase să meargă nicăieri neînsoțită; cât despre un băiat care să-i facă curte, nici nu putea fi vorba. Nu că ar fi întâlnit vreodată pe cineva care...

Tânărul actor care o numise „damă“ s-a apropiat de ea.

— Owen Moore, s-a prezentat cu un zâmbet galant, apoi a prins-o de talie, a tras-o spre el cu un gest hotărât, și Mary s-a trezit că îi desface gulerul și nasturii cămășii, că îl mângâie pe gât, că își lipește capul de pieptul lui masiv, masculin.

— Motor! a ordonat domnul Griffith, și de data asta Mary nici măcar n-a auzit aparatul de filmat, atât de atentă era la bătăile inimii lui Owen Moore la ureche, sub buzele ei. Cumva, nici ea nu știa cum îi venise – fusese ca și cum bătaia inimii lui stârnise ceva înlăuntrul ei –, a început să-l sărute ușor pe piept, sărutări delicate, și l-a auzit cum trage brusc aer în piept. A simțit atunci că-i vine să zâmbească cum nu mai zâmbise, un zâmbet ironic, victorios.

Și în tot acest timp a izbutit să țină fața întoarsă spre cameră.

— Stop!

Owen Moore i-a dat drumul. Pe fața lui se citea uimirea. Ai fi zis că se teme s-o atingă. Arăta ca și cum cineva l-ar fi luat în râs și o privea pe Mary cu ochii mijiți, cercetător.

— N-ai mai jucat niciodată?

Amețită, cu inima bubuindu-i în urechi, Mary s-a mărginit să clatine din cap, de teamă ca vocea să n-o trădeze.

— Vino și mâine, domnișoară Actriță Belasco, a auzit vocea tunătoare a lui D.W. Griffith. Ochii îi râdeau, și nici măcar nu se străduia să se ascundă. Ori poate preferi să iei cina cu mine diseară?

Vocea îi coborâse dintr-odată două octave, iar tonul pe care vorbea i-a amintit lui Mary de catifeaua neagră care căptușea cutia unde își ținea mama ei verigheta, de felul în care catifeaua ținea cercul de aur, într-o strânsoare blândă, dar neînduplecată.

Nici ea nu știa de ce i-a venit în minte cutia în acel moment.

— Nu, nu cred, a răspuns serioasă, așa cum își închipuia că se cuvine să răspundă o doamnă, ferindu-se să se uite în ochii lui Owen Moore, acum întunecați și amenințători. Mulțumesc foarte mult.

A plecat în goană din studio – dar nu înainte de a înhăța cecul pe care i-l întindea domnul Griffith și de a-și lua cei trei dolari de la casier, furioasă pe ea însăși fiindcă stricase prima dublă. Nu se oprise nici măcar să-și șteargă machiajul, și își dădea seama că oamenii din tramvai o priveau cu gura căscată. Când a ajuns la pensiune, s-a dus glonț în camera ei și a închis ușa.

Să se întoarcă a doua zi?

Da, se va întoarce. Măcar ca să-și revadă noul „prieten“, unul despre care nu-i putea povesti mamei. Cel puțin nu deocamdată.

„Mamă, mi-am făcut o prietenă!“

Când a plecat de la studio în seara aceea, după ce stătuse de vorbă cu Frances Marion, Mary s-a dus acasă. Nu la Owen, ci la mama ei. Chiar și după trei ani de la căsătorie, „acasă“ însemna la mama.

Trei ani de căsnicie, cinci de când juca în filme. Mary Pickford era acum cea mai îndrăgită actriță de cinema, așa spunea lumea. Poza ei apărea aproape în fiecare număr al revistei *Photoplay* și câștiga o mie de dolari pe săptămână – era actrița cel mai bine plătită din lume. Ultimul film în care

jucase, *Tess din Ținutul Furtunilor*¹, avusese un succes uriaș, mai mare decât orice alt film de-al ei.

1. *Tess of The Storm Country* (1922). (N. red.)

Dar în fiecare seară, după ce închidea ochii, Gladys Smith își spunea că toate astea ar putea dispărea într-o clipă. Publicul era capricios. Gusturile se schimbau de la o lună la alta, ba chiar săptămânal, în vremurile astea când totul se petrecea în viteză. Ar putea să se urâtească. Ori să se îngrășe, la fel ca mama ei. Dacă s-ar întâmpla așa ceva, ar fi nevoită să se întoarcă de unde a plecat, să joace roluri de doi bani în turnee organizate de companii de care nu auzise nimeni, iar Jack, și Lottie, și mama, mai ales mama, nu vor avea destulă mâncare, nici acoperiș deasupra capului. Și asta doar din vina ei.

Deocamdată însă, era o vedetă. O vedetă *căsătorită*, cu un soț actor căruia nu-i pica bine repeziciunea cu care ea ajunsese pe culmile succesului, spre deosebire de el. Un soț *bețiv*, care nici măcar nu era un actor prea bun, după cum recunoștea ea însăși. La prima lor întâlnire atracția fusese pur și simplu animalică. Nu-l mai văzuse niciodată pe Owen Moore să joace o scenă atât de convingător, așa că n-avea cum să-l respecte, și el știa. Se răzbuna pe ea umilind-o în public, aducându-le tuturor aminte că el juca în filme de mai multă vreme, că era deja vedetă când începuse și ea să joace și că el o învățase tot ce știa, deși, se vedea cât colo, nu era de ajuns, dar parcă te poți pune cu gusturile publicului?

Și nu erau singurele modalități de a-i face viața amară.

Prin urmare, Mary se refugia aproape seară de seară în apartamentul mamei ei, în loc de pensiunea unde locuia Owen. Era fericită când Charlotte îi pregătea tocănițe și mâncăruri consistente, feluri de mâncare după care tot mai tânjea, în ciuda atâtor ani petrecuți pe drumuri, iar după masă o lăsa să-i perie cosițele și să i le pună pe bigudiuri înainte de culcare, ca să fie lucioase și cârlionțate dimineța următoare. În seara aceea, stătea într-un fotoliu-balansoar, cu ochii închiși, în timp ce mama îi peria, îi răsucea și îi netezea buclele, și, la un moment dat, a murmurat:

— Mamă, mi-am făcut o prietenă.

— Nu mai spune, fetiță! i-a răspuns Charlotte blând.

— Da. O tânără, pictoriță. Mi-a spus că vrea să lucreze în lumea filmului. Nu ca actriță, s-a grăbit să adauge, fiindcă Charlotte se opriase din periat.

Mama ei o prevenise, cu mulți ani în urmă, că nu avea cum să se împrietenească de-adevăratelea cu o actriță. „La mijloc o să fie mereu gelozia, fiecare o să vrea să fie mai presus de cealaltă“, îi spusese. „Chiar dacă e vorba de Lillian. Va veni o vreme când o să vrei amândouă același rol, și atunci, cum o să mai puteți fi prietene? Actrițele se vor preface că-ți sunt prietene din interes. O să te înjunghie pe la spate de cum dai chix ori pui pe tine un sfert de kilogram.“

— Ești convinsă? a întrebat-o mama acum. O tânără care nu vrea să fie actriță de cinema? N-am mai auzit una ca asta. Pesemne că e urâtică.

— Ba nu, e chiar drăguță. Și înaltă, înaltă și subțire! a spus Mary oftând, căci știa că va veni negreșit o vreme când se va îngrășa. O cheamă Frances, Frances Marion. Mi-e greu să-ți explic, dar mi s-a părut că mă înțelege. A spus ceva despre soți...

Charlotte a lăsat jos peria.

— Ce-a mai făcut? Te-a lovit? Dumnezeu mi-e martor, îl...

— Nimic. N-a făcut nimic din ce nu știi. Ce face mereu. Of, mamă, ce greșală am făcut!

— Într-adevăr, draga mea. N-am de ce să te mint. A fost cea mai nefericită decizie pe care ai luat-o vreodată. Acum nu mai ai ce face. De ce nu m-ai ascultat? Ți-am spus să nu te mai vezi cu el, și tu n-ai avut nimic mai bun de făcut decât să te măriți cu el. Însă greșeala a fost a mea. Nu trebuia să mă opun, fiindcă ești o irlandeză încăpățânată, cum sunt și eu de altfel.

— N-a fost vina ta, mamă, ci a mea. Mi-a luat mințile, eram prea tânără, nu știam ce fac. Fata asta, Frances... a zis că și ea s-a măritat de tânără. Și acum divorțează.

— Dar tu ești catolică, a zis mama trăgând un pic cam tare de o buclă.

— Mda, oricum, pentru filmul următor ne întoarcem la New York, însă Owen rămâne aici. Mary nădăjduia, a nu știu câta oară, că, dacă-și dorea foarte tare, căsătoria ei ar putea dispărea, pur și simplu. Faptul că petreceau atât de mult timp departe unul de altul îi întreținea iluzia asta. În același timp, o încerca și un sentiment de vinovăție. Dacă era o bună soție, o soție

adevărată, n-ar fi trebuit să locuiască împreună cu soțul ei, nu cu mama? Îi dăduse vreo șansă lui Owen? La început, îl obligase să păstreze căsătoria lor secretă. Știa că făcuse o greșală când se căsătorise pe ascuns, în fața unui judecător, o greșală atât de mare, că nu se putuse hotărî să le spună mamei, lui Lottie și lui Jack, încredințată că le-ar sfâșia inima. Așa că au ținut căsătoria secretă luni de zile, iar când le-au dat vestea... ce scenă le-a făcut mama! O criză de isterie urmată de smiorcăială, taman ce și-ar fi dorit Griffith să filmeze, dacă ar fi văzut-o. Când s-a domolit, s-a întors spre Owen și i-a spus:

— Mary doarme în cameră cu mine. Unde mai e loc și pentru tine?

După aceea, lucrurile au mers din rău în mai rău. Mary știa că Owen o înșeală. Vedea ingenuile cum stăteau înșirate la ușa cabinei lui, vedea cum o privesc cu milă, cu toate că ea era o vedetă.

Era cea mai mare vedetă, dar și cea care nu-și putea satisface soțul. Însă aparatul de filmat o iubea ca pe nimeni alta. Și s-a vădit, cel puțin până acum, că adorația camerei îi era de ajuns. Chiar dacă înțelegea că nu se revarsă și asupra soțului ei.

I-a urat noapte bună mamei și a sărutat-o înainte de culcare. I se părea ciudat să se culce așa devreme, căci era obișnuită cu viața de la teatru, unde nici prin gând nu i-ar fi trecut să plece înainte de miezul nopții. Era atât de surescitată după spectacolul de seară, că avea nevoie de câteva ore ca să se liniștească. În lumea filmului, lucrurile se petreceau altfel, era mai multă disciplină, și asta reprezenta unul dintre motivele pentru care Mary iubea cinematograful. Era obligată să meargă la culcare cel târziu la ora nouă, ca să fie proaspătă a doua zi la opt dimineața, când o aștepta aparatul de filmat – nemilos, dar și sensibil, drăgăstos, nerăbdător s-o revadă.

Dar înainte să închidă ochii – i se mai întâmpla încă să doarmă cu brațele ridicate deasupra capului, ca pe vremea turneelor, când toți trei, ea, Lottie și Jack, se înghesuiau pe un singur loc în tren – i-a venit în minte privirea lui Frances Marion, înțelegătoare, plină de compasiune. Frances o privise ca și cum ar fi știut totul despre Owen, ceea ce, evident, nu era cu puțință.

Cu toate astea, părea că e în stare să-și închipuie că știe.

Mary nu putea adormi, fiindcă gândurile nu-i dădeau pace – așa se întâmpla ori de câte ori se lăsa în voia lor –, și tocmai de aceea tare ar mai fi

vrut să le împărtășească cuiva. Tânjea să-și verse focul în fața cuiva de vârsta ei. Cineva care s-o facă să se simtă de vârsta ei reală, fiindcă, la drept vorbind, nu se simțise niciodată așa. Se simțise întotdeauna contemporana mamei, răspunzătoare de toate: mâncarea de pe masă, acoperișul de deasupra capului, succesul fiecărui film, mulțumirea „fanilor“, cum li se spunea acum celor care iubeau filmul. Propria ei soră ar fi putut să-i fie prietenă, așa cum erau Dorothy și Lillian Gish, numai că Lottie s-a dovedit a fi soi rău, și Mary era convinsă că doar ea e de vină. Avusese mereu grijă de ea, îi făcuse toate poftele, drept care Lottie nu știa de nici o disciplină sau etică profesională, nu avea habar de câte roluri îi făcuse Mary rost. Nu-i mulțumise niciodată!

Frances Marion, pe de altă parte... izbutise în mod neașteptat să străpungă carapacea lui Mary, carapace care se îngroșa cu fiecare mărire de salariu, cu fiecare interviu, cu fiecare fotografie ce îi apărea în ziar. Cu fiecare scrisoare venită de la fanii care o adorau, și nu doar din Statele Unite, ci, de la o vreme, și din alte țări. Celebritatea de curând dobândită o îmbăta, dar era și motiv de îngrijorare. Simțea că e doar un început și că avea să urmeze ceva cu totul diferit, fie uimitor, fie tragic, încă nu știa ce anume.

Un impresar o botezase „Logodnica Americii“. Gladys Smith cea născută în Toronto, devenită Mary Pickford, era acum „Logodnica Americii“. Dar ea era descumpănită, năucită. „Dac-ar ști lumea!“ a pufnit, cu fața îngropată în pernă. Logodnica Americii nu avea logodnic, așa măritată cum era! În patul conjugal era mai singură ca oriunde altundeva, de vreme ce bărbatul cu care se căsătorise era un străin al cărui singur merit fusese acela că o îmbrățișase primul în cea mai nefericită zi din viața ei.

Dacă ar ști America ce hotărâri trebuie să iei când ești prizoniera unei profesii, a unei industrii la crearea căreia devii părtașă, hotărâri pe care alte femei căsătorite nu e nevoie să le ia. Hotărâri care îți împietresc sufletul, același suflet pe care doreai cu ardoare să-l dezvălui în fața aparatului de filmat, singurul lucru statornic, singurul lucru sănătos din viața ta.

Dar Frances Marion... ea s-ar putea să știe. Mary era aproape convinsă că da. Și, cu acest gând liniștitor în minte, a lăsat în sfârșit somnul să o fure. Nu înainte însă de a murmura în pernă: „Mamă, mi-am făcut o prietenă...“

CAPITOLUL 3

FRANCES

Noiembrie 1914

— Nu știu ce să fac cu figuranții. Lois a lăsat în jos mâna în care ținea megafonul și a privit cu atenție scena din fața noastră, o scenă de petrecere cu o droaie de figuranți îmbrăcați în costume viu colorate, chiar dacă destul de vechi. Spectatorii sunt tot mai cultivați. Am început să primim scrisori în care ne spun că știu să citească pe buze, așa că înțeleg ce spun figuranții. Și de cele mai multe ori nu sunt vorbe cuviincioase.

— Nu poți... sau n-ar putea cineva... să le spună ce să rostească? Să scrie câteva dialoguri pentru ei?

— N-am timp nici să mor.

De când o cunoșteam pe Lois Weber, era prima oară că nu arăta ca scoasă din cutie. Ochii ei dați cu kohl – se machia întotdeauna la fel de elegant ca actrițele cu care lucra – abia mai stăteau deschiși de oboseală.

Și, dintr-odată, aceiași ochi se uitau la mine, holbați din cauza unei idei care îi încolțise în minte.

— Ai putea să scrii chiar tu, Frances, ce zici? Știu că ai zis că nu vrei să fii filmată, dar acum e vorba despre cu totul altceva. Ai să-mi fii de mare ajutor. Cât timp pregătesc eu scena, tu du-te mai încolo și scrie ceva, apoi te machiezi și, când începem filmarea, treci printre figuranți stând cu spatele la cameră și le spui ce să zică. Nu contează ce anume scrii, doar așterne pe hârtie câteva dialoguri care să se potrivească cu scena.

— Eu? Să scriu dialoguri? Am făcut ochii mari. Ce naiba voia să spună?

Eram pe platoul de filmare, eu, Frances Marion, chiar pe platou. Eram deja familiarizată cu vocabularul cinematografului. De fapt, în ciuda protestelor mele, mai fusesem filmată o dată. Înlocuisem o artistă care nu

știa să călărească, numai că data aia nu se punea, fiindcă fusesem filmată de la mare depărtare și îmi ținusem capul întors, ca să nu mi se vadă fața.

Mai lucrasem și ca femeie de serviciu, când măturasem rumegușul de prin colțuri. Făcusem și pe croitoreasa, când reparasem costumele rupte. Și pe pictorița, când îmi folosisem mult lăudatul talent ca să întind vopsea ieftină pe panourile de decor. Am învățat să tai și să lipesc pelicula, și, drept dovadă, puteam să arăt oricui cicatricile căpătate pe degete. Mai scrisesem și biografii de actori (adevărate și născocite, dar majoritatea născocite) și comunicate de presă. Îmi suflecasem mânecile și făcusem cincizeci de sendvișuri cu castraveți pentru o scenă de petrecere, iar când se terminaseră fructele îmi luasem pălăria și dădusem o fugă la băcănia de la colț ca să mai cumpăr.

Mă bucuram de fiecare clipă petrecută acolo. În fiecare dimineață, de-abia așteptam să ajung la lucru. Nu mai treceam prin viață ca o somnambulă.

Și pentru toate îi eram recunoscătoare Adelei. După ce mă văzusem prima oară cu Mary Pickford îi telefonasem și o rugasem să mă ajute să găsesc o cale, oricare ar fi fost aceea, de a lucra în industria cinematografică. Adela cugetase preț de un minut – o auzeam mestecând gumă la celălalt capăt al firului –, apoi zisese:

— Lois Weber e mereu în căutare de protejate, starletele ei, cum îi place să le numească. O găsești la studioul Bosworth, împreună cu soțul ei. Și știi că te-a văzut o dată. Luam masa la Hotelul Alexandria, și tu ai trecut pe acolo, îndreptându-te spre ieșire. „Cine e fata aia frumoasă?“ a întrebat. I-am spus, dar asta se întâmpla înainte să capeți morbul filmului. Adu-i aminte de ziua când te-a văzut.

Așa am și făcut, iar Lois și-a amintit întâmplarea cu bucurie neprefăcută, deși a fost uimită când am asigurat-o că nu vreau să fiu actriță.

— Atunci de ce-ai venit la mine?

La fel ca toți cunoscuții mei, Lois parcă nu putea pricepe cum de o femeie tânără, frumoasă și cu relații nu aspira să devină actriță. Mai ales când te gândeai că trenurile aduceau zilnic sute de fete care visau să ajungă vedete de cinema și că studiourile începuseră să pună la poartă anunțuri, îndemnându-le „Întoarceți-vă acasă la mama! Avem destui actori“.

— Vreau să creez ceva, ceva durabil. Vreau să învăț de toate și să fiu în preajma unor oameni care-și doresc același lucru. Vreau să-mi fac o carieră, vreau ca seara, când mă întorc acasă, să fiu mulțumită de ce am realizat. Vreau să pot spune celorlalți că fac ceva. Ceva însemnat, ceva real, care să-mi poarte semnătura!

— Ei, draga mea! răsese Lois Weber, deși mă privea cu simpatie evidentă. Era o femeie înaltă, elegantă, cu piept plin, dar cu o talie de viespe care mă făcea să mă simt lălâie ca o sperietoare de ciori. Ești atât de tânără, de nerăbdătoare! Așa eram și eu. Îmi iubesc soțul, dar n-am vrut să stau acasă, să țin gospodăria. Dar, desigur, Frances, tu nu poți spune așa ceva. Decât dacă ești aici! Lois a făcut un gest larg, arătând spre biroul ei, dar am înțeles că se referea la studio. Sau poate la Los Angeles în general, orașul care se reinventa cu fiecare răsărit de soare.

— E plăcut să lucrezi cu soțul tău? Nu prea credeam. Dinspre partea mea, Doamne, l-aș fi omorât pe Robert dacă am fi lucrat împreună, însă acum, nici eu nu știam de ce, mi-aș fi dorit ca Lois să-mi răspundă afirmativ. Ea și soțul ei, Phillips Smalley, formau un cuplu dinamic: el scria scenarii, ea făcea regia. Văzându-i cu ochi de femeie divorțată de două ori, cum eram, parcă mi-aș fi încercat norocul încă o dată, numai să dau de bărbatul potrivit. Un bărbat care să mă respecte, să fie egalul meu în toate privințele și să nu se lase intimidat de mine; un bărbat alături de care să pot crea ceva durabil.

Un bărbat care, am pufnit neîncrezătoare când mi-am dat seama, nu există decât în filme.

— Te stimulează, a zis Lois ridicând din sprânceană, și eu am izbucnit în râs.

Am dat mâna și am semnat un contract pentru douăzeci de dolari pe săptămână, punându-mi numele cel nou și făcându-mă cu doi ani mai tânără decât eram.

— Toată lumea face așa, m-a asigurat Lois. Mai târziu ai să-mi mulțumești. Sub semnătura mea, Lois a adăugat „genul rafinat“. Asta dacă la un moment dat te hotărăști totuși să devii actriță.

Până acum, dacă nu puneam la socoteală scena de călărie, rezistasem tentației. Dar iată-mă așezată pe un scaun, în fața unei oglinzi crăpate,

murdare, slab luminate de câteva becuri vechi, uitându-mă la celelalte actrițe cum se machiază și își aplică strat după strat de cremă, până ce acesta ajungea de grosimea unei clătite. În cele din urmă, am luat un tub cu cremă, l-am dus la nas și m-am strâmbat: mirosea a mentol și a sudoare. Am început să-mi desenez cu el dâre scurte pe față, luându-mă după ceilalți. Apoi am ales buretele cel mai puțin murdar de pe masă și m-am apucat să întind crema unind dârele și încercând să nu mă gândesc la câte actrițe folosiseră buretele și tubul de cremă înaintea mea. La drept vorbind, nu eram chiar străină de un machiaj discret, alt obicei pe care mi-l luasem, în afară de fumat. Dacă m-ar fi văzut, matroanele din San Francisco ar fi dat ochii peste cap, doar că acum nu mai eram la San Francisco, nu? Eram liberă, eram Frances, eram de capul meu în Los Angeles, mă lansasem într-o aventură fiindcă așa îmi dorisem și, chiar dacă acum îmi ascusesem trăsăturile sub stratul scârbos de machiaj și urma să-mi acopăr și pleoapele cu kohlul lipicios, nu mă puteam abține să nu chicotesc. În ciuda machiajului ăluia grotesc, mă distram cum nu mă mai distrasem niciodată!

După ce mi-am ales o rochie de petrecere pătată din cele câteva aflate în dulapul de recuzită (figuranții trebuiau să-și aducă propriile costume, dar eu, evident, nu știuseseam că am să apar în fața aparatului de filmat când mă îmbrăcasem în dimineața aceea), mi-am croit drum printre cablurile și lăzile de pe platou. Lois s-a apropiat de mine; am remarcat că se pudrase și se parfumase discret. S-ar fi zis că, fiind singura femeie regizor din companie, Lois simțea nevoia să-și scoată în evidență feminitatea ca să astupe gura bărbaților cărora trebuia să le spună ce să facă – cu zâmbetul pe buze, neapărat.

— Știi ce vrei să-i pui pe figuranți să spună?

— Da, m-am gândit la câteva replici. Lucruri care se spun la petreceri, de genul „Îmi place mult rochia ta“ sau „Ce pălărie frumoasă“... cam așa ceva. Numai să fie pe placul celor care pot citi pe buze.

— Perfect. Arăți splendid, că tot veni vorba. Abia aștept să vezi copiile de lucru!

Am clătinat din cap. Cred că arătam frumos; părul meu negru, răsucit într-un coc elegant, ar fi dat bine în cadru, la fel și sprâncenele aproape negre, nevopsite. Dar eu știam că nu sunt făcută pentru actorie.

Și când, ceva mai târziu, ne-am adunat cu toții în întunericul din camera de proiecție (compania era mică, așa că Lois și Phillips nu făceau deosebire între cei buni la toate, ca mine, și vedete precum Claire Windsor) și am văzut pelicula filmată și dezvoltată în acea zi, s-a dovedit că aveam dreptate.

— Doamne, Dumnezeuule, am gemut, și mi-am acoperit ochii cu palma, dar mă forțam să mai arunc câte o privire printre degete, ca să îmi acopăr apoi iar ochii. Doamne, sunt groaznică! Și chiar eram. Mă mișcam de parcă eram înțepenită, ca o păpușă pe sârmă. În comparație cu celelalte actrițe, brațele mele erau asemenea unor bețe, iar ochii albaștri îmi păreau decolorați. Pe ecran arătam ca un animal de pradă.

— Eu cred că arăți grozav, a zis în șoaptă unul dintre cameramani, George Hill.

I-am zâmbit recunoscătoare, și figura lui frumoasă – avea o mustață elegantă și o privire duioasă – s-a luminat. George se ținea după mine ca un câțel, însă era un copil, avea doar optsprezece sau nouăsprezece ani. Nu aveam de gând să încep o nouă relație: nici măcar nu terminasem cu divorțul.

— Ce tot spui acolo? a râs Lois luându-mă pe după umeri. Arăți minunat!

— Nu, e prima și ultima oară!

Lois a dat din cap.

— Ei, eu apreciez faptul că ai încercat. Dar cum te-ai simțit scriind dialoguri?

— Mi-a plăcut la nebunie! Mă amuzase să mă pun în pielea altora și mă simțisem în largul meu. Îmi închipuisem ce viață duc, ce relații au cu ceilalți, ce-ar putea spune, chiar dacă nu erau lucruri cu greutate. Nu jucam un singur rol, ci mai multe, chiar pe toate, și diversitatea lor mă amețea.

Și cu toate astea, la sfârșitul zilei de lucru, când stăteam alături de colegi, mă simțeam eu însămi; eram tot Frances. Aparatul de filmat nu-mi luase decât vorbele. Sufletul era tot al meu.

De atunci am continuat să fac tot felul de treburi, după cum mi se cerea, inclusiv să scriu dialoguri din când în când. Învățam, absorbeam totul ca un burete și eram fericită să fiu de folos, să-mi petrec timpul printre cei la fel ca mine – oameni talentați, care nu-și găsiseră vocația până nu intraseră în

lumea filmului sau, mai bine zis, până nu dăduse filmul peste ei. Studioul Bosworth era în Laguna Beach, departe de pensiunea unde locuiam eu, dar drumul – o mică excursie – merita efortul datorită peisajului: falezele spectaculoase, stâncile abrupte de pe țărmul oceanului și priveliștea insulei Catalina, uneori profilată clar în zare, alteori doar o formă fantomatică, înecată în ceață. Eram încântată să întâlnesc diverși actori de teatru care veneau, uneori fără să fie invitați, ca și cum ne făceau o favoare, să vadă cum le merge și „mișcătoarelor“. Cuvântul nu mai era folosit pentru a desemna persoane, ci mai degrabă ceea ce acestea – adică noi – cream.

Într-o dimineață eram la biroul de recepție, ținând locul fetei care lucra acolo. La un moment dat am ridicat capul și de cine dau cu ochii? De vechea mea prietenă, Laurette Taylor, de la compania Morosco.

— Văd că te amesteci cu pleava, Miss Taylor. Sau să te înregistrez ca „Teddy Roosevelt“? Nu m-am putut abține. Laurette Taylor m-a fulgerat cu privirea și s-a dus s-o caute pe Lois.

Poate n-o să vă vină să credeți, dar nu mi-a părut deloc rău când s-a dovedit că Miss Taylor nu dădea prea bine pe ecran.

Într-o zi și-a făcut apariția Owen Moore, frumos și plin de el ca întotdeauna; părul negru și des îi strălucea, dinții, mai albi decât ultima oară, sclipeau și mai tare. Juca în rolul principal, alături de altă găselniță de-a lui Lois, o fată pe nume Elsie Janis. Era o ființă încântătoare, zburda tot timpul, stătea în mâini și glumea cu oamenii din echipa de filmare, maimușărea pe oricine se întâmpla să-i iasă în cale. Se spunea că și-a făcut un renume ca actriță de teatru, mai ales în Anglia, unde cânta și interpreta scheciuri în care imita pe toată lumea, de la Nellie Melba² la Lordul Kitchener³.

2. Nellie Melba, celebră soprană australiană (1861–1931). (N. tr.)

3. Lord Kitchener (1850–1916), feldmareșal britanic, a participat la războaiele coloniale purtate în Africa și a fost ministru de război în timpul Primului Război Mondial. (N. tr.)

— Hai, Fran, m-a rugat Elsie într-o zi, după ce se machiase și îmbrăcase costumul de femeie a cavernelor, căci juca în *Așa e de când lumea*. Avem nevoie de mai multe femei ale cavernelor. Dă-ți cu niște noroi pe față! Înfășoară-te în niște piei de animale și vino cu noi pe platou!

— A, nu, Elsie! Nici vorbă!

De fapt, cât timp echipa era la filmare, aveam de gând să rămân în birou și să lucrez la un scenariu împreună cu una dintre noile mele prietene. Bess Meredyth era o tânără actriță, mereu cu zâmbetul pe buze; nici ei nu-i surâdea ideea de a juca, cu toate că era frumoasă. La fel ca mine, voia să scrie și semnase deja câteva scenarii de film. Acum mă învăța în ce fel să dezvolt o idee ca să compun un scenariu de lucru, după care un regizor să poată filma.

— Toată lumea are idei, și ideile se vând; poți câștiga niște bani în felul ăsta, să știi, îmi explica ea. Dar să transformi o idee într-un scenariu, asta e cu totul altă muncă de pește.

Și chiar era. Mă simțeam atât de fericită încercând să privesc lucrurile prin obiectivul aparatului de filmat, să văd actorii, să încadrez scenele, să descriu motivațiile, să învăț cum să transmit sentimentele, nu prin vorbe, ci prin mișcări, dar nu mișcări fără rost. Nu mișcări de dragul mișcării, ci mișcări firești, stăpânite.

Intram în mintea fiecărui personaj, apoi, la sfârșitul zilei, ieșeam tiptil din labirintul psihologic pe care îl creasem, mă descotoroseam de povara necazurilor și durerilor acestor persoane imaginare și mă regăseam, ușoară ca prin minune și mai binedispusă ca oricând. Eram gata să dansez și să beau, să iubesc și să râd, să mă bucur de viață cum nu știusem până atunci că mă pot bucura.

— Of, Fran, poți să stai în birou altă dată, s-a bosumflat Elsie. Dar eu n-am să mai fiu multă vreme pe aici. După ce terminăm filmul mă întorc în Anglia, să ridic moralul soldaților. Știi că războiul acela oribil face ravagii. Nu-mi vine să cred că nu s-a sfârșit.

— Nici mie. Europa luase foc cu câteva luni înainte, în iulie. Acum eram în noiembrie 1914 și războiul continua. Văzând cum a strâns din buze, mi-am dat seama că Elsie regreta că e departe de țara ei adoptivă în acel ceas de cumpănă. Mai ales că făcea un film despre o femeie a cavernelor... O înțelegeam foarte bine.

— Bine, am încuviințat în cele din urmă, fiindcă îmi plăcea Elsie și fiindcă era o zi frumoasă; și, cu fața acoperită de noroi, cine ar fi știut că eu sunt aceea?

Și chiar că mi-am acoperit toată fața cu noroi, spunându-mi că are să-mi

facă bine la ten, asemenea oricărei măști aplicate de cosmeticiană. Două ore mai târziu, palmele îmi erau zgâriate și genunchii juliți după ce umblasem pe un deal plin de stânci ascuțite și cactuși.

— E singura oară când îmi pare bine că nu scriu dialoguri, i-am mărturisit, gâfâind, lui Elsie după ce regizorul a strigat „Stop“ și s-a apucat să pregătească altă scenă. Nu mai știu să spun decât „Uga-buga“.

— Ei, sigur, nu e Shakespeare. Elsie a căscat și s-a întins pe o lespede. Arăta întocmai ca o șopârlă tolănită la soare când a întors spre cerul albastru fețișoara ei drăguță, singura care nu fusese mânjită cu noroi, deoarece ea era vedeta.

— Fii atentă, că pe aici sunt șerpi cu clopoței, am prevenit-o. Când filmam scena precedentă, una dintre fete fusese cât pe ce să calce pe unul. Regizorul scosese un pistol și îl împușcase.

— M-am uitat în jur, a zis Elsie, căscând din nou. Știi, Fran, uneori cred că filmele astea aiurite nu au viață lungă. În asta, de exemplu, mă cheamă Sprinteioara. „Femeile neînfricate din Epoca de Piatră au luptat și au murit alături de bărbații lor“ – așa scrie pe unul dintre inserturi, dacă-ți vine să crezi!

— Mda, eu scriu mai bine. Am bătut cu picioarele în pământ ca să fiu sigură că sperii șerpii care s-ar fi putut ascunde prin preajmă. Apoi mi-am privit costumul jerpelit, picioarele împrășcate cu noroi, zgârieturile și tăieturile. Soarele ardea nemilos, dogoarea ne izbea în moalele capului pe noi, cei care eram așezați pe stânci, în timp ce regizorul și scenaristul, secretara de platou și restul echipei stăteau în spatele camerei, la adăpostul umbrelor de soare.

— Asta e o meserie cât se poate de nesănătoasă. De ce or vrea unii să ajungă în fața unei camere de filmat?

— Frances Marion! Credeam că n-ai să te faci actriță! Am zărit o siluetă micuță, încadrată de o umbrelă de dantelă. Își pusese mâinile pâlnie la gură și striga la mine. Mi-am ferit ochii de soare cu palma și, uimită, am recunoscut privirea luminoasă, dar poznașă, a lui Mary Pickford.

— Mary! am exclamat bătând din palme, drept care m-am murdărit și mai tare cu noroi. Te-ai întors! Ce bine îmi pare! Nici nu-mi mai păsa de următoarea scenă care trebuia filmată. Am coborât în fugă printre stânci,

chiar dacă regizorul mă voia și în scena aceea. Când te-ai întors?

— Ieri. Am venit să-l găesc pe Owen la filmare, dar nu-l văd nicăieri, a spus Mary încruntându-se.

Renunțase la coafura ei copilărească și își prinsese buclele aurii în vârful capului. Era îmbrăcată cu o rochie albă de in, cu o eșarfă de mătase albastră pe umeri. Avea o înfățișare proaspătă și destinsă, parcă venea direct de la o petrecere elegantă în aer liber. Eu, în schimb, abia așteptam să-mi scot costumul ridicol și să fac o baie bună. Eram stânjenită de înfățișarea mea absurdă: mânjită de noroi și înfășurată în blănuri!

— Nu știi unde e Owen, am mințit. În realitate, știam prea bine că Owen era ascuns pe după stânci și se giugiulea cu una dintre „femeile neînfricate din Epoca de Piatră“.

— Vasăzică, până la urmă n-ai putut rezista tentației de a deveni actriță? m-a luat peste picior Mary, uitându-se la costumația mea, dar în tonul ei am simțit o undă de dezamăgire, poate chiar un pic de ciudă.

— A, nu, doar i-am făcut un hatâr lui Elsie. Încă n-am devenit actriță. Fapt este că am învățat multe aici, la Bosworth, făcând câte puțin din toate. Mă gândesc să învăț cum să scriu. Scenarii. Mă cam sfiam să-i mărturisesc lui Mary ce ambiții nutresc. N-o mai văzusem de luni de zile și abia ne reîntâlniserăm.

Însă ea mi-a zâmbit cu căldură și și-a pus mâna pe brațul meu, fără să-i pese că s-ar putea murdări.

— Minunat! Eram sigură că ai să-ți găsești un loc în lumea filmului.

— Așa e, numai că studioul e pe punctul de a-și închide porțile. Bosworth se retrage, zice că e prea bătrân, că asta e treabă de oameni tineri. Lois și soțul ei se mută la Universal. Abia aflasem și eu, așa că nu avusesem când să mă hotărâsc dacă vreau sau nu să merg împreună cu Lois la Universal. Studiouri apăreau tot timpul, ca ciupercile după ploaie. Poate că, într-un studio mai mic, aveam șansa să urc treaptă cu treaptă și să ajung să scriu scenarii. Oricât de mult o iubeam eu pe Lois și oricât de recunoscătoare îi eram, bănuiam că, dacă m-aș fi dus după ea, aș fi rămas mâna ei dreaptă, fata bună la toate.

— Te angajez eu! a zis Mary pe nerăsuflăte, dar apoi, uimită ea însăși de această izbucnire, și-a astupat gura cu palma și a ridicat din sprâncene.

Am așteptat, cu răsuflarea tăiată, dar nu și-a retras propunerea.

— Poftim?

— Vino să lucrezi pentru mine, Frances! Zău așa! Spui că nu vrei să joci în filme, dar, din păcate, doar în felul ăsta te pot angaja: contractul meu prevede că pot alcătui eu însămi distribuția filmelor în care joc. Dar, în primul rând, aș vrea să mă ajuți să mai îndreptăm unele scenarii, la filmele mele. O să ne distrăm pe cinste!

— Vorbești serios? Nu mă... eu nu... adică, încă *învăț*.

— Cu toții *învățăm*. Asta-i toată frumusețea, nu? Născocim pe măsură ce mergem înainte și nu ne poate certa nimeni că greșim, a spus Mary și mi-a aruncat iarăși o privire pătrunzătoare, care contrasta evident cu figura ei sfioasă, virginală.

— Mi-ar... mi-ar plăcea nespus! Unde să semnez? Îmi desenam deja semnătura în aer – nu aveam răbdare să aștept ceva atât de banal ca o foaie de hârtie. Nu cumva să se răzgândească!

Mary a izbucnit în râs.

— Doar nu-ți închipui că umblu cu contracte în buzunar, nătăflețo! Trebuie să vii la mine acasă, să faci cunoștință cu mama, și atunci o să discutăm și despre afaceri.

— Desigur, desigur. E foarte bine așa, Mary. Și, în loc de contract scris, i-am prins mâna și am scuturat-o cu putere. Sunt onorată și copleșită.

— Să nu te simți copleșită. Nu fac opere de binefacere. Angajez persoane despre care cred că au talent. Și mai angajez persoane pe care îmi place să le am alături de mine.

— Hei, femeie a cavernelor, mișcă-ți fundu' încioace și urcă-te pe stâncă! Regizorul întorsese megafonul spre mine.

Am ridicat din umeri și am urcat dealul. Dar, când am ajuns în vârf, m-am întors și i-am făcut semn cu mâna lui Mary, iar ea mi-a făcut semn la rândul ei.

— Fran, vii și tu diseară cu noi? m-a întrebat Elsie, reluându-și poziția de „sprinteioară“. Mergem la Ship Café.

În oricare altă zi aș fi mers cu plăcere. Mă alăturasem unui grup pestriț din lumea filmului: actori precum Mabel Normand, și Sessue Hayakawa, și Erich von Stroheim; colegii mei, băieți buni la toate, de la Bosworth –

Sydney Franklin și George Hill. Adela, desigur, dar și Bess și o altă scenaristă, Anita Loos, care nu putea avea mai mult de șaptesprezece ani, dar izbutise cumva să-și convingă părinții s-o lase să locuiască și să lucreze în Los Angeles. Era o gașcă simpatică. De obicei ne întâlneam pe Digul Venice, la Ship Café – era o corabie adevărată, copie a unui galion spaniol. Beam bere, mâncam sendvișuri și dansam pe punte după ce apunea soarele. Eram tineri, ahtiați după distracție și celebritate, și eram cu toții îndrăgostiți de meserie, drept care eram și îndrăgostiți unul de altul. Sentimentul că aparții unui astfel de grup era îmbătător. Ne salutăm îmbrățișându-ne cu căldură și sărutându-ne, râsul era un fel de drog (pentru cei mai mulți dintre noi, adică; pentru Mabel n-aș fi băgat mâna în foc). Ne ajutam de câte ori era nevoie; ambițiile personale erau lăsate deoparte. Dacă Adela ajungea în pană de inspirație, ne adunam și lucram cu toții la scenariu. Dacă Lois nu era sigură cum să filmeze un cadru, toată lumea venea cu câte o idee. Iar unii dintre noi... von Stroheim, de exemplu, erau atât de săraci, că puneam mână de la mână să-i ajutăm, pur și simplu fiindcă erau așa de amuzanți, de plini de ei... și de ambiții. Încă un lucru pe care îl împărtășeam.

— Nu astă-seară, Elsie. Am o întâlnire. Cu Mary. Mary Pickford, am spus, nevenindu-mi nici mie să cred că era adevărat.

— Mary? S-a întors? Elsie și-a îndreptat privirea spre locul unde se afla aparatul de filmat. Acolo, Mary discuta aprins cu Owen. Chiar și de la depărtarea aceea îți dădeai seama că nu era o discuție plăcută. Mary își încrucișase brațele la piept, umbrela îi căzuse pe spate, în timp ce Owen făcea gesturi largi, nestăpânite.

— Ei, cred că Owen n-o să mai aibă timp de mine acum, a chicotit Elsie. Țin la Mary, dar când pisica nu-i acasă...

— Cum, Elsie? Și tu? Nu m-am putut stăpâni, chiar dacă îmi dădeam seama că vorbeam ca o mironosiță. Eram însă șocată; Elsie era atât de drăguță, de vioaie. Părea mai degrabă un băiețel ștrengar. Cu toate astea, da, avea și ea ceva de prădător, ca și cum lumea toată aștepta să fie cucerită de ea. Și, fără voia mea, mă întrebam dacă nu e una dintre consecințele nefaste ale succesului.

— Eu și toate femeile cavernelor de aici, de la prima până la ultima. În afară de tine, pe cât se pare. Hai, Fran, nu face o mutră așa de indignată!

Căsătoria asta e o amăgeală. Știu și ei, știm și noi, știe toată lumea. În afară de revistele pentru fani, bineînțeles. Mary e atât de stăpână pe ea, e tot timpul serioasă. Pe când Owen... nu e așa. Și, la urma urmei, nici tu nu ești ușă de biserică.

Obrajii mi-au luat foc. Nu, nu eram. Îmi plăceau bărbații, și unele din nopțile începute la Ship Café se terminau în patul cuiva. Dar acesta nu era niciodată un bărbat însurat. Niciodată. N-aș fi făcut în veci așa ceva.

— Bine, Elsie, dar tu ești prietenă cu Mary.

— Nu tocmai. Mary nu are prieteni. Doar cunoscuți.

— Chiar dacă așa ar fi, tot nu e bine.

— Hai, bucură-te! Am să-l las pe Owen în pace. Nu-mi doresc defel s-o rănesc pe Mary. N-aș face caz în fața ei de aventura asta. Și, oricum, mă întorc în Anglia, unde e război, în caz c-ai uitat. Cred că asta o să mă trezească la realitate cât ai clipi.

— Nu, n-am uitat că e război, i-am răspuns, deși, cinstit vorbind, îmi ieșise din minte.

În Statele Unite aproape că nu se vorbea despre războiul din Europa. Doar dacă existau unii care se arătau îngrijorați că le-ar scădea profiturile pe care le-ar fi putut obține acolo. Cei care investeau în industria filmului începuseră să înțeleagă că există o piață internațională pentru filmele americane.

Regizorul a urlat în megafon:

— Femeile cavernelor, la locurile lor! Și... motor!

Mă învârteam încolo și încoace, le făceam semne celorlalte femei, mă prefăceam că muncesc sau că sunt obosită, după cum avea chef și ne striga prin megafon regizorul, și mă străduiam să nu întorc fața spre cameră.

Mama nu aflase încă de noua mea carieră, cum, de fapt, nu aflase nimeni din San Francisco. Deși era puțin probabil să meargă cineva de acolo la cinema și să mă vadă, nu voiam totuși să mă expun. Eram singura femeie a cavernelor care nu căuta aparatul de filmat, care nu-i cerșea favorurile.

— „Știi că e război?“ a țipat Elsie la un moment dat. A luat o piatră și a ridicat-o deasupra capului. Chiar arăta ca o femeie a cavernelor, hotărâtă și neînfricăată. Vocea îi tremura, și cred că în acele momente nu juca un rol.

Numai că, în bătaia necruțătoare a soarelui, la lumina lui aproape albă,

înconjurată de flori multicolore, sub cerul albastru, neumbrit de fumul sau de ceața unui câmp de luptă, cu păsările zburând deasupra capului și cu un ocean de promisiuni întinzându-se ca prin miracol în fața mea, îmi era imposibil să cred.

Mai ales după ce regizorul a strigat:

— Stop!

CAPITOLUL 4

FRANCES

Iarna lui 1915

Era război. Pe ecran.

Mary stătea lângă mine într-o sală plină ochi. Își strânsese părul sub o pălărie mare de catifea, ca să nu fie recunoscută, ceea ce se întâmpla tot mai des. Slavă Domnului, eu nu aveam de ce să-mi fac griji, iar dacă mergeam pe drumul pe care mi-l alesesem, nici n-aș fi avut motiv vreodată. Voiam să fiu cunoscută, da, îmi doream din toată inima, dar nu să fiu recunoscută pe stradă. Puteam să-mi vopsesc părul, să-mi pun o rochie veche, dacă aveam nevoie să dau o fugă până la băcănia din colț să cumpăr unt, sau să port o rochie de seară decoltată până la brâu, dacă aveam poftă.

Lucruri pe care Mary începea să înțeleagă că nu și le putea permite fără să se gândească la consecințe, și știu că nu prea era lămurită ce să creadă. Pe de o parte, faptul că era recunoscută însemna că e vedetă, și celebritatea era totul pentru Mary, din rațiuni pe care abia atunci începeam să le înțeleg.

Pe de altă parte, acești fani ai vedetelor de cinema erau altfel decât cei pe care îi văzusem până atunci. Nu se mulțumeau doar să privească insistent sau să ceară politicos un autograf. Nu, fanii ăștia plâneau ușor, ba chiar scoteau țipete slabe și uneori întindeau mâna ca s-o atingă pe Mary, să-i pipăie rochia sau buclele, ca și cum era un drept al lor. Ca și cum simțeau că le aparține din cap până în picioare, fiindcă plățiseră prin biletele de cinema, dar și prin devotamentul, râsetele și lacrimile lor.

În seara asta Mary reușise să scape neobservată, cel puțin deocamdată. Biletele costaseră doi dolari bucata, așa că spectatorii erau dintre cei avizați. Îmi venea greu să cred: să dai doi dolari pe un bilet de cinema! Nu mai departe de câțiva ani în urmă plățisem cinci cenți, și chiar și acum biletele la

majoritatea filmelor nu costau mai mult de zece sau cincisprezece cenți. Dar pentru cel mai recent film al lui D.W. Griffith, care, ni se promisese, avea să fie un spectacol cum nu se mai văzuse până atunci, plățiserăm bucuroase doi dolari, iar acum sala zumzăia ca un stup. Oamenii erau mai interesați de ceea ce aveam să vedem pe ecran decât de cine se afla în sală. După câteva prime vizionări se răspândise zvonul că Griffith făcuse ceva uimitor. Nemaivăzut până atunci.

*Membrul clanului sau Nașterea unei națiuni*⁴, așa se numea filmul.

4. *The Clansman / The Birth of a Nation* (1915). (N. red.)

Din momentul când orchestra din fosă, o orchestră adevărată, nu un simplu pianist, a început să interpreteze muzica originală, compusă anume pentru film – alt lucru nemaîntâlnit până atunci –, cred că am uitat și să respir. Trei ore în cap n-am mai știut de nimic în afară de ceea ce se petrecea pe ecran. Imaginile și muzica răscolitoare îmi asaltau creierul, izbindu-l ca pumnii unui boxer de categorie grea, așa încât uneori nici nu puteam pătrunde înțelesul a ceea ce vedeam pe ecran. Mă lăsam purtată de film, sperând să pun totul cap la cap mai târziu.

Era un film de zece bobine. Zece! Ce însemna asta pentru viitor? Pe zece bobine încăpea o poveste mult mai lungă, o poveste adevărată, nu scurtele dulcegării pe care le produceam de regulă. Studiourile erau convinse că publicul n-ar avea răbdare să stea mai mult de două bobine, cel mult cinci.

Lui Griffith nu-i păsa însă de ce credeau studiourile, iar rezultatul era electrizant. Ametisem. Pe de o parte, mă bucuram de film, pe de alta, mă căzneau să înțeleg uimitoarele magii tehnice – inovațiile care se succedau pe ecran. Griffith nu se mulțumise cu o poveste liniară, ci recursese la decupaje inedite și inserturi; cum de-i dăduse prin cap așa ceva? Cum de știuse că publicul va face legăturile, că va urmări firul poveștii? Era genial, plin de viață, absolut senzațional. Stătusem atât de încordată, încât, atunci când s-a sfârșit filmul, mă durea tot corpul, din cap până în picioare.

Scenele de luptă erau superb regizate și luminate, ca un dagherotip care prinsese viață. Obiectivul camerei apropia și îndepărta imaginea; nu mai văzusem așa ceva, dar spectatorii puteau astfel să-și tragă sufletul și să se pregătească pentru ce simțeau că va urma. Inserturile erau decorate artistic;

semănau mai degrabă cu niște frumoase cărți de vizită, în loc să fie doar niște cartoane inscripționate cu propoziții simple, scrise la mașină, așa cum folosea toată lumea.

Desigur, scenariul era de proporții: Războiul Civil și Reconstrucția, care constituiau fundalul poveștii a două familii, una din nord, alta din sud. Griffith avusese ideea genială de a se concentra pe viața privată a acestor familii, pe relațiile lor personale. Spectacolul îți tăia literalmente răsuflarea, dar ce m-a impresionat cel mai mult a fost soarta oamenilor simpli.

Cât a durat filmul, Mary și-a ținut mâna încleștată pe brațul meu. La fel de emoționată ca mine, își înfigea tot mai adânc unghiile, drept care, când mi-a dat drumul, aveam patru urme roșii pe braț. Nici că mi-a păsat. Eram amândouă ca una, o singură ființă, respiram la unison, năucite, pur și simplu fascinate. Eram, asemenea tuturor celorlalți spectatori, prinse în acest vârtej emoțional irezistibil care ne înghițise pe toți și nu ne eliberase decât la final, când eroul și eroina s-au regăsit în cele din urmă și imaginea s-a estompat, lăsând loc ultimului insert:

„Libertate și unire, o singură națiune, inseparabilă, acum și în veci!“

Orchestra a ținut sunetul final și a urmat o tăcere, o tăcere religioasă, ca la biserică. Întâi am auzit un bocănit. M-am uitat în jur și, încet-încet, am înțeles că oamenii băteau cu picioarele în podea, până când întreaga clădire a început să vibreze. Apoi a venit o furtună de aplauze și de ovații, urmată de un vuiet, un cor asurzitor de strigăte pornite din inimă.

Am sărit în picioare, aplaudând și țipând până m-a durut în gât; am simțit că mi se prelinge ceva pe obraji și mi-am dat seama că sunt lacrimi. Alături de mine, Mary se urcase în picioare pe scaun, striga, și lacrimile i se rostogoleau și ei pe față. Pălăria îi căzuse pe spate, buclele i se revărsaseră pe umeri, dar nimeni nu avea ochi pentru ea. Cu toții erau absorbiți de ceea ce văzuseră pe ecran.

— Fran! Fran! Te-ai fi gândit? Nu ești *mândră*?

Mi s-a pus un nod în gât și mi-am zis: *Da!* Asta e, asta caut, asta aștept de ani de zile. Această înflorire, această deschidere a inimilor, a ochilor și minților, perspectivele grandioase, toate se datorau creațiilor unora ca mine, oameni a căror imaginație mergea dincolo de hotarele realității, așa că trebuia să construim alta. S-o clădim învățând din greșeli, cu lacrimi și

sudoare, cu îndrăzneală, și noroc, și dăruire. Într-adevăr, eram mândră de acest film, de această industrie. Industria din care făceam și *eu* parte.

Cu toate că era înăbușitor de cald în acea sală de cinema – unul dintre noile „palate“ care apăreau ca din pământ, asemănătoare marilor piramide, doar că erau ridicate în cinstea filmului, nu a vreunui rege –, nimeni nu dădea semn că ar fi vrut să plece. Ca niște jivine fascinate de lumină, rămăseserăm cu ochii la ecranul acum gol, parcă voiam să retrăim momentele care ne vrăjiseră.

— Asta vreau și eu să fac, i-am spus lui Mary, apucând-o de braț și privindu-i fața încă îmbujorată și ochii scânteind de emoție. Vreau să-i fac pe oameni să nu le mai vină să plece din sală. Vreau să-i vrăjesc cu poveștile mele, cu ideile pe care le am! Vreau să fac artă, nu doar spectacol!

— Ai să faci. Și eu am să fac. Dacă Griffith a putut... adică, Fran, am lucrat cu el la Biograph. Știam că e talentat, dar și arogant. A refuzat sistematic să colaboreze. Aveam atâtea idei, și el doar rareori pleca urechea la mine. Dar tocmai de-asta e genial, înțelegi? N-a plecat urechea la cei care-i spuneau că nu poate face un film de zece bobine. Nici la cei care-i spuneau că nu poți intercala scenele așa cum a făcut el... Doamne, Fran, urmărirea de la sfârșit! Nimeni n-a mai făcut așa ceva!

Dacă o vedeai pe Mary în momentele acelea n-ai fi zis că e altceva decât un fan ca atâția alții. Iar eu știam că e într-adevăr pasionată. Iubea filmele cu tot atâta entuziasm precum cei mai înflăcărați fani ai ei. Poate că tocmai din această pricină o adorau: în ea se recunoșteau pe ei înșiși.

— Să nu-mi spui că-ți pare rău că ai plecat de la Biograph la Famous Players!

— Nu! Doamne sfinte, nu! Mă bucur pentru Lillian, a făcut un rol uimitor, nu? La fel și Mae Marsh... sigur, ea a fost încurcată cu Griffith. Eu l-am refuzat, asta a fost unul dintre motivele pentru care s-a purtat așa de aspru cu mine. Mary a zâmbit rușinată, iar eu m-am străduit să nu arăt cât de șocată sunt. Nici eu nu știu de ce, n-am reușit niciodată să mi-o închipui pe Mary în situații intime, cu toate că, evident, era căsătorită.

— Griffith? A vrut să... să... M-am uitat în jur să văd dacă nu trage cineva cu urechea, apoi m-am aplecat și i-am șoptit la ureche: A vrut să se culce cu tine?

— Da, bineînțeles. Mary a izbucnit într-un râs zglobiu, parcă îi propusesem să mâncăm o înghețată, și, pentru prima oară de când o știam, m-am simțit mai provincială decât ea. Dar apoi mi-am dat seama că n-ar trebui să mă mir. La urma urmei, Mary era actriță și începusem să-mi dau seama că drumul actrițelor spre succes este diferit – mai încâlcit decât al celor ca mine, ca Bess sau ca Adela. Văzusem cu ochii mei cum le tratează bărbații pe actrițe; nu erau pe picior de egalitate, iar dacă erai o actriță ambițioasă, atunci... aveai de făcut multe alegeri dezagreabile. Actrițele care-și doreau roluri mari erau pradă sigură, cel puțin pentru anumiți regizori și producători. Era secretul lui Polichinelle.

În același timp, era ciudat, nu, că n-o văzusem niciodată pe Lois Weber făcând avansuri unui *actor* căruia se gândea să-i dea un rol?

Mary râdea și acum de mutra mea pudică, însă, trebuie să recunosc, cu totul altceva mă uimea. Ceea ce adusesem eu în această prietenie născândă, ca să nu fie așa dezechilibrată cum mă temeam uneori, era rafinamentul unei femei divorțate, născute la San Francisco. Aveam o educație mai bună decât Mary; terminasem școala, studiasem latina și clasicii și fusesem crescută în belșug – un belșug cam înăbușitor, dar belșug. Mary crescuse în lipsuri și nu mersese deloc la școală. Era un subiect delicat pentru ea și se străduia să compenseze cumva.

În plus, cunoscusem bărbați, mult mai mulți decât Mary, însă, mi-am dat seama cu uimire că, de vreme ce nu eram actriță și nu crescusem într-un teatru, eram mult mai ferită decât Mary de astfel de situații. Cum de nu-mi dăduse prin cap s-o întreb despre astfel de abuzuri? Câte avuseseră de suferit – și de tolerat – ea și altele ca ea, ca parte a prețului usturător pus de unii bărbați pe ambițiile unei femei?

— Vai de mine, Fran, nu mai face mutre! E de la sine înțeles că Griffith se așteaptă să aibă aventuri cu toate starletele – nici măcar nu e singurul, să știi. Am aflat din prima zi de lucru cu el, dar n-am spus niciodată „da“, și nu știu cum se face că nu s-a răzbunat pe mine, așa cum s-a răzbunat pe altele. Pe de altă parte, cine știe, poate că tocmai de-asta i-am căzut în plasă lui Owen, a adăugat Mary gânditoare. Faptul că am fost cu el m-a apărut de Griffith, și apoi și de alți regizori. Și fiindcă nu aveam de gând să fiu încă o păpușică la dispoziția lui Griffith, am plecat. E adevărat, îl respectam pentru

ce crea, dar n-am putut îndura să se poarte ca un stăpân absolut. El vrea ca actrițele să zâmbească prostește, să facă o reverență și să întrebe: „Cât de sus?“ atunci când le spune „Sari“. Dar ce a făcut astă-seară m-a uluit. De acum încolo, lumea n-are să se mai întrebe dacă moda asta cu filmele va dura. Așa va fi, tocmai datorită a ceea ce a făcut Griffith. A ridicat un moft la rang de artă.

— Pentru mine a fost un îndemn să vreau să muncesc și mai mult, i-am mărturisit când spectatorii au început în sfârșit să se pună în mișcare, îndreptându-se spre ieșire.

Mary și-a aranjat pălăria așa încât buclele să-i fie complet ascunse. S-a uitat neliniștită în jur și parcă a devenit mai scundă și mai urâțică. Era o șmecherie la care mai recursese și înainte.

— Totuși, zece bobine! Asta e întrebarea: Ce vrea publicul de fapt? Filme scurte, la care biletul costă cinci cenți, dar care durează doar câteva minute, sau ceva mai lung, ca o carte, în care să te cufunzi timp de o oră sau două? Sau trei, în cazul ăsta.

Mary a clătinat din cap și aproape că am auzit cum i se învârtesc roțile minții. Era încă un lucru pe care îl învățasem despre Mary în scurta vreme de când ne împrieteniserăm: mintea ei nu avea odihnă. Gândea tot timpul, construia strategii, îndârjindu-se să fie mereu cu un pas înaintea tuturor. Nici nu e de mirare că nu se înțelese cu Griffith – erau atât de asemănători!

— Întrebarea e, a continuat ea gânditoare, sunt destui regizori care...

— Miss Pickford? Mary? a zis o femeie care se oprise pe intervalul dintre scaune și se plantase în fața noastră, cu un creion și un carnețel în mână. Îmi dați un autograf?

— Mary? Mary Pickford? Se întorseseră și alții ca să se uite, și chiar când întindeam brațul ca s-o apăr cumva, să mă așez între ea și ceilalți, ea m-a dat la o parte, și și-a scos pălăria, dând la iveală buclele aurii. Aproape imediat am fost înconjurate de un grup numeros. Mary uitase cu totul de discuția noastră. Zâmbea încântată, a semnat absolut toate hârtiile care i-au fost întinse, a strâns toate mâinile, a acceptat să fie strânsă în brațe.

— Scuzați-mă, domnișoară. Am ridicat privirea și am văzut un bărbat cu o mustăcioară caraghioasă, care mi-a întins o carte de vizită. Sunteți

camerista lui Miss Pickford? Ați putea să-i dați cartea mea de vizită? Reprezintă compania de cosmetice Mademoiselle și am dori să discutăm cu Miss Pickford despre o reclamă la crema de față.

Până să-i răspund că nu sunt nicidecum camerista lui Miss Pickford, bărbatul s-a pierdut în mulțime chiar când Mary dădea ultimul autograf.

— Vai, Fran, îmi pare așa de rău. S-a apropiat grăbită de mine, dar se vedea că nu regretă nimic. Avea un zâmbet mulțumit în timp ce-și îndesa părul sub pălărie. Mama m-a învățat să nu-i refuz niciodată pe admiratori. Sunt niște scumpi, nu? Țin așa de mult la mine!

Am lăsat-o să mă îmbrățișeze pe fugă, după care m-a luat de braț și am ieșit din clădire.

Am făcut cartea de vizită ghemotoc și am aruncat-o pe jos.

Am luat-o pe stradă până la mașina lui Mary, un Buick negru, model 1915. Era un autoturism superb, scump și elegant, și, văzându-l, n-am putut să nu simt o oarecare invidie. Chiar dacă nu eram cameristă, mai aveam mult până să-mi pot cumpăra propriul automobil. Mary a apăsat pe buton, motorul s-a trezit la viață tușind și am plecat. Am străbătut străzile largi, urcând și coborând colinele, până am ajuns în cartierul numit Hollywoodland, unde amândouă închiriaserăm case într-unul dintre noile ansambluri rezidențiale construite de investitorii imobiliari care înțeleseseră repede încotro bate vântul. Cererea de locuințe depășea cu mult oferta acum, când trenurile vărsau zilnic sute de noi cetățeni. Los Angelesul era în plină expansiune.

Mary a parcat mașina pe stradă cu mișcări sigure și ne-am îndreptat spre vilele noastre gemene. Erau una lângă alta și aveau o mică curte comună. Lumina era aprinsă pe veranda casei lui Mary; din umbră s-a ridicat icnind o persoană rotofeie.

— Mamă, a fost uimitor! Trebuie să mergi și tu, fără întârziere! a exclamat Mary.

— Ce spui? Griffith ăla? Eu n-am uitat cum s-a purtat cu tine la Biograph. Charlotte Pickford și-a țuguat buzele cam lătărețe, a strâmbat din nasul cam borcănat, iar eu nu mi-am putut stăpâni un zâmbet.

Mama lui Mary Pickford era deja celebră în industria filmului.

„O ador pe Mary, dar pe maică-sa nu pot s-o înghit, spuneau toți. O

pisăloagă. Mai e și prietenă cu paharul. Însă Mary nu face un pas fără ea.“

Mie una îmi plăcea Charlotte, îmi plăcea chiar foarte mult. Acum înțelegeam de unde moștenise Mary simțul practic cu care îi uimea pe cei care vedeau în ea fie o ființă angelică, fie un adorabil personaj bățaios pe ecran; o creatură făcută din lumină, eter și dorințe. Mary cea pe care o știam eu era cu totul altfel; în viața reală, Mary și Charlotte Pickford erau de departe cele mai pragmatice femei cu care avusesem de-a face.

Charlotte ținea contabilitatea pentru Mary și o preluase și pe a mea, căci mintea nu-mi era făcută pentru cifre. Banii erau meniți să fie cheltuiți, și acum, când câștigam așa de bine – cincizeci de dolari pe săptămână! – și eram de capul meu, nemaivând un soț căruia să-i dau socoteală, îmi cumpăram tot ce-mi dorea inima. Doar că situația asta n-avea cum să dureze, nu? Nu mă vedeam câștigând așa de mult pe termen lung. Odată și odată avea să mă dea cineva de gol, să arate ce escroacă sunt, și atunci urma să mă întorc la blocul de desen și la camera închiriată din pensiune. Dar cel puțin aveam să port niște haine fabuloase.

Charlotte era de părere că sunt imprudentă. Mă îndemna să economisesc fiecare bănuț, așa cum făcea Mary. Charlotte era mămoasă, își făcea griji pentru mine aproape la fel de mult cât pentru fiica ei, iar eu mă simțeam bine în această postură; mama mea nu se gândea decât la ce o să creadă lumea despre ea din cauza mea.

Bineînțeles, Mary câștiga mult mai mult decât mine. Cât de mult, nu căutasem niciodată să aflu, dar erau sume atât de uriașe, încât ziceai că sunt bani falși, iar Charlotte îi investea cumpătat în terenuri, nu în case. Prin urmare, cea mai bine plătită actriță din lume stătea cu chirie într-o viluță dintr-un modest ansamblu rezidențial, alături de cea mai bună prietenă a ei, nou descoperită: eu.

Aranjamentul îmi convenea de minune. Oricât de prinsă eram la lucru, oricât mă distram, mi se mai întâmpla să mă simt singură după plecarea lui Robert. Mă tot mutasem dintr-o pensiune mizeră în alta, fără măcar să-mi mai bat capul cu despachetatul valizelor. Acum practic locuiam împreună cu Mary și Charlotte și mă simțeam mai tânără, mai copilăroasă, cum nu mă mai simțisem de ani de zile. Mi se părea că, din prostie, devenisem adult peste noapte, aruncându-mă în două căsătorii dezastruoase; crescusem prea

repede, luându-mă pe mine însămi și problemele mele mult prea în serios.

Dar în filme timpul nu curge mereu într-un sens. Cotește încolo și încioace, sare înainte sau înapoi, și oricând există o șansă de mântuire. Asta mi se întâmpla mie acum? Aveam șansa de a mă întoarce și de a o lua de la capăt? Asta îmi dăruise Mary?

Având-o pe Mary vecină, mă simțeam de parcă mă întorsesem la pension și retrăiam acele zile fericite, până să-mi sucească bărbații mințile și s-o iau razna. Bârfeam și chicoteam ca două școlărițe, colege de cameră; încercam una pe alta tot felul de coafuri și făceam planuri de viitor. Acum, dacă-mi era urât singură, ori mă plictiseam, ori eram tristă, nu aveam decât să ies în prag și s-o strig pe Mary, care îmi răspundea cu vocea ei dulce, cântată. Intram una în casa alteia fără să mai batem – nici una din noi nu încuia ușa – și făceam tot felul de experimente culinare, catastrofale, trebuie să recunosc. Îmi aduc aminte că, odată, Mary a avut ideea să facă biscuiți cu ciuperci! Oricum, nu conta dacă era să ne otrăvim, fiindcă Charlotte, mamă extraordinară, era mereu la post și repara orice greșală.

Nu-i mai vedeam pe amicii de la Ship Café atât de des cum mi-aș fi dorit, pentru că lui Mary nu-i plăcea să iasă în oraș. Ea, așa de încrezătoare pe platoul de filmare, era incredibil de sfioasă și de rezervată când ieșea din casă. Cred că din cauză că nu beneficiase de o educație potrivită; de aceea, spiritul ei, altminteri atât de viu în fața camerei, pălea în aceste împrejurări. Cele mai multe sâmbete le petreceam acasă, toate trei; făceam floricele de porumb și ne așezam pe verandă, să ascultăm poveștile cu zâne și spiriduși depănate de Charlotte.

Simțeam că m-am schimbat și se vedea pe mine. Mary nu mai era nici ea cea dinainte. Nu mai era păpușa de porțelan circumspectă și grijulie, totdeauna în alertă, pe care o cunoscusem cu câteva luni în urmă. Într-un răstimp neașteptat de scurt fiecare devenise viața celeilalte. Era ca și cum Mary, după ce se hotărâse că merită să aibă o prietenă, lepădase corsetul prea strâns pe care îl purta de ani de zile. Eram uimită de încrederea și căldura cu care se purta față de mine.

O iubeam din tot sufletul pe Mary, fata copilăroasă și zvăpăiată care izbucnea în râs din te miri ce și mă surprindea cu lucrurile hazoase pe care le spunea. Uneori, când făceam câte o năzbâtie – de pildă când am învățat-o

să arunce spaghetti pe perete ca să vadă dacă sunt făcute, și, în scurtă vreme, bucătăria era îmbrăcată în fire de cocă –, vedeam cu uimire că ochii, până atunci sclipind de bucurie, i se umpleau de lacrimi.

— Of, Fran, mi-a mărturisit odată în timp ce-și ștergea lacrimile. Tu nu știi, nici n-ai cum, că n-am avut niciodată prilejul să mă distrez așa. Să fiu copil. De când mă știu muncesc.

Am strâns-o în brațe cât am putut de tare. Cât aș fi vrut să-i pot da copilăria înapoi, să întorc timpul.

Odată cu apusul soarelui ne lăsam de șotii. Seara, ne puneam părul pe bigudiuri sau, dacă era zi de spălat, ne duceam în bucătăria lui Mary și ne lăsam pe mâna lui Charlotte, care ne răsfăța pe amândouă. Sigur, cu părul meu, treaba era mai simplă – era păr și atât. Cosițele lui Mary erau cu totul altceva. Păreau o persoană aparte, atâta grijă, timp și răspundere pretindeau. Biata Mary era prizoniera acelor bucle lungi și blonde care trebuiau să fie clătite cu șampanie și suc de lămâie, după care Charlotte le răsucea cu infinită răbdare pe degete și le lega cu moațe de pânză în fiecare seară.

În timp ce ni se usca părul, stăteam pe leagănul de pe verandă, bucurându-ne de parfumul levănțicii plantate de Charlotte în curte. La lumina tremurătoare a felinarelor atârinate de tavan îi citeam lui Mary recenzii de carte; căutam tot timpul noi idei, pe care Adolph Zukor, producătorul de la Famous Players, să le cumpere pentru ea.

Totodată, începusem să-i împărtășesc ideile mele și îi apreciam comentariile. Mary Pickford se pricepea la filme mai bine decât oricine altcineva – mai bine decât Lois, decât Bosworth, poate chiar și decât marele Griffith însuși. Ori de câte ori veneam cu o poveste, Mary se gândea pe loc la aspectele tehnice.

— Mda, ideea e drăguță, Fran... Trei mașini gonind una după alta... Dar cum filmezi așa ceva? Ai nevoie de câte un aparat de filmare pe fiecare mașină, după cum ai scris tu scenariul, și asta nu e posibil pentru un film de o bobină, financiar vorbind. Dacă îl întinzi la două sau trei bobine... poate, dar n-aș băga mâna în foc. Intriga e prea subțire...

Mă uitam la prietena mea, acea logodnică a filmului, delicată și uneori înspăimântător de inteligentă, clătinam din cap și luam notițe. Și băgam la cap.

— Fetelor, vă e foame? ne-a întrebat Charlotte, cu toate că era târziu. Se uita neliniștită la Mary; îmi spusese în secret că Mary e prea slabă și că e îngrijorată din cauza ei. Pe de altă parte, Mary îmi explicase că Charlotte nu înțelegea că aparatul de filmat te face să pari mai grasă. Ceea ce reprezenta un avantaj la teatru – fiindcă puteai fi mai bine văzută chiar și din ultimele rânduri – era un neajuns în film; din pricina asta abia ciugulea din mâncare.

Am tras aer pe nas: mirosea a pui cu găluște. Pe mașina de gătit a lui Charlotte fierbea mereu câte ceva, o mâncare așa de consistentă și de apetisantă, că te îngrășai doar respirându-i aroma.

— Miroase delicios!

În dulapul din bucătărie era întotdeauna ascunsă și o sticlă sau două, dar mă făceam că nu văd. Charlotte bea, dar Mary refuza să spună ceva rău pe seama ei.

— Habar n-ai tu, Fran, repeta clătinând din cap. N-ai de unde să știi cât de greu i-a fost mamei când eram noi mici. Ce săraci eram, cum n-am avut niciodată casa noastră. Mama își făcea curaj cum putea și ea.

Bineînțeles, una e să bei când și când, alta să fii bețiv, așa că întorceam capul în serile când lui Charlotte începea să i se împleticească limba și se apuca să ne istorisească, plină de nostalgie, ce viață frumoasă dusese în turnee, viață care nu semăna câtuși de puțin cu privațiunile de care îmi vorbise Mary. În serile acelea, accentul ei irlandez era și mai pronunțat.

— De fapt, nu prea mi-e foame, m-am hotărât să spun, cu toate că îmi chiorăia stomacul; chiar dacă nu voiam să fiu actriță, nu mă deranja să creadă lumea că sunt. Mulțumesc oricum, doamnă Pickford.

— Spune-mi Charlotte, scumpo. De câte ori să-ți mai aduc aminte?

— Charlotte, am repetat zâmbind.

Ușa de la intrare s-a deschis și s-a trântit. Două siluete au țâșnit afară, zguduindu-se de răs.

— Hei, Mary!

— Salutare, surioară!

— Unde vă duceți? i-a întrebat Mary pe fratele și pe sora ei, încruntându-se.

Jack Pickford era un băiat subțire, cu aparență aproape feminină, în ciuda mustății. Lottie Pickford era o fată vânjoasă, gălăgioasă, care, la cei

douăzeci și doi de ani ai ei, arăta deja cam neîngrijit. Avea ochii surorii ei, doar că era brunetă și nestăpânită în purtări, și nu se sinchisea de părerea celorlalți, în timp ce Mary era disciplinată și atentă la tot ce făcea.

— Mergem să ne distrăm. Vino și tu cu noi, a strigat Jack, și Lottie a râs ținându-se cu mâinile de burtă.

Mary s-a încruntat.

— N-aveți treabă mâine dimineată?

— Ba da. Dar o să ajungem. Poate mergem îmbrăcați în aceleași haine, dar de ajuns, ajungem, a promis Lottie râzând, și amândoi au alergat la mașina lui Mary, fără măcar să-i ceară voie.

Mary a privit în urma lor, apoi s-a întors spre noi, cu mâinile în șolduri.

— Eu le-am găsit slujbele astea! Dacă nu eram eu, n-ar fi găsit de lucru! Însă de ei depinde să le păstreze. Nu știu ce să mă fac cu ei, mamă. Pur și simplu nu știu. Vorbesc cu ei, dar nu mă ascultă. Unde greșesc?

— Nu greșești cu nimic, iubito. Așa sunt ei. Iubește-i așa cum sunt, fii fată bună, cum ai fost întotdeauna. De-aia sunt mândră de tine. Ești bucuria și sprijinul vieții mele, o alinta Charlotte.

Până la urmă, mai codindu-se, Mary a zâmbit din nou, cu toate că privirea îi rămăsese severă, mânioasă. Cât despre mine, mi-am ținut gura. Învățasem pe propria piele că nimeni, în afară de Mary însăși, nu avea voie să-i critice familia.

Apoi a venit rândul lui Charlotte să se încrunte.

— A venit *ăla* ceva mai devreme.

— Owen? Ce voia?

— Bani.

— I-am dat alocația acum două zile.

— Știu, tu ești mărinimoasă. Nu-ți mai bate capul. Mă ocup eu de el.

— Nu, mamă, nu. Am să vorbesc mâine cu el, a spus Mary, și parcă s-a cocoșat sub o grea povară.

— Vin și eu cu tine, i-am șoptit fără să stau pe gânduri, și Mary mi-a zâmbit recunoscătoare.

— Ești cam palidă, a zis Charlotte învârtindu-se pe lângă noi ca o cloșcă. Du-te neîntârziat la culcare, scumpa mea. Și tu la fel, Fran. Vă aduc sticle cu apă fierbinte și lapte cald.

Mary mi-a aruncat o privire exasperată, dar și amuzată în același timp, însă mamei i-a răspuns pe un ton blajin:

— Mulțumesc din suflet, mamă, dar vreau să mai stau câteva minute cu Fran aici, afară, dacă nu te superi. Tu însă du-te la culcare. E târziu.

Era târziu și pentru noi, de fapt. Se făcuse ora zece, și a doua zi trebuia să fim la studio la șapte.

— Bine, dragelor. Mă duc să mă culc în pătucul meu de văduvă, a zis Charlotte, dar mi-a făcut cu ochiul.

— Fran, știi ce mă gândeam? Adică, înainte de... astea. Mary a schițat un gest, obosită, și s-a trântit pe perne, într-unul din fotoliile de nuiete de pe verandă.

Eu m-am așezat pe celălalt și mi-am scos oftând de ușurare pantofii foarte eleganți, dar prea strâmți. I-am aruncat cât colo și, rămasă doar în ciorapi, am început să-mi mișc degetele, ca să le dezmoțesc.

La un moment dat, am ridicat privirea spre stele. Erau așa aproape, încât mi se părea că le-aș putea împrăștia cu un bobârnac, ca pe niște bile de biliard.

— La ce?

— Mă gândeam la seara asta, cât de entuziasmată sunt, de subjugată – nu exagerez – de filmul lui Griffith. De toate filmele. Sunt îndrăgostită, ăsta-i adevărul. Și nu înțeleg cum de nu pot avea aceleași sentimente pentru soțul meu. De ce simt doar că mă trage înapoi, că e o povară.

Nu i-am răspuns pe loc, voiam să aleg cu atenție dintre multele idei care îmi veniseră. În mod inexplicabil, Mary îi lua apărarea soțului ei. Chiar dacă nu suporta să trăiască alături de el.

— Eu cred că Owen se simte amenințat de talentul tău, dacă mă întreb pe mine. Plus că, draga mea, te-ai măritat de tânără, când nu știai mai nimic despre el.

— Ei, toate astea le știu. Dar nu despre asta vorbesc. Nu știu, Fran, dacă... dacă am să fiu vreodată atât de interesată de vreun bărbat cum sunt de cariera mea și de filme. Singura pasiune pe care o cunosc – de câtă pasiune oi fi capabilă în inima mea – e dedicată meseriei mele. Meseriei *noastre*. La lumina lunii, figura delicată a lui Mary părea mai urâtă, mai banală decât ziua. Figura ei era făcută pentru reflectoare și prim-planuri.

Uneori mă gândesc că sunt doar pe jumătate femeie, din cauză că-mi iubesc atât meseria, din cauză că numai despre asta vreau să vorbesc, numai la asta mă gândesc. N-ar trebui să fim așa, nu? Noi, femeile, adică. N-ar trebui să iubim ceva mai mult decât putem iubi un bărbat.

— Dar bărbaților le convine. Spre ușurarea mea, discuția se îndepărtase de Owen. Owen era crucea pe care o avea Mary de purtat, penitența prin care credea că poate își va răscumpăra succesul. Nu aveam nici o intenție să mă pun împotriva sentimentului de vinovăție al catolicilor.

— Da, cred că da. Nu i-a zis nimeni lui Edison că ar trebui să stea mai mult acasă cu soția, a spus Mary cu un zâmbet trist. Necazul e că uneori mi se pare că eu sunt de vină. Sau că-mi lipsește ceva. Mă frământ mult din pricina asta. N-are nimic de-a face cu faptul că sunt femeie, ci cu inima... cu inima mea. Cu puterea mea de a iubi.

— Owen nu e iubirea vieții tale, i-am reamintit. Nicidecum. Am fost crescută cu convingerea că avem cu toții parte de o mare iubire o dată în viață.

— Dar sunt eu capabilă de o mare iubire? Aș recunoaște-o măcar? Tu nu te gândești la așa ceva?

— N-ai întrebat persoana potrivită, am oftat gândindu-mă la trecutul meu, ceea ce nu făceam de obicei. Am divorțat de două ori, mai ții minte?

— Fiindcă te îndrăgostești una-două? Fiindcă ai inimă?

— Fiindcă mă îndrăgostesc prosteste. Of, Mary, adevărul e că atât mi-a dat prin cap: să mă mărit. Eram o păpușică fără minte. Lucrurile stau cu totul altfel acum. În sfârșit, am ceva de făcut, ceva ce îmi place să fac. Cum spuneai și tu: nu știu dacă îmi doresc să fiu iar îndrăgostită. Pentru o femeie, dragostea e...

— Înăbușitoare?

— Complicată. Nu crezi? Dacă s-a îndrăgostit, un bărbat poate să-și vadă de treburi ca și înainte. Ba chiar capătă o oarecare distincție. Are ceva în plus. Pe când unei femei, dragostea nu-i adaugă nimic; dimpotrivă, îi ia ceva. De ce-oi fi simțind că, dacă mă îndrăgostesc, înseamnă că trebuie să renunț la ceva?

— Exact la fel simt și eu, Fran! Exact la fel! a exclamat Mary aplecându-se spre mine, cu palmele pe genunchi. Nu vreau să renunț la nimic! Nu

vreau să renunț la cariera mea pentru ca Owen să se simtă mai bărbat, iar el tocmai asta îmi cere, zilnic. Tot timpul cât suntem împreună mă sâcâie, se căznește să mă facă să mă simt neîmplinită ca femeie doar pentru că sunt ambițioasă.

— Owen e un tâmpit. Na, am zis-o, dar nici că-mi păsa. Din fericire, Mary a izbucnit în râs.

— Da, este. Cu toate astea, n-aș vrea să-l văd eșuând. Pe de altă parte, nu sunt dispusă să-mi sacrific succesul pentru el. Dar dacă soția lui s-ar zbate să-și facă o carieră, nici nu s-ar pune problema să lase ceva de la el.

— Așa e. M-am îndreptat de spate, cu capul ridicat și pumnii strânși, cuprinsă de mânie. Mă înfuriasem gândindu-mă la toate așteptările noastre iluzorii, la rolurile care ne erau impuse; roluri și așteptări pe care nu eram lăsate să le alegem.

Dar chiar în acele momente de îndreptățită mânie îmi spuneam în sinea mea: „De fapt, sunt mulțumită. Chiar în clipa asta. Sunt mulțumită să mă aflu aici, să stau de vorbă cu Mary, care simte exact ca mine. Semănăm așa de mult... Cine altcineva m-ar înțelege?“

— Om fi doar noi așa? Alte femei n-or gândi la fel? se întreba Mary jucându-se cu tivul de dantelă al rochiei, apoi cu un nasture de pe botina de mătase.

Mi-au venit în minte mama și toate prietenele ei din San Francisco, femei care, pe cât se părea, se mulțumeau să fie doar decorative și să gândească ceea ce le spuneau soții lor. Până și Lois Weber nu lucra decât pentru studiouri care îl angajau și pe mult mai puțin talentatul ei soț, chiar dacă în acest fel refuza oferte foarte avantajoase pentru cariera ei personală.

— Unele femei sunt mulțumite în căsnicie. Mama ta era fericită pe vremea când trăia tatăl tău?

— Sincer, nu știu, a răspuns Mary și s-a afundat în fotoliu, ascunzându-și fața în umbră. Nu-mi aduc aminte mai nimic de pe vremea aia. Eram mică, n-aveam decât cinci ani. De ce nu s-a măritat mama din nou, ca să nu fiu eu obligată să întrețin familia de la o vârstă fragedă? Ar fi avut de unde alege, chiar găsisse pe cineva odată, într-un turneu. Însă noi trei – Lottie, Jack și cu mine – ne-am împotrivit din răspuțeri! Bărbatul ăla, bietul de el, n-a avut nici o șansă. Noi aveam atâta nevoie de mama atunci! Sigur, acum am

crescut, dar poate că și ea e prea bătrână. Poate că regretă. Nu vreau s-o întreb. Cred că nu vreau să aflu răspunsul.

— Eu nu vreau să ajung așa, să am regrete la bătrânețe. Dacă mă gândesc bine, cred că de-asta mă tem cel mai tare – să privesc în urmă cu regret, să-mi pară rău de toate lucrurile pe care nu le-am făcut.

— N-aș fi zis că ție ți-e teamă de ceva, Fran, a spus Mary, și admirația din vocea ei mi-a făcut mai multă plăcere decât s-ar fi cuvenit.

— Dar ție de ce ți-e frică? Eu ți-am mărturisit care mi-e teama. Acum e rândul tău.

— Ei, cred că deja o înfrunt. Vorbea atât de încet, că abia înțelegeam ce spune.

— Nu-i cinstit din partea ta. Trebuie să-mi spui.

— Bine, am auzit-o oftând în întuneric. Mi-e teamă să nu pierd totul. Să mă întorc de unde am plecat, când făceam turnee și trăiam de azi de mâine, ca niște câini de pripas. Să nu mai fiu în stare să am grijă de mama, de Jack și de Lottie... da, de asta mi-e teamă. Cred că e cea mai mare spaimă a mea.

— Mai mult decât să te îndrăgostești?

— A, da. Nici nu se poate compara.

— Totuși, eu n-aș vrea să-mi iau gândul de la dragoste, și nici tu n-ar trebui să renunți. Odată, cine știe... Dar acum... of, Mary! Nu mai aveam răbdare să stau pe scaun. Am sărit în picioare și m-am apucat să mă plimb în sus și în jos pe verandă. Am ridicat privirea spre stele și am avut impresia că fuseseră puse acolo pentru nimeni altcineva decât pentru mine. Erau ale *mele*, le puteam aduna când voiam. Iar dacă aș fi putut, aș fi păstrat-o pe cea mai strălucitoare pentru mine, și pe celelalte i le-aș fi dat lui Mary.

— Viitorul mă așteaptă! M-am răsucit și m-am sprijinit de balustrada verandei. Atmosfera era electrizantă, mă molipsisem și eu în așa măsură, încât mi se părea că până și vârfurile firelor de păr aruncau scânteii. Pot să fac atâtea lucruri așa cum le gândesc eu. De curând am aflat, de fapt... mi-am îngăduit *să cred*. Iar acum, în seara asta, când am văzut filmul... a fost ca și cum m-aș fi îndrăgostit. Sunt amețită, inima îmi bate cu putere, la noapte n-am să pot să dorm. Mă simt ca o eroină îndrăgostită, din romane. Dar nu mă simt așa decât când mă gândesc la cariera mea! Pentru un bărbat n-am simțit niciodată așa ceva. Niciodată. Și, dacă vrei să știi, nici nu-mi

pasă.

— Știu cum e! Știu! Mary a sărit și ea în picioare și m-a luat de braț. În jur era liniște și pace, oriunde te uitai, oriunde, în afară de veranda unde stăteau două femei ambițioase, care nu-și găseau liniștea. În seara asta tot ce-mi doresc e să visez la filmul ăla. E chiar așa rău? Că prefer să visez la un film decât la un bărbat? Nici măcar la propriul meu soț?

— Nu cred că-mi doresc să fiu „normală“, dacă asta vrei să spui. Tu ai vrea? Ai vrea să dai totul deoparte pentru o iubire obișnuită? Bărbat? *Copii?*

Mary n-a răspuns și, cu toate că stăteam una lângă alta, am simțit că se îndepărtase de mine. Mai făcea așa câteodată, se izola de lume ca să-și cruțe energia, s-o păstreze, să păstreze tot ce avea mai bun pentru aparatul de filmat. De câte ori se purta astfel mi se părea că îmi ascunde ceva, ca și cum n-ar fi avut încredere în mine, și purtarea ei mă rănea. Eu una îi împărtășeam absolut *tot*.

Cu un oftat abia auzit, Mary și-a desfăcut brațul de al meu. S-a îndepărtat și s-a retras în întuneric. Nici măcar nu mi-a urat noapte bună. Pur și simplu a plecat, fără o vorbă.

Am întors ochii spre stele. Mai aveam încă multe de învățat despre Mary și, oricât de apropiate eram, oricât aș fi crezut că ne asemănăm, probabil că n-aveam să aflu niciodată totul despre ea. Chiar dacă se grăbise să-mi facă loc în viața ei, de parcă tocmai de mine avea nevoie, luându-mă complet pe nepregătite și amețindu-mă, ba chiar insistând să-i dau un nume de alint: „Fetissa, sunt Fetissa ta cuminssică din Orassul sconcsilor, ții minte? Când ai zis că supa mea de conopidă miroase a sconcs? Știi, când eram mică, nu mă alinta nimeni. Așa că mă alint singură acum!“ Cu toate astea, nu avea deplină încredere în mine.

Oare avea – sau era în stare să aibă – încredere în cineva?

După ce am auzit ușa închizându-se în urma lui Mary, m-a ajuns oboseala unei zile prea lungi. Am căscat, pe urmă m-am întins, am desfăcut brațele larg și am început să mă rotesc încet pe verandă, creându-mi propria adiere de vânt, simțind aerul calduț al nopții cum îmi apasă în palme. M-am apucat să îngân o melodie; n-o auzisem nicăieri, cel mult în aerul din jur, atât de plin de promisiuni și de posibilități. Cu toată oboseala, aș fi putut rămâne acolo noaptea întregă, să mă uit la stele, să-mi văd viitorul scris în fiecare

din ele... dar, brusc, m-am oprit și m-am cuprins cu brațele.

Eram singură. De multă vreme nu mai fusesem absolut singură, și tânjeam după și mai multă singurătate. Aveam nevoie să merg undeva, într-un loc în care să pot cugeta și pătrunde înțelesul celor văzute seara, în sala de cinema. Căci *Nașterea unei națiuni* a lui Griffith nu era doar rezultatul unei evoluții – așa ceva se vedea zilnic în meseria asta nebună –, ci o *revoluție*.

Mary avea dreptate. De acum încolo, lumea va trebui să ia filmele în serios.

Am pornit pe aleea de piatră spre căsuța mea – o casă întreagă, doar a mea. Cât fusesem măritată, și cu primul, și cu al doilea soț, locuisem în apartamente. Îmi plăcea mult vila asta micuță, decorată după gustul meu, unde nu aveam de dat socoteală nimănui.

Nu împărtășeam gustul victorian al lui Charlotte pentru mileuri, fețe de masă și acuarele prinse în rame groase, aurite. Ce gusturi avea Mary nu prea știam, dar abia acum îmi dădeam seama de asta. Însă cu Mary, spre deosebire de celelalte prietene ale mele, nu mersesem niciodată la cumpărături, nu răsfoisem cataloage sau reviste, cu excepția uneia singure: *Photoplay*. N-o auzisem niciodată pe Mary dându-și cu părerea referitor la gospodărie, nici măcar la mâncare; părea că se mulțumește s-o lase pe mama ei să hotărască.

Ori poate că părerile ei se limitau la spațiul studioului?

Casa mea era ordonată – dacă nu luai în seamă caietele și mapele cu schițe împrăștiate peste tot – și decorată simplu, cu câteva tablouri dragi mine, majoritatea pictate sau desenate de mine însămi și prinse în rame subțiri de lemn. Toate vasele erau pline de flori, și de ce nu, de vreme ce întregul Los Angeles era o grădină așteptând doar să fie culeasă? Îl rugasem pe Mickey să-mi facă un birou dintr-o bucată de placaj, pe care o fixasem în cuie sub o fereastră. În weekendurile când Mary nu mergea la filmare, stăteam acolo, respiram parfumul levănțicii, moșăiam, legănată de zumzetul liniștitor al albinelor care se învârteau în jurul mușcatelor din ghivece și scriam cu furie, poveste după poveste. Pe unele le trimiteam revistelor, ca să le publice, pe altele le păstram ca să le dezvolt și să le transform în scenarii de film.

Acum, că îmi îngăduisem în cele din urmă să scriu – ce ciudat, credem că suntem la mâna altora când e vorba să facem ceva sau nu, și, de fapt, puterea de a hotărî e în mâinile noastre –, aveam impresia că sunt un izvor nesecat de povești. Curgeau din mintea mea spre mâna care le scria asemenea unei ape și nu dădeau semne că s-ar sfârși vreodată. Unele erau bune, altele proaste – unele chiar *foarte* proaste –, dar important e că găseam oricând una nouă de spus. Atuurile mele erau un instinct fără greș, disciplina și dorința de a lucra. Iar instinctul îmi spunea că, dacă nu-mi era teamă că am să rămân fără vorbe și povești de istorisit, atunci mă aștepta succesul.

Am stins lumina și m-am dus în dormitor, unde aveam un dulap plin cu rochii, pelerine și pantofi. Mi-am scos rochia de catifea purpurie, abia cumpărată, am netezit-o cu peria de haine, strănutând din cauza prafului ridicat, și am atârnat-o pe umerăș. Am oftat mulțumită, contemplându-mi garderoba. Îmi plăcea să merg la cumpărături, era singura mea extravaganță. Ce să fac cu o mașină de lux sau cu o sticlă de șampanie scumpă? Cu hainele, în schimb, era cu totul altă poveste! Silueta mea era tocmai potrivită pentru ce era la modă în acel moment; eram subțire, ceva mai înaltă decât media, practic aveam măsuri de model. Și nu era vorba doar de cum arătam îmbrăcată în acele haine, ci și de felul cum mă simțeam în ele.

Hainele îmi confereau un aer aparte, îmi imprimau o anume dispoziție, îmi dădeau o legitimitate pe care, în sinea mea, știam că n-o câștigasem încă. Luându-mă după Lois Weber, am hotărât că, dacă mă îmbrăcam mai bine decât toți cei cu care lucram, chiar și decât Mary, atunci vor fi nevoiți să mă ia în serios pe mine, cea nou-venită. Sau măcar să mă ia în *seamă*.

Oricât de mică ar fi fost vila – nici nu se compara cu imensa casă a mamei din San Francisco –, era a *mea*. O cumpărasem și o decorasem cu banii mei. Și, cu toate că mă bucuram să le am pe Mary și pe Charlotte la doar doi pași distanță, mă simțeam încă și mai bine știindu-mă singură, fără obligații, după atâția ani de căsnicie înăbușitoare. Spre deosebire de Mary, eu locuisem împreună cu ambii mei soți.

Și totuși, patul rece în care adormeam singură îmi aducea mereu aminte de singurul lucru plăcut dintr-o căsnicie. Erau nopți când nu dormeam;

stăteam trează în pat și mă gândeam dacă să mă mărit iar, doar ca să simt în fiecare zi atingerea reconfortantă a trupului cald și solid al unui bărbat, să-și simt mușchii încordați, să-mi înfig degetele în părul lui încâlcit și să-mi frec pielea de obrajii lui aspri, nebărbierți. De când mă mutasem lângă Mary nu mai avusesem curaj să aduc bărbați acasă. Știam că ea n-ar fi fost de acord.

Pe de altă parte, Mary era căsătorită și nu trebuia să doarmă singură în pat, dacă nu voia.

Dar dacă Mary avea dreptate? Dacă nu aveam puterea de a iubi cu toată ființa mea? Acestea fiind zise, n-ar trebui să mă mărit din nou, la un moment dat, ca să am alături un trup de bărbat noapte de noapte? Știind că nu-l iubisem pe nici unul din soții mei? La vremea respectivă, cinstit vorbind, nu făcusem o tragedie din eșecul celor două căsătorii; le luasem mai degrabă ca pe niște greșeli reparabile, comise din cauză că mă căsătorisem cu doi bărbați la fel de indiferenți din punct de vedere sentimental cum eram și eu. Însă data viitoare s-ar putea să nu mai am atâta noroc. Era de ajuns să mă uit la Owen și la Mary.

Ce ciudat! În ciuda greșelilor pe care le făcusem, îmi închipuisem mereu că, într-o bună zi, am să iubesc într-adevăr un bărbat, la fel ca... da, la fel ca în scenariile de film pe care scriam. Dar dacă n-aș iubi așa, ar fi oare o tragedie?

Și oare îmi doream să am copii odată și-odată?

Ei, fir-ar să fie! Mi-am tras perna peste cap ca să alung gândurile astea *feminine*, convenționale și dezgustătoare. Voiam să fiu din nou în sala de cinema, să mă concentrez doar asupra *Nașterii unei națiuni*. Voiam să retrăiesc sentimentul de a fi în același timp un spectator ca toți ceilalți, uimită de ceva nemaivăzut, și unul dintre cei care creează astfel de filme. Să fiu mândră și uluită. Și dornică să creez și eu ceva asemănător.

Cum stăteam întinsă în pat, bătaile inimii mele s-au preschimbat din nou în tropăit de picioare – mă întorceam la bubuitul frenetic al tobelor. Ca și cum nemișcarea trupului nu putea face față clocotului interior. Nu mai auzisem niciodată ceva asemănător, nici la operă, nici în vreun muzeu de artă, la vreun concert sau simfonie.

Am dat perna la o parte și pe fereastră am văzut iar stelele. Am ales una. O singură stea din toate stelele care mi se ofereau. Un singur lucru pe care

îmi propuneam să-l împlinesc. Înainte – sau în loc de? – a avea un soț, și copii, și tot restul.

Poate că-mi făcusem visuri prea mari când eram mai tânără și tânjeam să devin cântăreață, pianistă, pictoriță. Îmi împrăștiaseam puterile de parcă trăgeam cu alice și de aceea nu nimerisem nici o țintă.

Drept care, în seara aceea m-am concentrat doar pe una. Voiam să stau în întunericul unei săli de cinema, înconjurată de oameni ca mine, oameni care aveau nevoie de filme, de magie, de râs, de lacrimi și emoții. Voiam să stau printre semenii mei și să-mi văd numele pe ecran. Nu ca actriță, ci în calitate de creator; voiam să fiu persoana cu viziune.

Cea care putea înnebuni publicul și porni o revoluție de una singură.

— Ai văzut, Mickey? Ai văzut? Mary s-a năpustit în cabina ei, și eu am venit în goană după ea, vărsând cafeaua din ceașca pe care o țineam în mână. Mickey Neilan era deja acolo și ne aștepta, cu picioarele întinse nonșalant pe măsuța de machiaj – o obrăznicie pe care Mary nu i-o îngăduia decât lui.

— Mai încet, Mormolocule, s-a strâmbat Mickey. Am avut o noapte de pomină.

Mary a clătinat dojenitor din cap, dar pe buze i-a înflorit un zâmbet drăgăstos; îi înțelegeam purtarea îngăduitoare. Ce avea Mickey și nu aveau alții? Îmi bătusem capul să pricep, din prima zi când îl văzusem, ziua când o cunoscusem și pe Mary.

Mickey nu mai era de mult băiat bun la toate în studio. Măsliniu la față, era prea chipeș ca să treacă neobservat. Acum juca roluri principale, ca partener al lui Mary în unele filme. Abia terminaseră unul, intitulat *Fata de ieri*, în care un rol cu greutate fusese interpretat de subsemnata. Cum de mă lăsasem convinsă de Mary să joc rolul rivalei ei în filmul ăsta n-aș ști să spun, deși, bineînțeles, aveam o explicație: nu eram în stare să-i spun „nu“ lui Mary.

Când ne-am uitat la copiile de lucru mi-a fost parcă și mai greu să înțeleg de ce mă tot îndemneau să mă las filmată.

— Sunt lamentabilă! Parcă aș fi înghițit un băț! Nici nu mă compar cu tine, Mary! Vorbeam sincer și nu eram invidioasă. Mary avea un har care mie îmi lipsea și pe care nu aveam cum să-l capăt, fiindcă nu se putea

învăța.

Pe de altă parte, aveam și eu un talent pe care Mary nu-l avea. Cu toate că era capabilă să îmbrace roluri diferite în filme, în viața reală era total lipsită de imaginație.

— Trebuie să ai răbdare, m-a consolat Mary, nici ea prea convinsă, dar n-a părut că regretă când i-am spus, având grijă să audă și cei din jur, că am terminat-o cu filmatul, odată pentru totdeauna.

Mickey era partenerul lui Mary în filme și, privindu-i cum joacă împreună, am simțit că e ceva mai mult la mijloc, cel puțin din partea lui. Chiar și când aparatul nu filma, Mickey îi arunca priviri drăgăstoase. Și ori de câte ori Owen venea s-o ia pe Mary la cină – deși nu l-am văzut niciodată să-și petreacă noaptea la vilă și renunțasem să înțeleg ciudata lor căsnicie –, Mickey se apuca să bea mai devreme ca de obicei.

— Mickey, ești mahmur? l-a întrebat Mary cu duioșie în glas, dându-i picioarele la o parte de pe cutiile ei cu farduri.

— Rău, Mormolocule. Mai rău nici că se poate. Ce? Ce să văd?

— *Nașterea unei națiuni* a lui Griffith. L-ai văzut? Ce impresie ți-a făcut? Eu și Frances am mers aseară să-l vedem.

— Nu mai spune! Mickey a deschis un ochi pe jumătate și s-a uitat spre mine.

I-am întins ceașca de cafea.

— Mickey, a fost ceva remarcabil, a spus Mary, s-a așezat și s-a apucat să se machieze, ca o adevărată profesionistă, căci nu lăsa pe nimeni s-o machieze. Nu mi-a plăcut niciodată Griffith ca om, dar ca profesionist, l-am respectat întotdeauna. A schimbat industria filmului... ai să vezi. De-acum încolo lumea o să ne ia în serios.

— E cea mai proastă veste pe care am primit-o, a mârâit Mickey, și-a dat picioarele jos de pe masă și s-a ridicat.

— Ce naiba te-a apucat? m-am minunat eu, așezându-mă pe un taburet. Nu vrei să fii luat în serios? Ca artist?

— Ferească Domnul!

— Bine, Mickey, dar tu ești bun... cu adevărat! Nu doar ca actor, ci și ca regizor.

Îmi era ciudă că Mickey nu se respecta pe el însuși și nici nu-și respecta

talentul. S-ar fi zis că filmele îl scoteau din sărite, dar în același timp nu putea să se țină deoparte. Plus că era așa de talentat... dar parcă și asta îl scotea din fire. Ca și cum, din cauza talentului pe care îl avea, nu putea să bea cât ar fi vrut.

— Fran, drăguțo, când vom fi luați în serios ca industrie... ca *artă*, a zis ținându-și buzele și ridicând degetul mic, ca și cum ar fi apucat cu delicatețe o ceașcă imaginară, babanii cu biștari o să vină buluc. O să-și bage picioarele... scuzați, doamnelor, a adăugat aruncând o privire spre Mary, care s-a încruntat.

— Douăzeci și cinci de cenți, te rog, a spus Mary întinzându-i o cană de tablă în care Mickey s-a grăbit să arunce o monedă.

— Să-mi fie cu iertare, Mormolocule. Dar o să dea năvală și o să strice tot. Crezi c-o să ne mai meargă cu șmecheriile de-acum? Să jucăm rolurile ca acum, să improvizăm, să facem atâtea lucruri pe genunchi? Dacă ne-ar vedea cineva cum lucrăm, ar zice că ne ținem de năzbâtii. Deocamdată toate-s bune și frumoase. Dar, dacă vreți să fiți luate în serios, trebuie să trageți ponoasele. Amândouă. Ascultă-mă pe mine.

— Mickey, vorbești aiurea. Aduc bani studioului, o grămadă de bani, și sunt ascultată ori de câte ori am ceva de spus despre filme. Te-am angajat și pe tine, nu? Și pe Fran. Papa Zukor are încredere că fac filme bune, și eu am încredere în el să le distribuie.

— Deocamdată. Dar știi ce-a zis scumpul tău Papa după ce ați negociat ultimul contract? a întrebat Mickey rânjind, cu o privire furioasă.

Am zâmbit fără voia mea, fiindcă auzisem și eu același lucru.

— Nu. Ce? a vrut Mary să știe, lăsând jos pensula de machiaj și privindu-ne în oglindă.

— Logodnica Băncii Americii.

Mary s-a înroșit la față și nările i-au fremătat, dar apoi pe buze i-a apărut un surâs triumfător. Am izbucnit toți trei în râs.

— Sunteți așteptată pe platoul de filmare, Miss Pickford. Și domnul Neilan, a anunțat un băiat, băgând capul pe ușă; ne-a privit cum râdeam și a clătinat din cap. Când ești vedetă te distrezi bine, a comentat.

Noi ne-am pus și mai tare pe râs, cu toate că n-am putut să nu remarc că băiatul nu se referise și la mine. La Famous Players, nimeni n-o considera

pe Frances Marion vedetă, nici măcar în curs de devenire. Sau dacă se găsea vreunul, credea că poziția mea se datora zgâmboiului care a terminat râzând să se machieze, și-a îmbrăcat repede costumul – o salopetă zdrențuită – la adăpostul unui paravan și, devenită un mic cântăreț din flaut, ne-a luat pe toți cu ea, la locul de filmare.

De cum a ajuns în fața aparatului de filmat, Mary s-a oprit din râs. A cercetat platoul de filmare mijind ochii, cu o expresie severă. Am rămas cu gura căscată când s-a apropiat de cameră și a rotit-o ușor spre stânga, fără să ceară voie cameramanului. Iar acesta n-a protestat.

Apoi s-a întors spre actori și echipa de filmare.

— Mai avem doar două zile, așa că hai să dăm tot ce-avem mai bun, băieți! N-am depășit niciodată bugetul și n-am de gând să încep tocmai acum. Nici n-am de gând să-l las pe Griffith să mi-o ia înainte, așa că hai să facem un film bun! Ba nu... un film mare.

Apoi micul general și-a luat locul, și când James Kirkwood, regizorul, a strigat „Acțiune“, s-a transformat cât ai clipi dintr-o femeie calculată în personajul căruia îi dădea viață: Zdreñțăroasa, o munteancă aprigă, îndrăgostită de un orășean chipeș, dar escroc, interpretat de Mickey.

„Parcă a sucit un buton“, mi-am zis. Și n-am putut să nu zâmbesc admirativ.

M-am așezat pe scaunul de pânză, lângă aparatul de filmat, și, fără să iau în seamă zgomotul teribil pe care îl făcea, am verificat în carnetul meu scenele programate pentru filmarea de azi. Mary însăși descoperise romanul original, intitulat tot așa, *Zdreñțăroasa*⁵¹, și construiserăm scenariul împreună, ajutate de Mickey și de Kirkwood. Ne ținuserăm cât mai aproape de roman pentru acest „film de artă“ de cinci bobine, însă introdusesem și câteva scene comice, ca să învierez atmosfera și să pun în valoare talentul din ce în ce mai evident al lui Mary pentru comedia burlescă. Nimeni nu știa să cadă în fund ca Mary Pickford, nici măcar Charlie Chaplin.

⁵¹. *Rags* (1915). (N. red.)

Dar, după ce a început filmarea, Mary n-a făcut căzătura, așa cum îi sugerasem, înainte de a se așeza pe un buștean fals. În schimb, s-a așezat pe el cu o figură serioasă și a început să joace o scenă de dragoste cu Mickey.

După ce Kirkwood a strigat „Stop“, i-am făcut semn lui Mary, care a trecut sprintenă peste câteva cabluri și s-a apropiat iute, zâmbindu-mi.

— De ce n-ai făcut gagul? I-am arătat notițele de pe marginea scenariului. Notițe cu care fusese de acord chiar cu o zi înainte.

— Fran, draga mea, mi s-a părut că nu merge. Nu în scena asta.

— Dar te pricepi așa de bine la lucruri de-astea, Mary. Sunt în ton cu personajul tău.

— De acord. Dar nu în scena asta, Fran. Ce-i prea mult nu-i sănătos. Zâmbea, ca și înainte, dar ridicase bărbia, semn că nu avea de gând să renunțe cu nici un chip, în timp ce ochii îi aruncau scânteii.

La fel și ai mei.

— Mary, ne-am înțeles, după ce am discutat în amănunt. Ce-ar fi să-l rugăm pe Kirkwood să tragă o dublă cu tine căzând, și după aia o alegem pe cea care ne place?

— Nu, Fran, a spus Mary ridicând vocea, și am văzut că figuranții și mașiniștii se holbau la noi.

— Mary, nu vreau să fac o scenă, am șoptit, simțind cum mi se încing urechile; am strâns creionul așa de tare, că s-a rupt în două.

— Nu e cazul să faci nici o scenă. Deasupra titlului e numele meu, nu al tău. Să nu uiți, Fran. Draga mea. Vocea i s-a auzit limpede și puternică. S-a răsucit pe călcâie și i-a spus lui Kirkwood să meargă la următorul loc de filmare.

— N-am să uit, fii pe pace! Nu mă lași tu! Am aruncat în urma ei cu creionul rupt. Cineva a scos un țipăt slab, dar n-am vrut să aflu cine. Am sărit de pe scaun, cu ochii împăienjeniți de lacrimi, și m-am dus să-mi iau o cafea. Dacă ceva nu lipsea la locul de filmare, atunci acel lucru era, după cum învățasem, o cafetieră electrică bolborosind într-un colț.

În spatele meu auzeam hărmălaia obișnuită: se mutau decorurile, se băteau altele în cuie, masivul aparat de filmat gemea în timp ce era mutat. De regulă, în pauzele de filmare figuranții se năpusteau la cafetieră ca la o fântână în deșert, numai că, din cauza scenei care abia avusese loc, devenisem o paria, așa că nimeni nu îndrăznea să se apropie de mine. Deodată, am simțit că cineva îmi pune mâna pe braț și am ridicat ochii. Era Mickey, în costumul lui de șmecher de oraș – veston negru lucios, papion și

melon. Stratul gros de machiaj nu reușea să-i ascundă îngrijorarea.

— Aveai dreptate, Fran. Dar și Mary avea.

— Cum adică?

— Căzătura ar fi fost grozavă. Însă Mary trebuie s-o facă cu convingere, altfel nu iese bine. N-a vrut, cine știe din ce motiv, dar nu era cazul să crezi o discuție. Cel puțin, nu aici. Și nu acum.

— Din cauză că deasupra titlului e scris numele ei, nu al meu. Sunt un nimeni.

— Da.

— Mulțumesc foarte mult, am mormăit și mi-am turnat în cafea jumătate din cana de frișcă.

— Deocamdată, iubito, m-a asigurat și mi-a dat un pupic duhnind a alcool. Nu va fi mereu așa, a adăugat îndepărtându-se.

Ținând strâns ceașca de cafea, m-am întors și am tras adânc aer în piept, străduindu-mă să fac o figură demnă. În timp ce mă îndreptam spre locul meu, figuranții și membrii echipei de filmare se dădeau la o parte ca valurile mării din fața lui Moise. Dintr-odată, Mary a apărut în calea mea.

— Fran, draga mea, îmi cer scuze, a spus destul de tare, cât să audă toți cei de față.

— Serios? am făcut eu, nevenindu-mi să cred.

— Da. Aș fi putut măcar să fac o dublă, să vedem cum iese. Nu știu de ce m-am împotrivit. Cred că m-am obișnuit să fac doar după capul meu. De când mă știu, n-am avut încredere decât în mine însămi. Și în mama. Cu toate astea, te-am rugat să lucrezi cu mine și mă bucur că am făcut-o. Țin la tine, îmi plac ideile tale... de-aia îmi cer scuze.

— Nu tu m-ai rugat să lucrez cu tine, Mary. Am pufnit în răs, chiar dacă nu voiam. Mi-ai cerut să lucrez *pentru* tine.

— Și care-i deosebirea?

„Foarte mare“, am zis în sinea mea, dar am păstrat răspunsul pentru mine. Mă uitam la ea, adorabilă și teribilă în egală măsură, dar mi-am amintit de seara dinainte, când îmi mărturisise că-i e frică să nu piardă tot ce câștigase muncind pe brânci. Era înspăimântată. Zi de zi, când mergea la filmare, în fiecare zi a vieții ei, era înspăimântată.

— Și eu îmi cer scuze, am spus zâmbind.

Mary a izbucnit în râs și m-a îmbrățișat, fără să-i pese că-și strică machiajul.

— Ce vreau să spun e că ar fi trebuit să-ți dau ascultare. Să am încredere în tine.

— Iar eu n-ar fi trebuit să fac o scenă. Am sărutat-o pe obraz.

Lucrurile reintraseră pe făgașul lor normal. Ea a alergat la locul de filmare, eu m-am așezat iar pe scaun, nu înainte de a cere să mi se dea un alt creion.

A început scena următoare, o scenă lungă, filmată în prim-plan, în care Mickey și Mary își făceau ochi dulci. Nu aveam nimic de făcut, așa că, în timp ce aparatul tăcănea lângă mine, am scos pe furiș alt caiet de notițe din geantă. L-am deschis după ce m-am asigurat că nu se uită nimeni și m-am apucat să citesc ceea ce scrisesem mai înainte: un scenariu la care lucram în secret, primul scenariu complet de care îndrăznisem să mă apuc. De una singură.

Scenariul era pentru Mary, bineînțeles. Nici nu se putea altfel. La drept vorbind, nu mă vedeam scriind pentru altcineva. În orice poveste care îmi venea în minte, eroina era o fată subțire, mereu cu zâmbetul pe buze, cu bucle aurii și ochi negri, expresivi. Dar povestea era absolut originală.

„*Copil de pripas*“⁶, scrisesem apăsând pe prima pagină, cu litere de tipar. „*Copil de pripas*, cu Mary Pickford.

⁶. *The Foundling* (1915). (N. red.)

Scenariul de Frances Marion.“

CAPITOLUL 5

MARY

Vara 1915–Iarna 1917

Mary și Charlotte – și Owen – au luat trenul spre est în vara lui 1915. Studioul Famous Players avea încă sediul în Manhattan și, conform contractului, Mary era obligată să facă un anumit număr de filme la studioul din Fort Lee, New Jersey, pe celălalt mal al fluviului Hudson.

Spre deosebire de ceilalți actori, ea nu se plângea niciodată că e nevoită să se întoarcă pe Coasta de Est, în frigul și umezeala de acolo. Ei îi plăcea New Yorkul. Îi plăcea să se ducă la teatru, să treacă să-și vadă vechii prieteni, precum domnul Belasco, cel care tot o mai dojenea că joacă în filme, chiar dacă ținea pe birou, la loc de cinste, ca să fie văzută de toată lumea, o fotografie semnată a lui Mary, în costumul lui *Tess din Ținutul furtunilor*.

Pe deasupra, Mary avea obiceiul să treacă pe la sediul firmei ca să vadă cu propriii ochi ce venituri aduseseră filmele ei și să le compare cu veniturile aduse de ceilalți actori de la Famous Players. Afacerea cu filmele se făcea tot la New York, chiar dacă producția tindea să se mute la Los Angeles. Iar Mary, spre deosebire de majoritatea actorilor pe care îi cunoștea, voia să vadă ea însăși ce succes aveau filmele ei, câte cinematografe le închiriau și pentru câtă vreme, care erau planurile publicitare; îi îndemna să cumpere mai multe panouri publicitare, să facă reclamă unor filme deja vândute! Voia să studieze registrele contabile, să-și plimbe degetele peste cifre, de parcă așa le absorbea, ca și cum cerneala i-ar fi pătruns prin carne până în sânge. Altminteri cum ar fi fost cifrele reale? Cum ar fi fost ea însăși reală, ca să nu mai vorbim de casă, de hainele lui Lottie și mașina lui Jack, de bijuteriile mamei? Simțea nevoia să vadă, să

țină socoteala în mintea ei, ca să fie sigură că nu vor dispărea toate peste noapte. Ca să fie sigură că nu va reîncepe turneele, traiul de pe o zi pe alta, cu familia după ea.

Lui Mary îi mai plăcea și să se vadă săptămânal cu Papa Zukor.

Așa îi spunea, Papa Zukor, celui care se afla la cârma companiei Famous Players. Omul cu care împărtășea părerile, care îi văzuse viitorul întocmai cum și-l văzuse ea – să-și joace propriile roluri, în filme construite în jurul ei și doar al ei, să-și vadă numele scris deasupra titlului – lucruri cu care Griffith nu era de acord. „Papa dragă“ i se adresa ea, iar el îi răspundea gângurind: „Scumpetea mea dulce“. Mary se distra la nesfârșit văzând mutrele pe care le făceau cei care asistau la acest schimb de sentimentalisme. Căci nimeni altcineva nu l-ar fi considerat pe Adolph Zukor un părinte iubitor.

Față de ceilalți, dar niciodată față de ea, se purta cu răceală. Era un om rece, calculat, un imigrant care încă mai vorbea cu un pronunțat accent austriac. Un om care ajunsese în industria filmului la fel ca atâția alții. Dar, spre deosebire de ei, înțelesese ce uriaș potențial de afaceri are. Mary avea încredere în Zukor să-i distribuie filmele, în timp ce el avea încredere în ea, mai mult decât în alții, că le făcea. Firește, ea trebuia să accepte scenariile alese de el pentru ea, cu toate că i se îngăduise și să cumpere unele alese de ea însăși. Trebuia să lucreze cu regizorii companiei, conform contractului. În schimb, putea să-și aleagă partenerii dintre actorii angajați cu contract de Famous Players, și rar se oprea de două ori la același. Căci steaua era ea, Mary, ea și numai ea.

Întocmai cum se jurase când era copil.

— Scumpetea mea dulce, murmura Papa când o vedea. Fetița mea! Actrița mea preferată!

Cu toate că zâmbea făcând gropițe în obraji când depunea un sărut pe obrazul zbârcit, Mary nu-și făcea mari iluzii; Zukor era pornit să facă bani pentru compania Famous Players și pentru el însuși, nu pentru ea. Așa că de ce să nu stea în biroul lui, doar ei doi, cu ușa închisă, ca să nu tragă secretara cu urechea, de vreme ce erau prieteni, și nimic mai mult, și își povesteau ce li se mai întâmplase de când nu se văzuseră? Și, în timp ce își răsuca buclele pe deget, cum știa că-i place lui, după ce avea grijă să

întrebe ce fac ai lui, de ce să nu-i aducă aminte că o mașină cu șofer ar fi o investiție profitabilă în cariera ei, pentru că astfel ar face economie de timp, ajungând mai repede dimineața la locul de filmare? Sau ce-ar zice de un post plătit pentru mama ei, care muncea cot la cot cu ceilalți, reparându-i costumele și îngrijindu-se să-i dea prânzul la timp? Chiar așa, dacă mama s-ar afla la locul de filmare, Mary ar fi mai destinsă și ar juca mai bine, ceea ce, dacă e să ne gândim, era spre binele tuturor, nu? Și poate un rol pentru Lottie și Jack în filmul altcuiva?

De ce să nu-i sugereze să nu mai închirieze filmele ei laolaltă cu altele? Bieții proprietari de săli de cinema erau forțați să cumpere tot soiul de filme proaste doar ca să le capete și pe ale ei. Era oare cinstit față de ei?

Ca să nu mai vorbim cât de cinstit era față de Mary însăși.

— Dragă Papa, i-a murmurat după o lungă noapte de nesomn, când își dăduse seama că filmele ei erau folosite pentru a finanța altele, mai proaste. Cât îți plătesc cinematografele pentru filmele mele?

— Trei mii de dolari, a răspuns el după ce s-a prefăcut că se uită într-un registru aflat pe birou.

— E corect, firește. Am fost și eu la sălile de cinema și am văzut cozile întinzându-se până după colțul străzii. Proprietarii recuperează banii, și încă mult pe deasupra.

— Da, a încuviințat Zukor, un bărbat scund și slab, cu fața scofâlcită, privind-o circumspect cu ochii lui strălucitori ca două pioaneze.

— Dar, de fapt, ei sunt obligați să închirieze și filmele altora împreună cu ale mele, nu? Nu le pot lua doar pe ale mele; îi pui să ia mai multe odată, nu?

Zukor a făcut semn că așa este.

— Și cât trebuie să-ți plătească pentru celelalte filme? Cele pe care le iau doar fiindcă le vor pe ale mele?

— Două mii opt sute, a răspuns Zukor fără să se mai ostenească să pretindă că nu știe cifrele pe dinafară.

— Aha! a dat Mary din cap gânditoare, ducându-și arătătorul la bărbie. Să-ți spun ceva, dragă Papa: acum vreo două zile am fost la Strand. Mai ții minte, ți-am povestit cum, când rula *Zdrențăroasa*, coada, pe mai multe rânduri, se întindea după colțul străzii? La fiecare spectacol? Ei, acum două

zile se dădea ultimul film al fetei ăleia drăguțe, Marguerite Clark. Și... vai de mine! Sala era goală. Absolut goală. Proprietarul sălii, bietul de el... Ce tragedie pentru el, ca să nu mai vorbim de cariera drăguței de Marguerite! Îți spun cu mâna pe inimă, Papa, și dacă trăgeai cu tunul nu aveai pe cine să nimeresti.

— Chiar așa?

— Și atunci mi-a venit o idee, Papa dragă. Îmi închipui că proprietarul nu va recupera în veci acei... cât ai zis? Două mii opt sute de dolari. În nici un caz proiectând filmul drăguței de Marguerite. Eu l-am văzut, că tot veni vorba. Mi-am zis că măcar un spectator să aibă! Asta înseamnă că, în realitate, cinematografele pierd bani dacă dau astfel de filme, cu alte cuvinte, și tu pierzi. Pe de altă parte, cu filmele mele nu pierzi un cent, desigur. Nu e prea corect, așa-i? Ca banii câștigați de pe urma filmelor mele să fie folosiți ca să acopere pierderile altora? În timp ce – nu crezi? – ar fi mai corect dacă acele câștiguri obținute de pe urma filmelor mele, filme la care lucrez pe brânci ca să le fac și să le promovez, ar fi împărțite mai echitabil între noi? În loc să finanțeze filmele altora?

Zukor s-a albit la față, și lui Mary i s-a făcut milă de el.

— După cum știi, contractul îmi expiră în câteva săptămâni și...

— Ce anume vrei, Mary? Cu tine nu e nevoie să țin regim; slăbesc câteva kile de fiecare dată când renegociez un contract de-al tău. Ești deja cea mai bine plătită actriță.

— Da. Și cea care aduce cei mai mulți bani.

— Ce mai vrei?

— Vreau să nu mai închiriezi filmele mele laolaltă cu altele, dragă Papa. Vreau să le vinzi separat, nu împreună cu altele, sortite uitării. Și vreau mai mult din câștiguri.

— Am să supun cererea comitetului director, i-a promis posac, și Mary s-a abținut cu greu să nu râdă. Băgase de seamă că bărbații vorbesc despre „comitetul director“ ori de câte ori vor să iasă basma curată dintr-o situație îndoielnică.

— Pun rămășag că ai să găsești o cale, dragă Papa. Mereu ai găsit! a spus Mary și a dat ocol biroului lui Zukor ca să-i dea o sărutare pe creștetul chel.

— Scumpete dulce, i-a zâmbit el bătând-o ușor pe mână, ești ca și fiica

mea, doar știi. Ți-ar plăcea să vii la casa de la țară la sfârșit de săptămână? Copiii abia așteaptă să te revadă.

— Mi-ar face mare plăcere! Mary i-a trimis o bezea și a ieșit, închizând ușa. Ce scump era, dragul de el!

Altă dată, altă vizită ca între prieteni.

— Papa drag...

— Acu' ce mai e, scumpete dulce?

— M-am tot gândit.

Papa Zukor a gemut, a scos o sticlă de sifon, a aruncat o pastilă pentru stomac într-un pahar și a turnat apă deasupra, apoi a așteptat să se dizolve și a dat totul pe gât.

— La ce?

— La filmele mele. Parcă nu mai au aceeași calitate, nu crezi?

— Aduci foarte mulți bani. Cei mai mulți, după cum sunt convins că știi.

— Da, sigur. Dar ultimul – *Madame Butterfly* – hm, cum să-ți spun, n-a fost chiar ce aștepta publicul de la mine. Și n-a adus decât jumătate din cât a adus cel de dinainte. L-am făcut cu drag, pentru tine. Știam că-ți place mult povestea. Dar nu prea era pentru mine, îmi dădeam seama, și cu toate astea...

— Contractul e pe terminate, nu?

— Să știi că da!

— Și ce vrei?

— M-am gândit bine. N-ar fi mai potrivit dacă aș avea control total asupra filmelor mele, din punct de vedere artistic? La urma urmelor, îmi poartă numele, iar fața mea e pe reviste, și afișe, și reclame; eu sunt cea care are de plătit oalele sparte, nu tu. Tu ești un studio mare, cu mulți actori și actrițe, și, la drept vorbind, Papa drag, oamenii habar n-au că un film de-al meu e făcut de Famous Players. Știu doar că e „cu Mary Pickford“. M-ar durea sufletul să te părăsesc, Papa, dar m-au sunat de la Vitagraph și Universal, și ei par să-mi înțeleagă dilema. În calitate de artistă, firește.

— Am să discut cu comitetul director.

— Mulțumesc, Papa drag!

Drept urmare, a fost primul actor – deși se zvonea că și Charlie Chaplin ar fi fost în aceeași situație – care și-a condus propria companie de

producție, Compania cinematografică Pickford. Conform contractului, avea zece mii de dolari pe săptămână garanți, jumătate din încasări la filmele ei – care nu mai erau închiriate la grămadă, ci distribuite de un departament nou, anume creat și numit Artcraft – și mult mai multe de spus în ceea ce privește producția. Papa Zukor, devenit președintele companiei, îi era acum partener, nu șef. Trezorier era mama ei, firește, și alți câțiva șefi de la Famous Players formau comitetul director. Dacă nu-i erau pe plac scenariile, Mary putea apela la comitet. De asemenea, avea un cuvânt de spus cu privire la editarea filmelor ei. Și mai deținea controlul absolut asupra regizorului, distribuției și publicității.

— Papa drag, uite ce departe am ajuns împreună! torcea ea ca o pisică mulțumită; deocamdată.

Dar de data asta Papa Zukor nu s-a mai topit de dragul ei, cum făcea întotdeauna după ce negociau un contract. De data asta Zukor a privit-o pe sub sprâncene și a mușcat furios vârful trabucului.

Mary a simțit un fior rece pe șira spinării. Și, la câteva zile după ce noul contract fusese semnat, Famous Players a fuzionat cu compania lui Jesse Lasky și a preluat controlul asupra Paramount, compania pe care amândoi o foloseau pentru distribuirea filmelor.

— Doar în felul ăsta ne puteam permite un contract ca al tău, scumpete dulce, i-a explicat Papa Zukor în biroul lui, unde o invitase la un dejun *tête-à-tête*; adusese ștrudel cu mere, o specialitate a nevestei lui, știind cât de mult îi plăcea lui Mary. Cea mai bine plătită actriță din istorie nu poate lucra decât la cel mai mare studio cinematografic. Ceea ce suntem noi acum.

Samuel Goldfish – care își schimbase de curând numele în Goldwyn –, Jesse Lasky și Cecil B. DeMille erau noii directori care i se alăturau lui Papa Zukor, dar Mary nu avea încredere în ei. Cu toții făcuseră tot ce le stătuse în putință ca actorii să rămână anonimi cât mai mult timp posibil, ca să nu fie obligați să-i plătească pe măsura popularității lor. Dacă publicul nu le știa numele, puteau fi înlocuiți cu ușurință, și salariile rămâneau mici.

Lucrurile n-au mers așa multă vreme. Mary însăși a adus schimbarea după ce admiratorii au început să scrie la Biograph, cerând să afle cine e „Fetița cu bucle de aur“. Iar acum, faptul că era cea mai mare vedetă a

filmului nu avea cum să fie pe placul directorilor.

— Mickey avea dreptate, i-a spus Mary lui Frances într-o seară, chiar după Crăciunul din 1916.

Luau ceaiul la Hotelul Algonquin, unde locuia Frances. Biata Fran! Venise la New York la câteva luni după Mary, gândindu-se că prima lor colaborare adevărată, filmul *Copil de pripas*, avea să fie lansat în scurtă vreme la Strand și că se vor bucura împreună de succes.

Dar, când a coborât Fran din tren, Mary a fost nevoită să-i dea vestea că filmul se făcuse scrum, literalmente. Un incendiu făcuse prăpăd la studioul original Famous Players, și negativul *Copilului de pripas* fusese distrus înainte să fi fost făcută o copie. Lui Mary i-a părut așa de rău! Trebuia să fie primul film în care numele lui Fran apărea pe generic în calitate de scenarist.

Frances primise vestea cu calm filozofic – unul dintre motivele pentru care Mary o admira sincer – și refuzase oferta lui Mary de a-i găsi un rol în următorul ei film, ca să aibă din ce trăi cât timp turnau din nou *Copilul de pripas*.

— Nu, Mary. Acum sunt scriitoare. Nu pot profita la nesfârșit de bunătatea ta, s-a încăpățânat să refuze clătinând din cap cu o mișcare elegantă. (Frances putea face încăpățânarea să pară o virtute fermecătoare.) Dacă e să fac carieră în cinema, atunci am să fiu scenarist, și nimic altceva.

Plină de admirație, Mary se grăbise să scrie o scrisoare de recomandare, în care explica ce se întâmplase cu *Copilul de pripas*. Fran fusese atât de stânjenită când îi ceruse această favoare, iar Mary nu înțelegea de ce. Nu știa Fran că ar fi făcut orice ca s-o ajute? Nu mai știa pe nimeni care să aibă atâta fler ca Fran, aproape la fel de mult ca ea. Lucrând împreună la *Copilul de pripas*, se bucuraseră de o experiență extraordinară. Avusese zi de zi alături pe cineva la fel de pasionat ca ea, Mary! Cineva care muncea până noaptea târziu și apoi era prima la locul de filmare, în dimineața următoare, ca și cum nu putea sta deoparte, ca și cum și ei luminile reflectoarelor, zarva, vânzoleala neîncetată a oamenilor care se duceau ori se întorceau bucuroși de la locul unde aveau treabă îi păreau mai îmbietoare ca orice cămin. Iar Fran înțelegea latura artistică a lui Mary mai bine ca oricine; scria scene drăguțe care i se potriveau mănușă, pentru că, după ce o studiasse

cu atenție, Fran includea gesturi pe care le făcea în viața de zi cu zi, dar care se și potriveau de minune cu personajul pe care îl interpreta.

Era ușor să lucrezi cu Fran, pur și simplu. Nu erai nevoită să explici în mod politicos unui bărbat de ce o femeie nu se poartă așa în viața reală. Nu erai nevoită – din nou, politicos – să înghiți remarci disprețuitoare de genul „Stai în banca ta, fetițo, și lasă-mă pe mine să-mi fac treaba“. Avea mai multă experiență decât oricare dintre ei, și totuși nu era luată în serios, ci doar mângâiată pe cap și sfătuită să zâmbească frumos în fața camerei.

Fran n-o mângâia pe cap.

Numai că, datorită scrisorii de recomandare a lui Mary, Fran lucra acum pentru World Film, scria scenariu pentru Clara Kimball Young și câștiga două sute de dolari pe săptămână – devenise cel mai bine plătit scenarist din industria filmului! Mary se bucura pentru ea, dar îi ducea grozav lipsa. Mai ales acum, de când cu fuziunea.

— De ce avea Mickey dreptate? Cu o mișcare elegantă, Fran s-a așezat pe fotoliul de catifea, și-a scos mânușile și a întins mâna spre paharul cu cocteil, dând la iveală o pată de cerneală pe arătător și degetul mare, ceea ce a făcut-o pe Mary s-o îndrăgească și mai tare.

— Au ajuns o afacere. Filmele. După fuziunea asta, studioul nu mai e un simplu studio, e un conglomerat. Și vor ca eu să dau greș. Mary își sorbea ceaiul, amărâtă; nu avea voie să bea cocteiluri.

„Doar o ceașcă de ceai, scumpete dulce, îi atrăgea atenția Papa Zukor cu orice prilej. Chiar dacă bei un pahar cu ceai, lumea o să-și închipuie că e altceva. Așa că nu bea decât din ceașcă.“

Mary nu putea nici să se îmbrace cu atâta gust ca prietena ei, care purta o rafinată rochie de seară, cu decolteu adânc, pătrat, și mâneci de voal. Pe când Mary – din nou, din ordinul lui Papa Zukor – trebuia să aibă brațele acoperite până la coate. Și să nu poarte decolteu.

— E ridicol, Mary! Fran i-a făcut semn chelnerului să-i mai aducă un cocteil.

Era atât de sigură pe ea! Când o văzuse prima oară, Fran era o ființă sfioasă și totuși atrăgătoare, asemenea unui mânz, își spusese Mary; avea brațe și picioare subțiri, mergea cu un fel de teamă și o apuca un tremur când se emoționa. Chiar dacă era cu patru ani mai în vârstă, chiar dacă

fusese măritată de două ori, Mary se simțise mai matură decât ea.

— Nu chiar. S-ar zice că bărbaților ăstora nu le pică bine succesul meu, faptul că vreau să fiu stăpână pe cariera mea, că fac atâția bani; nu mă pot înghiți. Mi-ar lua-o în nume de rău și dacă aș fi bărbat? Dacă aș fi Wallace Reid în loc de Mary Pickford?

— Nu, asta e sigur, a încuviințat Frances încruntată și a mai sorbit din cocteil. Știi cum îmi spune domnul Brady, de la World? Pete. Parcă nu se poate obișnui cu ideea că șeful departamentului de scenografie e femeie. Așa că mi-a dat nume de băiat.

— Nu se poate, Fran!

— De-aia mă îmbrac așa, a zis arătând spre rochia pe care o purta. Mi-or zice ei Pete, dar n-am de gând să-i las să uite că sunt femeie. N-ar trebui să fim nevoite să renunțăm la feminitatea noastră; de mintea noastră au nevoie, de creierul nostru. Atunci de ce naiba contează dacă mintea asta e acoperită de o pălărie cu boruri largi sau de un melon?

De-asta avea nevoie de Fran! Fiindcă nu putea vorbi cu nimeni atât de cinstit despre ce înseamnă să fii femeie într-o lume a bărbaților. Alte actrițe s-ar fi năpustit asupra ei la cel mai mic semn de slăbiciune, pentru că nu urmăreau decât un singur lucru: s-o dea deoparte. Spre deosebire de ele, Fran avea alte ambiții, nu căuta să se ia la întrecere cu nimeni. Și încerca aceleași frustrări ca Mary.

— N-ar trebui să conteze *ce* purtăm, dar nu e niciodată așa, ai văzut? Bărbații simt nevoia să ne țină la respect. Ferească Domnul dacă nu ne conformăm! Îmi place mult rochia ta. Ce n-aș da să pot purta și eu una la fel!

— Nu e nevoie să te îmbraci așa, Mary, ca o călugăriță. Și poți bea și un cocteil, zău că da! Ești șefa propriei tale companii de producție. Nu ești obligată să le dai ascultare!

— Ba nu, Papa are dreptate. Trebuie să mă gândesc la spectatori. Nu pot să-i dezamăgesc. Nu pot să-i *scandalizez*. Căci, dacă nu mai vin să-mi vadă filmele, trebuie să mă întorc de unde am plecat; am să dorm stând pe banchetă în tren, făcându-mi griji pentru mama, și Lottie, și Jack, dacă au ce mânca. Ce-a spus mama, cu mult timp în urmă? „Nu uita că tu ai nevoie de ei mai mult decât au ei de tine.“

— Și ce dacă bărbații ăia vor să dai greș? Nu te lăsa! Nimic mai simplu. Fran vorbise cu atâta hotărâre, că aproape o convinsese. Dar apoi Mary a izbucnit în râs. Știa ea mai bine cum stăteau lucrurile.

— Bine. Nu-mi rămâne decât să găesc un mijloc de a-i împiedica pe hultanii ăia de la studio să-și frece mâinile cu satisfacție și să zică : „Nu v-am spus eu? Nu v-am spus că fata nu se descurcă singură? Am știut că dă chix la sigur dacă o lăsăm de capul ei?“

— Of, Mary! a exclamat Fran aplecându-se spre ea, îmbujorată, cu ochii sclipind cum nu o mai văzuse până atunci. Unu la mână: nu-ți mai face atâtea griji. Ești cea mai deșteaptă persoană din branșă. Doi la mână: am o idee. Am tot căutat o cale... de a-ți reda cumva copilăria, măcar într-un film. Să nu râzi – a spus repede, ridicând un deget ca să-i taie pofta de a o lua peste picior –, știu că pare o prostie. Dar să știi că am găsit ceva, cel puțin așa cred. Se numește *Săraca fetiță bogată*⁷ și e un roman încântător despre o fetiță drăguță, foarte bogată, dar prea puțin luată în seamă de părinții ei, ocupați cu altele. Cât l-am citit, gândul mi-a fost mereu la tine, Mary; îți vedeam fața pe fiecare pagină. De data asta ai să fii chiar o copilă, nu doar o femeie copilăroasă, ci un copil adevărat, care sare coarda, și se joacă, și face toate lucrurile pe care n-ai apucat să le faci când erai mică. Ce zici? Dacă-i conving pe cei de la World să mă lase să scriu scenariul, crezi că Zukor îl va accepta?

7. *The Poor Little Rich Girl* (1936). (N. red.)

— Vai, Fran! a zis Mary, brusc înviorată. Nici nu știu ce să spun. Să-mi dai așa ceva... cred că ar fi perfect pentru primul film pe care îl fac singură. Are să fie atât de amuzant... dar și greu. Va fi o încercare grea pentru mine ca actriță... Chiar crezi că m-aș descurca jucând rolul unui copil? Știi și tu că am douăzeci și cinci de ani. Am mai jucat roluri de tinere, de adolescente. Dar un rol de copil, niciodată. Câți ani are?

— Unsprezece. Și sunt convinsă că poți juca rolul, Mary. Te-am văzut cum ești când ne prostim. Ești numai bucurie, uiți de toate, întocmai ca o fetiță. De-asta m-am gândit la tine când am citit romanul.

— Fran, îți promit. Îți promit că am să fac tot ce pot ca să iasă bine. E minunat! Mulțumesc, draga mea! Am să-i arăt scenariul lui Papa de cum

mi-l dai!

Frances s-a încruntat, a dus mâna la bentița de mătase cu care era tivit decolteul și a privit-o pe Mary așa cum o privea uneori, căutând îndrumare și siguranță.

— Crezi că are să te lase să mă angajezi?

— Sigur că da, Fran, a zâmbit Mary. Lucrezi deja de un an ca scenarist. *Copilul de pripas* a avut succes, după ce l-am filmat din nou. Fii pe pace. O să am grijă de tine!

Frances i-a aruncat o privire ciudată, nu chiar atât de recunoscătoare pe cât era Mary obișnuită. Dar îndată după aceea, Fran a zâmbit și i-a strâns mâna.

— Ți-l trimit mâine-dimineață.

— Pot lucra pe el de acum, dacă vrei. Eventual să discutăm despre montarea camerei? Chiar azi mă gândeam că mi-ar plăcea să încerc ceva nou, să pun luminile altfel... am făcut niște încercări cu o oglindă și un reflector și...

— Mary, scumpa mea, nu te poți opri niciodată? Nici eu, de cele mai multe ori, însă... astă-seară am o întâlnire de la care nu vreau să lipsesc. Felul în care a zâmbit Fran, cu colțurile gurii doar puțin ridicate, de parcă nu voia să divulge un secret, i-a stârnit pe dată curiozitatea lui Mary. Poate și invidia?

— Cu cine? E înalt, brunet și chipeș?

— Destul de înalt, mai mult nu-ți spun. Noapte bună îți urez, draga mea. Când Frances s-a aplecat să-i dea o sărutare pe obraz, Mary i-a simțit parfumul – un parfum greu, moscat cu o notă de orhidee. Salut-o pe Charlotte din partea mea.

— Am să-i spun. Mary chiar era puțin invidioasă privind-o pe prietena ei cum traversează holul hotelului, sigură pe ea, oprindu-se să îmbrățișeze câteva peroane care o strigaseră pe nume, după care a ieșit pe ușă și a dispărut în noapte. Mary nu se simțea în largul ei la Algonquin. Hotelul era celebru datorită celor care îl frecventau – artiști, scriitori și alții asemenea –, și ea avea impresia că aceștia o priveau de sus ori de câte ori le era prezentată: „A, da, sigur. Mary Pickford. Steaua de cinema cu bucle“.

Fran, pe de altă parte, fiind scriitoare, era acceptată. Și Mary trebuia să

recunoască: Fran era mai cultă decât ea, bineînțeles. Cine nu era? Drept care, când nu era la filmare, Mary își dedica tot timpul cititului. Cu toate acestea, avea impresia că nu va recupera niciodată timpul pierdut.

Singurul lucru pe care îl știa, singurul de care era sigură îl reprezentau filmele. Filmele *ei*.

S-a oprit o clipă ca să-și pună mânușile și să-și aranjeze pălăria. O invidia pe Fran pentru viața pe care o ducea? Pentru rafinamentul ei, pentru faptul că era acceptată de scriitori și artiști? Pentru multele și felurile ei „întâlniri“?

În momentul de față *era* într-adevăr obosită. Obosită de propria viață. Owen, între altele, bea și mai mult acum, după ce ea semnase ultimul contract. Nu se aștepta să-l găsească la hotel când avea să ajungă acolo. Și, cu toate că nu-și dorea cu adevărat să-l găsească, nici nu voia să se gândească unde ar putea fi.

Simțindu-se dintr-odată foarte singură, Mary s-a ridicat, a tras de voal ca să-și acopere bine fața, s-a înfășurat într-o haină informă de lână bej și s-a retras pe furiș, ținându-se aproape de pereți, până a ajuns în stradă. S-a hotărât să facă drumul până la hotel pe jos, socotind că i-ar face bine să-și aducă aminte de vremea când nu-și putea permite nici măcar să ia tramvaiul, darămite o mașină cu șofer.

Ar fi bine să-și amintească ce are de pierdut.

Când se îndreptau spre sala de vizionare, la câteva zile după ce fusese filmată și ultima scenă din *Săraca fetiță bogată*, Mary și Fran cu greu își puteau ascunde entuziasmul. Totuși, își strânseseră mâinile una alteia ca să-și aducă aminte că trebuie să se poarte bărbătește dacă vor într-adevăr să facă impresie.

Mary le-a adresat bărbaților cel mai înșorit zâmbet al ei, deși avusese grijă să-și pună o rochie sobră, de femeie cu simț practic. S-a așezat alături de Fran în mijlocul camerei. Erau singurele femei de acolo, dacă n-o punem la socoteală pe secretara lui Papa Zukor, care stătea întotdeauna lângă el și lua notițe. Lumina s-a stins și filmul a început să ruleze. Studioul nu considera că e necesar să angajeze muzicieni pentru o simplă vizionare.

Dar, pe măsură ce trecea timpul, tăcerea din sală era tot mai adâncă. Când ea și Fran au chicotit la câteva scene comice, au fost potolite de câteva

capete întoarse înspre ele și de mai multe uitături chiondorâșe ale bărbaților. Până la urmă, au renunțat să mai rîdă pe înfundate, să-și dreagă vocea; până și să respire, i se părea lui Mary. Iar când filmul s-a sfârșit, nimeni n-a aplaudat. În sală domnea o tăcere înghețată.

Mary era așa de înspăimântată, că nici nu avea putere s-o apuce pe Fran de mână. Cât despre aceasta, se ghemuise pe scaun și tremura de parcă era cuprinsă de friguri.

— E un dezastru, a murmurat cineva, fără să mai aștepte să se aprindă lumina și să se oprească proiectorul. Un dezastru în toată regula.

— E o mizerie, a declarat Jesse Lasky cu un dispreț pe care nici nu se sinchisea să-l ascundă.

Mary ar fi vrut să-i ardă o pereche de palme, dar mâinile îi tremurau prea tare.

— Nu știi ce să fac cu el, a zis Papa Zukor în cele din urmă și s-a întors spre Mary cu o expresie atât de mîhnită și dezamăgită, că ea cu greu și-a stăpânit lacrimile.

— Cine a băgat bufoneriile alea în film? a întrebat cineva, revoltat. Era unul dintre bărbații nou-veniți – Mary nu-i prea putea deosebi –, toți ca unul și unul ca toți, îmbrăcați în costume închise la culoare, care zâmbeau, plini de ei, cu mâinile afundate în buzunare, în timp ce te fulgerau din priviri. Frances a dat să ridice mâna, însă Mary n-a lăsat-o.

— Să nu cumva... i-a șoptit apăsător la ureche. Răspunderea e doar a mea.

— Monsieur, mă văd obligat să spun ceva. Maurice Tourneur s-a ridicat în picioare, cu o expresie demnă, de francez get-beget. Mary și Frances au schimbat o privire; știau ce urmează. Ele două... aceste doamne... pe cuvânt, trebuie să vă spun. Nu mi-au arătat respect.

— Monsieur Tourneur, s-a ridicat Mary în picioare, cu o figură la fel de demnă. V-am ales eu însămi ca să regizați acest film, era prerogativa mea conform ultimului contract. Cum puteți spune că nu v-am arătat respect?

— Din cauză că... a insistat el, vorbind cu accentul lui pronunțat de francez. Nu ați filmat scenariul așa cum era scris. Dumneavoastră și ea – a arătat spre Frances – amândouă ați... cum să spun? Ați născocit lucruri. Ați... ați...

— Improvizat, i-a suflat Mary. Așa cum face orice artist adevărat.

— *Oui!* Într-adevăr! Ăă... cum le-ați zis? Bufonerii? N-au fost decât de-astea. N-a fost scenariul pe care doream să-l fac film. Și n-am avut cum să-i spun „nu“ lui Miss Mary Pickford. La urma urmei, ea e șefesa!

— Înțeleg, a făcut Papa Zukor, clătinând iar din cap cu mâhnire. Sunt încredințat că ar face rău carierei tale, Mary, dacă am scoate pe piață acest... acest... cinstit să fiu, nici nu știu cum să-l numesc. Nici măcar nu știu ce e. O dramă? O farsă ca alea cu polițiști tembeli? E o varză. Nu mă duce capul ce să fac cu ea.

— Trebuie s-o distribuim, fiindcă am vândut-o deja cinematografeilor, a intervenit cineva. Toată lumea așteaptă noul film al lui Mary Pickford și nu avem nimic altceva gata.

Papa Zukor s-a ridicat în picioare. Nu era un bărbat impozant, de fapt, era mai degrabă slab, mai ales că avea și umeri înguști, dar în clipa aceea, lui Mary i s-a părut că are doi metri.

— Mary, scumpete dulce, a zis, și Mary s-a crispat auzindu-și numele de alint rostit în fața acestor bărbați autoritari și nemulțumiți.

În clipa aceea se disprețuia fiindcă îi îngăduise să-i spună așa și fiindcă ea însăși îl numea „Papa“. Unde i-o fi fost capul? Ce prostea! Copilărească!

— Nu știu ce să zic, a continuat Zukor mohorât. Am să cuget la noapte și îți sugerez să faci la fel.

— Am... am să mă duc în camera de montaj, să văd ce pot face, a spus Frances ridicându-se în picioare și s-a îndreptat spre ieșire poticnindu-se, ținându-se cu mâna de scaune, ca un orb care caută să-și găsească puncte de sprijin.

— Ba nu, Fran. Hai să mergem acasă. Mary a apucat-o de mână, rugându-se ca prietena ei să reziste până urcă în mașină. Nu voia ca bărbații aceia s-o vadă pe Frances pierzându-și cumpătul și făcând o scenă care să semene câtuși de puțin cu o „criză de isterie tipic feminină“.

De cum s-a văzut la adăpost, în limuzina capitonată, Mary a început să tremure, în timp ce Frances a izbucnit de-a binelea în plâns.

— Vai, Mary! Cum de-a ieșit așa rău? Doar ne-am distrat atât de bine la filmare, nu? Eram atât de inventive, pe când Tourneur ăla... Habar n-avea ce face, era tot timpul încruntat. Dacă l-am fi lăsat în voia lui, ar fi ieșit cel mai trist film făcut vreodată!

Mary încă nu putea pune cap la cap cele petrecute în sala de vizionare cu distracția de care avuseseră parte la filmări. Făcând abstracție de Tourneur. Realizaseră atâtea lucruri noi, ingenioase, scene de acțiune cum nu se mai văzuseră până atunci: o foarte inspirată bătaie cu noroi între copiii cu care săraca fată bogată tânjea să se joace sau modul de-a dreptul genial în care Fran descriese interpretarea literală pe care fetița o dădea spuselor adulților. Când vizionase filmul, Mary văzuse toate astea, era convinsă. S-ar fi zis însă că ea și Fran, pe de o parte, și bărbații aceia, pe de alta, văzuseră două filme complet diferite.

— Nu știu ce să cred, Fran, chiar nu știu. N-au răs deloc. Nici măcar la scena în care am băut brandy din greșeală și m-am îmbătat. Mai presus de orice, Mary fusese îngrozită de tăcerea severă cu care fusese primit filmul. Parcă se hotărâseră dinainte să nu le placă. Eu l-am găsit genial, zău, chiar așa, cu toate că nu era decât o copie de lucru. Ori poate că n-am fost eu destul de convingătoare în rol de fetiță? Credeam... adică, am lucrat atât la rolul ăsta! M-am uitat la copii cum se joacă, am exersat în oglindă...

— Ți-am distrus cariera! se văita Frances cu fața ascunsă în palme. Doamne, i-am distrus cariera lui Mary Pickford!

— Taci! s-a răstit Mary la ea. Nu vreau să aud așa ceva.

— Ce-o să ne facem?

— Vrei să spui ce-o să facem „noi“? Tu ai să continui să scrii, fiindcă n-ai de ce să te oprești; pe afiș nu e fața ta, ci doar numele. Poți să-l schimbi, poți să devii *Franklin* Marion dacă ai chef și nimeni n-o să aibă nimic de zis, ba poate că ar fi chiar mai bine pentru cariera ta. Mary era ea însăși uimită de ușurința cu care vorbea – vorbele îi veneau pe buze ca și cum le repetase dinainte, și poate chiar așa fusese.

Frances s-a îndepărtat de ea și s-a întors să se uite pe fereastră. Părea uimită de înveninarea din vorbele lui Mary.

— Eu însă nu-mi pot permite așa ceva, a continuat Mary pe un ton mai scăzut. Se simțea istovită, ca și cum cineva îi tăiasse venele în sala de proiecție și în sângele ei, scurs pe podea, veniseră să calce bărbații aceia josnici, împrăștiindu-l peste tot. Tot ceea ce cunoaște publicul este figura *mea*, imaginea mea, numele meu. E un lucru pe care nu-l pot schimba, am muncit pe rupe ca să-l obțin, Fran. Și cu ce m-am ales după atâta muncă?

M-am izbit de bărbații ăia care beau whiskey și râd de mine fiindcă am cutezat să iau frâiele în mâini. Fiindcă le-am vorbit ca un bărbat, nu ca o fetiță, fiindcă am fost deșteaptă, și am pus întrebări, și n-am vrut decât ceea ce e drept și corect. Ceea ce *îmi* aparține!

— Iartă-mă, Mary, a șoptit Frances. Am crezut... am crezut că tot ce facem noi ține de magie. Nu te mint. Am crezut că e perfect pentru tine, că-ți pot da un lucru care îți lipsea, de care aveai nevoie. Nu știu cum o să mai am încredere în intuiția mea de acum încolo, dacă de data asta m-am înșelat așa de tare.

— Ei, nu mi-ai dat. Nu aveai cum. Însă eu ar fi trebuit să-mi dau seama. N-ar fi trebuit să mă las purtată de entuziasmul tău, pentru că m-am luptat prea tare ca să ajung unde sunt. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Și nici eu nu știu cum să mai am încredere în intuiția mea, după cele întâmplate.

Fran a început să plângă încetisor, iar Mary s-a întors să se uite pe fereastră. Începea să ningă. Străzile New Yorkului erau triste, cenușii, și parcă toți trecătorii erau în straie negre.

— Pur și simplu nu știu, a repetat deprimată.

După ce a lăsat-o pe Fran la Algonquin – n-au putut nici măcar să-și ia la revedere –, Mary s-a dus acasă. La Owen.

Nu la mama ei, cu toate că fiecare fărâcă a trupului, fiecare bătaie a inimii o îndemna să caute alinare acolo unde avea sigur s-o afle, să găsească înțelepciune sau măcar niște brațe blânde, iubitoare.

În schimb, ca o bună soție, s-a dus acasă, la soțul ei. După ce dăduse greș în meseria ei, nu suporta gândul să dea greș și în căsnicie.

— Ia te uită, a făcut Owen văzând-o. Avea un pahar într-o mână și o foaie de hârtie în cealaltă. Cămașa îi era mototolită și pătată, ochii, injectați, pielea, gălbejită, dar încă mai semăna destul de bine cu băiatul încrezut care îi furase inima, ca să i se taie și acum respirația.

— Ce e, Owen? l-a întrebat în timp ce-și atârna haina în cuier. Se simțea doborâtă de oboseală, ca și cum s-ar fi luptat să țină piept unui curent oceanic. Și-a scos și pălăria de fetru.

— A telefonat Zukor. Ori, mai bine, să-i spun „Papa“? a rânjit Owen. Disprețuia relația dintre Mary și Zukor, poate pentru că acesta nu-și amintea niciodată cum îl cheamă și îi spunea „domnul Pickford“.

— A sunat?

— Chiar așa. Și a lăsat un mesaj, unul cam lung. I-am spus că nu sunt secretara ta, dar a insistat. Owen avea o licărire neobișnuită în ochi, și Mary a înțeles că nu-l deranjase câtuși de puțin să preia mesajul.

A întins mâna tremurând ca să ia hârtia, însă Owen a tras-o înapoi și a ridicat brațul, ținând biletul deasupra capului lui Mary, ca și cum s-ar fi așteptat s-o vadă sărind ca să-l înhațe, așa cum face pisica cu o jucărie.

— A, nu. N-ai să-mi strici plăcerea asta, scumpa mea soțioară. N-ai să-mi iei hârtia.

— Bine, fie. Mary s-a prăbușit pe un scaun, căci nu mai avea putere să stea în picioare, și a închis ochii, strângând din pleoape. L-a ascultat pe Owen cum citea mesajul cu voce puternică, apăsând pe fiecare cuvânt și încercându-l cu mai mult înțeles decât dăduse vreodată unui dialog interpretat pentru marele ecran.

— „Spune-i soției“ – a fost cuvântul folosit de Zukor, nu de mine – „să se prezinte la biroul meu mâine dimineață la prima oră. Spune-i să se gândească la ce-a făcut. Că i-am plătit lui Tourneur o avere numai pentru că ea a vrut așa. Și lui Frances la fel. Marion m-a costat destul. Spune-i că am făcut tot ce mi-a cerut, dar că m-a dezamăgit rău de tot. Să fie pregătită să plece la Los Angeles cu primul tren, pentru că am aranjat cu DeMille să-i regizeze următorul film și am hotărât că de el are nevoie în momentul de față. De o mână forte. La drept vorbind, în momentul de față, el nu e hotărât dacă să lucreze cu ea. Prin urmare, Mary trebuie să compună o telegramă, pe care să mi-o aducă mâine dimineață, ca s-o aprob, în care să-i spună lui DeMille cât de *încântată* e să lucreze pentru el și că promite să fie cuminte și să stea în banca ei, cum a făcut înainte.“

Owen a trântit paharul pe masă cu un zgomot puternic. Mary i-a auzit pașii, răsuflarea întretăiată, i-a simțit căldura trupului și s-a ghemuit, ridicând brațul în dreptul feței – „Întotdeauna să-ți protejezi fața“ o sfătuisese mama când se întâmplase prima oară – în așteptarea loviturii. Care n-a venit, așa că, după câteva clipe, tremurând de frică, a ridicat privirea.

Owen stătea aplecat deasupra ei, cu un zâmbet grotesc pe față. Mary a simțit că-i îngheață sângele în vine. Nu-și mai văzuse niciodată soțul atât de mulțumit. Nici măcar în ziua nunții. Nici măcar după ce fuseseră prima oară

împreună. Niciodată.

Fusese nevoie de acest eșec lamentabil pentru ca Owen Moore să fie în sfârșit mulțumit. Îndeajuns de mulțumit cât să n-o lovească, nici s-o umilească. Căci n-a mai scos un cuvânt. Nu i-a răsucit cuțitul în rană. A stat o vreme acolo, rânjind, apoi a apucat-o de subsuori, a ridicat-o în picioare, i-a băgat mâna pe sub bluză și i-a încleștat sânul; cealaltă mână i-a băgat-o sub fustă și a strâns-o, doar o dată. Apoi a sărutat-o, i-a zdrobit buzele cu buzele lui, a luat ce voia, ce îi trebuia, după care, când ea, împotriva voinței ei, a simțit că se tulbură, că îi vine în întâmpinare, că măruntaiele încep să i se încingă și să se topească, să-i picure între picioare...

A împins-o deoparte.

— Nu ești ce-mi doresc eu astă-seară, Mary, a zis ștergându-și gura cu dosul palmei. Nu ești niciodată ceea ce-mi doresc. Nu ești o femeie adevărată și știm amândoi de ce.

Apoi a plecat. Dar nu înainte să apuce albumul cu tăieturi din ziare adunate cu atâta grijă de Charlotte și să-l arunce până în celălalt capăt al camerei; bucăți de hârtie și fotografii zburau încolo și încioace.

— Astă-seară găsește-ți alinare în astea, dragă soțioară. Și, în mod cu totul neașteptat, n-a trântit ușa cu un gest teatral, ca un actor prost ce era.

Mary a băgat mâna pe sub bluză și și-a pipăit cu grijă sânul. Ar fi trebuit s-o doară după ce îl strânsese Owen atât de violent, dar nu simțea nimic. Se aștepta să aibă vreo urmă sau zgârietură, dar nu simțea nimic, nici măcar propriile ei degete, reci ca gheața pe piele.

A început să se învârtă fără țintă prin apartament, ca în transă, atingând obiectele ca să vadă dacă vreo senzație izbutea să pătrundă prin amorțeala care o cuprinsese. Dar n-a găsit nimic. Nici micul ceas de celuloid de pe măsuta de cafea, nici tăieturile din ziare, păstrate cu atâta grijă, care zăceau acum împrăștiate pe podea. „Mary Pickford triumfă din nou!“ „Draga noastră Mary e cea mai iubită actriță din lume!“ S-a așezat în genunchi, le-a atins, dar nu simțea nimic, așa că de ce să nu încerce cuțitele din bucătărie? Sau cuțitul de desfăcut scrisori, care semăna cu un pumnal?

Dar chiar atunci atenția i-a fost atrasă de ceva: afară ninge. Iar acum își aduse aminte că ninge și când plecase de la birou. Șoferul spusese ceva, dar ea nu-l ascultase. Mintea îi era la dezastrul pe care îl trăise, în timp ce

Fran plângea, agățându-se de ea.

S-a dus la fereastră și și-a lipit nasul de sticlă.

Zăpada... of, zăpada! Fulgii mari, greoi cădeau prin fața ferestrei. Mary și-a adus aminte cum se străduia să-i prindă pe limbă, când era mică. Până și când alerga să prindă tramvaiul ca să ajungă la timp la vreun amărât de teatru, știind că, dacă întârzia, altcineva avea să-i ia locul, se oprea uneori și, când mama nu se uita, scotea iute limba, încercând să guste zăpada. Dar de fiecare dată era dezamăgită – nu avea nici un gust, absolut nici unul.

Și acum, uite, se aduna netulburată în strat gros în fața ferestrei.

Era sus, la etaj – al șaptelea, al optulea? –, dar vedea fulgii cât se poate de clar, căzând pe trotuarul de dedesubt. Din fericire, trotuarul era gol, lucru neobișnuit la New York. Jos nu era nimeni. Nici o urmă de pași, nici o matroană durdulie plimbându-și câinele, nici vânzători de ziare strigând de zor titlurile, nici oameni de afaceri mergând aplecați în față ca să înfrunte vântul și cu mâinile bine înfipite în borurile pălăriilor tari.

Trotuarul părea așa de moale sub plapuma netedă de zăpadă neatinsă...

Iar ea era atât de obosită. Oboseala îi pătrunsese până în măduva oaselor, fusese pusă la colț. De Zukor, de bărbații aceia, de Owen, până și de Fran, draga de ea. Obosise să fie responsabilă pentru toate și mai ales pentru toți. A pus mâna pe cadrul ferestrei și l-a împins în sus. Aerul rece a izbit-o în obraji, însă nu-l simțea.

Are să mai simtă ceva, are să mai fie în stare vreodată să simtă? Nu vedea decât plapuma de zăpadă întinsă opt etaje mai jos, neatinsă și îmbietoare.

Ispititoare.

Cine i-ar duce dorul dacă ar cădea?

Owen nu, cu siguranță. Lui Zukor i-ar părea bine să se descotorosească de ea. Fran se va descurca. Spectatorii... ar plânge, dar în scurtă vreme ar găsi altă fată pe care s-o adore. Ajungea să se uite peste umăr la dublurile care așteptau în culise – Marguerite Clark, Mae Marsh, până și Lillian, draga de Lillian Gish. Și atunci, cine i-ar duce dorul?

Nimeni. Nimeni în afară de...

— Mama! Mary s-a mirat să-și audă propria voce, cuvântul care a pătruns în cele din urmă prin platoșa de gheață ce o acoperise, și, ca să nu

apuce să se răzgândească, a plecat repede de la fereastră și a luat telefonul. Mamă? Mamă?

— Da. Ce e, draga mea?

— Mamă, vino aici. Vino repede, am nevoie de tine.

— Ce-a mai făcut? Lasă, nu-mi spune. Rămâi acolo. Vin imediat.

Charlotte parcă aștepta telefonul ei, dar cum era posibil? Cum putea mama ei să știe cât de disperată este, de vreme ce ea însăși nu avusese idee până chiar în acest moment? Pentru că ea era Mary Pickford, cea mai îndrăgită stea de cinema! Iar Mary Pickford avea lumea la picioarele ei, nu? Lumea la picioare, ca o zeiță, așa că mai putea oare să-și dorească ceva, mai avea nevoie de ceva?

De mama ei avea nevoie. Împlinise douăzeci și cinci de ani, dar avea nevoie de mama ei ca și cum n-ar fi avut decât șase ani și era din nou o fetiță care, așezată pe bancheta din vagonul de tren, nu ajungea cu picioarele la podea. Avea nevoie să-și aducă aminte că e iubită, doar atât. Iubită, și respectată, și iertată.

Și mama a venit. Mama a plâns. Mama i-a umplut cada cu apă fierbinte și a îmbăiat-o cu aceeași blândețe ca atunci când era mică. Mama a pus-o în pat, a învelit-o și i-a spus să nu se mai gândească la nemernicii ăia, după care a cerut să i se aducă lapte cald de la bucătăria hotelului și Mary a adormit cu mama stându-i de veghe alături.

Iar a doua zi dimineața, Mary s-a dus la biroul lui Zukor singură, așa cum i se ceruse. Două săptămâni mai târziu, se întorcea cu trenul în California, unde nici măcar mama nu-i putea fi de ajutor în fața teribilului Cecil B. DeMille, care a întâmpinat-o în prima ei zi la locul de filmare ținând un bici în mână.

Însă Mary nu i-a dat prilejul să-l folosească. A fost întruchiparea supușeniei. A zâmbit, a dat din cap a încuviințare, a venit la timp și a stat cât a fost nevoie. A dat tot din ea în fața aparatului de filmat și DeMille n-a izbutit să-i înfrângă voința.

De cum s-a terminat filmarea, și-a făcut bagajele și s-a urcat în primul tren care pleca spre est. Spre Fran. Și la premiera filmului *Săraca fetiță bogată*.

Avea o presimțire. Nimic mai mult.

— Doamne, Mary, nici vorbă! Cum poți să vrei să-l vezi? Eu n-aș suporta! Filmul ăsta a fost cât pe ce să ne strice prietenia.

Fran încă nu-și revenise; slăbise, era palidă la față și aproape la fel de nesigură pe ea ca atunci când o văzuse prima oară. Nu-și recăpătase liniștea și puterea. De fapt, nici Mary nu și le recăpătase.

Mary ținea însă morțiș să vadă filmul împreună cu Fran. Voia să se asigure că prietenia lor rămăsese neștirbită. Nu mai erau multe persoane în care să-și pună nădejdea.

— Fran, trebuie să înțelegi. N-ai idee prin ce-am trecut cu DeMille. Glumele pe seama lui sunt făcute pe bună dreptate! „Îngerii sunt îngrijiți fiindcă Dumnezeu aiurează. Se crede Cecil B. DeMille!“ Să știi că e întocmai așa, Fran!

— E adevărat că poartă pantaloni de călărie și ține un bici în mână?

— Și pune pe cineva din echipă să umble cu un scaun după el. Marele Om nu întoarce niciodată capul când vrea să se așeze. Scaunul e întotdeauna în spatele lui.

— Mary, săraca de tine!

— Filmul, *Idila din Redwoods*, va fi bun, dar filmările au fost un chin, Fran. Trebuie să fiu fată cuminte... uf, m-am săturat să mi se tot spună așa! Dar Zukor avea informatorii lui, sunt convinsă. Dacă nu mă purtam cum trebuie, ar fi aflat. Aveam nevoie să vin pe coasta de est, măcar pentru câteva zile. Să scap de acolo.

— Putem găsi lucruri mai bune de făcut decât să mergem să vedem filmul nostru. Mary, mi se rupe inima gând mă gândesc! Mă simt răspunzătoare...

— Nu, Fran, nu. Eu am avut încredere în tine, tu în mine, așa că... vina ne revine în egală măsură, a zis Mary și s-a apucat să-și strângă părul, cum făcea când mergea să-și urmărească filmele pe furiș. Am făcut douăzeci și patru de filme în trei ani, Fran. Am obosit. Mai am un film cu DeMille, după care... Mary nu mai știa ce să spună, nu mai vedea limpede, nu mai putea gândi; prea multe se întâmplau deodată, prea multe drumuri se deschideau în fața ei, dar și prea multe se închideau, atât în carieră, cât și în viața personală. Încă nu le vedea, dar știa că sunt acolo. O așteptau să aleagă. Lottie tocmai născuse și Mary va trebui să se îngrijească de copil să

aibă mâncare și haine și să meargă la școală, pentru că Lottie n-ar fi fost în stare să aibă grijă nici măcar de un șoarece. Însă Mary nu voia să fie nevoită să poarte de grijă unui copil! Era prea... prea...

Cât despre Jack, el bea mai mult ca oricând, umbla după starlete și făcea tot soiul de lucruri nesăbuite: zbura cu avionul, avea aventuri costisitoare cu femei măritate... Dar mama...

Mama rămăsese aceeași. Punctul ei de sprijin, ancora ei. Adevăratul motiv pentru care nu se aruncase pe fereastră.

— Am nevoie să văd un film, filmul *meu*, înconjurată de spectatorii mei. Am nevoie să-mi aduc aminte de ce fac ceea ce fac. Te rog, Fran! Vino cu mine!

— Bine, a încuviințat Fran dând din cap. Dar mă simt cam ca Tom Sawyer când s-a dus la propria înmormântare.

După ce și-a strâns părul, Mary și-a pus o pereche de ochelari fumurii și au plecat împreună la Strand. Coada se întindea până după colțul cvartalului de blocuri, dar Mary știa că nu se poate încrede în numărul de spectatori. Nici unul nu văzuse filmul până acum, nici unul nu citise recenziile criticilor – de unde până unde, bieții de ei? La fiecare premieră a unui nou film făcut de Mary Pickford era coadă.

Mary a cumpărat biletele, alegând locuri chiar pe ultimul rând de la parter. Lumina s-a stins, orchestra a început să cânte și a apărut primul titlu:

SĂRACA FETIȚĂ BOGATĂ

De obicei, lui Mary îi plăcea mult să se vadă pe ecran. Avea capacitatea de a uita câte eforturi făcuse, pierzându-se în amestecul magic de muzică, imagini și poveste. Cum fusese posibil, cum de micuța Gladys, atât de scundă și de bondoacă în viața reală, se preschimbase în acest spiriduș drăgălaș și grațios? Era o minune, *filmele* însele erau o minune, căci puteau ajunge până la inima spectatorilor, sucind-o în fel și chip, ca să le-o înapoieze la sfârșit mai bună, mai plină, în momentul când ecranul se întuneca.

Pur și simplu adora filmele și experiența facerii lor; sala de cinema, asemenea unei catedrale moderne – cinematograful Strand era deosebit de

frumos decorat, cu draperii de catifea, fresce și balcoane –, muzicienii sau organistul din față, fotoliile tapisate cu pluș, senzația de a fi una cu amatorii de cinema, gata cu toții – ba chiar dorind – să fie fermecați de ceea ce vedeau pe ecran.

Dar de această dată, atât Mary, cât și Frances au fost mult mai atente la ce se întâmpla în jurul lor decât la ce era pe ecran. Fețele acelea au rămas pe veci întipărite în mintea lui Mary. Oglindeau toate speranțele ei, visurile și intuiția cu care făcuse filmul; erau fețe care râdeau, plângeau, se încruntau și zâmbeau. Fețe care *reacționau*, total diferite de fețele împietrite pe care se citea trufia masculină și dezaprobarea, fețele de care fusese înconjurată în sala de vizionare, cu două luni în urmă.

În cele din urmă, când săraca fetiță bogată a ieșit din comă și a zâmbit părinților ei, care o vegheau îngrijorați, părinți care fuseseră prea ocupați ca să-i dea atenție până atunci, toată sala plângea. Se auzea foarte bine. Batistele erau scoase din poșete într-un ritm de-a dreptul alarmant.

Apoi, când Gwen, sau mai degrabă, Mary, s-a sculat din patul în care zăcuse și a plecat de mână cu părinții ei – plini de remușcări, dar și de recunoștință –, îndreptându-se spre un viitor trandafiriu, de iubire și libertate, sala a izbucnit în ovații. Oamenii au sărit în picioare, aplaudând și strigând.

Mary nu s-a putut abține: a făcut la fel.

— Vai, Fran! a exclamat bătând din palme atât de tare, că i-a căzut pălăria de pe cap, dându-i la iveală buclele aurii.

Frances, cu ochii în lacrimi, s-a întors spre ea.

— Mary! Mary! S-au înșelat! Zukor, și Lasky, și Goldwyn, și toți ceilalți... s-au înșelat fără doar și poate, în modul cel mai lamentabil!

— Așa e! Of, bărbații ăia, îmi vine să-i...

— Uite-o! Uite-o pe micuța Mary!

După aceea, nu și-a mai adus aminte cine strigase, dacă era cineva așezat lângă ea, pe ultimul rând, sau cineva din față, dar, de fapt, nu avea nici o însemnătate. Important e că spectatorii din sala Strand din New York au început să întoarcă privirile de la ecranul acum gol la ultimul rând, unde brațele se întindeau s-o atingă pe Mary, s-o tragă de haine, s-o bată pe spate.

— Ei, e chiar Mary! Săraca fetiță bogată e aici, lângă noi!

— Mary! Doamne, Mary!

Mary s-a întors spre Frances, care se albise la față, făcuse ochii mari și avea pupilele dilatate – de teamă, și-a dat Mary seama. Ea însă, oricât de ciudat ar părea, nu era speriată. Nu simțea decât dragoste, afecțiunea exprimată de fiecare braț întins, de fiecare zâmbet admirativ, de fiecare privire înlăcrimată. Dragoste față de ea și de ceea ce ea și Fran realizaseră pe ecran.

— E mai bine să plecăm de aici. Frances a intrat în acțiune. I-a făcut semn unui ușier, care și-a croit drum prin mulțimea tot mai numeroasă care se aduna în jurul lui Mary.

— Da, dar să fim atente... nu vreau să jignesc pe nimeni, a spus Mary zâmbind tuturor și fiecăruia în parte, împărțind sărutări în dreapta și în stânga, răspunzând cu o ușoară înclinare din cap ovațiilor.

Dar în scurtă vreme atmosfera a devenit înăbușitoare, simțea că nu mai poate respira în înghesuiala de trupuri și s-a panicat, nu mult totuși, până când s-a ridicat în aer, picioarele nu i-au mai atins pământul și a simțit brațele cuiva în jurul taliei; era un polițist în uniformă albastru închis.

— Scuze, Miss Pickford, dar n-am cum altfel, a rostit cu accent irlandez.

— Nu-i nimic, i-a răspuns ea zâmbind, ușurată și triumfătoare în același timp. Hai, Fran, vino după mine!

Când Frances a luat amândouă pardesiurile – de fapt, pe al lui Mary a fost nevoită să-l smulgă din mâna cuiva –, Mary a râs cu și mai multă poftă.

— Lasă-l dacă trebuie! Îmi iau altul!

— Nici vorbă! Frances a fluturat haina, triumfătoare la rândul ei, și s-a apropiat de Mary, ținându-se de polițist de parcă viața ei depindea de el.

Mary îi privea pe toți de sus, cocoțată pe umărul polițistului. S-a uitat la o femeie din mulțime și i-a strigat:

— Îmi place pălăria ta!

Femeia a leșinat pe loc. Mary s-a simțit vinovată. Și în al nouălea cer.

— Una la mână, domnișoară Josephine! a țipat, și Frances a strigat și ea:

— Cine?

Dar Mary s-a mulțumit să scuture din cap și să chicotească.

— Mary! Mary! Draga noastră Mary!

Strigătele îi răsunau în urechi și a închis ochii un moment, lăsându-se

purtată nu doar de dragostea și frenezia publicului, ci și de polițistul cel vânjos; ar fi vrut ca momentul acela să nu mai ia sfârșit.

Pentru că era al ei. Pentru că, până la urmă, se dovedise că avusese dreptate.

— De-acum n-o să mai avem niciodată încredere în ei, a strigat Mary spre Frances când au reușit în cele din urmă să iasă din cinematograful, pe o ușă dosnică ce dădea spre o ulicioară. Un șobolan singuratic s-a holbat la tevatură înainte s-o șteargă de acolo, cu o coajă de banană în gură. Cu un icnet, polițistul a pus-o jos pe Mary și a suflat în fluier, ca să cheme întăriri. Ea nu s-ar fi mirat dacă ar fi apărut polițiștii tembeli din popularele comedii ale vremii. În câteva minute a sosit și mașina lor; s-au aruncat înăuntru și au scăpat, luând-o pe strada din fața cinematografului. Mary s-a așezat în genunchi pe bancheta din spate ca să se uite la mulțimea de oameni care alergau după ele, fluturând frenetic din mâini. Ba chiar le-a trimis și bezele.

— Doamne Sfinte! a făcut Frances trântindu-se pe pernele de pluș din limuzina cea nouă a lui Mary, în timp ce șoferul apăsa pe accelerație și, în vâjâit de motor, mașina țâșnea chiar în mijlocul traficului de pe Broadway. Ce naiba a fost asta?

— Victorie, draga mea Fran! Cu toate că avea un buzunar de la rochie rupt, că își pierduse mănușile și era ciufulită – cineva o trăsese de o șuviță de păr, parcă ar fi vrut să i-o smulgă! –, Mary era liniștită. Împăcată. Avusese dreptate. Ticăloșii ăia care ne spuneau că, vai, ce-am mai greșit, care ne-au pedepsit pentru că am făcut filmul ăsta! Ce n-aș da să fi fost de față azi! Frances, să știi că am greșit. Rău de tot.

— Ce tot spui? N-ai văzut ce s-a întâmplat? Am avut dreptate!

— Ba nu, am greșit. Întâi, fiindcă i-am lăsat pe nemernicii ăia să aranjeze o vizionare privată, fără public. De acum încolo am să invit spectatori la vizionări, înainte ca filmul să iasă pe piață. Am să scriu în contract. De asta n-a răs nimeni: pentru că în sală nu erau decât bărbații ăia și știi că au venit *porniți* să ne vadă dând greș.

— Așa e, a încuviințat Frances gânditoare.

— Dar cel mai tare am greșit că le-am îngăduit să ne ia de sus. Of, Fran! a zis Mary apucând-o strâns de mână. Le-am îngăduit să ne facă să ne simțim proaste și neînsemnate... unora ca ei! Cum de-am îngăduit așa

ceva? Noi suntem deștepte, știm ce facem, avem o intuiție care nu dă greș. Și o judecată sănătoasă. N-avem nevoie de nici un bărbat să ne spună că nu-i așa sau să ne facă să ne îndoim de noi înșine. Promite-mi, Fran, promite-mi că n-ai să-i mai lași vreodată să facă așa ceva!

— Și tu să-mi promiți la fel, Fetissă!

Mary și-a strâns prietena în brațe – cea mai bună prietenă, în afară de mama ei – și a sărutat-o pe obraz.

— N-o să îngăduim nici unui bărbat să ne despartă, draga mea Fran. Niciodată!

— Niciodată, i-a șoptit Frances la ureche.

Mary s-a lăsat pe perne și a rememorat cele întâmplare, insistând pe momentele de neuitat: femeia care leșinase; bărbatul care îi apucase o șuviță de păr și nu mai voia să-i dea drumul. Sala întreagă strigând, ridicată în picioare.

Până s-o lase pe Frances acasă și să se întoarcă la hotel, mama decupase deja primele recenzii elogioase apărute în ziare. Pe lângă ele, i-a întins lui Mary un teanc de telegrame, arătându-i-o pe cea de deasupra.

FETIȚA BOGATĂ SUCCES FORMIDABIL.
ÎNCÂNTAT PENTRU NOI AMÂNDOI.
ABIA AȘTEPT SĂ VĂD CE PLANURI AI.
CU DRAG, PAPA

Mary a ridicat din sprânceană, țuguindu-și buzele. Apoi a întins mâna după telefon, ca să-i citească telegrama lui Frances.

CAPITOLUL 6

FRANCES

Toamna lui 1917

„E vremea noastră de glorie“, îmi spuneam în momentele cele mai neașteptate: când îmi luam dejunul în fugă, între două filmări, când alegeam figuranții la sfârșitul unei zile de filmare sau chiar când eram singură în birou – biroul meu propriu! – și îmi ascuțeam creioanele, o sarcină pe care n-o lăsam niciodată în seama secretarei mele. Ascuțitul creioanelor era cel mai vizibil aspect al noului meu statut; nu voiam să împart cu nimeni plăcerea de a vedea vârfurile ascuțite, mirosind a lemn proaspăt tăiat și a cărbune.

„E vremea noastră de glorie“, ne asiguram una pe alta, uneori cu o figură solemnă, alteori pufnind în răs, înainte ca vreuna din noi să vină cu o idee nouă sau cu un detaliu de adăugat unei scene, după care o luam la fugă spre platou; Mickey se urca cât putea de repede pe o scară, în spatele camerei, și le dădea cu voce tare figuranților noile indicații, în timp ce Mary se așeza în genunchi și îi gâdila pe copiii actori ca să-i facă să se poarte cât mai firesc alături de ea, iar eu mă repezeam la magazia de recuzită ca să aduc cele necesare: o minge de baseball murdară de noroi sau o coardă foarte lungă, cu care să facă Mary giumbușlucuri.

„E vremea noastră de glorie“, șopteam în fiecare seară, după ce puneam capul pe pernă, prea obosită ca să spun o rugăciune. Nu mai rosteam de mult rugăciunile lungi și serioase învățate în copilărie. Acum abia dacă mai am timp să-mi amintesc cât de norocoasă sunt, înainte să cad într-un somn adânc, cel mai odihnitor de când mă știu. Un somn binemeritat și absolut necesar, căci a doua zi avea să fie la fel de frumoasă, de plină și de istovitoare. Abia atunci te ocolește somnul, când n-ai idee ce vei face a

doua zi. Fiindcă n-ai făcut nimic ca să-l meriți.

Eu însă îl meritam din plin. După succesul fenomenal al *Săracei fetițe bogate*, Zukor i-a dat lui Mary tot ce a cerut. Iar ea ne voia pe Mickey Neilan și pe mine. Să fim tustrei împreună la Hollywood, să avem propria unitate de producție în cadrul companiei Famous Players. Și așa ne-am apucat să facem filme. Filmele pe care doream noi să le facem. La adăpost de amestecul „bărbaților“, așa cum îi numeam ironic Mary și cu mine, deși vorbind în șoaptă.

Nici noi nu știam de ce, dar Mickey, cu toate că era indiscutabil bărbat, nu intra în această categorie. Pentru noi, el era un tovarăș de joacă, băiețelul căruia îi îngăduiam să intre în clubul nostru ori de câte ori aveam nevoie de cineva care să joace rolul mirelui. Mickey cel chipeș și negricios nu se lăsase de băutură, în schimb, ca regizor, era inteligent și inventiv și nu se temea să-i spună lui Mary ce să facă. Iar ea îi dădea ascultare. Se ținea după noi când Mary și cu mine improvizam scene pe platoul de filmare și contribuia cu ideile lui proprii, fiindcă înțelegea ce facem și credea în noi.

O preschimbam pe Mary într-o copilă, dar nu o copilă oarecare, ci în fetița îndrăgită de toată America, întruchiparea inocenței, a zburdălniciei, a vulnerabilității și a curajului. O persoană pe care toți spectatorii, fără excepție, să vrea s-o strângă în brațe după fiecare film, ca s-o mângâie și s-o protejeze.

Cât despre Mary, ea avea în sfârșit copilăria de care fusese privată; când era în fața aparatului de filmat, interpreta visul de mult uitat al copilăriei. Țopăia, sărea, descoperea, se zbenguia. Aparatul de filmat o iubise de la început, însă acum abia dacă o putea cuprinde; când vedeam copiile de lucru mi se părea că trag cu ochiul peste gard și mă uit la un copil care nu știe că e privit. Mary era așa de dezinvoltă, de imaculată. De plină de bucurie.

Noi dădeam *viață* filmelor. Sigur, prin însăși prezența lor, copiii însufleteau atmosfera, și aveam întotdeauna o grămadă de copii pe platou. Copiii actori nu cunoșteau tehnică actoricească, nu fuseseră învățați să joace cu stil. Nu trebuia decât să scriu: „Mary și copiii se joacă de-a trasul funiei“, că ei făceau totul spontan, cu naturalețe. Nu era nevoie de indicații regizorale, pentru că Mickey era genial la pregătirea filmării, așa că Mary și

copiii pur și simplu se jucau.

Dar filmele noastre se deosebeau de toate celelalte și erau atât de îndrăgite nu doar datorită prezenței copiilor și a unor povești copilărești, precum *Rebecca de la ferma Sunnybrook* sau *Mica prințesă*, ci și fiindcă le făceam cu plăcere. Bucuria noastră părea că își croise cumva drum în filmul care se derula pe ecran. A fost prima oară când am înțeles că o stare de spirit poate fi immortalizată de aparatul de filmat.

Când am urmărit filmul la cinema – întotdeauna m-a încercat aceeași emoție văzând cum ideile mele, notate într-un caiet, se transformă în film cu cap și coadă, cu montaj și muzică; cum vorbele *mele* se traduc în imagini, cum emoțiile închipuite de mine se oglindesc pe fețele uriașe ale actorilor, pe ecran – am fost fermecată, la fel ca oricare alt spectator.

Noi trei colaboram pe picior de egalitate și simțeam, încă de pe atunci, că avem o relație unică, de care puțin probabil să mă mai bucur în alte împrejurări. Mary și cu mine alegeam poveștile, pornind adesea de la cărți sau piese de teatru populare. Eu alegeam poveștile bazându-mă pe flerul meu, pe când Mary ținea seama de încasările ultimului film, de motivele pentru care avusese succes și se gândea la cum ar putea să-l repete. Eu scriam cea mai mare parte a scenariului, alegând părțile cele mai interesante, sugerând unghiuri de filmare, și compuneam textul inserturilor. Mary adăuga și ea câte ceva. Făceam împreună distribuția pentru rolurile secundare; de figuranți mă ocupam eu. Apoi, la locul de filmare, Mickey, chiar dacă nu se arăta decât după prânz, din pricina unei beții strașnice, trase cu o seară înainte, lucra repede, compunând scenele din zbor, scene la care un maestru precum DeMille ar fi cugetat luni de zile. Cu toate astea, când vedeai filmul în forma lui finală erai uimit de talentul și spontaneitatea cu care era făcut.

Peste toate veghea Mary, asemenea unui general cu statură de copil, îmbrăcat în pantaloni scurți. Nu-i angaja decât pe cei mai buni: cel mai bun operator, cei mai bună regizori artistici. Cheltuia banii lui Zukor fără opreliști, dar cumpătat, știind că are să-i înapoieze însutit prin încasări. Apoi, ca printr-un tur de magie – oricât mi-am bătut capul, n-am putut înțelege cum făcea –, se descotorosea ca de o haină de răspunderea de conducător al propriei companii de producție și venea în fața camerei

proaspătă ca un boboc de floare, părând cu cel puțin zece ani mai tânără, întruchipându-le pe săraca fetiță bogată, pe Rebecca, pe Sarah Crewe, mica prințesă. Era așa destinsă în fața camerei, încât admiratorii credeau acum că e chiar o fetiță, dar eu n-am cunoscut pe nimeni care să muncească atât de mult ca să-și poată juca rolurile cu naturalețe. Mary petrecea ore în șir în cabină, exersând în fața oglinzii comportamentul și postura unui copil până când reușea o imitație perfectă. Dimineța, în timp ce eu îmi beam cafeaua și luam micul dejun, ea făcea exerciții ca să-și mențină suplețea corpului și să poată executa acrobațiile de copil – să sară în și din paturi, să se cocoațe pe scări, să țopăie, să alerge și să facă roata, într-un cuvânt, să țină pasul cu adevărații copii de pe platou.

Platoul nostru de filmare! Despre el se vorbea tot mai des printre oamenii de la Famous Players Lasky. Primeam săptămânal câte o scrisoare de la Zukor, care ne spunea că se plânseseră ceilalți regizori, pe un ton arogant, că făceam zgomot, râdeam, cântam și jucam jocuri. (La sfârșitul zilei de filmare, Mickey se apuca să cânte în gura mare un cântecel irlandez, dintre cele deșucheate, care se ziceau la băutură; drept urmare, mamele copiilor actori se grăbeau să-și ia odraslele de acolo, acoperindu-le urechile cu mâinile.

Într-o bună zi, însuși Cecil B. DeMille, în eternii lui pantaloni de călărie, cu biciul în mână, a trecut pe acolo. A făcut o mutră atât de îngrozită văzând cum ne distram și râdeam cu gura până la urechi, că am încremenit cu toții.

Dar de cum s-a îndepărtat Marele Om, ridicând disprețuitor dintr-o sprânceană, ne-am pus iarăși pe râs.

— Cine știe ce-o să-i spună lui Zukor? am întrebat ștergându-mi ochii, căci râdeam toți cu lacrimi. Nici nu vreau să știu ce crede despre noi! Eu stăteam în genunchi și le învățam pe Mary și pe patru fetițe să joace „Prinde piatra“! Nu mică mi-a fost mirarea când am aflat că Mary nu jucase niciodată. Dar după ce i-am arătat, s-a pus pe joacă înveselită, uitând de orice altceva. Mi s-a strâns inima privind-o și am fost mândră că i-am dat a doua șansă de a fi copil. Când am lăsat ochii în jos, am văzut că rochia mea elegantă era mototolită și că mâinile, de obicei îngrijite, îmi erau murdare de praf.

— Puțin îmi pasă de ce spune. Facem bani cu toptanul!

Mickey zâmbea mulțumit, lăsat pe spate în scaunul lui de regizor. Ca un rebel ce era, nu purta pantaloni de călărie. Subțire și musculos, semăna mai degrabă cu un adolescent. A înhățat totuși o coardă de sărit și a plesnit din ea, așa cum făcea DeMille cu faimosul lui bici.

— Ete, vax! a strigat Mary sărind în picioare. Și-a pus mâinile în șold și a ridicat bărbia, ca un copil încăpățânat, iar fetițele cu care se juca i-au urmat exemplul.

Mickey și cu mine ne-am privit uimiți. „Vax“ era un cuvânt destul de tare, mai ales venind din partea unei fete model ca Mary.

— Nu-mi pasă ce spune, a declarat. Chiar dacă îi mai datorez un film, pe care o să fiu probabil nevoită să-l fac, nu peste multă vreme. Dar să-i fie rușine – filmele noastre aduc de trei ori mai mulți bani. Tocmai am văzut ce încasări are.

M-a amuzat, ca de fiecare dată, contrastul dintre aspectul de copil și mintea ei, de un pragmatism fioros. Dar o și admiram, căci avea dreptate. Nu mai avea de ce să se teamă de Cecil DeMille. Mary Pickford nu mai avea a se teme de nimeni, se vedea cât de colo.

Se mai vedea și altceva, și nu știam dacă Mickey își dădea seama. Speram că da și în același timp speram că nu. Mickey încă mai era îndrăgostit lulea de „Mormolocul“ lui și, cu toate că Mary știa, nu-l încurajase niciodată.

Eu însă văzusem durerea în ochii lui negri și îl mai văzusem cum se străduia să nu se mai poarte atât de afectuos cu Mary ca înainte. Se mai tachinau, dar nu în felul dezinvolt și concret de altădată. Trecuse mult timp de când Mickey n-o mai luase pe Mary de după umeri, în trecere, ca să discute o scenă. Uneori chiar strângea din pumni când se întâmpla ca ea să treacă foarte aproape de el.

În mod surprinzător, Mary era în general mai destinsă ca oricând, își exprima mai liber afecțiunea, aprecierea, până și mânia; nu mai ținea nimic în ea. Dar chiar și așa, era ceva la ea cu totul nou de când ne întorseserăm în California. Ceva la care nu eram părtașă. Îmi închipuisem că aveam să ne întoarcem la cochetele noastre viluțe gemene. Abia așteptam să ne reluăm obiceiul de a ne face una alteia vizite ori de câte ori simțeam nevoia, fără ca

vreuna să se simtă stânjenită. Însă Mary și Charlotte au cumpărat o casă. Charlotte căutase prin Los Angeles, unde casele răsăreau ca ciupercile, și hotărâse că venise vremea să stea în casa lor, nu cu chirie, drept care Mary cumpăraseră o casă.

Eu, nu. Nu-mi puteam permite să cumpăr o locuință în cartierul acela. Așa că am închiriat o casă.

Încă mai petreceam seri plăcute și tihnite la studio, în vila pe care Zukor i-o pusese la dispoziție ca să fie iertat. Ceream să ni se aducă cina acolo dacă aveam de gând să lucrăm la scenariul pentru filmarea de a doua zi sau dacă îmi reluam vechiul obicei de a-i citi cu glas tare lui Mary, fie din operele clasicilor de care nu auzise în copilărie, fie romane noi, din care ne-am fi putut inspira. Discutam totul în amănunt, argumentându-ne părerile fără rețineri și fără să ne temem că cealaltă s-ar putea supăra. Mi-am adus aminte de prima noastră ceartă, când filmam *Zdrențăroasa*. Nu-mi venea să cred că fusesem odată așa de nesigură pe mine. Mickey spusese atunci că sunt un nimeni. Lucrurile se schimbaseră radical: pe afișe, numele meu era scris acum cu litere aproape la fel de mari ca al lui Mary.

Ne făceam timp una pentru alta și când nu eram la filmări: ne plimbam călare prin Griffith Park, mergeam la film, și Charlotte mă invita adesea să mă delectez cu gustoasele ei tocănițe.

Și totuși, simțeam că Mary nu mai era așa dependentă de mine ca înainte. Bănuiam de ce.

Bănuiala mi-a fost confirmată într-o sâmbătă dimineața, când telefonul a sunat pe nepusă masă.

— Fran, mi-a spus Mary cu voce conspirativă, dar voioasă. Hai să facem o plimbare călare! E o zi așa frumoasă!

Fără să mai lungesc vorba, mi-am pus costumul de călărie și am sărit în mașină. Deși mă înțelesesem să iau prânzul cu Adela, am anulat întâlnirea și m-am dus în goană la Mary. Încă mă mai simțeam privilegiată să-i fiu prietenă și nu credeam că o să mă plictisesc vreodată.

Ne-am întâlnit la clubul de echitație din Griffith Park, unde ne-am parcat mașinile alături. Îmi plăcea mult acest parc de trei mii de acri, cu zeci de alei, pârâiașe și vegetație sălbatică. Studiourile îl foloseau adesea pentru filmările în aer liber. De fapt, însuși Griffith (care nu se înrudea cu cel care

dăduse numele parcului) filmase aici scene de luptă din *Nașterea unei națiuni*. Era un club mare, dar mereu plin de amatori de călărie veniți de la Hollywood; chiar și în această epocă a mașinilor, oamenilor le plăcea echitația, iar eu și Mary profitaserăm deseori de plimbările pe potecile de călărie, ca să discutăm între patru ochi.

— Fran, draga mea, mi-a spus Mary zâmbind, după ce ne urcaserăm pe caii noștri preferați și o luaserăm pe poteca pe unde o luam de obicei.

Arăta extraordinar de bine în cămașa galbenă de in, asortată cu pantalonii largi de călărie și cizmele negre, perfect lustruite. Pielea îi strălucea și ochii îi jucau de nerăbdare.

— Am a-ți cere o favoare.

— Ce anume, Fetissă dragă? Respiram cu plăcere aerul înmiresmat, cu iz de iasomie și pin. Ce bine era să stai în aer liber! Duceam uneori dorul zilelor când filmele se făceau afară, nu pe platourile acoperite, la lumină artificială, orbitoare, unde aerul era înăbușitor. Îmi plăcea să simt pe piele atingerea blândă a soarelui și anticipam o zi de trândăveală și plimbări călare. Poate mai spre seară să mergem la cumpărături. Sau la cinema. Tocmai ieșise un film nou cu Charlie Chaplin.

N-am să uit niciodată cum era Chaplin când l-am văzut prima oară: polițistul brunet, agil ca un dansator, pe care îl aplaudasem în ziua când am dat peste o echipă ce filma pe stradă. Pe vremea aceea, mergeam dormind prin viață. Acum mă trezisem, iar Chaplin era un star aproape la fel de faimos ca Mary după ce își crease personajul emblematic – Micul vagabond. De câte ori îl întâlneam la petreceri vorbea încet, aproape cu timiditate, în afară de cazul în care era cu cel mai bun prieten al lui, un actor nou, pe nume Douglas Fairbanks, proaspăt venit la Hollywood din New York. Împreună, făceau tot soiul de clovnerii și figuri acrobatice, uneori chiar ore în șir.

— Păi... ai să vezi imediat! Mary a scos un strigăt de bucurie și a dat pinteni calului, care a pornit în galop.

I-am urmat exemplul, crezând că aveam să ne luăm la întrecere, până când am zărit, în fața noastră, alți doi călăreți. Iar unul din ei era, am constatat cu uimire, dar nu chiar, nimeni altul decât Douglas Fairbanks.

Am încetinit pasul. Auzisem bârfe prin studio, dar nu plecasem urechea

la ele, luându-i apărarea lui Mary în fața oricui împrăștia zvonuri despre această nouă idilă. Totuși, în sinea mea mă întrebam cât adevăr e în ele. De câteva săptămâni încoace, Mary începuse să arate sexy. E singurul cuvânt prin care aş putea descrie schimbarea petrecută cu prietena mea. Cu toate că era uimitor de frumoasă, Mary avea în ea un fel de afectare victoriană; strângea adesea din buze în chip de răspuns și stătea într-o poziție foarte rigidă, cu toți mușchii încordați, în situații când ar fi trebuit să se relaxeze. În ultima vreme însă, pielea îi lucea, buzele îi erau trandafirii, cărnoase, mereu gata să zâmbească.

Parcă și mersul i se schimbase: își legăna șoldurile de ziceai că voia s-o imite pe seducătoarea Theda Bara.

Apropiindu-mă de cei doi, ai căror cai își frecau boturile unul de altul, în semn de salut, încercam să deslușesc emoțiile care mă năpădeau asemenea unui roi de albine. Nu că i-aș fi luat în nume de rău lui Mary dacă avea o aventură; numai eu știam în ce măsură merita și ea un pic de satisfacție sexuală! Dar să-și fi găsit Mary fericirea – dacă asta era fericire; nu avusesem timp să-mi dau seama, dar o cunoșteam ca pe mine însămi și știam că nu și-ar fi riscat imaginea publică pentru ceva ce n-ar fi fost atât de puternic, încât să nu poată fi evitat – lângă Douglas Fairbanks? Tot un actor. Nu se învățase deja minte cu Owen? Fairbanks își făcuse de curând un renume cu comediile lui de salon. Era un bărbat amuzant, sportiv, dar nu avea în nici un caz profunzimea pe care o arăta Mary pe ecran. Și nu era încă un star, oricum, nu de calibrul lui Mary Pickford.

Pe deasupra, mai era și însurat, știa toată lumea la Hollywood. Avea și un băiețel.

— Hei, Fran!

Ferindu-mi ochii de soare, am văzut că persoana de lângă Doug era Anita Loos. Mi-am îndemnat calul să pornească în galop. Îmi plăcea Anita, cea care scria scenariile pentru Fairbanks; îl însoțise la Los Angeles după ce el semnase contractul cu Famous Players.

— A, cealaltă doamnă de companie! Sau, mai bine zis, *paravan*? Ochii Anitei sclipeau ca două bucățele de cărbune sub bretonul bogat. Arăta ca o fată de cincisprezece ani, cu toate că era trecută de douăzeci. Era îmbrăcată într-o bluză marinărească cu cravată și pantaloni de călărie.

— Anita! a certat-o Doug încruntându-se, apoi s-a uitat în jur, dar pe potecă nu eram decât noi patru. În cele din urmă a părut că mă observă și pe mine. Miss Marion.

— Domnule Fairbanks, i-am răspuns la fel de rece, atrăgându-mi o privire iute și rugătoare din partea lui Mary, pe care n-am luat-o însă în seamă.

— Douglas, o cunoști fără îndoială pe Frances, cea mai dragă prietenă a mea din toată lumea. A fost și ea la petrecerea dată de Elsie în... ziua aceea.

Văzând că Mary s-a îmbujorat la față, m-am întrebat ce fusese în „ziua aceea“ la Elsie. Apoi mi-am amintit. Fusese o petrecere ca oricare alta, fără nimic special. Cel puțin, nu pentru mine.

Se vedea însă de la o poștă că altfel stăteau lucrurile cu Mary și Doug, care se priveau cu dor, fără să se ferească, drept care Anita și-a întors calul și mi-a făcut semn s-o urmez. Ceea ce am și făcut, în timp ce Doug și Mary, fără să scoată un cuvânt ori să facă un semn cu mâna ca să ne arate că își dau seama de ceea ce pretind de la mine și Anita, au pornit pe o altă potecă și au dispărut printre copaci.

— Fratele lui are o casă prin apropiere, a spus Anita în cele din urmă, după ce am plecat și noi, mergând alene.

Am auzit-o, însă nu i-am răspuns. Eram prea înfuriată, mi se încleștaseră dinții de indignare. Cum îndrăznește Mary să mă bage în așa ceva? Ne salutaserăm cu atâția la club, oameni care ne cunoșteau. Și eu, care-i ținusem partea lui Mary, apărându-i nevinovăția în fața bârfitorilor!

Apoi supărarea a lăsat loc amărăciunii. În realitate, Mary nu voise să-și petreacă ziua cu mine. Pur și simplu avea nevoie s-a acopere cineva. Când mă gândeam la câte făcusem pentru Mary de vreun an încoace, cât mă străduisem să-i fac viața mai ușoară – de pildă, semnând în numele ei o rubrică de sfaturi date cititorilor într-o revistă săptămânală, fără să-mi arog vreun merit; sau plecând de la World Film, unde fusesem șefa departamentului de scenografie, ca să vin alături de ea la Hollywood, unde redevenisem parte a unui trio, bineînțeles, un trio invidiat, celebru, dar totuși...

Când mă gândeam cum venisem alergând de fiecare dată când mă chemase, indiferent ce aveam de făcut, indiferent ce ambiții nutream... la

serile plăcute pe care le petrecuserăm împreună vorbind despre carierele noastre, la cum ne întrebam dacă vom fi vreodată în stare să iubim cu adevărat... dar ce vedeam acum pe fața lui Mary era iubire, fără nici o îndoială. Dragoste, simplă și adevărată, așa cum aș fi descris-o eu pentru ea într-un scenariu.

Doar că... nu era scenariul meu.

Am dat pîteni calului și am pornit în galop. M-am aplecat pînă ce aproape că îi atingeam grumazul cu fața și simțeam mirosul iute de grajd. Cum puteam fi geloasă pe Mary, cine-ar fi crezut? Câtă meschinărie din partea mea!

Până la urmă, căldura tot mai intensă a zilei, ciripitul păsărilor, clipocitul unui pârâu în apropiere, ca să nu mai spun de sporovăiala înviorătoare a Anitei, și-au făcut efectul. M-am destins, am început să înțeleg și să mă înduioșez. E vremea ta de glorie, Fran, mi-am adus aminte. Orice ar face Mary și Doug astăzi, Mary va fi din nou doar a mea luni, la studio. Și, de ce să nu recunosc, fără ea n-aș fi fost aici, călărind într-un frumos parc, la fel ca zecile și zecile de oameni din lumea filmului, bucurându-mă alături de ei precum un copil care a zbughit-o în pauză; n-aș fi așteptat niciodată cu nerăbdare să mă întorc la studio luna dacă Mary nu m-ar fi angajat de la bun început.

Apoi mai era și Owen Moore. Îl detestam. Nu puteam accepta felul abuziv și autoritar în care se purta față de Mary, de parcă ar fi fost stăpânul ei, chiar și acum, când cariera lui o luase la vale și alți bărbați – bărbați adevărați, ca Douglas Fairbanks – deveneau vedete de cinema cu priză la public. Evident că Mary nu avea nici un viitor cu Owen, care nu o merita. Ceea ce se înfiripase între ea și Fairbanks nu era un moft trecător, înțelegeam deja. Mary cea catolică nici n-ar fi conceput așa ceva. Dar ce se putea alege din povestea asta era încă o necunoscută, așa că nu mă puteam abține să nu mă gândesc la ce e mai rău. Ori poate ce-i mai bine?

— De când? am întrebat-o pe Anita. De când...?

— S-au cuplat? Și-o trag? Fac amor? a zis Anita aruncându-mi o privire cu subînțeles. De vreo două luni. După știrea mea. Bineînțeles, ar fi putut începe încă de la New York.

— În „ziua aceea“. Care a fost pe coasta de est. Ba nu, nu cred că atunci.

Mary nu e o persoană impulsivă.

— În schimb, Doug este. Doug e ca un copil. Vrea să capete pe loc ceea ce-și dorește. Eu nu sunt doar scenarista lui. Îi sunt și bonă.

— Ce ți-e și cu scenaristele astea! Am izbucnit în râs fără voia mea. În toate documentele eram numită „scenarista lui Mary“, ca și cum n-aș fi avut nume și nici n-aș fi meritat să am. Oricum, spectatorii nici nu se gândeau că există o persoană care scrie filmele. Admiratorii lui Mary credeau că ea născocoște totul în fața camerei, atât era de spontană și de naturală. Când venea vorba de noi, dacă nu știai cum stau lucrurile – și majoritatea celor străini de industria filmului nu știau – îți închipuiai că „scenaristă“ e un fel mai elegant de a numi o secretară.

Anita a râs și ea. Avea un chicot subțire, ca un clinchet de clopoțel.

— Scenariste, fete în casă, paravane. Tot o apă și-un pământ, nu? Au grijă de imaginea lor, pe ecran și dincolo de el.

Am dat din cap, deși mă mânca limba s-o contrazic. Din cauză că, o vreme, crezusem – îmi închipuisem – că Mary nu e ca toată lumea. „N-o să îngăduim nici unui bărbat să ne despartă, Fran, nu-i așa?“ De câte ori nu-mi repetase Mary vorbele astea?

Era cazul să râd de mine însămi, de naivitatea mea. Ce ridicol să-mi imaginez că așa ceva ar fi posibil! Să nu uităm că eram femei. Femei, nu școlărițe. Și femeile din zilele noastre, oricât de moderne ar fi fost, nu puteau fi total independente de bărbați. Ei ne modelau, acum și întotdeauna, mi-am dat seama și, enervată, am izbit cu călcâiele în burta calului. Nu știu dacă era bine sau rău. Asta trebuia să hotărâm noi.

După două ore de călărie, timp în care m-am ales cu dureri de spate, ca să nu mai vorbesc de fund, ne-am reîntâlnit cu Doug și Mary în același loc. Ei doi și-au luat la revedere cu o detașare studiată, în caz că era vreo ureche indiscretă prin preajmă. Eu i-am trimis o bezea Anitei și am dat rece din cap către Doug. Cât despre el, nici măcar nu m-a învrednicit cu o privire.

Apoi, Mary și cu mine am luat-o într-o parte, iar Doug și Anita într-alta.

M-am jurat să nu scot o vorbă până nu ajungeam la club, dar Mary nici măcar n-a remarcat. A zâmbit tot timpul unui gând ascuns, un zâmbet visător, mulțumit, oftând din când în când. Carevasăzică așa stăteau lucrurile, mi-am zis. Nici măcar n-o să-mi vorbească despre el.

Totuși, după ce am lăsat caii în grija a doi băieți și ne-am întors la mașinile noastre, Mary s-a repezit la mine și m-a strâns în brațe atât de tare, că am scos un țipăt.

— Mulțumesc, Fran. Mulțumesc! Am tot vrut să-ți spun, însă... mi-a fost teamă, înțelegi? Teamă de ceea ce-ai zice tu. M-am temut... de tot. Și de toți. Dar cel mai mult m-am temut de tine. Nu e caraghios?

Mary a ridicat ochii spre mine, nesigură, și, firește, am vrut s-o liniștesc, așa cum doream mereu. Mă simțeam răspunzătoare de fericirea ei.

Dar, nici eu nu știam de ce, de această dată n-am fost în stare. Era prima oară și... cum mă simțeam? Cum mă simțeam prima oară când nu eram în stare să-i spun lui Mary exact ceea ce voia să audă? Să mă fi supărat așa de tare că fusesem pusă într-o astfel de situație? Că mi se dăduse un rol pe care nu mi-l doream? Ori poate mă rodea gelozia – meschin din partea mea, dar recunosc, un sentiment care nu-mi era străin – văzând-o pe Mary fericită până la extaz datorită altcuiva, și nu mie?

Datorită unui bărbat?

Nu știam care era adevăratul motiv. Știu doar că, până să-mi iau seama, vorbele mi-au ieșit pe gură:

— Ești sigură că nu se folosește de tine ca să ajungă cunoscut?

Mary a încremenit, apoi a strâns din pumni. M-a fulgerat cu privirea și s-a îndepărtat de mine, prefăcându-se că-și cercetează tălpile cizmelor de călărie. Până la urmă a ridicat ochii spre mine, nu fără efort.

— Nu-l știi așa cum îl știu eu, Frances. Am să uit ce-ai spus, fiindcă n-ai avut prilejul să-l cunoști pe Douglas.

— Asta-i adevărat...

— Și încă cum! a clătinat Mary din cap, gata să bată cu piciorul în pământ, cum făcea în filme, numai că s-a stăpânit la timp. Tu ai avut partea ta! De ce să n-o am și eu pe a mea?

M-am înroșit la față și mi-au dat lacrimile. De furie, căci nu mă simțeam cu nimic vinovată și nu aveam de ce să-mi cer scuze. Da, îmi plăcea să mă culc cu diverși bărbați, dar nu avusesem niciodată o legătură cu unul însurat. Până atunci nu-mi dăduse prin minte că sunt lucruri în viața mea pentru care Mary m-ar putea invidia, plus că, la drept vorbind, nici nu credeam că ar fi posibil.

Eram sigură doar de un lucru: că îmi începusem ziua în postura de cea mai bună prietenă a lui Mary, iar acum era cât pe ce să ne certăm la cuțite.

Din cauza unui bărbat.

Mi-am ales cuvintele cu grijă, le-am cântărit bine, mai bine decât orice alte cuvinte rostite până atunci, pentru că voiam să pun capăt discuției înainte ca una din noi să scoată vorbe ce nu mai putea fi retrase.

— Nu vreau decât să fii fericită, Mary. Crede-mă, e tot ce-ți doresc.

Mary a dat din cap încet, precaută. Ne studiam una pe alta de parcă abia ne cunoscuserăm. Am urcat în automobilul meu cu două locuri și Mary a deschis portiera mașinii ei. În timp ce potriveam oglinda retrovizoare de pe partea șoferului – of, trebuie s-o repar cât mai curând! – m-am șters repede la ochi. I-am făcut un mic semn cu mâna și ea mi-a răspuns așijderea, am băgat în viteză și am pornit spre vila mea din Hollywoodland.

Acum, că aveam o întreagă zi liberă, o zi fără Mary, m-am hotărât să merg pe un drum ocolit spre casă. Așa că am luat-o pe lângă canioane și am urcat dealuri, minunându-mă de schimbările petrecute în această parte a Californiei după venirea mea, cu cinci ani în urmă. O mulțime de clădiri noi, cartiere răspândite de-a lungul șoselelor șerpuite, crânguri de portocali deștrădăcinați ca să se construiască platouri de filmare. Și mult mai multe drumuri. Acum puteam coborî ușor cu mașina până la malul mării sau urca până la munți, pe când înainte, dacă nu luai tramvaiul, pierdeai zi întreagă.

Aici era căminul meu, viața mea; cariera mea, după care tânjisem și pe care mi-o clădisem cu atâta muncă. Acum aveam tot ce-mi dorisem. Era vremea mea de glorie.

Așa să fi fost?

Am lăsat privirea în jos și am văzut că mâinile mi se mișcau pe deasupra volanului, că desenam ceva în aer cu degetele. „Nu-ți poți stăpâni mâinile tot așa cum nu-ți poți stăpâni mintea“, îmi spusese mama. Ar fi putut la fel de bine să adauge „și nici inima“. Pentru că nici mintea, nici inima mea nu-și găseau astâmpăr. Mereu în mișcare, dorind mai mult, tot mai mult. Da, mă împlinisem prin carieră. Da, mă spetisem muncind ca să ajung aici. Totuși, patul meu era gol noaptea. Iar filmele pe care le făceam, chiar dacă ne amuzau și ne dădeau satisfacții artistice, nu prea aveau o finalitate. Poate că Mary nu pune la inimă privirea disprețuitoare a unuia ca Cecil B.

DeMille, eu însă, da. Filmele noastre erau apreciate și îndrăgite, dar eu știam că nu realizasem încă ceea ce visam, după ce văzusem *Nașterea unei națiuni*. Nu ieșisem din tipare, nu pusesem în practică o concepție proprie. De fiecare dată – absolut de fiecare – când luam creionul în mână aveam în fața ochilor imaginea lui Mary și în minte nevoile ei, ideile ei.

Of, Fran. Cum poți vorbi așa? Mi-am privit costumul de călărie croit după ultima modă, nou-nouț. Cizmele de piele, pe care le dădeam la curățat și lustruit în fiecare săptămână. Filmele cu priză la public aduceau bani, o grămadă de bani, și trebuie să recunosc, mă bucuram să câștig pe măsura efortului meu. Mașina elegantă, casa spațioasă. Poate că, nu peste multă vreme, aveam să-mi cumpăr o casa mea.

Dar nu puteam să-mi închipui cum ar fi să am o casă a mea fără să existe cineva cu care s-o împart. Și atunci mi-am dat seama că, probabil, în mintea mea mijise gândul că, într-o zi, de ce nu, Mary și cu mine ne-am cumpăra împreună o casă. O idee absurdă, dacă e să te gândești. Copilărească. Dar adevărul e că nu-mi puteam imagina cum aș trăi la Hollywood fără ca Mary să fie figura centrală din viața mea. Jalnic, nu?

După ce mi-am plâns un pic de milă, mi-am șters lacrimile, am apăsat pe butonul demarorului și m-am cutremurat odată cu mașina când a pornit. Apoi am băgat în viteză și am luat-o pe drumul plin de praf, de data asta îndreptându-mă spre casă. *Marion Benson Owens de Lappe Pike*. M-am privit în oglinda spartă și am râs pe cinste de mine însămi. Ești cea mai norocoasă femeie din lume, și când colo, tu ce faci? Te porți ca o școlăriță care se smiorcăie din cauză că prietena ei s-a așezat alături de altcineva la masă.

Am oprit în fața vilei. Da, era foarte frumoasă, mult mai frumoasă decât cea închiriată alături de a lui Mary, dovadă că mă mai maturizasem întru câtva. Am smuls oglinda spartă și am luat-o cu mine, ca s-o înlocuiesc luni dimineața, la prima oră. Viața era prea scurtă ca s-o petrec privindu-mi fața deformată într-o oglindă spartă. Meritam mai mult.

M-am uitat la corespondența lăsată la cutie și am fost încântată să zăresc o scrisoare de la Elsie Janis printre facturile – prea numeroase – de la croitori. Mi-am turnat un pahar de limonadă și am deschis-o, deși gândul îmi era de fapt în altă parte. Mă gândeam din nou la Mary. Să-i telefonez ca

să-mi cer scuze? Sau să las lucrurile să se liniștească de la sine, să aștept până luni dimineața, când aveam să ne întâlnim la filmare, în lumea care ne unise ca să ne vindece rana? Am oftat și mi-am aruncat ochii pe scrisoarea lui Elsie.

Salutare, Fran, neînfricată femeie a cavernelor! Nu știi că e război? Lasă în urmă Hollywoodul cu sclipiciul lui și mișcă-ți fundul încoace, în Europa, unde se întâmplă lucruri oribile, care îți frâng inima, dar mult mai REALE decât orice vei trăi vreodată în California. Ce mai aștepti?

Filme, idile, publicitate, sentimente rănite, gelozii meschine, ce mai contau toate astea acum, când America se îndrepta spre război? Și eu ce făceam? Mă ascundeam în Hollywood și ratam cel mai important eveniment din viața generației mele? Exact de *asta* aveam nevoie ca să mă trezesc la realitate. Neapărat trebuia să găsesc o cale de a-mi folosi priceperea și relațiile ca să descriu suferința și cataclismul războiului. Ba nu, să descriu suferințele femeilor pe timp de război. Fiindcă erau deja destule filme despre soldați. Fără îndoială că erau și multe femei „pe acolo“. Femei asemenea mie, care simțeau nevoia să facă ceva însemnat. Ceva mai semnificativ decât micile noastre necazuri cotidiene.

M-am repezit la telefon. Dar pe cine să sun? Nu știam pe nimeni în Washington, la Ministerul de Război, dar cu siguranță știam pe cineva care cunoștea...

Da, firește. Bineînțeles că știam pe cineva cu relații la Washington. Cineva care mă putea ajuta. Nu trebuia decât s-o rog.

Am ridicat receptorul și am format fără să mă uit în agendă. Doar știam pe dinafară numărul lui Mary.

CAPITOLUL 7

MARY

Toamna lui 1917

La rândul ei, Mary se frământa și ea – mai mult în minte decât în suflet – în timp ce se îndrepta spre casă. Spre deosebire de prietena ei, nu avea darul de a depăna povești, cel puțin nu în cuvinte. Fusesse în încurcătură ori de câte ori era vorba să-și exprime cele mai ascunse gânduri. Dacă învățase o lecție – și încă ce bine o învățase! –, aceea era cum să păstreze tot ce avea de împărtășit pentru momentele când se afla în fața camerei de filmat.

Dacă ar fi putut vorbi cu Fran, draga de ea, i-ar fi spus că nu avusese de ales, cu toate că se străduise. Cât încercase să-l dea uitării! Dar cum să uite momentul în care Douglas Fairbanks, într-o zi urâtă de noiembrie din 1915, pur și simplu o luase pe sus. Cu toate că, în acel moment, se gândea mai mult la botinele ei din piele de căprioară, albe ca neaua – cele mai bune pe care le avea.

Ce-o apucase în „ziua aceea“ s-o ia pe soția lui Doug de braț și s-o îndemne: „Beth, doar n-o s-o lăsăm pe Elsie să-și facă de cap, nu? Trebuie să apărăm ce ne aparține!“ Nu-i stătea în fire să fie așa îndrăzneată. Și, la drept vorbind, nici măcar nu dorise să vină la petrecere. S-a întâmplat pe vremea când era îngrijorată din cauza fuziunii dintre Famous Players și Jesse Lasky și ar fi preferat să-și verifice încasările în loc să se ducă la petrecerea de rămas-bun a lui Elsie Janis. Owen insistase totuși să meargă împreună, ca să-i ureze cele bune lui Elsie, care pleca în Europa să ridice moralul soldaților britanici. Mary nu voia nici în ruptul capului să-i dea prilejul să spună cu satisfacție: „Soția mea nu s-a deranjat să mă însoțească“.

Așa că ce-o apucase în ziua aceea să se poarte atât de pripit, de

necugetat?

Pricina fusese Elsie, care nu se sfiise să-i fure soțul, pe al ei, și pe al lui Beth Fairbanks. Owen Moore și Douglas Fairbanks au fost smulși de lângă soțiile lor de Elsie Janis, care i-a luat de braț și le-a aruncat peste umăr:

— Doamnelor, sper că nu vă supărați că vă împrumut soții!

Beth Fairbanks nu părea deloc contrariată. Era o femeie drăguță, mai degrabă placidă. Se mulțumea să stea în casă, în fața căminului, și să bârfească împreună cu celelalte invitate, între care și Fran.

Mary nu era însă mulțumită.

— Hai, Beth! Mergem după ei, nu se poate!

Așa se face că s-a trezit alergând după Elsie, Owen și Douglas, încălțată cu botinele ei albe, din piele de căprioară, căznindu-se să țină pasul cu ei, în ciuda vremii dușmănoase și a ploii. Dar terenul vilei închiriate de Elsie în New Jersey era noroios și brăzdat de șleauri. Cei trei, râzând și glumind, o luaseră mult înainte când Beth s-a lăsat păgubașă.

— Mi-e frig, Mary, a anunțat-o. Mă întorc în casă.

— Eu nu! Mary simțea cum îi fierbe în vine sângele de irlandeză. Poate că nu-l voia pe Owen pentru ea, dar în nici un caz nu avea de gând să-l lase altcuiva.

Cei trei dispăruseră după o cotitură a drumului când Mary, aproape alergând, a ajuns la un pârâu. Nu era adânc, în schimb era destul de lat și nu avea cum să-l treacă fără să-și strice botinele. De-a curmezișul apei căzuse însă un buștean, nu prea gros și destul de instabil. S-a urcat cu grijă pe el și a simțit cum se leagănă într-o parte și în alta.

— Scuze, îmi dai voie?

Mary a ridicat ochii și l-a văzut pe Douglas Fairbanks stând în fața ei. Zâmbea, arătându-și dinții orbitor de albi pe fața negricioasă. A întins brațele, ca și cum s-ar fi așteptat ca ea să-l lase să o cuprindă cu ele, ceea ce a avut darul s-o scoată din fire.

Credea cumva că nu-și poate purta singură de grijă? Își închipuia că ea – Mary Pickford! – lăsa actori necunoscuți s-o ridice ca pe un sac de cartofi?

Dar apoi s-a uitat la bușteanul care i se clătina sub picioare. De departe, din pădure, a răzbătut râsul soțului ei. Și al lui Elsie.

— Bine, domnule Fairbanks, a încuviințat și, fără nici o tragere de inimă,

s-a lăsat luată pe sus și purtată peste pârâu. Mulțumesc, domnule Fairbanks.

— Doug. Te rog să-mi spui Doug, Miss Pickford.

— Mary. Spune-mi Mary. Însă eu am să-ți spun Douglas, dacă nu-i cu supărare. Mi se pare că ți se potrivește mai bine.

Douglas i-a adresat zâmbetul lui cuceritor, a pus-o binișor jos, după ce o ridicase de parcă era un fulg și ea simțise ce brațe musculoase are, și a făcut o plecăciune.

— Sper să nu mi-o iei în nume de rău că te-am așteptat. Mi-am dorit foarte mult să-ți vorbesc acolo, la petrecere, Mary. Sunt un vechi admirator al filmelor tale.

— Mulțumesc. Mary era uimită. Nici nu mai știa de când nu-i mai făcuse soțul ei un compliment, orice fel de compliment. A simțit cum se destinde și înflorește la căldura acestei laude neașteptate, după care tânjise atât.

— Și filmele tale sunt bune, din câte știu.

Douglas a ridicat din umeri.

— De bine, de rău. Nu-mi fac iluzii. Nu sunt un mare actor. Dar mi s-a spus că am personalitate. A răs strângând din ochi, înveselit, și Mary a hotărât în sinea ei că Douglas Fairbanks e un bărbat bine, aproape la fel de bine cum părea pe ecran, în micile lui comedii de salon.

Până la urmă au făcut cale întoarsă și s-au dus acasă. Elsie și Owen au apărut și ei ceva mai târziu, cam nesiguri pe picioare, râzând, cu hainele în dezordine, iar Mary, umilită, a insistat ca ea și Owen să plece de îndată acasă.

— Sper să te revăd, Mary, i-a spus Douglas în timp ce o ajuta – el, și nu Owen, care se dusese deja să aducă mașina – să-și îmbrace haina de blană.

— Sper și eu, Douglas. Mulțumesc pentru o după-amiază minunată.

Mary a zâmbit și Douglas Fairbanks a făcut o plecăciune adâncă.

Un gest galant.

Asta fusese în 1915. Cu doi ani în urmă. Doi ani în care Mary încercase, fără să izbutească, să și-l scoată din minte pe bărbatul arătos care o luase pe sus și o fermecase. Doi ani în care se străduise să-l evite la petrecerile și evenimentele cinematografice organizate la New York. Însă nu l-a putut evita la infinit.

Una dintre întâlnirile memorabile a fost la un bal, în Algonquin, când

Douglas i-a cerut fără nici un gând ascuns părerea despre unele chestiuni profesionale, a copleșit-o iarăși cu complimente, apoi a valsat dumnezeiește cu ea prin tot salonul, până când capul a început să i se învâртеască și inima să i se topească.

Căci inima ei fusese învelită într-o crustă de gheață de ani de zile, de când se măritase, cu șase ani în urmă. Nimeni nu pătrunsese până la ea, în afară de mama ei și de Fran. Și de munca ei, firește. Punea suflet în tot ce făcea în fața aparatului de filmat și pentru entuziaștii ei admiratori care îi așteptau filmele cu sufletul la gură și pe care și-i imagina tot timpul stând în spatele camerei.

Dar un bărbat... Nu-și îngăduise niciodată să cocheteze cu ideea de a iubi din nou un bărbat. Știa că nu-l iubește pe Owen, că nu-l iubise niciodată și nu-l va putea iubi vreodată. În același timp, nu avea habar cum să scape de el, altfel decât rugându-se să-l vadă mort, ceea ce și făcea. Apăsată de sentimentul vinovăției.

Frances putea să se căsătorească și să divorțeze; Frances putea să se culce cu ce bărbați dorea fără să se întâmple nimic. Dar nu și „Logodnica Americii“, ca o bună catolică ce era. Admiratorii lui Mary nici nu prea știau că e măritată; nu prea pomenea de căsnicia ei în interviuri, cu toate că, din când în când, ea și Owen pozau pentru reviste de mâna a doua, în care erau descriși drept un cuplu fericit, ca să salveze aparențele. Dacă ar ajunge să divorțeze...

Mary s-a cutremurat la acest gând.

Nu avea decât douăzeci și cinci de ani! Era tânără, așa de tânără, dar femeie, cu toate că interpreta fete mult mai tinere în filme.

Nu era în stare. Nu se putea obișnui cu ideea că s-ar îndrăgosti de alt bărbat; nu putea să primejduiască tot ce obținuse cu atâta muncă. Îngăduise totuși prieteniei lor să crească, o relație serioasă, cuviincioasă, atent urmărită de Charlotte. Timp de doi ani – șapte sute treizeci de zile de chin – Mary se încăpățânase să-și repete că ea și Douglas nu sunt decât prieteni. Doar lua ceaiul cu soția lui, ce Dumnezeu! Erau pur și simplu colegi, foarte apropiați, care vorbeau despre meseria lor. Douglas era deșănțat de ambițios și de avid după sfaturile lui Mary, dar în același timp nu pierdea nici un prilej ca s-o flateze. Și să-i arate cât o respectă.

— Când joci, faci mai puține gesturi decât orice alt actor, i-a spus la balul de la Algonquin, și de aceea ești mai expresivă.

Mary s-a temut că e luată peste picior și s-a îmbătoșat, sprijinită de brațul lui puternic. Dar apoi a ridicat privirea spre el. În ochii lui jucăuși nu era nici urmă de glumă. Ar fi vrut să se piardă în ochii lui căprui; simțea că ar fi capabilă să facă orice – absolut orice! – doar ca să vadă acei ochi ațintiți asupra ei toată viața.

În acei ochi minunați văzuse zugrăvită durerea, la fel ca în ochii unui copil, atunci când mama lui murise, și Mary îi trimisese o scrisoare de condoleanțe la hotel. Nu după multă vreme sunase telefonul:

— Hai să ieșim cu mașina, a rugat-o pe un ton care nu admitea contrazicere. Am nevoie de un prieten lângă mine.

Înhățase o pelerină la repezeală, renunțase să-și mai strângă părul, deși avea cu siguranță să fie recunoscută, se prefăcuse a nu vedea privirea bănuitoare a lui Charlotte și coborâse în goană până jos, în holul de la intrare. Un minut mai târziu, el apăruse într-un automobil decapotabil, ea urcase în grabă și, în timp ce se îndepărtau în vuiet de motor, încercase sentimentul, cu totul nou, că se năpustește spre propriul ei viitor.

Când au ajuns în Central Park, Douglas a încetinit și a luat-o pe aleile șerpuite, vorbind în șoaptă despre mama lui, despre cât de îndatorat îi era, despre cum se temuse că o va dezamăgi dacă se va face actor și se va însura cu Beth, pe care ea n-o plăcea. Mary îl asculta fără să scoată o vorbă; doar puneă din când în când mâna pe brațul lui, simțind că prezența ei îi era de ajuns. Bărbatul de lângă ea nu-i cerea să fie altceva decât este; simțea, pentru prima oară în viața ei, că e de ajuns să fie ea însăși.

— Nu știu ce-am să mă fac fără ea... era... era...

— Îngerul tău păzitor? Lui Mary i-a venit în minte Charlotte; știa că s-ar simți pierdută fără dragostea și sprijinul neprecupețit al mamei, singura din viața ei – această viață haotică, la care nici nu visase, fiindcă așa ceva nu exista pe vremea când era îndeajuns de inocentă cât să se lase în voia visurilor – pe care se putea bizui.

— Întocmai! Nu e ceva tocmai obișnuit, poate că-ți pare ciudat – Douglas i-a aruncat o privire neliniștită și s-a tras de gulerul cămășii – ca un bărbat în toată firea să fie așa de legat de mama lui.

— Mi se pare înduioșător și cred că ai fost un fiu excepțional.

— M-am străduit, să știi că da! A apăsat brusc pe frână – nu mergeau prea repede, drumul era pustiu, așa că mașina nu s-a zgâlțâit –, și-a sprijinit fruntea pe brațele încrucișate pe volan și a izbucnit în hohote de plâns.

Mary s-a uitat în jur speriată, parcă ar fi căutat să ceară sfatul cuiva, dar erau singuri, bineînțeles. Ce să facă? Cât ar fi vrut să-l îmbrățișeze, să aline suferința acestui bărbat minunat, așa de puternic și totuși dureros de vulnerabil; să-l țină în brațe pentru totdeauna, să stea în această mașină, doar ei doi, și să uite de toate – de soți și soții, de filme și recenzii, și de succesele de casă, și, mai presus de orice, de spectatorii care te judecă și te privesc cu suspiciune. Să rămână prizonieră a acestei vrăji iscate din amărăciune, care devenise ceva frumos, tămăduitor, durabil și promițător.

— Vai, Douglas!

— Ce e? Douglas a ridicat capul și lui Mary i s-a tăiat respirația când i-a văzut ochii înlăcrimați. Părul lui, de obicei pieptănat lins spre spate, parcă era în vizită într-un loc simandicos sau făcea o reclamă pentru Brooks Brothers, așa ciufulit era. Adorabil.

— Ceasul, a zis Mary arătându-i-l cu mâna. Ceasul de pe bord era crăpat. Timpul se oprise, literalmente. Mary a văzut în asta un semn, poate fiindcă își dorea să găsească unul. Douglas, ceasul s-a oprit, chiar adineauri. Când tu... ca și cum ceva sau *cineva*...

— Ca și cum a fost mama. Ca și cum mama a încercat să-mi spună ceva. Douglas a luat-o de mână cu un gest nespus de delicat. Mary, e prima oară că plâng pe ziua de azi. Până acum n-am vărsat nici măcar o lacrimă. Ba chiar l-am luat pe fratele meu la un spectacol pe Broadway. Pe urmă, când m-am întors la hotel și am găsit scrisoarea de la tine... vreau să spun că acum, cu tine alături, am putut plânge. Am putut *simți* ceva. Iar mama mi-a dat de știre că e bine, că *așa* trebuie să fie.

Mary n-a putut scoate o vorbă. În schimb, a făcut ceea ce făcea cam de când se știa. S-a întors spre Douglas cu iubirea cu care se întorcea spre aparatul de filmat și a spus din priviri ceea ce simțea în inima ei.

Două luni mai târziu, ea și Charlotte s-au mutat la Hollywood ca să pună pe picioare o companie împreună cu Fran și Mickey. Stăteau nu departe de La Brea Avenue, unde se mutase și Douglas împreună cu soția și fiul lor în

vârstă de șapte ani. E de la sine înțeles că Mary le-a făcut o vizită de curtoazie de cum s-a instalat în noua ei casă. Beth Fairbanks a primit-o cu căldură, deși era în mod vizibil intimidată de o vizitatoare atât de faimoasă; adevărul e că se simțea întotdeauna intimidată în prezența lui Mary. Douglas Fairbanks junior, un copil blond, dolofan, stătea în genunchi pe podea și se juca cu o armată de soldăței de plumb.

— Mă duc să aduc ceaiul! a exclamat Beth și a ieșit iute din cameră, lăsând-o pe Mary cu soțul și fiul ei.

— Mă lași și pe mine să mă joc? l-a întrebat Mary pe băiețel, așezându-se alături de el, cu toate că era îmbrăcată într-o superbă rochie albă și avea pe cap o pălărie cu boruri largi.

— Tu erai nemții și eu eram francezii, i-a spus fiul lui Douglas pe un ton solemn, iar ea a dat din cap și a aliniat soldații.

A ridicat ochii și a văzut emoțiile succedându-se pe fața lui Douglas: mândria părintească, fericirea adâncă de a o revedea, amestecată cu tristețe. Doar că era o tristețe împărtășită, nicidecum tragică; era dulce-amăruie, și Mary își amintea cu drag de seara aceea din Central Park. Douglas semnase ultima scrisoare pe care i-o trimisese „La ora fixă“, dându-i astfel de știre că și el își aducea aminte de acea seară cu ceva mai mult decât amărăciune.

Pe neașteptate, Douglas s-a așezat în genunchi alături de ea și i-a șoptit la ureche, în timp ce răsuflarea lui fierbinte îi dădea fiori pe spate și o făcea să simtă furnicături în sâni:

— Nu mai am răbdare, Mary. Trebuie neapărat să te văd. Vino mâine la ora trei în Griffith Park.

Mary n-a îndrăznit să se uite la el de teama a ceea ce ar putea face chiar acolo, pe podea, alături de băiețelul cel solemn; s-a mulțumit să dea din cap, deși era copleșită de fericire, de dorință.

— Doamne, ce oribil e războiul ăsta! a ciripit Beth, întorcându-se cu o tavă de argint pe care erau pahare înalte și o carafă cu ceai.

Mary a sărit în sus, cu genunchii tremurându-i de spaimă.

— Și băiețelul meu nu vrea să se joace decât de-a războiul, a continuat Beth, fără să simtă tensiunea care domnea în cameră. Nimeni nu mai vorbește de nimic altceva. Mi-e așa de teamă să nu fie și Douglas implicat, acum că am intrat și noi în război.

Războiul. Mary și-a înăbușit cu greu un strigăt. Statele Unite declaraseră război Germaniei cu doar o lună înainte, în aprilie 1917, angajându-se astfel în vastul conflict european. Hollywoodul dorea să-și aducă și el contribuția – ca să nu mai spunem că abia aștepta să intre pe piețele țărilor aliate, care nu mai puteau face filme din cauza penuriei de mână de lucru și a materialelor –, dar până acum lucrurile mergeau ca înainte: se făceau în continuare filme. Lui Mary nu-i trecuse prin cap că Douglas ar putea să fie nevoit să lupte pe front până n-o auzise pe Beth vorbind despre această eventualitate.

Și oricât ar fi îndemnat-o morala și buna-cuviință, Mary a uitat de toate când, privindu-l pe Douglas Fairbanks, și-a dat seama că dorul de el va fi mai puternic decât dorința.

— Sper din toată inima că Douglas va găsi o cale de a se implica fără a se expune unor pericole, a spus Mary și a dat din cap, o singură dată, către Douglas, care s-a îmbujorat de bucurie. În definitiv, trebuie să se gândească și la băiețelul lui.

Beth a zâmbit fericită, iar Douglas s-a întors spre fereastră, să admire grădina frumoasă, bine întreținută.

A doua zi după-amiaza, Mary s-a dus să se întâlnească cu el în Griffith Park. S-a îmbrăcat și s-a aranjat cu cea mai mare grijă. Trecuseră atâția ani de când nu se mai aranjase ca să se vadă cu un bărbat, în afară de Papa Zukor, așa că nici nu știa de unde să înceapă. Primul gând i-a fost să-i telefoneze lui Fran, să vadă dacă ar putea împrumuta ceva rafinat, ceva ce doar o femeie adultă ar purta. A întins mâna să ridice receptorul, dar s-a răzgândit. Nu putea să i se confeseze lui Fran, nu încă. Nu putea să se confeseze nimănui; era captivă în castelul de sticlă construit de ea însăși. Dacă voia să evadeze, trebuia s-o facă prin forțe proprii.

A ales o rochie cuminte de in, fără prea multe volane – nici nasturi! –, și practic s-a năpustit la mașină; abia aștepta să facă ceea ce își propusese, să dea naibii orice precauție, să riște totul, însă, în același timp, să fie mângâiată, dezmiertată, adorată. *Posedată.*

Când l-a zărit stând în picioare sub un copac, pe aleea unde îi spusese că o va aștepta, a alergat spre el și i s-a aruncat în brațele deschise, iar când s-au sărutat, deși era prima oară, li s-a părut că se mai sărutaseră de mii de ori

înainte.

A doua zi după ce ea și Fran se ciondăniseră la hipodrom, Douglas a venit acasă la Mary să ia ceaiul cu ea și cu Charlotte.

Vizita făcea parte din jocul pe care îl practicau de ochii lumii; se întâlneau în public, prefăcându-se că sunt doar colegi și prieteni, având grijă să fie și o a treia persoană de față, și nu discutau decât despre filmări. Charlotte, atotștiutoare ca de obicei, nu scotea o vorbă, dar îi privea dezaprobatoare, tronând de cealaltă parte a mesei asemenea unui sfinx enigmatic.

— M-a sunat Fran aseară, a spus Mary, în timp ce Charlotte era ocupată să toarne ceaiul și să taie checul. Vrea să meargă la război, cine-ar fi crezut? S-a gândit să fie un soi de corespondent și m-a întrebat dacă știu pe cineva la Washington. M-aș bucura, cum să nu, să-i dau o mână de ajutor dragei de ea. Dar ideea ei mi-a dat de gândit. Oare eu ce-aș putea face? Și tu, Douglas.

Douglas n-a răspuns. Ea știa că îl afecta să fie criticat – el și alți actori în perfectă stare de sănătate – fiindcă nu se înrolase în armată. Însă cei de la studio se făcuseră luntre și punte ca să-și păstreze junii-primi în fața camerei de filmat.

— Am putea să ne oferim să facem un turneu de promovare a obligațiunilor de război, a continuat Mary. Gândește numai câți bani am aduna! Zic că ar trebui să-l luăm și pe Charlie. De fapt, noi trei suntem cele mai mari staruri de la Hollywood.

„De fapt“, spusese Mary, și chiar așa și era – un fapt incontestabil. Știa ea foarte bine, de vreme ce urmărea cu atenție datele în fiecare săptămână, comparând succesele de casă, încasările și numărul de săli în care rulau filmele.

Douglas, care nu se obișnuise cu statutul de vedetă în aceeași măsură ca Mary, deoarece îl dobândise de puțină vreme, a zâmbit cu gura până la urechi și a stat în mâini chiar acolo, în salon. Charlotte a scos un țipăt de spaimă, însă Mary a zâmbit îngăduitor. Era ca un copil, simțea nevoia să-și exprime sentimentele pe loc și în modul cel mai vizibil, făcând paradă de inepuizabila lui energie și de farmecul irezistibil. Dacă nu sărea peste canapele, stătea în mâini sau jongla cu mingi de crochet, simțea că

pocnește.

— Charlie și cu mine am putea face cascadorii! Știm să boxăm! Știm să jonglăm și să facem figuri de gimnastică! Iar tu ai putea ține discursuri – nu te-ntrece nimeni, Tupper, când e vorba să smulgi lacrimi mulțimii!

Mary a zâmbit și ea, îmbujorându-se la față. Tupper era una dintre poreclele cu care o alinta în ultima vreme. Habar nu avea ce înseamnă, dar se apucase și ea să-i spună Hipper sau Duber, fără să aibă idee ce înseamnă. Așa era în lumea de bucurii în care trăiau ei, o lume de secrete, ascunzișuri și doruri, o lume în care ea, Mary Pickford, se deghiza în personaje ridicole sau caraghioase, după care săreau în noul Hudson Phaeton cumpărat de Douglas și tăiau orașul în lung și în lat, hohotind de râs, urcau și coborau colinele, străbăteau crângurile de portocali și nu se potoleau decât când găseau o fundătură liniștită, unde Douglas oprea mașina, o trăgea spre el cu un gest autoritar și ea se topea în brațele lui, se sărutau, se mângâiau, își murmurau unul altuia dulci nimicuri.

Alteori, așa cum făcuseră cu o zi înainte, renunțau la orice precauție – pentru că sărutatul, dezmiertatul și murmuratul nu erau de ajuns, mai ales pentru cineva cu energia debordantă a lui Douglas – și se duceau la casa fratelui acestuia, ba chiar se furișau în casa lui când Beth era plecată la New York. Se simțeau ca în rai, deși era primejdios și stăteau tot timpul cu ochii pe ușă. Cu toate astea, satisfacția sexuală nu se compara cu ceea ce simțise alături de Owen. Chiar dacă, uneori, Douglas, purtat de înflăcărare, o trântea jos de pe pat sau canapea. Dar așa era el, așa era relația lor: o vrăjea și o lua pe sus de fiecare dată când se vedeau.

— Un turneu de solidaritate, a zis Charlotte, ridicând dintr-o sprânceană. Vasăzică o să fiți împreună, o să faceți turul țării? Și veți apărea în public? Împreună?

— Da, mamă, bineînțeles. Sprijinim efortul de război, a răspuns Mary, evitându-i privirea. Sigur că va trebui să fim împreună.

— Și crezi că e înțelept?

— Cred că e important, a zis Mary, alegându-și cu grijă cuvintele. Of, ce ți-e și cu mama asta! Nu puteai s-o păcălești, doar că, de data asta, spre deosebire de cum făcea când era vorba de Owen, Charlotte și-a mușcat limba. Atât de tare, că s-a strâmbat de durere. Cu ceva timp în urmă, mama

îi interzisesese să se mai vadă cu Owen – o decizie pe care o regreta. De data asta n-avea cum să repete figura. Numai că avea ea metodele ei, știa cum s-o facă pe Mary să se simtă vinovată, atât cât s-ar fi convenit. Pentru că Douglas era căsătorit, la fel cum era și ea, și mai era și un copil la mijloc, iar ea mai trebuia să se gândească și la cariera și viața ei...

Doar că de această dată, și prima oară în viața ei, nu avea nici o însemnătate. Nu se gândea nici la carieră, nici la public. În momentul de față gândea cu inima și cu alte părți ale trupului ei, pe care nu le luase în considerare vreme îndelungată. Conștiința avea să-și spună cuvântul, mai devreme sau mai târziu. Așa se întâmpla mereu.

Așa se face că Mary Pickford, Douglas Fairbanks și Charlie Chaplin s-au înțeles să plece într-un turneu intempestiv prin țară, ca să adune bani pentru război. Era datoria ei patriotică și a simțit cum îi crește inima în piept de mândrie când și-a pus uniforma militară, făcută anume pentru ea de creatorul de costume al studioului; și a trecut în revistă trupele regimentului de artilerie de câmp 143 California, care îi acordase gradul onorific de colonel.

Dar înainte să plece în turneu, Mary mai avea de făcut un film. Încă un film cu Frances, care se purta așa de ciudat în ultima vreme, zbatându-se să-și găsească o slujbă peste ocean. Ce era în mintea ei? Ce-o împingea să renunțe la Hollywood tocmai când atinsese succesul în carieră?

Pe de altă parte, Mary n-a ezitat să-și ajute prietena. A dat câteva telefoane și totul s-a aranjat. Fran a început să-și facă planuri de plecare, după ce fusese de acord să scrie *Johanna se înrolează* pentru Mary, în sprijinul efortului de război. Un film care să-i îngăduie lui Mary să lucreze în același timp cu Douglas, care filma și el, până când puteau pleca împreună în turneu, lăsând-o pe Beth acasă, cu fiul ei.

De dragul soldaților, desigur. Doar de dragul soldaților.

CAPITOLUL 8

FRANCES

Iarna lui 1918

— Mary, am obosit, nu mă simt bine și sunt prea generos plătită ca să-ți duc geanta, mă jeluiam mergând în urma lui Mary care, ca un mic general ce era, mărșăluia prin salonul de spital unde se înșirau pe ambele laturi paturile vopsite în alb lucios. Vreau să mă întorc la hotel ca să lucrez la scenariu.

Fusese o zi lungă de prospecție pentru *Johanna se înrolează*, un film pe care îl făceam la San Diego, în tabăra militară Kearney. Aici făcea instrucție regimentul 143 de artilerie de câmp, regimentul lui Mary, al cărei colonel onorific era, și noi foloseam locul ca să filmăm scenele militare.

Umblaserăm toată ziua pe câmpuri și prin păduri, iar acum, nu știu din ce pricină, Mary stăruia să fac împreună cu ea turul spitalului militar, în timp ce eu nu-mi doream decât să mă așez undeva, să mănânc ceva și să mă apuc de lucru la scenariu, ultimul meu scenariu înainte de plecarea în Europa.

— De ce umblăm pe aici? am întrebat pe un ton tânguitor pe care nu mi l-am putut ascunde.

— Fran, așteaptă și ai să vezi, s-a mulțumit Mary să-mi răspundă cu o privire șireată și un zâmbet care mi-a dat de gândit.

M-am târât mai departe după ea, clătinând din cap. Lumea voia s-o vadă pe ea, nu pe mine.

Oricum, majoritatea paturilor erau goale. În definitiv, bărbații ăștia nu luaseră încă parte la nici o luptă. Ce mă scotea din sărite era faptul că Mary își închipuia că am s-o însoțesc fără să pun întrebări. Iar undeva mă aștepta o cameră frumoasă de hotel, cu focul aprins în cămin și cu o mașină de scris pe masă. Trebuia să termin cât mai repede acest film, ca să apuc să plec în

Europa înainte să se termine războiul.

Câteodată mă încerca sentimentul irațional – panică, mai degrabă – că, dacă nu voi pleca, eram condamnată să rămân scenarista lui Mary și nimic mai mult. Și, cu toate că țineam la Mary, că-mi plăcea nespun să scriu filme pentru ea și, nu cu multă vreme în urmă, îmi împlinisem acest vis pentru care ar fi trebuit să fiu recunoscătoare, acum îmi doream mai mult. Mai mult pentru mine și mai puțin de împărțit cu altcineva. Încă mai căutam, deși viitorul apropiat îmi era hotărât: să trec prima oară oceanul, să lucrez ca jurnalist, corespondent de război; să fac o treabă folositoare, laudabilă, apoi să mă întorc acasă și să-mi reiau cariera de cea mai bine plătită scenaristă din industria cinematografică. Poate să mai scriu pentru Mary, poate nu. Dar ar fi trebuit să fie de ajuns – nu mai departe de câteva luni în urmă, era de ajuns.

Acum de ce nu mai era?

— Mary, te rog, lasă-mă să plec acasă! De ce trebuia să-i cer voie lui Mary să mă duc în camera mea și să-mi înmoi picioarele obosele în apă? Însă Mary a clătinat din cap, a ridicat încăpățânată bărbia și mi-a aruncat o privire scâpărând de încântare.

— Draga mea Fran, a spus pe un ton hotărât, s-a oprit, s-a răsucit pe călcâie și a dat deoparte unul dintre acele paravane de pânză care nu prea asigurau intimitatea.

Am șovăit; voiam și parcă nu voiam să aflu. *Cine* se afla dincolo de paravan? Apoi am pășit în urma lui Mary. Nu o urmam întotdeauna?

— Uite, draga mea Fran! Se așezase la capătul unui pat pe care era întins un pacient și îmi zâmbea ștregărește; ochii îi sclipeau, ridicase din sprâncene și se îmbujorase la față.

Nu pricepeam; se purta ca și cum mi-ar fi *dat* ceva, un lucru care îi aparținea, dar mi-l oferea cu o generozitate pe care voia s-o recunosc. Mi-l dăruia din toată inima.

— Frances Marion, aș vrea să te prezint locotenentului Fred Thomson din regimentul de artilerie 143. Doamne locotenent, în calitate mea de colonel onorific al unității dimitale, îți ordon să o saluți pe domnișoara Marion cu o strângere de mână. Și, într-o clipă, după ce mi-a aruncat încă un zâmbet afectuos, dar autoritar, Mary s-a îndepărtat pe culoarul dintre

paturi, salutându-i în trecere pe ceilalți pacienți.

M-am trezit singură cu locotenentul, și el la fel de uluit. S-a ridicat sprijinindu-se pe coate și apoi mi-a întins mâna.

— Domnișoară Marion, sunt onorat.

Auzindu-i vocea gravă, de bariton, am simțit că inima îmi bate mai tare. Locotenentul a zâmbit și inima a început să mi se zbată ca o nebună.

Ochi ca albastrelele, de o culoare ireală. Nas și bărbie puternice, umerii obrazilor pronunțați – parcă fusese cioplit în piatră de un sculptor grec. Păr nisipiu, tuns scurt deasupra urechilor, dar lăsat lung în creștet, căzându-i în ochi de parcă era un băiețel. Dinți albi, egali. Iar mâna în care o prinsese pe a mea nu era puternică, cum m-aș fi așteptat văzându-i umerii lați și brațele musculoase, ci caldă, blândă, parcă se temea să nu mă strângă prea tare.

— Frances Marion, m-am auzit spunând prostește, înainte să-mi aduc aminte că Mary făcuse deja prezentările. Sunt prietenă cu Mary, am spus bâlbâindu-mă și roșind; nu mai roșisem de când eram adolescentă.

— Da, știu, mi-a zâmbit locotenentul, ca și cum eram o idioată inofensivă, și mi-a arătat un scaun pus lângă pat. Poate stați mai bine aici.

N-aș fi vrut să-mi desprind mâna dintr-a lui, dar până la urmă am izbutit și m-am prăbușit pe scaun. Mi-am pus geanta pe genunchi și am împreunat mâinile pe ea, exact ca o fată bătrână cusurgioaică, fiindcă nu-mi dădea prin gând unde aș putea-o pune. Parcă uitasem ce să fac cu mâinile și cu picioarele, nu mai știam nici cele mai simple lucruri, doar să respir mai eram în stare. Respiră, nu te opri, mi-am spus. Și nu cumva să leșini, am adăugat, fiindcă simțeam inima cum mi se zbate tot mai tare și mai haotic.

— Ce... cum... te-ai îmbolnăvit? am reușit să rostesc bâlbâindu-mă, după ce mi-am amintit că, în ciuda atmosferei de un romantism tulburător care ne învăluia, ca și cum am fi fost așezați într-un colț retras al unui restaurant intim, la lumina lumânărilor, ne aflam într-un auster spital militar, iar chipeșul locotenent era în pat, îmbrăcat cu un cămeșoi de pacient, nu în uniformă de ofițer.

— Mi-am rupt piciorul jucând fotbal, a zâmbit spăsit locotenentul Thomson. Dar o să se vindece până plecăm pe front, cu voia Domnului.

— Și dacă nu plouă prea tare, am adăugat fără să mă gândesc, însă, văzând privirea lui nedumerită, am înțeles că vorbise din suflet, chiar ceruse

ajutorul *Domnului*. Vai, îmi cer scuze! Am... am...

— Nu-ți face probleme, a răs el. E drept, sunt capelanul regimentului, dar nu sunt ușă de biserică.

— Slavă Domnului, a vorbit gura fără mine, până să apuc să mi-o acopăr cu palma. Mă holbam îngrozită la locotenentul Thomson cel pios și sfânt, convinsă că îi întărisem cele mai rele bănuieli despre lumea Hollywoodului, că eram o șleahță de păgâni necredincioși și păcătoși.

Nici nu pot spune cât de ușurată m-am simțit când locotenentul a dat capul pe spate și a izbucnit în răs. Așa că am putut râde și eu, slavă Domnului.

În cele din urmă m-am relaxat și mi-am pus geanta pe jos. M-am foit ceva vreme, până când mi-am găsit o poziție comodă pe scaunul rece de metal, căci știam că aveam să rămân ceva vreme acolo. Dar de unde am știut?

— A fost dragoste la prima vedere, i-am mărturisit lui Mary, care, înduioșător de emoționată, a bătut la ușa camerei mele de hotel aproape imediat ce m-am întors acasă.

Era târziu, foarte târziu. Multe ore mai târziu, munți și oceane mai târziu, o viață pusă la cale și așteptată cu dor, altă viață deja dată uitării. Știam că, de acum, acest moment îmi va marca definitiv viața; avea să fie „înainte de Fred“ și „după“, până la adânci bătrâneți.

— Dacă mă puneai, n-aș fi putut scrie o astfel de scenă. Mă știi doar, nu pot suferi chestiile siropoase. Dar îți jur, Mary, am avut impresia că joc prima mea scenă de dragoste, că în același timp o scriu, o regizez și pun luminile și... cum să-ți spun, era a mea. A mea și a lui Fred, nu pot să-ți explic cum, dar crede-mă că și el simte la fel, știu cu tot sufletul. Nu e frivol, e cel mai serios bărbat pe care l-am întâlnit vreodată și cu toate astea m-a făcut să râd... Doamne, ce-am mai răs!

— Și nici de arătat nu arată rău! a exclamat Mary și a făcut un gest care nu-i stătea în fire – a legănat sugestiv din șolduri.

— Nu, deloc! Are alură de sportiv, de fapt e sportiv de talie mondială la atletism. Ar fi concurat la Olimpiadă, dar principiile lui morale îl împiedică să participe la competiții duminica.

— E credincios? Vai, Fran! Mary nu s-a mai învârtit prin cameră și s-a

trântit lângă mine pe pat. Nu m-am putut abține să nu râd, cu toate că am înțeles unde bătea. Una ca mine, divorțată de două ori, care mai și dusesese o viață boemă în orașul păcatelor... cu un bărbat bisericos?

— De fapt, e pastor, am continuat fără s-o pot privi în ochi, fiindcă știam că sunt holbați de groază.

Nici una din noi nu se omora cu religia. Chiar dacă Mary se retrăgea în spatele unui scut de catolicism ori de câte ori venea vorba de Owen, n-o văzusem niciodată mergând la slujbă. Cât despre mine, deși fusesem crescută în credința anglicană, de când venisem în Los Angeles nici măcar nu mă apropiasem de vreo biserică. Nici nu prea credeam în Dumnezeu, trebuie să recunosc. El și cu mine nu prea împărtășeam aceleași păreri.

— Fred e văduv, am continuat, căci aflasem o mulțime de lucruri despre locotenentul Thomson într-un răstimp așa de scurt.

— Un pastor *văduv*? Of, Fran, ce rău îmi pare că ți-am făcut așa o figură! Habar n-am avut! Mi s-a părut a fi cel mai frumos bărbat pe care l-am văzut în viața mea – după Douglas, firește –, așa că mi-a venit pe loc ideea să ți-l prezint. E așa înalt... parcă vă și vedeam împreună, ce pereche ați fi! V-am și încadrat cu palmele, v-am prins într-un cadru imaginar! Am făcut-o pentru tine, draga mea Fran. Ca să-ți dau pe cineva care să te facă fericită, așa cum mă face Douglas pe mine. Dar acum îmi pare rău.

— Ba să nu fii, Fetissă! I-am mărturisit totul lui Fred, i-am povestit despre divorțurile mele, cariera mea. Și vrei să știi ceva? Nici nu i-a păsat! Nici cât negru sub unghie, nici de una, nici de alta. „Ce contează pentru mine e ca partenerii să fie egali“, mi-a zis. „N-am nevoie de cineva care să se agațe de mine, ci de cineva care să-mi stea alături.“

— Nici nu știi cât mă bucur, Fran. Îmi pare bine că șiretlicul meu a mers. Și că mă ierți pentru că l-am pus la cale.

— N-am pentru ce să te iert. Mai ții minte, Mary, când ți-am spus că vreau să scriu scenariul și să plec în Europa cât mai curând posibil? Acum însă mă bate gândul... adică... nu crezi că ar fi mai prudent să rămân, cel puțin cât durează filmările? Să mă asigur că totul merge ca pe roate? Cu greu mi-am ascuns un zâmbet văzând-o pe Mary că-mi flutură un deget prin fața ochilor, în chip de dojană.

— Cred nu doar că ar fi prudent, Miss Marion. E chiar o obligație

profesională. M-aș fi văzut nevoită să-ți impun să rămâi, dacă nu te-ai fi oferit de bunăvoie.

— Mary! am exclamat luând-o în brațe, și am rămas așa o bună bucată de vreme. Îndeajuns de mult cât să-i simt inima generoasă bătând lipită de pieptul meu, să-i simt bucuria și aprobarea. Nu că aș fi avut nevoie de acordul ei, nici vorbă; doar un cuvânt să fi spus Mary împotriva locotenentului Fred Thomason și m-aș fi întors pe loc la infirmerie.

Însă Mary n-a avut nimic rău de spus, aproba bucuria mea nestăvilită și se bucura odată cu mine, ceea ce mă făcea fericită. Acum înțelegeam cum se simțise în ziua aceea, la clubul de echitație, și cât de dezamăgită trebuie să fi fost de mine.

— Mary, îmi pare rău de ce am spus despre Doug atunci, în Griffith Park... cum că s-ar folosi de tine. I-am dat drumul din îmbrățișare, am apucat-o de mână, dar tot n-o puteam privi în ochi, îmi era prea rușine. M-am simțit rănită în amorul propriu, i-am explicat. Fiindcă nu mi-ai pomenit nimic de el, că te foloseai de mine ca să te vezi cu el, că în ziua aceea nu voiai, de fapt, să te întâlnești cu mine.

— Așa e, Fran. Îmi pare rău că nu ți-am spus dinainte. Dar să știi că-mi era teamă să spun cuiva și încă îmi mai este. Tu și mama sunteți singurele care știu cum stau lucrurile.

— Cu toate astea, mi-ar părea nespus de rău dacă nu te-ai bucura pentru mine. Acum înțeleg cum trebuie să te fi simțit tu. Mai ții minte, Fetisă, mai ții minte cum ne-am promis una alteia să nu îngăduim nici unui bărbat să ne despartă?

— Mai țin, a spus Mary clătinând din cap și înnegurându-se; era evident că-și amintise de cearta cu cei de la studio și de *Săraca fetiță bogată*.

— Nici măcar bărbaților care țin la noi. Nu doar șefilor de la studio și oamenii de afaceri. Ci și celor din *viața* noastră, Mary, cei care fac cu adevărat parte din *viața* noastră. Douglas și Fred. Mi s-a tăiat respirația auzind cum îi rostesc numele așa, de-a dreptul, ca și cum eram sigură de el. Dar de-acum știam și puteam recunoaște: pusese deja stăpânire pe inima mea, așa că de ce n-aș fi spus cu glas tare?

— Bineînțeles, Fran. Bineînțeles, vom fi întotdeauna apropiate, dar noi două vom însemna mai mult una pentru alta datorită lor. Mai ții minte cum

spuneam că n-o să putem iubi din cauza profesiei pe care o avem? Că vom fi nevoite să renunțăm la ceva ca să ne putem îndrăgosti? Tocmai asta e: când e vorba de Douglas, și sper că e la fel și cu Fred, nu mi se pare că ar trebui să renunț la ceva! Mi se pare că el nu face decât să sporească tot ce am – speranțe, visuri și ambiții. Nu-mi ia nimic. Cum de s-a întâmplat asta, Fran? Cum de-am fost așa norocoase?

— Nu știu. Știu doar că am avut noroc și sunt recunoscătoare sortii. Dar acum e musai să mă duc la culcare ca să fiu proaspătă ca o floare pentru superbul meu locotenent. E cu trei ani mai tânăr decât mine... crezi că e un impediment? Recunosc, nu m-am putut hotărî să-i spun.

— Haida-de, Fran! a pufnit Mary în râs și s-a ridicat să plece în camera ei. I-ai spus că ai divorțat de două ori, dar nu i-ai spus câți ani ai?

Am dat din cap; mă simțeam cu adevărat o proastă.

— Frances Marion, îți fac un compliment: ești o femeie model, din toate punctele de vedere!

Am izbucnit și eu în râs, i-am făcut cu mâna semn de la revedere și m-am apucat să-mi desfac părul lung, negru. Mi-am scos cerceii și am început să mă pregătesc de culcare ca de obicei, îndeplinind ritualul feminin la care țineam atât de mult. Mi-am periat buclele lucioase, m-am dat cu cremă pe față și pe gât, mi-am frecat coatele cu zeamă de lămâie – un truc învățat de la Mary. Era un ritual pe care îl îndeplineam seară de seară, îl știam pe de rost, numai că în seara asta l-am savurat, stăruind pe fiecare amănunt, fără să mă grăbesc, mângâindu-mi pielea cu mai multă blândețe ca de obicei.

„Pete!“ De ani de zile nu mă mai gândisem la porecla mea de la World Film, dar acum mi-a venit în minte. Auzi, îmi spuneau Pete! De parcă nu puteau suporta să știe că sunt femeie. Iar eu i-am lăsat. I-am lăsat să-mi facă una ca asta.

Vremea aia s-a dus, mi-am zis hotărâtă și m-am băgat în pat, abia așteptând să închid ochii și să-l văd în mintea mea pe locotenentul cel vânjos, cu păr nisipiu și zâmbet răpitor.

În noaptea asta sunt femeie. Și o să am vise de femeie.

Aveam așa de puțin timp. Și noi, ca atâtea alte mii de cupluri prinse în vârtejul războiului. O situație tipică, despre care aș fi scris un scenariu pe care l-aș fi cenzurat apoi fără milă. Era însă adevărat. Aveam așa de puțin

timp să ne cunoaștem, să ne împărtășim speranțele și visurile, să așezăm, nu fără șovăială, prima piatră la fundația unei vieți pe care doream s-o petrecem împreună.

Așa de puțin timp ca să ne iubim. Doar că de data asta era altfel, lucru de care mi-am dat seama din prima clipă. Nu aveam să mă culc cu Fred Thomson, nu înainte să ne căsătorim, iar dacă aș fi putut să scriu pentru mine însămi un scenariu în care să călătoresc cu mașina timpului, aș fi dorit să fiu din nou fecioară. Dar pe urmă mi-am zis ba nu, n-aș dori așa ceva. Fiindcă, dacă aș fi încă fecioară, m-aș afla tot în San Francisco; orice ar fi însemnat primele mele două căsnicii pentru pastorul meu cu principii stricte, tocmai acestor căsnicii le datorez venirea la Los Angeles și, la Hollywood, întâlnirea cu Mary, lor le datorez cariera mea și... pe el.

— Chiar n-ai nimic să-mi reproșezi? l-am întrebat a o sută oară pe Fred.

Piciorul aproape i se vindecase – putea merge sprijinindu-se în baston – și acum ne plimbam împreună pe aleile mărginite de flori ale studioului Famous Players-Lasky. Eram în plin proces de filmare a scenelor de interior din *Johanna*. Nu trecuse decât o lună de când Mary ne făcuse cunoștință.

O lună de scrisori, și telefoane, și călătorii frecvente între San Diego, spitalul militar și Hollywood. O lună în care timpul o luase la goană. Ne întâlniserăm, ne făcuserăm curte și ne înțeleseserăm să ne căsătorim, totul în cursul acestei luni năvalnice și ametoitoare. Acum, Fred avea un scurt concediu înainte să plece cu regimentul 143 în Franța, în necunoscut.

— Cum aș putea să-ți reproșez trecutul, Frances?

Era absolut irezistibil în uniforma nou-nouță și, fără voia mea, îl comparam cu actorii de la locul de filmare. Cu toții îl priveau cu invidie pe locotenentul cel voinic, cu care nici nu se puteau compara. Fred arăta din cap până în picioare ca o stea de cinema. Poate că într-o zi, cine știe...

— Trecutul te-a făcut ceea ce ești, mi-a spus pe un ton hotărât. Tot așa cum trecutul m-a făcut pe *mine*. Trecutul tău e diferit de al meu, dar viitorul nostru va fi comun. Nu-i așa?

Am dat din cap, amuțită de fericire.

— Ai să mă aștepți, iubirea mea? Până se termină războiul? Nu vreau să mă însor înainte de sfârșitul războiului. Am pierdut o soție. Nu vreau să mai pierd una... nu vreau să ajungă ea să mă piardă pe mine. Fred mi-a zâmbit

și m-a luat de mână; părea mică și delicată în palma lui uriașă. La urma urmei, și tu ai să fii în primejdie. Curajoasa corespondentă de război.

— Carevasăzică ai citit! am exclamat speriată și mi-am smuls mâna dintr-a lui.

— Cum să nu? Când i-am spus recepționerei numele tău, mi-a dat un exemplar din *Motion Picture World*! Pe copertă, poza unei fete superbe – tu, în uniformă. Am fost impresionat, trebuie să recunosc, locotenente Marion.

— Of! mi-am acoperit fața cu mâinile, rușinată. Te rog să mă crezi, n-am căutat o astfel de publicitate. Dar studioul... așa se procedează aici, înțelegi? Un pic de exagerare, ba chiar prea mult. Spre binele industriei, desigur; e încă atât de tânără, și noi ne străduim să o popularizăm, să menținem filmele și pe cei care le produc în atenția publicului, să le creăm o imagine respectabilă. Iar ca un scenarist, o femeie scenarist, să plece...

— Cel mai bine plătit scenarist, scria în articol, m-a întrerupt Fred.

Mi s-a tăiat respirația și am căutat pe fața lui vreun semn dezaprobat. Dar pe chipul lui frumos n-am citit decât o sinceră admirație.

Numirea mea pe post de corespondent de război de către Comitetul pentru informarea publicului, având misiunea de a filma femeile americane din spatele frontului, făcuse obiectul multor articole din revistele de specialitate, datorită departamentului de publicitate al studioului Famous Players-Lasky. Mary declarase că îi venea să plângă la gândul că își va pierde scenarista și cea mai bună prietenă. În public, toată lumea mă felicita; în particular, știam că se scărpinau în creștetul capului la gândul că vor fi nevoiți să sacrifice cincizeci de mii de dolari pe an pentru o amărâță de soldă militară. Ca să nu mai pomenim că plecam în Europa, unde riscam să fiu bombardată sau împușcată, unde aveam să port o uniformă cafenie, lălâie și poate chiar – mă gândeam cu groază – să fiu obligată să-mi spăl singură lenjeria sau să beau apă dintr-un bidon.

Însă acum îmi părea bine că mă oferisem voluntar, înainte să știu măcar că există un Fred Thomson. Mi se părea că în acest fel eram cumva pe picior de egalitate; cariera mea de succes la Hollywood mă pune în relație cu diverse celebrități, însă unui bărbat ca Fred îi părea fără îndoială frivolă. Integritatea lui morală, de care nu făcea nicicum paradă, îi conferea un fel de aură, deși el ar fi respins cu hotărâre această idee. Înțelesesem că nu se

apucase de sport fiindcă îi plăceau uralele mulțimii sau medaliile, tot așa cum nu devenise pastor căutând atenția publicului. Fred Thomson făcea sport încredințat fiind că Dumnezeu îi dăduse trup de atlet ca să ducă la bun sfârșit această îndatorire. Și era pastor fiindcă simțea că are misiunea de a le da un exemplu celor mai puțin norocoși ca el și de a-i consola. Nutrea convingerea profundă că Dumnezeu vorbește prin el, fără să ridice vocea. Nu semăna câtuși pe puțin cu Billy Sunday, care gesticula teatral și zbiera la megafon și care refuza să apară în fața a mai puțin de cinci sute de oameni.

Cât despre mine, hotărâsem că, cel puțin pentru moment, am lucruri mai însemnate de făcut decât să scriu scenarii, și asta dădea mai multă greutate relației noastre, încă fragilă pentru că abia începuse. Chiar dacă înțelesesem – și acceptasem – că Fred va avea mereu o ținută morală mai sănătoasă, superioară mie, eram conștientă și de calitățile mele. Lăsat de capul lui, un bărbat ca Fred Thomson n-ar putea supraviețui într-un loc precum Hollywoodul.

— Suntem o pereche pe cinste, am spus, și Fred a încuviințat dând din cap.

— O pereche perfectă.

— Și chiar n-ai nimic să-mi reproșezi?

— Sunt nebun după tine, Frances Marion... nu, mai bine spun Marion Benson Owens de Lappe Pike. Am spus bine?

Am dat din cap fericită, atât de fericită, că mi se părea nedrept față de toți ceilalți.

— Înțelegi, mi-e dragă fiecare silabă a acestui nume ridicol de lung, mi-e drag orice e legat de tine și chiar dacă știu că nu ne va fi ușor – stai să faci cunoștință cu mama! –, nu-mi pasă câtuși de puțin. Pentru că, a zis Fred luându-mă iar de mână, așa trebuie să fie. Merită să așteptăm până se termină războiul, după care o să fim împreună și o să avem timp să ne gândim la toate. Tu ai să continui să scrii, pentru că asta e viața ta, iar eu, dacă biserica n-o să mă mai lase să predic din cauză că sunt însurat cu o femeie divorțată, am să-mi găsesc altceva de făcut. Menirea mea nu e să predic, o consider doar o ocupație. Mai sunt și alte căi de a-i învăța pe oameni ce e bine. Tu ai găsit una, am să găsesc și eu alta.

— Fred! am exclamat simțind cum inima îmi bate tare și mâinile îmi

tremură; de fapt, chiar am întins mâna ca să iau un creion imaginar. Ai... a fost minunat! Vreau să notez tot ce-ai spus! E perfect, zău, mai mult ca sigur că am să pot folosi undeva vorbele tale.

— Într-un film? a râs Fred făcând mici cute în colțul ochilor.

Arăta de-a dreptul dezarmant, mai ales că până atunci nu băgasem de seamă. Când mă gândesc la câte trăsături dezarmante și dragi aveam să-i mai descopăr!

— Chiar așa! A fost un discurs perfect.

— N-a fost un discurs, iubito, au fost cuvinte izvorâte din inimă. Și ar fi bine dacă ai învăța ceva, un lucru pe care nu l-ai aflat încă, din câte văd: viața adevărată nu e la fel de miraculoasă ca filmele, dar uneori chiar le întrece. Și spunând acestea, m-a cuprins cu brațul lui puternic și m-a tras lângă el; cu răsuflarea tăiată, i-am privit ochii și gura, apoi am respirat din nou, am închis ochii și am întins gura, așteptând să mă sărute. Mi s-au muiat genunchii de plăcere deoarece știam că acest bărbat, înalt și solid ca un stejar și la fel de puternic, avea să mă sprijine oricând voi avea nevoie.

N-au fost aparate de filmat, nici n-am stat în lumina reflectoarelor, costumierul nu s-a furișat aproape de mine, ferindu-se să nu intre în cadru, ca să-mi aranjeze rochia, nici nu s-a pornit vreun ventilator care să-mi sufle părul spre spate, într-o mișcare unduioasă. Nici un regizor n-a strigat „Stop“.

Dar chiar și așa, eram eroina primului meu film despre mine și, cum nu mi se mai întâmplase, nu mă deranja să fiu vedetă. Pentru că doar fiind vedeta propriei vieți aveam să-l merit pe Fred Thomson în principalul rol masculin.

Merita pe deplin; merita totul. Încă de atunci eram conștientă cât de mult aveam de pierdut.

CAPITOLUL 9

MARY

Primăvara lui 1918

O să se plictisească vreodată să audă *Acolo!*⁸? Corul de glasuri entuziasmate, vacarmul trompetelor din orchestrele militare, zarva mulțimii care striga, nu cânta, așa cum și-ar fi dorit Mary, care ridicase brațele ca să dirijeze. Se înălțase pe vârfuri pentru a fi văzută mai bine, ba chiar îi lăsase pe Douglas și pe Charlie s-o ridice ținând-o de picioare, așa încât mulțimea s-o poată privi. Era atât de mică în comparație cu mulțimile acelea uriașe, încât se obișnuise să se îmbrace în culori vii și să-și pună pălării mari, ca să fie zărită de la distanță.

⁸. Cântec patriotic lansat în 1917, cu refrenul „Vin yankeii“, prin care tinerii americani erau îndemnați să se înroleze și să lupte împotriva Germaniei. (N. tr.)

— Nu-ți face griji degeaba, Mary! îi spusese Charlie cam indispus. Ești singura persoană care poartă rochie pe aici.

— Păi nici tu n-ar trebui să-ți faci griji, fiindcă ești singurul cu pălărie tare, baston și pantofi lăbărțați, i-a întors Mary vorba.

Chiar dacă nu purta mereu costumul lui de vagabond, mergea ca el, și oamenii îi recunoșteau mersul legănat de la sute de metri distanță.

S-au dat amândoi îndărăt ca să-i facă loc lui Douglas. Acesta a înșfăcat un megafon și a ridicat brațul, îndemnând mulțimea:

— Omorâți-i pe nemți! Cumpărați obligațiuni de război pentru Unchiul Sam. Semăna leit cu un băietan care conduce galeria de liceeni, chiar dacă purta un costum făcut pe comandă. Sărea și țopăia, de parcă n-avea de gând să se mai oprească. Era ca un hopa-mitică viu.

Mary Pickford și Charlie Chaplin îl priveau pe Douglas Fairbanks zâmbind cu indulgență. Dintre ei trei, el era copilul, cel pe care îl îndrăgeau

amândoi. Căci, la drept vorbind, Mary nu-l putea suferi pe Charlie și bănuia că și el nutrește aceleași sentimente față de ea, și totul din cauză că se asemănau așa de tare – amândoi erau perfecționiști – și în același timp erau așa de diferiți. Lui Charlie nu-i păsa decât de filme, nu se uita la încasări. Mary, în schimb, nu putea înțelege cum de nu ținea el minte sumele încasate la fiecare film pe care îl făcuse. Și mai știa și că Charlie considera că simțul ei practic îi știrbește calitățile artistice.

Și amândoi doreau ca Douglas să le acorde mai mult timp și mai multă atenție.

— Sunt o mare admiratoare a talentului domnului Chaplin, le-a mărturisit Mary hoardelor de reporteri care îi însoțeau în acest turneu de promovare al cărui succes depășise orice așteptări.

Toată lumea știa că ei trei erau singurii care se înhămaseră să sprijine efortul de război; mii și mii de oameni veneau la fiecare oprire ca să se holbeze la vedetele de cinema preferate, să le asculte vocile – ce experiență unică! –, să-i copleșească cu iubire și afecțiune și apoi să cumpere obligațiuni de război care abia mai pridideau a fi tipărite. Războiul era un detaliu colateral; mulțimile veneau ca să-și vadă vedetele în carne și oase. Așa ceva nu se mai întâmplase, căci până nu demult stelele de cinema nici măcar nu existaseră.

— Miss Pickford e o ființă rară, un artist adevărat și un om nemaipomenit, nu mai obosea Charlie să repete.

Tustrei dădeau un spectacol de neuitat. Douglas, făcând paradă de forța lui, îl ținea pe Chaplin pe un umăr și pe Mary pe celălalt; sau Douglas și Chaplin o ridicau pe Mary în aer, arătând-o ca pe o păpușă frumos îmbrăcată; Douglas și Chaplin se prefăceau că boxează, arbitrați de Mary. Apoi, așezați la o masă, dădeau autografe până îi dureau mâinile. Și vorbeau cu oamenii până răgușeau.

Douglas ținea un discurs. Când termina, Mary și Chaplin i se alăturau, așezându-se în dreapta și în stânga lui. El îi lua de mâini și împreună ridicau brațele în semn de victorie. Mulțimea urla așa de tare, că pe Mary o dureau urechile. Zâmbea cu gura până la urechi și dădea din cap când auzea oamenii strigând: „Mary! Draga noastră Mary!“, „Charlie! Prietenul Charlie!“ și „Doug! Stai în mâini, Doug!“ Și Doug le făcea pe plac, în timp

ce, lângă el, Charlie se făcea că dirijează o orchestră militară care intona *Acolo!*, iar Mary, toată numai zâmbet, flutura steagul american.

A urmat ceaiul cu președintele. Wilson, un bărbat sever în aparență, nu s-a dat în lături s-o ciupească pe Mary de fund când i-a ținut scaunul să se așeze la masă. Douglas i-a aruncat o privire cruntă, dar Charlie și-a văzut de scamatoriile lui cu ceștile de ceai. În cele din urmă, au putut pleca spre Hotelul Willard, unde aveau camere rezervate.

— Luăm cina, Doug? a întrebat Charlie în timp ce erau conduși spre etajul rezervat în întregime pentru ei, unde bagajele îi așteptau gata desfăcute, cu toate că urma să plece la New York a doua zi.

— Cu părere de rău, bătrâne, i-a răspuns Douglas.

Mary ținea privirea ațintită drept în față, spre ușa camerei ei, și mergea hotărâtă într-acolo, fără să se uite la cei doi.

— Am alte planuri, i-a explicat Douglas în șoaptă.

Mary n-a apucat să vadă expresia de pe fața lui Charlie. Simțea doar niște furnicături pornindu-i de la ceafă și coborându-i pe spate când a descuiat ușa și Douglas a intrat după ea.

Era cealaltă femeie. Era Micuța Mary. Draga noastră Mary. Îngerul răzbunător al războiului. Doamna Owen Moore.

Mulți erau cei care aveau pretenții asupra ei! Iar ea juca atâtea roluri, că abia mai făcea față: director al propriei companii de producție, tătic pentru fratele și sora ei, fiică devotată a mamei. Dar singurul rol care conta în momentul de față era cel de Femeie. Femeia lui Douglas Bărbatul; înflorea în această relație fizică cum nu-și închipuise că va trăi vreodată. Pielea i se înfiora sub privirea sinceră a lui Douglas, grea de dorință. Când erau singuri, nu-și putea stăpâni mâinile; simțea nevoia să-i mângâie mușchii ascunși sub cămășile apretate, abdomenul plat, tare ca piatra, să-și plimbe degetele pe mustața uimitor de moale. Când erau împreună în public, dorința de a-l atinge era așa de puternică, încât își luase obiceiul să poarte un manșon, cu toate că era luna aprilie. Astfel, nimeni nu o vedea cum își încleștează mâinile. Nici nu-i putea vedea verigheta.

În trenul care îi ducea din California la Washington, de-abia dacă reușiseră să se vadă între patru ochi; o dată fusese nevoită să se ascundă în baia compartimentului, fiindcă un însoțitor de tren venise pe neașteptate să-i

facă patul. Altă dată izbutise să-l aducă pe furiș în compartiment, fără ca mama ei să-și dea seama. În schimb, când erau în public puteau sta în liniște alături, fără să atragă atenția; în definitiv, erau colegi, luptători pe același front. Reporterii se obișnuiseră să-i vadă împreună, de obicei în compania lui Charlie, așa că nimeni nu remarca dacă uneori erau doar ei doi.

— Nu știu dacă ești potrivită pentru Doug, i-a spus Charlie într-unul dintre rarele momente când Douglas nu era cu ei, probabil ocupat să-i scrie soției, după cum bănuia Mary. Mie îmi place Beth.

— Și mie, a răspuns Mary privindu-l printre gene, și Charlie a făcut la fel. Aveau aproape aceeași înălțime. Mary nu mai văzuse un bărbat așa slăbuț cum era Charlie, cu mâini aproape la fel de fine și de expresive ca ale unei femei, cu umeri înguști și șolduri mici. Douglas îi domina indiscutabil, și nici măcar el nu era foarte înalt.

— Ai un mod interesant de a o arăta, a comentat Charlie cu accentul lui londonez, înghițind cuvintele pe jumătate, chiar dacă tonul îi exprima doar vag interesul.

— Beth e un om minunat. Doar că nu e potrivită pentru Douglas.

— Și tu ești?

— Da, eu așa cred.

— Explică-mi de ce.

— Sunt egala lui din punct de vedere intelectual. Sunt artistă, cum e și el. Charlie a izbucnit în râs.

— Doug nu e artist, nici vorbă! E un sportiv nemaipomenit și are un magnetism personal, dar artist ca mine și ca tine nu e!

Mary s-a simțit flatată, pentru că Chaplin, în cei câțiva ani de când era la Hollywood, se pretindea a fi singurul artist adevărat, singurul consacrat, în afară de Griffith, așa că recunoașterea venită din partea lui o emoționase profund. Cu toate astea, n-a șovăit să-și apere iubitul.

— Și Douglas e artist! Și încă unul mare!

— Uite cum stau lucrurile. Țin la Doug ca la un frate, poate chiar mai mult. Are ceva, n-aș ști să spun anume ce, care-l face irezistibil; aș face orice pentru el. Pe de altă parte, îmi dau seama că are un noroc porcesc; nu s-a zbatut nici jumătate din cât ne-am muncit noi ca să ajungă aici. E primul care recunoaște – dacă nu mă crezi, întreabă-l –, așa că n-are rost să-i iei

apărarea.

— Dar eu tot cred că sunt potrivită pentru el, a stăruit Mary fără să ridice tonul. Știu sigur. Și că el e potrivit pentru mine.

— Mai potrivit decât soțul tău?

— Da. Mary însăși a fost uimită de repeziciunea cu care îi răspunsese. Era probabil prima oară când accepta ideea că Douglas l-ar putea înlocui pe Owen. Prima oară când recunoștea în sinea ei că vrea să se mărite cu Douglas. Cu toate că, deocamdată, habar nu avea cum să descurce ițele și să afle calea de urmat.

Charlie nu a fost mai puțin uimit. A ridicat din sprânceană.

— Aha! N-am... carevasăzică nu e doar o aventură?

— Charlin, nu mă cunoști îndeajuns. N-am avut niciodată o aventură și n-am de gând să încep acum.

Charlie n-a spus nimic pe moment. A rămas în urmă, uitându-se cum intră Douglas în camera lui Mary, la Willard, și a strigat după ei:

— Interzis aventurilor!

Douglas s-a întors spre el, neștiind ce să spună. Apoi, Mary l-a tras în cameră și a închis ușa în spatele lui.

Trenul intra în Gara Pennsylvania; nu le mai rămâneau decât câteva clipe de petrecut împreună. Douglas și Charlie urma să aibă un spectacol pe Wall Street înainte să plece în turneu în Midwest, în timp ce Mary rămânea câteva zile la New York, până să plece spre Chicago. Aveau să treacă vreo câteva luni până să-l revadă, când se vor întoarce la Hollywood.

Iar aici, la New York, îl aștepta Beth. Beth și micul Douglas Fairbanks junior.

— O să-mi fie dor de tine, a șoptit cu ochii în lacrimi. Se obișnuise să-l vadă în fiecare zi, timp de aproape o săptămână. Chiar dacă nu putuseră dormi împreună în fiecare noapte, faptul că o învăluia în zâmbetul lui amețitor, că o privea cu sinceră admirație, că o înconjura clipă de clipă cu atenția lui, că avea grijă s-o apere de orice neplăceri, de reporterii indiscreți sau de fanii înverșunați, că stătuse zilnic la masă cu el, vorbind despre vreme, sau de război, sau de veniturile aduse de filmele lor – totul îi păruse firesc și normal. *Binemeritat*. Dar acum visul se destrămase; nu mai putea pretinde că a fost altceva decât o relație trecătoare, de circumstanță. Când se

vor revedea vor fi aproape străini, un gând pe care nu-l putea îndura.

La fel de intolerabil i se părea gândul că el se va întoarce la Beth și la băiețelul lor.

— Nu știi cum o să fac față, i-a șoptit lipindu-și obrazul de cămașa lui albă, fără să-i pese că o udă de lacrimi.

— Nici eu, a spus el, cu vocea gătuțită de emoție și a strâns-o și mai tare în brațe. Ești rațiunea mea de a fi, Mary. Lumea mea ești tu.

— Și acum, ce facem? Chiar nu știa, și era prima oară în viața ei când nu voia să fie ea cea are hotărâște. Atâția ani, toate căzuseră pe capul ei; mai întâi, avusese grijă de Lottie și de Jack, apoi de carieră, fusese obligată să ia decizii pe care nimeni n-ar trebui să fie obligat să le ia, și acum dragostea o făcea neputincioasă. În acel moment, voia ca Douglas să gândească și pentru ea, fiindcă obosise să tot dea dovadă de simț practic. Nu mai voia să știe decât de sentimente și de dorul ei.

— Terminăm turneul și apoi, când ne întoarcem la Hollywood, stăm de vorbă.

— M-am săturat de atâta stat de vorbă! Trenul încetineea și chiar dacă ruloarele de la ferestrele compartimentului ei personal erau bine trase, își dădea seama că intraseră în oraș. Reporterii se înghesuiau pe peron, așteptându-i pe cei trei. Trebuia să se stăpânească și să le țină piept. Știa că poate.

Întâi, s-a agățat de Douglas, și el de ea. Și-a amintit ce minunată fusese noaptea dinainte, petrecută lângă el, prima lor noapte împreună; cum îl privise dormind, la fel de neliniștit în somn cum era treaz; se întorcea de pe o parte pe alta, dădea din mâini și din picioare. Ea însăși nu dormise mult, pentru că voia să-l privească și să-și întipărească imaginea lui în minte.

Ce o atrăgea la el? Purtarea lui respectuoasă și galantă, desigur. Frumusețea și calitățile lui fizice, fără îndoială. Dar mai presus de toate era sentimentul – de care îi vorbise lui Fran – că alături de el e mai mult decât când e singură. În compania lui Owen, nu se simțea niciodată așa; alături de soțul ei era copleșită de sentimente de vinovăție și de rușine, iar pe așa ceva nu se putea clădi o căsătorie, cu nici un chip. Pe când cu Douglas, care o iubea și o respecta, cu toate defectele ei... cele pe care i le mărturisise, adică...

Când se gândea că ei doi ar putea fi împreună o lua cu ameteală. Să fie un cuplu, recunoscut ca atare de societate și în lumea filmului. Împreună, puteau realiza mult mai mult decât singuri, ceea ce oricum era foarte mult, bineînțeles. Dar când se gândea la cum ar fi ei împreună – DougșiMary! MaryșiDoug! – aproape că se înăbușea de emoție.

Noaptea, după ce închideau ușa, ar putea fi doar ei, așa cum fuseseră în noaptea dinainte; i-au dat lacrimile la gândul că, seară de seară, ar veni acasă, unde o aștepta acest bărbat. A plâns puțin și el i-a spus:

— Hai, hai, Tupper, draga mea. A mângâiat-o pe păr și pe umeri și a sărutat-o de nenumărate ori în creștetul capului, până n-a mai plâns și ea a luat batista pe care i-o întindea.

— Promite-mi... Doar că, în acel moment, nu era în stare să spună ce vrea. I se părea urât din partea ei, nedrept... de fapt, nici nu voia să accepte ideea că el făcuse vreodată așa ceva.

— Ce să-ți promit, Mary? Cere-mi orice! Orice vrei! Doug și-a aranjat cravata, uitându-se în oglindă pe deasupra capului ei, și Mary a zâmbit fără voia ei; Doug era mulțumit de cum arată, într-un fel de-a dreptul înduioșător.

— Promite-mi că... că n-ai să te culci cu ea. Cu Beth. Cu soția ta.

Douglas a încremenit doar o secundă. Apoi a luat-o de umeri și s-a aplecat ca s-o privească drept în ochi.

— Îți promit. Mary, cum poți... nici măcar nu era nevoie să-mi ceri. Gândul îmi repugnă. Sunt un om de onoare, în ciuda... știi ce zic unii despre mine! Amărăciunea din ochii lui era sinceră. Mary înțelegea foarte bine că noaptea dinainte nu se răsucise în pat doar din cauză că avea prea multă energie. Era măcinat de un sentiment de vinovăție, asemenea ei. Și din această pricină, cât ar fi părut de inexplicabil, relația lor căpăta un fel de aură de sfințenie, prin faptul că amândoi sufereau; amândoi erau niște păcătoși chinuiți.

— Știi că e absurd să-ți cer așa ceva, de vreme ce nu putem...

— Ba putem! Douglas sărea pe vârfurile picioarelor, parcă se pregătea să facă o tumbă în aer. Ochii îi jucau, așa cum remarcase că îi joacă ori de câte ori îi venea o idee, ceea ce se întâmpla de vreo sută de ori pe zi. Mary era convinsă că multor femei le-ar veni greu să trăiască alături de un asemenea

bărbat. Cu siguranță, Beth era una dintre ele. Pe când ea, ea nu s-ar sătura niciodată. Înainte, cădea cam des pradă tristeții și de mult prea multe ori își plângea singură de milă. Dar cu Douglas lângă ea, cum să-i mai vină astfel de gânduri? Cu Douglas alături ar avea parte doar de soare și nici un nor nu i-ar adumbri viața.

— Ce putem?

— Putem face după voia noastră! Mary, eu pot să mă duc chiar acum la Beth și să-i spun că depun actele pentru divorț. Poți face și tu la fel cu Owen. Atâția oameni divorțează. Noi de ce n-am putea?

— Din „cauză că suntem cine suntem... eu sunt“ Logodnica Americii! Dragule, îmi doresc mult lucrul ăsta, dar nu vreau să renunț la cariera mea. Mă știi doar, față de tine n-a trebuit să-mi ascund ambițiile, așa cum mi le ascundeam de Owen. Nu se poate să nu fi înțeles cât mă îngrozește gândul ăsta!

— Știu, iubito. Știu. Dar în momentul de față ești pe cai mari – amândoi suntem – datorită turneului ăstuia. America te iubește mai mult ca oricând. Când să găsim un moment mai potrivit? Mary, înnnebunesc dacă nu sunt cu tine, nu mai pot trăi așa! În ochii lui căprui se vedea limpede cât e de chinuit.

— Douglas, lasă-mă să mă gândesc. Poate că ne-ar prinde bine să fim despărțiți o vreme. Ne-am trage sufletul. Tu te duci acasă, la Beth, ca să-ți vezi fiul, și... și... Se străduise cât putuse să accepte realitatea așa cum era, însă gândul că el s-ar duce acasă la soția lui era prea mult pentru ea și i-a adus lacrimi în ochi. Cât despre ea, să se întoarcă la viața alături de Owen... nici nu putea fi vorba! Imposibil. Nu voia să mai dea ochii cu el.

Numai că Owen n-ar accepta fără scandal ceea ce îi propunea Douglas să facă. Owen nu avea să se retragă în tăcere. Pe urmă, mai trebuia să se gândească și la publicul *ei*; muncise din greu ca să-l câștige, făcuse atâtea sacrificii! Își sacrificase copilăria și viața personală. Toate prăjiturile pe care nu le mâncase; toate serile când i-ar fi plăcut să citească în loc să meargă la culcare, dar nu putuse fiindcă trebuia să fie pe platou la prima oră, a doua zi. Toate rochiile de femeie adultă după care tânjise, dar fusese în schimb obligată să apară în fața camerei purtând șorțuleț și o fundă enormă în păr, să devină fetița creată de Frances anume pentru ea, fetița iubită de public.

Singura constantă a vieții ei era cariera. Întotdeauna o pusese pe primul loc. Poate că fără Douglas ar reuși să trăiască – deși în clipa de față doar la gândul că așa ceva s-ar întâmpla o făcea să-și dorească să se încuie în cameră și să plângă până răgușește. Dar fără carieră... n-ar putea trăi. Nici Douglas nu-i cerea să renunțe la carieră, spre deosebire de Owen. S-ar mai fi simțit însă atras de ea dacă n-ar mai fi fost Mary Pickford?

Să fi avut Fran dreptate și în această privință?

Chiar dacă avusese dreptate la un moment dat, relația dintre ea și Douglas depășise de mult orice considerent practic. Ceea ce ea, Mary, nu știa încă, era dacă relația lor nu luase prea multă amploare ca să-i mai poată pune capăt. Era oare capabilă să se desprindă din ea?

Chiar *voia* să-i pună capăt?

— Acum trebuie să ieșim, a spus Mary apăsător. Și-a recăpătat calmul, așa cum făcea mereu, și-a îndreptat umerii, și-a înălțat bărbia, amintindu-și ce îi spusese mama cu mult timp în urmă, și anume că ea are nevoie de public mai mult decât are acesta nevoie de ea și că totul ar putea să dispară într-o clipă. Și-a amintit ce aștepta familia de la ea în calitate de soră mai mare, singura care era artist și producător totodată, adevăratul cap al familiei. Du-te acasă la Beth, i-a mai spus o dată. Nu ne putem permite să facem nimic deocamdată.

— Ba eu pot, a spus Douglas pe un ton solemn.

— Eu, nu, i-a răspuns Mary, la fel de solemn. L-a sărutat pe obrazul negricios și s-a întors cu spatele când el s-a grăbit să iasă pe furiș din compartiment. Și-a pus mânușile, și-a aranjat bucelele, s-a cercetat în oglindă, cuprinsă de deznădejde când și-a văzut ochii umflați, obrații în flăcări și buzele crăpate. Orice om cu un pic de judecată ar fi ghicit, de cum o vedea, că e îndrăgostită și suferă din această pricină.

Dar când a coborât pe peron, după Douglas și Charlie, care se apucaseră de năzbâtiile lor, glumind și făcând acrobații, a trimis bezele mulțimii care striga „Te iubim, Mary! Draga noastră Mary!“, convinsă că nimeni nu bănuia adevărul.

Deoarece, când o priveau pe Mary Pickford, oamenii vedeau doar ceea ce voiau să vadă. Dacă le-ar fi dat prin cap cine era cu adevărat, atunci i-ar fi întors pe veci spatele. Nu?

N-a privit în urma lui Douglas când, într-un târziu, și-a croit drum prin mulțime. Când, în cele din urmă, a plecat la soția și fiul lui.

Doar că, după cum avea să afle foarte curând, lucrurile nu s-au petrecut așa.

— Miss Pickford, cum comentați recenta separare a lui Douglas Fairbanks de soția lui? Se pare că n-a mai văzut-o de săptămâni întregi, iar ea a ținut azi o conferință de presă. Ni s-a spus – doamna Fairbanks ne-a spus – că dumneavoastră ați ști câte ceva despre această situație.

Mary a fost cât pe ce să scape lingura în farfuria cu supă. De cealaltă parte a mesei, Charlotte a scos o exclamație așa de puternică, încât ceilalți clienți – cei care nu stăteau deja cu ochii pe ele, deși erau așezate discret, într-un colț al restaurantului din hotel – au rămas cu gura căscată.

Își luase la revedere de la Douglas cu trei zile în urmă. Din câte știa ea, se întorsese la soția lui. Plecase ca să facă de unul singur etapa următoare a turneului de promovare a obligațiilor de război. Acum trebuia să fi ajuns în Michigan.

— Doamna Fairbanks...ăă... a dat de înțeles că ați avea ceva de spus în legătură cu ceea ce s-a întâmplat, a continuat reporterul fără să ridice ochii din carnetul de notițe. Mary mulțumea Domnului că nu era și un fotograf de față, dar își puse în minte să atragă atenția portarului cu privire la această încălcare grosolană a vieții ei private.

— Îmi pare rău să aud asta, a zis după ce a luat o înghițitură de apă, sperând că astfel va putea vorbi fără să-i tremure vocea. Dar faptul că domnul și doamna Fairbanks s-au despărțit nu mă privește.

— Dar dumneavoastră și domnul Fairbanks...

— Domnul Fairbanks și cu mine suntem asociați în afaceri și am cooperat pentru promovarea obligațiilor de război, pentru că fiecare obligațiune cumpărată e un cui bătut în sicriul Kaiserului! a zis și a bătut cu pumnul în masă.

Reporterul a tresărit, dar i-a zâmbit admirativ, apoi a salutat-o și a plecat.

— Mary...

— Nu acum, mamă. Mary nu se putea uita la Charlotte, inima îi bătea prea tare, tâmplele îi zvâcneau. Câți dintre clienții de la mesele din jur auziseră discuția? Și-a impus deci să termine masa, cu toate că stomacul i se

strânsese ghem și îi era teamă să nu dea mâncarea afară, dându-se iar în spectacol. Nu, așa ceva nu se va întâmpla; nici nu se va ridica și nici nu se va repezi în camera ei, unde să încerce să înțeleagă cele auzite. Nu, va rămâne pe loc și va continua să mănânce, netulburată, până va termina masa.

Parcă înțelegând, Charlotte n-a mai scos o vorbă, ba chiar a comandat și desertul, cu toate că Mary nu-l mânca niciodată. În seara asta totuși, amândouă au părut că s-au delectat cu înghețata, după care s-au ridicat și s-au întors în apartamentul lor ca două bune prietene, mergând la braț și zâmbindu-și.

Dar după ce ușa s-a închis în urma lor, Mary a strâns din dinți și s-a întors spre mama ei, gata să-i înfrunte furia.

— În ce încurcătură te-ai băgat, pentru numele Domnului? Charlotte se învârtea prin cameră frângându-și mâinile, rotindu-și privirea în jur – ba se uita pe fereastră și apoi trăgea jaluzelele, parcă se temea că ar putea fi spionate, deși erau la etajul al doisprezecelea, ba se încrunta la o pată invizibilă de pe covor, frecând-o cu vârful pantofului. De fapt, se uita peste tot, numai la Mary nu.

— Mamă, te rog...

— Pe mine să nu mă iei așa, domnișoară! E clar că femeia aia a vorbit de tine reporterului, care a fost fie prea bine-crescut, fie prea laș ca să-ți spună în față. Și probabil că, o vreme, vei avea liniște. Nimeni n-o s-o bănuiască pe Mary cea inocentă de adulter. Plus că te-ai purtat frumos cu presa, le-ai acordat exclusivități... ziariștii te iubesc. Dar asta n-o să dureze. Dacă numele tău va fi legat de al lui Fairbanks iar și iar, atunci presa nu va mai putea să ți-o treacă cu vederea – nu iese fum fără foc. Ia spune, ce-a făcut măgarul ăla?

— Mamă, habar n-am. Mi-am luat la revedere de la el în tren și urma să se întoarcă acasă, la Beth...

— Ceea ce n-a făcut, s-ar zice.

— N-am știut nimic!

— Ei, acum știe toată lumea!

— Nu așa trebuia să se întâmple, mamă. Nu acum. Nu încă... ori poate niciodată... nu știu...

— Mary, îmi țin gura de săptămâni întregi. Am știut foarte bine ce faci, dar nu m-a lăsat inima să spun ce am pe suflet din cauză că tu erai așa de fericită. Știu că a fost în camera ta, la hotelul din Washington... Doamne, copilă, știu tot ce e de știut despre tine! De vreme ce nici eu n-am fost ușă de biserică, cum aș putea să-ți cer ție să încetezi? Numai că tu chiar ești o sfântă în ochii milioaneilor de oameni care-ți iubesc filmele, care se bizuie pe tine să le luminezi viața, care cumpără obligațiuni cu toptanul fiindcă așa îi îndemni tu, fiindcă ești „Logodnica Americii, Mica Patriotă“. Nu se poate să-i dezamăgești.

— Și de ce nu, mamă? Fiindcă, dacă îi dezamăgesc, toate astea se duc? Mary a desfăcut brațele, arătând spre apartamentul opulent, cu covoare orientale și mobilă stil, cu baie ultramodernă, robinete de alamă, o cadă adâncă și prosoape plușate; paturi cu rufărie fină; rochia de mătase pe care o purta Charlotte, colierul sclipitor de rubine pe care Mary i-l dăruise de ziua ei; vrafuri de cutii de pălării pline cu cele mai noi modele, unele împodobite cu pene prețioase de struț sau păun; cutii cu mănuși înghesuite una peste alta; afară, o mașină la dispoziția lui Charlotte, gata să o ducă oriunde dorea, chiar și numai ca să-și cumpere încă o sticlă de gin. Și dacă toate astea dispar, tu unde ai să te duci? Înapoi la Toronto, să stai cu mătușa Lizzie, să închiriați camere sau să luați rufe la spălat, ca să aveți din ce trăi?

— Mary...

— Dacă n-aș fi eu, n-ați avea nimic! Dacă n-aș fi eu, Jack și Lottie ar fi obligați să muncească! Iar tu, de frică să nu pierzi toate astea, te pui în calea fericirii mele, așa cum ai făcut de când te știu! Ei, m-am săturat, mamă! M-am săturat să vă țin în spate, pe voi toți! Când o să am parte de fericire? Când am să ajung să iubesc și să fiu iubită?

Charlotte a traversat încăperea din doi pași. A ridicat mâna, și Mary a simțit usturimea palmei pe obraz, a văzut stele verzi și, luată prin surprindere, a căzut în fund pe covorul oriental, cu picioarele întinse în fața ei, întrebându-se ce s-a întâmplat.

— Ești la fel ca Owen, mamă, a spus în șoaptă. Nu era în stare să ridice privirea spre mama ei; lacrimile îi curgeau șiroaie și lumea întregă i se părea dușmănoasă, *anapoda*.

— Ba *nu* sunt ca Owen. Sunt mama ta și te iubesc, dar n-am să-ți îngădui

niciodată să-mi vorbești așa, don'șoară. Nu ești singura din familia asta care știe ce-i munca. Nu ești singura care are talent. Dar, recunosc, ești singura din familie care știe ce-i disciplina, lucru pe care l-am admirat la tine de când erai un zgâmboi, și ai simțul dreptății mai ceva ca papa de la Roma. Charlotte s-a așezat pe covor lângă ea, cu un geamăt zgomotos la auzul căruia Mary a fost cât pe ce să chicotească, atât de imprezvizibile îi erau emoțiile în acel moment. A luat-o în brațe – brațele ei calde și moi – și a strâns-o la pieptul ei bogat.

Mary a zâmbit, în ciuda lacrimilor de pe obraji; mama ei semăna tot mai mult cu Marie Dressler.

— Acum șșș, scumpo, fetița mea. Șșș, închide ochii și uită de toate. Ești obosită, ești prea sensibilă – de fapt, de asta și ești actriță. Ești fetița mea dragă și acum ai nevoie să te odihnești. Măine vedem ce vom face. Sau poate poimăine ori mai încolo, cine știe. Ce pot să-ți spun e că te iubesc și am să te iubesc mereu, așa cum te iubește publicul și, Doamne iartă-mă, cum te iubește Fairbanks... Doamne, cum se uită la tine. O să găsim noi o cale să le descurcăm pe toate.

— Of, mamă, îmi promiți?

— Îți promit, i-a spus Charlotte cu glas liniștitor. S-a ridicat gemând tare, cu încheieturile trosnind, și a tras-o pe Mary după ea, iar aceasta s-a lăsat dusă în dormitor, ținută în brațele mamei.

— Îmi pare rău că am vorbit așa, mamă. N-am să-i abandonez niciodată pe Jack și pe Lottie. Nu vreau să ajungi să speli rufele altora.

— Știu, scumpa mea, știu.

— Ce bine era dacă Fran se afla aici! a spus Mary între două căscături. Și-a dat seama, cu un sentiment de vinovăție, că era prima oară când se gândea la Fran de când plecase în turneu. Țasta să fie efectul unui bărbat? Te făcea să uiți de femeile din viața ta? Fran ar ști ce e de făcut. Întotdeauna știe.

— Fran trebuie să-și vadă de viața ei, a spus Charlotte, uimind-o pe fiica ei cu această remarcă.

— Dar ea ar ști ce e de făcut. Ar vrea să mă ajute.

Numai că Fran nu era aici, cu ele, ci se pregătea să plece acolo. Acolo.

— *Acolo!*, a rostit Mary și nu s-a mai putut stăpâni. A început să îngâne

cântecul, în șoaptă, și era ca un cântec de leagăn.

Ce ciudat că un cântec putea să însemne două lucruri total diferite.
Atunci probabil că și cu o persoană, o *actriță*, ar putea fi la fel.

Probabil.

CAPITOLUL 10

FRANCES

Toamna lui 1916

Mă săturasem până peste cap să aud *Acolo!*

O orchestră militară intona melodia când m-am urcat la bordul vasului *Rochambeau*, la New York. Cel puțin o dată pe zi, când mă plimbam pe punte, tremurând la gândul că ne-am putea întâlni cu un submarin german, asemenea celui care scufundase *Lusitania*, de câte ori zăream un punct negru la orizont, cineva îngâna sau cânta cu glas tare melodia asta. În două rânduri, o infirmieră a Crucii Roșii, mânată de cele mai bune intenții, a dat un scurt spectacol ca să strângă bani pentru soldați; și ce cântec credeți că a cântat cel puțin de trei ori, la fiecare spectacol? *Acolo!*, bineînțeles.

Ce bine ar fi dacă n-aș mai auzi niciodată *Acolo!*

Dacă mi-era dat să-l reîntâlnesc pe Fred după ce se sfârșea războiul, aveam să mă topesc de fericire. Oare?

Pentru că s-ar fi putut să nu-l mai văd niciodată, tot așa cum se putea să nu mai văd pe nici unul dintre cunoscuții mei, inclusiv pe Mary. Gândul la Mary mi-a adus aminte de Hollywood și de tot ce lăsasem în urmă. De tot ce muncisem asudând ca să obțin și la care renunțasem într-o clipă, fără să mă gândesc mai mult decât se gândește o albină la o floare.

Singură pe vas, singură pe întinderea imensă a oceanului, la distanță uriașă de ambele țărmuri, simțeam cum tot curajul mă părăsește, mi se părea că sunt nesăbuită și absurdă. Ce-a fost în capul tău, Frances?

Ce-a fost în capul tău de ți-ai lăsat confortabila căsuță de pe dealurile Hollywoodului ca să dormi împreună cu alte două persoane într-o cabină, pe o navă de transport ce scârțâie din toate încheieturile și ia apă? De-ai renunțat la o carieră spectaculoasă ca să te duci pe câmpul de luptă, unde

mai mult ca sigur că nimeni n-are nevoie de tine? Unde o să te împuște cineva. Sau o să-ți arunce o grenadă ori chiar o bombă în cap. Ai să te bălăcești în noroaie și n-ai să-ți poți schimba hainele. În cursul acestei călătorii, avusesem deja trei alarme de submarin, toate trei false; mi-a stat inima în loc și mâinile îmi tremurau așa de tare, că nici măcar nu mi-am putut lega vesta de salvare, darămite să-mi aduc aminte la ce barcă fusesem repartizată. După ce am izbutit să-mi croiesc drum prin mulțimea de pasageri panicați, am auzit șuierul ascuțit care indica sfârșitul stării de alertă; ușurată, nu-mi doream decât să mă trântesc într-un fotoliu și să beau ceva tare la un restaurant animat, cu orchestră adevărată. Pe vas nu căpătam mai mult decât o înghițitură de whiskey, cerșită de la doctorii militari.

Ce-ar fi *trebuit* să fac, în loc să clocesc gânduri negre, să mă las pradă panicii și să pun la îndoială orice decizie luată vreodată, era să-mi studiez tovarășii de călătorie, să le schițez portretele, să-mi notez toate observațiile. În schimb, eu abia dacă îi vedeam pe tinerii ăștia care făceau pe vitejii, dar tremurau în sinea lor. Le citeam spaima în ochi; îmi dădeam seama, după timpul pe care îl petreceau scriind acasă – la fiecare pas dădeam peste un tânăr soldat aplecat deasupra unei mese, cu stiloul în mână. Cu toții – ca și mine, de altfel – se îndreptau spre ceva necunoscut și neînchipuit. Acel necunoscut se profila amenințător, ne aștepta asemenea unei guri uriașe, căscate, gata să ne devoreze la sfârșitul călătoriei.

Necunoscutul. Era singura constantă din viața mea de acum și vina îmi aparținea în întregime, căci a cui altcuiva să fie? Uf, de ce-mi făceam viața mai grea decât era deja?

Și Fred. Alt exemplu. La ce mi-o fi trebuit să mă îndrăgostesc de un pastor cu frica lui Dumnezeu? Fred întruchipa toate lucrurile de care ar fi trebuit să mă feresc: era credincios și încăpățânat. Venea dintr-o familie înclinată să critice o femeie care muncește, ca să nu mai vorbim de o femeie care lucra în acea Gomoră numită Hollywood. Pe deasupra, mai era și văduv. (Când avea să apară soția lui moartă ca să ne bântuie? Și cât de des?) Și, colac peste pupăză, considera că a face sex înainte de căsătorie e un păcat.

Viitorul alături de Fred era presărat cu obstacole și, dacă aș avea un dram de minte, m-aș pierde în Franța și nu l-aș mai vedea niciodată. Dar, la

gândul că nu l-aș mai întâlni, am văzut negru în fața ochilor. Și dacă era ucis? Mi s-a făcut rău. Cum de se întâmplase așa ceva? Cum de putuse un bărbat pe care îl știam de atât de puțin timp să-mi schimbe în așa măsură imaginea despre lume, încât să nu-mi mai imaginez viața fără el? Pământul întreg, în toată frumusețea și grozăvia lui, nu s-ar mai învârti, dacă Fred Thomson n-ar mai trăi pe el.

— Hei, domnișoară!

Am ridicat privirea. Lângă mine, sprijinit de balustradă, stătea un soldat cu față de copil, cam crispată din cauza ruliului.

— Vă faceți griji din cauza ălor submarine? Alea de le au nemții?

Am zâmbit fără voia mea. Cine-ar fi zis că, gândindu-mă la Fred, uitasem de spaima care nu-mi dădea pace?

— Da, îmi fac. Cu toții ne facem. E firesc.

— Aha, a făcut. S-ar zice că n-avem pace, nu? Submarine în ocean, bombe sau ceva și mai rău pe uscat... ați auzit de gazul pe care îl folosesc acum? Dacă scăpăm de una, ne vine cealaltă de hac. Parcă-ți vine să te agăți de ceva, nu? De ceva solid?

În clipa aceea, am știut de ce vreau să mă agăț, mai mult ca orice. De o persoană anume. Ce nu știam – și ăsta era lucrul cel mai important, miezul chestiunii, factorul crucial – era dacă eu îl *meritam*. Până atunci nu mă gândisem la asta. Enormitatea adevărului m-a șocat, a fost ca un pumn primit în stomac, atât de violent, că am încleștat și mai tare mâinile pe balustradă. Oceanul m-a împrôșcat cu stropi înțepători când am întors capul, evitând privirea băiatului.

— Așa e, am încuviințat în șoaptă și m-am întors înapoi spre el, dar soldatul plecase, lăsându-mă să mă întreb dacă nu cumva îl jignisem.

Până să ajungem în Franța – după ce făcusem un ocol mare, așa că, în loc să acostăm la Bordeaux, cum era planificat, am ajuns la Brest –, mă hotărâsem să renunț la Fred.

Nu-l meritam, pur și simplu. Viața mea personală, după două căsnicii eșuate, era un dezastru; acum venise vremea să plătesc prețul. Meritam succesul în viața profesională, dar nu și fericirea în dragoste – asta ajunsesem să pricep în lungile plimbări făcute prin frig, pe puntea alunecoasă, în timp ce goneam spre necunoscut. Odată luată hotărârea, eram

în sfârșit gata să merg la război; eram pregătită să-mi accept soarta cu conștiința împăcată, eliberată de trecut. Aș putea muri. Aș putea – și mai mult ca sigur că așa va fi – să văd lucruri care mă vor bântui tot restul vieții. Când mă gândeam la fotografiile ridicole în care pozasem la Hollywood, îmbrăcată în uniformă, mă cutremuram și trăgeam nădejde că mă va ierta cineva – nu Dumnezeu, fiindcă nu credeam în el și, desigur, asta era unul dintre motivele pentru care nu eram potrivită pentru Fred, încă un motiv să fac un gest nobil redându-i libertatea. De cum am să ajung la Paris, unde urma să mă alătur unității militare de care aparțineam, am să-i scriu. Și am să pun punct poveștii.

Brest era un oraș cenușiu, acoperit de nori amenințători; ambarcațiunile din docuri erau vopsite în culori mohorâte, probabil ca să nu poată fi detectate de submarinele care stăteau la pândă. Nava noastră era singura din care coborau cohorțe de soldați în uniformă, care nu se duminiseră dacă să se minuneze că trecuseră cu bine oceanul sau să se îngrozească gândindu-se la ce îi aștepta. Oricum, erau cu toții ușurați că scăpaseră nevătămați de primejdiile oceanului; ai fi zis că nava însăși răsuflesc ușurată când am ajuns în port.

Mă luptam cu geanta de voiaj, amintindu-mi de ultima călătorie la New York, împreună cu Mary, de nenumăratele cufere, cutii de pălării și genți pe care le luaserăm cu noi și pe care hamalii se îngrămădeau să le care. Pe când acum, toate cele trebuincioase pentru lunile următoare, poate chiar și mai mult, erau îndesate într-o raniță militară de culoare kaki. Cât despre hamali, nu se zărea nici unul. Aici, noi, femeile, ne purtam singure de grijă. Ba nu, *Acolo!*

În clipa când am pus piciorul pe vas în New York și mi-am spus numele și compania, am fost întâmpinată cu ostilitate.

— Corespondent de război? Vrei să faci filme? Dă-te mai încolo, fetițo, și lasă-i pe soldații adevărați să urce primii, am fost îndrumată de un sergent, care mi-a arătat un taburet. Poți să te așezi acolo și să tricotezi.

Nu mă dusesem acolo ca să tricotez, așa că m-am încăpățânat să rămân pe loc, cu ranița pe umăr, cu toate că mă durea, până când s-a hotărât să mă bifeze pe listă și mi-a dat o cușetă.

— Laolaltă cu femeile, lângă bucătărie, unde vă ie locu'.

— Nu noi te-am rugat să vii, cucoană, mi-au răspuns mârâind mai mulți soldați când le puneam cele mai simple întrebări – unde e sala de mese, la ce oră e cina, la ce barcă de salvare eram distribuită.

După ce ridicasem ancora, de câte ori nu-mi ceruse un soldat să-i coc un cozonac? Să-i cos uniforma ruptă? De câte ori nu-mi întinsese un mop, așteptându-se să curăț murdăria făcută de el? Nu mă luam la hartă cu el, nu făceam o scenă; mă mulțumeam să-i dau înapoi mopul și-mi vedeam de drum. Erau niște tinerei plecați prima oară de acasă ca să meargă la război. Trebuia să fiu înțeleghătoare. Să zâmbesc, să trec mai departe, cu capul în pământ.

Acum, mi-am pus ranița pe umăr, am înșfăcat traista plină cu cărți – Doamne, de ce luasem așa de multe? – și am pornit cu pași mici, odată cu ceilalți, traversând puntea și îndreptându-mă spre marea pasarelă care părea la o distanță uriașă. Eram îmbrâncită, împinsă și sfătuită să mă dau la o parte din calea cuiva, dar îmi mușcam limba și nu ripostam. În jurul meu se înghesuiau bărbați în uniformă care-mi aduceau aminte de Fred. Fred, înalt și sigur pe el, posesiv, deosebit de orice bărbat pe care îl știam. Unde era acum? Undeva, în Franța, cel mai probabil pe un câmp de luptă. Scrisorile lui, masiv cenzurate, nu-mi dăduseră nici o indicație, dar, brusc, m-a cuprins așa o dorință – nu carnală, ci simpla dorință de a-l atinge, ca să mă asigur că e în viață, că e tot al *meu* –, încât m-am poticnit și am căzut peste omul din fața mea.

— Alo, doamnă, uită-te pe unde calci, a bombănit. Femeile! Habar n-am ce cauți aici, în război, dar mai bine ai fi stat acasă, să împletești fulare, să pui murături sau chestii de felul ăsta.

Mi-am îndreptat ranița pe umăr, l-am privit crunt și, pentru prima oară de când mă urcasem pe vas, mi-a sărit muștarul.

— Acasă nu mă ocup cu împletitul fularelor, tinere!

— Nu mai spune! Și ce faci? Mergi la petreceri mondene? Cam așa pari.

— Din întâmplare, scriu scenariile de film.

— Chiar așa? Ia spune, o cunoști pe Mary Pickford sau pe Chaplin?

— Mary Pickford e cea mai bună prietenă a mea. Am surâs triumfătoare văzându-i fața, întâi neîncredătoare, apoi uimită, după care un fel de venerație i s-a citit pe chipul tânăr, prietenos.

— Ce? Nu mai spune! Hei, Joe, ia vino să auzi ceva!

Cât ai clipi, am fost înconjurată de un grup de soldați transformați în băieți: ochii le străluceau și pe față li se lățiseră zâmbete încântate.

— Nu glumești, doamnă, chiar ești amică de-a lui Mary Pickford?

— Ce fel de om e?

— E tot așa de drăguță ca pe ecran?

— Chiar are păr auriu?

— Scrii filme? Pe bune?

— Ia spune unul.

— *Rebecca de la ferma Sunnybrook* am izbutit în cele din urmă să rostesc.

— O! au exclamat mulți dintre ei, așa de mulți, că am izbucnit în râs.

— Ăă... am mers cu nevastă-mea, a recunoscut unul, ursuz, și toți ceilalți au dat din cap. Îi place Mary Pickford. Ce s-ar mai bucura s-o vadă de adevăratelea!

— Poate o să ajungă, într-o bună zi, am spus. Caută-mă la Hollywood când te întorci. Frances Marion. Locotenent Frances Marion.

— Da, să trăiți! Să trăiți, doamnă locotenent!

Cât ai zice pește, ranița mi-a fost luată de pe umăr și am fost escortată cu toată galanteria de câțiva ofițeri la capătul rândului, unde un militar mi-a pus o ștampilă pe pașaport și mi-a examinat cartea de identitate.

— La revedere, băieți! Le-am făcut semn cu mâna noilor mei admiratori, mândră de mine, și de filme, și poate un pic triumfătoare. De câte ori va trebui să aduc vorba de Hollywood ca să am cale liberă? N-aș fi bănuit că va avea atâta efect, însă eram bucuroasă că aflasem.

Apoi mi s-a strâns inima. Unde vor fi mâine băieții ăștia drăguți, fascinați de magia cinematografului?

Auzind o bubuitură în depărtare, m-am ghemuit înainte să-mi dau seama că nu putea fi nici bombă, nici obuz. Eram în Brest, ce naiba! La cel puțin o sută cincizeci de kilometri depărtare de front, deși un avion german ar fi putut arunca bombe chiar și aici, bineînțeles. Acum, că eram la Brest, trebuia să găsesc un mijloc de transport spre Paris, unde urma să fac cunoștință cu ofițerii superiori de la Comisia pentru informare publică. Tocmai scotoceam prin geantă, căutând scrisoarea cu instrucțiuni, când

cineva m-a strigat pe nume.

— Frances! Frances, eram sigur că te gălesc aici!

Am ridicat privirea, nedumerită, m-am uitat în jur și am dat cu ochii de...
Fred.

S-a apropiat, m-a luat în brațe și m-a sărutat cu o patimă cum nu-mi mai fusese dat să cunosc; nu mai era pastorul sobru, ci un soldat înalt, copleșit de bucuria revederii. La rândul meu, îl sărutam răsând și plângând în același timp.

— Fred! Vai, Fred... cum ai... de ce ai... cum naiba?

— Am avut o presimțire. M-a lăsat jos și m-a luat de mână cu blândețea și hotărârea care mă emoționau mereu.

— Am simțit ceva, înțelegi. Regimentul 143 e încartiruit aici, în Brest, și am fost anunțați că azi sosește un vas cu soldați, lucru care nu se întâmplă prea des. Și atunci mi-am zis: „Să vezi că Frances e pe vas“. Și chiar erai. Am știut eu!

— Ai știut! Amețisem și tremuram – de frig ori din altă cauză – strângând în pumn scrisoarea boțită. Simțind că mă lasă genunchii, l-am întrebat: Fred, nu prea... am putea sta jos undeva?

Cu mișcări sigure – of, cum ar fi să rămân tot restul vieții cu bărbatul ăsta, care știa cum să se poarte în orice împrejurare, care se cunoștea pe el însuși și mă cunoștea și pe mine –, Fred a înșfăcat ranița mea cu o mână, pe mine cu cealaltă, și am pornit pe o alee îngustă, până la o bancă așezată într-un colț mai ferit. M-am așezat, mai bine zis m-am prăbușit pe bancă, și, tremurând, am răsuflat ușurată că nu mă făcusem de răs, leșinând ca o domnișoară sclifosită.

— Fred, nu știu ce să spun... În timpul traversării aproape că mă convinsesem singură că nu suntem potriviți unul pentru altul, că trebuie să-ți scriu și să-ți spun că ești prea bun pentru mine, că nu merit... așa ceva. Că nu te merit.

— Aș fi rupt scrisoarea în bucăți, Frances Marion. Și aș fi mers până la capătul pământului ca să te gălesc și să-ți spun ce nătăfleață frumoasă ești.

— M-ai găsit... în harababura asta! Cum? Nu mă duce capul. Știi, dacă aș fi pus întâmplarea asta într-un scenariu, nimeni n-ar fi zis că e adevărată. Dar le-ar fi plăcut, în orice caz. Publicului îi plac poveștile de dragoste, mai

ales cele imposibile. Poate am s-o folosesc într-un scenariu, cine știe? Mă gândesc la un scenariu pentru Mary; joacă rolul unei infirmiere a Crucii Roșii, îndrăgostită de un soldat, dar se jură că va renunța la el din cauza trecutului, apoi el o găsește, cum m-ai găsit tu pe mine, și...

— Frances, uf, Frances! a izbucnit Fred în râs, așa de exuberant, că mai mulți soldați s-au întors să vadă ce se întâmplă. De-asta te iubesc! N-ai odihnă, mintea ta merge fără oprire, mereu scornește câte ceva. Dar hai să lămurim un lucru, draga mea. Te rog să nu folosești ceea ni se întâmplă nouă în scenariile tale. Ce-i al nostru e sfânt. Înțeleg că o să fiu nevoit să te împart cu Hollywoodul și cu Mary. Dar ce e între noi, în fiecare zi, în fiecare minut, e doar al nostru. Promiți?

— Da, dragul meu, am răspuns îmbujorându-mă. Nu mai vorbisem așa de serios cu nimeni și, mai ales, nu mai spuseseam cuiva „dragul meu“. Pe de altă parte, înțelegeam. Un bărbat atât de sigur pe el cum era Fred își putea permite să facă compromisuri în situații în care alții, mai prejos decât el, nu erau în stare. De fapt, un bărbat ca Fred era discret din fire, mai ales în chestiuni sentimentale. Aveam să-i respect dorința; o să onorez iubirea noastră, o s-o sfințesc cu tăcerea mea. Voi trage întotdeauna o linie între viața personală și muncă. Iar viața personală va fi mai importantă decât munca, m-am jurat. Sigur că n-am să renunț niciodată la cariera mea, nici măcar pentru Fred, dar asta nu era greu, fiindcă știam că nu-mi va cere niciodată așa ceva. Dar, ca să ai o căsnicie reușită, trebuie s-o pui pe primul loc; era prima oară când înțelegeam ceva ce nu voisem să văd la primele încercări, soldate cu eșec.

— Și acum? Eram fericită. Fiindcă stăteam lângă... locotenentul *meu*, al meu, în acea zi cenușie, sub streășina șiroind de ploaie a unei barăci încropite din foi de tablă.

— Acum fiecare duce la bun sfârșit ce are de făcut.

Am coborât cu picioarele pe pământ. Gândul că va trebui să-mi iau din nou rămas-bun de la Fred, după această întâlnire neașteptată, *sfântă*, aproape că mă doboră. Dar n-am vrut să las să se vadă.

— Când pleci?

— Pe front? Cine știe? Pot să-mi iau permisie să vin după tine la Paris o zi sau două, dar pe urmă trebuie să mă prezint la unitate. Tu când pleci?

— Cine știe?

Am râs amândoi. Eram fericiți.

— Pesemne că m-am îndrăgostit de o sufragetă. O sufragetă militantă.

— Am eu o bănuială, cum că, în sinea ta, admiri sufragetele.

Fred a râs în hohote.

— Să nu-i spui maică-mii, dar, Domnul mi-e martor, chiar le admir. Mai ales dacă au ochi albaștri, nas cârn și le merge mintea fără încetare.

— De ce, Fred? De-abia acum îmi dădeam seama de puținul timp pe care-l aveam de petrecut împreună și de grozăvia a ceea ce ne aștepta. De ce eu? l-am întrebat, dornică să capăt un răspuns la întrebări pe care nu îndrăznisem să mi le pun. Dacă e să cântărim lucrurile, mai diferiți decât suntem noi nu se poate. Nu sunt potrivită pentru tine. Tu nu ești potrivit pentru mine. Așa că, de ce? De ce eu?

— Din cauza pantofilor tăi.

— Poftim? am întrebat nedumerită, fără să înțeleg. Pantofii mei?

— Da, pantofii tăi, a repetat Fred cu un zâmbet sigur de el, care ar fi părut obraznic pe fața altcuiva. Când ne-am văzut la spital, bareta unuia din pantofii tăi era desfăcută. Îmi dădeam seama că te enerva, fiindcă tot încercai să-ți ascunzi piciorul în spatele celuiilalt, de câteva ori ai fost cât pe ce să te apleci și s-o prinzi, dar te-ai stăpânit. Se vedea de la o poștă că ți-e greu, dar te-ai abținut, cred că te gândeai că o doamnă n-ar face așa ceva. De asta te-am îndrăgit: pentru stăpânirea de sine, pentru feminitatea ta, pentru cum te scotea din sărite un lucru mărunț, dar n-ai cedat.

— N-am știut că ai observat! Aș fi intrat în pământ de rușine dacă aș fi știut. Voiam să fiu perfectă în ochii tăi, pentru că tu însuși erai perfect! Chiar și într-un pat de spital, semănai cu un zeu grec, nu-ți păsa câtuși de puțin că erai în halat de spital, pe când eu arătam ca scoasă din cutie.

— Acum e rândul tău. De ce eu?

— Pentru că... Dintr-odată m-am intimidat și am întors capul. În jurul nostru era un haos; soldații tropăiau, strigau, târau ranițe și cufere, camioanele claxonau, sirenele șuierau, cineva cânta afurisitul ăla de *Acolo!* la acordeon. N-aș fi vrut să-i amintesc lui Fred trecutul meu; era de ajuns că știa și nu-i păsa. Însă avea dreptul la un răspuns. Fiindcă nu semeni cu nici un bărbat pe care îl cunosc. Și fiindcă, pentru prima oară în viață, nu mi se

pare că ar trebui să renunț la o parte din mine ca să te iubesc. Sau ca să fiu iubită de tine.

— Ce discurs frumos, Miss Marion! a spus Fred pe un ton serios, cu toate că avea o sclipire jucăușă în ochi. Te superi dacă am să-l folosesc într-un film?

— Of, am exclamat lăsând capul în piept. Îți promit, Fred, n-am să fac niciodată așa ceva. N-am să mă folosesc niciodată de ce-mi spui sau de ce se întâmplă între noi. Promit.

— Știi că-mi place că ai o carieră, nu? Îmi place că ai o identitate a ta, separat de mine. Prima mea soție – Laura – era... cum să spun... Fred s-a poticnit și eu m-am pregătit pentru ce-i mai rău. Abia dacă îmi vorbise de soția lui moartă și nici nu știu dacă doream să-l aud vorbind despre ea, cu toate că mă rodeau curiozitatea și, cu rușine recunosc, gelozia. Laura era frumoasă. Fragilă. Delicată. O ființă minunată, pe dinafară și pe dinăuntru. Numai că întreaga ei viață era legată de mine, de faptul că era soția unui pastor... Mă cam înăbușea. Nu-mi stă în fire să aduc problemele de la serviciu acasă; căminul trebuie să fie un refugiu în fața vitregiilor vieții. Dar în ochii Laurei, nu eram decât un pastor. Doar rareori mă vedea pe mine, Fred, așa cum sunt. Să nu mă înțelegi greșit. Am iubit-o. Plâng și acum după ea. Aș vrea să știi toate astea.

— Sigur, i-am zis, luându-l de mână. Dacă nu mi-ai fi spus, aș fi avut îndoieli în privința ta. Dar nu am. Nici o umbră de îndoială.

— Bine. Fred m-a ajutat să mă ridic, punând capăt mărturisirilor noastre. M-am uitat la ceas. Era aproape trei după-amiaza, iar eu trebuia să fiu la Paris în seara aceea. Mai eram și obosită, încât abia mă țineam pe picioare. Pe vas, nu dormisem ca lumea de teamă să nu fim aruncați în aer de o torpilă (dormeam îmbrăcați, pentru eventualitatea că am fi obligați să abandonăm vasul în toiul nopții). În cabina minusculă nu era aer; pe deasupra, colegile mele de cameră sforăiau. Și, peste toate, stomacul îmi era tot timpul strâns ghem la gândul că mă îndrept spre necunoscut.

Faptul că-l văzusem pe Fred mi-a mai liniștit temerile, cel puțin pentru moment. Tânjeam să fac o baie bună, în cadă, în loc să mă spăl la chiuvetă, și să dorm într-un pat adevărat, nu pe un prici îngust. M-am ridicat și, mână în mână cu iubitul meu, mi-am croit drum printre ființele aduse de ocean pe

țărml francez. Soldați americani, cu toții. Gata să meargă la război.

Eram și eu unul dintre ei. Singura femeie care înota împotriva curentului, într-un fluviu de bărbați.

Mai târziu, singurul lucru despre care mi-am permis să scriu ori să vorbesc la modul serios au fost pantofii.

Era surprinzător, recunosc. Venisem pe front dintr-o serie de motive, unul fiind, ca să spun cu mâna pe inimă, că doream să câștig experiență, o experiență pe care s-o pun în scris. La urma urmelor, asta fac scriitorii: trăiesc și scriu despre cele trăite.

Dar, într-o viață consacrată scrisului – am așternut pe hârtie scenarii, am scris cărți despre filme, romane, eseuri și articole de presă –, n-am povestit niciodată despre război sau despre timpul petrecut în Franța. Cel puțin nu ceva semnificativ.

Sigur, povesteam cât de surprinsă am fost să-i văd pe soldații americani urmărind cu nesaț filmele proiectate în barăcile lor, pe cearșafuri uriașe; să constat cât de populare erau filmele, cum aveau puterea de a amuza, de a liniști cugete tulburate, de a aduce alinare inimilor rănite și de a vindeca suferințele trupului. Spre uimirea mea, marii preferați ai soldaților erau Doug și Charlie Chaplin, nicidecum Mary Pickford. Dar, evident, erau bărbați. Infanteriști.

Râdeam și mă distram pe seama francezei mele însăilate și a încercărilor de a o vorbi, sortite rând pe rând eșecului. Povesteam cât de încântată am fost de popularitatea de care se bucura Fred în rândurile acestor bărbați, când am ajuns la Paris. La Hollywood eu eram cea care se bucura de celebritate; e drept, nu mă puteam compara cu Mary, dar totuși eram cunoscută și, mai important, oamenii doreau să stea de vorbă cu mine. La Paris însă, puzderie de bărbați se înghesuiau să-l vadă pe Fred Thomson, marele sportiv, și să-i strângă mâna.

Îi scriam lui Mary despre greutățile de care mă loveam tot timpul din cauza bărbaților, fie că erau ofițeri ori soldați. Războinici care aveau impresia că prezența unei femei în mijlocul lor era o aberație a naturii. Bărbați care, fără nici o reținere, puneau sub semnul întrebării misiunea mea, inteligența, până și feminitatea mea. Bărbați care își închipuiau că venisem acolo cu un singur gând.

— Hei, frumoaso, vino în camera mea la ora zece! a strigat după mine un doctor pe holul unui spital militar, după ce m-a măsurat scurt din priviri. Am să-ți dau ce ai venit să cauți pe-aici.

Bărbați care se întunecau la față de mânie, ba chiar se comportau amenințător – un infirmier m-a îmbrâncit, izbindu-mă de perete, când i-am explicat, pe un ton obraznic, că el nu făcea parte din îndatoririle mele de serviciu; din fericire, până să apuce să mai facă ceva, de după colț au apărut câțiva ofițeri.

Nu eram singura femeie cu care se purtau astfel, de aceea aveam cea mai profundă admirație pentru femeile întâlnite în Franța, în special infirmierele. Abia așteptam să scriu despre ele, să le spun poveștile, chiar dacă nu eram în stare să-mi scriu propria poveste. Mă simțeam privilegiată să fiu martoră și părtașă la sacrificiile lor, să văd cum le privesc cei răniți, cu lumină și evlavie în ochi, nu ca pe niște femei care le alinau suferințele, ci ca pe niște sfinte, întruchipări ale ideii de femeie – fecioară, mamă, logodnică, iubită, Eva însăși.

După ce mi-am luat plângând la revedere de la Fred, agățându-mă de el până în ultimul moment și simțind că pământul s-a oprit în loc atunci când s-a îndepărtat de mine, m-am șters la ochi, m-am pudrat și m-am prezentat la unitatea mea. Aici, mi s-au dat un bidon și o centură cu buzunare; un cameraman, Harry Thorpe, și un regizor, Wesley Ruggles, au fost desemnați să lucreze cu mine și, împreună, ne-am apucat să immortalizăm pe peliculă aceste femei extraordinare. Nu erau numai infirmiere, ci și femei care mergeau pe bicicletă să ducă telegrame celor din linia întâi. Femei care munceau la cantină. Femei care proiectau filme pentru soldați. Eu și echipa mea făceam naveta între Paris și front – nu aveam voie să ne apropiem de tranșee, doar cel mult să mergem până la spitalele de campanie – și le filmam pe aceste femei care alinau dureri, râdeau sau scriau scrisori. Acopereau cadavrele cu cearșafuri. Se ocupau de înmormântări. Strângeau obiectele personale în cutii mici și le trimiteau acasă – un gest în care puneau atâta suflet, indiferent cât de ocupate erau, cât de puțin dormiseră sau mâncaseră în ultimele treizeci și șase de ore. Și, negreșit, adăugau un bilet scris de mână, inventând o relație personală cu soldatul decedat, așa încât familia îndurerată să nu creadă că fiul ori soțul lor murise singur.

Am filmat ororile războiului încercând să le privesc așa cum erau, străduindu-mă să nu mă las prinsă emoțional în acele situații. Cumva, aparatul de filmat mă apăra de o implicare personală – cel puțin așa îmi spuneam în sinea mea. Dacă o întâmplare mă impresiona profund, bunăoară drama soldatului care, până să moară din cauza rănilor căpătate, a plâns ore în șir pentru că nu avea pe nimeni acasă care să-și amintească de el, izbuteam cum, necum să-mi înăbuș plânsul și mă refugiam în muncă, prefăcându-mă că filmez o scenă cu actori, după scenariul scris de mine, și că puteam striga „Stop!“ când se termina. Mă ajuta, și încă destul de mult, să-mi închipui că sunt pe platoul de filmare, și nu pe un câmp de bătălie adevărat.

În schimb, noaptea, când eram singură în cămăruța mea de hotel sau în vreun cort, dacă rămâneam pe front, plângeam pe tăcute ca să nu tulbur somnul cuiva.

Căutam tot timpul imagini, încercând să privesc lucrurile care mă înconjurau ca și cum eram într-o sală de cinema, unde singurele sunete sunt acordurile pianului. Imaginile erau *totul*. Noroiul, cicatricile, mulți dintre bărbați bandajați la ochi din cauza gazului; bărbați și femei de-a valma, luptându-se, suferind, până ce genul nu mai avea importanță, cel puțin pe linia frontului, cea adevărată. Erau cu toții oameni, prizonieri în iad. Cu toate astea, izbuteau să schițeze un zâmbet când vedeau aparatul de filmat întorcându-se spre ei. Nu mă puteam obișnui să văd ce efect avea aparatul asupra oamenilor, chiar și asupra celor care sufereau: îi preschimba pe toți în aspiranți la statutul de vedete de cinema. În special soldații se prosteau imitându-l pe vagabondul lui Chaplin; țineau arătătoarele sub nas în chip de mustață, din puști își făceau bastoane și eu mă minunam din nou de cât de universală era lumea mea, de modul cum ceea ce făceam într-un studio din Hollywood ajungea pe celălalt țărm al oceanului, pe câmpurile de luptă din Franța.

Ceea ce eu și echipa mea nu puteam reda în film, un amănunt nicidecum mai puțin important sau înspăimântător, erau sunetele. Hohotele de plâns, rugămințile, vaietele disperate, apoi tăcerile mohorâte, resemnate. Clinchetul neîncetat al instrumentelor mânjite de sânge în tăvițele de metal de pe mesele de operație din spitale; zgomotul îmi răsuna în urechi până și

noaptea, când eram departe de saloane. Scrâșnetul neconținut al pietrișului sub tălpile bocancilor. Muzica acordeoanelor, auzită la fiecare colț de stradă, în orice cafenea sau cantină din Paris. Râsetele ascuțite, disperate, care izburneau acolo, niciodată pe front. Zumzetul neîntrerupt al vocilor; întotdeauna era cineva care avea ceva de spus, dădea ordine, cerea ceva sau implora. Nicăieri, în afară de Paris, n-am auzit vreun ciripit de pasăre.

Iar mirosurile... n-am să le pot uita în veci. Dar cum să descrii un miros? Cum să explici că te face să lacrimezi sau că-ți întoarce stomacul pe dos și ești nevoit să te ferești, ducând mâna la nas? Duhoarea noroiului amestecat cu murdărie și mucegai, grea în cel mai bun caz, altminteri înțepătoare ca un acid. Mirosul iute al antisepticelor, care îți ardea sinusurile. Cum să descrii mirosul cangrenei? Nici măcar nu încercam, fiindcă nu voiam să mi-l amintesc.

Transpirația – ba nu, Fran, „transpirație“ e un cuvânt pedant. Sudoare. Putoare. Învăluia trupurile, grea, până când unii ajungeau să nici nu le mai pese; uneori o simțeam și pe trupul meu, atunci când nu prea apucam să fac baie. Mulți se îmbolnăveau de așa-numitul picior de tranșee, și aceste cazuri se dovedeau a fi cele mai rele. Odată am asistat la o operație de chirurgie reparatorie, în cursul căreia unui pacient i-a fost tăiat scalpul aproape în întregime și i-am văzut creierul, cenușiu, nu rozaliu, așa cum mi-l închipuisem. Însă nimic nu se putea compara cu nenumăratele cazuri de picior de tranșee; carnea se desprindea de pe os cu un sunet umed, flasc, iar mirosul de putreziciune era așa de respingător, că nici un parfum nu i-ar putea șterge amintirea. Câmpurile de bătaie, cu movilele proaspete abia acoperite cu noroi și crucile încropite în grabă și înfipite în pământ asemenea acelor într-o pălărie murdară, aveau un miros anume, dulceag. Cineva mi-a explicat că așa miros stârvurile după ce se încheie procesul inițial de descompunere. Nu cred că doream să aflu care era motivul, dar i-am mulțumit oricum tânărului infirmier.

Scrisorile mele – către Mary, Charlotte, Adela și Bess, către prietene precum Hedda Hopper și Marie Dressler, către o fată cu care făcusem de curând cunoștință, scriitoarea Mary Roberts Rinehart, și ea tot corespondent de război în Franța, și către Elsie, datorită căreia mă aflam aici, dar cu care nu m-am întâlnit nici măcar o dată – erau în mare parte vesele și autocritice;

citindu-le, ai fi zis că trăiam aventura vieții mele.

Când în sfârșit m-am hotărât să le vorbesc despre cea mai grea încercare prin care am trecut vreodată, cea mai mare aventură – datorită căreia am ajuns pe prima pagina a ziarelor, fiind prima femeie din armata Aliaților care a trecut linia frontului în teritoriul inamic –, abia atunci mi-am permis să vorbesc despre pantof.

S-a întâmplat la scurtă vreme după ce Mary mi-a trimis o scrisoare. „Psst! Umblă vorba prin studiouri că n-o să mai fie filme de genul «Ucideți-i pe nemți!»” Și eu simțeam că se schimbase ceva. Dintr-odată, oamenii zâmbeau mai mult. Nu se dădeau în lături de la câte o glumă. Prin urmare, războiul se apropia de sfârșit. Cam pe la vremea aceea am primit ordin să mă duc pe front și să mă alătur Diviziei de comunicații militare și Crucii Roșii, care intrau în Germania după retragerea armatei germane, ca să îngrijească răniții americani abandonți în spitalele militare.

În după-amiaza aceea am întârziat. Am ajuns cu sufletul la gură la locul de întâlnire cu convoiul în Paris și am aflat că plecase deja, cu Wes, și Hary, și aparatura de filmare. Vehiculele rămase erau pline cu doctori, infirmiere și aparatură medicală.

— Ce mă fac? am strigat către un tânăr caporal care trimitea mașinile spre destinație după ce le verifica pe o listă.

— Ce misiune aveți?

— Corespondent de război. Filmez acțiunile Diviziei de comunicații și ale Crucii Roșii.

— Filmați? s-a mirat caporalul clătinând din cap. Nu este loc. Sfatul meu e să faceți cale întoarsă. Rămâneți în Paris și oferiți-vă o cină bună, caldă, și o baie cu spumă.

— Nici vorbă! Mi s-a urcat sângele la cap și l-am fulgerat cu privirea. Ce enervant, să fiu înconjurată tot timpul de băieți cu zece ani mai tineri! Am o misiune de dus la bun sfârșit. În viața mea n-am făcut „cale întoarsă”, caporale, și n-am de gând să încep tocmai acum.

Băiatul a oftat, s-a frecat la ochi și a ridicat din umeri.

— Cum doriți. Găsiți-vă un loc în camionul de colo. Dar să știți c-o să vă zdruncine.

— Perfect. Am înșfăcat geanta de voiaj, în care pusesem un rând de haine

de schimb, o periută de dinți, un pieptene, câteva ace de păr și cam atât, și m-am așezat pe singurul loc liber, alături de șoferul unui camion de transport, care mi-a aruncat o privire scurtă și a zis:

— Fir-aș al naibii!

— Și eu te salut, sergent.

Cu un oftat exploziv, șoferul a băgat mașina în viteză și am plecat cu o hurducătură zdravănă. Nu știam unde merge și nici n-am întrebat. Știam doar că am să fiu mai aproape de Germania decât fusesem vreodată și m-am înfiorat. Până atunci nu mai văzusem un neamț. Gândul că am să dau ochii cu unul sau cu mai mulți mă entuziasma, dar mă și îngrozea.

În mână strângeam scrisoarea abia primită de la Fred, motivul întârzierii mele din acea dimineață. „Iubito, în sfârșit mergem pe front. Ura! Încearcă să nu-ți faci griji – deși știi că n-are rost să te rog așa ceva. N-am să pătesc nimic, sunt convins că vom fi cruțați, atât eu, cât și oamenii mei, cu toate că nu-mi pot închipui care să fie scopul cel nobil. Știu doar că sunt emoționat și mândru că, până la urmă, mi se cere să-mi fac datoria, după ce atâția alții și-au făcut-o pe a lor. Și mai știu că am să mă întorc la tine, încă și mai emoționat și mai mândru să fiu al tău pentru tot restul vieții mele.“

Carevasăzică pleca! În tot timpul ăsta, cât mă repezeam până la Paris și înapoi, fără să am vreodată impresia că mi-e viața în primejdie, în afară de o dată, când un raid aerian a făcut praf mai multe clădiri la doar câteva sute de metri de hotelul meu, mă bucuram în sinea mea că Fred și regimentul 143 rămăseseră la Brest. Fred, în schimb, nu se bucura. Răspundeam cu înțelegere la scrisorile care îi trădau iritarea crescândă, însă nu i-am mărturisit niciodată cât de recunoscătoare eram sorții să-l știu în siguranță. Nu poți spune așa ceva unui soldat care încă n-a ajuns pe front.

Dar acum pleca pe front, nu se știe unde anume, cu siguranță înaintând mai mult pe teritoriul german decât o făcusem eu. Din ce am putut scoate, mai de voie, mai de nevoie, de la sergentul care conducea camionul, ne îndreptam spre Luxemburg, fiindcă pe frontul de vest, care se dezintegra rapid, erau breșe imense. În cele din urmă, spaima care stătuse la pândă în străfundurile minții mele se trezise la viață; Fred și cu mine ne îndreptam amândoi spre primejdie – el, spre una mai mare. Totul era real, nu ca-n filme.

Camionul își continua drumul hurducându-se, iar eu am renunțat să mai încerc să-l fac pe taciturnul sergent să vorbească. M-am hotărât să trag un pui de somn și chiar am reușit, cu capul proptit de geanta de voiaj. M-am trezit însă când șleaurile de pe drumul plin de noroi s-au adâncit și au început să se întretaie, simțindu-mă aruncată încolo și încioace prin cabina camionului.

— Verdun, m-a anunțat sergentul și a scuipat afară pe fereastră. Uită-te.

În față se vedeau focuri arzând de-a lungul drumului, pe ambele părți.

— Ce-i asta? Credeam că luptele au luat sfârșit.

— Ca să gonească nenorociții de șobolani, cucoană. Locul ăsta, și toate blestematele alea de câmpuri de bătaie, colcăie de șobolani. Ai dracu', trag la hoituri!

Mi s-a întors stomacul pe dos și mi-am adus aminte că nu mâncasem de cu o seară înainte, ceea ce era bine. Deocamdată.

Camionul se legăna, osiile scrâșneau, în față și în urma noastră erau alte zeci de camioane care se opinteau să avanseze, cu motoarele gemând și horcăind. Însă de ambele părți ale drumului, pe cât vedeam dincolo de flăcările pâlpâitoare, se întindea pustiul și domnea o tăcere înspăimântătoare. Vehicule abandonate, zidurile unei catedrale bombardate profilându-se pe cerul roșiatic al asfințitului. Din case nu mai rămăseseră decât temelile. Grămezi imense de moloz, maldăre de resturi din care ieșeau colți ascuțiți de metal și de lemn. Pe o frânghie de rufe atârna o fustă, murdară, dar rămasă intactă, ca prin minune. Grădini în care legumele putrezeau, neculese. Copaci fără frunze întindeau spre cer ramuri răsucite, asemenea unor degete rugătoare. Un fierăstrău zăcea părăsit într-un parc unde nu mai rămăsese nici un arbore.

Chiar în față erau tranșeele, și aproape ajunsesem la ele când am văzut pantoful. Un pantofior roșu de copil, ieșind dintr-un morman de cărămizi și moloz. Un pantof imposibil de mic; nici nu-mi puteam închipui piciorușul pe care se potrivise.

Nu era greu să-mi închipui ce se alesese de copilul care purtase acel pantof ce, odată, alergase și sărise, dansase și țopăise, se legănase inocent de la înălțimea unui scaun prea mare pentru purtătorul lui. Nu era greu să mă gândesc la ce se întâmplase cu celălalt pantof, să-mi imaginez forța care

îl izbise, despărțindu-l de perechea lui. Mult prea ușor, de-a dreptul sfâșietor. M-a cuprins un tremur și, ca să nu mă pun pe plâns, am început să respir adânc, cu toate că nu mi-am putut înăbuși un hohot.

Așa era războiul. Nicidecum o imagine frumoasă, pusă în scenă de D.W. Griffith. Mi-am adus aminte cum mă lăsase cu gura căscată realismul scenelor de luptă din *Nașterea unei națiuni*. Ce naivă fusesem! Acela nu era realism, ci niște viniete artistic regizate, compuse, luminate și încadrate cu mare grijă. Și nici măcar Griffith nu avusese curajul să arate în film un pantof de copil căzut pe câmpul de bătaie.

Asta ar fi trebuit să filmez, nu să mă mărginesc la femeile din spatele frontului. Sigur, și ele erau importante, poveștile lor aveau însemnătate. Dar poate că și mai importante erau femeile prinse în focul bătăliei fără voia lor; femei care se luptau să trăiască, să-și hrănească familiile, să-și crească fiii și care se trezeau că războiul le bate la ușă. Pe ele cine le filma?

Dar unde să le găsești acum? Nici măcar nu știam unde să le caut. Nu aveam puterea să scormonesc cu mâinile goale prin mormanele de moloz, iar acum aproape ieșisem din oraș, treceam printre tranșeele goale, și mirosul acela grețos domnea peste tot. Stăteam dreaptă, nemișcată, alături de sergentul care nu părea să vadă nimic dincolo de focuri. Își concentra atenția doar asupra drumului din fața lui.

Am continuat să înaintăm printre hârtoape, sub o ploaie pornită pe neașteptate, până când camionul s-a zgâlțâit amenințător, atât de tare, că m-am izbit cu capul de ușă.

— Băga-mi-aș picioarele în ștoarfa asta de camion!

Pe de o parte, mi-a părut bine că nu și-a bătut capul să-și controleze limbajul; nu părea să se sinchisească de mine, așa că, măcar de data asta, nu mi-a adus aminte că sunt femeie. Strigând mai departe înjurături tot mai înflorite, a izbutit să tragă mașina care abia se mai mișca pe marginea drumului, așa încât cei din spate să poată trece. Și ne-am trezit singuri pe drum, înconjurați de tranșeele terifiante. Se lăsa seara. Și ploua cu găleata.

Urmând exemplul sergentului spurcat la gură, m-am dat jos din camion și pe dată m-am afundat în noroi până la genunchi. M-am cutremurat când fusta și ciorapii mi s-au lipit de piele, ca o compresă rece. N-aveam ce face decât să înot prin noroi până în partea cealaltă a camionului, pe marginea

drumului, unde sergentul stătea în patru labe și se chiora la burta mașinii.

— S-a rupt osia, mama mă-sii, arză-o-ar focul!

— Și asta ce înseamnă?

— Înseamnă că stăm dracului aici până vine alt nevolnic să ne ia și pe noi.

— Și când o să vină? am întrebat uitându-mă în sus și în jos pe drumul desfundat; se lăsa întunericul și nici urmă de camion.

— Dracu' să mă ia dacă știu, cucoană.

— Mda, am zis netezindu-mi părul încâlcit și căutând o soluție. Plec pe jos. Nu vreau să aștept, pentru că s-ar putea să mă pierd de echipă.

— Ei, pe naiba!

— Cât mai e până în Luxemburg? am întrebat tropăind deja prin noroi în fața camionului.

— Mulți kilometri, ce mă-sa! Cel puțin două ore cu camionul, dacă nu trei.

— Știi ce, eu merg mai repede decât camionul ăsta, am zis și mi-am luat geanta de voiaj din cabină. Mai mult ca sigur că am să prind pe cineva din urmă la un moment dat.

— Vezi să nu! a făcut sergentul rânjind.

Niciodată nu mă mai simțisem așa de mică și de neajutorată. Omul ăsta avea picioarele groase ca niște bușteni, barba nerasă și, cu toate că nu avea un aer amenințător, era puternic și înalt, mult mai înalt ca mine.

— Ai să prinzi pe cineva din urmă, draguță. Poate vreun nemernic mai răuvoitor decât unu' ca mine.

— Nemții s-au retras, nu? Încercam să-l conving pe șofer, dar și pe mine însămi. De ce mă apucase dorința asta nesănătoasă de a merge pe jos, indiferent de riscuri, n-aș putea spune. Știam doar că am o misiune și voiam s-o duc la bun sfârșit. Fiindcă era de datoria mea. Pentru că, spre deosebire de copilul al cărui pantof rămăsese printre ruine, stătea în puterea mea s-o duc la îndeplinire. Aveam picioare puternice, plămâni buni, inima îmi bătea cum trebuie. Eram vie. Voiam să plec pentru că, în cazul în care aș fi rămas aici, pe această câmpie a morții, mi se părea că aș chema moartea. Ai ceva de mâncare? am întrebat, ridicându-mi gulerul hainei ca să nu mi se scurgă ploaia înghețată pe spate. Bomboane, un măr, orice, am stăruit, simțind că

am o gaură în stomac.

— Uite. Bărbatul a băgat mâna în buzunar și mi-a întins o bucată de pastramă – m-am ferit să întreb de ce era. La ultimul spital de campanie unde fusesem, un bucătar mai inventiv vânduse pastramă de șobolan soldaților. Ești sărită de pe fix, să știi. Cu ce naiba îți câștigi traiu' în State?

— Scriu... în fine, nu contează. Era prima oară când nu conta, într-adevăr. Nu eram mândră de ce făceam și nici nu avea importanță. Nimic din ce făceam noi acasă nu avea importanță. Doar gândul la Hollywood îmi dădea senzația că mi-e capul plin cu licurici. Hollywoodul era un loc fantastic și inaccesibil, la fel de efemer ca prelata sfâșiată ce acoperea partea din spate a camionului. Singurul lucru care conta și era real îl reprezenta acest drum, acest moment, acest infern dantesc cufundat în întunericul nopții.

— Atunci du-te, dar fă bine și nu ieși de pe drum. Dacă se ivește vreun băiat, am să-i spun să te caute, că de nu, și-a luat-o de la mine. Ce femeie țicnită! a mormăit, dar mi-a întins mâna murdară de noroi și i-am strâns-o cu hotărâre.

Am mușcat din bucata de pastramă – era așa de tare, că a fost cât pe ce să-mi las dinții în ea – și am început s-o mestec încet, ca să dureze cât mai mult, delectându-mă cu zeama care mi se prelingea în stomacul gol și nădăjduind că va rămâne acolo, fiindcă aveam nevoie de hrană. Pe urmă, m-am pus în mișcare, ținându-mă pe marginea drumului, unde creșteau smocuri de iarbă și înaintam mai ușor.

Cu cât mă îndepărtam de camion, liniștea din jur era tot mai amenințătoare. Chiar simțeam lipsa înjurăturilor colorate ale sergentului. Mă miram că nu se aude nici un cântec de pasăre, dar mi-am luat seama. Se înnoptase, și păsările nu cântă noaptea.

Turna cu găleata, așa că m-am lăsat în voia ploii, prea obosită ca să mă lupt cu ea. Curgea peste mine, udându-mi hainele până la piele, pătrunzând prin caschetă până la păr și îngreunându-mi mersul. N-a trecut mult și am acceptat ploaia și frigul care mă pătrundea până la oase și îmi făcea dinții să clănțanească ca parte a unei noi realități. Tot așa cum acceptasem tranșeele, molozul și crucile care apăreau când și când din întuneric, pământul pustiit și răscolit parcă fusese arat în așteptarea unor semințe care nu aveau să vină

niciodată.

Nu m-am oprit din drum. Ciorapii de lână îmi erau îmbibați de apă. Ploaia mi se scurgea direct în ghete, așa că pleoscăiam la fiecare pas. Durerea a început să mă înțepe în șolduri. Tremuram așa de tare, încât nu credeam că am să mă mai pot opri vreodată. Terminasem de mult bucata de pastramă și începeam să mă întreb cât mai e până se crapă de ziuă. Până atunci voi fi ajuns în Luxemburg, de bună seamă.

La un moment dat, am auzit pași în urma mea și mi s-a făcut pielea de găină. N-am țipat, ci m-am întors încet. Am dat cu ochii de un câine, care stătea gâfâind alături de mine. Nu mai aveam nimic să-i dau, chiar dacă mă durea inima văzând animalul înfometat, plin de noroi. M-a podidit plânsul, cum nu mi se întâmplase când dădusem peste pantofiorul de copil, și m-am blestemat că mâncasem toată pastrama. Nici eu nu știu de ce, am luat o piatră și am aruncat-o în câine.

— Marș! Pleacă de aici! N-am nimic să-ți dau!

Bietul animal a schelălăit de durere și a dispărut în întunericul fetid.

Am știut atunci că nici despre asta nu puteam scrie și m-am întrebat din nou de ce venisem dacă nu voiam să povestesc despre lucrurile cât se poate de reale care se petreceau în jurul meu: durerea și disperarea, pustiul vibrând de ecouri, moartea însăși.

În timp ce mă târam pe drumul înnoroiț care părea să nu se mai sfârșească, gândul mi-a fugit la Mickey, la Mary și Charlotte, la toți cei pe care îi lăsasem acasă, în Hollywood. Of, dacă aș putea fi acolo, lângă ei, n-aș mai pleca niciodată, în ruptul capului! Așa că, vrând să mă desprind de realitatea cu care mă luptam – duhoarea dulceagă a morții care domnea peste toate, pătrunzându-mi până la pielea udă de ploaie –, m-am apucat să imaginez scenarii pentru comedii. Poate ceva cu Mary și o maimuțică, un film despre un circ. Mickey ar fi reușită să scoată ceva grozav din asta. Se pricepea ca nimeni altul la scene de atmosferă, scene cu mulți figuranți în fundal – copii cu vată de zahăr pe băț, elefanți, clovni pe biciclete minuscule... Mary putea fi frumoasa dansatoare pe sârmă, în vârstă de vreo doisprezece ani, care fusese răpită când era doar un bebeluș de proprietarul circului, un om fără suflet, și care crescuse în mediul sărăcăcios, dar primitiv al circului, printre artiștii care o iubeau și se străduiau s-o apere de

proprietarul cel hain, făcând-o să-i îndrăgească. Într-o bună zi, părinții ei adevărați, care încă mai plângeau după ea, îi văd poza pe afișul circului și...

Am tresărit la zgomotul strident al unui claxon. M-am întors gâfâind speriată, gata să cad din picioare. M-au orbit farurile unei mașini care a oprit scrâșnind din frâne; șoferul mă văzuse dând disperată din brațe. Am închis ochii, așteptând să mă izbească...

Ceea ce nu s-a întâmplat. Când am deschis ochii, am văzut că mașina oprise la vreun metru distanță. Am răsuflat ușurată, deși tremuram ca frunza. Mașina avea o stea pe parbriz, semn că aparținea unui general din armata Statelor Unite.

— Ce Dumnezeu caută o americană pe drumul ăsta? s-a auzit o voce enervată din Cadillacul verzui, model creat special pentru armata americană.

În timp ce scotoceam grăbită prin geantă, căutându-mi actele de identitate și permisul de liberă trecere, am încercat să zăresc cine se află în mașină, însă nu l-am putut vedea decât pe șofer, un locotenent, care se îndrepta acum spre mine, cu o expresie șocată și furioasă.

— Uite, am spus cu voce mai puternică și mai îndrăzneță decât mă simțeam de fapt. Sunt locotenentul Frances Marion, de la Comisia pentru informare publică. I-am întins locotenentului documentele, iar el le-a înmânat generalului invizibil din spatele mașinii.

— Locotenent Marion, unde naiba vrei să mergi? am auzit din nou vocea iritată.

— Luxemburg, domnule general, am răspuns salutând și zâmbind.

— Femei fără minte, își bagă nasul în războiul bărbaților. Mă rog, asta e, urcă în mașină, locotenente.

Mi-am pipăit părul, încercând să-l aranjez cât de cât – un gest prostesc, feminin și total deplasat. După aceea mi s-a părut că trădasem, cu acel gest, întreaga tagmă femeiască.

Adevărul e că nici nu aveam ce aranja; mă simțeam ca o pisică aruncată în apă și precis chiar așa arătam. M-am resemnat, am deschis ușa și m-am strecurat înăuntru.

Nu l-am întrebat pe general cine este și nici el nu s-a sinchisit să-mi spună. M-am făcut cât am putut de mică într-un colț al banchetei, cât mai

departe de el, am închis ochii și cred că am adormit pe loc.

M-am trezit după ceva vreme. Oare cât timp trecuse? Era tot întuneric, dar mașina se oprise și generalul plecase. În schimb, locotenentul era tot pe scaunul șoferului.

— Ce oră e?

— Unsprezece seara? Suntem în Luxemburg.

— Luxemburg! Am coborât în grabă din mașină. Mă simțeam neașteptat de vioaie, aproape veselă. Stomacul îmi chiorăia, așa că m-am hotărât să caut o cantină, chiar și una de campanie. După ce mi-am croit drum printr-o mare de uniforme – abia luând în seamă protestele de genul „Fii atentă, don’șoară!” –, am găsit o tarabă unde o femeie vindea niște sendvișuri jalnice. N-am avut nici un chef să aflu din ce erau făcute, dar am cumpărat două și le-am înfulecat cât ai clipi, după care am băut o ceașcă de cafea mai mult apă. În fine, am plecat să-mi găsesc echipa.

În timp ce treceam de la un grup la altul, în căutarea unei figuri cunoscute, am auzit doi soldați vorbind despre o avangardă care se pregătea să treacă Rinul. Erau primele forțe aliate trimise dincolo de fluviu, în timp ce restul trupelor mai rămâneau câteva zile. Avangardă! N-am mai stat să mă gândesc și m-am întors în fugă la mașină chiar când generalul meu – m-a pufnit râsul că gândeam așa – ieșea din hotelul în fața căruia flutura steagul american și care servea de cartier general.

— Să trăiți! l-am salutat.

Generalul William Mitchell – i-am citit numele pe însemnele militare – mi-a răspuns cu un oftat morocănos.

— Am auzit că unele trupe vor trece Rinul. O avangardă?

— Și ce-i cu asta?

— Aș dori să-mi dați permisiunea să le însoțesc.

Generalul Mitchell a oftat iar.

— Locotenente Marion, nu sunt de acord cu participarea femeilor la război. Dar, de vreme ce ai ajuns singură până aici, nu sunt eu acela care să te împiedice să mergi mai departe. Ai permisiunea mea. Aghiotantul meu, maiorul Brereton, merge înainte. Poți călători împreună cu el. A făcut semn către un ofițer înalt, care stătea la doi pași în spatele lui și care m-a privit încruntat. Se vedea de la distanță că abia se abținea să nu protesteze, dar era

limpede că nici nu îndrăzne să-și contrazică superiorul.

— Mulțumesc, domnule general! l-am salutat din nou, zâmbind cu gura până la urechi. Apoi mi-am înșfăcat geanta de voiaj din mașina generalului și am luat-o la fugă după maiorul Brereton, care mergea repede spre mașina lui. (Doar nu era să încetinească pasul pentru o femeie oarecare!) Fără să-i mai cer voie, m-am așezat pe scaunul pasagerului, alături de el.

— Nu înțeleg ce căutați voi, femeile, aici, a bombănit maiorul în chip de salut. Uită-te cum arăți în uniformă asta! Ce crezi că poți demonstra?

— Nu vreau să demonstrez nimic. A fost prima oară de când sosisem în Europa, cu mai bine de o lună în urmă, că mi-am dat frâu liber mâniei, înăbușite în săptămânile când fusesem nevoită să îndur insultele. Mă aflu aici fiindcă vreau să fac ceva pentru țara mea, la fel ca dumneata.

— Și ce *anume* faci, locotenente Marion, dacă îmi dai voie să întreb?

Mașina intra pe alt drum noroios. Ne îndreptam spre nord și mi-am dat seama că urma să intru pentru prima oară pe teritoriul german. Senzațional! Mă uimea faptul că nu simțeam nici un fel de teamă; însă nu umblasem deja prin valea întunecată a morții ceva mai devreme, pe drumul de coșmar de la Verdun, și supraviețuisem?

— Filmez femei. Spun poveștile femeilor. Pentru că poveștile lor sunt la fel de importante ca ale bărbaților. Infermierele, doctorițele, aghiotantele, dispecerițele. Fără ele, Aliații n-ar avea nici o șansă.

— Filmezi? Maiorul mi-a aruncat o privire și abia atunci mi-am dat seama că mâinile îmi sunt goale. Nu aveam idee unde ar putea fi echipa mea. De cum auzisem că aş avea ocazia să trec Rinul, uitasem cu totul de Harry și Wes. Nu mă mai gândisem decât cum să fac să ajung în teritoriul german. Cu toate astea, nu-mi părea rău. Nu mă mai simțisem niciodată așa de puternică și de neînfricată. Doar cu câteva ceasuri în urmă fusesem îngrozită, învinsă, și îmi spuneam că, dacă apuc să ajung înapoi acasă, n-am să mai plec în veci. Și acum, iată-mă gonind spre armata germană, într-o mașină militară! Nici un bărbat nu izbutise să mă împiedice. Mă simțeam la fel de liberă ca Statuia Libertății; asemenea ei, aş fi putut duce în mână torța libertății *femeilor*.

— Nu mi-am găsit echipa în Luxemburg, am mințit.

— Și atunci, de ce mergi mai departe?

— Păi... probabil că ei au plecat deja. Știam însă că nu aveau cum, pentru că nouă ni se ordonase să însoțim infirmierele și doctorii. Nu să o luăm înaintea forțelor aliate, ca să fim printre primii care trec Rinul.

— Nu vă înțeleg pe voi, femeile, a mormăit maiorul Brereton încruntându-se; totuși, a acceptat țigara mototolită pe care i-am oferit-o. N-ai de ce să te afli aici. De ce ar vrea cineva întreg la minte să meargă la război, dacă nu e obligat? Eu unul aș fi fericit dacă n-aș mai participa niciodată la o bătălie.

— Ești maior. Asta înseamnă că n-ai fost recrutat. De ce ești în armată? Nu ești obligat.

— Tatăl meu a jucat la San Juan Hill alături de Teddy Roosevelt. Bunicul a luptat la Gettysburg. E o tradiție de familie.

— Așa că n-ai avut de ales?

— Nu prea, a mârâit maiorul Brereton.

— Unii vor să se înroleze în armată. Să fie folositori. Chiar și femeile, să știi. Nu tuturor ne place să stăm acasă în timp ce bărbații noștri iau asupra lor greutatea vieții.

— Însă noi, bărbații voștri, cum ne numești, dorim să ne îngrijim de acele lucruri. Vrem să avem grijă de voi.

— Numai că, înțelegi dumneata, nu toate femeile vor să aibă cineva grijă de ele.

— Nu, nu înțeleg, a clătinat maiorul din cap, ca să-și exprime mai bine nedumerirea. Chiar nu înțeleg.

Mi-am mușcat buzele. Nu voiam să mă iau la sfadă cu bărbatul ăsta, care, la urma urmei, îmi făcea o favoare. Nu puteam să-mi petrec restul drumului – sau restul vieții – încercând să conving bărbați ca el. Nu, singurul lucru pe care îl puteam face era să-mi văd de carieră și să las munca mea să vorbească pentru mine.

Și să mulțumesc cerului că aveam să mă căsătoresc cu un bărbat care nu se aștepta ca eu să stau acasă și să tricotez.

Am închis iar ochii, căci eram istovită și din când în când amintirea frigului mă făcea să mă cutremur fără voia mea, și am ațipit. Nu pentru multă vreme, deoarece maiorul Brereton m-a bătut deodată pe umăr și mi-a spus cu voce încordată:

— Germania.

Am deschis ochii. Treceam printr-un sat mic, rămas neatins ca prin minune, mai ales că Verdunul fusese decimat de lupte. Aici, străzile erau luminate de torțe, dar tăcerea era la fel de amenințătoare. Sătenii ieșiseră din case și se uitau cu vădită ură la mașina noastră, pe capota căreia flutura un mic steag american. Un copil cu obrajii supti de foame a luat o piatră și a aruncat-o spre noi; aproape imediat am fost acoperiți de o ploaie de pietre, ba chiar și cărămizi, și învăluiți de nori de praf.

Maiorul Brereton a scos o înjurătură și eu m-am retras de la geam. De cum a văzut un drum lăaturalnic, a luat-o pe acolo. Ne-am ferit de drumurile principale, chiar dacă abia dibuiam drumul pe întuneric. Am făcut tot posibilul ca să joc rolul pilotului descifrând o hartă cu nume ciudate, în germană, și așa am continuat să înaintăm.

În cele din urmă, când se crăpa de ziuă și vedeam cerul trandafiriu dincolo de arborii înalți, maiorul și-a îngăduit un zâmbet.

— Ar trebui să fim la Koblenz. Iar cel din față trebuie să fie Rinul.

M-am îndreptat, mi-am aranjat părul, strâns într-un coc ud la ceafă, și m-am minunat din nou de acest gest feminin. De ce naiba îmi păsa de cum arăt în momentul și în locul ăsta? Dar chiar îmi păsa, așa că am hotărât să nu mă împotrivesc unei porniri naturale. La urma urmelor, eram femeie. Și a fi femeie – una puternică, ori o sufragetă, dacă asta eram – însemna să nu-ți ceri niciodată scuze pentru feminitate.

Din depărtare, se auzea slab o muzică. Era cu puțință să fie vreo sărbătoare undeva? Notele s-au auzit mai clar, mai tare, pe măsură ce acceleram, traversând un pod îngust de piatră. Pe malul celălalt se afla o orchestră, mică, dar plină de importanța ei –, și abia atunci am înțeles.

Interpretau *Drapelul înstelat*, imnul Statelor Unite. Nu mă impresionase niciodată, dar acum mi-a mers la inimă. Inima mi-a bătut mai tare și lacrimile mi-au curs pe obraji, și chiar dacă maiorul Brereton se holba la mine, nu aveam de gând să mă scuz. Nu era un semn de slăbiciune să fiu mișcată până la lacrimi, mai ales ținând cont prin câte trecusem în noaptea dinainte.

— Mulțumită? a întrebat maiorul sarcastic, oprind mașina în fața unei clădiri de dimensiuni modeste.

Se vedea că abia fusese rechiziționată de la nemți pentru că pe trotuar erau adunați mai mulți orășeni, cu pardesiuri aruncate peste cămășile de noapte și pijamale, și ne priveau cu ură nedisimulată. Din fericire, câțiva soldați înarmați stăteau de pază, așa că nu au aruncat cu pietre în noi.

— Ce vrei să spui? Mi-am șters lacrimile și am coborât încet. Toate încheieturile îmi înțepeniseră de frig și tâmplele îmi zvâcneau.

— Ai ajuns, doamnă locotenent. Felicitări! Ești prima americană ce a trecut Rinul.

— Da, am zâmbit. Sunt recunoscătoare. Mulțumesc, domnule maior.

— Carevasăzică acum poți pleca. Întoarce-te la Paris, am să-ți găsesc un avion. Nu e sigur, se aude că în toată Germania oamenii s-au răsculat, iar noi nu vom primi întăriri decât peste câteva zile. Singurii americani care ne pot apăra acum sunt cei din poliția militară. Nu ești în siguranță. Și nu spun asta din cauză că ești femeie, a adăugat maiorul ridicând ochii spre cer. Nici unul dintre noi nu e în siguranță.

— Într-un război nimic nu e sigur. Rămân aici. Infirmierele și doctorii vor sosi în câteva zile, nu?

Maiorul Brereton a dat din cap în semn de încuviințare.

— Atunci, am să mă întâlnesc cu echipa mea și o să începem filmările. Astea sunt ordinele primite de mine și am de gând să le respect. Acum, sunt convinsă că ai treburi de dus la capăt, domnule maior. N-am nevoie de bonă. Știu să-mi port singură de grijă. Am salutat regulamentar – la urma urmei, era superiorul meu – și mi-am luat geanta din mașină. Voiam să găsesc un loc unde să stau, un pat pe care să mă întind, o îmbucătură de pus în gură și, cu ceva noroc, un loc cu apă caldă, unde să fac baie, fiindcă eram murdară din cap până în picioare. Iar părul... aoleu! M-am zărit oglindită într-o vitrină.

Părul era o catastrofă absolută.

CAPITOLUL 11

MARY

Iarna lui 1919

Mulți ani mai târziu, putea petrece ore în șir privind fotografiile din perioada aceea, minunându-se de cât de subțire era, ce față netedă avea și ce păr bogat. Își spunea: „Când îmbătrânești și te uiți la cum arătai în tinerețe e ca și cum te-ai uita la o promisiune pe care n-ai putut-o ține. Cu toate astea, te uiți și te minunezi. Și îți amintești“.

Dar mai era un motiv pentru care se tot întorcea la acele fotografii. Fotografiile ei cu Charlie și Douglas; ea cu Charlie, și Douglas, și Griffith; ea cu Goldwyn și Griffith; ea și toți...

Bărbații.

Mary era singura femeie din fotografii. Când și când mai apărea și Fran, însă ea nu căutase niciodată acest gen de publicitate. Mary își amintea că era mereu nevoită s-o roage să apară în poze. După multă ezitare, Fran îi făcea pe plac, dar apoi ieșea așa de bine, că Mary o lua peste picior.

— De ce-oi fi insistat să stai lângă mine, draga mea Fran? Ești așa frumoasă, că nimeni nu se mai uită la mine!

Vorbea așa, dar știa că nu e adevărat. În orice fotografie apărea, oamenii se uitau întâi la ea. Mai ales în cele unde erau doar ea și noii ei parteneri, bărbați cu toții.

De câte ori pozaseră, parteneri în această întreprindere încă în fașă, înspăimântați și aroganți în același timp! Câte interviuri dăduseră ei patru!

„Nebunii au pus stăpânire pe azil.“

Vorbe spuse în zeflema, pe care nimeni nu recunoștea că le-ar fi rostit. Mary știa că ar fi putut să fie aruncate de oricare dintre directorii sau difuzorii de filme ai studiourilor, care salutaseră apariția noului studio cu o

veselie forțată, dar mai ales cu dispreț. Nimeni din industria filmului nu-și putea închipui că actorii, *artiștii*, ar fi în stare să-și conducă propria afacere; că ar putea produce și difuza propriile lor filme. Nimeni nu putea concepe ca actorii să-și încaseze singuri profiturile. Sau măcar că ar dori așa ceva, în primul rând.

Iar ca printre ei să se numere și o *femeie*, așa ceva nu se mai auzise! Și totuși se număra. Prima dintre toate. Mary Pickford – actriță, producător, filantroapă. Și acum, director de studio.

Totul a început în noiembrie 1918. Cam pe vremea când s-a încheiat armistițiul. Faima lui Mary era mai mare ca oricând; ea singură vindea mai multe obligațiuni de război chiar decât Douglas și Charlie. În ziare vedeai destul de des titluri precum „Micuța Mary câștigă războiul“. Până și președintele Wilson a felicitat-o public pentru că sprijinea mai mult ca oricine efortul de război. După o paradă a victoriei în San Francisco, care i-a dat toate motivele să fie mândră de ea, Mary și-a strâns uniforma făcută pe comandă și s-a întors la studiouri împreună cu echipa de la Hollywood, ca să facă mai departe filme.

Numai că filmele erau altfel acum, că războiul se sfârșise. Hollywoodul era altfel. Dintr-o industrie americană care se lupta să se afirme, se transformase într-o mare afacere, pe scară *internațională*. Aveau să mai treacă mulți ani până ce industriile de film europene vor reuși să se refacă, și, de vreme ce țările aliate făcuseră cunoștință cu Mary, Charlie, Douglas și ceilalți în timpul războiului, milioane de spectatori așteptau cu nerăbdare să-i vadă și în alte filme. Venise vremea să se difuzeze filmele în lumea întreagă; și vremea să se împartă încasările internaționale.

Papa Zukor, de la Famous Players-Lasky, o bătea la cap pe Mary să semneze un nou contract, dar ea tot amâna. Charlie tocmai bătuse palma cu o firmă rivală, First National, pentru o sumă ce depășea un milion de dolari, iar când aceasta i-a oferit lui Mary încă și mai mult, inclusiv profiturile, plus putere de decizie în toate chestiunile artistice, ea l-a sunat pe Papa.

— „Lăsați-o să plece“, se spune că l-au sfătuit unii. „Lăsați-o pe scârba aia să facă un fâs, să pună First National pe butuci și să se întoarcă cu coada între picioare.“

Când a auzit, Mary a luat foc. De Chaplin zisese cineva ceva când i se

făcuse o ofertă similară? Spusese cineva despre el că e un nemernic când voise să aibă drept de decizie asupra filmelor lui?

Papa n-a putut – ori n-a vrut – să dea curs pretențiilor ei de această dată, așa că, în cele din urmă, s-au despărțit. Amândoi au lăcrimat la ultima lor convorbire telefonică, când nu le-a mai rămas decât să-și ia la revedere.

După aceea, Mary și-a șters lacrimile, și-a aranjat buclele, și-a pus o rochie nouă și s-a dus la First National. Acolo, a semnat noul contract, zâmbind către reporteri – singura femeie din cameră.

Doar că – și ea ar fi trebuit să-și dea seama! – aproape imediat, First National a început să se scufunde din lipsă de finanțare, asemenea multor studiouri tinere. În ianuarie 1919, în cursul unei conferințe ținute la Hotelul Alexandria din Hollywood, zvonul a început să se răspândească. Famous Players-Lasky și First National urmau să fuzioneze. Directorii studiourilor se plictisiseră să facă ce le spuneau actorii. Dacă fuzionau, și actorii nu mai aveau unde să plece pe contracte mai bănoase, atunci ei ar prelua din nou controlul. Lucrurile ar merge ca mai demult, când oamenii nici măcar nu știau numele actorilor. Înainte să apară o Mary Pickford, un Douglas Fairbanks sau un Charlie Chaplin.

Primii care s-au alarmat au fost Douglas, Charlie și Mary – Triumviratul. Dintre toți, Mary era cea mai panicată. Dacă toate studiourile fuzionau, ce va fi cu ei? I-a întrebat speriată pe Douglas. Nu vor mai avea loc de negociere. Vor fi cu toții în aceeași oală.

Mary nu-și mai amintea cine venise cu ideea de a avea propriul lor studio. Își amintea doar că B.P. Schulberg, un tânăr cu părul vâlvoi și ochi bulbucăți, care înțelesese ce-i așteaptă și era conștient că, dacă fuzionau, își pierdea slujba de director de publicitate la Famous Players-Lasky, a aflat de discuțiile lor. Le-a prezentat niște proiecte financiare, și ideea a prins rădăcini. Ce-ar fi să se unească cele cinci stele ale filmului – Mary Pickford, Douglas Fairbanks, Charlie Chaplin, William S. Hart și marele D.W. Griffith – și să pună bazele unui studio, doar al lor? Ca o consecință imediată, celelalte studiouri ar rămâne cu buza umflată, negociind contracte de mâna a doua. Și care sală de cinema din Statele Unite, sau chiar din lume, n-ar cumpăra filme ale acestor celebrități, cu contracte pe termen lung, la prețuri fără concurență?

În ultima zi a conferinței de la Hotelul Alexandria, în timp ce directorii de studiouri țineau o întrunire cu ușile închise și zvonurile despre fuziune erau pe toate buzele, Triumviratul, împreună cu Griffith și Hart, a coborât în restaurantul hotelului, unde, cu fețe grave, au luat masa în văzul tuturor. În acest timp, parcă alertați de cineva, toții directorii de studiouri, între care Lasky și Zukor, au apărut pe rând, au aruncat o privire și au plecat cuprinși de panică.

Când au făcut anunțul, câteva zile mai târziu, industria filmului s-a cutremurat din temelii. După ce lucrurile s-au mai liniștit, Mary Pickford, Charlie Chaplin, Douglas Fairbanks și D.W. Griffith (Hart se pierduse cu firea și hotărâse să rămână la Famous Players-Lasky) erau parteneri în afacerea cu propriul studio, United Artists. Fiecare dintre ei se obliga să producă, să regizeze și/sau să joace în cinci filme pe an, și să difuzeze ei înșiși filmele, fără să lucreze cu Paramount sau alți difuzori. Fiecare avea drept de decizie asupra tuturor aspectelor artistice. Nu mai erau obligați să asculte de bărbați – *bărbați!* – care nu se gândeau decât la câștigul financiar. Nu mai erau nevoiți să îndure regizori ca DeMille.

Nici să împartă câștigurile cu persoane care habar nu aveau cât te consumă realizarea unui film, cât asudai, cât te istoveai fizic, cum îți dezvăluiai sufletul în fața aparatului care te fixa fără să clipească, cum veneai acasă aducând cu tine personajul interpretat, cum te duceai la culcare fiind acel personaj, îți beai cafeaua așa cum ar fi băut-o el, învățai replicile și nu te mai gândea decât la filmarea din ziua aceea. Nu mâncai mai nimic, fiindcă aparatul de filmat îți îngroșa silueta. Nu puteai să-ți tai părul, fiindcă publicul s-ar fi răzvrătit.

Nici nu puteai fi cu bărbatul pe care îl iubeai, fiindcă publicul nu ți-ar fi iertat-o niciodată.

În zilele acelea euforice, când Mary poza alături de „Cei Patru Mari“, semna contracte sau se fandosea în fața camerelor, îmbătută la gândul libertății care îi aștepta, mereu alături de ea se afla Douglas Fairbanks. Pozau împreună la o masă, privindu-l pe Charlie cum semnează contractul. Ea și Charlie stăteau pe umerii lui Douglas, cu brațele desfăcute, într-o atitudine victorioasă. Sau stăteau toți patru pe o verandă, profesioniști îngăduindu-și câteva momente de relaxare. În fiecare fotografie, Mary era

obligată să stea lângă Douglas, în preajma lui, să-i simtă căldura pielii radiind prin haine, să-i simtă mușchii încordându-se în timp ce el făcea tot posibilul ca să pară relaxat, un coleg de breaslă și nimic mai mult.

După ce reporterii plecau, Mary și Douglas erau cu totul diferiți. Încă se mai deghizau ca să se întâlnească, deși Douglas divorțase. Iar întâlnirile lor, mai toate, începeau în modul cel mai pasional, dar se terminau cu lacrimi și supărare.

— Fii cu mine, Mary! Fii a mea! Am obosit să mă feresc. Am renunțat la soția și copilul meu pentru tine. De ce nu divorțezi de dragul meu?

— Pentru că, Douglas! Pentru că... ce vor spune admiratorii mei? Ce va spune publicul?

— Admiratorilor mei nu le-a păsat câtuși de puțin, Mary.

— Da, dar... eu cad mai de sus decât tine, Douglas. Pentru că sunt femeie... ba nu, în ochii lor sunt o fată inocentă. Nu e același lucru.

— N-ai de unde să știi.

— Nu, n-am, a spus ea încet, aproape în șoaptă. Dar mi-e teamă să aflu.

Din cauză că domnișoara Josephine, cea cu nasul pe sus, n-o invitase la petrecerea dată de ziua ei de naștere. Mary n-avea să uite niciodată acea dezamăgire. Îi plăcea să facă filme și îi plăcea să *joace* – nici nu s-ar fi priceput la altceva. Mai exact, nu știa cum să înfrunte emoțiile care urcau până la suprafața vieții de zi cu zi, atât de multe, că uneori își închipuia că are brațele pline de ele, ca de un buchet din cele mai frumoase flori, și că le aruncă înspre aparatul de filmat desfăcându-și larg brațele. Și așa zi după zi, fără oprire, căci ce altceva ar fi putut face cu ele?

Altminteri, ce ar fi fost? Gladys Smith din Toronto, Canada, cu o familie de întreținut și nici o idee de cum ar putea s-o scoată la capăt. Și nu-și făcea iluzii: Douglas Fairbanks s-ar fi plictisit de Gladys Smith cât ai zice „Rebecca de la ferma Sunnybrook“.

De ce acum? Ce-i venise lui Douglas tocmai acum, când erau legați prin United Artists, când amândoi aveau atât de mult de câștigat – și de pierdut –, cum de hotărâse că acum era momentul să facă scandal? De când divorțase, cu trei luni în urmă, o tot bătea la cap să divorțeze și ea, însă niciodată nu fusese așa de categoric. Pentru că *el* înțelegea, cel puțin așa își spunea în sinea ei în fiecare zi. Înțelegea – așa cum Owen nu era în stare –

ce simțea ea, Mary, ce statut aparte avea în ochii fanilor și ai lumii, în general. „Logodnica Americii. Micuța Mary. Draga *noastră* Mary.“

Lucrurile stăteau cu totul altfel pentru Douglas, de fapt pentru orice bărbat. El putea divorța de soția lui, fiindcă pe ecran era un bărbat atrăgător, cu succes la femei. Divorțul l-ar fi făcut încă și mai atrăgător. Pe când ea stătea pe un fel de altar în ochii publicului. Mulți dintre fanii ei probabil o mai credeau încă fecioară, chiar dacă era măritată. Femeile, în afară de cazul în care erau vampe pe ecran, nu aveau voie să fie pasionale în viața reală. Existau cuvinte anume pentru femeile care se dedau plăcerilor carnale, cuvinte dezgustătoare, sordide. Pe când un bărbat care se purta la fel era numit cel mult „crai“ sau „fante“.

Mary nu știa ce să facă și nici nu avea cu cine să se sfătuiască. În nici un caz cu mama ei, fiindcă știa ce i-ar spune aceasta – sigur ceva ce n-ar fi vrut să audă. Nici cu Lottie, nici cu Jack. Dar, într-o zi, a primit o telegramă: Fran se întorcea acasă, la Hollywood! Fran avea s-o înțeleagă. Doar trecuse și ea printr-un divorț.

— Lasă-mă să stau de vorbă cu Fran, l-a rugat pe Douglas după încă una dintre tensionatele lor întâlniri – ce cuvânt oribil! Ce mod nefericit de a descrie legătura sfântă dintre ea și Douglas! Totuși, oricât și-ar fi bătut capul, nu găsea alt cuvânt. Ca de obicei, începuseră plini de pasiune, incapabili să nu se mângâie după ce petrecuseră o lungă după-amiază într-o reuniune la United Artists, în timpul căreia nu putuseră decât să se privească și să-și zâmbească, fierbând pe dinăuntru. Dar de cum își ostoiseră pasiunea, reveniseră la același subiect. Douglas voia să rămână peste noapte, Mary îl ruga să plece, el îi amintise de divorțul lui, și așa o luaseră iar de la capăt cu vechea ceartă.

Douglas era încruntat, cu buzele strânse, într-o expresie încăpățânată.

— Nu văd ce ți-ar putea spune Fran și nu ți-am spus eu, a zis cătrănit.

— Fran a fost alături de mine tot timpul. Îi datorez o mare parte din cariera mea. Mă înțelege.

— Mary, tu nu mă înțelegi. Nu vreau să te împart cu nimeni – nici cu mama, nici cu sora ta, nici cu Frances Marion. Nici cu alt bărbat – de asta nici nu poate fi vorba! Promite-mi, Mary. Promite-mi că ne vom căsători și că n-ai să te mai uiți niciodată la un bărbat așa cum te uiți la mine. Promite-

mi, iubito. Că de nu...

— Că de nu, ce? Lui Mary a început să-i bată inima nebunește. A întins mâna spre el, dar Douglas a dat-o la o parte și a început să se îmbrace; a tras așa de tare de șireturile pantofilor, încât s-a temut că le va rupe.

— Că de nu, plec, Mary. Nu mai pot continua în felul ăsta. Știu că am mai spus așa și altă dată, dar de data asta vorbesc serios. Sunt îndrăgostit și vreau ca lumea să știe. Dacă nu divorțezi de tâmpitul ăla de Owen și nu te măriți cu mine, n-ai să mă mai vezi. Nu așa, ca acum.

Mary s-a cutremurat. Vocea lui suna cu totul altfel. Douglas avea o voce puternică, promitea desfătări pe care abia aștepta să le descopere. Însă acum, vocea lui era moartă, plată. Nu mai era nimic de spus.

— Lasă-mă să stau de vorbă cu Fran, l-a implorat Mary.

— M-am săturat de vorbit. Știi unde mă găsești. Douglas a ieșit pe ușă, lăsând-o singură în camera de hotel, scârbită de ea însăși. Hainele îi erau împrăștiate pe jos – ciorapii de mătase, pantalonii de satin, combinezonul de dantelă. Unul din pantofi nu se vedea, pesemne că era sub pat. Ce s-ar întâmpla dacă ar vedea-o cineva în halul ăsta?

Nu era făcută pentru așa ceva, să fie amantă, să-și dea întâlneri în camere de hotel. Nu era făcută pentru acest fel de dramă. Tot ce făcea pe ecran era simplu, onest, fără ochi dați sugestiv peste cap sau priviri aruncate peste umăr. Numai vampele se purtau așa. Iar Mary Pickford – Gladys Smith – nu era vampă.

De fapt, *cine* era? Copil pe ecran, femeie pasională, dar nefericită în viața de toate zilele.

A început să se îmbrace, concentrându-se asupra unui singur gând, unul singur, dintre toate gândurile negre care o năpădiseră, dându-i o cumplită durere de cap. Oare Douglas chiar vorbea serios? Chiar ar fi în stare să o părăsească? Ce s-ar întâmpla cu United Artists în acest caz? Dar Owen s-ar arăta înțelegător?

În clipa aceea obosise să fie singura femeie din cameră. Avea nevoie de Fran, ea ar ști ce e de făcut. Fran, care o crease pe micuța Mary, care îi scrisese scenariile celor mai bune filme. Fran va scrie și acum un scenariu care s-o scoată din încurcătură.

Fran îi va oferi finalul fericit pe care și-l dorea cu disperare.

— Draga mea Fran! Arăți... arăți...

Mary se simțea ridicol de intimidată când a bătut la ușa lui Fran, în Hotelul Hollywood; cu greu s-a abținut să nu i se arunce în brațe când aceasta i-a deschis ușa. Nici ea n-ar fi putut spune ce a oprit-o.

Fran se schimbase mult! Arăta altfel, mai matură, într-adevăr, însă în sensul cel mai bun. Părul negru îi era la fel de lucios, era subțire la trup, ca înainte, dar nu prea slabă, ba chiar părea că e mai înaltă cu vreo două degete, deși, firește, nu era posibil.

Avea ceva nou, o tristețe amestecată cu mulțumire. Fusesse întotdeauna o fire veselă, trăia din plin fiecare moment, nu pregeta să ia parte la nimic din ce punea Mary la cale. Mary nu văzuse niciodată la ea vreo umbră de regret sau de tristețe, însă acum deslușea în ochii ei amintirea unei amărăciuni. În același timp, părea pe de-a-ntregul mulțumită, așa cum nu păruse înainte. Ai fi zis că se simte bine în pielea ei, că a scăpat de orice îndoială sau rețineră. Iar pielea îi era uimitor de trandafirie, cum nu fusese niciodată înainte. Una peste alta, era mult mai frumoasă decât și-o amintea. Cum era cu puțință? Să se fi schimbat într-atât? Ori pur și simplu nu băgase ea de seamă până atunci?

— Cum arăt? a întrebat Fran răsucindu-se ca să-și etaleze rochia nouă, după ultima modă. Mary se simțise întotdeauna ușor demodată alături de prietena ei. Demodată și mică de statură. Mi-am cumpărat-o la Paris!

— O-là-là!

Și cu asta, gheața s-a spart. Între ele existase ceva, un fel de barieră, dar acum fusese înlăturată.

— Fran, ce dor mi-a fost de tine!

— Fetissa mea scumpă, dacă ai ști ce dor mi-a fost mie!

În clipa următoare își scosese pantofii, se făcuseră comode și sunaseră la bucătărie, cerând să le fie aduse sendvișuri. Afară, pe fereastră, se vedea apunând soarele; era acel apus magic de la Los Angeles, când soarele plutește îndelung pe cer și dintr-odată e înghițit cu totul de ocean, iar ele două stăteau alături pe canapea, singura piesă de mobilier din cameră care nu era acoperită cu pălării, mănuși, rochii și fuste.

— Tocmai despachetam, a zis Fran și a oftat adânc privind în jur. Am prea multe haine.

— Frances Marion, nu te-am mai auzit spunând una ca asta.

— E adevărat. De ce-oi cumpăra așa de multe? E ridicol, nu? În Europa n-am purtat decât aceeași uniformă, zi de zi, cum făcea toată lumea. Nici nu m-am gândit la haine până nu s-a sfârșit războiul. Și de cum am pus piciorul pe pământul american nu m-am putut abține și m-am repezit să fac cumpărături! E o boală! a încheiat oftând.

— Ce părere are Fred de hainele tale frumoase? În calitate de pețitoare, am un interes legitim față de voi amândoi!

— Nu se supără, a recunoscut Fran îmbujorându-se. Crede că sunt înnebunită după modă.

— Chiar ești. Ai fost întotdeauna. Mary și-a netezit fusta de mătase a noului ei costum violet, așteptându-se ca Fran să observe. Chiar dacă nu se putea lua la întrecere cu ea, acum se îmbrăca mult mai elegant ca înainte, după cum se cuvenea unui proaspăt proprietar de studio.

— Ce frumoasă e, a exclamat Fran făcând ochii mari. Ai renunțat la eșarfe și dantele?

— Nu cred, a zâmbit Mary. Simțea că se maturizase, în cele din urmă, mai ales că, acum, Papa nu se mai ținea de capul ei, impunându-i cum să se poarte și cu ce să se îmbrace. Totuși, prea departe nu avea să meargă.

— Am văzut titlurile de ziar în tren. Doamne, Mary! Ce-ai realizat! Ce lucru extraordinar! United Artists... ce nume perfect pentru un studio!

— Era necesar. Din punctul de vedere al afacerilor.

— Bravo ție! Ai investit în tine, fiindcă meriți. Nu e treabă ușoară pentru o femeie, dintr-un motiv sau altul. Cine știe de ce, bărbații nu au de înfruntat asemenea greutăți.

Mary a zâmbit, încântată de admirația sinceră din ochii lui Fran. Bineînțeles, mama ei o lăuda de dimineața până seara, la fel ca majoritatea presei. Însă aprobarea lui Fran era cea mai importantă. Nu ea fusese cea care împărtășise cele mai mari umilințe din cariera lui Mary?

— Vai, Fran! Nu-i grozav? Ai să vii cu mine, desigur. Ai să scrii scenariu pentru mine la United Artists. Am nevoie de tine pentru primul film pe care am să-l fac aici. Nici nu mă gândesc să-l fac fără tine!

Mary mai avea de făcut un film la First National, dar apoi era liberă să se consacre studioului United Artists. Era o adevărată încercare; primul film

trebuia să fie un succes uriaș și Fran era singurul scenarist pe care și-l dorea. Chiar dacă tânjea să joace și alte roluri, mai feminine, în special că acum se simțea ea însăși mai femeie, era conștientă că United Artists ar trebui să înceapă cu un succes incontestabil, adică încă un film în care ea ar juca rolul unui copil, de vreme ce asta părea să aștepte publicul. Se gândea să facă *Pollyanna*; Fran avea să scrie un scenariu minunat, adaptând cartea.

— Mda... a făcut Frances, evitând să-i răspundă, atentă dintr-odată la un fir desprins din mâneca bluzei. Cred că nu mi-a expirat contractul cu Famous Players, nu?

— Ei, poți să scapi de el! Papa și cu mine ne-am despărțit, dar am rămas prieteni. Sunt sigură că Papa te-ar lăsa să pleci, dacă l-aș ruga eu.

— Nu mi s-ar părea corect, Mary, a răspuns Fran ocolindu-i privirea. De fapt, au și luat legătura cu mine. Vor să scriu pentru Mary Miles Minter – *Anne de la Green Gables*. Doar un film, după care sunt liberă.

— Mary Miles Minter? s-a încruntat Mary, aducându-și aminte de actrița cu fața rotundă ca o lună plină, care se hlizea prostește și avea bucle de aur exact ca ale ei. Era o lucrătură cu ochi și cu sprâncene. Papa încerca să găsească o imitație de-a lui Mary, ca și cum ar putea fi înlocuită de cineva doar fiindcă avea bucle! Iar Minter aia era o actriță jalnică. Mary și Fran vorbiseră adesea de *Anne de la Green Gables*. Lui Mary îi plăcuseră mult cărțile; i le citise Fran, pe vremea când stăteau în vile alăturate. Ar fi fost exact ce-i trebuia lui Mary.

Mary și-a stăpânit mânia; nu era vina lui Fran. Trăia de pe urma scenariilor pe care le scria. La mijloc era mâna „dragului“ de Papa.

— Oricum, nu pot începe lucrul la film decât peste șase luni, așa că e perfect, Fran.

— A... da... mi-a trimis Hearst o telegramă. Ar vrea să scriu pentru Marion.

— Marion Davies? *Amanta* lui! a exclamat Mary, fără să-și poată ascunde disprețul din glas. Auzindu-se ce spune, s-a crispat. Pentru că și ea era o amantă, nu încapă îndoială.

Fran i-a aruncat o privire scurtă și Mary a plecat capul, dându-i dreptate.

— Știu, știu. Dar nu e același lucru! Douglas a divorțat, iar eu... îl iubesc, Fran. Îl iubesc și el vrea să divorțez de Owen. Și eu aș vrea! Numai

că... uneori nu sunt sigură că îl *merit* și pe el, și cariera mea. Nu vreau să aleg între iubire și carieră, dar nu știu dacă le merit pe amândouă. Sau dacă îmi e îngăduit să le am pe amândouă.

— Cine-ar fi zis? Și eu îmi pun aceeași întrebare în legătură cu Fred. Îl merit? Știi doar, am divorțat de două ori. Dar tu, Mary, ce ți-a venit să te îndoiești de faptul că îl meriți pe Doug sau succesul de care ai parte?

— Nu... nu asta am vrut să spun... doar că... mi-e teamă, Fran. Mi-e teamă să nu rămân singură, dar mi-e teamă și să nu-mi dezamănesc admiratorii.

— Aha! Trebuie să te hotărăști ce e mai important pentru tine.

— Da.

Au tăcut amândouă. Fran căzuse pe gânduri, în timp ce Mary nu-și putea stăpâni mâinile; își tot făcea de lucru cu acul de pălărie, scoțându-l și înfigându-l la loc, până a reușit să rupă împletitura de paie.

După care și-a aruncat pălăria în celălalt capăt al camerei, gest de care a fost la fel de uimită ca Fran.

— Of, Fran, nu vreau să aleg! Tocmai asta e: nu mă pot hotărî! Vreau să cred că îl merit pe Douglas cu adevărat. Dar cu ce preț? Asta am nevoie să știu, să-mi spui tu, draga mea Fran. O să mă lase admiratorii? O să mai vină să-mi vadă filmele? Am să mai pot juca roluri de copilă, așa cum vor ei, chiar dacă eu nu sunt sigură că mai vreau? Dar, dacă divorțez și mă recăsătoresc, am să pot juca mai departe? Nu pot și *nu vreau* să renunț la carieră, Fran. Nu pot și gata! Ce s-ar alege de mama? De Jack și de Lottie? Mary nu mai răbda să stea jos; s-a ridicat și s-a dus să-și ia pălăria.

— Douglas e înțelegător? Sau e...

— Ca Owen? a întrebat Mary, întorcându-se și privind-o pe Fran în ochi, fără să clipească. Dacă mă lovește? Nu, niciodată. Dacă îmi poartă pică? Nu. Dacă îmi cere prea mult? Poate. Dar nu mi-ar cere niciodată să renunț la carieră, cum a făcut-o Owen. Deși, într-un fel, chiar asta face, cu toate că, știu, el nu vede lucrurile așa.

— Îți cere să riști. Să riști mai mult decât a riscat el.

— Într-adevăr. El a fost norocos, nu i s-a întâmplat niciodată ceva rău. N-a avut parte de o copilărie ca a mea. N-a fost nevoit să muncească la fel de mult ca să ajungă acolo unde este și n-a fost nevoit să renunțe la nimic.

— În afară de soția și copilul lui, a spus Fran cu blândețe.

Lui Mary i-au luat foc obrazii de rușine. Da, fără îndoială. Cum de uita mereu?

Din pricină că *Douglas* nu părea să le ducă dorul. Nu stătea treaz noaptea, cu gândul la ei. Dormea buștean, ca un om cu conștiința împăcată. Cum de puteau bărbații să fie așa, să-și lase familia și copilul fără să șovăie? Probabil că erau și femei care puteau. Ea însă nu-și amintea să fi cunoscut vreuna.

Ba da, își amintea.

— Mary, nu pot să-ți spun eu ce să faci, a zis Fran clătinând din cap. Până acum, ai luat singură hotărâri privind cariera ta și toate au fost corecte. Pot doar să-ți spun ce părere am eu. După ce ani de zile ți-am văzut admiratorii gata de orice, doar ca să te poată atinge, m-am convins că te iubesc cu disperare. Te iubesc așa de mult, că nu vor decât să te știe fericită. Dacă ar ști că Doug te face fericită – adică, dacă le-ai spune –, te-ar iubi și mai mult.

— Dar nu putem fi sigure, nu? Pe de altă parte, Douglas... vrea să-i spun „da“ pe loc, să divorțez de Owen și să mă mărit cu el. Dacă nu... dacă nu, mă părăsește! N-aș putea suporta așa ceva, Fran! Și-a ascuns fața în palme, nevrând ca Fran să vadă cât de tulburată și de speriată era. În fiecare zi, când se privea în oglindă, vedea că are cearcăne adânci sub ochi, că obrazii i se scofâlceau și pierdea în greutate. Cum să mai apară în fața camerelor atâta vreme cât avea o viață așa de chinuită? Cum să joace roluri de fetiță inocentă când trupul ei ardea de dorințe neîmplinite?

Frances s-a ridicat și a luat-o pe după umeri cu blândețe, parcă uimită de această nouă față a lui Mary, femeia bolnavă de dragoste, tot așa cum Mary fusese uimită de noua față a lui Fran, jurnalista sătulă de război. Așa, ținând-o pe după umeri, a dus-o înapoi pe canapea.

— Scumpa mea, cred... cred că ar fi bine să-i spui lui Doug că ai să divorțezi de Owen. Admiratorii tăi o să vrea doar să te știe fericită, asta e părerea mea.

— Mama nu e de acord. Îmi tot aduce aminte că sunt Logodnica Americii. Dar să știi, Fran, nu-mi doresc decât să fiu logodnica *lui*! În clipa când a rostit cuvintele a fost încredințată că sunt adevărate. În acea clipă,

cel puțin.

Fran și-a mușcat buza, adâncită în gânduri. Iar Mary, simțind cum o năpădește vechea mânie, se întreba: Oare doar mânia o ținuse atâta timp legată de acest mariaj? Dacă nu l-ar fi urât pe Owen, l-ar mai fi torturat ani de zile privând-o de prezența ei și amăgindu-l cu niște sume derizorii? Da, ar fi putut oricând să-i dea mai mulți bani, dar se ferise; îi oferise sume mici, așa încât el să fie nevoit să revină iar și iar, cerșind mai mult. Și cel mai mare chin la care îl supusese fusese *succesul* ei. Succes pe care el nu avea cum să nu-l bage de seamă, să-l suporte în fiecare zi a nefericitei lor căsnicii.

Acum îi cerea bani ca să divorțeze. Nu era de mirare, pentru că Owen nu se respecta pe el însuși. Însă corect ar fi fost ca *el* să-i plătească ei pentru fiecare moment când îi învinețise ochii sau îi lăsase vânătăi pe brațe și pentru fiecare lovitură pe care se încăpățâna de atâta vreme s-o dea orgoliului ei, cât îi mai rămăsese.

— Mi-a spus prețul fără să clipească, a rostit Mary înfuriată. Îl avea pe buze, de parcă abia aștepta să-l întreb. O sută de mii de dolari! Mi-a pus un preț, la fel cum fac toți – Lottie, Jack, cei de la studio. Până și mama, Fran. Câteodată mi se pare că până și mama mi-a stabilit un preț.

— Nu, nu chiar toți, a corectat-o Frances.

— Așa e, a încuviințat Mary, clătinându-și buclele pe jumătate desfăcute. Nu toată lumea. Douglas n-are nevoie de banii mei. Nu mă vrea decât pe mine.

— Atunci du-te la el, Mary. Întotdeauna am crezut că oricine are dreptul la o mare iubire în viață. Eu mi-am găsit-o, datorită ție. Acum e rândul tău. Nu știm ce ne așteaptă în viață. Dar putem ști ce ne dorim cu tot sufletul.

Mary a izbucnit într-un râs lipsit de veselie.

— Cine-ar fi zis că o să ajungem aici? Două fete care se pieptăneau una pe alta. Mai ții minte cum era când stăteam în vile învecinate? Uneori mi-e dor de zilele alea, Fran. Pe atunci, viața nu era așa de complicată. Aveam un singur vis: să facem un film la fel de bun ca Griffith. Îți amintești cum a fost când am văzut prima oară *Nașterea unei națiuni*?

— Când eram în Franța, m-am gândit deseori la filmul lui. Ce simplu – ce plăcut! – a fost să vedem un film despre război și ce teribil a fost să văd

războiul cu ochii mei. Dar de zilele acelea îmi aduc bine aminte. Tu, cu mine și cu Charlotte. Înainte să avem de-a face cu bărbații! Ei complică întotdeauna lucrurile, nu crezi?

— Câteodată mă bate gândul că ar fi mai comod dacă am iubi femeile. Ca Nazimova, știi?

Frances s-a pus pe un râs nestăpânit. Mary s-a mulțumit să ridice din umeri; știa de ce se amuză Fran. Și-o închipuia pe micuța Mary, cu nimbul ei auriu – „Fetița cu bucle de aur!” – transformată în lesbiană, ca Alla Nazimova!

— Zău, Mary! a exclamat zguduindu-se de râs, până când și-a dat seama și aceasta de ridicolul situației și a izbucnit în râs.

— Sigur! Am avea mai puțină bătaie de cap! N-ar mai trebui să ne gândim la căsătorie și la ce urmări ar avea pentru carierele noastre!

— Sau la copii, a adăugat Frances, ștergându-și lacrimile de pe obraji. Eu am început să mă gândesc la copii. Tu nu? Până să-l întâlnesc pe Fred, nu m-am gândit la copii, dar acum nu-mi pot închipui o viața a noastră fără ei. Știu că îmi vor lua mult timp, dar nu vreau să renunț la munca mea – nici Fred nu vrea. Bănuiesc că de-aia a inventat Dumnezeu bonele.

— Mda, copiii mei sunt filmele, a răspuns Mary și s-a ridicat repede, și-a luat pălăria, după care s-a trântit la loc pe canapea. Și nu mă văd deloc jucându-mă cu bile de sticlă în camera copiilor. Te știi eu, Frances Marion! Nu poți trăi și respira fără filme, la fel ca mine, și de-aia te iubesc, a zis și a sărutat-o pe Fran pe obraz.

— Mary, firește că am să scriu *Pollyanna* pentru tine. Dar am să mai scriu și pentru alții. Războiul... m-a făcut să înțeleg că mai sunt și alte subiecte care merită explorate, așa că aș vrea să-mi lărgesc orizontul. Te superi?

Adevărul e că se supăra. Când se gândea la cum va fi United Artists, studioul ei și doar al ei – împreună cu Douglas, făcea planuri pentru viitoarea construcție –, și-o închipuia mereu pe Fran alături de ea, așa cum fusese de la început. Mersese atât de departe, încât alesese până și tapetul și covorul din biroul lui Fran, aflat lângă al ei. Dar Fran se schimbase; văzuse lucruri pe care ea nici nu și le putea imagina. Fusese la război, război adevărat, în timp ce ea rămăsese acasă și fluturase stegulețe, *mimând*.

Experiențele și ideile diferite căscaseră o prăpastie între ele, despărțindu-le. Își dorea din tot sufletul să construiască o punte care să le aducă din nou împreună. Era convinsă că vor reuși.

— Nu, Fran. Nu mă supăr. Și eu am multe pe cap în momentul de față. Am să fac mai puține filme acum, când am de condus un studio, dar filmele vor fi mai lungi, de zece bobine sau mai mult. Bineînțeles că nu trag speranța ca tu să lucrezi mai puțin, așteptând după mine. Dar te rog să-mi promiți ceva, Fran. Promiți?

Fran a șovăit puțin, jucându-se iar cu firul de ață desprins din mânecă, dar până la urmă a dat din cap.

— Sigur, Mary. Orice.

— Promiți că am să fiu domnișoară de onoare la nunta ta? N-am să te iert în veci dacă mă refuzi! Dacă stăm să ne gândim, eu v-am prezentat unul altuia!

— Vai, Fetissă, nici nu m-aș fi gândit la altcineva!

— Atunci ne-am înțeles. Și acum, hai să despachetăm. Camera asta e un talmeș-balmeș.

Fran a izbucnit în râs și s-au apucat să pună hainele pe umerase, extaziindu-se în fața grămezilor de rochii, neglijouri, pălării și pantofi. Mary a observat, în timp ce atârna uniforma lui Fran – ponosită, nu ca uniforma albastru viu pe care și-o comandase pentru ea –, că avea pete care nu mai puteau fi scoase, și și-a dat seama că uitase s-o întrebe pe Fran despre cel mai important lucru; a fost copleșită de sentimentul vinovăției. Cum putuse să uite? Fusese atât de preocupată de situația ei, că uitase cu totul de Fran.

— Povestește-mi despre război, Fran. Povestește-mi câte ceva din ce ți-a fost dat să vezi.

Fran a tăcut îndelung. Avea o expresie obosită, dar privirea îi era surprinzător de limpede.

— Păi, Mary, am văzut un pantof...

Și așa, au continuat să despacheteze. Mary asculta cu atenție, în timp ce Fran vorbea în șoaptă, pictând imagini cu ajutorul cuvintelor.

CAPITOLUL 12

FRANCES

Vara lui 1920

Ar fi trebuit să-mi dea de gândit din momentul în care Doug, fără măcar să întoarcă privirea, i-a întins lui Fred umbrela picurând de apă.

Sau din momentul în care Mary, fără să-și dea seama (cel puțin așa speram), m-a înghiontit cu cotul, ca să rămân la câțiva pași în spatele ei când am intrat în hotel.

Ar fi trebuit să ghicesc din momentul când Fred și cu mine, în timp ce așteptam răbdători în compartimentul de tren la Southampton ca vaporul cu care veneau soții Fairbanks să tragă la chei, am auzit zarva, am văzut avioanele, am simțit tropăiala a mii de picioare în jur când vasul a intrat în port.

Doamne, ar fi trebuit să înțeleg în clipa în care am citit titlurile în ziare:

FAIRBANKS ȘI MARY SE CĂSĂTORESC!

NUNTA SECOLULUI!

UNIUNEA INIMILOR ȘI A CARIERELOR!

MARY ȘI DOUG: IUBIRE ETERNĂ!

SĂRACA FETIȚĂ BOGATĂ NU MAI E SĂRACĂ –
IUBIREA ADEVĂRATĂ M-A FĂCUT MAI BOGATĂ
CA ORICÂND, SPUNE MARY.

TRĂIASCĂ REGINA ȘI REGELE HOLLYWOODULUI!

SUNT CEL MAI NOROCOS BĂRBAT DIN LUME, DECLARĂ DOUG.

CEA MAI ROMANTICĂ POVESTE DE DRAGOSTE DIN ISTORIE

EMOȚIONEAZĂ LUMEA ÎNTREAGĂ.

— Mai ții minte ce-au scris ziarele când ne-am căsătorit noi? l-am

întrebat pe Fred întristată.

— „Scenarista se mărită cu un sportiv“, mi-a răspuns râzând, fiindcă în sinea lui nu se sinchisea; ce n-aș fi dat să nu-mi pese nici mie!

— Nu cred că luna de miere o să fie așa liniștită cum ne-am închipuit, am zis pe când Fred clătina din cap, astupându-și urechile cu palmele ca să nu mai audă chiotele mulțimii care făceau geamurile să zăngăne.

„Să ne facem luna de miere împreună“, propusese Mary după ce mă uimise – pe mine și lumea întreagă – căsătorindu-se în secret cu Doug. Am suferit puțin, recunosc, dar m-a încântat ideea cu luna de miere și am reușit să-l conving și pe Fred. Și acum, iată-ne. Îi așteptam pe Doug și pe Mary.

Fred și cu mine am sosit primii pe un vas care a ajuns în Anglia în mai 1920. Cum de eram deja în 1920? Un deceniu nou, o viață nouă. Ororile războiului erau deja o amintire îndepărtată – cel puțin așa le spuneam tuturor celor care mă întrebau.

Fred scăpase și el nevătămat, iar reîntâlnirea noastră la Paris, în decembrie 1918, la o lună după armistițiu, ar fi putut face parte dintr-un film hollywoodian. Îl așteptam cu inima la gură în holul de intrare de la Ritz; de fiecare dată când se deschidea ușa, mi se tăia respirația.

Îmi pusesem deoparte uniforma și îmi cumpărasem o rochie din Paris, dar nu eram sigură că alesesem bine. Să îmbrac o rochie sexy? Sau să pun ceva sobru, puritan, din respect pentru Fred, pentru trecutul lui, când vuietul războiului era încă viu, la fel ca amintirile celor dispăruți? La Paris, în acel decembrie, toate femeile erau îmbrăcate în negru, purtau văluri negre, opace, sau o banderolă de doliu pe braț. Parisul era orașul văduvelor și al mamelor rămase fără fii și, instinctiv, admiram acele figuri, frumoase în durerea lor. Guri hotărâte, ochi limpezi, dar încercănați de suferință, obraji palizi. Rareori purtau bijuterii, adesea făcute din gloanțe sau muniție, și, desigur, multe aveau broșe sau medalioane în care păstrau o șuviță din părul cuiva drag. Moda eduardiană nu dispăruse, însă o tânără pe nume Coco Chanel își deschisese un magazin pe rue Cambon, la numărul 31, unde vindea rochii de zi simple, făcute din jersey, și rochii de seară brodate cu mărgelile sclipitoare, toate având croieli simple, nepretențioase, care subliniau formele feminine fără să le deformeze naturalețea. Se spunea că vremea corsetelor apusese, ceea ce mă bucura. În timpul războiului, doar

rareori purtasem corset, bucurându-mă să mă pot mișca nestingherită, să mă odihnesc sprijinindu-mă de spătarul scaunului, să mă aplec fără greutate, să merg repede fără să-mi fie teamă că am să leșin.

Până la urmă, am ales un costum albastru închis pentru revederea mea cu Fred. Croiala nu era la fel de simplă ca a unui deux-pièces Chanel, și totuși era modernă și avea o anume demnitate datorită reverelor late de catifea neagră și a unor detalii decorative, tot din catifea neagră, la tiv. Pe cap aveam un mic tricorn negru, de catifea; nu se mai purtau pălării mari cât roata carului, ca înainte de război.

— Frances! Hei, Fran!

Am ridicat privirea, și inima mi se zbătea în piept. Dar cel care mă striga nu era Fred. Spre uimirea mea, cel care se îndrepta spre mine traversând holul plin de lume cu pălăria în mână era George Hill.

— George! Ce bine îmi părea să văd o figură de la Hollywood, mai ales că pe George îl cunoșteam de când lumea. Încă de pe vremea când eram la Bosworth, „fata bună la toate“ a lui Lois Weber. George mă urma peste tot. Izbutise să avanseze până la poziția de cameraman, ba chiar își încercase norocul și la scris scenarii. Era cu câțiva ani mai tânăr ca mine și mă obișnuisem cu privirea lui de cățeluș îndrăgostit. Nu l-am încurajat niciodată, dar nici nu mă deranja că mă privea astfel. Care femeie s-ar supăra?

— Ce bucurie să te văd! a zis George entuziasmat și mi-a scuturat mâna așa de tare, că era cât pe ce să mi-o rupă din cot. Ce noroc pe mine! Ce mai faci, Frances? Am auzit că ești aici, la fel ca alde noi, loviții de soartă. Cum ai trecut prin război?

Asta era întrebarea pe care ne-o puneam unul altuia. „Cum ai trecut prin război?“ Parcă era vorba de o masă festivă sau de o sărbătoare tradițională, nu de conflagrația care distrusese o întreagă generație de bărbați.

— Cu bine. Am fost trimisă de Comitetul pentru informarea publicului. Am filmat femei, infirmiere... Ție cum îți merge? Văd că ai scăpat nevătămat.

— Da, mulți dintre noi au avut noroc. Eu am fost cartiruit în Italia, unde n-a fost așa de rău. Dar acum s-a terminat, și tu ești aici! Ai să iei masa cu mine, nu-i așa, Fran? George îndreptase asupra mea ochii lui mari, căprui,

plini de speranță, și eu mi-am amintit ce-mi spusese Mary odată: „E ca Mickey. George te adoră, Frances. Numai că n-o să-ți spună niciodată. E bolnav de dragoste“.

Mary avea dreptate, însă George era un copilandru. Chiar și acum, când purta uniforma militară – cu grad de căpitan, care îl maturiza cu câțiva ani până și pe cel mai tânăr și lipsit de experiență băiat de la țară –, pentru mine era la fel. Un copilandru. Pe când Fred era...

— Frances!

— Fred! M-am trezit strânsă în brațele lui puternice, ridicată de la pământ și învârtită. Cu coada ochiului, l-am zărit pe George, o imagine neclară. Am văzut totuși cum i s-a șters zâmbetul de pe buze, dar mie nu-mi păsa, nu voiam să mă gândesc la el, iar când, în cele din urmă, Fred m-a lăsat jos, George dispăruse. Fred, Fred! Ai venit! Limba mi se împleticea în gură; cuvintele, de obicei aliații mei de nădejde, nu-mi veneau pe buze. Îmi era imposibil să rostesc propoziții întregi. M-am așezat pe un scaun, simțind că mă lasă genunchii, și am ridicat privirea spre el. Așa aveam să rămân.

— Am scăpat cu bine, Frances. Amândoi. Ochii lui Fred s-au întunecat și am înțeles de ce; văzuse lucruri de care nu voia să vorbească. Amândoi văzuserăm astfel de lucruri. M-am grăbit să-i propun ce am putea vizita în Paris, acum că eram în permisie: să vedem Luvrul, Versailles, mormântul lui Napoleon.

Așa am și făcut. Puținele săptămâni petrecute împreună la Paris au fost un caleidoscop de amintiri pe care, chiar pe măsură ce le adunam, știam că nu le voi uita nicicând. Fred pozând cu mâna ascunsă în veston, aidoma lui Napoleon, la imensul mormânt de marmură. Fred gustând prima oară un melc, ținând stângaci furculița micuță în mâna lui cât o lopată, cu o expresie atât de nedumerită pe chip, că era să mă înec chicotind. Fred convins de un chelner insistent să comande o sticlă de vin; cuvântul „abstinent“ nu avea sens pentru francezi.

În fiecare seară, când ne spuneam noapte bună, aveam o anume senzație, simțeam o vibrație intensă, pe care doar urechile mele o percepeau. Era ca sunetul înalt al unei corzi de vioară, un singur sunet, plăcut, dar, ascultându-l, așteptai cu suflarea tăiată să-l auzi pe următorul. Însă acesta nu venea niciodată.

Zăboveam în intrândul întunecat al ușilor – stăteam amândoi la Ritz, dar la etaje diferite – și ne sărutam. Alteori ne strângeam în brațe – mângâierile ne ajutau să ne cunoaștem mai bine. El îmi desena linia bărbiei cu degetele, eu îi atingeam reverul; el își freca obrazul de al meu, eu îmi lipeam palma de abdomenul lui plat, tare ca fierul. Eram complet îmbrăcați, dar era prima oară când hainele nu păreau o opreliște, ci, mai degrabă, o poartă care avea să se deschidă în curând.

Tânjeam după el și el tânjea după mine. Cum altminteri, când trupurile noastre erau tinere, puternice, sănătoase? Mai ales că și inimile găzduite de aceste trupuri se căutau, atrase una de alta ca de un magnet. De aceea era atât de stăruiitor sunetul care vibra între noi.

Vorbeam despre orice, cu excepția unui singur lucru: războiul. Fred nu era dornic să-mi povestească prin ce trecuse, eu nici atât. Așa că nu discutam despre asta, deși parcă înțelegeam că trecuserăm printr-o mare încercare, din care ieșiserăm mai puternici.

Oare? Eu una nu m-am simțit deloc puternică atunci când am fost obligați să ne despărțim, fiindcă el a rămas să organizeze Jocurile Sportive Interlitate, o competiție pentru amatori, la care urma să și participe. Mă simțeam neputincioasă ca o floare veștedă, îngrozită de lunile care aveau să treacă până să ne reîntâlnim. Nu mă consola decât gândul că, după ce se va întoarce acasă, ne vom căsători.

Înainte să pun piciorul pe pasarelă, l-am strâns în brațe cât am putut de tare; voiam să iau cu mine peste ocean ceva din prezența lui fizică. Până la urmă, a trebuit să mă desprind de el, și Fred m-a împins ușor de la spate ca să nu pierd vaporul. Dar când am ajuns la New York și m-am trezit înconjurată de reporteri și fotografi, cu toții subordonați directorului departamentului de publicitate de la Famous Players-Lasky, mi-am regăsit instantaneu vechile obiceiuri de la Hollywood: zâmbeam, pozam pentru fotografi, schimbam replici spirituale cu reporterii.

Pac! Într-o clipă, atât Fred, cât și Parisul erau la mai mult de un ocean distanță.

În valiză aveam șaisprezece bobine de film pe care urma să le montez și m-am apucat fără întârziere de lucru, uitând de orice altceva. Ce mândră am fost când serialul *Femeile americane pe front* a rulat în cele mai bune săli

de cinema. Doar că, la acel moment, nimeni nu prea mai voia să vadă filme despre război. Filmul a venit și a trecut neobservat, ceea ce m-a făcut să mă întreb ce-mi venise să mă înrolez; ce realizasem, de fapt? Pe cine ajutasem, la urma urmelor? Spuneam povestea acelor femei, dar nimănui nu-i păsa. Iar când, la mulți ani după aceea, filmele despre război au devenit populare – unele precum *Marea paradă* și *Prețul gloriei* – publicul voia să vadă povești cu soldați. Nu cu femei.

Am mai rămas în New York, minunându-mă de cât se schimbase. Acum, că prohibiția intrase în vigoare; acum, când oamenii se întorseseră de la război, când fustele se scurtau și moravurile lăsau de dorit din ce în ce mai mult. Pe oricine întrebai, cunoștea „un tip“. Unul care putea face rost de gin, sau de vin, sau de ce îți poftea inima. Toată lumea știa „un loc“. Un loc, adică un bar clandestin, unde, dacă rosteai parola sau dădeai mâna într-un anumit fel, puteai intra într-o vizuină de iepure, la fel ca Alice. Numai că această Țară a Minunilor era plină de o muzică nouă, frenetică, numită jazz, de fum de țigară, de fete în rochii lejere, cu tivul mult mai sus de gleznă, care se așezau pe genunchii unor bărbați în smoching, cu papioane mereu strâmbe și cu ochii injectați. Cu toții beau fără măsură, căci cine știe ce se putea întâmpla mâine? Să aibă loc un raid, și toată băutura să fie confiscată de agenții federali – n-ar mai rămâne nimic *Totul* ar putea dispărea până mâine; nu asta ne învățase războiul? Așa că, dă paharul peste cap, Alice! Bea-l pe tot, fă-te mare, sau mică, sau cum ți-o mai da prin cap!

Eu nu beam, spre deosebire de amicii mei. Îmi plăcea să merg la unul dintre acele baruri clandestine cu Dorothy Parker, vechea mea prietenă de la Algonquin, sau cu Anita Loos, care era la New York împreună cu logodnicul ei, John Emerson, și nu mai scria scenarii pentru Douglas Fairbanks. Aveam însă impresia că sunt o impostoare, o vizitatoare de pe altă planetă, o planetă numită Fred Thomson. Dumnezeu mi-e martor, nu eram o mironosiță, dar asistam la uitarea de sine, la delăsarea indusă de alcool, la aventurile începute, consumate și sfârșite într-o singură noapte, cu detașarea clinică a unui arheolog sau a unui scriitor de scenarii. Mentea mea reținea toate acele imagini, înțelegând că filmele vor trebui să reflecte această nouă moralitate. Ei, când îmi aduceam aminte de primele filme făcute la Bosworth – filmul cu femeile cavernelor –, mă cutremuram

gândindu-mă cum s-ar tăvăli de răs tinerii aceștia dacă ar vedea titlurile arhaice, costumele și cartoanele pe care era scrisă povestea. Nu, filmele trebuie să țină pasul cu vremea, înțelegeam foarte bine acest lucru. Prin urmare, eram atentă la tot ce se petrecea în jurul meu și luam notițe. Dar nici măcar o dată nu mi-am ascuns o sticlă de băutură la jartieră.

„Când vii acasă? Am nevoie de tine!“ mi-a telegrafiat Mary o dată, și încă o dată, și încă o dată. Apoi mi-a telefonat. După aceea, mi-a trimis buchete de flori cu același mesaj.

De ce o evitam, pe ea, cea mai bună prietenă din câte aveam? Nu știu. Știam că mă temeam să revin la vechiul statu-quo. Cred că asta mă învățase războiul: că sunt puternică și capabilă. Că nu mai am nevoie de Mary să-mi netezească drumul.

Dar dorul i-l duceam, și ea suferea din cauza asta. Simțeam din nou bucuria de a fi cea aleasă. Mary avea *nevoie* de mine și nu-i puteam spune „nu“. Așa că, după trei săptămâni la New York, m-am urcat în tren și am pornit spre vest, la Mary și dilema ei în legătură cu Doug.

Dar de îndată ce Fred s-a întors acasă, în noiembrie 1919, am plecat pe coasta de est cu primul tren și ne-am căsătorit. A fost o ceremonie discretă, la care au asistat Charlotte și Mary, venite anume. În sfârșit, în noaptea aceea am înlăturat toate opreliștile dintre noi și n-am mai auzit niciodată sunetul acela fără urmare.

N-am avut timp de lună de miere. Eu a trebuit să mă întorc la masa de lucru, ca să scriu *Humoresque* pentru Hearst, apoi să mă reped înapoi la Hollywood ca să fac *Pollyanna* cu Mickey și Mary. Dar lucrurile nu mai erau la fel. Ne distram la filmare, desigur, dar tot mă simțeam prizonieră în trecut. Era același fel de film cum făceam înainte de război și îmi părea puțin învechit. Nimeni nu rămânea la studio la sfârșitul zilei de filmare. Mary se ducea acasă, la dilema ei, Mickey se ducea la chefuri încă și mai de pomină. Iar eu mergeam acasă la Fred, care nu-și găsea liniștea, frământându-și mintea ce să facă acum, când nici vorbă să se întoarcă la preoție după ce se însurase cu o femeie divorțată.

Când mi-a telefonat Hearst și mi-a propus să regizez primul meu film, o peliculă scurtă, intitulată *Chiar după colț*, care urma să fie turnat pe parcursul unei săptămâni în Manhattan, am acceptat. Cu o singură condiție.

— Știu și eu, Fran... a zis Fred când l-am întrebat dacă e dispus să joace un rol episodic. Era excesiv de atent, așa cum fusesem și eu cu el în ultimele luni. Chiar când nu-mi vedeam capul de treburi, fiindcă eram singura care aducea bani în casă, mă străduiam să nu fac caz de asta, făcând remarci de genul „Ce aiurea!“ sau „Ce lucruri ridicole fac!“

Nu-mi venea să cred că-mi denigram talentul și munca doar ca să menajez amorul propriu al lui Fred, dar, recunosc cu mâna pe inimă, nu știam ce altceva aș fi putut face. Deși mă încuraja tot timpul să-mi văd de carieră, îmi dădeam seama că era atins în mândria lui de faptul că nu el era cel care aducea bani în casă. Știam, pentru că seara, când veneam acasă, parcă abia aștepta să mă întrebe cum îmi trecuse ziua. Veneam acasă mai devreme decât înainte, dar numai din cauză că Mary și Mickey plecau și ei tot devreme. De fapt, îmi era teamă ca nu cumva să nu ajung la masa de seară. Nu voiam să-l las singur pe Fred – ce să facă singur? Fred nu se purta ca majoritatea bărbaților. În același timp, nu voiam să creadă că munca era mai importantă pentru mine decât el. Nu voiam să-i dau vreun motiv să regreta că a renunțat la preoție pentru mine. O fi zis el că are tot respectul pentru cariera mea, dar eu nu puteam uita că prima lui soție îl aștepta întotdeauna cu masa pusă, când ajungea acasă.

— Te rog, Fred, scoate-mă din beleaua asta. Cred că ai talent actoricesc – care predicator nu are? Sunt în mare încurcătură. Actorul angajat de noi și-a găsit altă slujbă. Te rog să mă ajuți.

Firește, Fred Thomson nu putea să refuze o doamnă, așa că a venit pe platoul de filmare, a suportat bărbătește să fie machiat, a ținut seama de toate indicațiile și a jucat scena întocmai cum îi cerusem, cu tot respectul cuvenit. Când am văzut pelicula în sala de montaj, am sărit în sus de bucurie. Soțul meu era un talent nativ! Era o stea! Știam însă că trebuie să mă port cu mânuși; nu-l puteam forța. Fred trebuia să ia singur hotărârea, și pentru asta era nevoie de timp. Mă gândeam că o vacanță în Europa, împreună cu Doug și Mary, ar ajuta. Fred ar fi singurul diferit, singurul care nu avea legătură cu lumea filmului.

Așa că acum așteptam în compartimentul nostru de tren să apară Hollywoodul însuși, întruchipat de regele și regina nou încoronați. Și au apărut, cu violența unui uragan.

Mary și Doug au dat năvală în compartimentul unde îi așteptam răsând și vorbind tare. Mary avea brațele pline de flori; Doug și-a scuturat bine pălăria, ca să scape de picăturile de ploaie și de petalele de trandafir.

— Fran! Au aruncat găleți de petale deasupra noastră când am tras la chei! Dintr-un aeroplan, Fran!

— Mi-era teamă că au s-o sfâșie, și, când colo, uite ce primire ne-au făcut!

Mary mi s-a aruncat în brațe. Florile mi-au zgâriat obrazul, dar am strâns-o cât am putut de tare. În timpul ăsta, Doug, încă răsând cu gura până la urechi, a dat mâna cu Fred, scuturându-i-o zdravăn.

Deși prinsă în îmbrățișarea ușor isterică a lui Mary, am zărit cu coada ochiului un schimb de priviri. Fred, de la înălțimea lui, îl domina pe Doug, care era solid, dar mai scund. Doug și-a dat și el seama și s-a înnegurat o clipă la față, dar i-a scuturat și mai tare mâna lui Fred și s-a prefăcut că-l provoacă la un „braț de fier“. Însă acesta s-a mulțumit să-și tragă mâna uriașă din încleștarea lui Doug și l-a bătut frățește pe umăr (cu toate că nu prea credeam că Doug a luat gestul în acest fel).

„Hopa!“, am zis în sinea mea. Imediat după aceea, Doug i-a întins lui Fred umbrela picurând de apă, de care voia să se descotorosească.

— Fran, ai mai văzut așa ceva? a exclamat Mary trântindu-se pe un scaun și privindu-și hainele (o mânecă îi era sfâșiată și gulerul, rupt). Nici n-am visat la așa o primire! Parcă am fi membri ai familiei regale!

— Păi chiar suntem, a zis Doug așezându-se lângă ea. N-ai citit ziarele?

— Fran, cât m-am înșelat! a recunoscut Mary scoțându-și pălăria, în timp ce trenul a pornit cu o zgâlțâitură; într-o oră aveam să fim la Londra. M-am temut atât de ce s-ar putea alege de cariera mea, dar știi ce-a spus cineva? „Lumea îi iubește pe îndrăgostiți.“ Nimic mai adevărat. Admiratorii noștri, dragii de ei, se bucură din toată inima pentru noi. Să fi văzut ce mulțime s-a adunat când eram la New York! Am fost să vedem Follies pe Broadway și spectacolul s-a oprit când am fost recunoscuți. Cred că s-a aplaudat zece minute fără oprire, până când Doug a fost obligat să țină un discurs, ca să poată continua spectacolul!

— Mă bucur, am asigurat-o. Pentru voi amândoi. M-am cuibărit pe o canapea alături de Fred, așteptând ca Mary să ne întrebe cum a decurs

călătoria noastră până atunci.

Însă Mary nu ne-a întrebat nimic. Una, două, sărea de pe scaun ca să-și aranjeze părul ori să-și netezească hainele, ori să se așeze pe genunchii lui Doug, ori să repete un titlu de ziar nemaivăzut sau să citeze dintr-o scrisoare – ea și Doug primiseră felicitări de la White House, Buckingham Palace, până și de la împăratul Japoniei! Turuia fără oprire, mai binedispusă decât o văzusem vreodată. Iar Douglas îi ținea isonul, așa că, la vremea când am intrat în Gara Waterloo, obosisem doar uitându-mă la ei.

Fred n-a scos un cuvânt. A râs și a dat din cap exact atunci când situația o cerea, ca un ascultător perfect ce era. Știam însă că, în sinea lui, gândește la fel ca mine. Că Doug e ridicol. De fapt, mie îmi păruse și înainte oarecum ridicol, un bărbat care compensa uluitoarea lipsă de intelect printr-un exces de mișcări și scamatorii, așa încât cei care erau de față nu își dădeau seama de adevăratul lui defect. Nu mică mi-a fost însă dezamăgirea văzând că și Mary se schimbase. Chiar și după atât de puțin timp petrecut împreună, n-am putut să nu observ că se transformase în cineva – în ceva – ce abia dacă mai recunoșteam. Întotdeauna fusese atât de ponderată, de dornică să se arate vrednică de respectul și de adorația fanilor, unul dintre lucrurile care îmi plăceau cel mai tare la ea. Și faptul că înțelegea cât de mult le datora celorlalți și că se bucura de o situație privilegiată, dar nu garantată pe viață. Însă noua Mary Pickford – *doamna Douglas Fairbanks* – părea să fie convinsă că toată iubirea și adorația publicului erau de la sine înțelese, că i se *cuveneau*.

Mi-am mușcat limba ca să n-o pun la punct pe loc, știind că eram singura persoană, în afară de mama ei, care ar putea încerca s-o salveze de noul ei ego, însă mi-am zis că nu e momentul potrivit. Din câte îmi dădeam seama, în gară ne aștepta toată suflarea pământului.

În clipa în care am ieșit din compartiment, am fost înghițiți de cea mai numeroasă mulțime pe care o văzusem vreodată. Fețe, atâtea fețe! Fețe de o paloare ireală în lumina stridentă flash-urilor, ale căror pocnete ne speriau, punctând strigătele frenetice, asurzitoare. Strigam și eu, dar nu știu ce, fiindcă nu-mi auzeam propria voce. Înghiontită din toate părțile, am sucit capul în dreapta și în stânga, căutându-l pe Fred, care era mai înalt ca toată lumea, am izbutit să mă agăț de el și i-am strigat s-o prindă și pe Mary, ceea

ce el a și făcut. Ne-a împins pe amândouă prin mulțimea care se strângea în jurul nostru, până la mașina care ne aștepta, o mașină decapotată pe care m-am îngrozit văzând-o.

— Mary! Doug! Draga noastră Mary!

Doug a reușit să mă apuce de haină. Bolborosind, întinsese cealaltă mână ca s-o apuce pe Mary și am fost uluită să observ mânia și gelozia din ochii lui căprui până când, în cele din urmă, a prins-o și a împins-o în mașină. Cineva m-a călcat pe picior; altcineva m-a tras de fustă, încercând să mă dea la o parte și să ajungă la Mary, însă m-am smuls din mâna ei și m-am aruncat în mașină, unde am aterizat lângă Fred. Doug îl fulgera din priviri.

Cât despre Mary, ea împărțea bezele tuturor. Pe genunchi, ținea un buchet enorm de trandafiri; panglicile erau zdrențuite și florile aproape că nu mai aveau petale. Mașina s-a pus în mișcare și, tocmai când Mary trimitea o ultimă beza, cineva a înșfăcat-o și a smuls-o de pe scaun. Am țipat cu toții, îngroziți.

Fred a apucat-o de talie și a tras-o înapoi și, ca prin minune, a scăpat din mâinile mulțimii. S-a prăbușit la loc pe banchetă, cu o figură consternată.

Eu nu mai eram în stare să mă mișc sau să înțeleg cele întâmplate. Am văzut totuși expresia de pe fața lui Doug și am fost șocată de mânia și gelozia cu care îl privea pe Fred.

— Ia mâinile de pe soția mea, Thomson! a zis, dar apoi a încercat să-și ascundă furia în spatele unui zâmbet. O ai pe a ta, bătrâne.

— Scuze, a ridicat Fred din umeri. Nu voiam decât să fiu de ajutor.

— Lasă, nu-i nevoie, a spus Doug privindu-l cu severitate, deși tot mai încerca să ne fărmece cu zâmbetul lui de vedetă valorând un milion de dolari. Mă descurc și singur.

— Bineînțeles. Fred a dat din cap și am amuțit cu toții. Bine am făcut, căci urletele mulțimii în momentul când mașina s-a pus în mișcare și a ieșit din gară ar fi înecat orice alt sunet.

Doamne, oamenii erau pe jumătate ieșiți pe ferestre! Se cocoțaseră pe stâlpii felinarelor, asemenea unor maimuțe! Se urcaseră pe acoperișuri! Cei care erau pe jos alergau gâfâind pe lângă mașină, țipau, aruncau tot felul de lucruri înăuntru – majoritatea erau flori, dar și ursuleți de pluș și cutii de bomboane –, până când am început să mă tem că o să fim îngropați de vii.

Din fericire, șoferul a tras mașina la o intrare laterală a Hotelului Ritz, iar polițiștii au izbutit cum, necum, să împiedice mulțimea isterizată să se apropie. Ne-am dat jos din mașină și ne-am privit, cu sufletul la gură, nevenindu-ne să credem. Fred și cu mine eram îngroziți, cutremurați. În schimb, Mary și Doug zâmbeau cu gura până la urechi, de parcă tocmai câștigaseră un premiu.

— Îmi dai voie, Tupper? i-a spus Doug lui Mary, oferindu-i brațul.

— Plăcerea e a mea, Hipper, i-a răspuns Mary, făcând o plecăciune regală.

Au urcat scara hotelului, în timp ce Fred și cu mine îi urmam cumiți, la câțiva pași mai în spate. Iar eu mi-am adus aminte că a fost o vreme când Mary își cerea scuze ori de câte ori se oprea ca să dea autografe; a fost o vreme când știa să fie și prietenă, și stea de cinema.

— Domn și doamnă de onoare ai regelui și reginei, am spus cu năduf.

Fred a dat din cap, fără să descleșteze fălcile. Încă nu-l mai văzusem înfuriat și mă întrebam dacă așa arată când se supără.

— Nu știi ce crezi tu, Fran, dar eu am impresia c-o să mă plictisesc, și încă repede.

Am privit în urma lui Mary, care se îndepărta, braț la braț cu regele Douglas. Fata pe care o știam și o îndrăgeam, fata obsedată de munca ei, fiică devotată, prietenă loială care stătuse lângă mine pe verandă în atâtea seri, făcându-mi confidențe, râzând și împărtășindu-mi ambițiile, temerile și visurile ei... fata aceea *trebuia* să mai fie aici. Sub coroana invizibilă pe care eu însă o vedeam limpede, așezată pe buclele aurii ca pe capul unei regine.

— Poate că n-o să fie așa mereu, i-am răspuns în șoaptă.

Nu puteam decât să sper, pentru că mai aveam câteva săptămâni de petrecut împreună, dar deja mă bătea gândul că făcusem cea mai mare nesăbuiță din viața mea. Acceptând propunerea lui Mary, fusesem încă și mai nesăbuită decât atunci când plecasem pe front. Căci, spre deosebire de momentul acela, acum nu mai eram atât de sigură că voi scăpa nevătămată.

A doua zi de dimineață m-am trezit speriată. Cineva bătea cu pumnii în ușa camerei noastre.

— Ce naiba...? I-am dat un ghiont lui Fred, dar el încă sforăia, așa că mi-

am pus halatul și m-am îndreptat în grabă spre ușa apartamentului.

Mary, îmbrăcată doar în cămașă de noapte – o cămașă foarte sexy, n-am putut să nu observ; nu o cămașă de bumbac, pudică, victoriană, așa cum o văzusem purtând înainte, ci o cămașă de mătase, cu bretele subțiri și decolteu adânc –, a intrat în fugă. Își acoperise fața cu mâinile, dar chiar și așa mi-am dat seama că era roșie toată.

În urma ei, îmbrăcat în pijama, venea Doug, tropăind înfuriat.

— Vai, Fran! Fran! Nu mi-am... am tras draperiile, înțelegi? Voiam să respir aerul proaspăt al dimineții, să admir priveliștea. Și... vai, Fran! a exclamat descoperindu-și fața îmbujorată; ochii însă îi străluceau de încântare. Erau cu toții acolo! Toți, dragii de ei! Atârnați în copaci, privind în sus la mine de pe trotuar. Și m-au văzut cu toții! Așa! a încheiat arătând spre cămașa de noapte.

Fred, pe jumătate adormit, a ieșit din dormitor legându-și cordonul halatului. S-a uitat la Mary, în cămașa ei sexy, l-a privit cu subînțeles pe Doug, care nu era în stare să stea locului de furie, și s-a întors în dormitor, închizând ușa după el.

— Au văzut-o pe soția mea! a explodat Doug; se învârtea prin cameră fluturând din brațe, cu pumnii strânși. Au văzut-o așa!

— Vai, Douglas! a chicotit Mary, roșie la față și tremurând, iar eu mi-am zis, fără voia mea, că asist la o piesă de teatru, scrisă și jucată doar pentru mine.

— Trebuie să plecăm de aici! Să ne ducem într-un loc liniștit! tuna și fulgera Doug.

Așa am și făcut. Pe mine și pe Fred nu ne-a întrebat nimeni dacă vrem să plecăm; era de așteptat ca, dacă Doug și Mary voiau să se ducă undeva, și noi să dorim același lucru. Fără nici o tragere de inimă, ne-am luat adio de la luxul Hotelului Ritz și ne-am dus la un conac izolat, unde ne invitaseră lordul și lady Nu-știu-cum.

Iar a doua zi dimineată s-a întâmplat același lucru.

La Turnul Londrei ne-a fost oferit un tur exclusiv, după orele de program. Ne-am învârtit în sus și în jos, l-am privit pe Doug cum iese pe o ferestruică de piatră și rămâne atârnat în mâini, în timp ce Mary se prefăcea a fi îngrozită, după care l-a aplaudat când a urcat o scară îngustă sărind două

trepte odată, de parcă juca într-unul din filmele lui. Atunci mi-a venit ideea că Doug juca tot timpul, că se purta ca și cum era în fața aparatului de filmat, indiferent dacă acesta exista sau nu prin preajmă.

Era o zi minunată. Eu voiam să zăbovesc, să privesc totul pe îndelete – bijuteriile coroanei, cămăruța unde fuseseră închiși cei doi prințișori condamnați la moarte –, însă Doug trecea în goană dintr-o încăpere în alta, ca și când mâna o șarjă de cavalerie. Nu s-a oprit decât ca să se strâmbe la gardienii impasibili, cu căciuli înalte de blană neagră, sau ca să-l anunțe pe ghidul îngrozit că i-ar plăcea să împrumute câteva armuri pentru următorul lui film.

— Ia uite, Mary! a zis când am ajuns la Tower Green, unde domnea o tăcere lugubră. Aici și-a decapitat Henric al VIII-lea toate cele șase soții!

— De fapt, am spus eu după un moment de tăcere, n-a decapitat decât două, pe Anne Boleyn și pe Catherine Howard. Celelalte patru au murit de moarte bună.

Să fi văzut ce privire mi-a aruncat Doug! Nu mai fusesem privită atât de dojenitor de când eram în școala primară! Și-a țuguat buzele, privirea i s-a întunecat și, într-un acces de furie aproape copilăresc, s-a întors pe călcâie și a plecat.

— Mulțumesc, draga mea Fran, a spus Mary privind în urma lui. O informație foarte utilă. Numai că... știi și eu... poate că, pe viitor, ar fi mai bine să nu-l contrazici pe Douglas. Doar știi cum sunt bărbații, le place să ne spună ei nouă, femeilor, cum și ce!

— Bine, Mary, dar, de când te știi eu, n-ai dat voie nici unui bărbat să-ți spună cum și ce.

— Nu-i chiar așa, Fran... e... un pic altfel, te rog să mă înțelegi. Mary a ridicat din sprâncene cu o expresie atât de rugătoare, că n-am avut de ales, mi-am stăpânit mânia, am schițat un zâmbet și am dat din cap.

După asta, Mary a fugit să-l prindă din urmă pe Doug, însă eu am rămas pe loc, respirând adânc. Câtă meschinărie din partea aceluia om! Cât de înfumurat și ce putere avea asupra lui Mary! Un ignorant. Nu era prima oară că mă îngrozeam văzând cât de puține știa – de fapt, nu-l văzusem niciodată citind altceva decât reviste pentru fani. Dar ignoranța nu era cel mai grav lucru, ci gelozia, căci era într-adevăr gelos pe mine, mi-am dat

seama, nu fără un sentiment de victorie. Idiotul era gelos pe mine, pe prietenia mea cu Mary.

Apoi, mâhnirea s-a lăsat peste mine asemenea unui șal vechi, îngreunat de mușgaiul adunat în el. Dacă voiam să rămân bună prietenă cu Mary trebuia să mă obișnuiesc cu geloziile lui Doug, să-i gâdil și să-i menajez orgoliul, să-i înghit insultele și să trec peste accesele lui de furie.

Iar asta nu eram dispusă să fac. De când eram cu Fred, învățasem că nu e nevoie, că există pe lumea asta și bărbați care nu se tem de femei. Fred nu doar că mă învățase să gândesc așa, ci mă și îndepărtase definitiv de alți bărbați.

— Hai, domnișoară Știe-Tot, m-a chemat Fred, privindu-mă înveselit, dar cu o oarecare crispă. Hai să-l domolim pe rege. Poate am să-l las să mă bată la skanderbeg, să fie și el fericit.

— Ești cel mai bun soț din lume, i-am declarat în timp ce plecam braț la braț după Doug și Mary. Te ador.

— Și eu pe tine, a zis Fred, s-a aplecat și m-a sărutat pe obraz.

Cu greu m-am abținut să nu râd când Doug, văzându-ne, a înșfăcat-o pe Mary de talie și a îmbrățișat-o cu atâta pasiune, că ghidul și gărzile erau să leșine de admirație.

— Sfinte Sisoe, Douglas! Ce te-a apucat? a întrebat Mary îmbujorată, abia trăgându-și respirația, dar râzând.

Fred și cu mine ne-am uitat unul la altul, dar n-am scos o vorbă.

Dimineața petrecerii câmpenești. Era o zi superbă, cu soare, și toți patru eram îmbrăcați cu ce aveam mai elegant. Mary purta o minunată rochie de organza albastru închis și o pălărie cu boruri mari. Și eu arătam la fel de bine într-o rochie de in brodată, cu panglici de mătase. Amândouă ne puseserăm mânuși albe, lungi până la cot, și ne hlizeam privindu-ne în oglinda din camera mea.

— Cine-ar fi zis, Fran, că eu, micuța Gladys Smith din Toronto, am să fiu gătită așa, la fel de aranjată ca regina însăși?

— Nici mie nu-mi vine să cred. Ce departe am ajuns! În clipa aceea, când Mary mi-a zâmbit, mai că-mi venea să spun că între noi totul era la fel ca înainte.

Dar atunci am auzit pe cineva dregându-și vocea și am dat drumul mâinii

lui Mary, parcă mă frigea. M-am întors și i-am văzut pe Doug și pe Fred, impozanți în fracuri și cu jobene, deși n-am putut să nu remarc că Fred arăta mult mai bine; cozile fracului îi accentuau silueta înaltă și subțire, în timp ce Doug, la drept vorbind, părea cam îndesat.

— Nu-i așa că suntem norocoase? am întrebat-o pe Mary. Să fim însoțite de cei mai bine bărbați din Anglia?

Fred a pocnit din călcâie și a făcut o plecăciune exagerată, Doug în schimb a părut a lua de bune cele spuse de mine, pentru că mi-a adresat primul zâmbet aprobator de până atunci și mi-a mulțumit sincer.

Afară, ne-am urcat în două mașini, ambele cu capota strânsă.

— Credeți că suntem în siguranță? l-am întrebat pe unul dintre polițiștii care mergeau cu noi.

— Nu vă faceți griji, a răspuns dezinvolt însoțitorul lui Mary și Doug, actorul George Grossmith Jr. E o petrecere civilizată. Și noi suntem oameni civilizați. După dumneavoastră, domnule Pickford.

Mary, Fred și cu mine am rămas cu gura căscată. Doug a încremenit, dar a zâmbit îngăduitor când Grossmith, dându-și seama de gafa făcută, și-a cerut scuze bolborosind.

— Nu-i nimic, bătrâne. Sunt flatat dacă lumea mă cunoaște drept bărbatul care a escortat-o pe Mary Pickford în Anglia.

În acel moment am simțit o fărâmă de admirație și de afecțiune pentru Doug. Cel puțin, nu era ca Owen Moore. De câte ori nu fusesem de față când, numit în același fel, Owen răspunsese cu pumni și amenințări?

M-am așezat împreună cu Fred în mașina noastră fără însoțitor – „S-ar zice că viețile noastre nu valorează la fel de mult“, mi-a șoptit Fred când l-am prins de mână și am râs pe furiș – și am pornit cu toții pe străzile surprinzător de tăcute. M-am destins.

— Domnul Grossmith avea dreptate, am spus ușurată. Însă chiar atunci convoiul a dat colțul și s-a apropiat de locul unde avea loc petrecerea.

Eu am înlemnit, iar Fred nu și-a putut stăpâni o exclamație. În fața noastră era o mare de oameni, un vârtej ar fi o descriere mai potrivită. De cum au dat cu ochii de Doug și Mary, s-au pus pe strigat cât îi țineau plămâni. Era mult mai rău decât la Gara Waterloo. Când mulțimea s-a apropiat și mai multe mâini au apucat-o pe Mary și pur și simplu au tras-o

din mașină, am țipat și l-am auzit pe Grossmith bolborosind îngrozit:

— Dă drumul doamnei, n-auzi?

Din fericire, Doug a avut prezența de spirit să-și prindă soția de după mijloc și nu i-a mai dat drumul. Fred a sărit imediat din mașină și l-a ajutat pe Doug să coboare clătinându-se, ținând-o pe Mary în brațe. Aceasta era absolut îngrozită, albă ca hârtia, cu ochii holbați și cu o gură strâmbă, din care nu ieșea nici un sunet, doar o răsuflare hârâită.

— Mary! M-am repezit după Fred și m-am uitat – din nou cu admirație – cum Doug, în ciuda staturii lui mici, izbutea să se țină pe picioare purtând-o pe Mary pe umeri. Cei patru polițiști rămăseseră cu gura căscată, privind mulțimea, așa că m-am repezit și m-am agățat de fusta lui Mary, în timp ce Fred, aducându-și aminte de vremea când juca fotbal american, mergea în față, croind drum pentru noi toți.

Nu mai auzisem niciodată un astfel de sunet, amestec de țipete ascuțite și strigăte isterice. Oamenii aveau lacrimi în ochi, mărturie a venerației și adorării. La un moment dat, privirea mi s-a întâlnit cu a lui Mary și mi-am dat seama la ce se gândea: la seara când ne furișaserăm în sală pentru a urmări *Săraca fetiță bogată* și când văzuserăm ce efect avea Mary asupra mulțimii. Ne speriaserăm atunci, dar, spre deosebire de cu ce se întâmpla acum, aceea fusese ca o bălăceală în piscina copiilor în comparație cu un plonjon disperat într-un ocean de... mă rog, „admiratori“ nu era chiar cuvântul potrivit. Cu ce cuvânt i-aș putea numi pe acești oameni care plângeau și râdeau isteric, care aveau o *nevoie* disperată de Mary și Doug, care aveau nevoie să-și proiecteze fiecare vis și speranță asupra celor doi, care le zâmbeau de pe ecran până și în cele mai negre zile ale războiului, în definitiv abia sfârșit?

Nu era de mirare că acești supraviețuitori ai războiului aveau nevoie de soare, după atâta întuneric; împreună, Mary și Doug adunau laolaltă destulă energie și lumină cât să aprindă nenumărate stele. Chiar și eu îmi dădeam seama că, oricât te-ar fi impresionat separat, împreună străluceau cu mult mai multă putere; doi omuleți care înfloreau în lumina reflectoarelor, prindeau rădăcini, creșteau înalți și semeți și păreau să-i hrănească până și pe cei mai înfomețați de afecțiune, de voie-bună, de distracție, de ceva bun în viețile lor pustiite de suferință și de pierderea celor dragi.

Dar cum să suporti dogoarea unui soare arzător? Aceasta era dilema mea personală acum, când mă agățam de rochia deja ruptă a lui Mary, când, numai cu câteva minute în urmă, ne admiram toaletele în fața oglinzii? Doug mergea clătinându-se cu Mary pe umeri și, până la urmă, s-a împiedicat și a căzut într-un cort plin cu borcane de gemuri și dulcețuri, expuse acolo pentru a fi vândute. S-a auzit o bufnitură, un trosnet, și m-am trezit plină de zeamă lipicioasă pe față și pe mâini.

În cele din urmă, Fred a găsit un cort gol, în care Doug, gemând și gâfâind, a lăsat-o jos, fără menajamente, pe micuța lui soție îngrozită. Au mai venit și alți polițiști și au înconjurat cortul; în ciuda țipetelor frenetice, nimeni n-a trecut dincolo de ei. Am reușit să ne tragem sufletul. Doug și-a șters sudoarea de pe frunte; fracul lui nu mai avea cozi – în locul lor rămăseseră doar niște zdrențe. Amândoi bărbații își pierduseră jobenele. George Grossmith Jr. stătea ghemuit într-un colț, năucit, și repeta întruna:

— Mă jur că n-am mai văzut așa ceva în viața mea!

Mary era murdară, năclăită, părul ciufulit îi arăta ca un halou auriu, rochia îi era ruptă, mânjită de gem. Eu îmi pierdusem mănușile, pantofii mei noi de satin erau plini de suc de căpșuni, stricați iremediabil.

— Are cineva pâine prăjită? Cred că am găsit gemul, a zis Doug examinându-și cătrănit haina.

Am izbucnit în râs fără voia mea, Mary și Fred mi-au urmat exemplul, așa că, în scurtă vreme, râdeam toți patru ca nebunii, iar Grossmith ne privea alarmat prin monoclu.

— Și acum ce facem? am întrebat după ce obosisem de atâta râs, dar continuam să fim prizonieri în cort, și din ziua aceea minunată nu se mai alesese nimic; eram răgușită, mi se uscaseră gâtul – ce n-aș fi dat pentru un pahar mare de limonadă.

Fred s-a prăbușit pe un scaun pliant și și-a întins picioarele lungi.

Mary și Doug s-au uitat unul la altul.

— Mă gândesc, a spus Mary cu glas șovăitor, căutând din ochi încuviințarea lui Doug, mă gândesc să plecăm altundeva o vreme. În Germania, poate? Sau în Olanda? Unde am fi mai liniștiți?

— Dacă vrei tu, Tupper, a răspuns Doug după ce el și Mary s-au privit în ochi, parcă încercând să-și ghicească gândurile. Tu ai fost cât pe ce să fii

ruptă în două. Facem cum spui tu.

Mi s-a părut totuși că zăresc o umbră de dezamăgire în ochii lui.

În Olanda a fost frumos, în Germania și mai și. În fine, eram mulțumită: așa îmi închipuisem că trebuie să fie luna de miere. Făceam plimbări cu mașina și mâncam pe iarbă, în locuri însorite. Eram doar noi patru, nimeni altcineva. În timpul războiului, Germania interzisesese difuzarea filmelor făcute de Aliți, așa că puțini știau cine sunt Mary și Doug. Nemaivând alți spectatori în afară de noi, Doug era alt om, mai liniștit, mai echilibrat, fără accese de mânie sau nerăbdare. El și Fred petreceau mult timp împreună, discutând despre cascadoriile lui Doug, comparându-le cu performanțele sportive ale lui Fred. Și-au descoperit pasiunea comună pentru Vestul Sălbatic și admirația pentru cei câțiva cowboy autentici care încă mai bântuiau pe lângă Los Angeles. De multe ori, după-amiaza, făceam plimbări călare. Fred și Doug se luau la întrecere să vadă al cui cal sare mai sus.

Mi-am mușcat limba în atâtea rânduri, că era s-o pierd, ori de câte ori Doug juca rolul de ghid și făcea nenumărate greșeli. Chiar și când ne-am oprit la Koblenz, de care bineînțeles că îmi aminteam, după călătoria ireală făcută acolo la sfârșitul războiului, m-am abținut să le arăt locurile cunoscute. Nici n-am pomenit de cele trăite pe front; Fred și cu mine hotărâserăm pe tăcute să nu deschidem subiectul cât timp eram în Germania. Ne era teamă să nu stârnim gelozia lui Doug și, lezându-i amorul propriu, să risipim pacea fragilă care se așternuse între noi. Îmi dădusem toată osteneala să-i asigur pe Doug și pe Mary, în nenumărate rânduri, că implicarea lor în turneele de promovare a obligațiilor de război fusese la fel de importantă ca a mea și a lui Fred. Poate chiar mai importantă.

Cu toate că nu eram convinsă de ceea ce spuneam, dacă e să fiu cinstită.

După ce am ajuns la micul han unde trăsesem în Koblenz, Mary a primit un mesaj de la comandantul forțelor americane de ocupație, prin care ne invita la un bal în onoarea noastră. Desigur, Mary a acceptat și am hotărât să ne petrecem dimineața destinzându-ne la un picnic.

Stăteam întinsă pe o pătură, priveam Rinul – cumva mai îngust decât mi-l aminteam din noaptea aceea – și eram mai fericită ca oricând. M-am uitat la Mary și am văzut-o din nou pe prietena mea de altădată, nu pe regina neîncoronată a lumii; era liniștită, nu se machiase și fața îi era netedă,

deschisă și proaspătă, pielea îi strălucea. Recunosc, prezența lui Doug avea un efect puternic asupra lui Mary: O transforma într-o femeie cu vino-ncoace, cu totul diferită de imaginea pe care și-o crease în ochii publicului.

M-am sprijinit de genunchii lui Fred și am închis ochii. Eram total relaxată în tăcerea aceea bucolică și mă simțeam mulțumită știind că ne mai așteptau încă multe zile la fel. Cu mulți ani în urmă, Mary și cu mine plănuiserăm să călătorim prin Europa împreună și iată că visul nostru se împlinea: zile de preumblări cu ghiduri turistice în mână, picnicuri cu coșuri pline de mâncăruri exotice... În ziua aceea, bucătarul hotelului ne pregătise sendvișuri cu Braunschweiger, care semăna la gust cu lebărvust, dar nici unul nu-mi plăcea în mod deosebit. De gustat, am gustat însă. Am oftat adânc, parcă în numele tuturor –, era o zi perfectă, ce cusur i-ai fi putut găsi?

Pe neașteptate, Mary a plescăit scârbită din buze și a sărit în sus, răsturnând o sticlă de limonadă.

— Nu mai suport! Douglas, tu ce zici?

— Poftim? Doug, care stătea întins pe spate, cu fața bronzată întoarsă spre soare, a deschis un ochi.

— Liniștea! Nu ne cunoaște nimeni aici! Și nu știu ce crezi tu, dar eu n-am muncit pe brânci ca să-mi petrec viața neștiută de nimeni!

— Așa e! a strigat Doug sărind în picioare. Ai dreptate, Tupper! Nici eu nu mai suport liniștea asta. Nu văd pe unul măcar să întoarcă capul după mine aici. Hai să mergem undeva unde ne știe lumea.

— Vorbești serios? l-am întrebat dezlipindu-mă de Fred, care doar a ridicat o sprânceană, fără să scoată o vorbă. Mary, tu vorbești serios?

— Mai serios nici că se poate. Hai să mergem la bal diseară și pe urmă, Douglas, ce-ar fi să plecăm în Italia? Acolo au rulat filmele noastre în timpul războiului.

— S-a făcut. Mă ocup eu de toate. Ai fi zis că Doug era gata să se pună numaidecât pe treabă, uitând că Fred și cu mine eram prin apropiere și îl priveam cu gura căscată.

M-am uitat la Fred și el la mine, după care mi-am dres vocea ca să-i atrag atenția lui Mary.

— În cazul ăsta, nu cred că o să vă însoțim, am spus, neștiind cum va

reacționa Mary și nici cum aș fi vrut s-o văd reacționând. Dacă nu i-ar fi păsat că ne despărțeam de ei, aș fi fost distrusă. Dacă i-ar fi păsat, m-aș fi simțit vinovată.

— Foarte bine, Fran, a răspuns Mary fără să șovăie. Înțeleg. Sunteți aici de mai multă vreme, noi am venit mai târziu. Și, desigur, voi nu sunteți obișnuiți să vi se dea atâta atenție cum ni se dă nouă.

Când am pătruns înțelesul vorbelor ei mi s-a părut că însăși lumina soarelui a pălit.

— Sigur, nu suntem, a spus Fred zâmbind în colțul gurii. În timp ce Doug și Mary s-au apucat să facă planuri, binedispuși, mi-am dat seama, după cum se crispase, că Fred era mânios.

— Ei, o să ne fie dor de voi, dragilor, a ciripit Doug, incredibil de fericit, aproape în extaz, și a adăugat, bătându-l pe Fred pe spate. Dar o să ne revedem la Hollywood! Vreau să-mi povestești cum ai câștigat la săritura în înălțime, să mă înveți și pe mine.

— Și, bineînțeles, Fran, o să reluăm lucrul mai devreme decât ne-am dori, mi-a zâmbit Mary. Mi-a plăcut mult ideea ta, cu italianca... cred că ar trebui să fie primul film pe care să-l facem de îndată ce ne întoarcem.

Sigur, eram bucuroasă că lui Mary îi plăcuse ideea mea; era o propunere curajoasă, iar în ceea ce o privea, un gen de rol cu totul nou. Poate aveam să-i găsec un rol și lui Fred. Mary ar fi vrut să-l și regizez – o perspectivă năucitoare. Una era să regizez un film de două bobine pentru Hearst, și cu totul altceva s-o regizez pe Mary Pickford.

— Nimic nu mi-ar plăcea mai mult decât să regizeze o femeie, mai ales dacă e vorba de cea mai bună prietenă a mea, declarase Mary, și eu fusesem încântată.

Și totuși, oricât aș fi încercat, de data asta sufeream. Chiar dacă propunerea de a ne despărți ne aparținea mie și lui Fred, Mary și Doug s-ar fi convenit să protesteze. Cât de cât. Mary cea de altădată ar fi protestat, Mary cea pe care credeam că o cunosc și pe care o îndrăgeam.

Am deschis o carte, fiindcă în clipa aceea nu-mi doream să-i văd figura. Nu voiam să văd că Fetissa uitase deja de mine. Drept care m-am încăpățânat să dau pagină după pagină.

Însă, în locul cuvintelor scrise, vedeam doar o ceață.

În după-amiaza aceea, Fred și cu mine ne-am hotărât să rămânem la hotel, în timp ce Mary și Doug s-au dus la cumpărături. Ne-am petrecut timpul în pat, fericiți. Eu eram vrăjită, îmbătată de formele de-acum cunoscute ale trupului lui Fred: mușchii zdraveni, puternici, oasele lungi, stomacul plat, tare ca o scândură de călcat. Iar el nu se mai sătura să-mi atingă trupul moale, unduios, parcă ar fi vrut să țină minte fiecare rotunjime.

Iar noaptea, cu toate că ne culcam fiecare pe perna lui, Fred ajungea invariabil cu capul pe perna mea, ca și cum nici în visele lui nu suporta să fie despărțit de mine.

— Ferește-te să-l pui de Doug în umbră diseară, l-am prevenit când, cam fără tragere de inimă, ne-am apucat să ne îmbrăcăm pentru bal. Știu că n-o faci cu intenție, dar tu ești așa de... de...

— Înalt? a continuat Fred, aruncându-și cu apă pe față. S-a frecat energic cu prosopul de mâini și părul i-a căzut în ochi, dându-i un aer de băiețel, care îmi topea inima.

— Da, așa e. Dar înțelegi ce vreau să spun. Am început să-mi perii părul, știind foarte bine cât de mult îi plăcea lui Fred să mă privească; era în stare să stea ore în șir pe marginea patului, uitându-se cum îmi trec peria peste cosițele negre și îi arunc ocheade seducătoare privindu-l în oglindă.

A oftat văzând că iau peria, dar disciplina lui de sportiv și de preot și-a spus cuvântul. S-a întors cu spatele și s-a apucat să-și caute smochingul.

— Să știi că-mi pare bine că pleacă, a spus, risipind atmosfera sumbră care domnea de dimineață. Îmi pare bine că nu mai trebuie să ne prefacem. Nu știi cum ai rezistat atâția ani.

— Cum adică? m-am întors spre el, lăsând peria deoparte.

— Le-ai gădilat amorul propriu, ai stat câțiva pași mai în spate, n-ai ieșit niciodată la rampă. Știu că Mary e cea mai bună prietenă a ta, dar nu sunteți pe picior de egalitate. Și ar trebui să fiți. Ești mai inteligentă, uimitor de talentată, ești respectată pentru ceea ce faci. Cinstit să fiu, nu prea cred că Mary își dă seama.

— Aici te înșeli, i-am întors vorba grăbită, nu cumva suspiciunile mele, înăbușite de multă vreme, să iasă la suprafață odată cu vorbele. Mary mă respectă. Mai mult decât pe oricare alt scenarist. Sunt egala ei. Vrea să-i

regizez următorul film, Fred. N-a mai acceptat niciodată ca o femeie să-i fie regizor.

— Ai citit articolul ăsta? m-a întrebat Fred, deschizând o valiză și scoțând un ziar englezesc. L-am cumpărat la Londra, înainte să plecăm. Mi-a întins ziarul, arătându-mi articolul de pe prima pagină, sub un titlu scris cu litere de-o șchioapă: DOUG ȘI MARY, EXTAZIAȚI DE PRIMIREA FĂCUTĂ!

Am citit pe diagonală articolul, scris cam la o săptămână după ce sosiserăm la Londra, într-un stil tras de păr, excesiv de înflorat. La un moment dat, am dat peste o frază care mi-a părut a fi tipărită cu litere mai negre și mai groase decât restul textului: „Da“, a spus Miss Pickford, „călătorim împreună cu scenarista mea, așa că am adus o părticică de Hollywood cu noi“.

— Pe tine nici nu te-a pomenit, am spus dându-i înapoi ziarul lui Fred, fiindcă nu mai voiam să citesc.

— Pe tine nu te-a pomenit, Frances! Nu pe nume, în orice caz. „Scenarista mea.“ Parcă i-ai aparține. Parcă ai fi opera ei și atât.

— Într-un fel așa este, să știi. M-am întors înspre oglindă și m-am apucat iar să-mi perii părul, ca și cum mi-aș fi putut descâlci sentimentele odată cu șuvițele de păr. Nu știam dacă aș reuși să-l fac pe Fred să înțeleagă cum stăteau lucrurile în acei primi ani. El mă cunoscuse după ce devenisem cel mai apreciat scenarist de la Hollywood. Nu avea habar cât de nesigură pe mine eram când o întâlnisem pe Mary, câtă nevoie aveam de cineva care să-mi spună ce să fac. Dacă n-ar fi fost Mary, n-aș fi făcut carieră. A fost prima care m-a susținut, mi-a deschis ușa. M-a ajutat să-mi găsesc drumul.

— Nu ține, Frances. Ești așa de inteligentă, de talentată! Ți-ai fi găsit oricum calea, singură.

— Posibil. Însă femeile ca Mary și Lois Weber, ca Adela și Elsie mi-au făcut viața mai ușoară. Îi datorez totul lui Mary, Fred. Și știu că însemn pentru ea mai mult decât scrie în articolul ăla. Știu că nu sunt doar scenarista ei. Trebuie să înțelegi. Abia s-a căsătorit. Conduce propriul ei studio. Încă nu s-a obișnuit cu această notorietate, dacă pot să-i spun așa. Doamne, cine s-ar fi obișnuit? Nimeni n-a mai avut parte de așa ceva, știi prea bine. Nici măcar Teddy Roosevelt. Am continuat să-mi perii părul cu

obstinație, apoi am pus peria deoparte și m-am aplecat în față până când părul des și negru mi-a căzut peste ochi și n-am mai văzut nimic – nici privirea lui Fred ațintită asupra mea, plină de îndoială.

Am dat capul pe spate și m-am privit în oglindă. Părul meu negru era ca un nimb întunecat, încâlcit, ochii albaștri – mari și strălucitori. Eram la fel de exotică și de ispititoare ca Theda Bara sau Nita Naldi; a fost prima oară când m-am întrebat de ce îmi era teamă să apar în fața camerei de filmat. Poate că aș fi ajuns la același statut de zeiță pe care îl avea Mary.

Dar aș fi fost și rivala ei. Văzusem cum se ține Mary departe de celelalte actrițe, chiar și de surorile Gish, cele mai vechi prietene ale ei. Iar eu, poate că din dorința de a nu-i pierde prietenia, rămăsesem în spatele camerei cu încuviințarea ei, fiindcă îi era mai la îndemână să mă vadă acolo?

Părul mi s-a aranjat singur, căzându-mi domolit pe umeri. Am scuturat din cap.

Nu, cariera pe care mi-o doream era asta. Un scenarist avea o slujbă atâta timp cât putea ține creionul în mână și îl ducea mintea. Pe când o actriță, chiar și una ca Mary, avea o viață artistică scurtă. La Hollywood, văzusem deja actrițe ridicându-se asemenea unei comete, doar ca să se prăbușească apoi și să fie uitate. Gypsy Abbott. Maude Fealy. Și poate cel mai tragic caz, Florence Lawrence, prima „Fetiță“ de la Biograph, al cărei titlu fusese uzurpat de Mary. Nimeni nu mai știa ce se alesese de Florence. Cam în fiecare an umbla zvonul că murise, dar nimănui nu-i păsa cu adevărat. Și totuși, la un moment dat, ea, și nu Mary Pickford, fusese cea mai cunoscută actriță de cinema din lume.

M-am dat cu cremă pe față, m-am rujat discret – lui Fred nu-i plăcea excesul de fard, dar nici eu nu aveam de gând să renunț cu totul să mă machiez. Îmi plăcea roșul pe buze, și pe obraji, pudra și un pic de rimel. La Hollywood era aproape o obligație de serviciu să te machiezi.

— Ce avem noi în comun, eu și Mary, e un lucru rar, Fred. Tu nu știi prin ce-am trecut noi la studiouri; cum am fost privite de sus, date la o parte, cum se rugau bărbații să dăm greș. Mai ales Mary. Eu am fost mai norocoasă. Cei mai mulți scenariști sunt femei, așa că au nevoie de noi. Dar o actriță care îndrăznește să le spună bărbaților ce să facă? Asta-i cu totul altceva, și la așa ceva a trebuit să facă față Mary. Ne-am jurat că n-o să

lăsăm niciodată bărbații să ne despartă. Au încercat, o dată. Însă n-au izbutit.

— Și acum?

— Îmi închipui că va fi altfel, acum că suntem amândouă căsătorite. Ce bine era... ce bine era dacă nu se mărita cu Doug. E urât din partea mea? l-am întrebat strâmbându-mă pe Fred, care se lupta cu cravata.

— Nu. Dar să știi, mie îmi place Doug. Chiar îmi place. Da, sigur, e foarte orgolios. Dar am cunoscut o droaie de bărbați ca el, bărbați care simt nevoia să fie cei mai grozavi. Cu toții vor să umple un gol, deși un bărbat ca Doug... are tot ce-și dorește acum. Faimă, avere, pe Mary. Îmi plac filmele pe care le face. Sunt sănătoase, au multă acțiune, prospețime. M-am gândit... mi-am zis că aș putea face și eu așa ceva. Fred s-a așezat pe jos, la picioarele patului, și m-a privit nesigur. Aștepta încuviințarea mea, mi-am dat seama, și nu mi-am putut stăpâni un mic zâmbet uimit, dar triumfător.

Am dat din cap ca să par că mă gândesc serios la propunerea lui, cu toate că, de când îl cunoscusem pe Fred, îmi băteam capul cum să găesc o cale de a-l atrage spre film. Era un bărbat atât de chipeș. Era dezinvolt în fața camerei, iar eu învățasem să recunosc trăsăturile care dădeau bine pe o peliculă, și el le avea din plin. Se plânse de micul rol pe care îl jucase în filmul lui Hearst, dar se pare că o făcea de formă, ca și cum ar fi fost convins că trebuie să se plângă fiindcă așa se poartă un bărbat. Și un fost pastor. Și un sportiv de talie mondială.

A trebuit să recunosc totodată – cu inima tresărind, deși nu m-aș fi așteptat, când mi-a venit ideea – că am putea forma un cuplu hollywoodian, la fel ca Doug și Mary. Era o idee foarte tentantă. Mai ales acum.

— M-am dat de ceasul morții gândindu-mă cum să te aduc din nou în fața camerei. În filmul cel nou, despre care am vorbit cu Mary... e un rol. Nu e principalul rol masculin, dar, totuși, e un rol foarte bun.

— Ai complotat pe la spatele meu! a zâmbit Fred.

Cu ochii minții, am văzut fața lui frumoasă zâmbind pe ecran, pusă în valoare de o lumină bine plasată. Am fost așa de încântată, că am bătut din palme.

— Păi și tu ai făcut la fel!

— Într-adevăr. Cred că sunt în stare de câte ceva, poate cu Vestul

Sălbatic, ca William S. Hart, dar mai mult pentru băieți. E un mod de a promova valorile vechi, care nu pier. Nu mai pot predica – din cauza iubitei mele soțioare, divorțată de două ori –, dar înțeleg acum că aş putea ajunge la mințile mult mai multor tineri în felul ăsta. În felul tău.

— În felul hollywoodian.

— Da, cu toate că nu-mi place cum sună.

— Abia aştept să-i fac propunerea lui Mary! Cred totuși că am să aştept până ne întoarcem acasă. Sunt sigură că o să fie încântată. Sper.

— Dar Doug ce-o să zică?

M-am întors la oglindă și mi-am mai pudrat o dată nasul cu puful. Nu, Douglas Fairbanks nu va fi încântat, în nici un caz. Dar pe Mary o cunoșteam bine. Nu încurca viața personală cu cariera. Nu avea să plece capul sau să se schimbe doar ca să-i facă pe plac bărbatului. Nici unui bărbat.

— Hai să mergem să dansăm, dragule. M-am ridicat, am făcut piruetă și Fred mi-a sărutat mâna.

— Ești ca o regină, a glumit el.

— E loc pentru mai multe. L-am luat pe frumosul meu soț de braț și am plecat la bal. Iar acolo, spre surprinderea mea, am devenit regina balului. Căci cine era gazda, dacă nu chiar vechiul meu prieten, maiorul Brereton!

Chiar când Mary mă prezenta: „Și, desigur, scenarista mea...“, maiorul Brereton m-a privit și a exclamat:

— Locotenent Marion!

— Domnule maior... adică... *general!* L-am salutat regulamentar, cu ochii la steluța care îi scliffea pe uniformă. Apoi am izbucnit amândoi în râs și ne-am strâns mâinile. Părea că se bucură sincer că mă vede.

— Ce e, Fran? Cine este? Mary făcuse ochii mari de uimire, în timp ce Douglas avea un zâmbet cam crispat, deși își păstrase magnetismul profesional.

— Cineva care mi-a spus odată că femeile nu au ce căuta pe front, am spus zâmbindu-i generalului.

— O afirmație pe care o susțin și acum, a subliniat generalul Brereton, făcând o plecăciune. Totuși, locotenentul aici de față a fost printre cei mai bravi soldați pe care mi-a fost dat să-i văd vreodată și, cu toate că nu mi-a

făcut chiar plăcere s-o escortez dincolo de Rin, trebuie să recunosc că nici o corvoadă n-a fost. N-a avut nevoie de o atenție specială. Ba chiar, din câte țin minte, a refuzat orice ajutor. Și pe-aici v-am văzut cu toții filmul, *Femeile americane pe front*. A fost edificator. A dat scurt din cap și am înțeles că mai multe laude nu voi căpăta. Dar, cel puțin, mă lăudase.

Brusc, mi-am dat seama că sunt îmbrăcată cu o rochie de bal lucioasă, cu decolteu adânc, și nu cu o uniformă mânjită de noroi. Totuși, în ochii generalului Brereton se citea limpede respectul, la fel ca în cei ai lui Fred, și, în mod neașteptat, ai lui Mary. Ea nu-și închipuise niciodată că aș putea ieși din umbra ei; nu avusese ocazia să mă vadă făcând ceva singură. Am fost mișcată: Mary se putea bucura sincer pentru mine.

— Suntem așa de mândri de Fran! a izbucnit Mary și, dintr-odată, seara a fost perfectă, compensând dezamăgirea de dimineață.

— Miss Pickford, îmi dați voie să deschid balul împreună cu dumneavoastră?

Generalul își amintise ce obligații protocolare îi reveneau. Mary era oaspetele de onoare și eticheta cerea ca ei doi să danseze primii.

Mary s-a ridicat, zâmbind încântată, însă Doug s-a ridicat și el și a apucat-o de braț. Mie mi s-a tăiat respirația și eram gata să sar în ajutorul prietenei mele, însă Doug n-a mers mai departe; n-a tras-o înapoi și nici n-a strâns-o prea tare.

Zâmbind strâmb, a spus încet, dar îndeajuns de tare, cât să audă toți cei din jur:

— Mi-ai promis, draga mea Tupper. Mai ții minte? Mi-ai promis că n-ai să mai dansezi cu nici un alt bărbat. Doar cu mine.

Cu greu m-am stăpânit să nu-i atrag atenția lui Doug că era doar o chestiune de protocol, formală, și nimic mai mult. Așa se făcea. Doar nu se aștepta ca Mary, o celebritate invitată la atâtea evenimente, să nu danseze cu nimeni în afară de el?

Mary s-a schimbat la față, a ridicat privirea spre Doug și, înțelegând, s-a înduioșat și i-a vorbit blând, aproape ca o mamă unui copil capricios:

— Desigur, Douglas. Bineînțeles că-mi aduc aminte. Nu știu unde mi-a fost capul. Îmi cer scuze, domnule general, dar, după cum vedeți, i-am făcut o promisiune soțului meu.

Și cu acestea, Mary s-a așezat la loc, iar generalul Brereton a rămas în picioare, într-o postură ridicolă.

Doar preț de o clipă, însă. A dat din cap politicos către Mary, după care s-a întors spre mine și a făcut o plecăciune. Încântată, m-am apropiat de el. Și i-am zâmbit chipeșului meu soț, care mă privea cu mândrie, când orchestra a început să cânte și generalul s-a apucat să mă învârtească, în acordurile unui vals tradițional. I-am zâmbit și lui Mary. Și am dat înțelegătoare din cap când mi-a răspuns cu o mică strâmbătură și o ușoară ridicare din umeri.

Dar asta nu însemna că nu m-am bucurat de lumina care cădea asupra mea cu o strălucire orbitoare, neașteptată, dar mai mult decât binevenită.

CAPITOLUL 13

MARY

Toamna lui 1920

Întorși triumfători din luna de miere, s-au stabilit la Pickfair, fosta cabană de vânătoare a lui Douglas, aflată sus pe munte, în Beverly Hills; o transformaseră într-un castel în stil Tudor, demn de noua pereche regală: parter și trei etaje, douăzeci și cinci de camere, grajduri, terenuri de tenis. Au venit ca să domnească împreună peste Hollywood.

Dimineața, Mary se trezea într-un pat enorm, atât de mare, că, pe lângă ea, ar fi încăput în el mama ei, Lottie și Jack, împreună cu toate costumele și recuzita personală. Un pat mare cât cea mai mare cameră în care locuiseră cu toții când mergeau în turnee. Un pat pe măsura viitorului lor.

Și Douglas era acolo, alături de ea, îmbrăcat întotdeauna în pijamale din cea mai fină țesătură de in. Se dădeau jos din pat și Douglas se apuca de obișnuitele exerciții, sărituri, rotații în aer, abdomene și tumbe, după care făcea jogging în jurul casei. Ca să se îmbrace, se duceau în camere separate; dulapurile lui Mary erau pline de cele mai fine haine: taioare sobre, dar luxoase, delicate rochii de cocteil, rochii de seară din șifon sau brodate cu mărgelile, toate o idee mai sofisticate decât cele pe care Papa Zukor le-ar fi ales pentru ea. Acum era doamna Douglas Fairbanks și se îmbrăca în consecință.

Dacă mergea la studio, alegea invariabil un taior; și așa era destul de stânjenitor să participe la întrunirile de afaceri, între două filmări, în costum de fetiță. În felul ăsta, cel puțin când sosea, lumea o vedea drept cine era cu adevărat: directoarea unui mare studio de la Hollywood.

În dulapurile lui Douglas erau îndesate cincizeci de perechi de pantofi lucrați manual, cămăși fine de in și mătase, costume și smochinguri de

comandă, dar și salopete, cămăși și pantaloni de flanel pentru activitățile lui sportive – golf, tenis, polo, canotaj și călărie. Însă de obicei purta costum când i se alătura soției lui în camera unde luau micul dejun, cu pereții vopsiți într-un crem liniștitor. De cele mai multe ori luau micul dejun singuri, chiar dacă aveau musafiri care rămâneau peste noapte. Musafirii puteau dormi până la prânz, însă Douglas și Mary trebuiau să fie la studio cel târziu la ora șapte.

După ce luau amândoi un mic dejun frugal – Douglas avea tendință de îngrășare, în ciuda regimului drastic de exerciții fizice, în timp ce Mary, firește, trebuia să fie subțire ca o fetiță pe ecran –, urcau în mașina care îi aștepta la scară, o limuzină Hudson 1920, condusă de un șofer în livrea. Mary stătea dreaptă și respira aerul parfumat, plimbându-și privirea peste regatul cu grădini, grajduri și piscină personală – prima din Los Angeles, unul dintre multele cadouri pe care i le făcuse Douglas. Pe apă plutea o canoe, în care se lăsaseră deseori fotografiați de musafiri.

Coborând dealul pe șoseaua șerpuită, făceau de multe ori comentarii cu privire la câte o casă în curs de construcție, deoarece tot mai mulți dintre cei care lucrau în industria filmului își construiau locuințe pe dealurile de la Hollywood. Cuiburi cocoțate pe pante, de la înălțimea cărora să-și poată admira regatul personal. Însă nimeni nu urca mai sus de Pickfair; nimeni nu îndrăznea așa ceva.

Dacă aveau puțin timp, Mary lua aparatul tubular care îi permitea să vorbească cu șoferul, aflat dincolo de o fereastră de sticlă, și îi cerea să oprească la cocheta și micuța vilă de la poalele dealului, unde locuia Charlotte. Bineînțeles, Mary își închipuise că mama va sta cu ei la Pickfair, însă Douglas se opusese în modul cel mai categoric și îi construisese acesteia propria casă, mai jos de a lor.

Mary bătea la ușă, care era întotdeauna deschisă de mama ei. Cu ce se ocupau cele două slujnice toată ziua, Mary nu-și putea închipui, de vreme ce Charlotte se încăpățâna să facă totul singură. Mary o săruta pe obraz și îi spunea bună ziua nepoatei, micuța Gwynnie, dacă era și ea trează – Doamne, fetița era leit mama ei, biata de ea! –, apoi o invita pe mama ei la cină, dacă Douglas era de acord în ziua aceea; dacă nu, îi promitea că vor lua prânzul împreună în weekend.

Nu că n-ar fi fost *înțelegător*, se corecta singură. Douglas o iubea pe mama ei. Dar uneori pur și simplu nu aveau suficient spațiu. Pe deasupra, mama nu se simțea mereu în largul ei în compania unor oaspeți mai rafinați, recunoscuse Mary după ce îi atrăsese Douglas atenția.

După acest ritual matinal, Mary urca în mașină – Douglas o aștepta citind cel mai recent număr al revistei admiratorilor – și plecau la studio, trecând pe lângă Hotelul Hollywood, pe lângă șiruri de căsuțe frumos aranjate, livezi de portocali, apoi o lua pe Sunset Boulevard, despărțit în două de aleea ecvestră. Treceau pe lângă studiouri, unele sortite uitării de cum fusese bătut ultimul cui – erau deja prea multe pe piață –, altele înfloritoare, cum erau Famous Players-Lasky și azilul de nebuni al lui Mack Sennett.

Apoi intrau pe poarta studioului *lor*, Pickford Fairbanks Studio, după cum scria pe firmă, și Mary nu trecea niciodată pe sub arcada porții fără să zâmbească discret, mulțumită, înainte de a-și lua ținuta demnă pe care se cuvenea s-o aibă. La fel făcea și Douglas, și amândoi se priveau cu ochi mari, ținându-se de mână, satisfăcuți.

În cele din urmă, intrau în regatul lor.

Optsprezece acri la intersecția bulevardelor Santa Monica și Formosa. Fostele studiouri Hampton. Când a fost constituit, United Artists nu avea platou de filmare propriu. Birourile administrative se aflau la New York, unde se găseau de altfel birourile tuturor studiourilor. Charlie își construise propriul studio doar cu un an sau doi în urmă, când semnase contractul cu First National (alt studio fără platou de filmare).

Uneori, de fapt chiar foarte des, Mary stătea trează noaptea și revedea registrele în gând. Fiecare partener trebuia să vină cu banii pentru filmele proprii (și cu platoul de filmare). United Artists era proprietate privată; nu avea capital, nici investitori, nici bancheri, ceea ce se și dorise, ca să nu existe contabili de părerea cărora să țină seama. Puteau reface un film dacă nu le plăcea, puteau face tot ce credeau de cuviință, nu ce le dicta altcineva. Din pricina asta, studioul era subfinanțat, lucru riscant, fiindcă pluteau în incertitudine de la un film la altul; de asemenea, United Artists, spre deosebire de celelalte studiouri mari, nu avea propriul lanț de săli de cinema pentru difuzarea filmelor. Din biroul lui de la New York, directorul executiv Hiram Abrams hotărâse că vor închiria săli și îi convinsese pe proprietari să

plătească banii în avans, doar promițându-le că le va da următorul film cu Mary Pickford sau Douglas Fairbanks, ceea ce era de ajuns, bineînțeles. Totuși, spre deosebire de studiouri precum Famous Players, United Artists nu avea în portofoliu filme pentru un an întreg, un catalog cu care agenții de vânzări să poată merge și face reclamă. Să conduci o afacere și să faci filme însemna s-o iei mai încet. Mary credea că ea și Douglas puteau scoate două, cel mult trei filme pe an fiecare. Chaplin și Griffith scoteau chiar mai puțin.

Cu toate astea, merita să te dai de ceasul morții pentru fiecare bănuț, fiecare costum și accesoriu. Pentru că erau liberi, nu dădeau socoteală nimănui. Erau Doug și Mary.

Se îndreptau spre cabinele sau birourile lor trimițându-și bezele până în ultimul moment. Apoi se machiau, își puneau costumele, revedeau programul filmărilor din ziua aceea, semnavă cecurile și formularele. Apoi filmau toată dimineața în bătaia reflectoarelor. Făceau pauză la prânz, când mâncau în bungaloul unuia dintre ei, de obicei fără să-și scoată costumele, și când, mai mereu, un fotograf venea să immortalizeze drăgălășenia Micuței Mary cea cu șorțuleț, stând față în față cu Douglas, seducător în costumația lui de pirat. Uneori li se alătura și Charlie, în costumul lui de vagabond, pe care îl îmbrăca chiar dacă nu filma. Făceau totul pentru publicitate. Pentru studio.

După aceea, filmau din nou, adesea până seara târziu. Uneori, Mary era așa de obosită, că nu se mai schimba, ci se ducea acasă în costumul de la filmare și așa lua cina; nu și-l scotea decât când se ducea la culcare. Chiar dacă costumul era ud de sudoare, ea încă se mai minuna că era făcut anume pentru ea și numai pentru ea și că trecuse vremea când îmbrăca costume pătate sau rupte, îmbibate de transpirația altor actrițe. Într-adevăr, vremea aceea trecuse de mult. Chiar și când, prăbușită de oboseală pe scaunul din sufragerie, ciugulea din mâncare îmbrăcată în costum de ștrengar, tot își mai amintea de unde plecase și spunea în șoaptă o rugăciune de mulțumire.

Totuși, aceste seri istovitoare – câteodată nu avea putere decât să-și dea cu un prosop pe față înainte să meargă la masă, ca să-și îndepărteze măcar primul din multele straturi de machiaj care îi sufocau porii – erau preferatele ei. Erau seriile când ea și Douglas luau cina singuri, așezați alături la masa uriașă, își povesteau ce făcuseră în ziua aceea, discutau

despre așezarea camerei de filmat și a luminilor (cu toate că Douglas se bizuia pe regizor într-o măsură mult mai mare decât Mary), despre distribuție și publicitate. Mary încerca să-l facă să se gândească dinainte la marketing, pentru că el era tentat să tot amâne. Însă o strategie de marketing corectă trebuia începută din vreme. „Panourile publicitare!“ îi tot repeta. „Filmele se vând datorită panourilor – trebuie să le ai gata pregătite cu săptămâni înainte!“

Dar nu erau prea multe seri din acestea. Mai multe erau serile preferate ale lui Douglas – seri când casa gema de musafiri și toate locurile de la masa din sufragerie erau ocupate. Oricine trecea prin Hollywood dorea să vadă Pickfair înainte de toate. Era Buckingham Palace al Californiei, spusese cineva odată, probabil Charlie. Iar Mary găsea comparația cât se poate de potrivită. Drept urmare, la fel ca regele George și regina Mary, se obișnuise cu această neplăcere, cu pierderea intimității, fiindcă era de *datoria ei*.

— Ce mai face ducele, Doug? îl întrebase Charlie odată, când luau masa la studio.

— Care duce? ridicase Douglas ochii din farfurie, luat prin surprindere.

— Știu eu, unul dintre ei, răspunsese Charlie evaziv.

Douglas și Mary izbucniseră în râs. Charlie avea dreptate: rareori se întâmpla să treacă o săptămână fără ca vreun duce, oricare ar fi fost el, să nu-și facă apariția la Pickfair.

Douglas era încântat; cu cât îi vizitau mai mulți aristocrați, cu atât mai bine. Și potențați, și politicieni. Era și Charlie acolo, mereu. Avea grijă să-l facă pe Douglas să râdă, să-l stârnească. Mary chiar îl întrebase odată dacă i se întâmpla să cineze și acasă, la care Charlie răspunsese:

— Bucătarul tău e mult mai bun ca al meu, Mary!

Chiar așa era, Mary se îngrijise de toate. Era obligația ei ca Pickfair să fie cel mai somptuos simbol al Hollywoodului, cel mai rafinat, sofisticat și elegant. Poate că mai suferea din cauza educației ei precare, poate că-și amintea înfiorându-se de cât de mult muncise și de privațiunile copilăriei. Dar acum, când era regină, trebuia să reprezinte Hollywoodul în ochii întregii lumi, să-i confere legitimitate și rafinement. Doar îi datora absolut *totul*.

Așa că avusese grijă nu doar ca bucătarul ei să fie cel mai bun din Hollywood, ci și ca *toate* lucrurile de calitate de la Hollywoodul să se găsească la Pickfair. Lenjeria de in, covoarele, draperiile, porțelanurile, argintăria, platourile aurite. Din fericire, Douglas nu se atinge de băutură, așa că nu părea nimic nelalocul lui dacă servea vin în timpul prohibiției, pretinzând că rămăsese de dinainte. Ea însăși lua o gură de gin înainte de masa de seară, uneori și după, când era singură în camera unde avea hainele.

Faptul că mai trăgea câte o dușcă nu făcea rău nimănui. Trebuia să se ferească de Jack și de Lottie, firește, fiindcă s-ar fi luat după ea. Iar ei, sărmanii, chiar aveau o problemă cu băutura. Lottie divorțase de doi soți și își lăsase fiica la Charlotte, s-o crească, bineînțeles, cu ajutorul lui Mary. Jack fusese însurat cu frumoasa Olive Thomas, care avusese parte de o moarte oribilă la Paris, din cauza unei supradoze, așa că nu doar alcoolul pusese stăpânire asupra lui. Amândoi căzuseră victime blestemului familiei. Probabil asemenea mamei lor, numai că asta nu avea importanță, fiindcă mama merita orice alinare putea găsi, plus că ea nu făcea scene, nici nu fusese arestată, ca fratele și sora lui Mary. Ea bea discret, acasă.

Mary, desigur, nu avea de ce să se neliniștească, cu *ea* totul era în ordine. Ce dacă trăgea o dușcă înainte de masă? Cine n-ar fi făcut la fel dacă ar fi avut de înfruntat responsabilitățile uriașe care îi reveneau? Cine n-ar fi puțin intimidat la gândul că ducele de York, după ce a stat peste noapte la Pickfair, îi povestea însăși reginei Angliei cum fusese primit acolo? Mary își aducea mereu aminte de Toronto, când, îmbrăcată elegant și împodobită cu diamante, era gata să coboare scara monumentală și să-și întâmpine iluștrii invitați. Cum ar fi putut ea, micuța Gladys Smith, să stea de vorbă cu oameni ca George Bernard Shaw? Doar un păhărel de gin – unul mic! – îi putea calma nervii și dezlega limba. Iar Douglas nu avea nevoie să știe, fiindcă ea era așa de discretă: întotdeauna își clătea gura cu Listerine după ce bea.

În mod miraculos, acel păhărel o ajuta să treacă cu bine seara, și la ora zece fix, indiferent ce făcea – că jucau mima în bibliotecă sau urmăreau un film nou, în care juca chiar unul dintre musafiri –, Mary suna majordomul, care aducea cupe de Ovaltine² pentru toți invitații. Era semnalul că venise

vremea să se meargă la culcare.

9. Băutură pe bază de lapte, malț, zer și uneori cacao, îndulcită cu zahăr. (N. tr.)

La urma urmei, toți invitații, cu excepția aristocraților, mergeau la muncă devreme, a doua zi.

Iar Mary își dorea să lucreze, atât și nimic mai mult. Ce frumoase erau zilele când ea, Frances și Mickey erau împreună pe platou și nu-i interesa decât arta, ceea ce filma aparatul. Nu-și băteau capul în legătură cu banii necesari. Mary ducea dorul acelor zile și poate de aceea acceptase să joace rolul principal în filmul cu care Frances își făcea debutul regizoral la United Artists, *Lumina iubirii*.

— Mary, hai să-ți spun o poveste, îi zisese Frances când se aflau în Europa, iar Douglas și Fred erau plecați cu treburi de-ale lor; Frances și Fred vizitaseră Italia înainte să se întâlnească cu soții Fairbanks la Southampton. Într-un sătuc italian, am întâlnit o fată de o frumusețe ieșită din comun. Știi că niște soldați germani au fost îngrijiți de italieni când vasele lor au eșuat în larg. Fata aceasta a fost o eroină. Era paznic de far împreună cu tatăl ei când un vas s-a izbit de stânci, și așa se face că după aceea s-a îndrăgostit de un soldat. Dar, câteva luni mai târziu, a aflat că e spion și că folosea farul ca să trimită semnale vaselor germane. Cu toate că îl iubea, l-a dat în vileag și a fost executat. Sătenii mi-au spus povestea și mi-au arătat-o pe această italiancă frumoasă, cu ochi căprui, care ținea în brațe un băiețel blond cu ochi albaștri. Mi-am zis în sinea mea că e un subiect de film. Un film minunat. Nu crezi?

— Va fi următorul meu film! Mary era încă în al nouălea cer, în extazul proaspetei căsătorii și al vârfei stârnite, ceva ce nu se mai văzuse până atunci, după cum o confirmase și presa. După luna de miere petrecută în Europa, ziarele consumaseră oceane de cerneală, căznindu-se să descifreze ce se întâmplase într-o țară îndeobște așezată și stăpânită, cum era Anglia. Ce-i făcuse pe niște oameni respectabili să se năpustească asupra lui Doug și Mary – care până atunci fuseseră doar niște vedete de cinema –, să plângă, să le rupă hainele de pe ei, să pară că au nevoie disperată de ei, să-i vadă, să fie în preajma lor?

Însemna că vedetele de cinema nu mai erau simple vedete. Mary nu mai

era doar Mary. Era intangibilă. Totodată, se simțea pregătită și să crească pe ecran. Avea aproape douăzeci și nouă de ani. Era căsătorită, toată lumea știa. Așa că, de ce să nu joace acum un rol de femeie, o femeie îndrăgostită? Și cine mai bine decât Frances, care crease anume pentru ea personajul-fetiță, cine ar putea s-o ajute să devină femeie adultă pe ecran, nu doar scriind scenariul, ci și regizând filmul?

Avea să fie ca pe vremuri! Puteau lucra împreună la scenariu noaptea – ar convinge-o să vină la Pickfair, un loc pe care, cinstit vorbind, Frances nu părea *chiar* să-l admire pe cât credea Mary că se cuvenea. A, firește, draga de Fran, împreună cu Fred, era invitată la absolut toate dineurile date în onoarea cuiva, și ea venea negreșit (cu toate că Fred lipsea uneori, având ca scuză vreun eveniment sportiv). Numai că Fran strâmba uneori din nas și se încăpățâna să nu scoată o vorbă când era la masă; să nu-i fi fost pe plac compania atâtor oaspeți importanți? Și mai era felul în care îl privea pe Douglas când făcea vreuna dintre poznele pentru care era așa de îndrăgit – înlocuia un cuțit adevărat cu unul de cauciuc, astfel încât o biată ducasă nu reușea să-și taie friptura, sau puneia artificii sub masă; oare Fran nu-l găsea amuzant?

Mary râdea împreună cu toți ceilalți și întotdeauna exclama exasperată: „Vai, Douglas!“, Fran însă păstra o tăcere politicoasă și nu ridica ochii din farfurie.

Era totuși sigură că o va convinge să vină dacă îi promitea căni de ciocolată fierbinte și nopți lungi, petrecute în fața focului. Vor putea lucra împreună, în desăvârșită înțelegere, fiecare completând propoziția începută de cealaltă. Iar între două filmări se vor putea așeza alături în spatele aparatului de filmat, râzând și glumind, cum făcuseră la *Săraca fetiță bogată*. Plus că vor putea să se distreze pe cinste luând prânzul în cabina lui Mary, cum făceau pe vremuri.

Pentru că Mary își dădea seama, cu uimire, că avea nevoie de așa ceva; avea nevoie să scape de povara condiției de regină, de obligația de a invita persoane sus-puse, de a ține socoteala banilor, de a găsi moduri mereu noi de a-l distra pe Douglas, de a-l suporta pe Charlie, care se ținea scai de Douglas și își făcea apariția la orice eveniment organizat la ei acasă (asta când nu era ocupat să vrăjească vreo actriță adolescentă – Doamne, ce mai

făcea și băiatul ăla!). Mary simțea nevoia să se întoarcă în singurul loc pe care îl considerase sigur și potrivit; voia doar să fie din nou actriță și singurul ochi ațintit asupra ei să fie cel al aparatului de filmat.

Iar cu Fran alături avea să-și îndeplinească dorința. O să fie întocmai ca pe vremuri! Întocmai ca... înainte.

De-abia aștepta să înceapă filmările.

— Chiar crezi, draga mea Fran, că nu putem filma pe platou?

— Of, Fetissă! Nu crezi c-ar trebui să semene cât de cât cu Italia? Am descoperit un loc superb pe coastă, lângă Carmel. E o zonă stâncoasă, seamănă mult cu coasta Italiei, iar orașul ar putea trece cu succes drept un sat italian. Gândește-te cât ai să economisești din bani dacă nu ai mai avea de construit decorurile! O să avem nevoie doar de câteva interioare pe care să le filmăm aici, la studio.

— Da, sigur, a încuviințat Mary.

Frances avea dreptate, autenticitatea era capitală. De la *Madame Butterfly*, nu mai încercase să interpreteze un personaj care nu era american. Avea nevoie de tot sprijinul care i se putea da, fiindcă refuzase propunerea lui Fran de a-și vopsi buclele sau de a purta perucă. Avea să fie o italiancă blondă. Draga de Fran nu prea înțelegea cât de important e acest film, al doilea de când fondase United Artists. După ce le dăduse fanilor *Pollyanna*, chiar dacă o fermeca ideea să-și încerce puterile interpretând o italiancă îndrăgostită, era obligatoriu să arate așa cum arăta ea întotdeauna. Nu putea risca să-și înstrăineze admiratorii, să nu aibă un succes de casă acum, când United Artists avea nevoie de fiecare bănuț.

Însă draga de Fran nu prea înțelegea cât costă să filmezi în locație; să organizezi transportul cu trenul al actorilor, al echipei și al celor care montau decorurile și care oricum mai aveau încă de lucru în satul deja alcătuit, căci întotdeauna mai era ceva de făcut: un puț în care să arunci un ban și să-ți spui o dorință, o biserică, un hambar, flori false și câte altele; să aduci materialele, să închiriezi camere pentru toată lumea, să plătești ca să aduci mâncarea la locul de filmare (și poți fi sigur că bucătarii de prin partea locului aveau să ceară prețuri de trei ori mai mari, fiindcă era vorba de actori), să depozitezi costumele, să dai bani localnicilor ca să-ți permită să filmezi în casele lor... filmarea în locație era piperată. Dar Fran nu prea

părea să înțeleagă, și, la urma urmei, de ce și-ar bate capul? Doar nu era proprietara studioului.

— Ai să folosești o navă în miniatură pentru naufragiu? a întrebat Mary uitându-se pe scenariu.

— Nu cred, draga mea. Doar vrem să pară cât mai real cu putință. Știi că o să fie toți cu ochii pe noi. Nu prea întâlnești femei-regizor în momentul de față. Doamne, ce dor îmi e de Lois!

Mary a dat din cap. Într-adevăr, Lois Weber era terminată; publicul nu mai aprecia filmele ei cu mesaj. După război, oamenii voiau să evadeze în locuri exotice, să vadă povești de iubire dramatice. Nu istorii moralizatoare.

— Bine, am să trimit pe cineva să caute pe acolo un vas pe care să-l putem cumpăra, a zis Mary, notând ceva în carnet, și Fran a zâmbit fericită. Acum să vedem distribuția...

— Am o idee.

Lui Mary i s-a strâns inima, dar nu s-a mirat. Văzuse cum se uită Fran la proaspătul ei soț. Nu doar cu dragoste, cu dorință, ci și cu ambiție. Avea o privire calculată.

— Îl vrei pe Fred.

— Da! În rolul soldatului german. Nu e un rol mare, Mary, însă trebuie să-l joace cineva impozant și chipeș. Știu că e nou în branșă, dar alături de tine... știi cât de minunată ești, Fetissă, cât de expresivă și generoasă! Va învăța de la cei mai buni. De la tine!

Mary a lăsat privirea în pământ, înăbușindu-și un zâmbet. Fran o cunoștea foarte bine, știa cât e de vanitoasă. Cu toate astea, dacă Fran era hotărâtă să facă un actor din soțul ei, atunci cum și-ar fi putut acesta face mai bine debutul decât jucând rolul bărbatului de care se îndrăgostește Mary Pickford.

— E o idee grozavă, Fran. Și știi că nu e vorbă goală, doar sunt la mijloc banii mei!

— Da, mi-ai spus, a murmurat Fran, și de data asta ea a fost cea care a lăsat ochii în pământ.

— Atunci așa rămâne, a zis Mary și au trecut la punctul următor de pe agendă.

Numai că nu era atât de simplu, fiindcă mai trebuia să-i spună și lui

Douglas. Și cam știa cum avea să reacționeze Douglas când va afla.

— N-am să te pierd nici o clipă din ochi cât filmezi scenele de dragoste cu bărbatul ăla! a strigat Douglas, înnegrindu-se și mai tare la față și scrâșnind din dinți. Am văzut eu cum îl priveai când eram în Europa!

Orice i-ar fi spus Mary, nu s-ar fi potolit; mai încercase și altă dată. Douglas o voia pe Mary doar pentru el; învățase că nici măcar nu se putea uita la alt bărbat fără să nu suporte consecințele, de cum rămânea singură cu soțul ei. Slavă Domnului, nu o lovea, așa cum făcea Owen. Doar că, fără nici un motiv real, și-o închipuia flirtând, când nu era nici vorbă de așa ceva. Ca și cum, de vreme ce relația lor începuse în afara căsătoriei, credea despre ea că e un anume fel de femeie. O femeie în care nu puteai avea încredere. Pe de altă parte, în același timp, o urca pe un pedestal; uneori se uita la ea de parcă nu-i venea să creadă că a dat norocul peste el; parcă nu-i venea să creadă că femeie ca Mary există cu adevărat.

Dacă i-ar fi stat în putință, ar fi închis-o într-o cămăruță plină cu cele mai frumoase lucruri de pe pământ, a cărei cheie să o aibă doar el.

Ea însă avea încredere în el. Îl văzuse filmând scene de dragoste. Nu se pricepea să le joace, era stângaci și avea o privire etern panicată. Nu-l văzuse niciodată pe Douglas măcar să încerce să flirteze cu cineva în afară de ea. Nu-i stătea în fire, cum era cazul lui Charlie, al lui John Barrymore sau al lui Wallace Beery – ca atâția alții de la Hollywood! –, care le considerau pe tinerele starlete dornice de afirmare bordelul lor personal. Care promiteau fetelor un rol într-un film dacă acceptau să...

Nu, Douglas nu era așa, fără îndoială. Era mai degrabă snob, trebuia să recunoască. Și uneori prea plin de el. Ea avea încredere în el. De ce nu putea și el să aibă încredere în ea?

— Thomson ăla chiar e arătos, sunt de acord. Prietena ta a ales bine, nimic de zis.

Mary s-a ferit să spună că de fapt ea fusese cea care îl alesese pe Fred Thomson dintr-un șir de soldați tineri și voinici. Evident, alesese bine; cei doi erau atât de îndrăgostiți, că te dureau sufletul văzându-i. Căci aveau o căsnicie fără complicații, scutită de povara unor așteptări exagerate din partea publicului.

A ridicat din umeri. Știa că protestele ei n-ar face decât să înrăutățească

lucrurile.

Așa că Douglas, care era în perioada de pregătire a *Semnului lui Zorro*, ceea ce însemna că avea timp liber, a insistat să însoțească echipa la filmări.

Era deci clar că turnarea acestui film nu avea să semene deloc cu vremurile bune petrecute împreună cu Frances.

După ce au descins cu toții în sătuc, au găsit cazare – Fred, Frances, Mary și Douglas aveau să locuiască în aceeași casă – și a început producția. Primele scene erau ușoare și, o vreme, Fran și Mary au regăsit câte ceva din magia zilelor de demult, când lucrau cu Mickey. Erau scene amuzante, cu câini și copii, care le făceau să râdă cu lacrimi stând în spatele camerei de filmat, scene caraghioase de la începutul filmului, în care Mary trebuia să facă pe arțăgoasa, bătându-se cu „frații“ ei și făcând năzbâtii pe străzile satului „italian“. În timp ce ele filmau aceste scene, Fred și Douglas se duceau la pescuit, așa că, rămasă cu Frances pe platou, Mary se străduia să-și închipuie că era la fel ca atunci când filmaseră *Stella Maris* sau *M'Liss* sau *Amarilly de pe ulița Clothesline*.

Numai că, de data asta, Frances stătea pe scaunul regizorului și spunea „Stop“ chiar înainte să fie nevoie, după cum i se părea lui Mary.

— Fran... a spus Mary după ce a tras adânc aer în piept. Scena implicase mult efort fizic și ea își dăduse toată silința. S-a uitat la o zgârietură căpătată pe încheietura mâinii și a chemat pe cineva de la machiaj s-o panseze. Nu crezi că aș fi putut face mai mult la scena cu butoiul? Mă gândesc că ar fi drăguț dacă s-ar vedea și cum dau din picioare.

— Nu cred, Fetissă. Nu uita, în filmul ăsta nu ești o copilă, ci o fetișcană.

— Da, dar fanii mei... lor le plac amănuntele de felul ăsta, doar știi. Ne-au prins bine în trecut... mai ții minte *Săraca fetiță bogată*?

Fran s-a mulțumit să clatine din cap și și-a îndreptat atenția spre scenariu, apucându-se să pregătească următoarea scenă. Și, de această dată, pentru prima oară în atâția ani de când lucrau împreună, Mary n-a avut de ales și a trecut mai departe.

Serile erau totuși foarte plăcute, chiar dacă Douglas și Fred le însoțeau. Stăteau în fața focului cu un pahar de lapte în mână și vorbeau despre filmarea din ziua aceea, bârfeau pe seama nu știu căror figuranți îndrăgostiți unul de altul, discutau programul de a doua zi. Fran nu încerca să-i spună

lui Mary cum să-și joace rolul, măcar atât; nu-i spusese niciodată. Iar Mary îi era recunoscătoare: nu voia să discute cu nimeni despre felul în care se pregătea pentru filmare. Citea de nenumărate ori scenariul, își închipuia că e fata al cărei rol urma să-l joace, și-o imagina cum era în copilărie, ce fel de viață dusese. Ca să se pregătească pentru acest film, citise câteva cărți despre Italia. Petrecuse mult timp în fața oglinzii, exersând gesturi pe care le considera tipic italienești. Când se ducea la culcare, își spunea că e acea persoană; când se prefăcea că e oricine altcineva în afară de cine era în realitate, se liniștea și cădea într-un somn liniștit, fără vise.

Pe măsură ce se apropiau scenele pe care urma să le filmeze cu Fred, observase că Fran petrecea tot mai mult timp cu el, vorbind despre scenariu. Sigur, așa trebuia să facă Fran, era obligația ei profesională. Însă Mary se simțea, dacă nu chiar lăsată pe dinafară, cel puțin neglijată. Într-adevăr, ea era o profesionistă, își tot spunea. Ea era cea cu experiență. Fred era nou-venit în branșă.

Când pregăteau scenele de dragoste, Douglas era tot timpul pe platou și se uita încruntat la Fran, care, cu scenariul în mână, le explica ce să facă. Fran îl ținea pe Fred de braț și îl împingea cu blândețe, în timp ce lui Mary se mulțumea doar să-i arate marcajele:

— Mary, du-te până acolo. Vino încoace. Uită-te într-acolo.

Când au început să filmeze, aparatul de filmat țacănea zgomotos, micuța orchestră adusă pe platou s-a pus pe cântat – muzică italiană, cu acordeoane și violi –, dar Fred era foarte rigid. A fost nevoie de multe duble până să se destindă – și Fran știa că Mary joacă cel mai bine la primele cadre. Era o actriță instinctivă și, după trei sau patru duble, pur și simplu se veștejea, golită de emoții. Fred, pe de altă parte, era prea lipsit de experiență; cam atât îi trebuia ca să nu se mai uite speriat la cameră.

În același timp – și îi atrăsese atenția dragei de Fran, dar aceasta parcă n-o auzea –, erau cam multe cadre cu ea și Fred din profil, împărțind ecranul în mod egal. Însă Mary era obișnuită să aibă măcar un prim-plan complet în toate scenele; în definitiv, oamenii plăteau bani frumoși ca s-o vadă pe ea anume! Cu toate astea, Fran avea grijă ca Fred să apară și el în câteva prim-planuri. Ceva mai multe decât aveau de obicei bărbații care jucau rolul principal alături de Mary. E adevărat, Fred era un bărbat frumos, dar vedeta

era ea, Mary. Detaliu asupra căruia îi atrăsese delicat atenția lui Fran. În repetate rânduri. Iar draga de Fran, deși auzise, fără îndoială, nu părea s-o trateze cu seriozitatea cuvenită.

Prima oară când fusese sărutată de Fred în fața camerei, Mary îl auzise pe Douglas mârâind, era sigură. Când Fran îi aruncase o privire uimită, el se grăbise să zâmbească și se prefăcuse că glumește. Lui Mary i se strânsese inima. Ce nesăbuit era Douglas! Nu era nimic *amuzant*, iar de *amor* nici nu putea fi vorba. Dacă ar fi văzut ce groază se citea în ochii lui Fred când se apleca spre Mary! Cu greu se abținuse să nu izbucnească în râs! Încercase să-l ajute, zicându-și că personajul interpretat de ea – o italiancă, firește! – ar putea fi mai îndrăzneată. O văzuse pe Fran dând discret din cap din spatele camerei de filmat în momentul în care întinsese brațele și îl trăsese spre ea, deoarece brațele lui, bietul, erau așa de înțepenite și de încordate, că nu părea să știe ce să facă în clipa aceea cu ele.

Zilele treceau și ei erau în urmă cu filmările din cauză că Fred era lipsit de experiență, dar Mary își mușca limba, fiindcă știa că n-ar fi servit la nimic dacă spunea ceva, chiar dacă stătea până noaptea târziu în fața registrelor, încercând să mute bani de la un capitol la altul. Cât despre Douglas, el se plimba în sus și în jos în spatele camerei, neștiind cum să-și verse năduful, gelos și plictisit în același timp. Nu era învățat să fie un simplu observator la locul de filmare. Mary chiar îi sugerase lui Fran că l-ar putea folosi ca dublură a unui cascador, însă Fran se opusese cu hotărâre, convinsă că publicul l-ar recunoaște și și-ar îndrepta atenția asupra lui, uitând de personajele principale. Mary se văzuse obligată să accepte că avea dreptate.

Oare draga de Fran nu acorda cam prea mult timp prim-planurilor cu Fred, cu toate că erau în întârziere, insistând să stea ea însăși în spatele camerei, ca să-l facă să pară mai natural? Da, așa era, însă Mary n-ar fi spus-o niciodată cu glas tare. Și nici nu s-ar fi plâns. Își concentra toată atenția asupra prim-planurilor ei, primind aparatul de filmare în inima ei și deschizându-și fața asemenea unei flori.

Hotărâtă să-i dea o lecție bietului Fred.

Cu toate astea, o admira pe Fran pentru modul în care regiza. Știa să pună camera și luminile, chiar dacă nu avea la fel de multă imaginație ca Mickey.

Mary se mândrea că o are pe prietena ei, o femeie, în spatele camerei; dădea interviuri în care recomanda cu căldură femeile-regizor.

— Ce plăcut e să ai alături pe cineva care înțelege relațiile dintre oameni și face eforturi ca să lege astfel de relații! spunea ea. Femeile au o sensibilitate emoțională înăscută și nu se încurcă în detalii tehnice.

În ochii presei, actorii și echipa erau o mare familie, și încă una fericită; cele două cupluri erau mai apropiate ca niciodată, iar filmarea nu făcea decât să prelungească luna de miere petrecută împreună. Pozau cu toții în timp ce pregăteau spaghete în bucătărie, râzând, zâmbind.

— E minunat ca prietena ta cea mai bună să-ți fie și regizor, gângurea Mary.

Totuși, în sinea ei, Mary începuse să vadă că ea și Fran doar rareori mai stăteau de vorbă în afara platoului. Nu prea își dădea seama când și cum se întâmplase, dar așa stăteau lucrurile acum. Când se termina filmarea, fiecare se retrăgea în apartament împreună cu soțul ei; cele două perechi nu se mai întâlneau în fața focului ca să pălăvrăgească despre evenimentele de peste zi.

— Noapte bună, Mary.

— Noapte bună, Fran.

Și... tranc. Ușile se închideau.

Ultima zi de filmare... slavă Domnului! Mary abia aștepta ca ultimul actor care avusese un rol episodic și ultimul om din echipă să se fi urcat în trenul care se îndrepta spre sud, ca să nu mai aibă de achitat diurna și cazarea nici un minut în plus. Ultima zi de filmare a fost groaznică, o zi cu furtună și nori grei, vineții. Ploua torențial, fără conținere, rafalele veneau una după alta, spumegând asemenea valurilor mării. Nici nu se putea final mai potrivit pentru o filmare așa de dificilă.

Era ziua când urmau să distrugă vasul, cel pe care Fran insistase să-l cumpere în loc să folosească un model la scară redusă. Într-adevăr, furtuna a zdrobit vasul de stânci, dar un cascador care o înlocuia pe Mary era la ananghie; se lupta cu valurile care îl înghițeau din când în când, băgându-i în sperieți pe ceilalți. Cineva țipa, altcineva alerga de colo-colo, căutând o barcă s-o arunce în apă. În acele momente, Fred și Douglas n-au șovăit nici o clipă; înțelegându-se din priviri, au coborât în goană faleza stâncoasă și s-

au aruncat în fierberea valurilor ca să-l salveze. Mary, udă până la piele, cu toate că purta o manta de ploaie, n-avea curaj să se uite; nu putea decât să se roage. S-a întors spre Frances cu gândul să se arunce în brațele prietenei sale, în timp ce soții lor își riscau viața.

Dar Fran nu avea ochi pentru ea. Stătea nemișcată lângă aparatul de filmat, apa îi șiroia pe manta, era ciufulită, părul negru, cârlionțat, îi atârna despletit pe spate. Fără să se clinească, striga la operatorul înspăimântat să filmeze mai departe, deși soțul ei era aruncat de valurile furioase înapoi și încolo, parcă era o păpușă. În clipa aceea, Mary a admirat-o mai mult ca oricând. Se îndoia că însuși marele DeMille ar fi rămas așa de calm, ar fi fost așa de stăpânit în acele împrejurări.

Lumina iubirii a fost lansat pe 9 ianuarie 1921. A avut destul de mult succes, însă n-a fost triumful de care avea nevoie United Artists, și Mary, cântărind lucrurile cu mintea de atunci, regreta că se lăsase convinsă de Fran să fie mamă pe ecran. Cu filmul următor, Mary s-a întors la un rol de copil – copilul pe care publicul dorea s-o vadă întruchipându-l, copilul creat de la început pentru ea de Fran. Măcar că nu Fran scrisese scenariul filmului *Pe ușa din spate*.

Aveau să mai treacă zece ani până când Frances și Mary să lucreze din nou împreună la un film. Zece ani lungi, în care s-au întâmplat atât de multe, atâtea lucruri pe care nu puteau – sau nu voiau – să le împărtășească.

CAPITOLUL 14

FRANCES

1924–1926

„Ei da, ne-am dat cu Hollywoodul.“

Așa le spuneam prietenilor, bucuroși, dar oarecum stânjeniți. Cu toate că de atâtea ori după ce fusesem la Pickfair și făcusem față cum ne pricepuserăm mai bine ostentației sufocante de acolo, ne întorceam acasă, în micul și intimul nostru apartament, ne scoteam pantofii și râdeam de ce văzusem acolo, până la urmă am făcut la fel ca Mary și Doug.

Ne-am construit propriul palat.

Numai că al nostru era altfel – cel puțin așa ne plăcea să credem. Nu am construit un mausoleu, ci un ranch în care se putea trăi și munci, cu grajduri și camere de dormit pentru cowboy. Da, clădirea principală adăpostea o enormă orgă, adusă cu vaporul tocmai din Italia. Da, aveam grădini și camere de oaspeți, sală de cinema și piscină. Da, locuiam pe vârful unui deal, propriul nostru deal, la fel ca Doug și Mary. Se numea Smokey Mountain, din Beverly Hills. Da, vecinii noștri erau vedete de cinema și aveau și ei piscine și grajduri.

Însă casa noastră nu era ca o vitrină prea încărcată de bibelouri.

Prima oară când am căutat un loc unde să construim, am avut parte de o surpriză nu tocmai plăcută.

— Nu, Fred, cu regret, i-a spus unul dintre vechii lui prieteni de la colegiu când ne-am arătat interesați să cumpărăm un teren pe unul dintre dealurile care erau proprietatea lui. Mi-a părut așa de rău când am auzit că ai renunțat la sutană ca să te faci actor! Pentru că eu am un principiu: nu vând evreilor și actorilor.

În clipa aceea am avut impresia că mă întorc cu zece ani în urmă, în

vremea când sosisem în Los Angeles. Unele lucruri nu se schimbă niciodată! Și totuși, *nimic* nu mai era la fel. Tocmai evreii și actorii făcuseră orașul ceea ce era acum; îi dăduseră o industrie și îi stabiliseră un loc strălucitor pe harta lumii.

— Dacă n-ar fi fost evreii și actorii, n-ai avea cui să vinzi terenul acum, i-a dat replica Fred exact când deschideam gura să-i zic și eu vreo două. Dracu' să te ia, Larry! Și mai zici că ești creștin?

Nu-l mai auzisem pe Fred înjurând. Nici măcar o dată. Dar mi-a crescut inima de mândrie când m-a luat de braț și m-a scos din biroul agenției imobiliare.

— Cred că am avut o influență nefastă asupra ta, i-am șoptit ridicând o privire încântată spre fața lui, crispată de mânie.

— Și pentru asta îți sunt recunoscător, mi-a răspuns. Aproape zece ani! Zece ani de când sosisem în Los Angeles, și unele lucruri erau la fel. Însă multe altele se schimbaseră.

Acum eram cea mai apreciată scenaristă din branșă și lumea nu-mi mai spunea „scenarista lui Mary Pickford“. Refuzasem multe ofere de contracte pe termen lung cu studiourile, preferând să aleg doar proiecte care mă atrăgeau. Scrisesem scenarii de film pentru Hearst, și nu doar pentru Marion Davies, ci și mari succese precum *Humoresque*. În acel moment scriam pentru Joe Schenck, filme în care juca fermecătoarea lui soție cu plete negre ca pana corbului – Norma Talmadge. Melodrame rafinate, cu totul altceva decât comedii simple din primele filme făcute cu Mary, precum *Amarilly de pe ulița Clothesline* și *Johanna se înrolează*. Nu mai visam la povești în care apărea o fetiță cu păr auriu; imaginația mea prinsese aripi și își luase zborul datorită expansiunii industriei filmului. Și cât se schimbaseră lucrurile din zilele de început, când scriam pe fugă, în timp ce aparatul de filmat îmi țcănea în ureche! Se întâmpla să scriu scenariile a două filme într-o după-amiază... ba chiar le și filmam!

Acum, ori de câte ori voiam să lucrez, aveam un birou la dispoziție. Un birou și o secretară. Preferam totuși să scriu acasă, stând în pat, proptită de un teanc de perne. Scriam de mână pe o tavă de lemn care-mi ținea loc de masă de lucru sau dictam unei secretare, care transcria textul la mașină. Când era nevoie de mine la studio, ca să discut despre distribuție sau despre

rescrierea unor părți din scenariu, eram dusă acolo cu mașina proprie, de șoferul meu personal. Filmele erau producții grandioase acum, se filma pe scene imense, la lumina unor reflectoare puternice, cu mai mulți operatori, orchestre întregi pentru muzica de fundal, armate de machiori și garderobiere care nu încetau să perie, să aranjeze și să pudreze vedetele între două filmări. Se trăgeau multe duble; nu se mai grăbea nimeni să facă totul într-un singur cadru, așa încât filmul să poată fi montat la rezează și trimis spre difuzare în cel mai nou cinematograf de cartier.

Sălile de cinema deveniseră adevărate palate, chiar și cele din orașele mici. Sid Grauman deschisese de curând o altă sală, care să rivalizeze cu somptuosul său Egyptian Theater¹⁰; noua sală se numea Chinese Theater și avea arhitectură cu un pronunțat caracter oriental. Acum, premierele filmelor importante aveau loc în aceste săli. Prima de acest fel a fost chiar *Robin Hood*, cu Doug în rolul principal, și s-a ținut la Egyptian. A fost prima oară când mulțimile au putut să privească uimite vedetele de cinema mergând pe un covor roșu, în timp ce proiectoare puternice luminau cerul pe distanțe de kilometri întregi, făcând concurență flashurilor orbitoare ale fotografilor. Fred și cu mine am fost prezenți ca să-i aplaudăm pe Mary și Doug, care încă mai erau cele mai mari stele de cinema.

¹⁰. Sala, de dimensiuni impresionante (1770 de locuri), având decorațiuni inspirate din arhitectura Egiptului antic, a lansat o adevărată modă în Statele Unite. (N. tr.)

Studiourile apăreau și dispăreau ca duse de vânt, falimentate fie din lipsă de finanțe, ori din cauză că nu erau suficient difuzate. Altele își consolidau totuși poziția. Și un studio nou, despre care se auzise că ar fi diferit de toate celelalte, abia își deschisese porțile. Aici am venit într-o zi, invitată de un bărbat numit Louis B. Mayer.

— Carevasăzică, așa arată cel mai bine plătit scenarist de la Hollywood? În felul acesta m-a întâmpinat un bărbat scund și durduliu, cu nasul coroiat, cu păr negru cam rar și ochelari rotunzi; s-a ridicat din spatele unui birou uriaș, înălțat pe o platformă. Cu o mișcare scurtă din cap, le-a făcut semn să iasă celor care erau în cameră, cu excepția unuia singur. Tu rămâi, Irving.

Un bărbat micuț, slab de ți se făcea milă de el, cu ochi mari, inteligenți, și cu un zâmbet sfios, a dat din cap și mi-a întins mâna.

— Irving Thalberg, Miss Marion.

— Ce plăcere să vă cunosc, am spus zâmbind. Mi-am aranjat ostentativ blănurile – întotdeauna luam o haină de blană la întâlnirile de afaceri, ca să le amintesc bărbaților acelora că le câștigasem singură, că nu erau cadouri – și m-am așezat.

Louis Mayer s-a cocoțat la loc pe tron, dar mi-a zâmbit binevoitor. Domnul Thalberg era numai ochi și urechi.

— Cel mai bine plătit și cel mai bun scenarist, a continuat Mayer. Știu că sunt nou în domeniu, dar studioul ăsta va fi cel mai mare dintre toate, într-o bună zi. Și aș vrea să ni te alături.

— Domnule Mayer, sunt foarte mulțumită să lucrez pe cont propriu. Nu-mi place să mă leg de un studio. Dar m-aș bucura să scriu un scenariu de film pentru dumneavoastră, *dacă* veți fi de acord cu suma pe care o cer.

— Doar unul? Mă rog, e un început, a zâmbit Mayer șiret. Sunt hotărât să fac doar filme pe care să le poată vedea fetițele mele, Edith și Irene. Hollywoodul trebuie să se schimbe, după toate scandalurile astea. În opinia mea, Will Hays e necesar. Dumneavoastră ce credeți?

Știam ce răspuns ar fi trebuit să-i dau, dar nu prea îmi venea la îndemână. Știam foarte bine ce scandaluri zguduiseră industria filmului. În 1921, Fatty Buckle – Roscoe, cum îi spuneau prietenii – fusese acuzat de omor prin imprudență după o petrecere dată la San Francisco de Ziua Muncii și care se sfârșise tragic, cu moartea unuia dintre oaspeți, o fată pe nume Virginia Rappe. Presa urla că murise din cauza unei rupturi de vezică și peritonită, datorate lui Fatty însuși sau unei sticle de sifon – depinde ce ziar citeai.

Adevărul a ieșit la iveală la proces. Fata avea o boală venerică și, spuneau unii, cistită, boli care puteau fi agravate de alcool. Nu s-a găsit nici o dovadă că fusese violată. Totuși, scandalul a pus capăt pentru totdeauna carierei bietului Roscoe. Iar când regizorul William Desmond Taylor a fost găsit asasinat un an mai târziu și se șoptea că fusese ucis ori de Mary Miles Minter, ori de Mabel Normand, iubitul meu Hollywood devenise dintr-odată o Sodoma și Gomora modernă. Cu câțiva ani în urmă, aceste scandaluri n-ar fi ajuns știri la scară națională. Acum erau. Deoarece Wall Street începuse să investească în studiouri, dându-și seama ce bani se puteau face de la un capăt la altul al continentului. Așa că Wall Street a chemat un ins pe nume

Will Hays ca să vegheze la refacerea moralității grav afectate a Hollywoodului, să aibă grijă ca filmele care se făceau să nu ofenseze, să dregă reputația acestei industrii de un miliard de dolari, așa încât oamenii din toată țara să continue să cumpere bilete la cinema.

Odată cu crearea Asociației producătorilor și difuzorilor de film din America (APDPA) – primul ei președinte fiind Hays –, industria filmului s-a schimbat fundamental. Schimbarea a început cu un banchet dat în 1922 la Hotelul Ambassador, de Mary Pickford și Douglas Fairbanks, banchet la care au luat parte o mie cinci sute de celebrități din cinema, precum Gloria Swanson, Cecil B. DeMille, Harold Lloyd, Charlie Chaplin și Fred și Frances Thomson. Un banchet cu ocazia căruia Hollywoodul întreg l-a aclamat pe acest individ, care îmi părea că seamănă cu un liliac însetat de sânge, drept salvatorul său.

După seara aceea, nimic n-a mai fost la fel. Acum fiecare studio avea cenzorul lui și eu eram obligată să-mi prezint scenariile Asociației, ca să fie aprobate. Mi s-a spus să fac scenariile care să arate dulcele și siropoase pe hârtie, dar adesea nu asta se filma. Pe platou adăugam aceleași scene sexy, decadente, pe gustul cinefililor.

Totuși, sistemul ăsta nou nu putea duce decât la publicarea unor comentarii simpliste, insipide, prin urmare încetasem să mai citesc recenziile care mă priveau. Când încerci să fii pe placul tuturor, nu mulțumești pe nimeni în întregime, iar scenariștii erau cei mai criticați.

— Deci nu vreți să faceți decât filme sănătoase? am întrebat, și am văzut că Irving Thalberg a deschis gura, dar a închis-o repede, după ce șeful lui l-a fulgerat cu privirea.

— Sunt un fraier cu inimă mare, mi-a răspuns Mayer cu același zâmbet fermecător, dar șiret, și nu m-am putut abține să nu râd; am căzut de acord asupra unei sume convenabile și am bătut palma. Îmi place să fac surprize, așa că, în plus față de salariu... vei primi un cec acasă azi după-amiază. Îți ofer un bonus.

— Nu mai spuneți! M-am ridicat și l-am lăsat pe Mayer să mă însoțească până la ușă. Eram mai înaltă decât el, dar am refuzat să plec capul doar ca să-i satisfac vanitatea.

— Am tot respectul pentru dumneata, Frances Marion, a zis Mayer. Și m-

a ciupit de fund.

Jignită, n-am putut să-mi stăpânesc un țipăt slab. N-am știut cum să ies mai repede din cameră. Dar, când am deschis „bonusul“ ceva mai târziu, am pufnit în răs. Era fotografia lui, pe care scrisese caligrafic:

*Unei tinere scenariste inteligente
de la prietenul ei,
Louis B. Mayer.*

Aducându-mi aminte cu câtă lăcomie mă apucaseră degetele lui, am aruncat fotografia la coșul de gunoi, acolo unde îi era locul.

Louis B. Mayer nu era nici pe departe singurul bărbat care mă ciupise de fund, deși, ca scenaristă, eram tratată cu mai mult respect decât actrițele, și mă bucuram că e așa. Însă, la fel ca prietenele mele, eram nevoită să suport ciupiturile, rânjetele cu subînțeles, jignirile. Era prețul pe care îl aveam de plătit, un preț nou, de care nu știam cu ani în urmă, când eram cu toții nou-veniți și nu exista ierarhie. Pe când acum, ierarhia care se instalase era pe bază de protecție; investitorii erau acum producătorii care puteau angaja și concedia după bunul lor plac. Peste noapte, ne-am trezit că rolurile erau atribuite în schimbul unor favoruri sexuale. Câte tinere actrițe nu mi-au plâns pe umăr, rușinate, când, deși își făcuseră „datoria“, nu se văzuseră distribuite ca partenere ale lui Ramon Novarro (sau Rudolph Valentino, sau Wallace Reid) în cel mai recent film!

Chiar dacă eu nu eram pusă într-o astfel de situație, nu mă puteam feri de comentariile usturătoare. Când *Lumina iubirii* a început să ruleze pe ecrane, unii critici au spus că Mary jucase un rol nepotrivit pentru ea doar ca să-i facă un favor „scenaristei ei, devenită regizoare“. Dar când cineva a criticat vehement „modelul miniatural bătător la ochi“ care fusese folosit în scena naufragiului, spunând că „numai o femeie pozând în regizor ar folosi un fals așa de evident“, am văzut negru în fața ochilor. Am trimis pe loc o scrisoare la ziar, explicând cum în filmări apărea un vas adevărat, pe o furtună nu mai puțin adevărată, punându-mi în pericol echipa, ca să nu-l mai pomenesc pe soțul meu. Bineînțeles, ziarul nu a publicat nici o corectură.

După asta, nu prea am mai avut chef să regizez. Recenziile la scenariile

mele nu fuseseră niciodată atât de sexiste. Femeile erau ținute deoparte; regizoare ca Lois erau tot mai puține. Din câte se părea, eram acceptate mai degrabă dacă scriam scenariu și montam, poziții care implicau mai multă colaborare și mai puțină autoritate. Însă Joe Schenck m-a bătut la cap să regizez un film în care juca Norma, așa că am acceptat. Și am regretat imediat.

Din pricină că Schenck avea obiceiul ca, în timpul filmărilor, să aducă pe platou oameni de afaceri – investitori sau proprietari de săli de cinema – și să mă arate tuturor, de parcă aș fi fost o curiozitate de la circ.

— Priviți! Dumneaei e regizoarea noastră. Vă vine să credeți că arată așa de bine?

— Credeam că ești mai mare, mi-a zis unul.

— Eu credeam că porți pantaloni, a comentat altul și chiar a întins mâna să-mi atingă ciorapii de mătase de pe picioare.

L-am plesnit peste mână, dar, văzând ce mutră face Joe Schenck, m-am forțat să zâmbesc cu falsă modestie, ba chiar cu oarecare cochetărie.

— Prefer mătasea și diamantele, am șoptit numărând în sinea mea banii pe care îi aveam în cont și gândindu-mă la adevărata mea valoare. De fapt, mi le și pot permite.

Joe și cei care îl însoțeau au izbucnit în râs.

— Ce spirituală! a spus unul, surprins, și s-au adunat cu toții să facă o fotografie.

M-au înconjurat și stăteau așa de aproape de mine, că n-am avut cum să-l împing mai departe pe „gentlemanul“ care, ca din întâmplare, și-a pus mâna pe sânul meu.

— Ce zice soțul tău, scumpo? Nu-l deranjează că la el în casă cântă găina?

— Vă asigur că la noi acasă cântă cocoșul, i-am răspuns zâmbind în colțul gurii.

— Stai să vezi când o auzi nevestica mea de așa ceva, a zis altul. Sper să nu-i vină cine știe ce idei! Chiar mi-ar părea rău să pierd cea mai bună bucătăreasă din Kansas!

— Asta se poate doar la Hollywood, frate! Nici o femeie nu se poartă așa acasă, crede-mă. Își cunoaște lungul nasului, a răspuns unul, chiar cel care,

cu câteva minute înainte, îmi pipăise sânul ca și cum era îndreptățit s-o facă.

Cu gândul la cecul meu, am reușit să le fac un semn de la revedere, în timp ce Schenck scotea masculii feroce din platou, apoi m-am ridicat de pe scaunul meu de regizor. M-am repezit la termosul de apă, am luat mai multe înghițituri și am răsuflat adânc de câteva ori înainte să mă întorc și să le poruncesc celor din echipă să reia lucrul, fără să mă scuz cu un zâmbet, cum procedam de obicei. Și, de fapt, de când îmi luasem obiceiul ăsta? De ce întotdeauna făceam un mic gest – ridicam din umeri, zâmbeam, îmi dregeam vocea – înainte să-i rog, în loc să le spun, pur și simplu, actorilor și membrilor echipei să-și ocupe locurile, să aranjeze cadrul de filmare, să pornească aparatul?

Și Lois se purtase așa, din câte îmi aminteam. Avea o purtare blândă, feminină; îi convingea din priviri și gesturi binevoitoare. Niciodată nu le *spunea* de-a dreptul, mai degrabă le sugera sau îi ruga. Parcă era gazda unei petreceri mondene. Oare așa se purtau mereu femeile puternice? Habar n-aveam, fiindcă nu erau multe astfel de femei cărora să le pun întrebarea.

Văzând că oamenii din echipă mă priveau cu gurile căscate, mi-am cerut scuze că am țipat. După care mi-a fost necaz că mă scuzasem.

Seara, când eram în mașină, în drum spre casă, m-am gândit la cele petrecute în ziua aceea și mi-am vărsat năduful spunând cu glas tare ce mi-ar fi plăcut să le spun acelor bărbați detestabili. Apoi am auzit o sirenă, m-am uitat peste umăr și am făcut la fel ca sergentul cel slobod la gură care mă dusesese cu mașina prin Verdun.

— Lua-te-ar dracu' de scârbă ce ești!

Un polițist călare pe o motocicletă îmi făcea semn să trag pe dreapta. Drăcuind în continuare, m-am conformat. Am lăsat geamul jos.

— Aveți idee cu ce viteză conduceați?

— Nu, domnule polițist, nu am. Eram hotărâtă să nu protestez și nici măcar să fac pe nevinovata. Știam că avusesem viteză mare. Acum nu-mi doream decât să ajung acasă.

— Sigur că nu, m-a luat polițistul peste picior. M-am săturat de șoferițe slabe la minte. Acu', că aveți drept de vot, voi, muierile, credeți că știți și să conduceți.

Mi-am încleștat mâinile pe volan și am inspirat adânc, să mă calmez.

— Minteă asta slabă îmi aduce peste cincizeci de mii de dolari pe an, dacă vrei să știi. Am căutat portofelul în geantă și am scos un teanc de bancnote ca să plătesc amenda, practic aruncându-i-le polițistului în față.

După care am plecat repede. Spre brațele înțelegătorului meu soț. Spre conacul nostru din vârful dealului.

L-am botezat Colina Fermecată și mulți ani mai târziu, când visele mele erau mai degrabă frânturi încețoșate de amintiri decât reverii propriu-zise, asta era casa la care mă întorceam iar și iar.

La conacul cu un etaj, din stuc alb. Avea douăzeci de camere, arcade largi și acoperiș de țiglă roșie, în stil spaniol, și fusese proiectat de Wallace Neff, arhitectul care proiectase și Pickfair. La aleea principală, mărginită de pomi fructiferi și de trandafiri agățători, care ducea la o enormă fântână arteziană decorată cu plăci de faianță. La zidurile îmbrăcate în bougainvillea și la curtea plină de palmieri și ghivece cu iasomie. La blazonul creat în glumă de mine și Fred, în care apăreau un aparat de filmat, un cap de cal, o potcoavă, o bucată de hârtie și o pană de scris.

La salonul imens, cu bârne aparente și ferestre din tavan până în podea. La piscină și grădini. La orga la care, străduindu-mă să-mi aduc aminte ce învățasem la lecțiile de pian, încercam să cânt, mai degrabă cu entuziasm decât cu talent. Dormitorul matrimonial avea în baie un duș înalt de trei metri, construit anume pentru vânjosul meu soț. Peste tot erau șemineuri – eram ferm convinsă că niciodată nu prisosesc într-o casă –, antichități, tapițerii, camere pentru servitori.

Ceva mai jos pe deal era grajdul lui Silver King, calul lui Fred, un animal frumos și semeț, dresat de el ca să joace în filme. Fred era hotărât să fie un model pentru băieți și credea că filmele cu cowboy sunt cea mai bună cale – mai ales că în aceste filme nu erau scene de dragoste, ci doar o scurtă îmbrățișare cu eroina în scena finală, când îi aștepta o viață fericită. Iar după succesul *Căruței cu coviltir* în 1923, studiourile erau dornice să investească în astfel de filme. La vremea când a fost terminată casa noastră, în 1924, Fred era cowboy-ul cel mai iubit de publicul din lumea întreagă, după Tom Mix. Juca în seriale alături de Silver King, care avea casa lui încălzită, separată de restul grajdurilor, și rânđași care să-i poarte de grijă zi și noapte.

„Calul ăla mănâncă mai bine ca mine“, îl necăjeam eu pe Fred. În

realitate, nu mi-ar fi păsat nici dacă ar fi fost adevărat. În vremea aceea, nu aveam nici o supărare.

În vremea aceea, banii curgeau ca apa, amândoi îi câștigam la fel de repede pe cât ne străduiam să-i cheltuim – și chiar că nu ne refuzam nimic. *Toți* cei de la Hollywood, toți prietenii cu care puneam bănuț pe bănuț ca să cumpărăm împreună un castron de spaghete sau o halbă de bere, cu toții ne construiam conace impozante, cu grajduri și piscine, cele mai multe chiar în Beverly Hills. Harold și Mildred Lloyd erau vecini cu noi. La fel și John Gilbert. Și un nou-venit la Hollywood, pe nume Rudolph Valentino.

Pe toți îi atrăsese Hollywoodul. Acum, când știam că industria pe care o inventasem nu avea să dispară, prindeam rădăcini, cheltuiam sume la care nici nu ne-am fi gândit înainte; unii nici măcar nu făcuseră atâta școală, cât să-și poată număra banii, dar de asta fuseseră inventați administratorii și consilierii financiari. Fiii șoferilor aveau propriii lor șoferi acum. Fiicele servitoarelor aveau câte douăzeci de servitoare fiecare. Dacă nu-ți petreceai vacanțele în Europa, nu erai în rândul lumii.

Și petrecerile! Toată lumea dădea petreceri! La fel și noi. Ne invitam toți prietenii, vechi și noi, să vină la Colina Fermecată să se relaxeze, să se simtă bine; la noi, serile nu erau niciodată sufocante, ca la Pickfair. Nimeni nu purta tiară; cei care veneau în smoching erau opriți la ușă. Uneori ne înghesuim în câteva mașini și ne duceam la meciurile de box. Era ultima modă în materie de sport la Hollywood, și prietenul lui Fred, Gene Tunney, cel împreună cu care organizase Jocurile Aliate, era campion mondial.

Alteori, noi, fetele îi trimiteam pe băieți să vadă meciurile de box și făceam ceea ce presa a început curând să numească „petrecerile pisicilor“. Le puneam să-și aducă pijamale, ne ștergeam machiajul și ne desfăceam părul, apoi ne duceam în sala de cinema de la subsol, unde nu urmăream cel mai nou film scos pe piață – cum era obiceiul la Hollywood –, ci filme vechi, făcute de noi. N-ai fi crezut ce greu era să găsești filme din anii 1910! Nu ne gândiserăm niciodată că filmele noastre vor dura sau că timpul le va da valoare, așa că acelea de una sau două bobine rămăseseră uitate prin depozite, îngrămădite în cutii, nici măcar protejate de lumină.

Ce ne mai distram, văzându-ne cum eram atunci, tinere și nepricepute! Nu sufeream nici pe vremea aia, nici acum, să mă văd jucând în filmele

vechi făcute de Lois Weber, dar acum cel puțin mă găsisem, știam ce loc ocup în industria filmului. Bessie Love, Alma Rubens și Pola Negri – devenite și ele mari vedete – râdeau cu gura până la urechi văzând cum erau atunci, figurante pe lângă staruri care între timp dispăruseră de pe firmament. Chicoteau și chiuiau când se vedeau dichisindu-se ca să apară în fața camerei, încercând să intre în cadru. Dragele mele prietene, Anita Loos și Adela Rogers St. John, se stricau de râs văzându-și primele apariții pe ecran și se întrebau ce naiba băuseră.

Și eu mă speriam uneori, mai ales văzând filmele de la World, dar în general eram mulțumită. Mulțumită să fiu împreună cu aceste femei – actrițe, scenariste, regizoare; mulțumită că, după ce aprindeam lumina, puteam să vorbesc de meserie, să ajut, să sprijin, să sfătuiesc.

— Ați auzit ce-a pățit biata Gloria Swanson? a întrebat Theda Bara – o panteră pe ecran, dar altminteri o femeie destul de dolofană în realitate – într-o seară, după ce am aprins lumina.

— Ce-i cu ea? a vrut să știe sora ei, o fată la fel de dolofană, care o însoțea peste tot, chiar și pe platoul de filmare.

— Soțul ei a acuzat-o de adulter la divorț. A numit treisprezece bărbați, între care și Valentino! Biata Gloria, ce nemernic e bărbatu-său! Numai că acum studioul insistă să-i includă o clauză morală în contract, deși toată lumea știe că nu ea a fost cea care a avut aventuri. Cel puțin nu cu Valentino!

— Și ultimul meu contract are o clauză morală, a intervenit și frumoasa Pauline Starke.

— Cu toate avem, a bombănit cineva. Grație lui Will Hays. Dacă întrețin – sau doar sunt acuzată că întrețin – „relații adultere sau imorale“, îmi reziliază contractul. Crezi că vreunul dintre șefii studioului are clauză morală în contract? Nu. Însă *ei* sunt cei mai răi. Cer favoruri sexuale chiar în birourile unde lucrează.

— Știați că C.B. DeMille nu are clauză morală, am spus turnând încă un rând de cocteiluri; nici unul dintre moguli nu avea, și ipocrizia mă scotea din minți.

— Nu, el are *harem*, a murmurat Norma Talmadge, care era de obicei tăcută la aceste petreceri și doar rareori spunea ceva. Toată lumea știe că e

încurcat de ani de zile cu secretara, cu scenarista, cu orice mișcă!

— Doar cu Gloria, nu! Ironia sorții! a oftat Bess Meredyth.

Țineam mult la Bess. Era o persoană generoasă, care mă învățase tot ce știa ea despre cum să scrii un scenariu, pe vremea când eram amândouă la Bosworth.

— Lumea își închipuie că DeMille și Gloria sunt amanți din cauză că ea a jucat în așa de multe filme de-ale lui. Dar nu sunt, și nu fiindcă C.B. n-ar fi încercat. Sărmana Gloria! N-are noroc la bărbați și cu asta basta.

— Mai țineți minte ce-a fost cu ea și cu Wally Berry? a glăsuie Anita Loos, îmbrăcată cum îi stătea în obicei, într-o cămașă de noapte cu guler înalt, cum poartă fetițele.

Bess și cu mine ne-am privit cu subînțeles. Nici soțul Anitei, John Emerson, nu era mai breaz. Își aroga merite pentru tot ce scria Anita – cu excepția romanului *Domnii preferă blondele*; se purta rău cu ea și o făcea de râs ori de câte ori avea prilejul, plus că se culca cu cine apuca. Cum se face că atâtea femei inteligente, având cariere de succes, dădeau dovadă de prost gust când își alegeau bărbații? Ai fi zis că își caută ele însele o cale de a se sabota, ca și cum ar fi considerat că nu merită să se bucure de succes și în viața profesională, și în cea personală. Eram conștientă că, dacă n-aș fi avut norocul să-l cunosc pe Fred, aș fi fost la fel ca ele.

— Wally a obligat-o să facă avort, fiindcă nu voia să-și distrugă cariera; trăia din banii câștigați de ea, a adăugat Anita pe un ton dezinvolt. Mi-a mărturisit însăși Gloria. Era cu nervii la pământ.

— Credeți că doctorii sunt plătiți de studiouri în momentul de față? Credeți că ne părăsc, acum că ne-au băgat pe gât clauza morală? a întreat Norma Talmadge îngrozită, așa cum erau cele mai multe.

Știam, desigur, că avortul era secretul inavubil de la Hollywood. Actrițele frumoase nu aveau voie să fie mame; spectatorii nu s-ar mai fi dus să le vadă filmele dacă ar fi crezut că vampele ispititoare de pe ecran schimbă scutece în viața de zi cu zi. În același timp, puține actrițe își puteau permite să-și ia concediu de maternitate când trenurile aduceau în fiecare zi sute de fete dornice să devină staruri. Francis X. Bushman putea foarte bine să se ducă acasă la cei șapte copii ai lui, căci imaginea sa în ochii publicului nu avea de suferit. Dar Pola Negri nu-și putea permite așa ceva. Prin

urmare, noi, femeile, plăteam întotdeauna pentru pasiunile noastre un preț pe care bărbații nu-l plăteau.

— De păcătuțit, păcătuim în doi, de plătit, plătește doar unul, repeta una dintre cele mai serioase doctorițe de la Hollywood, în timp ce oferea șampanie pacientelor, ca și cum, în felul *ăsta*, le-ar mai fi alinat durerea.

Mai erau și altele, puține la număr, care, când dădeau de necaz, plecau undeva, după care se întorceau la Hollywood mai subțiri ca oricând și apoi uimeau lumea adoptând un copil. „Pur și simplu m-am îndrăgostit de el, când am vizitat orfelinatul ca să-mi fac publicitate!“

Barbara La Marr procedase așa de curând și își publicase fotografia de rigoare în *Photoplay*. Bebelușul „nu îi semăna deloc, dar dragostea de mamă nu cunoaște limite“, scrisese buna ei prietenă, Louella Parsons, la rubrica ei de bârfe mondene. Fiindcă și ea era plătită de studio.

Dar numai cele mai mari vedete reușeau să scape basma curată; numai ele puteau conta pe studio să le acopere păcatele – dacă pasiunea, iubirea sau ghinionul erau cu adevărat păcate, ceea ce eu nu credeam. Restul actrițelor își vedeau contractele anulate din cauza acestei ipocrite clauze morale.

Mulțumeam mai mult ca oricând cerului că nu sunt actriță. Fred și cu mine ne doream mult un copil și, dacă l-aș fi avut, nu m-ar fi stânjenit câtuși de puțin în munca mea. Nimănui, nici măcar lui Louis B. Mayer, nu-i păsa defel cum arată o scenaristă – aș fi putut scrie și din spital, la nevoie. Și, din cauză că tânjeam să am un copil, nu prea știam ce să cred despre actrițele care, cu sau fără voia lor, se hotărâseră să pună capăt unei sarcini. Eram doar recunoscătoare sorții că nu sunt în locul lor. Îmi dădeam seama că meseria asta îți mănâncă viața, te mestecă și te scuipă, fiindcă nu știi câte altele stăteau la coadă să-ți ia locul. Îmi dădeam seama și că bărbații nu aveau astfel de dileme și nu mi se părea corect. Bărbații puteau să aibă aventuri fără să-și facă griji pentru consecințe – mă rog, cu excepția homosexualilor. Despre Billy Haines, cel atât de fermecător pe ecran și în viața de zi cu zi, se știa că e pederast; la fel era și Ramon Novarro. Și amândoi erau îngroziți de clauza morală.

Aveam aproape patruzeci de ani. Practic, știam că probabil nu voi mai putea face un copil. Dacă priveam lucrurile așa, nu eram la fel ca toate

celelalte? Deși puseserăm cariera pe primul loc, ca niște femei deștepte și frumoase ce eram. Cu toate sacrificaserăm câte ceva. Căsnicia, copiii, lucruri pe care un bărbat nu era nevoit să le sacrifice.

— Ce mai face Mary? Ea de ce nu vine niciodată la petrecerile astea? m-a întrebat Adela când ne-am ridicat să ne mai turnăm un rând de cocteiluri, înainte să ne punem iar pe bârfit.

Adela nu mai pocnea balonașe de gumă, purta haine deosebit de rafinate și se tunsese bob. De fiecare dată mă simțeam ca o fată de la țară alături de ea, chiar dacă o scurtă privire aruncată în oglindă mă liniștea: părul meu negru era prins într-un coc elegant, ca de obicei. În seara aceea, purtam amândouă pijamale scumpe de mătase, deși Adela își pusese pe deasupra un kimono superb, pe care îl priveam cu invidie.

— O invit, bineînțeles. De fiecare dată. Dar întotdeauna spune că ea și Doug au deja ceva aranjat.

— O ține ostatică în castelul lor, a comentat Adela clătinând din cap. Ce milă mi-e de ea! Probabil că se simte îngrozitor de singură, dacă stai să te gândești.

— Nu știu, am răspuns încet, căci, oricât de loială i-aș fi fost lui Mary, nu puteam să-i trec cu vederea defectele. Nu prea sunt sigură cine pe cine ține ostatic. Lui Doug îi plac oamenii, îi place să iasă în oraș, să se distreze. Am fost odată cu ei pe plajă – firește, n-a fost o simplă ieșire pe plajă, așa ceva nu e posibil cu Doug și Mary. Ceruseră să fie aduse niște corturi uriașe, iar masa, comandată la restaurant, a fost servită în vesela de porțelan de la Pickfair. Mai țineți minte când mergeam noi la Santa Monica sau Laguna? Luam cu noi o pătură și un coș de picnic și ne întorceam plini de nisip? Și ni se părea că suntem cei mai norocoși oameni din lume fiindcă trăiam unde trăiam și făceam ceea ce făceam?

— Da, da, chiar așa era.

— În fine, am fost pe plajă și, pe drumul de întoarcere, Doug a văzut un afiș care anunța un maraton al dansului pe unul dintre diguri și a vrut să meargă acolo. Însă Mary a spus – nici acum nu-mi vine să cred –, a spus cu tonul pe care-l folosește ea când i se adresează lui Doug: „Vai, Douglas! Parcă n-ai ști că nu putem fi văzuți în astfel de locuri!”

— Nu mai spune, Fran!

— Mda. Așa că nu sunt sigură. Chiar și când... pe vremea când... Mă luptam să rostesc ceea ce aveam în minte. „Pe vremea când Mary și cu mine eram prietene.“

Fiindcă nu știam dacă mai suntem. La gândul ăsta, m-am întristat, și Adela mi-a luat shakerul din mână, zâmbind înțeleghătoare.

— Pe vremea când eram *mai apropiate*, am zis în cele din urmă. Nici atunci nu prea îi plăcea să iasă în lume. O tot invitam să vină cu noi, cei care ne făceam veacul la Ship Café, mai țineți minte? Nu venea niciodată. Prefera să rămână singură.

— Iar acum e regină. Cel puțin așa se crede. Toată lumea aduce ofrande pe altarul lui Doug și Mary. Să nu mă înțelegeți greșit, dintotdeauna am ținut la Mary și l-am plăcut pe Doug. Dar încep să semene cu niște statui de ceară, așa cum stau și așteaptă să vină lumea să-i vadă la castel. Nu pleacă de acolo decât ca să se ducă la studio sau în Europa, să vadă cum îi adoră oameni care nu vorbesc englezește. Trebuie să ne plecăm în fața lor. I-ar face bine lui Mary să vină aici când și când, să stea cu fetele, să-și ciufulească un pic buclele alea faimoase.

— Da, sigur, dacă spui tu, am zâmbit abătută, cu durere în suflet. Dumnezeu mi-e martor că eu am încercat.

În timp ce Adela s-a dus să mai umple câteva pahare, am încercat să-mi aduc aminte când stătusem de vorbă cu Mary, așa, ca pe vremuri.

După *Lumina iubirii* ne îndepărtaserăm cumva. Bineînțeles, ne vedeam la diverse evenimente și premiere cinematografice, când Mary mă întâmpina cu o îmbrățișare călduroasă și mă săruta, bucuroasă că mă vede, impresionându-mă până la lacrimi. La fel de bucuroasă eram și eu s-o văd. Îmi fusese dor de ea, îmi lipsea felul în care ne completam una alteia gândurile și împărtășeam aceleași visuri, precum și sobra ei dedicare față de meserie. Între timp, lucrasem cu mulți actori, dar nici măcar unul nu se apropia de Mary în ceea ce privește puterea de concentrare pe platou.

Și, desigur, când eram chemați la Pickfair, la una dintre seratele acelea strălucitoare și interminabile, mă conformam fără greș, chiar și când Fred își găsea o scuză ca să stea acasă. Dar de fiecare dată când mergeam acolo mi se părea că Mary e învelită într-o pojghiță subțire de sticlă. Acum, când trecuse de treizeci de ani, era mai frumoasă ca oricând; pielea asemenea

porțelanului îi lucea, parcă luminată de dinăuntru, și gustul rafinat de timp se vădea în felul cum se îmbrăca. Filmele ei aveau în continuare succes, chiar dacă nu la fel ca înainte. Unele, precum *Micul Lord Fountleroy*, erau adevărate opere de artă. Se vedea fără doar și poate că Mary se străduia să fie văzută și altfel decât fetița cu bucle pe care o creasem împreună, și aplaudam faptul că se maturizase și își asuma riscuri ca artistă. Sau îmi înăbușeam un oftat când se întorcea la vechea ei imagine, așa cum făcuse în *Mica Annie Rooney*, ca să-și plătească facturile și să-și consolideze poziția de star.

Era prinsă, ăsta e adevărul. Mary era asemenea unei insecte prinse în chihlimbar; nu putea să se îndepărteze prea tare de ceea ce iubea publicul ei, pe de altă parte se confrunța cu trecerea inexorabilă și crudă a timpului, care avea să-i închidă poarta spre aceste roluri, împingând-o spre... ce? Publicul voia ca ea să rămână copil pe ecran și regină în viața particulară.

Dar *ea* ce voia? Nu știam, și asta mă durea. Destul de mult.

Nu puteam tăgădui: nu mai eram așa de apropiate ca înainte. Era prima oară de când ne cunoșteam că nu aveam habar ce face Mary în fiecare zi, cu cine se vede, ce obiceiuri are.

Poate din cauză că *Lumina iubirii*, primul nostru film făcut împreună în care juca rolul unei femei adevărate, o femeie care avea și un copil, nu avusese succesul așteptat? Desigur, știam că Mary nu fusese mulțumită pe platou; am văzut cum dădea ochii peste cap de câte ori îi acordam prea mult timp lui Fred. Dar, Doamne Dumnezeule, în forma lui finală, filmul era doar despre Mary, avusesem eu grijă. Mary cea eroică, Mary cea curajoasă, Mary cea cu inimă mare. Pe vremuri, fericirea însemna să lucrez împreună cu cea mai bună prietenă a mea. Acum lucrurile nu mai stăteau așa.

Poate din cauză că acum eram amândouă măritate și era inevitabil ca timpul rămas după lucru să fie consacrat soților noștri. Poate că Mary bănuia că nu prea îl plac pe Doug. Știu că Mary nu-l aprecia pe Fred, cu toate că se lăuda tot timpul că ea ne făcuse cunoștință.

Poate că de vină era doar trecerea timpului; oamenii se îndepărtau unii de alții, își găseau alte interese, învățau să se bizuie pe ei înșiși mai degrabă decât unul pe altul.

Oricare ar fi fost motivul, privind sala plină de femei pe care le-aș fi

putut numi fără șovăială prietenele mele, mi-am dat seama că lipsește cineva. O persoană foarte importantă. În acea clipă, privirea mi s-a împăienjenit de lacrimi neașteptate.

— Am un disc nou, a strigat Bessie Love. Fran, unde e gramofonul?

Uitând de lacrimi, am râs și m-am repezit să pun discul pe cea mai nouă jucărie a lui Fred, un cabinet uriaș model RCA Victor. Am pus discul pe platan, am învârtit energic maneta și a început să răsunе o melodie vioaie de jazz.

— Haideți să vă învăț dansul cel nou din viitorul meu film. Se numește charleston!

Bessie a scuturat din cap să-și aranjeze părul și s-a pus pe dansat. Era un dans bizar: îndoia genunchii și arunca din picioare, dădea din mâini și se învârtea pe loc. Am țipat în cor încântate și, fără să mai așteptăm, ne-am apucat și noi să dansăm, dând din mâini și ciocnindu-ne genunchii. Nu prea îmi ieșeau mișcărilor, îmi păreau ciudate și dezarticulate. Nici nu se putea compara cu turkey trot, pe muzică rag.

M-am oprit să-mi trag sufletul. Transpirasem, eram ciufulită, dar, Doamne, ce ne mai distram! Și nu puteam să nu mă gândesc că Mary nu și-ar fi găsit locul aici, chiar dacă ar fi acceptat invitația mea.

Dacă era ca Mary să-și păstreze un loc în viața mea, atunci trebuia să avem momentele noastre de tihnă, furate ori de câte ori găseam un prilej, departe de femei care refuzau convențiile, mai ales după un pahar în plus, și de zbieretele muzicii de jazz ascultate la gramofon. Eram într-o epocă nouă, când femeile atrăgeau atenția asupra genunchilor, se rujau, afixau rochii scurte și ciorapi rulați sub genunchi și îndesau sticle cu băutură sub jartieră.

Cu buclele ei victoriene, Mary ar fi fost la fel de deplasată printre noi ca o păpușă de porțelan într-un bar clandestin. Și eu, cu părul meu lung, la fel de victorian, dar pe care refuzam să-l tai fiindcă Fred m-ar fi omorât cu mâna lui, ar fi trebuit să fiu la fel de deplasată. Chiar mă întrebam, după ce m-am dat ceva mai încolo, ca să mă uit la actrițele tinere și pline de viață cum pocnesc din călcâie, dacă eu și Mary vom supraviețui în această epocă nouă, dinamică. Adevărul e că eram cunoscute drept dinozaurii potoliți ai filmului, după ce lucram în branșă încă din adolescență. Cum naiba să ținem pasul cu fete sprintare ca Bessie sau Colleen Moore, care crescuseră

uitându-se la filme, divinizând vedete precum Mary Pickford? O generație întreagă invadea Hollywoodul, o generație care habar nu avea cum fusese înainte ca Charlie Chaplin să dea din nas pe ecran.

O generație care nu avea idee de unde porniserăm ca să ajungem aici și cât munciserăm ca să netezim drumul.

În timp ce mă îndreptam spre gramofon, unul dintre genunchi mi-a trosnit și m-am forțat să râd. Am ridicat acul de pe disc, l-am pus de la început și am învârtit iar manivela, ca fetele să poată dansa mai departe. Hotărât lucru, eram prea bătrână pentru așa ceva!

Câteva zile mai târziu, am aflat totuși, cu uimire și bucurie, că nu eram chiar așa de bătrână. Și cine a fost prima persoană căreia i-am dat vestea (după Fred, evident)?

Mary.

Întotdeauna Mary.

CAPITOLUL 15

MARY

Primăvara lui 1926

Mary o ținea strâns pe Fran în timp ce o conducea spre ușă; îmbrățișându-o, se simțea nobilă, nesfârșit de generoasă. Avea impresia că jucase rolul vieții ei, și Fran nu avusese nici cea mai vagă bănuială.

— Ai grijă de tine, draga mea Fran! Dă-mi de știre dacă ai nevoie de ceva, indiferent ce! Încă mai avem o groază de hăinuțe de bebe și alte lucrușoare de-ale lui Gwynnie. Azi-mâine face zece ani, așa că nu mai avem nevoie de ele.

— Mulțumesc, Fetissă! Nu știu de ce, dar cred că va fi cel mai răsfățat bebeluș din Hollywood! a zis Fran, mângâindu-și râzând stomacul încă plat. Louis B. Mayer și Sam Goldwyn mi-au trimis telegrame oferindu-se să fie nași. Dar cum au aflat, nu mă taie capul.

— Louella. Louella Parsons. Nu-i scapă nimic. Doar știi cum sunt așa-zișii ziariști din ziua de azi. Bârfitori bine plătiți. Louella mituiește toți doctorii de la Hollywood.

— Așa o fi. Măcar ție am apucat să-și spun cu gura mea. Și Fred... tot de la mine a aflat!

Arătând mai frumoasă ca oricând, mai feminină și mai radioasă, Fran a plecat zâmbind pe alee. Mergea în felul ei militaros; nu umbla niciodată agale, ci mărșăluia, țacănind ritmic din tocuri.

Mary a închis ușa în urma ei, ușurată că trecuse cu bine prin acea situație, fără să facă o criză de nervi și fără s-o dezamăgească pe Fran. După care s-a căznit să-și aducă aminte când o văzuse prima oară pe draga de Fran. Când să fi fost? În 1914? În 1915? Trecuseră atâția ani de atunci! Ușa camerei de montaj se deschisese și în prag stătea Frances Marion, vizibil emoționată,

dar elegantă, grațioasă și sofisticată. Mary se simțise ca un puști nespălat, cu părul ascuns sub un prosop, mâinile zgâriate și murdare de la mașina de montaj. Owen făcuse prezentările. Uitase acest amănunt! Măcar atât, singurul lucru bun pe care i-l dăduse și el.

Stomacul i s-a întors pe dos, a simțit gust amar în gură și s-a năpustit la etaj, fără să-i pese de portarul care o privea cu gura căscată. A străbătut în goană holul larg, pe pereții căruia erau atârinate fotografiile înrămate, ale ei și ale lui Douglas, în cele mai faimoase roluri ale lor, a deschis ușa dormitorului și a intrat în baie, unde a îngenuncheat chiar în ultima clipă în fața toaletei. Și-a prins buclele cu o mână și a vomitat, apoi s-a așezat pe jos. Fruntea îi era udă de sudoare, camera se învârtea cu ea. A rămas așa câteva minute. „Mi s-a făcut rău din simpatie pentru ea“, și-a spus cu un zâmbet moleșit. Din simpatie pentru încercarea prin care trecea Fran.

Simpatie pentru ceva ce ea nu avea să cunoască niciodată.

S-a ridicat cu greu, fiindcă picioarele îi tremurau, s-a dus la chiuvetă și s-a stropit cu apă rece pe față. S-a privit în oglindă – deși în baie pusesese lumini slabe, ușor rozalii, cele mai clemente cu putință, tot arăta îngrozitor, cu pielea pătată, ochii puțin umflați – și și-a îndreptat ochii spre dulapul de medicamente aflat pe peretele din spatele ei.

S-a uitat la ceas; abia era ora două după-amiaza. Era una dintre rarele ei zile libere, însă Douglas se afla încă la studio. Și mai avea să stea multe ore acolo.

S-a întors repede în dormitor, a închis ușa, s-a întors în baie și a deschis dulapul. A scos o sticlă mare, de culoare cafenie, din cele în care se pune alcool sanitar, și s-a întors tiptil în dormitor. S-a așezat confortabil pe perne – multele ei perne, despre care Douglas spunea că sunt prea multe, însă lui Mary nu i se păreau niciodată destule – după atâția ani de dormit pe ziare făcute sul – și-a scos pantofii, și-a desfăcut jartierele și și-a dat jos ciorapii. Silueta i-ar fi îngăduit să poarte cele mai neconformiste rochii, fără accesoriile elastice obișnuite, însă Douglas prefera s-o vadă în haine mai feminine, cu corset. „Îmi place ca soția mea să arate ca o femeie“, declarase el. Și, într-adevăr, avea o înclinație spre îmbrăcămintea de modă veche; de ani de zile nu mai făcuse un film unde să nu fie nevoie de haine de epocă. Cu toate că Mary bănuia că îi place să-și arate picioarele musculoase

îmbrăcând colanți.

Făcându-și loc pe perne – era ca în rai, fiecare dintre ele, moale ca un norișor! –, Mary a deșurubat capacul și a luat o înghițitură bună. Mirosul familiar de ienupăr i-a gădilat nările, iar ginul rece a ars-o pe gât. A așteptat câteva minute, a mai luat o dușcă bună și în sfârșit a simțit că se destinde, că sângele i se încălzește și mintea i se înceteșează îndeajuns cât să-i atenueze temerile și părțile neplăcute ale amintirilor ei.

De vreme ce nu-și permitea decât rareori să-și petreacă după-amiaza astfel, măcar să profite de cea de acum, să lase deoparte tot ce voia să evite muncind, atât în fața aparatului de filmat, cât și la conducerea United Artists: aparițiile publice alături de Douglas, așteptate de spectatori, cohortele de demnitari care se înghesuiau la mesele îmbelșugate de la Pickfair. Nu avea niciodată liber, dacă se gândea bine. Să fie de serviciu însemna să fie Mary Pickford, indiferent cât de obosită ar fi fost. Când nu lucra, putea deveni din nou o membră a familiei Smith, ca mama, Lottie sau Jack. O doamnă Smith căreia îi plăcea ginul.

Și ce-i cu asta? Avea și ea dreptul la un răgaz, când și când. Merita să se răsfete puțin, să tragă draperiile și, în spatele lor, să scape de priviri iscoditoare, unele admirative, altele critice sau nestatornice. Merita să mai uite de ochirile critice pe care și le arunca ea însăși când se privea în oglindă.

A întins picioarele și a dat din degete, gândindu-se din nou la Owen. De când nu-l mai văzuse în carne și oase? De dinainte de divorț. Owen încă mai juca în filme, dar ultima dată când îl văzuse pe ecran nu-și putuse înăbuși o exclamație. Trăsăturile i se îngroșaseră, se înăspriseră. Ziceai că e cu zece ani mai bătrân decât în realitate.

Dar el fusese cel care îi dăduse prima înghițitură de gin. În prima noapte petrecută împreună – nu noaptea nunții! –, ca să se destindă, fiindcă era așa de încordată, de speriată, și totuși simțea că nu mai poate trăi o clipă fără să știe ce e acel mare mister. Ginul a ajutat-o. Își amintea cum, după ce luase o înghițitură, vocea lui Owen îi păruse că îngână un cântec de leagăn irlandez, apoi cântece de dragoste, pasionale, și în final o adormise, cu toate că inima îi bătea tare de teamă, de rușine și de un sentiment de vinovăție, sentiment de care nu scăpa niciodată. Se simțea vinovată că o necăjise pe mama ei, că

păcătuiuse, că fusese o fată rea, așa cum se presupunea că sunt actrițele, cu toate că ea se străduise toată viața să fie mai presus de astfel de fapte, să arate că o actriță poate fi bună și pură. Îndeajuns de pură, chiar și pentru pretențiile domnișoarei Josephine.

Cum se mai rugase să-i vină ciclul, după noaptea aceea! Și venise, slavă Domnului. După aceea se ferise de Owen, până când nu se mai putuse stăpâni și atunci se căsătoriseră. Ce prefăcătorie!

Căsătoria cu Douglas era cu totul altceva. Un fel de binecuvântare. I se păruse, când stătea alături de el în salonul din casa lui, când judecătorul de pace, de emoție, uitase jumătate din ceremonie, că ar trebui să existe un ritual, ceva cu apă sfințită, atât de sacră și de dreaptă era unirea lor. Și nu doar pentru ei, ci și pentru carierele lor, pentru film în general. Era consecința celor zece ani dinainte, din momentul când primul film rulase pe un ecran murdar atârnat pe un zid, de-a lungul anilor de început, când apăruse o nouă formă de artă, când Griffith își crease epopeea, când *Săraca fetiță bogată* stârnise o adevărată frenezie și când văzuse prima oară acea expresie unică de neîncredere și adorație în ochii publicului, când United Artists luase ființă...

Unirea lui Douglas Fairbanks cu Mary Pickford a fost următorul pas, punctul culminant. A fost o încoronare firească.

În căsnicia lor nu era loc pentru rușine, doar pentru fericire și blândețe.

— Casa asta n-a auzit nici o vorbă mânioasă, declarase Mary pentru revista *Photoplay* mai deunăzi, într-unul dintre multele interviuri pe care avusese bunăvoința să le acorde, în beneficiul industriei cinematografice. Și al carierei proprii.

Nu cumva începuse... să coboare panta?

Nu. Sigur că nu. Nu era nevoie decât să-și revină puțin. Spectatorii spuneau – chiar îi întrebaseră, le ceruse să-i trimită idei de povești! – că încă mai doreau s-o vadă în chip de Micuța Mary. Dar spectatorii se mai înghesuiau și la filme cu Rudolph Valentino și Gloria Swanson, și, în ultimul timp, la filme cu micuța Colleen Moore și tupeista de Clara Bow, noile „nonconformiste“ în curs de afirmare.

Douglas încă mai putea face filme de epocă fără să aibă pierderi la box office, pe când Mary, ori de câte ori își ascundea buclele și făcea un astfel

de film, mai primea o lovitură. *Rosita* nu mersese prea bine, nici *Dorothy Vernon de la Haddon Hall*, de altfel. *Mica Annie Rooney* și *Vrăbiuțele*, un film în pregătire, erau o binevenită revenire la rolul de fetiță hotărâtă și curajoasă, eroina bătaioasă creată de Fran cu atâta vreme în urmă. Totuși, în presă apăruseră comentarii înțepătoare cum nu mai văzuse până atunci; prea mulți critici făceau remarci deloc binevoitoare cu privire la vârsta ei și nu credeau că e înțelept din partea ei să joace tot roluri de copii sau adolescenți.

Pe biroul ei se afla un scenariu nou. Ar fi jucat o tânără modernă, deși nu chiar nonconformistă. O simplă vânzătoare care avea o idilă cu un tânăr. Se gândea să accepte rolul, cu toate că partenerul ei, pe nume Buddy Rogers, era cu doisprezece ani mai tânăr ca ea – ce jenant! Să se lanseze, în sfârșit, într-un rol contemporan, doar ca să se dovedească prea bătrână pentru el! Simțea însă că avea nevoie de un astfel de rol; avea nevoie să intre în epoca cea nouă, să se adreseze unei noi generații de fani. Sau, cel puțin, avea nevoie să *încerce*.

Noua generație! Doamne, cum îmbătrânea! În acest aprilie 1926, împlinise treizeci și patru de ani. Fran era și mai în vârstă, dar acum avea să devină mamă, ceea ce o făcea mai tânără și mai bătrână în același timp. Îndeajuns de tânără cât să dea naștere unui copil, dar, în același timp, intra automat în categoria mamelor. Pentru o scenaristă nu era nici o problemă.

Altfel stăteau însă lucrurile cu o actriță. Mai ales o actriță a cărei imagine era chiar o copiliță. Făcea tot ce-i stătea în putință ca să păcălească timpul. Se îngrijea și se preocupa de silueta ei. Seara se ungea pe față cu atâtea creme și alifii, că Douglas protesta uneori, spunând că nu mai poate să-i dea un sărut de noapte bună. Înainte să se culce își lega o fâșie de pânză sub bărbie. De dormit, dormea doar pe spate, ca să nu facă riduri.

Cât despre Douglas, el se purta ca întotdeauna; nu făcea nici un efort, dar nu arăta nici un an mai bătrân. Tenul bronzat îi dădea un aer sănătos și tineresc. Însă Mary se temea de razele soarelui; aveau un efect cu totul diferit asupra pielii bărbaților și femeilor: pe ei îi mângâiau, pe ele le pedepseau. Așa că, ori de câte ori se aventura în soarele nemilos al Californiei, își lua o pălărie cu boruri largi și o umbrelă.

A mai sorbit o înghițitură bună de gin și și-a pipăit bărbia, îngrijorată; o

simțea la fel de fermă ca întotdeauna, dar pentru câtă vreme? De afară răzbătea, în ciuda draperiilor și a geamurilor groase, zgomotul mașinii de tăiat iarba și bârâitul unui motor ambalat în garaj. Pesemne că lucra un șofer la el. Își închipuia că asta făceau șoferii când nu conduceau, deși nu era chiar sigură. Nu știa decât că trebuie să-i plătești.

Împreună cu bucătarii, și slujnicele, și portarul, și valetul lui Doug, camerista ei franțuzoaică și grădinarii – o adevărată armată! Intrase odată în „magazia“ de unelte – mai mare decât orice casă în care locuise înainte de Pickfair – și rămăsese uluită în fața șirurilor foarfeci strălucitoare și clești, greble și sape, mașini de tuns iarba și role de gazon, saci peste saci de semințe și îngrășăminte, roabe de toate mărimile, colaci de furtun. Era ca un arsenal de armurărie unde fuseseră îngrămădite toate cele necesare pentru a ține în șah natura sălbatică din California.

Toate astea costau bani. Bani pe care ea și Douglas trebuiau să-i câștige. Bani pe care îi scoteau cu greu de la United Artists, fiindcă Charlie se încapățâna să-și încetinească aportul. Se hotărâse să facă totul singur – să-și scrie scenariul, să producă, să regizeze, să compună muzica și să deseneze costumele. Dura ani de zile până făcea un film, care era salutat imediat ca fiind genial, dar nu prea aducea bani. *Parizianca*, primul lui film la United Artists, fusese un dezastru! *Goana după aur* mersese mai bine, dar îi luase trei ani ca să-l facă.

Griffith nu mai era la United Artists. De fapt, din câte știa ea, Griffith nu prea mai făcea nimic. Îl forțaseră să plece, după prea multe eșecuri, în 1924. De atunci nu mai făcuse nici un film, cu toate că se zvonea că pregătea ceva. Păcat că fusese nevoită să-l concedieze tocmai pe cel căruia îi datora cariera de actriță. Omul care îi arătase ce poate face în fața aparatului de filmat. Își amintea cu duioșie de acea perioadă de început, când era cu el la Biograph, mai ales după al treilea sau al patrulea pahar de gin; zilele de teroare în fața aceluia lucru nou numit „imagini mișcătoare“, a țăcănitului aparatului de filmat ai cărui dinți intrau în perforațiile peliculei, infernul reflectoarelor și toanele soarelui, sentimentul că se înjosea, că dezamăgise pe cineva, vreo muză sau vreun patron al artelor, fiindcă acceptase să apară în fața camerei. Dar apoi, cum se minunase când se văzuse prima oară pe ecran – îi era rușine, cu toate că înțelegea că e martor la un eveniment

istoric. Până atunci, nici un actor nu avusese cum să se vadă jucând, așa cum îl vedeau spectatorii. Însă Griffith îi luase mâinile de pe ochi și o obligase să privească, să vadă cât de mult o plăcea camera; cum părea că asupra ei cade o lumină altfel decât asupra tuturor celorlalți, chiar dacă luminile de pe platou erau aceleași. Pentru asta trebuia să-i mulțumească lui D.W. Griffith; pentru că îi arătase cum era ea, eul ei care, cu timpul, ajunsese să fie mai real decât eul care nu cunoscuse niciodată afecțiunea camerei.

Dar afacerile sunt afaceri și, în ciuda amintirilor comune – rememorate cu ajutorul unei sticle de gin și al câtorva lacrimi („Șșș, să nu-i spui lui Douglas!“) –, fusese nevoită să-l dea afară pe Griffith. Acum, United Artists îi avea pe Gloria Swanson, Sam Goldwyn și Rudolph Valentino. Dar Douglas, Mary și Charlie erau adevărații șefi. Ei erau cei care plăteau facturile.

Totuși, cât își dorea uneori să plece de acolo! Să se retragă în camera ei, așa cum făcuse acum, sau să plece undeva împreună cu mama ei, poate chiar la Toronto. Mamă, of, mamă! Trebuia să se facă bine, dacă nu, Mary era de vină.

„Mamă, am nevoie de ajutor“ spusese Mary într-o bună zi, în 1925. Și mama nu-i sărise în ajutor cum făcea întotdeauna? De fapt, Mary nu avea nevoie de ajutor. Spusese așa doar ca să-i dea lui Charlotte ceva de făcut, pentru că mama ei petrecea prea mult timp în vila ei, în tovărășia sticlelor. Parcă acum, când ea și Mary cunoscuseră un succes care le depășea și cele mai optimiste așteptări, mama își pierduse busola. Se întâmpla să fie așa de tristă, de descumpănită, acum, când nu mai aveau trenuri de prins, teatre unde să joace și contracte de negociat. Drept care bea mai mult ca înainte, și Mary își făcea griji pentru micuța Gwynnie – trebuia să-și facă cineva griji, pentru că Lottie cam uita că are o fiică! –, așa că începuse s-o aducă pe fetiță la Pickfair din ce în ce mai des, până când Gwynnie ajunsese să aibă camera ei și o bonă într-o aripă separată. Mama rămăsese singură, așa că Mary a rugat-o să-i dea o mână de ajutor la confecționarea costumelor pentru *Annie Rooney*.

— Nu pot să-l fac pe pictorul ăla de costume să înțeleagă ce vreau, mamă, mințise Mary. În filmul ăsta sunt o haimana pe străzile din New

York. Costumele trebuie să fie adorabile, dar... ponosite.

Charlotte se luminase la față. Timp de câteva săptămâni lăsase sticla deoparte, făcuse schițe de costume și căutase materiale, până când își amintise că are în pod câteva metraje de pe vremuri.

— Exact ce ne trebuie, scumpa mea! Pânza e probabil decolorată, adică va fi perfectă pentru filmul tău.

În timp ce mama scotocea prin cufăr, capacul a căzut, strivindu-i pieptul masiv. Mai târziu, când doctorul a examinat-o, i-a găsit o umflătură la sân. Numai Mary era de vină! Dacă nu i-ar fi cerut mamei s-o ajute, capacul n-ar fi căzut peste ea și chistul nu s-ar fi format.

Mama a refuzat să fie operată. Trecuse la Biserica Științei Creștine și credea neștrămutat în puterea rugăciunilor și a minții asupra trupului. Mary s-a căznit în zadar s-o facă să se răzgândească. Iar acum se topea pe picioare, văzând cu ochii. Pieptul ei moale și cald, la care Mary își găsisse consolare în nenumărate rânduri, era doar o amintire. Acum diform, era asemenea unei bombe cu ceas care ticăia încet, dar fără oprire, așteptând să explodeze. Lipsind-o pe Mary de singurul lucru adevărat din viața ei: dragostea mamei.

Mary nu voia să se gândească la acel moment. Își concentra atenția asupra altor lucruri, mai îmbucurătoare. Rochia cea nouă pe care urma s-o poarte la premiera filmului lui Douglas. Filmele lui aveau succes. Iar el, spre deosebire de Mary, nu-și făcea griji, nu se încurca în gânduri negre; se mulțumea să stea cu mâinile în șold, cu picioarele bine înfipte în pământ, și, râzând cu gura până la urechi, îmbia lumea să se schimbe, să vină la el. Și lumea, orbită la fel cum fusese Mary odată de strălucirea zâmbetului său, de nonșalanța din ochii lui căprui, chiar dacă erau înconjurați de riduri, nu îndrăznea să i se împotrivească. Așa că Douglas făcea filme mai departe și publicul se înghesuia să le vadă, și el nu primea scrisori în care era întrebat ce vârstă are, când are de gând să se maturizeze și dacă nu se consideră prea bătrân ca să joace rolurile pe care le juca de când se știa.

Nu primea scrisori în care era întrebat dacă va avea un copil, dacă are unul sau de ce nu putea avea.

Fran putea avea un copil. Și era însărcinată. Așa că... Mary a mai luat o dușcă de gin.

Ar fi trebuit să se bucure pentru draga de Fran, însă nu putea și, din pricina asta, se simțea vinovată. Ar fi trebuit să fie încântată că Fran și soțul ei – devenit o stea de cinema în roluri de cowboy – urmau să aibă un copil care să le cimenteze uniunea. Fran nu vorbise prea mult de copii înainte, îi pomenise doar în trecere. Fusesse mai degrabă o surpriză, așa că i se putea ierta faptul că nu reacționase chiar așa cum probabil că nădăjduise Fran.

— Mary, draga mea, am ceva să-ți spun! o anunțase Fran la telefon cu câteva ore mai devreme și se grăbise să vină la Pickfair.

O apucase pe Mary de mâini în hol, iar aceasta izbucnise în râs și o rugase să aștepte, după care o dusesse în salon, așa încât servitorii să nu audă ce avea Fran să-i împărtășească – evident ceva foarte important. Căci servitorii împrăștiașeau șoapte și zvonuri; toți prietenii lor care erau vedete de cinema aveau aceeași problemă – servitorii vorbeau vrute și nevrute cu presa.

Mary s-a ridicat brusc, vărsând o parte din gin. Inima îi bătea cu putere. A alunecat din pat, s-a împiedicat de papuci și, chicotind înăbușit, a încuiat ușa dormitorului după ce a ascultat, cu urechea lipită de lemn, ca să fie sigură că nu e nimeni afară. Apoi s-a târât înapoi în cuibul ei de perne, perne de in, brodate de niște călugărițe din Belgia. Ce drăguț! Absolut superbe! Doar pentru ea!

— Sunt însărcinată! a izbucnit Fran după ce s-au așezat pe canapeaua stil Ludovic al XIV-lea și a așteptat ca servitoarea să plece după ceai; apoi s-a sprijinit de spătar și a privit-o nerăbdătoare pe Mary.

Aceasta nu știa însă ce să spună, nici încotro să se uite. O clipă, dacă s-ar fi uitat la figura fericită a lui Fran, ochii i s-ar fi umplut de lacrimi și nu putea risca așa ceva.

— Mă... mă bucur foarte mult pentru tine, a rostit aproape fără voia ei și pesemne că a fost de ajuns, căci Fran a răsuflat ușurată și a început să turuie: cât de surprinsă fusese, că încercau de multă vreme, însă doctorul nu le dădea mari speranțe, și că, într-adevăr, se simțea oarecum stânjenită fiindcă va avea treizeci și nouă de ani când se va naște copilul, o vârstă înaintată, la aniiăștia altele sunt bunici!

Fran sporovăia fără oprire, ce ușurare pentru Mary; era de ajuns să spună „da“, sau „nu“, sau „îhî“ din când în când. A fost totuși un moment, înainte

să-și ia la revedere, când Fran a părut că se oprește; a tăcut, și-a pus mâinile pe umerii lui Mary și a privit-o cu ochii aceia care așteptau încuviințarea ei, un semn liniștitor. Ochii plini de speranță care o impresionaseră de cum îi văzuse, cu mulți ani în urmă.

— Mary, scumpa mea, sper din tot sufletul că-ți face plăcere. Mai ții minte cum vorbeam de toate cele, pe vremea când locuiam în vilele vecine? Cum ne puneam întrebarea dacă vom iubi vreodată un bărbat la fel de mult cum ne iubim meseria? Dacă vom mai avea timp și pentru copii?

Mary a dat din cap, ochii i s-au împăienjenit de lacrimi; de atunci trecuse o eternitate. S-ar fi convenit să fie recunoscătoare sorții că ajunsese așa departe, că triumfase. Dar în acele momente era moartă pe dinăuntru, incapabilă să simtă ceva. Să se fi obișnuit într-atât să-și dea pe față sentimentele în fața camerei, că nu mai era în stare să simtă nimic în viața reală?

— Și iată-ne, amândouă am găsit iubirea adevărată. Iar acum... un copil! Cred că am să izbutesc, Mary, să fiu o mamă bună și o femeie cu carieră. Dar, dacă n-am să reușesc, am să-mi spun că am făcut atâtea în carieră, mai mult decât am visat vreodată, și că poate a venit vremea să fiu mamă. La urma urmei, poate că ăsta e lucrul cel mai important.

— Nu, Fran! Mary a strâns-o în brațe cât a putut de tare; nu putea s-o lase să creadă așa ceva. Căci dacă ar fi lăsat-o, ce-ar fi spus despre ea? Nu, nici să nu aud de așa ceva! Mă bucur pentru tine, dar încă ești... am nevoie de tine, Fran! Am nevoie de tine, filmul încă are nevoie de tine. Ești cea mai bună, nu uita!

Fran a scos o exclamație de uimire, a făcut ochii mari și s-a înroșit și mai tare la față.

— Mary! Mulțumesc! Îți... fiindcă așa crezi. Chiar și după... părerea ta înseamnă atât de mult pentru mine.

— Acum du-te acasă și odihnește-te. Mai ai măsuța aia pe care o țineai pe genunchi când scriai?

Fran a dat din cap.

— Atunci ia-o și apucă-te să scrii. Orice. Dovedește lumii că mintea unei mame nu e bună doar pentru cântece de leagăn. Da?

— Mary, ești cea mai bună prietenă a mea, ție îți datorez totul.

— Ba nu, Fran, eu îți sunt datoare.

S-au îmbrățișat și Fran a plecat. Dar, în timp ce închidea ușa, Mary n-ar fi știut să spună când se vor mai vedea. Mai bine zis, când va fi în stare s-o revadă. Nu va mai fi prietena lui Fran așa cum se cădea, așa cum se aștepta Fran să fie. O prietenă care s-o însoțească când mergea la doctor sau când cumpăra trusouri pentru nou-născuți, să deplângă împreună cu ea inevitabilele schimbări ale trupului. Nu-i putea spune lui Fran de ce, căci n-ar fi înțeles. Și cum să înțeleagă, când ea însăși nu înțelegea?

Nu știa decât că trebuie să se protejeze; să se păstreze pentru aparatul de filmat, deoarece nu știa câtă vreme o va mai iubi. Ca să reușească, trebuia să rupă orice legătură cu lumea reală, să se desprindă de josnicia și harababura ei, de ritmul ei pripit, de urletele jazzului și de dansurile nonconformistelor. De mamele cu copii gălăgioși, mame cu pieptul mare, greu de lapte, înconjurate de teancuri de scutece murdare și urât mirositoare, cu capul plin de cântece de leagăn. Mame care țineau la plozii lor gălăgioși mai mult decât la ea. Fiindcă plozii erau pe primul loc, nu?

Mary rămăsese singură. Fran plecase, însă vestea adusă de ea stăruia și nu avea să dispară; acest copil ipotetic avea să devină realitate, la fel ca micuța Gwynnie. Și o va pierde definitiv pe Fran. Și va fi încă și mai singură.

Totuși, încă mai avea sticla; ginul nu se terminase și mai avea de unde să facă rost. Ginul o ajuta să uite cât de repede se scurge timpul, ce trecătoare sunt tinerețea, și frumusețea, și inocența, și faima, și bogăția; îi dădea vise curioase, viziuni fantastice cu dragoni, și oameni ajunși pe lună, și oameni dansând ca nebunii; vise care nu aveau nimic de-a face cu viața reală, așa că le prefera, oricât de înspăimântătoare erau uneori, viselor pe care le avea când nu bea gin.

Ginul o ajuta să uite că Douglas ar putea veni acasă la cină cu o ceată întregă de petrecăreți care să-l amuze, fiindcă părea că are tot mai des nevoie de ei; nu se mai mulțumea doar cu compania ei, ca la început. Iar dacă nu venea acasă înconjurat de cunoscuți, atunci își făcea apariția târziu. În ultima vreme, stătuse în mai multe rânduri la studio până la miezul nopții. Mary nu-l întreba de ce. Tot așa cum nici el n-o întreba ce are în dulapul de medicamente.

A pus sticla jos și s-a afundat mai adânc în perne, trăgând cuvertura peste ea. Acum ar face mai bine să doarmă, ca să arate ca lumea dimineața. Închisese strâns pleoapele, dar camera se învârtea cu ea și gura îi era iască, dar tot era mai bine decât să rămână trează și să-i vină în minte lucruri la care nu voia să se gândească, să vadă chipurile celor pe care i-ar dezamăgi sau pe care îi dezamăgise deja. Să vadă bebeluși gângurind, bebeluși cum ea nu va putea avea niciodată. Bebeluși pe care nu îi merita.

Și, dacă dormea, nu avea să afle la ce oră venise Douglas acasă.

CAPITOLUL 16

FRANCES

Decembrie 1928

În spital era îngrozitor de frig.

Îmi tot repetam în gând, în timp ce așteptam în fața camerei lui, stând țeapănă pe un taburet de metal. Era exact același fel de scaun pe care stătusem când îl cunoscusem și aproape că mi-a venit să râd, să mă reped înăuntru și să-i împărtășesc descoperirea, așa cum îi împărtășeam orice.

Doctorii nu-mi dădeau însă voie să intru, iar în spital era așa de frig, că tremuram ca frunza, dinții îmi clănțăneau și mă dureau, la fel ca toate încheieturile. Ultima oară când suferisem așa de frig eram pe drumul de la Verdun, în timpul războiului. Războiul care ne adusese pe mine și pe Fred împreună. Infirmierele și doctorii intrau și ieșeau din cameră, dar de fiecare dată închideau bine ușa, ca și cum i-ar fi putut înăbuși gemetele. Nu izbuteau, bineînțeles.

Îmi spuneam că, dacă l-aș putea strânge în brațe, n-aș mai tremura și i-ar fi și lui mai bine. Îmi spuneam că, dacă nu-l pot strânge pe el, măcar să-i țin pe fiii noștri, micuții Fred și Dickie. M-am uitat în jur, gata să-i strig, și atunci mi-am adus aminte. Era ajunul Crăciunului, și ei erau acasă, în pătuțurile lor. O, Doamne, era ajunul Crăciunului, îl așteptau pe Moș Crăciun, urma să-și deschidă cadourile, dar cum să fiu alături de ei? Și cine mi-ar putea ține locul?

— Mary, am șoptit știind că nu era prima oară că îi rostesc numele, chiar dacă nu-mi aminteam nici de câte ori, nici când; de fapt, nu-mi aminteam nici ce oră e, nici de câtă vreme stăteam acolo.

Nu-mi aminteam decât că Fred era bolnav, cumplit de bolnav, că eu stăteam tremurând în fața unei uși de spital și că totul începuse cu un

șchiopătat. Un șchiopătat venit nu se știe de unde, în timp ce ne plimbam prin grădina de acasă, pe Colina Fermecată, așa cum ne plimbam seară de seară. Mulțumeam pentru norocul pe care îl avuseserăm și ne făceam planuri pentru a doua zi, înainte să intrăm să le spunem noapte bună băieților noștri, pe care bona îi pregătise de culcare.

— Ce ai? l-am întrebat văzând că se crispează de durere și se lasă mai mult pe piciorul drept. Una din rănilile tale vechi?

Căci soțul meu se rănise de multe ori; erau riscurile meseriei de cowboy star de cinema. Dăduse o căruță peste el, se rănise sărind de pe o clădire pe Silver King și căpătase nenumărate răni și zgârieturi când se bătuse cu băieții răi prin prerie.

— A, nimic, a răspuns Fred, a mai făcut un pas și s-a schimonosit de durere. Cred că mi-am întins un mușchi la burtă ieri.

— Fred Thomson, ai vreun mușchi pe care să nu-l fi întors sau sucit?

— Lasă, am eu grijă. Fred mi-a zâmbit, m-a tras pe partea care nu-l durea și m-a strâns lângă el. Împreună, ne-am întors și am aruncat o ultimă privire pe care n-am s-o uit niciodată. *O ultimă privire* spre apusul purpuriu, la razele rozalii ale soarelui care se cerneau prin pătura cenușie de nori, la câteva stele care se iviseră grăbite. Jos, la grajduri, a nechezat un cal. În aer plutea mireasma iasomiei. Am mai aruncat o privire, gândindu-mă din nou ce norocoasă sunt, ce norocoși eram.

Apoi am intrat în casă. Câteva ore mai târziu a început coșmarul.

Înainte de coșmar am trăit în paradis.

Am semnat un nou contract cu MGM, când îl așteptam pe Fred junior. În cele din urmă, m-am lăsat convinsă de Mayer și Thalberg să mă stabilesc și să lucrez pentru un singur studio – un pas binevenit în momentul când chiar simțeam nevoia să-mi găsec un cuib. Ca să pot mișca mai ușor leagănul micuțului nostru. Și am făcut filme bune: *Litera stacojie* cu Lillian Gish; *Iubire* cu o vedetă neobișnuită, nou-venită din Suedia, Greta Garbo. Și filmul la care țineam mai mult decât la toate celelalte pe care le făcusem, *Vântul*, tot cu Lillian.

Irving și cu mine puseserăm mult suflet în acel film; revăzusem scenariul de nu știu câte ori. Era o poveste sumbră, care trebuia filmată în locație. Mayer se împotrivi la început, dar la vremea aceea îl admira pe Irving,

admira geniul incontestabil al aceluia tânăr firav, bucurându-se să-și asume meritele când filmele făcute de el deveneau capodopere peste noapte. Așa că, de voie, de nevoie, Mayer a fost de acord să filmeze în deșert – un chin, dar rezultatul meritase. Lillian nu se plânse nici măcar când pielea de pe palmă i se jupuipe după ce puse mâna pe portiera unei mașini care stătuse o după-amiază întreagă în soare. Era actrița cea mai devotată meseriei din câte am cunoscut, cu excepția lui Mary, și a făcut un rol magnific interpretând-o pe tânăra mireasă adusă în pragul nebuniei și împinsă la crimă de vântul necruțător al preriei.

Sfârșitul *trebuia* să fie tragic, neapărat. Mireasa nebună urma să iasă afară, în bătaia vântului, și să dispară. Doar omorâse un om. Acesta era sfârșitul pe care îl voiau cenzorii, sfârșitul pe care îl meritau spectatorii. Așa ne înțeleseserăm, Irving și cu mine, pe când lucram la scenariu.

Avusesem totuși o premoniție.

— Să nu fie un final fericit, Irving. În nici un caz, i-am spus când i-am arătat versiunea adaptată a romanului pe care era bazat filmul, și el a fost de acord.

Numai că, la vizionare, asistența n-a fost prea mulțumită, prin urmare, Mayer ne-a pus să schimbăm finalul. N-a vrut să asculte nici o părere contrară. Iar eu m-am trezit că-mi aruncă una din privirile lui înghețate, pentru care era celebru. Micul lui studio crescuse în salturi și ajunsese acum cel mai mare dintre toate și, chiar dacă contractul meu prevedea o sumă mai mare decât a majorității starurilor de la studio, eram doar un scenarist și profesia mea părea să fi pierdut din însemnătate în ultimii ani. Trecuse de mult vremea când făceam distribuția pentru rolurile episodice, când lucram cot la cot cu regizorul, propunând cum să fie aranjat platoul și cum să fie puse luminile. Se dusese vremea când puteam să-mi construiesc scenariile după cum doream. Mayer și, într-o mai mică măsură, Asociația producătorilor și difuzorilor de film din America, aveau ultimul cuvânt. Mayer era Dumnezeu coborât pe pământ.

MGM nu se zgârcea la bani; filmele mele beneficiau de sume enorme și publicitate pe măsură. Actorii erau dintre cei mai buni, la fel costumele și decorurile. Dar te simțeai mai degrabă ca într-o fabrică, nu ca în zilele bune, când Mickey, Mary și cu mine făceam minuni râzând și improvizând. Dar

atâta timp cât Irving îmi dădea ascultare – lucru de care mă bucuram nespuse –, eram scutită de multe frecuşuri și aveam o oarecare autonomie. Până la un punct.

Și adevărul e că nu-mi mai păsa chiar atât de mult. O lăsasem mai moale după ce născusem băiatul și îl adoptasem pe Richard, doar un an mai târziu. Asta nu însemna că îmi petreceam toată ziua în camera copiilor; Mary avusese dreptate în privința asta. Îmi iubeam copiii, dar eram mulțumită că dădaca făcea toate treburile grele. În același timp, nu mai puneam atâta pasiune în ceea ce făceam. Lui Fred îi mergea foarte bine și câștigase un renume la care nici n-aș fi sperat; eu chiar mă dădeam la o parte ca să-l las pe el să strălucească.

— Ți-ai sublimat cariera în a lui, a remarcat Adela într-o zi și a trebuit să recunosc; chiar așa era, cu toate că nu prea aveam cu ce să mă mândresc.

— I-a venit și lui rândul, am zis ridicând din umeri, ca și cum nu mi-ar fi păsat. Eu mi-am luat partea.

— Cu doi sori, ar fi mai multă lumină pe lume, să știi, a zis Adela cu înțelepciune.

Am râs și am fost de acord că așa e, dar n-am făcut nimic ca să ies în față; mergeam la pas, nu în galop.

Din ce pricină? Mă zbătusem atât ca să ajung aici, să ies din umbra lui Mary, iar acum, când izbutisem, de ce voiam să intru în umbra lui Fred? Eram oare incapabilă să stau în lumina puternică a reflectoarelor? Avusesem mai multe ocazii de a regiza, dar refuzasem de fiecare dată. Eram în stare să impulsionez carierele altor femei. De pildă, îi îndemnasem pe cei de la MGM s-o retragă pe Garbo din filmele cu dulcegării și să-i pună în valoare exotismul și misterul; o susținusem pe Lillian la studio, le găsisem slujbe Adelei și Anitei. Dar de ce mă feream să fiu în prim-plan?

Ori poate consideram cariera lui Fred drept propriul meu proiect, creația mea și, dându-mă un pas înapoi, lăsam creației mele loc să crească și să înflorească?

— Cred că am învățat să fiu fericită acolo unde mă aflu, în loc să mă frământ unde altundeva aș putea fi. Fred m-a învățat. M-a făcut fericită, i-am răspuns Adelei.

— Știi, bunica spunea că nu poți să mâni trei măgari odată. Carieră, soț,

copii... Doar unul poate fi câștigătorul. Eu cred că te-ai și hotărât care.

— Am avut norocul să pot alege. În clipa când am rostit aceste cuvinte, mi-am dat seama că așa și era. Eram uimită de cât noroc aveam – carieră și familie – și nu aveam nici o intenție să-l pun la încercare. Sunt fericită, Adela. Fericită. Absolut împlinită, pentru prima oară în viața mea. Fără compromisuri, fără dezamăgiri.

— Ce noroc ați avut, tu și Fred! a încuviințat Adela, apoi a scos din geantă o foaie de hârtie și s-a apucat să ia notițe. Deși era scenaristă, Adela era cunoscută acum drept „duhovnica“ Hollywoodului. Scria constant articole despre viața vedetelor în *Photoplay* și alte ziare. Știam că, dacă aș fi rugat-o pe Adela să nu scrie despre căsnicia mea fericită, mi-ar fi făcut pe plac. Prietenia noastră era pe primul loc.

Nu mă deranja să scrie adevărul despre căsnicia mea, pentru că eram mândră de ea. Uneori nu ne era ușor; atât Fred, cât și eu eram încăpățânați și ne certam vehement pornind de la te miri ce. Dar orice ceartă se încheia cu o strângere de mână în semn respect și un sărut. Și, cu toate că aveam o droaie de prieteni, preferam să fim doar noi doi și ne făceam timp să stăm seara cu băieții noștri, să luăm cina în fața unuia dintre multele cămine din casa de pe Colina Fermecată sau să mergem la o partidă de călărie dimineața, înainte să plecăm fiecare la locul lui de muncă: eu la MGM, iar Fred la FBO, studioul recent achiziționat de un bancher din Boston, Joseph P. Kennedy. Filmele făcute de Fred la FBO aveau un succes enorm în provincie, dar FBO îl împrumutase de curând lui Paramount, în încercarea de a-i crește încasările și în orașele mari.

Mary și Douglas încă mai erau regele și regina Hollywoodului, însă Fred și cu mine aveam căsnicia cea mai admirată, dacă nu chiar invidiată. Mary petrecea tot mai mult timp singură la Pickfair, în timp ce Douglas era văzut peste tot prin oraș în tovărășia unor celebrități, membri ai familiei regale și, firește, a lui Charlie Chaplin. Construiseră Pickfair pentru Mary, dar s-ar fi zis că nu-i pria să stea acolo.

În ultima vreme, Mary nu mă mai suna înapoi, dacă eu o căutam și n-o găseam acasă; de fapt, nu mai suna de când aveam copiii. Într-adevăr, trimisese pentru fiecare cadouri minunate, dar nu știu cum se făcea că nu găsea niciodată timp să vină și să-i vadă. Mary era în derivă, asta se

întâmpla cu ea; se îndepărta tot mai mult, plutind asemenea unui nufăr plâpând, și nu aveam idee de ce, nici cum s-o aduc înapoi. Adevăratele mele prietene erau acum Adela, Hedda Hopper și Marie Dressler, cele care fuseseră alături de mine când veniseră copiii pe lume, care nu se sfiau să se așeze pe jos ca să se joace cu ei și care veniseră la fiecare botez.

Și tot Adela, Hedda și Marie au fost cu mine în spital, m-au ținut pe rând de mână, zi după zi. Îmi aduceau cafea, se rezeau acasă la mine să vadă ce fac băieții, dădeau buletine presei, căci fanii îngrijorați trimiteau saci de telegrame și coșuri peste coșuri de flori.

Lui îi era însă prea rău ca să bage de seamă.

În prima noapte, când Fred s-a trezit cu dureri cumplite și temperatură 41, doctorii au crezut că are pietre la rinichi. L-au operat după câteva zile, însă n-au găsit nimic, numai că, între timp, Fred a pierdut mult sânge. I-au făcut o transfuzie, dar starea nu i s-a îmbunătățit.

Iar acum febra îi crescuse și fălcile i se încleștaseră, ceea ce era de rău augur.

— Tetanos, au spus doctorii cu un fel de ușurare în priviri, așa că, o clipă, m-am simțit și eu ușurată. Dar apoi mi-am dat seama că erau ușurați doar fiindcă găsiseră diagnosticul corect. Vorbele lor m-au umplut de spaimă. Rari erau cei care își reveniseră dintr-un stadiu avansat de tetanos. A avut vreun accident ori s-a rănit de curând?

— Vai! am făcut, săgetată de o amintire. Da, acum vreo două săptămâni... a călcat pe un cui în hambar. Dar după aceea n-a avut nimic... multe zile! A fost o întâmplare.

Doctorii s-au uitat unul la altul și au dat din cap.

— Dar... e vreo speranță? Am întrebat, cu toate că știam că e inutil. Aveau să-mi spună ceea ce doream să aud pentru că erau doctori, pentru că erau bărbați, iar eu eram doar o soție. O soție isterizată, asta eram, dar cum altfel să fiu când îl vedeam pe Fred, soțul meu cel frumos și puternic, zbatându-se în pat, chinuit de febră, cu ochii, în rarele momente când îi deschidea, încețoșați de durere. Iar acum falca i se încleștase, așa că abia de mai putea geme... abia suportam să-l privesc. În ochii lui se citea groaza de câte ori se sforța să vorbească, falca nu i se mișca, gura era doar o crăpătură strâmbă.

La un moment dat, mi s-a părut că încercă să spună „copiii“.

— Vrei să-i vezi pe băieți? Stomacul mi s-a strâns de frică și, nemâncată cum eram, mi s-a făcut greață. M-am apucat strâns de bara de metal a patului și am stat așa până mi-a trecut. Credea că e pe moarte? Dar eu, voiam ca fiii noștri să-și vadă tatăl așa, voiam ca ultima lor imagine cu el să nu fie a tatălui care râdea în hohote, îi arunca în sus și îi prindea fără nici un efort, îi gâdila până guițau ca niște purcei sau îi fugărea în jurul fântânii placate cu faianță și îi stropea cu apă? Voiam să vadă chipul acesta de coșmar, monstrul cu dinții încleștați, ieșit parcă dintr-un film de groază?

Din ochiul drept al lui Fred s-a scurs o lacrimă. Mi-am ținut respirația, m-am forțat să nu plâng și l-am strâns de mâna inertă.

— Bine, dragul meu.

Fiii noștri au fost aduși de acasă, pe jumătate adormiți. Era târziu, însă doctorii renunțaseră să pomenească de orele de vizită normale. Eram mai degrabă la un priveghi, așa că regulile obișnuite nu se mai aplicau.

— Ce-i spuneți lui tăticu'? i-am întrebat fără să-mi pot stăpâni tremurul vocii. De data asta nu puteam scrie un final fericit și, Doamne, unde era L.B. Mayer când aveam nevoie de el? De ce nu apărea de undeva să-mi spună că nu e bine, că publicului n-o să-i placă și că Fred trebuie să trăiască? Nu aveam altceva de făcut decât să mă așez la masă, să șterg câteva rânduri și să scriu altele?

— Crăciun fericit! Fred junior, la cei doi ani ai lui, a încurcat sărbătorile și i-a făcut semn cu mâna. Altădată, Fred ar fi râs ținându-se cu mâinile de burtă. Dar acum nu putea decât să se uite și toată iubirea din lume era în privirea lui; toată iubirea pe care nu va mai putea s-o dăruiască, o iubire nesfârșită.

Micul Dickie nu avea decât un an, așa că nu era în stare decât să-l imite pe fratele lui, făcând și el semn cu mâna. Fred a scos un sunet, un geamăt slab și a încercat să miște capul. Plângeam și eu? Cu toții plângeau: infirmierele, doctorii, Hedda, Marie cea înaltă și frumoasă în urâtenia ei, pe care băieții o adorau, toată lumea plângea și obrajii mei erau uzi, inima mă durea, așa că probabil și eu plângeam.

— Du-te acasă, Fran, a spus cineva în șoaptă. Odihnește-te puțin.

— Mary, am repetat.

Sau poate mi s-a năzărit doar? Nimeni nu părea să mă fi auzit.

Hedda i-a luat pe băieți de acolo și doctorii ne-au scos pe toți afară ca să-i poată da un sedativ lui Fred. M-am așezat la loc pe scaunul de metal, tremurând. Lângă mine era un scaun gol – o aștepta pe Mary.

Dar, în locul ei, spre marea mea uimire – totul mă uimea în momentul ăsta, nu? De acum încolo nimic nu avea să-mi mai fie familiar –, s-a așezat un cowboy.

— Doamna Thomson? a întrebat învârtind pălăria ponosită în mâinile aspre, înnegrite de soare.

Am ridicat ochii. De-a lungul holului îngust erau înșirați cowboy încălțați cu cizme cu piteni, murdare de noroi, în mâini cu pălării pline de praf. La celălalt capăt al holului, o infirmieră bombănea și dădea din mâini.

— Am vrut cu toții să venim, mi-a explicat cowboy-ul de lângă mine. Domnul Thomson e un om cumsecade. Întotdeauna s-a purtat frumos cu noi în filme. Ne respectă, nu încearcă să ne spună ce să facem, ci ne lasă pe noi să-i arătăm cum și ce. Ne pare foarte rău, doamnă.

— Oh! Abia mi-am ținut lacrimile, neștiind ce să spun. Mi-a venit să zâmbesc, gândindu-mă că granița dintre film și viață se ștersese total, așa cum dovedea șirul lung de cowboy adevărați care stăteau de veghe în spital, în fața ușii unei vedete a filmelor western și stăteau de vorbă cu soția lui, scenaristă. Mulțumesc, am zis, și inima mi s-a umplut de căldură și recunoștință dulce-amară, cu gândul la singurătatea care mă aștepta.

Dacă ar ști Fred la câte inimi ajunsese! Numai că el zăcea nemișcat în pat; febra pusese stăpânire pe el, îl doborâse.

Cred că am făcut potecă între scaunul rece de metal și patul lui Fred. Doream să fiu cu el, dar, după ce intram, văzând că nu pot să-i aduc nici o ușurare și nici el nu dădea vreun semn că m-ar recunoaște, mă repezeam afară ca să nu plâng în fața lui, mă așezam pe scaun, dar lacrimile mi se uscaseră, și atunci mă ridicam și o luam de la capăt. Alergam de colo-colo, ca un șoarece în cușcă. Era de râs. Ar fi putut fi de râs. Într-un film, chiar ar fi fost de râs.

La un moment dat, am ridicat privirea și am văzut că sunt singură. Cowboy-ii plecaseră, Hedda, Marie și Adela nu mai erau nici ele acolo – parcă spusese că se duc acasă, să vadă ce e cu băieții – și toate scaunele

erau goale.

Atunci am văzut o siluetă micuță la capătul coridorului; o siluetă cu păr auriu.

— Mary! M-am ridicat și am pornit spre capătul holului, mergând ca în transă. Venise! Mary venise, știa că am nevoie de ea, ieșise din castelul ei, în ciuda... în ciuda temerilor ei de acum, măcar că nu știam care anume ar fi acelea. Nu știam decât că Mary era în sfârșit acolo și convingerea asta îmi aducea ușurare; mă îndreptam spre ea parcă plutind. Mary nu putea schimba ceva, nici măcar ea nu avea cum să schimbe ceva. Dar faptul că era acolo, în cele din urmă, reprezenta singurul lucru care m-ar fi ajutat în acel moment – eram pur și simplu bucuroasă. Am întins brațele spre ea, simțindu-i deja căldura îmbrățișării. Mary!

Însă silueta eterică a trecut pe lângă mine și atunci am văzut că nu era Mary, ci doar o infirmieră cu un vâl pe cap, vâl care, în lumină, părea auriu. Rămăsesem cu mâinile întinse, privind în urma infirmierei care se îndepărta, când m-am auzit strigată.

— Doamnă Thomson! Doamnă Thomson! M-am întors și am văzut altă infirmieră, cea care stătuse la patul lui Fred, făcându-mi semn. Doamnă Thomson, veniți repede!

Încă buimăcită de mirajul care fusesem convinsă că e Mary, m-am dus poticnindu-mă la patul soțului meu. M-am prăbușit peste el, i-am strâns umerii vânjoși în brațe, l-am mângâiat pe cap, pe fruntea brobonită de sudoare de care se lipise părul și ochii...

Ochii i s-au închis sub mâna altcuiva. O mână mai mare și mai puternică decât a mea.

— Îmi pare rău, a spus infirmiera în șoaptă.

În acea clipă, ceva s-a rupt în mine și mi-a ieșit pe gât, și apoi pe gură: amărăciunea, suferința, gândul la anii care mă așteptau să-i petrec singură, fără el, hohotele de plâns răsunând între pereții albi, sterili, singurul sunet care se mai auzea în cameră. Lacrimile mele, singurul lucru viu din cameră, pătau gulerul cămășii lui Fred, cea pe care mă rugase să i-o aduc, ultimul lucru pe care mi-l ceruse.

— Domnul fie cu tine, copila mea, a spus cineva.

Am ridicat ochii și am văzut un preot. A fost cât pe ce să râd, dar apoi

mi-am amintit că și Fred ar fi trebuit să fie preot și că eu îl împiedicasesem, iar dacă nu l-aș fi oprit, ar mai fi fost acum aici?

— Doamnă Thomson, a spus cineva, luându-mă de lângă pat cu blândețe, ca și cum se temea să nu mă sparg în bucăți.

A apărut un doctor cu o fiolă și o seringă, m-a prins cu grijă de braț, am simțit o înțepătură, o senzație de căldură răspândindu-se din locul înțepăturii, invadându-mă, umplând golul care va trebui umplut tot restul vieții mele.

— Mary e aici? am întrebat cu voce gâtuită, în timp ce pleoapele mi se închideau.

Nu mi-a răspuns nimeni.

N-am primit nici un răspuns.

Am adormit.

Înmormântarea a fost și mai impresionantă decât a lui Valentino, m-au asigurat oamenii. Ca și cum ar fi avut vreo însemnătate.

Dar, de fapt, *avea*. Era important ca lumea să-și aducă aminte de Fred ca de un star, unul dintre cele mai mari. Pentru că eu îl împinsesem spre acel rol – sau i-l *sugerasem*, depinde cum preferam să cred – și aveam nevoie să știu că reușise. Că fusese fericit. Că nu avusese nici un motiv să regret că renunțase la preoție din cauza mea. Am văzut mulțimea de admiratori, toți cu lacrimi pe obraz; cowboy-ii țepeni în costumele de ceremonie cu care nu erau obișnuiți, stânjeniți și mai tare de prezența unor celebrități precum Irving, și Mayer, și Cecil B. DeMille, Marion Davies, Harold și Mildred Lloyd, Sam și Frances Goldwin și, desigur, Hedda, și Marie, și Adela, și Bessie, și Anita, și Lillian, toate prietenele mele...

— Ne-am dat cu Hollywoodul, Fred, am șoptit așezându-mă în strană, ba chiar am schițat un zâmbet, spre consternarea lui Marie și a Heddei, care stăteau de-o parte și de alta a mea, apărându-mă de presă ca doi buldogi feroși.

Pe băieții îi lăsasem acasă cu bona. Erau prea mici ca să înțeleagă ce se petrece. Îi invidiam pentru inocența lor.

Douglas Fairbanks, unul dintre cei care urmau să ducă sicriul, plângea în timp ce el, Tom Mix, Buster Keton și câțiva nepoți de-ai lui Fred l-au ridicat și au pornit spre ieșire. A fost prima oară că l-am plăcut pentru cum se

purta. Era un snob, un neghiob încrezut, însă se străduise destul ca să se împrietenească cu Fred; le plăcea să facă plimbări călare, împreună cu cowboy-ii care apăreau în filmele lui Fred. Nu erau prieteni apropiați, dar se admirau reciproc.

Azi, venise din proprie inițiativă, nici măcar nu-l rugasem. Venise fiindcă știa că așa se cuvine.

N-am întors nici măcar o dată capul în cursul ceremoniei; n-am putut să-mi dezlipesc ochii de la sicriul uriaș, lung cât să încapă Fred înăuntru. Voiam să-l privesc cât puteam de mult, de teamă că, după ce Fred va fi înmormântat, toate amintirile mele despre el vor fi îngropate și ele; că vor dispărea, făcându-se una cu pământul.

Dar, chiar și fără să întorc capul, știam că cineva lipsește. Mary trimisese un enorm aranjament floral, cel mai mare din câte erau la altar. Îmi trimisese o telegramă de condoleanțe, în care spunea că va veni.

Nu venise însă. Știam, nu trebuia să văd cu ochii mei umflați de lacrimi.

Și mai știam că va veni o zi când îmi voi aminti, când mă voi gândi iar și iar la ea, necăjită ca de o rană veche, pe care o tot atingi cu mâna ca să simți din nou durerea. Dar nu acum, astăzi nu aveam timp de Mary. Așa că mi-am înfrânat mâhnirea – nu, Fran, asta e un cuvânt pedant. A fost o sfâșiere, nici mai mult, nici mai puțin. Mary izbutise să sfâșie un lucru care fusese odată perfect, neîntinat.

Am cârpit această rană cu ce resturi de mâhnire și regret mai aveam. Într-o zi, am să desfac cusătura și am să mă cufund în durere, am să urc din nou până la Pickfair, să-i arăt lui Mary și să-i cer o explicație.

Dar nu astăzi. Astăzi nu mă gândeam decât la Fred. De el era legat singurul lucru perfect și neîntinat din toată viața mea. Iar când se va fi terminat, nu-mi doream decât să dorm, să dorm și să nu mă mai trezesc. Deoarece știam că, trezindu-mă, l-aș fi pierdut din nou. Și aveam să-l pierd, nu se putea altfel. Pentru că nu era ca în filme; nu puteam să dispar într-un cadru cu titlul *După ani și ani*.

Anii aveau să treacă chinuitor de încet, câte 365 zile odată, până să mai trăiesc ceva ce semăna cât de cât cu fericirea.

CAPITOLUL 17

MARY

1926–1932

Mary simțea pe ceafă praful de talc cu care o pudrase coaforul. Nici nu-și mai amintea de când nu mai simțise adierea răcoroasă a vântului pe ceafa goală. De când se știa, ceafa îi fusese acoperită de pletele care îi cădeau până la brâu, asemenea unei draperii grele.

— Sper... sper că vă place, s-a bâlbâit sărmanul coafor, un bărbat în vârstă, altminteri cu o figură impasibilă, căruia îi dăduseră lacrimile și îi tremurau buzele; a întors scaunul, ca Mary să se poată privi în oglindă.

Flashul unui fotograf a pocnit, a izbucnit o lumină puternică, s-a simțit miros de sulf ars și, când a putut vedea din nou, din oglindă o privea o femeie. O femeie gingașă, cu păr ușor ondulat încadrându-i umerii obrazilor și accentuându-le linia; o femeie cu ochi căprui imenși, lucind de lacrimi. Ochii nu-i păruseră niciodată așa de mari.

— Mary, Mary, cum ți se pare? a vrut să știe unul dintre reporterii înghesuți în micul salon de coafură din Manhattan.

Și-a atins din nou ceafa, părul proaspăt tuns și a zâmbit către aparatele de fotografiat, deși inima îi tremura. „Ce naiba am făcut? Cât o să treacă până îmi va crește la loc? Ce-o să spună mama?”

Apoi și-a dat seama că mama nu mai putea spune nimic.

— Mi se pare foarte modern, nu credeți? A pozat pentru fotografi, tuguindu-și buzele așa cum văzuse că făceau nonconformistele.

— Dar bucelele? Ce vei face fără ele? Ce-o să zică fanii?

— N-aș zice că întreaga carieră a depins de părul meu, a răspuns. S-a uitat iar în oglindă, vrând să se asigure că vede acolo o stea de cinema, zâmbitoare și strălucitoare, imaginea pe care se obișnuise s-o vadă pe

coperta revistei *Photoplay*, pe afișe, în programe. Însă nu prea reușea.

Adevărul e că întreaga ei carieră depinsese de acel păr. Încă din momentul când domnișoara Josephine, venită în culise ca s-o vadă, îi atinsese sfioasă buclele și îi spusese „Ești așa de drăguță“, părul lui Mary fusese mai mult decât o coafură, tot așa cum pălăria și bastonul lui Charlie nu erau simple accesorii. Buclele ei fuseseră sacre. Pe măsură ce faima îi creștea, fuseseră compuse ode în onoarea lor. Psihologii scriseseră articole științifice despre valoarea lor simbolică.

Când filma avea optsprezece. Douăsprezece ale ei și șase false, făcute anume, lungi de treizeci de centimetri. Bucle copiate cu entuziasm, nu doar de admiratoare, ci și de rivalele ei, precum Mary Miles Minter, Madge Bellamy, Olive Thomas, până și Lillian Gish la un moment dat. Apoi, fusese luată în răs de presă: „Când își va tăia Mary buclele? Acum toată lumea poartă părul tăiat scurt“.

Acum, că își tăiasse părul, a simțit că o ia cu un fel de amețală; imaginea ei din oglindă a tremurat puțin, așa cum pare că tremură șoseaua într-o zi toridă, ca și cum rânduri de valuri sclipitoare îi acopereau fața. Presa era acolo – firește, ea însăși invitase reporterii –, așa că a dat deoparte pânza care îi acoperea hainele și s-a ridicat. Toată lumea a lăsat privirea în jos. Buclele zăceau pe podea, doisprezece soldați căzuți la datorie. Coaforul s-a apropiat cu o mătură, dar ea l-a oprit cu un semn; a îngenuncheat, a ridicat cu delicatețe buclele și le-a pus în geantă, fără să știe nici ea de ce. Pur și simplu nu putea îndura să le vadă măturate așa... ca și cum ar fi fost părul altcuiva! Și încă nu era pregătită să se despartă de ele. Se despărțise de prea multe în ultima vreme.

Trimițând bezele reporterilor, a fugit afară, la mașină, și șoferul a dus-o înapoi la hotel. De-a lungul drumului, a tot scuturat din cap, minunându-se de cât de ușor îl simțea, bucurându-se că șuvițele de păr n-o mai plesneau peste față și nu-i mai intrau în ochi. Își tot pipăia ceafa cu mâinile, încercând să se obișnuiască cu goliciunea ei.

Când a deschis ușa camerei de hotel, Douglas o aștepta, plimbându-se neliniștit în sus și în jos, ca un soț prin fața sălii de nașteri. Când ea a intrat, s-a oprit, i-a aruncat o privire și a scos un sunet cum Mary nu-l mai auzise scoțând: un vaiet disperat, ca și cum îi venea greu să-și creadă ochilor, ieșit

pesemne din adâncul sufletului. A căzut în genunchi, plângând cu sughițuri, ca un copil.

— Douglas! Ce e? Ce s-a întâmplat?

— Părul... părul tău, Tupper! Părul tău, vai, părul tău!

— Bine, dar știai că mi-l tai!

— Știam, dar n-am vrut să cred. Până acum... of, Tupper, ce-ai făcut? Ce-ai făcut cu Mary a mea?

— Nu știu! A alergat la oglindă ca să-și alunge temerile. Arăta la fel ca în salonul de coafură – o femeie rafinată, foarte frumoasă. Însă nu mai semăna cu o fetiță; nu mai arăta ca Micuța Mary, iubită de lumea întreagă. Nu mai arăta ca fiica pe care o știa mama ei... și atunci a izbucnit și ea în plâns. Nu din cauza părului, nu, era ușurată, mulțumită că se descotorosise de el, era mult mai practic așa.

Nu, vărsa lacrimi pentru că își amintea de mama ei, care îi îngrijise buclele cu atâta sârguință, când Mary era copil; cum îi spăla părul blond închis, mai degrabă lins, cu albuș de ou și i-l clătea cu bere ca să crească mai repede, cum i-l strângea înainte de culcare și cum, când ajunsese îndeajuns de lung, îl răsucea pe deget, cu toată dragostea ei de mamă. Și o îndemna pe Mary să-l clătească cu șampanie, ca să fie auriu și în realitate, nu doar când era luminat strategic în timpul filmărilor.

Plângea după serile lor afectuoase, când i se părea că s-a cuibărit într-un cocon primitiv sau că s-a întors în pântecul matern, când stăteau la taclale în timp ce mama îi pieptăna părul, i-l peria, i-l răsucea și i-l prindea cu agrafe ca să poată dormi. Părul era opera amândurora, tot așa cum era și cariera ei – sau poate că erau unul și același lucru. Fără bucle, Micuța Mary n-ar fi existat niciodată, acesta era adevărul, înspăimântătorul adevăr. Iar acum, ce se va alege de Micuța Mary? Dacă ar fi mama aici, s-o lămurească...

Însă mama nu mai era. Se stinsese cu două luni în urmă. Mary încă mai ridica zilnic receptorul telefonului ca s-o sune; încă mai pune la cale mese și surprize pentru ea, după care își aducea aminte și le anula.

Mama murise împăcată, cu adevărat. Cancerul îi luase viața; oricât se rugase Mary pentru ea, n-o putuse salva, în schimb se convinsese până la urmă că așa e mai bine. Fără doctori, fără operații, fără tratamente. Doar un

trup care se împrăștiase până ce viața îl părăsise.

— Mary, să nu plângi, murmurase mama ei în ultimele clipe, cu un zâmbet neobișnuit, euforic.

Un zâmbet împăcat, cu atât mai puțin obișnuit la ea, cu cât Mary n-o văzuse niciodată împăcată pe ambițioasa ei mamă. Fericită, da. Mândră, întotdeauna. Dar niciodată pe deplin împăcată.

— Cine o să mă mai iubească când n-ai să mai fii tu? Mary se străduia să nu plângă, să fie tare, cum fusese întotdeauna. Dar, Doamne, cât de greu era!

— Publicul, scumpa mea. Publicul are să te iubească mereu. De asta am avut noi grijă, nu? Mama zâmbise din nou, închisese ochii și, în scurtă vreme, își dăduse ultima suflare.

Cineva o apucase pe Mary de umeri, încercând s-o îndepărteze de mama ei, așa încât doctorii și infirmierele să-și poată face meseria. Însă Mary nu voia să plece; nu voia nicicum să plece, așa că, mânată de vuietul care îi răsuna în urechi de parcă trecea un marfar și de lumina albă care îi izbucnise în fața ochilor, s-a luptat cu acea persoană, s-a smucit, a dat din mâini și a izbit cu palmele... până când ceafa i s-a ridicat de pe ochi și a văzut că îl lovește pe Douglas.

Asta a fost; după ce i-a văzut fața îndurerată, s-a calmat, și-a ținut firea și s-a purtat așa cum voise mama ei. Cu toții spuneau că mama ei dusese o viață bună, că Mary fusese o fiică așa de devotată și că, după ce avuseseră o relație atât de afectuoasă, Mary avea să se consoleze cât de curând și va reveni la normal. Ea dădea din cap, le încuviința vorbele, dar știa că se înșelau amarnic. Nu va reveni niciodată la normal; rămăsese singură pe lume. Nu mai exista nimeni care s-o cunoască cu adevărat. De acum încolo va simți neîncetat o apăsare și mai mare pe umeri; acum, că mama ei nu mai era, va fi absolut singură pe lume. Și, măcar că-și dădea seama că nu era o dovadă de loialitate din partea ei să gândească așa, având în vedere că era căsătorită, lucrurile stăteau chiar așa. Nimeni nu avea s-o iubească, nici s-o înțeleagă ca mama ei.

Nici măcar Douglas. Nici măcar Fran.

Draga de Fran! Venise la înmormântarea mamei și era doborâtă de durere. Nu-și lua ochii de la sicriu și lacrimile îi șiroiau pe obraji. Când

Mary s-a apropiat și a luat-o pe după umeri, n-a spus decât „Am iubit-o“ și, cu toate că n-au avut timp să-și aducă aminte de vremurile de început, Mary știa că acolo îi era gândul, la zilele când erau vecine și mama avea grijă de ele ca o cloșcă. Dar de vorbit nu putea, nici măcar cu Fran; era prea copleșită de durere. Iar Douglas o ținea strâns de braț, cum făcea întotdeauna; voia să fie singurul care să-i aducă alinare. I s-a părut chiar că zărește în privirea lui o umbră de ușurare după moartea mamei – în sfârșit, Mary era doar a lui. Dar nu era așa, nici n-ar fi fost cu puțință. Oricât l-ar fi iubit pe Douglas, știind că dragostea lor e cea mai puternică de pe lume, acesta n-o putea avea în întregime. O parte din ea fusese îngropată alături de mama ei.

Dar acum, văzând că Douglas nu se mai oprește din plâns și nu e în stare să se uite la ea, i-a venit un gând ciudat. O omorâse pe Mary. O ucisese cu bună știință. Nimic mai potrivit, de vreme ce erau în 1928, anul morții.

Moartea carierelor, dar și a oamenilor.

La doar două luni după ce Mary își tăiase părul – „Faimoasele bucle de aur nu mai sunt! Mary Pickford și-a tăiat părul! Fetița cu bucle de aur nu mai există!“ – murise Fred Thomson, în modul cel mai tragic cu puțință. Biata Fran! Ea însăși suferind încă după moartea mamei, Mary înțelegea cum se simțea Fran și chiar a vrut să se ducă la ea; chiar a vrut. Și-a pus rochia și pălăria neagră și a coborât scara, dar înainte să iasă pe ușă s-a întors și a fugit sus, în camera ei.

La urma urmei, Fran avea copiii drept consolare. Într-o astfel de situație, copiii chiar erau o consolare. Bebeluși pe care să-i aliniți și să-i păzești de rele, găsind refugiu în inocența lor. Și cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai convinsă că, dacă s-ar fi dus la înmormântare, publicitatea stârnită în jurul ei ar fi deturnat atenția de la sărmanul Fred, așa că în ziua aceea a rămas acasă. Până și Douglas a uimit-o spunându-i cu o privire scârbită – pe care i-o arunca tot mai des, așa încât începuse să se întrebe ce altceva mai distrusese în ziua aceea la coafor – că era de datoria ei față de Fran să se ducă la înmormântare. Îl îndepărtase dând din mână, comandase cel mai scump aranjament floral care se găsea și se retrăsese în cameră să tragă „un pui de somn“.

Așa îi spunea, și el știa exact ce înseamnă, dar se prefăcea că o crede,

fiindcă înțelegea. Și el era bântuit de spaima, dar găsisese alte căi de a le face față, mult mai dăunătoare, chiar dacă nu recurgea la alcool.

La Hollywood, erau cu toții speriați în acel nefast an 1928.

— Stați puțin! Stați puțin! Încă n-ați auzit nimic!

Al Johnson rostise acele cuvinte pe ecran. Vorbele îi ieșiseră pe gură, se înălțaseră în aer și spectatorii rămăseseră cu gura căscată, apoi izbucniseră în urale, ridicându-se în picioare. Și totul se schimbă datorită acestor câteva cuvinte care au făcut înconjurul lumii. Peste noapte, filmele trebuiau să aibă sonor. Li se inventase până și un nume: „Vorbitorii“.

De când avusese loc premiera *Cântărețului de jazz*, în octombrie 1927, Hollywoodul se zguduia din temelii, parcă lovit de unul dintre frecvențele cutremure de acolo, doar că acesta era cauzat de om. De Warner Bros., mai bine zis. „E un moft, o să treacă.“ „Oamenii caută măiestria filmelor mute.“ „Filmele mute au un limbaj universal.“

— Filmele sonore sunt imposibile, decretase Griffith.

— E ca și cum ai ruja-o pe Venus din Milo, spusese Mary, ba chiar dăduse și un comunicat de presă. Filmul mut e o formă de artă perfectă. Nu are nevoie să fie înfrumusețat.

Doar că nu era un moft. Când Warner Bros. a scos încă un film sonor cu Al Johnson, intitulat *Nebunul cântăreț*, succesul de casă a fost și mai mare decât al *Cântărețului de jazz*. Acum, fiecare sală de cinema se grăbea să își monteze instalație de sunet; fiecare studio angaja tineri fără experiență, care nici măcar nu-și terminaseră studiile la Stanford sau UCLA, dar care cel puțin urmaseră un curs de inginerie de sunet, și îi numea șefi ai departamentelor de sunet proaspăt constituite. Producția se oprise; filmele mute la care se putea adăuga sonor – chiar și numai efecte de sunet – așteptau până când se putea efectua operația tehnică.

Și, tot peste noapte, lumea se aștepta ca actorii să vorbească.

Desigur, Mary avea experiența teatrului, jucase pe scenă. La fel și Douglas. Nu aveau de ce să se teamă, cel puțin așa își spuneau lor înșiși, presei și investitorilor de la United Artists.

Totuși, angajaseră discret o profesoară de dicție din New York, care venea în fiecare seară la Pickfair ca să-i învețe să vorbească pentru aparițiile lor pe ecran.

— Articulați frumos, articulați frumos, îi îndemna, punându-i să se plimbe prin cameră ținând cărți pe cap și mâinile pe stomac ca să-și simtă diafragma în timp ce recitau poeme și fragmente din piesele lui Shakespeare.

Atât Mary, cât și Douglas vorbiseră la microfon, și încă de multe ori. La banchete și premiere, apoi dăduseră interviuri la ceva ce se numea „radio“ și care începuse să-și croiască drum în America. Chiar aveau la Pickfair propriul lor aparat de radio, un lădoi negru, înspăimântător ca un aparat medical, din cauza cadranelor și a tuburilor. Prea multe nu erau însă de ascultat: câteva știri sportive, programe de actualități și multă muzică simfonică.

Cu toate astea, se pare că nu vorbeau îndeajuns de bine; li se spunea să lungească vocalele, să pronunțe mai lent și să apese la fel de tare pe fiecare consoană. Nu rareori se întâmpla în acea perioadă ca, la sfârșitul dineurilor, musafirii să rămână așezați la masă și să se asculte unul pe altul cum recită sau să-și împărtășească diverse trucuri și exerciții de respirație. Trecuse vremea nebună când acești musafiri, amețiți de băutură, jucau mima după ce terminau de servit masa. Acum erau cu toții treji, căci a doua zi sau în următoarea, aveau să dea piept cu testul de sunet la studio. „Are voce bună! John Barrymore are voce bună!“

Într-o zi, când venise la MGM, Mary l-a văzut pe un tânăr, cu căștile încă pe urechi, ieșind dintr-o clădire mică și strigând să-l audă toată lumea, țopăind încântat.

Ori aveai „voce bună“, ori nu. Și mulți dintre contemporanii lui Mary nu aveau. Vilma Banky, frumoasa și delicata blondă care avusese atâta succes la Goldwyn, jucând împreună cu vedete masculine sensibile, precum Valentino sau Ronald Coleman, avea din nefericire un accent unguresc gutural și abia dacă lega două vorbe în engleză. La scurtă vreme după testul de sunet, și-a anunțat „retragerea“. Ramon Novarro, băiatul fermecător de pe ecran, avea un accent de grădinar mexican. Și cariera lui a luat sfârșit.

Asemenea carierelor lui Aileen Pringle, John Gilbert, Alma Rubens sau Pola Negri. Peste noapte, casele erau scoase pe piață, mașinile erau vândute, bunurile, trimise înapoi proprietarilor de la care proveneau. Și o armată de tinere speranțe se îndrepta spre est venind din New York... și Broadway.

Căutătorii de talente umpleau sălile de spectacol la piesele jucate pe Broadway și se băteau cu înverșunare pentru oricine avea două picioare, o figură drăguță sau masculină și o voce plăcută. Nu era nevoie de aptitudini actricești.

Mary și Douglas, ascunși în loc sigur la Pickfair, intangibili – cel puțin o vreme –, au amânat momentul cât au putut de mult, la fel cum au făcut Clara Bow, Gloria Swanson și Greta Garbo. Charlie a mers până acolo încât a refuzat să monteze instalație de sunet în studioul lui, atât era de scârbit de idee.

— Nu se poate fără, i s-a explicat. Nu putem să nu ținem seama de așteptările publicului. Filmele trebuie să aducă profit!

— Micul vagabond să vorbească? Imposibil! S-ar distruge toată vraja, a spus cu vocea lui adevărată, de bariton, cu ușor accent londonez – culmea, perfectă pentru sonorul filmului!

Totuși, Mary și Douglas nu-și puteau permite să țină atât la principii. Din fericire, erau propriii șefi, așa că nu trebuiau să înfrunte spaima unui test de sunet, știind că ar putea fi dați afară fără întârziere. Au echipat studiourile Pickford-Fairbanks contra unor sume uriașe și s-au pregătit să producă primele filme sonore. De fapt, Douglas a trișat puțin. Primul lui film „vorbitor“ a fost mut – *Masca de fier*. S-a mulțumit să înregistreze un prolog în care recita o poezie. Avea voce bună, însă Mary își dădea seama că nu pusese suflet în ea. Douglas însemna acțiune și mișcare, semăna cu Charlie într-o oarecare măsură, cu toate că mișcărilor lui Charlie erau fine, controlate, pe când ale lui Douglas erau impulsive, vijelioase. Cu toate acestea, amândoi aveau aceeași grație. Iar în filmele sonore, desigur, nu puteai să te îndepărtezi la mai mult de două, trei palme de microfon.

Primul film sonor al lui Mary avea să fie *Cocheta*. Juca rolul unei fete nonconformiste căreia îi plăcea să flirteze și al cărei iubit e ucis de tatăl ei. Păr scurt, rol de femeie adultă, sonor – dintr-odată, cariera ei era pusă în balanță pe un teren terifiant, necunoscut. Și mama nu îi era alături ca s-o îndrume și să-i spună că totul va fi bine.

Nici nu-i de mirare că s-a dus devreme „la culcare“ în seara dinaintea filmărilor.

Acea primă zi pe platoul de filmare a fost îngrozitoare! De obicei, era

nerăbdătoare să înceapă filmările. Echipa era aceeași, formau cu toții o mare familie fericită și abia așteptau să lucreze împreună. O respectau pe Mary și se plecau în fața ei, dar în același timp ea se simțea protejată de ei la filmare. Cu toții doreau ca ea să reușească, să arate și să joace cât mai bine, pentru că salariile lor depindeau de ea.

În clipa în care a intrat pe platou la *Cocheta*, a simțit că i se moaie genunchii văzând neliniștea în ochii tuturor, până la ultimul mașinist. Chiar și cei care nu aveau nimic de-a face cu sonorul, de pildă costumierele, erau palizi la față. Ca și cum nu se pregăteau de filmare, ci de execuție.

În 1909, când își făcuse ea debutul, toți erau nesiguri pe ei. Dar atunci era altfel; pe vremea aceea nimeni nu avea nimic de pierdut. Puteau să-și asume riscuri fără să-și facă probleme, fiindcă nici unuia nu-i păsa. Nu aveau decât să se întoarcă la ceea ce făceau înainte, să plece în turnee, să joace pe Broadway sau în spectacole de varieteu, trăind de pe o zi pe alta, fiindcă doar asta știau.

Pe când acum, Mary, împreună cu regizorul, cameramanul, inginerul de lumini, întreaga echipă, figuranții și mai ales noul inginer de sunet, miza totul pe o carte. Și Mary, mai mult decât ei toți.

Totul era bizar pe platoul unui film sonor! Greu de crezut, dar, când făcea filme mute, tocmai zgomotul era liniștitor. Zgomotul aparatului de filmat, care hârâia și țăcănea. În timp ce se filma, regizorul dădea indicații strigând. Orchestra interpreta muzică de atmosferă. Trebuia să ai mare putere de concentrare ca să joci în vacarmul acela, dar, pe de altă parte, îți dădea o anume siguranță. Era zarva celor care lucrau împreună, larma făcută de profesioniști mulțumiți, care își cunoșteau meseria. Gălăgia era o plasă de siguranță; se obișnuiseră cu ea, se inventaseră odată cu ea, era metoda lor de a face filme.

Acum însă, până și cel mai mic zgomot putea fi prins de inginerul de sunet. Camera de filmat, înainte așa de mobilă, de prietenoasă – umbra lui Mary, care o urmărea în timp ce se mișca de colo-colo – era fixată într-o cutie uriașă, izolată fonic. Nu se putea mișca, drept care nici actorii nu se puteau mișca; toată punerea în scenă era statică. Microfoanele aveau o rază limitată de acțiune, erau mari și greu de manevrat; adesea, erau ascunse în vase de flori sau abajururi pe lângă care erau obligați să stea actorii, fără să

poată măcar să întoarcă capul.

Și în afara platoului de sunet – așa li se spunea clădirilor enorme din ciment, izolate fonic, unde filmau acum – lucrurile se desfășurau altfel. Nu mai puteai să dai buzna să vezi ce se filmează, să râzi la glume sau să plângi la scenele tragice. Betonul acoperise totul, inclusiv frumoasele grădini cu flori, ca să înăbușe zgomotul, iar când se filma, lumini roșii se aprindeau intermitent, nu cumva cineva să deschidă o ușă și să strice un cadru.

Ca actriță, cel mai mare atu al lui Mary, în afară de fața ei, fusese dintotdeauna trupul ei suplu. Acum era obligată să stea în picioare sau așezată, fără să facă vreo mișcare, ca nu cumva să-i foșnească rochia; microfonul ar fi preluat și cel mai ușor fâșâit al țesăturii și l-ar fi amplificat de zece ori, stricând iremediabil dubla.

În schimb, avea voce bună. Jucase pe scenă. Așa că, deși nu era deloc sigură de rezultatul final, nu se temea să vorbească în film; pronunța limpede, tare, rostind fiecare consoană, lungea fiecare vocală, întocmai cum fusese învățată. Când s-a terminat filmarea, chiar dacă nimeni n-ar fi băgat mâna în foc că va fi un succes la public, nici nu s-a repezit nimeni să-și vândă casa. Aveau cu toții sentimentul că-și făcuseră treaba cât putuseră de bine, în condițiile inedite în care lucraseră.

Cocheta a avut succes. Cea mai mare parte a recenziilor au fost încurajatoare și, bineînțeles, de vreme ce era primul film sonor în care apărea Mary, fanii au venit în număr mare, așa că încasările au fost mulțumitoare. „Micuța Mary a crescut“ țipau ziarele, și ea chiar a câștigat un Premiu Oscar – al doilea din istorie – pentru cea mai bună actriță în rol principal.

Firește, ea și Douglas, alături de L.B. Mayer, Cecil B. DeMille, Fred Nible, Conrad Nagel și alții, se număraseră printre cei care fondaseră Academia de Film în 1927. S-au găsit unii care au cântit când a primit Oscarul, însă Mary era convinsă că îi fusese acordat pentru prestația ei actricească, nu ca urmare a substanțialei donații pe care o făcuse Academiei Artelor și Științelor Filmului. Era foarte mândră când a primit statueta. Asistența a aplaudat-o ridicându-se în picioare fiindcă, dacă Mary avusese succes cu un film sonor, însemna că și ei puteau reuși. Mary ar fi trebuit să râsufle ușurată; ar fi trebuit să creadă că primejdia trecuse și că

viața ei va fi roz, cum fusese înainte. Înainte să-i moară mama; înainte să apară filmele sonore.

Nu putea totuși să răsufle ușurată; nu era chiar sigură că succesul *Cochetei* nu se datora curiozității publicului, care dorise să audă vocea lui Mary Pickford. Iar acum, că o auzise, nu mai avea motiv să revină. În afară de cazul că le dădea ea unul.

— Hai să facem un film împreună – regele și regina. O poveste de dragoste înflăcărată, ca a noastră, i-a sugerat lui Douglas, care... nu prea mai era interesat... de ea? Sau de el însuși? Ori de Hollywood?

Spre deosebire de Mary, pe Douglas nu-l trăgea deloc inima să se reinventeze de dragul filmului sonor.

— Poate că asta e sfârșitul, Tupper, i-a spus când încasările pentru *Masca de fier* nu s-au ridicat la înălțimea așteptărilor. Poate că aici punem punct. Am avut vremea noastră de glorie.

Dar Mary nu era pregătită să accepte situația. Da, auzise și ea ce spuneau unii în șoaptă, că acum, după ce dovedise că poate face și film sonor, era timpul să se retragă, să lase locul unei noi generații de femei sofisticate, precum Greta Garbo sau Norma Shearer, care se măritase cu Irving Thalberg, sau Joan Crawford, care îl luase pe Douglas Fairbanks junior (fiul lui Douglas, acel băiețel adorabil, ajunsese la vârsta maturității).

Lumea își dădea seama că odată cu Hollywoodul, care întâmpina noul an 1930 cu precauție, încercând să facă față atât filmului sonor, cât și Marelui Crah din octombrie 1929, atmosfera se schimba peste tot în țară. Oamenii își pierdeau slujbele și averile; nimeni nu mai făcea bani la bursă peste noapte. La Hollywood, salariile erau tăiate ca să se poată ține piept schimbărilor.

Trecuse vremea femeilor-copil ca Mary, Lillian sau Janet Gaynor. Publicul se plictisise de ele, simbolul unei epoci mai inocente. Nimeni nu mai avea chef să venereze o fetiță cu bucle. Și, cu toate că își tăiasse părul, Mary știa că așa rămăsese în ochii publicului. Chiar dacă l-ar fi avut la fel de scurt ca Peter Pan, oamenii tot o vedeau în chip de fetiță. Mă rog, ca umbră a acelei fetițe, căci Mary nu mai avea să fie niciodată spiridușul care îi adusese celebritatea.

Dar cine să fie acum? Stătea trează nopți întregi, punându-și iar și iar

aceeași întrebare.

— Hai să lăsăm naibii Hollywoodul și să plecăm într-o călătorie! a rugat-o Douglas, și ea a acceptat, cu condiția ca ei doi să facă mai întâi un film împreună.

Admiratorii îi rugau de ani de zile lucrul ăsta, dar ei nu prea înțelegeau de ce le-ar face pe plac. De ce să împartă încasările, când câștigau oricum, fiecare pe partea lui? Doar că acum situația se schimbase. Atunci, de ce să nu facă *Îmblânzirea scorpiei* – ocazia perfectă pentru Mary să-și pună în valoare vocea de actriță, și pentru Douglas să-și facă acrobațiile obișnuite?

Ocazia perfectă pentru doi oameni care nu știau dacă se mai iubesc.

— Hipper, dragule, mai tragem o dublă? l-a întrebat Mary într-o zi la filmare, când n-a fost mulțumită de felul cum intrase în scenă – rochia grea, elisabetană, i se agățase de cadrul ușii. Cred că pot juca mai bine. Te deranjează?

— Ca să fiu cinstit, da, s-a răstit Douglas la ea; era pentru prima oară, și se petrecea în public.

— Douglas, dragule, cred...

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu pricepi odată? Nimeni nu mai dă doi bani, Mary. Hai să terminăm și gata.

Mary ar fi vrut să-i răspundă pe măsură, dar s-a abținut; nu se făcea să se certe în fața oamenilor din echipă. Tremurând, a așteptat să filmeze cadrul următor.

În ziua aceea, Douglas nu i-a mai adresat nici un cuvânt decât dacă erau în fața aparatului de filmat. Iar ea nu înțelegea de ce. Îl pierdea pe el, își pierdea cariera, pierdea toate lucrurile de care s-ar fi putut agăța? Cui să-i mai ceară sprijinul acum, când mama ei nu mai era?

Nu lui Fran, care n-ar fi înțeles. Fran, care se adaptase fără greutate noilor cerințe și scria dialoguri pentru filmele făcute de MGM. Cu Greta Garbo în rolul principal, *Anna Christie*, după scenariul scris de ea, avusese un imens succes. „Garbo vorbește!“ titrau ziarele. Într-adevăr, vorbea. Pentru că Fran îi pusese cuvinte în gură. Întocmai cum, altădată, găsise propozițiile perfecte pentru Mary.

Nimeni nu avea cum s-o înțeleagă, dar poate că s-ar afla cineva care s-o facă să nu se mai gândească, să uite că e tot mai neînsemnată, să nu mai

simtă că, la vârsta de doar treizeci și nouă de ani, reprezenta ceea ce unii numeau Epoca de piatră a Hollywoodului. Cineva care să fie tânăr și chipeș, cineva care s-o adore.

Buddy Rogers, partenerul ei din *Fata potrivită*, filma în apropiere. Acel film, ultimul ei film mut și unul dintre cele mai bune pe care le făcuse, fusese un mare succes. Buddy era cu doisprezece ani mai tânăr ca ea și o idolatriza. Idila lor de pe ecran – și nu numai – fusese atât de reală, că Douglas nu suportase să vadă filmul până la sfârșit. Adorația lui fusese tocmai ce-i lipsea lui Mary; care femeie, apropiindu-se de patruzeci de ani, n-ar fi flatată de atenția unui tânăr așa de arătos? Avusese grijă ca relația să rămână platonică, desigur; chiar dacă îi plăcea că Buddy se uita la ea de parcă era Mona Lisa, ea nici măcar nu-l ținuse de mână când nu se aflau pe platoul de filmare. Nici în ruptul capului nu i-ar face lui Douglas ceea ce îi făcuse lui Owen. Douglas era... era Douglas, ce să mai vorbim. Hipper. Duber. Soțul ei. N-ar fi niciodată în stare să-l trădeze.

Doar dacă nu călca Douglas primul pe de lături. Ceea ce n-ar face în veci. Oare? Erau DougșiMary, MaryșiDoug.

Pe de altă parte, ea nu mai avea bucle aurii și nici el nu mai putea sări la fel de sus.

Îmblânzirea scorpiei n-a adus bani – știuse de când filmase primul cadru –, și Mary a plecat după aceea cu Douglas într-o călătorie în jurul lumii, așa cum îi promisese. O croazieră în jurul lumii! Altădată ar fi fost raiul pe pământ; să stea cu Douglas într-o cabină de lux săptămâni în șir, la adăpost de priviri iscoditoare, fără să-și facă griji în legătură cu Beth, Owen sau mama, să fie doar ei doi, să se mângâie, să se strângă în brațe, să se alinte, să se dezmierde. Să-și salute fanii în orașe exotice; DougșiMary suna la fel în orice limbă.

Acum era un infern. Ca măsură de prevedere, au luat cabine separate, din cauză că luaseră atâtea bagaje – cel puțin așa se asiguraseră unul pe altul. Douglas pur și simplu nu avea stare; nu-l trăgea inima să stea lângă ea pe punte, întins într-un șezlong, privind valurile, citind sau chiar ținând-o de mână. Simțea nevoia să se dea în spectacol pe punte, dornic să facă impresie tuturor pasagerilor, cu excepția soției lui.

— De ce nu suporti să stai cu mine? Nu se putuse abține; trebuia să

întrebe, așa cum face o soție cicălitoare, ceea ce își și închipuia că este. Era dureros: deveniseră ca atâția alții, un soț și o soție care se șicanau, și se certau, și nu aveau despre ce să vorbească la cină.

— Tu de ce vrei să ți se trimită, în fiecare port unde acostăm, situația săptămânală a încasărilor? a întreat-o Douglas în chip de răspuns. De ce insiști să citești scenariu? De ce ești mereu cu mintea la lucru?

— Înainte îți plăcea că eram așa, a murmurat, însă Doug s-a prefăcut că nu aude.

S-a crispat la față – era așa de negricios, chiar prea negricios; uneori primea scrisori în care era întreat dacă nu cumva e negrotei – și-a îndreptat cravata și a ieșit cu pas hotărât. Avea să-l regăsească la masa căpitanului, în fața căruia jucau teatru, prefăcându-se că sunt o pereche fericită, fermecată, binecuvântată de zei, așa cum dorea lumea să-i vadă. În acea călătorie au dat cu adevărat măsura talentului lor actoricesc.

Lui Mary îi era dor de casă. Îi lipseau bucătarul ei, patul în care se învățase să doarmă. Nu suferea mâncarea exotică, se plictisise de pâine prăjită și cafea. *Obosise*. Muncea de când avea cinci ani. Iar acum, fiind în croaziera asta împreună cu Douglas, a cărui dispoziție... de fapt, ce dispoziție avea? De ce era iritabil, neliniștit, mânat de ceva ce ea nu înțelegea, așa că nu-i rămânea decât să se poarte așa cum se purta înainte, fiindcă înainte era de ajuns? Îl scotea din fire faptul că-și tăiasă *părul*? Filmele sonore? Vârsta critică? Oricare ar fi fost pricina, era nemulțumit și, ca un bărbat copilăros ce era, își vărsa năduful făcându-le viața amară celor apropiați.

În croaziera asta avea mult de lucru, se simțea ca la filmare. Dintr-odată, faptul că era cu Douglas – ființa miraculoasă care o salvase de Owen și o ridicase deasupra lumii întregi – o obliga să muncească din greu.

Mulțimile nu se schimbaseră însă – era singurul lucru care salva cât de cât croaziera. În India, în Budapesta, unde mai rulau filme mute americane, rămăseseră rege și regină. Publicul era la fel de emoționat și iubitor ca întotdeauna, le striga numele, plângea ori de câte ori Mary binevoia să strângă mâna cuiva sau să atingă pe cineva pe umăr. Dar, de cum s-au întors acasă, Mary a simțit o schimbare în aer. Când vasul a acostat, nu-i mai așteptau atâția fotografi și reporteri. A trecut o săptămână până când

Photoplay să-i ceară un interviu despre croazieră. Iar la intrarea în Pickfair nu erau nici pe departe atâtea aranjamente florale de bun-venit; n-a mai fost nevoie să le strângă și să le trimită spitalelor locale, cum făcea înainte.

Probabil că și Douglas simțise, căci, nici nu ajunseseră bine, că și-a făcut bagajele și a plecat, de data asta fără s-o întrebe dacă vrea să vină cu el. Mai afla pe unde ajunsesese când îi mai trimitea telegrame sau când, din an în Paște, sosea neanunțat la Pickfair. Nu mai făcea filme și nici nu s-a arătat interesat să împartă povara conducerii studioului United Artists. Ai fi zis că nu mai suportă să stea în preajma ei nici măcar în căminul la care ținea atât. Pleca grăbit de acasă în zori – mic dejunurile lor tihnite erau de domeniul trecutului – și juca partide nesfârșite de golf sau se ținea de glume cu Charlie, după care pleca, fără să-i dezvăluie ce planuri are.

Fără să țină seama de titlurile malițioase – „Mary și Doug nu mai sunt împreună?“ „Pickfair nu mai e un cuibușor de îndrăgostiți?“ –, Mary s-a pus pe muncă, așa cum făcea și înainte, pentru că nu avea idee ce altceva ar putea face. Munca și Douglas. *Kiki*, un film în care juca rolul unei franțuzoaice prostituate, a fost un eșec. Nici măcar nu s-a dus la premiera organizată în sala Chinese Theatre de fidelul ei prieten Sid Grauman, care făcuse doar un gest amabil. Un film cu Mary Pickford nu mai era un eveniment.

Și de unde să știe ea cum să interpreteze o franțuzoaică prostituată? Pe vremuri, își cunoștea foarte bine atuurile ca actriță. Acum, n-ar fi fost în stare să numească nici măcar un singur lucru pe care ea îl putea face, și alte actrițe, nu. Tot ce ținea de crearea acestor filme noi îi era străin. Dintr-odată, nu mai știa cum să-și țină mâinile... propriile *mâini*! Era primul lucru pe care îl învăța o actriță, chiar și una cu pretenții modeste. Ea, care fusese declarată cea mai dezinvoltă actriță de pe vremea ei, se trezea brusc că are *mâini*.

Într-o zi, a sunat-o Adela.

— Mary, ai auzit de Lady Ashley? Lady Sylvia Ashley?

— Nu, Adela. Cine mai e și asta? Mary se străduia să rostească cuvintele cât mai clar. Băuse câteva pahare la micul dejun, fiindcă nu trebuia să plece nicăieri. Și nici nu se afla prin preajmă cineva căruia să-i pese dacă bea sau nu.

— Douglas a fost văzut împreună cu ea la Londra. În mai multe rânduri. Se pare că au o relație.

— Lui Douglas îi place să iasă în lume, Adela. În ultimul timp, abia dacă mai izbutesc să-l țin acasă! Nu e nimic între ei. Douglas și cu mine suntem bine, foarte bine. A închis telefonul și a început să se plimbe prin casă, casa aceea imensă, acum pustie, în care răsună ecoul amintirilor din vremuri mai fericite, când toți doreau să fie invitați, să respire aerul înălțimilor pe care îl respirau ea și Douglas. Încă mai veneau unii, din când în când; la urma urmei, ea era Mary Pickford, femeia care conducea United Artists, femeia care pusese umărul la constituirea Academiei Artelor și Științelor Filmului, femeia care crease Fondul de întrajutorare, datorită căruia lucrătorii din industria filmului aveau unde locui când erau la ananghie. Încă mai era regina necontestată a societății londoneze, doar că, din întâmplare, nu avea un rege alături.

Și nu-și dorea să domnească singură.

Era în anul 1932. Împlinise patruzeci de ani. Mary Pickford, „Fetița cu bucle de aur“, avea patruzeci de ani și își arăta vârsta. Nu avusese o copilărie adevărată, însă trebuia să rămână veșnic un copil pe ecran. Era iadul ei, și-l făurise singură. Chiar așa să fie?

Împreună cu Douglas, ar fi fost suportabil. Dar fără el...

Cuprinsă de disperare, era convinsă că mai avea o singură șansă să-l recâștige pe Douglas. Trebuia să reușească! Nu doar pentru că încă îl iubea pe Douglas, deși iubirea pe care i-o purta acum era dorul de cel care fusese el odinioară. Și de cine fusese ea însăși cândva.

Trebuia neapărat să reușească, pentru că, dacă eșua căsătoria lor, ar fi fost ca și cum Hollywoodul însuși, Hollywoodul lor, cel pe care ei doi îl inventaseră și îl pusese pe hartă, s-ar fi desprins de continent și ar fi căzut în mare. Atât de tare credea Mary în caracterul sfânt al uniunii lor și tot ce însemna aceasta. Va trebui să-i amintească de ceea ce creaseră împreună – nu doar Pickfair, și United Artists, și Academia Artelor și Științelor Filmului; nu doar cele mai mari și mai bune filme făcute vreodată. Ci și cea mai frumoasă iubire de când e lumea lume, o iubire pe care fanii o admirau și își doreau să trăiască una la fel.

Iubirea pentru care era să-și sacrifice cariera.

Și cum să-l recâștige pe Douglas?

La fel cum îl câștigase prima oară: făcând un film, desigur. Își sacrificase tinerețea pentru film, și nu doar tinerețea. Filmul îi era *dator*. Avea să-l atragă alături de ea, unde îi era locul, cu un film. Când o va vedea pe ecran se va îndrăgosti iar de ea, ca înainte.

Nu exista decât o persoană în care să aibă încredere ca să-i scrie scenariul – o femeie. Fiindcă trebuia să-l scrie o femeie. Numai o femeie putea înțelege. Și cea mai potrivită femeie pe care o cunoștea, singura care îi venise în minte, era Fran.

Totuși, pentru prima oară de când se știa, Mary nu era convinsă că Fran i-ar răspunde la telefon, dacă ar ști că o sună.

CAPITOLUL 18

FRANCES

1930–1932

— Și Premiul Academiei pentru cel mai bun scenariu din 1930 i se acordă lui Frances Marion pentru *Penitenciarul*¹¹!

¹¹. *The Big House*. (N. red.)

Am încremenit când mi-am auzit numele. Chiar dacă îmi spuneam că premiile n-au valoare, că banchetul ăsta e încă o obligație de serviciu pe care trebuia s-o îndeplinesc, nu pot nega că m-am bucurat să câștig Oscarul. Chiar dacă știam că bucuria n-o să țină până a doua zi; în ultima vreme, bucuria se agăța de mine doar pentru scurtă vreme, ca o scamă.

George Hill, spre lauda lui, m-a sărutat pe obraz și mi-a șoptit:

— Îl meriți din plin, Fran. I-am fost recunoscătoare. Avea ochii plini de lacrimi, cu toate că n-aș fi putut spune dacă de fericire, sau de amărăciune, ori de amândouă. Du-te, Fran. Soțul meu m-a împins ușor și mi-am dat seama că rămăsesem prea mult timp așezată, că oamenii aplaudau și mă așteptau să urc pe podium și să accept premiul.

Soțul meu. Da, George Hill era soțul meu, dar cum se întâmplase? Cum de eram recăsătorită la abia doi ani după ce lumea mea se prăbușise? Cum de căzusem în aceeași capcană în care mă prinsesem înainte să-l găsesc pe Fred?

De groază, ăsta a fost motivul. De teamă să nu-i cresc singură pe cei doi fii ai noștri. Ei, hai, recunoaște, Fran, *din prostie*! George, cu privirea lui de cățel devotat, mă ceruse de nevastă și eu am spus „da“, cu toate că nu-l iubeam, știam că n-am să iubesc niciodată pe altcineva decât pe cowboy-ul meu cel voinic, care se urcase pe cal și dispăruse pe veci în zare.

Nu putea să dureze și nici n-a durat. Chiar dacă George era așezat lângă

mine la masa celor de la MGM – el regizase *Penitenciarul* –, eram deja despărțiți. Căsnicia noastră căzuse victimă alcoolismului său și carierei mele. (George nu fusese nominalizat la categoria regie.) Încă o căsătorie de Hollywood dusă de răpă.

În cele din urmă, George a întins mâna, m-a apucat de braț și m-a ridicat de pe scaun, iar eu am aruncat șervetul pe masă. Prietenii mei se ridicaseră deja și mă aclamau: Hedda Hopper, înaltă și elegantă, râdea isteric; Marie Dressler, draga de ea, avea obraji uzi de lacrimi. M-am repezit s-o strâng în brațe, apoi Irving Thalberg m-a îndemnat să mă îndrept spre podium. Traversând sala, a trebuit să mă opresc la fiecare masă ca să strâng o mână întinsă; erau așa de multe, că mă simțeam ca la o nuntă. Am primit toate felicitările, încercând să nu mă opresc prea îndelung, când, deodată, calea mi-a fost tăiată de o persoană micuță, cu păr auriu tuns scurt și ochi strălucitori; flutura din brațe parcă încerca să oprească un tren.

Era *Mary*.

— Fran! Felicitări, draga mea Fran! Ce bine îmi pare că sunt aici, să împărtășesc bucuria cu tine!

— Mulțumesc, *Mary*. Am privit-o precaută, neștiind cât de... cumpătată... e în seara asta. Nu-l vedeam nicăieri pe Doug, dar fără îndoială că era cu ea. Nu lipsea niciodată de la evenimente de genul ăsta.

— Nu-i așa că e minunat, Fran? Sunt așa mândră de tine! Eu am câștigat anul trecut, acum ai câștigat tu și...

— Da, *Mary*, este. Acum te rog să mă scuzi. M-am desprins din strânsoare, nu înainte să văd lacrimi de durere în ochii ei buimaci, injectați. Mi-am spus că nu-mi pasă; trecuse vremea când îi duceam grija lui *Mary*.

Oricum, lucrurile astea nu mai aveau însemnătate. Premiile astea... Am aruncat o privire în jur. Louis B. Mayer se urcase în picioare pe un scaun și mă aplauda, chiar dacă nu mai departe de ieri mă beștelise în biroul lui, spunându-mi că îi *aparțin*. Iar mâine, cu trofeu cu tot, ar face la fel. Era o prostie, o dovadă de vanitate fără sens pentru mine. Pentru că o persoană anume lipsea și eu mi-aș fi dorit din tot sufletul să văd seara asta prin ochii aceia, doar că așa ceva nu era cu putință.

Robert Montgomery – care jucase în filmul meu – era pe podium, cu statueta în mână, și îmi făcea semn să mă apropiu. Fără să mai spun nimic,

am urcat lângă el și am acceptat premiul.

— Mulțumesc foarte mult. N-am spus decât atât, mai mult nu era nevoie. M-am întors la locul meu, ținând statueta aurită, și am plecat aproape imediat după ce s-a acordat și ultimul premiu – *Penitenciarul* a pierdut în fața lui *Nimic nou pe frontul de vest*, filmul de război pe care eu nu mă putusem hotărî să-l scriu, oare de ce?

Oare de ce viața mea – cea adevărată, tristă, murdară, minunată, teribilă, dureroasă –, viața pe care o trăiam, nu viața închipuită pe care o creasem pentru Mary și toți ceilalți, de ce tocmai pe asta nu găseam vorbele potrivite ca s-o descriu? Era prea mult pentru mine? Era prea mult chiar și să supraviețuiesc, așa încât nu mai aveam destulă energie mintală? Mă temeam să o cercetez prea îndeaproape?

Poate că da, n-am să știu niciodată și, la drept vorbind, nici nu prea îmi băteam capul. În ultima vreme era oricum un efort pentru mine să mă prefac că trăiesc.

După ce am descuiat ușa, am aruncat pelerina pe un scaun din livingul pe care Fred nu-l văzuse niciodată; Colina Fermecată aparținea altcuiva acum. O vândusem imediat după înmormântare, ca să nu fiu eu însămi îngropată de amintiri între zidurile casei.

Ținând statueta în mână, mă întrebam de ce nu voisem să împart acest moment cu Mary. De ce mă crispasem văzând-o, ca și cum mi-ar fi fost *rușine* cu ea. Nu era așa, deși, de câțeva vreme încoace, a fi cea mai bună prietenă a lui Mary Pickford nu mai era o poziție atât de râvnită ca pe vremuri. Nu, se întâmplase așa din cauză că eram supărată pe ea... și pe mine însămi. Îmi era necaz că n-o întrebasesm niciodată unde era când se născuseră copiii mei, când se îmbolnăvisese Fred și când murise. Aveam dreptul să știu, însă îmi era teamă să întreb. De când murise Fred, lumea îmi părea atât de trecătoare, mai lipsită de consistență decât decorurile de la filmare. În ciuda defectelor ei, nu mă lăsa inima s-o pierd pe Mary. Sau, mai bine zis, fiindcă nu puteam să mă mint pe mine însămi, nu mă lăsa inima să pierd amintirea a ceea ce fusese Mary; a ceea ce însemnaserăm una pentru alta.

M-am ghemuit într-un fotoliu și am adormit. Nu era prima oară, dar altădată dormeam așa până venea Fred, mă lua în brațe, mă ducea sus și mă

punea în pat, apoi se culca și el alături de mine. Însă acum, când primele raze ale dimineții au răzbit prin draperii, eram tot pe fotoliu. Ceafa îmi înțepenise, spatele mă durea și nu era nimeni care să mă ducă în brațe până sus. Singurul tovarăș era statueta primită cu o seară înainte. Ciudatul omuleț chel stătea la picioarele mele și mă privea cu o expresie impenetrabilă.

M-am aplecat gemând și l-am ridicat. Cu spatele țeapăn, am urcat greoi scara până în dormitor, căutând un loc unde să pun statueta. Polița căminului era prea îngustă, biroul meu, prea înțesat de fotografii ale băieților și ale lui Fred. Rafturile bibliotecii gemeau de cărți și de scenarii broșate. Până la urmă, m-am lăsat păgubașă și am pus statueta aurită pe podea; putea foarte bine să servească drept opritor de ușă.

În dimineața aceea, m-am dus la lucru ca de obicei, lăsându-mi fiii în grija altora – deocamdată, o bună, mai târziu, o școală cu internat. Depindeau total de mine, de aceea trebuia să muncesc ca să le pot oferi cele necesare. Și, recunosc cu mâna pe inimă, îmi era și teamă de ei. Nu aveam încredere în bărbați; fiii mei erau o enigmă care, eram conștientă, avea să mă pună mereu în încurcătură. Prin urmare, îmi căutam refugiul în muncă, încercând să mă conving că e spre binele lor.

Acum lucram doar pentru MGM. Și pentru Louis B. Mayer, care, după ce dăduse jos afișele uriașe trâmbițând faptul că adusesem un Oscar la MGM, se întorsese la vechile lui metehne: îmi vorbea de sus, mă trata ca pe o sclavă. Chiar dacă îmi datora unele dintre cele mai spectaculoase reușite – *Anna Christie*, *Penitenciarul*, *Min și Bill*, *Cina la ora opt* fuseseră scrise de mine. Spre deosebire de cele ale lui Mary, primele mele filme sonore au avut un succes enorm.

Care e explicația? Din cauză că nu mă mai gândeam la Mary imediat ce mă apucam de scris? Ori fiindcă eram încântată să învăț o meserie nouă, căci nu asta însemna să scrii scenarii pentru filmele sonore? Înțelesesem instinctiv, din primul moment, că limbajul căutat al insertiilor din filmele mute nu putea înlocui dialogurile; propoziții precum „Zorile trandafirii se ivesc deasupra munților maiestuoși“ nu puteau fi rostite, cel puțin nu fără să te umfle râsul. Dialogurile trebuiau să sune ca vorbirea de zi cu zi. Era la mintea cocoșului, o idee simplă, dar unora dintre scenariști le era surprinzător de greu s-o pună în practică. Pe de altă parte, ținând seama că

filmul se adresa întâi de toate ochilor, n-am vrut să încarc scenariul cu prea multe cuvinte. În multe dintre noile filme sonore, personajele stăteau încremenite și discutau nonstop. Tăcerea ocupa locul ei în filmele sonore. De fapt, putea avea o forță de sugestie mai mare decât a dialogului.

Dar, pe măsură ce deveneam mai încrezătoare în mine, în felul cum stăpâneam această nouă meserie, asistam și la o schimbare la studio. O schimbare căreia, spre deosebire de filmul sonor, nu eram sigură că i-aș putea face față... sau că măcar aș dori să încerc.

La MGM, odată cu dezvoltarea studioului, Irving fusese cuprins de o frenezie a angajărilor. Cei mai mulți dintre noii scenariști, majoritatea bărbați, romancieri și dramaturgi de pe Broadway, aveau contracte pe termen scurt. Nu știau niciodată de unde vor primi cecuri peste câteva luni. Trecuse vremea când scenaristul lucra de unul singur și se ocupa de film de la A la Z. Acum, scenariile treceau de la unul la altul, erau prelucrate de o comisie până când nu se mai știa cui se datorau. Irving nu părea că se sinchisește; lui nu-i păsa decât de produsul finit.

Eu, în schimb, mă sinchiseam. Filmele mele, precum cele aparținându-i lui Bess Meredyth și Anita Loos, scăpaseră până acum de prelucrările comisiei. Dar tot mai mulți tineri scenariști veneau la mine, frustrați de sistem, întrebându-se cum naiba să-și poată construi o carieră în acest fel. Când m-am dus la Irving să stăm de vorbă, am fost șocată de atitudinea lui. Irving fusese dintotdeauna de partea creatorilor, ne apărase mereu de Mayer, cu mintea lui de om de afaceri cu ochelari de cal.

— Mașiniștii își fac deja sindicat, mi-a spus Irving scârbit. Să nu-mi spui că și voi, scenariștii, vreți s-o luați pe urma lor. Mă jur, Frances, mă jur că uit de toată prietenia noastră dacă faceți așa ceva.

— Doamne, Irving, cine a pomenit ceva despre sindicat? Eu vorbesc de ceea ce e corect.

— Vezi-ți de scenariile tale și lasă-mă pe mine să conduc studioul. Nu intra în cârdășie cu ingrații ăștia. Și cu asta mi-a întors spatele, ceea ce m-a înverșunat și mai tare în hotărârea de a pune umărul la crearea unui sindicat al scenariștilor. Dar cel mai tare m-a enervat felul în care a încheiat discuția, ca și cum aș fi fost o oarecare; unul dintre noii lui angajați, tineri fără identitate profesională, și nu femeia – cel mai bine plătit scenarist în

momentul de față – pe care L.B. Mayer o implorase să vină și să lucreze pentru studioul pe care abia îl pusese pe picioare.

În ultima vreme, rămăseseră foarte puține femei la studio.

— Problema cu voi, fetele, mă dojenise Mayer nu cu mult timp în urmă, e că nu luați nimic în serios. Intrați și ieșiți în goană dintr-un birou în altul, ca fetele în dormitorul colegiului, și tot timpul râdeți și cântați. Plecați acasă să dați odraslelor de mâncare în loc să stați mai târziu și să luați parte la reuniuni. Sunteți pur și simplu neserioase.

Nu-mi venea să cred ce auzeam. Chiar nu conta cât munceam? Noi toate – Bess, și Anita, și Adela – scosese rămășițe filme de mare succes; practic, toate filmele de succes. Faptul că ne plăcea să ne ajutăm una pe alta, că ne simțeam bine împreună, că voiam și să ne vedem copiii mai mult de o dată pe săptămână nu însemna că nu ne luam în serios munca, această afacere de a cărei creație eram mai răspunzătoare decât L.B. Mayer însuși.

Totuși, nu m-am luat la harță cu el. Nu m-a lăsat inima. Îmi era dor – și încă ce dor! – de zilele de demult; îmi era dor de Fred, îmi era dor de Mickey, îmi era dor de...

Îmi era dor de Mary. La un an și jumătate după ce câștigasem Oscarul, încă îmi mai lipsea, până când, într-o bună zi, a sunat telefonul.

— Am nevoie de tine, Fran.

Nici măcar un bună ziua, ce mai faci. Doar atât: „Am nevoie de tine, Fran“. Am amuțit, gândindu-mă la ce ar fi zis ea dacă i-aș fi vorbit la fel. Nu, nu mă întrebam. De fapt, știam.

— Fran, mai ești la telefon? Fran, numai tu poți scrie viitorul meu film. E o poveste minunată, vreau să refac filmul Normei Talmadge, *Secrete*. Îți amintești? L-ai scris pentru Norma atunci... în '24, nu? Cred că mi s-ar potrivi mănușă, ce zici? E foarte important... știi... cariera mea... se cam clatină. Pe urmă, Douglas... îl scrii, de dragul meu?

Am tăcut multă vreme; mintea îmi era prea plină de gânduri. Mary era mult prea în vârstă pentru rolul acela. Până și în 1924 fusese o poveste demodată, depășită, iar acum ar fi fost încă și mai depășită. Publicul nu mai gusta povești siropoase de epocă, în afară de cazul că juca Garbo.

— Te rog, Fran. Pentru Fetissa ta...

Poate că porecla a fost de vină, ea și șuvoiul de amintiri pe care le-a

trezit; amintirea vremurilor bune, a zilelor fericite. Puteam să-l conving pe Mayer să mă împrumute altui studio. Dacă Mary era producător, aveam din nou drept de decizie totală asupra scenariului. Probabil că aş fi dat o mână de ajutor la alcătuirea distribuţiei – tot nu mai făcusem așa ceva de când sistemul studiourilor luase avânt și scenariștii scriau pentru oricine li se spunea să scrie.

Oricare o fi fost motivul – singurătate? frustrare? slăbiciune? –, m-am auzit răspunzând:

— Bine, Mary. Am să scriu scenariul. Așa se face că m-am găsit din nou pe platoul de filmare alături de Mary și, în ciuda a tot ce știam și bănuiam – ca să nu mai vorbesc de ce aş fi putut să-i spun –, eram la fel de entuziasmată ca atunci când intrasem pentru întâia oară într-un studio de film. Deoarece, dacă exista o cale de a mă întoarce la Mary – și la mine, la cea de dinaintea morții lui Fred, o cale pentru ca totul să se schimbe, inclusiv Hollywoodul –, atunci doar aici aveam s-o gălesc.

Pe un platou de filmare plin de lume, zgomotos, murdar, haotic, minunat, însuflețitor, vesel și magic în același timp. De când mă știu n-am fost mai fericită să văd lămpile cu arc și decorurile decât în ziua când am venit să lucrez din nou cu Mary.

„LUMINI! CAMERĂ! ACȚIUNE!“

Habar n-am când au devenit vorbele astea simbolice pentru strălucirea platoului de filmare. Fiindcă eu nu le-am auzit niciodată.

Știam, pentru că citeam revistele de cinema la fel ca toată lumea, că publicul vedea platoul de filmare ca pe un loc al perfecțiunii. Toată lumea vorbește în șoaptă, cu toții cooperează, totul se desfășoară lin, după un program strict. Regizorul, stăpân peste tot și toate, dă comanda, sigur de el: „Lumini, motor, acțiune!“ Fascinație, muzică și persoane frumoase, intangibile, învăluite într-o vrajă.

Dar platoul de filmare era orice, numai asta nu. Sonorul schimbase complet modul de filmare. Sigur, în timp ce aparatul filma, echipa nu avea voie să facă zgomot. Dar în pauzele de filmare, platoul era un haos superb: muncitorii scăpau ciocane din mână, recuzita cădea cu zgomot, costumierele înjurau fiindcă o actriță rupsesse o fustă, actorii blestemau fiindcă încurcaseră replicile, regizorii drăcuiau fiindcă... ei făceau asta din

principiu. Se spuneau glume, erau cu toții prieteni... Nicăieri nu mă simțeam mai acasă decât pe platoul de filmare.

— Prima zi, draga mea Fran! Mary și-a făcut apariția pe platou, urmată de mai multe costumiere care îi țineau trena enormei fuste roz cu crinolină, întocmai ca niște doamne de companie. Rochia aproape că o înghițea, însă era potrivită cu moda epocii. O să facem un film al naibii de bun, simt eu că așa o să fie!

Am zâmbit amintindu-mi de câte ori spusese vorbele astea, la câte prime zile de filmare fuseserăm împreună. Nu eram atât de plictisită și de complicată pe cât credeau unii – ca Mayer, bunăoară. Mă străduiam să stau locului, dar pe dinăuntru fremătam. Îmi plăcea la nebunie să fac filme, mai ales împreună cu Mary.

— Baftă, Fetissă! Arăți splendid!

A făcut o piruetă și m-a atins pe umăr cu umbreluța de soare. I-am răspuns cu o reverență și am căzut una în brațele alteia, râzând cu gura până la urechi.

— Fran, știu că ăsta e, ăsta o să fie marele succes de care am nevoie! Datorită ție! Împreună, dăm tot ce avem mai bun, nu crezi?

— Ba da. Și eu eram convinsă și chiar mă miram de ce așteptaserăm atâta timp ca să mai facem un film.

— O să facem filme împreună până o să fim în scaune cu rotile!

— Poate chiar și atunci. *Rebecca de la azilul Sunnybrook pentru bătrâni!*

— Pe locuri, Miss Pickford! a strigat regizorul secund.

Mary s-a oprit din râs. În ochi i se citea neliniștea și, pentru prima oară, am văzut că avea cearcăne pe care nici machiajul nu reușea să i le ascundă.

— Of, Fran! Am nevoie să iasă... S-a oprit și a întors privirea, incapabilă să termine propoziția.

Eu însă puteam, așa cum putusem întotdeauna.

— O să iasă. Stai să vezi ce-o să zică Douglas când o să-l vadă! Arăți uimitor!

Într-adevăr, frumusețea ei îți lua ochii. În ciuda umbrelor de sub ochi, avea aceeași figură de camee, chiar dacă profilul nu mai era impecabil, ca înainte. Ochii îi erau tot ovale perfecte, sclipind de emoție. Dar în inima mea, știam că era o femeie frumoasă de *patruzeci și unu de ani*, nu o fată de

optsprezece, cum se presupunea a fi în scena aceea. Partenerul ei, un actor englez venit de curând la Hollywood, se numea Leslie Howard. Era cu douăzeci de ani mai tânăr și se vedea.

Sarcina mea pe platoul de filmare, odată scenariul terminat, era s-o ajut, să-i ușurez munca, să vin cu replici care să dea strălucire rolului ei. Prin urmare, mi-am păstrat gândurile pentru mine, am strâns-o ușor în brațe, atentă să nu-i mototolesc rochia sau să-i stric coafura, și filmarea a început.

Era primul film sonor pe care îl făceam, și încă de la început a fost altfel. Îndreptându-se spre locul ei, Mary se uita vădit emoționată la microfonul cu braț. Avea o voce foarte bună pentru sonor: plăcută, fin modulată.

Dar, spre deosebire de Mary cea de demult, care intra pe platou ca o regină pe domeniul ei, Mary cea de acum părea nesigură pe ea. Uneori, înainte să rostească o replică, avea o mică ezitare, iar de pronunțat, pronunța perfect, fără cusur. Ai fi zis că în acel moment citește un text pe care îl are în fața ochilor, atentă la fiecare virgulă și fiecare punct. Parcă nu avea încredere în operator sau în regizor, Frank Borzage. Când acesta striga „Stop!“ nu se întorcea către el, ci către mine, căutându-mi aprobarea din priviri.

— Că tot ești aici, Frances, mi-a zis Frank într-o zi, după ce încă o dublă fusese ratată din cauza nervozității lui Mary, poate îi spui Înălțimii Sale s-o lase mai moale cu ginul până la sfârșitul zilei, când terminăm filmarea?

Am dat din cap, deși nu aveam idee ce să fac. Era încă o dificultate de care mă izbeam pentru prima oară de când filmam cu Mary: până acum băutura nu stătuse niciodată în calea celui mai important lucru din viața ei – cariera.

Dimineața, se prezenta la fel ca întotdeauna – cu privirea limpede, spirituală, făcea glume cu membrii echipei de filmare. Însă după prânz – pe care îl lua acum singură, în cabina ei, în loc să-l împartă cu mine –, era cu totul altă persoană. Nu se poticnea niciodată, își știa bine replicile, dar uneori le rostea cam neclar, așa încât inginerul de sunet se vedea nevoit să strige „Stop!“ înainte de încheierea scenei. Pe deasupra, era țâfnoasă, mereu gata să se răstească la cei din jur; nu mai fusese niciodată așa. N-o mai auzisem pe Mary Pickford să ridice tonul la cei din echipă. Însă acum țipa la costumieră sau lua la rost pe oricine se mișca în spatele aparatului în

timpul filmării. Iar bietul Leslie Howard nu mai știa cum s-o scoată la capăt cu ea. Și așa îi era destul de greu să joace rolul unui american nedus la biserică. Nici nu aveai cum să-i pretinzi să-și ajute partenera, la fel de speriată și ușor amezită, care, dacă ne gândim bine, era Mary Pickford, regina filmului, vedeta pe care o admira mai presus de oricare alta, de când era copil, așa cum îmi mărturisise odată.

Îmi părea rău de Mary. Știam că bea din cauză că e speriată, conștientă că asta e ultima ei șansă. De înțeles, *înțelegeam*, dar asta nu însemna că sunt de acord.

— Filmul ăsta trebuie să fie un succes, Fran, mi-a spus odată, în pauza dintre filmări. Era înainte de prânz, nu băuse încă. Dar era irascibilă; tot trăgea de costum, până am apucat-o de mâini, ca să nu facă pictorul de costume o criză de nervi. Musai să fie! Am nevoie de un mare succes. Neapărat. Douglas... a renunțat. La carieră. La noi doi. Dar nu pot! ăsta e un rol mare, nu-i așa, Fran? Femeia asta... suferă atât!

— Da, dar...

— Dar ce, Fran?

— Dar *te* reprezintă, Mary? E un rol pentru tine?

— Tu trebuie să știi, Fran, mi-a răspuns cu un zâmbet rece. Tu l-ai scris pentru mine.

Într-adevăr, îl scrisesem. Dar numai pentru că mă rugase. Totuși, femeia asta nu era Mary, cea pe care o iubea publicul. În film, personajul suferea mult, fusese trădată, dar rămăsese alături de bărbatul ei – exact ceea ce voia Mary să-i spună lui Douglas și nu putea. Din cauză că nu știa să trăiască altfel decât în fața camerei de filmat, avea nevoie de ea ca să-și mărturisească sentimentele față de soțul ei, să-i spună că îl iubește, în ciuda infidelităților lui, și că-i va fi mereu alături.

Dar s-o vadă de Mary *suferind* timp de o oră și jumătate... publicul n-ar fi vrut să urmărească așa ceva. Știam, fiindcă și eu eram spectator și nu puteam îndura s-o văd suferind năprasnic, ca în filmul ăsta; chiar întorceam capul când se filmau astfel de scene. Nu suportam s-o văd tăindu-și venele în fața camerei – era un gest prea personal. Toată lumea știa ce vrea să spună, și cui. Disperarea ei era așa de palpabilă, că ar fi trebuit să aibă propria ei cabină pe platoul de filmare.

Pe măsură ce înaintam cu filmările – Frank Borzage avea grijă să filmeze dimineața toate scenele în care tânăra eroină apărea în prim-plan –, Mary a început să-mi facă și mie reproșuri.

Într-o seară, ne uitam la copiile de lucru. Aveam carnetul pe genunchi și notam câteva gânduri. Ar putea fi nevoie de o filmare de completare din care să reiasă că bebelușul ei e bolnav. Scena cu păpușa nu ieșise bine; am putea s-o filmăm din nou? Mary o ținea prea departe de ea, parcă era o minge de fotbal. Ar trebui să-i arăt cum se ține un copil. Machiajul Monei Maris, care o interpreta pe amanta lui Leslie, era cam bătător la ochi; ar putea fi atenuat în scenele următoare?

— Fran! Fran! Mary se întorsese spre mine. Răsuflarea îi mirosea tare a mentă; probabil făcuse gargară ca să ascundă mirosul ginului pe care îl dăduse pe gât în drum spre sala de vizionare.

— Ce e? am întrebat fără să-mi iau ochii de la ecran.

— Fran! a repetat și chiar m-a apucat de braț, așa că am întors privirea spre ea, enervată.

Ea era însă și mai enervată; mă privea fix, cu asprime și răutate.

— Sssunt ridicolă în scena asta, a îngăimat uitându-se la ecran, apoi întorcându-se spre mine. Replicile pe care le-ai sscris pentru mmine ssunt groazznice! Scena asta e groazznică. Nici Mona nu jjoacă bine, cu toate că i-ai sscris niște replici bune. Mă mir că te-ai priceput.

— Mary! Am încercat să-mi înghit furia, dar nu prea izbuteam. Mi se înțepenise în mijlocul pieptului și nu se dădea dusă. M-am uitat în jur, prin camera cufundată în întuneric. Proiectorul s-a oprit hârâind, apoi cineva a aprins lumina. Frank, Leslie, Mona și ceilalți au ieșit tiptil, lăsându-ne singure.

— Tot ce fac în scena asta e să stau și... să... *îndur!*

În sinea mea știam că așa și era. Vorbea despre scena în care amanta soțului ei îi spune adevărul și îi cere să renunțe la el, ca să se poată însura cu ea. Era o scenă care semăna izbitor cu situația ei de acasă și Mary venise s-o filmeze nesigură pe picioare. Din fericire, o scrisesem în așa fel încât să nu fie nevoită să vorbească mult, doar să răspundă – singurul lucru pe care Mary Pickford încă îl făcea mai bine decât oricine altcineva de la Hollywood. Făcuse mari eforturi ca să filmeze scena până la capăt. O

puteam folosi, dacă i se făcea un montaj inteligent.

— Mary, draga mea, gândește-te la scena care urmează! Ți-am scris un monolog cu care ai să câștigi sigur încă un Oscar! Și chiar așa era. O ascultasem, o privisem cu atenție și scrisesem un monolog în care putea spune tot ce are de spus o soție nedreptățită. Era o sfântă, o martiră; era scena pe care o dorea cu disperare, pe care o ceruse, așa că i-o scrisesem, bineînțeles.

Însă personajul din film nu era Mary, cea pe care o iubeam; nu era fetița îndrăzneată care și-ar fi azvârlit soțul necredincios afară pe ușă. Așa era *Mary a mea* și așa i-aș fi scris rolul, așa aș fi scris-o *pe ea*.

— Dar scena asta, Fran, e îngrozitoare!

M-am aplecat și am luat mapa cu scenariul pentru următoarea zi de filmare, ca să am timp să mă liniștesc. Viața noastră, atât cât ne-o petrecuserăm împreună, filmele făcute se bazau pe respectul reciproc. Dacă nu eram de acord – se mai întâmpla – găseam întotdeauna o soluție împreună, nu ajungeam la cuvinte jignitoare sau la acuzații nefondate.

— Ce-i cu tine, Fran? Cum de ți-ai pierdut talentul?

— Talentul *meu* e neștirbit, mulțumesc de întrebare!

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun, Mary, că poate nu ești chiar potrivită pentru rolul ăsta. Dacă m-ai fi lăsat să-l scriu cum voiam eu... ce-ar fi fost dacă îi dădeai un șut în fund? Dacă te-ai fi purtat așa cum știi tu în fața camerei? Dacă ai fi fost îndrăzneată și puternică? Lasă-mă să-ți scriu un rol în care să triumfezi, Mary, ca înainte! Nu așa...de...

— Aproape de realitate? a completat ea; fața i se crispase toată și machiajul gros îi scotea în evidență ridurile din jurul gurii și de la rădăcina nasului. Fran, îmi doresc să interpretez această femeie fiindcă o cunosc. Această femeie *sunt* eu. Femeia asta există cu adevărat. Credeam că știi să scrii rolul unei femei reale, dar se pare că m-am înșelat. Ar fi trebuit să-mi aduc aminte de *Lumina iubirii*.

— Asta nu e o femeie reală, ci un preș de șters picioarele. Iar *Lumina iubirii* a fost un scenariu splendid!

— Ba nu, Fran, m-a contrazis Mary, plecând capul spre mâinile împreunate pe genunchi, ca și când s-ar fi pocăit la biserică. *Eu* sunt o

femeie reală. Însăimântată. Însăimântată să-și ducă viața fără el, iubirea vieții ei, singura ei iubire. N-ai cum să înțelegi.

— Of, Mary! Nu puteam s-o privesc în ochi; am întors capul. Oricum nu avea importanță, fiindcă privirea mi se împăienjenise de lacrimi și n-aș fi văzut-o. Cum putea vorbi așa? Tocmai cu mine! Ba știu, Mary, am murmurat. Știu ce înseamnă să pierzi un soț. Știu cum e să fii însăimântată. Eram însăimântată zi de zi. Îmi era teamă să îmbătrânesc singură, îmi era teamă de ce ar putea ajunge băieții mei, crescând fără tată. Teamă să dorm în patul gol. Dar asta nu însemna că stăteam încuiată în casă când nu lucram.

Și nu amestecam niciodată viața adevărată cu filmul. Nu-mi folosisem niciodată talentul ca să manipulez sau să domin pe cineva.

Oare?

Ca și cum mi-ar fi citit gândurile, Mary m-a apucat de umeri și m-a întors spre ea, ca să-mi arunce una dintre privirile ei pătrunzătoare. Nu mai părea beată, avea doar un zâmbet amar pe buze.

— Te-ai gândit vreodată, Fran, că, dacă nu l-ai fi făcut pe Fred stea de cinema, ar mai fi încă printre noi? Ar fi încă în viață? Douglas și cu mine ne-am pus de multe ori întrebarea asta. De multe ori.

Mi s-a tăiat respirația. Nu avea nici un drept să-mi spună așa ceva. Nu fusese de față. Nu știa. Nu avea cum să știe...

De unde să știe? De unde să știe că nu puteam dormi noaptea, punându-mi aceeași întrebare?

— Mary, e târziu. Am împins scaunul și m-am ridicat, fără să văd unde pun piciorul. Strângeam pleoapele cu înverșunare ca să-mi opresc lacrimile. Mi-am tras mânușile cu atâta furie, că una dintre cusături s-a rupt. Vreau să mă duc acasă, să-i văd pe băieți înainte de culcare. Am să mai citesc o dată scena de mâine, de dragul tău, dar să știi că e un monolog minunat, după părerea mea. Așa cum ai vrut tu să fie. Încearcă să te odihnești. Și te rog, Mary, pentru numele lui Dumnezeu, încearcă să fii trează mâine la filmare, da?

Până atunci nu mai pomenisem de faptul că bea. A tresărit, s-a albit la față, fără să se uite spre mine. În schimb, a dat din cap. Ne-am spus la revedere și am plecat fiecare unde avea treabă. De când începuserăm

filmările, nici una din noi nu venise măcar o dată cu ideea să comandăm cina acasă la ea, ca să putem râde și lucra împreună toată noaptea.

Eu aveam de dus copiii la culcare. Ea se ducea acasă, într-un palat pustiu.

A doua zi, când a venit la filmare, Mary era în plină formă. Era perfect trează, ceea ce mi-a atras o privire recunoscătoare din partea lui Frank Borzage.

— Poate că totuși o va scoate la capăt, a bombănit.

Abia atunci mi-am dat seama că toată lumea avea îndoieli cu privire la soarta filmului, ca și mine, de altfel. M-am uitat în jur; cu toții erau circumspecți. Îmi părea rău de biata Mary, obligată să joace în fața acestui public. Înainte, era mereu înconjurată de fețe pe care se citea încântarea și bucuria – erau pur și simplu fascinați că li se îngăduia să intre în cercul ei magic.

Pe când acum, toată echipa și publicul, în general, erau sceptici. Așteptau s-o vadă făcându-se de râs. Lumea nu mai ținea cu Mary Pickford, băgam de seamă cu durere în suflet. Mă întreb ce era în sufletul ei.

M-am apropiat de ea în timp ce costumiera aranja ultimele detalii. N-o puteam strânge în brațe, cum aș fi vrut, așa că am luat-o de mâini și am privit-o drept în ochi.

— Mary, eu cred în tine. Ai să fii minunată, draga mea, sunt sigură. Ai să mai câștigi un Oscar, ascultă-mă pe mine!

— Mulțumesc, Fran, mi-a zâmbit recunoscătoare și și-a luat locul în fața camerei.

Asistenții au strigat că toate sunt pregătite – luminile erau puse, actorii își ocupaseră locurile, microfoanele funcționau – și Borzage a dat comanda:

— Acțiune!

Mary Pickford s-a întors spre aparatul de filmat, dar știu că îl vedea pe soțul ei, soțul plecat aiurea, care nu venise nici măcar o dată s-o vadă pe platou, să râdă și să facă glume, să se mândrească cu soțioara lui, fetița lui dragă. Douglas Fairbanks era undeva, în Italia, și nu era singur.

Dar soția lui, prietena mea, își dădea în vileag sentimentele pentru el rostind cuvintele mele, scrise de mine, cuvinte care ar fi topit inima oricui – oricui avea inimă, mai bine zis. Îi spunea că tot îl mai iubește, că îl va iubi mereu, că, orice ar spune sau ar face, ea va simți la fel. Dar vorbele nu i se

potriveau, cel puțin așa îmi suna mie; erau lipsite de vlagă, jalnice. Nu aveam curaj să mă uit în ochii celor din echipă.

Borzage a urlat:

— Stop!

Tremurând din cap până în picioare, Mary a tras aer în piept. S-au auzit aplauze răzlețe. Mary s-a întors spre mine, așteptându-mi aprobarea.

I-am dat-o, ce altceva puteam face?

— Și Oscarul pentru cel mai bun scenariu original i se acordă lui... Frances Marion, pentru *Campionul!*

Aplauzele m-au uimit la fel de tare în noiembrie 1932 ca în 1930, cu toate că unele lucruri se schimbaseră. George nu mă mai însoțea, divorțul se încheiase. Iar Mayer, în loc să se urce în picioare pe scaun ca să ovaționeze, se lăsase pe spătarul scaunului ca un potentat și declarase:

— E o seară fastă pentru studioul meu!

— Ba nu, Louis, e o seară fastă pentru *mine*, l-am corectat. Abia aruncându-i o privire, m-am ridicat să primesc statueta, zâmbind și mulțumind pentru felicitările adresate de colegii mei. Care, am observat fără voia mea, erau o idee mai puțin entuziaști decât prima oară. Ăsta-i Hollywoodul, am zis în sinea mea. Se bucură de succesul tău, atâta vreme cât nu durează prea mult.

Din nou, calea mi-a fost tăiată de o siluetă micuță.

— Fran! a exclamat Mary, fluturând arătătorul cu un gest pe jumătate dojenitor. Iar? Zâmbea larg, desigur – doar era un fotograf în apropiere –, dar se vedea că nu e sinceră; ochii, cu pupilele dilatate, aveau o privire stinsă. Se legăna pe picioare, și alături de ea era Buddy Rogers, nu Doug; o ținea strâns de după mijloc, ca să nu se legene prea tare.

Filmările la *Secrete* luaseră sfârșit cu luni în urmă. Nu avea să apară pe ecrane decât la primăvară. Însă Mary știa, așa cum știam și eu, și toată lumea de la Hollywood, fiindcă în orașul ăsta nimic nu putea rămâne secret, că nu avea să i-l aducă pe Douglas înapoi. Și nici un Oscar nu avea să i-l aducă. Îmi storcean mintea să-i dau un răspuns deștept, înțepător, fiindcă nu mai știam ce ton să adopt față de ea. Întindeam mâna spre ea fără să știu dacă am s-o dau la o parte sau am s-o trag spre mine.

Dar spre uimirea mea, s-a aplecat greoaie spre mine, m-a apucat de braț

și mi-a șoptit la ureche:

— Fetissa sse buccură pentru ttine, ssscumpă Fran.

— Mary! doar atât i-am răspuns și am strâns-o în brațe. Nu-mi mai păsa că oamenii se foiau pe scaun, așteptând cu nerăbdare să mă duc să-mi iau premiul mai repede, ca să poată și următorii să și le ia. Însă, fiindcă vorbele ei m-au impresionat, am sărutat-o pe obraz înainte să mă îndrept spre podium.

Ajunsă acolo, am închis o clipă ochii, orbită de lumina reflectoarelor. Vorbele lui Mary îmi răsunau în urechi, încălzindu-mi inima. Întotdeauna voi avea nevoie de ele, nu încăpea îndoială. Oricâtă vreme va trece, voi aștepta felicitările și aprecierile lui Mary mai degrabă decât ale oricui altcuiva. Mă ajutase să-mi încep cariera și acum iată-mă: primeam un premiu pentru o poveste în care un copil juca rolul principal! Până atunci nu făcusem legătura, dar era adevărat. Începusem să scriu roluri de copil datorită lui Mary. Iar acum câștigasem un Oscar pentru scenariul *Campionului*, scris pentru un băiat de nouă ani, Jackie Cooper.

Am zâmbit, mulțumită de simetria situațiilor. M-am întors spre masa lui Mary, vrând să-i mulțumesc pentru prietenia pe care mi-o arătase, pentru că-mi ușurase debutul...

Numai că scaunul ei era gol. Plecase înainte să primesc statueta.

M-am uitat la statuetele aurite înșirate în fața mea, gata să fie oferite celor care le așteptau cu nerăbdare, după ce asudaseră atât ca să le câștige. Clark Gable, așezat la o masă chiar lângă podium, s-a uitat cu subînțeles la ceas. Așa că am zâmbit, am mulțumit Academiei, mi-am luat trofeul și am plecat acasă. I-am găsit un loc potrivit: ușa băii scârțâia și nu stătea deschisă.

Mulțumită Academiei, lui L.B. Mayer, lui Jackie Cooper și lui *Mary*...

Acum stătea.

CAPITOLUL 19

MARY

1969

A coborât la dejun cu toate că o durea capul, dar își spunea că era din cauza tiarei; n-o mai purtase de mult timp prin casă, dar, firește, așa trebuia. Mary Pickford are datoria să arate cât poate ea de bine la un dejun dat la Pickfair, fiindcă precis printre meseni va fi o regină, un duce sau altă persoană obișnuită să poarte coroană. Prin urmare, i-a cerut cameristei să-i aducă tiara și s-a încărcat de bijuterii – mai multe șiraguri la gât o trăgeau în jos, plus cinci brățări la o mână și șase la alta. A coborât scara cu mare grijă, fiindcă era un pic nesigură pe picioare, chicotind amuzată de zgomotul atâtor bijuterii de aur și argint, de diamante și perle care clincăneau la fiecare pas. Era ca un clopoțel viu! și-a spus și a umflat-o iar râsul.

Când a ajuns în fața sufrageriei, s-a oprit să-și tragă sufletul și să-și aranjeze tiara care îi căzuse într-o parte. Apoi a deschis ușile cu un gest larg, ca să-și salute oaspeții într-un mod maiestuos.

Masa lungă era ocupată doar pe sfert, dar, desigur, era doar un dejun. Se întreba pe cine o fi adus Douglas acasă de data asta. Întotdeauna aducea personaje așa de interesante și deosebite!

— Bună ziua, a spus cu voce gravă și demnă.

Douglas s-a repezit s-o ajute să se așeze. A căutat marginea scaunului pe pipăite și s-a așezat cu atenție.

Musafirii erau doar femei; pe unele le-a recunoscut. Una dintre ele era Adela – ce ridată ajunsese! Se smochinise la față, biata de ea. Și Gloria, draga de Gloria, cât slăbise și ce fioros arăta. Mai era și Anita, cocoșată, gheboasă de-a dreptul.

Și mai era și Fran. Fran... *Fran!*

— Tu! a strigat Mary, s-a ridicat și a răsturnat un pahar de apă. Tu! a țipat. Să ieși afară! Afară din casa mea! Ai scris *Anne de la Green Gables* pentru Mary Miles Minter! M-ai trădat! Ieși afară!

S-a lăsat o tăcere încordată. Adela s-a ridicat în picioare, Anita privea fix în farfurie. Fran se făcuse stacojie la față, ochii îi scăpărau; a înșfăcat cuțitul de unt ca pe o armă. Apoi s-a destins. A privit-o pe Mary altfel – o privire nouă, ciudată, pe care Mary nu i-o cunoștea.

Nu cumva era *milă*? Cum îndrăznește?

— Mary, draga mea, nu te recunosc...

De ce-i spuneau toți așa? Și ce voiau să spună? Când fusese Mary Pickford ea însăși? Ultima oară când răspunsese la numele de Gladys Smith, atunci. Dar trecuse multă vreme, nu mai era nimeni să-și aducă aminte.

— Ieși afară, nemernică ce ești! Cum îndrăznești? Știai că voiam eu rolul, era perfect pentru mine! Știai că ești scenarista *mea*! N-ai debutat decât datorită mie, unde ai fi dacă nu te-aș fi angajat eu? Și după aia l-ai adus și pe bărbatu-tău în film! În filmul *meu*! Cowboy-ul ăla era jalnic, aflați de la mine, a zis întorcându-se spre Adela. Absolut jalnic. L-am tras după mine tot filmul.

S-a auzit un pocnet. Fran a trântit cuțitul pe farfurie. Era roșie la față, nările îi fremătau.

— Ești beată, Mary, a spus cu glas gătuț de furie. Beată cui! Nici nu-i de mirare că Douglas... Fran s-a oprit și n-a mai vrut să spună nimic despre Douglas, măcar că Douglas era acolo, roșu la față și el.

— Totdeauna ai fost geloasă pe Douglas și pe mine. Ce mutre făceai în luna de miere! Mai ții minte, Douglas? Doamne, ce triumf a fost! Mary s-a întors spre soțul ei, însă acesta – ce ciudat din partea lui Douglas! – nu scotea un cuvânt.

— Asta e. Plec, nu-ți face griji, Mary, a spus Fran, luându-și poșeta și mănușile. Plec și n-am să mă mai întorc. Toată viața mea am venit în goană când m-ai chemat. S-a terminat. Îmi pare rău, Buddy... Ce ciudat, Fran vorbea cu Douglas, dar îi spunea Buddy! Scuză-mă, dar asta a fost ultima picătură!

— Perfect! Ia-ți cele două Oscaruri și du-te acasă! Tot eu l-am câștigat pe primul.

S-a adresat celorlalți invitați privindu-i cu afecțiune și dând din mâini ca să fie mai convingătoare. Avea de gând să le povestească cum câștigase ea Oscarul, pentru care film... un film, nu mai știa cum se cheamă... dar putea să-l aducă și să li-l arate... numai că invitații, ca la un semn, s-au ridicat și au ieșit după Fran.

Nemaipomenit! Dar lui Mary nu-i păsa; oricum, nu-i era foame, iar tiara era așa de grea, că abia își mai putea ține capul ridicat. S-a lăsat dusă de Douglas la etaj, până în camera ei.

— Mulțumesc, dragul meu Hipper, a murmurat și fața lui frumoasă s-a strâmbat de mâhnire. Mulțumesc, Douglas.

După care a închis ușa dormitorului. Și n-a mai deschis-o niciodată.

Asta se întâmplase cu doi ani în urmă, cel puțin așa spunea soțul ei, cu toate că Mary pierduse șirul zilelor. Ce rost ar fi avut? Aici găsea tot ce-i era necesar: un pat mare, somptuos, un televizor de curând instalat și o cameristă care o îmbrăca, o îmbăia și se îngrijea să mai și mănânce câte ceva, deși ea nu tânjea decât după tocănițele mamei, pe care însă nimeni nu știa să le facă. Câteodată, așa, ca să se distreze, făcea supă din sos picant diluat cu apă, ca să-și aducă aminte de vremurile bune, când avea parte de iubirea feroce și de protecția mamei. Nu atunci se simțise cel mai bine? Când era doar micuța Gladys Smith care avea grijă de întreaga ei familie?

Și, desigur, aici, în cameră, avea și băutura la îndemână; n-o mai ascundea pentru că nimănui nu-i păsa. Lottie, Jack și mama nu mai erau, admiratorii o uitaseră, așa că nu se mai simțea obligată să fie un exemplu de urmat.

Stătea în pat și se uita la televizor. Uneori mai prindea câte un film vechi de-al ei. Noaptea târziu, după ce se terminase jurnalul de știri și toți cei din casă dormeau. Toți cei care puteau să doarmă; cei care puteau să închidă ochii și să se desprindă de amintiri, să adoarmă cu gândul la ziua de mâine.

Mary nu se număra printre aceștia. Nu avea unde să se ducă, cu cine să se vadă. Mă rog, exista o singură persoană pe care dorea s-o vadă. Însă Fran nu mai venea și, de cele mai multe ori, Mary nu-și mai aducea aminte din ce pricină. Totuși, Fran n-o să stea mereu departe de ea! Fran se întorcea,

întotdeauna.

Doar că de data asta nu mai venea, ceea ce era îngrozitor, absolut îngrozitor! Cum putea Fran să-i facă așa ceva? Să plece și să nu se mai întoarcă? Nu mai ținea minte prin câte trecuseră împreună?

Nimeni n-o mai înțelegea. Nici măcar Douglas, care se tot ruga de ea să se îmbrace și să coboare, care bătea deseori la ușă, întotdeauna politicos, și îi spunea că are musafiri. Bietul de Douglas nu înțelegea... ba nu, nu Douglas, bietul *Buddy*. Soțul ei de acum era *Buddy*.

Chiar așa? Cum de se întâmplase?

Nu mai înțelegea nimic! Soț însemna Douglas. Însă Douglas o părăsise și Buddy îi luase locul pe nesimțite, iar Mary nu-și amintea să fi avut de ales, deși poate că avusese. Trecuse atâta vreme de atunci. Treizeci de ani, poate mai mult.

Uneori Mary stătea, nesigură pe picioare, în spatele ușii închise când ciocănea Douglas... ba nu, Buddy! Auzea târșăitul nerăbdător al picioarelor, în timp ce persoanele aflate în fața ușii – prieteni sau dușmani, nu avea idee – o așteptau să deschidă și să iasă, cu brațele desfăcute și ochii larg deschiși, asemenea Normei Desmond în filmul *Sunset Boulevard*. Regizorul, Billy Wilder, îi oferise ei rolul, dar ea refuzase. O îngrețosase scenariul plin de aluzii transparente, personajul vrednic de milă care era Norma, așa că Wilder îi dăduse rolul Gloriei Swanson, draga de Gloria, care îl jucase foarte bine. Mary a avut generozitatea să recunoască, ba chiar i-a trimis dragei de Gloria un bilet prin care o felicita.

Dar poate că draga de Gloria fusese *prea* bună, fiindcă acum lumea se aștepta ca toate stelele filmului mut să trăiască în trecut și să fie nebune de legat. Iar Mary știa că oamenii din fața ușii ei... La urma urmei, cine mai erau și ăștia? Cine-i invitase? Oricine ar fi fost și oricine i-ar fi invitat, Mary știa ce vor să vadă. Voiau s-o vadă pe Fetița cu bucle de aur cum iese clătinându-se pe ușă, cerând să i se ia un prim-plan, grotescă și *bătrână*.

Ei bine, nu avea de gând să le dea satisfacție, așa că rămânea pe loc, în patul unde se știa în siguranță, și râdea înăbușit în timp ce Buddy – un bărbat atât de plăcut, care voia să facă pe plac celor din jur – se prefăcea că o aude vorbindu-i prin ușa închisă.

— Ce spui, Mary? Spui că-ți pare rău că nu-i poți saluta pe musafiri

astăzi? Spui că ți-a mers la inimă dorința lor de a te vedea, dar că nu te simți tocmai bine? Și că sperii, spui tu, să se fi simțit bine la Pickfair?

În acest timp, Mary se întorcea clătînându-se în pat, se prăbușea pe perne și aștepta până când oaspeții se îndurau să plece. Atunci se întâmpla să se ridice, să deschidă ușa și să arunce o privire afară, bucuroasă că holul e pustiu și mulțumită că păcăleala îi ieșise.

Soțul ei revenea seara și o dojenea cu blândețe. Mary îl asculta, dădea din cap și spunea: „Bine, Douglas...” El se schimba la față, dar ea nu înțelegea de ce, apoi o lăsa singură, ceea ce și dorea, de fapt.

Se simțea bine așa, trăind printre umbre și vise, fără să știe cu certitudine în ce an e sau cu cine vorbește. Pentru că, în momentele când își amintea, era mult mai rău.

Momentele când își amintea că Douglas o părăsise, o trădase, îi spusese că n-o mai vrea. Momentele când își amintea cum, după ce ea înaintase actele de divorț și el se recăsătorise și se mutase iar în Los Angeles cu noua lui soție, o englezoaică, Douglas venea pe furiș ca să petreacă serile cu ea la Pickfair; stăteau lângă piscină, fiecare în șezlongul lui, și își aduceau aminte. Dar Mary știa că nu se gândeau la aceleași lucruri. Ea, la mulțimile care o aclamau, la ceasul care se oprise în mașină, la felul lui posesiv de a fi, care înainte o călca pe nervi, dar acum îi părea întruchiparea dragostei și a atenției. Nu-și putea închipui la ce se gândea el, însă probabil că era ceva plăcut, ceva perfect. Ceva irecuperabil.

Ce trist! Ce tragic! Iubirea lor fusese prea mare pentru o viață de om. Asta era viața pe care o trăia acum; viața pe care își spunea că *dorește* s-o ducă. Oricât l-ar fi iubit pe Douglas – și avea să-l iubească întotdeauna –, Doug și Mary devenise ceva prea obositor ca să dureze la nesfârșit. Mai bine era să fie lăsat deoparte, odată cu rămășițele din epoca filmului mut, la fel ca buclele tăiate pe care le mai păstra încă într-o cutie de pantofi, pe raftul de sus din debara.

Buddy Rogers o ceruse de soție de mai multe ori și, în cele din urmă, în 1937, când divorțul ei se încheiase, se căsătorise cu el. Dacă îl iubea? Nu. Și nici n-a pretins așa ceva.

Însă Buddy era tânăr, arătos, avea părul negru, ochii mari, căprui. Părea un băiat mare și era foarte drăguț. Semăna mai degrabă cu un setter

irlandez. Și să aibă lângă ea un bărbat tânăr și chipeș, îndrăgostit de ea... îi făcea bine. Mai ales că Douglas o părăsise în văzul lumii, trădând-o cu o femeie mai tânără.

Douglas murise, nu? Își amintea unde se afla – în Chicago, în 1939 – când a sunat telefonul. Orchestra lui Buddy cânta, și pe vremea aceea ea își făcea apariția în public ca să-l susțină, pe el, United Artists sau industria cinematografică în ansamblu. Era o mare doamnă, scoasă la vedere în amintirea timpurilor de demult și apoi pusă la loc în dulap până la ocazia următoare.

Nu avea decât patruzeci și șapte de ani pe atunci.

În seara aceea, telefonul a sunat în camera de hotel și ea a ridicat receptorul înaintea lui Buddy. Era nepoata ei, Gwynne, draga de ea era femeie în toată firea acum, și plângea. A știut de cum a auzit-o.

— El... nu mai e, Mary.

N-a fost nevoie să-i rostească numele; în viața lui Mary nu exista decât un bărbat, și acela nu era actualul ei soț. Vorbele au izbit-o peste față ca un bici. A tresărit sub lovitura emoțiilor care au urmat: amărăciune, dor, mânie, tristețe. Apoi au venit amintirile, crude și usturătoare; n-a fost în stare decât să se ridice și să treacă în altă cameră, ca să n-o audă Buddy plângând.

Odată, pe când ea și Douglas își făceau ochi dulci – Douglas folosea întotdeauna acea vorbă demodată, fiindcă el însuși era de modă veche –, o dusesse la un parc de distracții de pe coastă, departe de Los Angeles și de priviri iscoditoare, cât de departe se putea, aproape de frontiera cu Mexicul. O convinsese să se dea în roata mare, cu toate că era cam șubredă; vântul venit dinspre ocean îi ciufulea părul și îi vâjâia în urechi; închisese ochii și se agățase de bara din fața ei, îngrozită la gândul că roata s-ar putea prăbuși, fiindcă arăta la fel de firavă ca decorurile de film.

— Deschide ochii, Mary, a strigat Douglas ca să acopere zgomotul vântului. Deschide ochii și uită-te!

A deschis ochii; se aflau sus, deasupra celorlalți, niște siluete mici care priveau în sus spre ei. Și chiar așa văzuse întotdeauna legătura lor: doi oameni înălțați deasupra restului lumii, privind împreună la ceea ce numai ei puteau vedea; o priveliște privilegiată, câștigată cu multă sudoare, dar și noroc. Cea mai frumoasă priveliște din câte existau.

Pierduse singura persoană care știa cum e să fii în al nouălea cer; pierduse singura persoană cu care împărtășise acea priveliște, atât de mult timp.

Când l-a sunat pe Charlie a doua zi, au izbucnit amândoi în plâns auzindu-și unul altuia vocea și, de data asta, Mary n-a mai încercat să-și ascundă lacrimile.

— Vai, Charlie, ce-o să ne facem fără el?

— Nu știu, a răspuns Charlie cu durere în glas.

În acel moment de mâhnire, Mary a uitat tot ce o enerva la Charlie – că-l voia pe Douglas doar pentru el și că tot timpul încerca să plece undeva cu el, fără știrea ei. Că nu puteai conta pe prezența lui la reuniunile acționarilor United Artists, că nu citea niciodată registrele, că părea convins că filmele lui sunt mai bune ca ale ei în toate privințele, că asemenea unor pietre prețioase, trebuiau șlefuite ani de zile înainte să fie arătate unui public care nu le merita.

Nu, în acel moment nu-și aducea aminte decât că Charlie era legătura cu acele îmbătătoare zile de glorie, când erau în turneul de promovare a obligațiilor de război, cu Pickfair, cu Doug și Mary. Amândoi îl iubiseră pe Douglas, așa că acum, sau cel puțin cât au vorbit la telefon, Mary l-a iubit pe Charlie.

— A fost întotdeauna primul căruia îi arătam filmele mele, mai ții minte, Mary? Era cel mai bun judecător, cel mai avizat public. Nimeni nu râdea ca Doug.

— Te-a iubit, a spus Mary într-o pornire de generozitate, și Charlie i-a spus același lucru.

Chiar dacă Charlie încă mai făcea filme, Micul vagabond era un simbol al vremurilor trecute, la fel ca Fetița cu bucle de aur. În acel moment, Mary îl invidia pe Douglas, fără voia ei; nu era nevoit să-și petreacă restul vieții în chip de relicvă a trecutului, ca ea și Charlie.

Un trecut care devenea încet, încet amintire, istorie, ba chiar legendă, odată cu trecerea anilor. Filmele lui Mary Pickford nu mai rula în cinematografe, în afară de cazul că făceau parte dintr-o „retrospectivă a filmului mut“. Într-adevăr, oamenii veneau și acum la Pickfair, dar numai ca să se închine la mausoleul anilor de pionierat ai Hollywoodului. Căci

Hollywoodul nu se pricepea să-și apere trecutul; toate vechile studiouri fuseseră puse la pământ, nu exista un muzeu al costumelor, nici măcar filmele înseși nu fuseseră păstrate cum se cuvine. Pickfair era singurul simbol tangibil al epocii filmului mut, și de aceea oamenii veneau aici să-i aducă un omagiu. Actori tineri, care sperau să primească un fel de binecuvântare de la femeia care inventase expresia „stea de cinema“. Ziariști care nădăjduiau să pună mâna pe o poveste palpitantă, în genul celei din *Sunset Boulevard*. Cei care făceau filme documentare și voiau să elogieze, în general la televiziunea publică, o epocă revoluționară.

Mary s-a întâlnit cu unii dintre ei; s-a dus la câteva retrospective, până când n-a mai suportat să-și vadă fața, să se uite la frumusețea primăvărată a Micuței Mary, care flutura pumnul strâns prin fața camerei ca o întruchipare a curajului ce era și își păstra lacrimile pentru marele ecran, lacrimile pe care nu-și permitea să le verse în viața reală. Iar când n-a mai putut răbda să se vadă în filme și să fie prezentată publicului ca „prima stea a ecranului, regina filmului mut, fetița îndrăgită de toți, legendara Mary Pickford“...

A închis ușa dormitorului, ca să nu mai fie nevoită să vadă dezamăgirea și uimirea în ochii spectatorilor când își dădeau seama că ea nu mai e acea fetiță îndrăgită de toți.

Până la urmă, Pickfair și ea se meritau. Când se înnopta, iar Douglas – Buddy? – și servitorii adormeau, ea și casa cea veche își împărtășeau secretele. Doar atunci se ducea și deschidea ușa. În timp ce străbătea holurile târșându-și picioarele, atingând cu mâna bara de lemn care mergea de-a lungul pereților ca să-și țină echilibrul, casa îi șoptea numele oaspeților de demult: „Albert Einstein, ducele de York, George Bernard Shaw, doamna Calvin Coolidge“. Veniseră cu toții s-o vadă pe ea, cea mai mare stea dintre toate. Steaua care își propusese să devină încă de când era o copilă, răspunzătoare de soarta mamei, a lui Lottie și a lui Jack, care, spre deosebire de ea, avuseseră parte de o copilărie adevărată.

Se duseseră cu toții. De multă vreme. Iar ea avea acum tot timpul din lume.

Așa că, în vreme ce casa o păzea de ochii iscoditori și de gura lumii, Mary se juca cu colecția de păpuși, așa cum făcuse în *Săraca fetiță bogată*,

se dădea ca pe gheață pe pardoseala lustruită a coridoarelor, așa cum făcuse în *Zdrențăroasa*, dădea iama prin bucătărie, așa cum făcuse în *Pollyanna*. Și casa n-a trădat-o niciodată; pereții, ferestrele, draperiile și covoarele, toate păreau că îi zâmbesc înțeleghătoare când se refugia în amintirile copilăriei. Amintiri create de Fran anume pentru ea, un adult, ca să le joace în fața camerei.

De fapt, erau singurele ei amintiri din copilărie.

Casa îi era de ajuns, era a ei și știa că nimeni nu înțelege cu adevărat de ce. Singura persoană care ar fi putut înțelege era Fran.

Din când în când, prindea la televizor unul dintre filmele ei vechi, cum se întâmplase cu o seară înainte. *Secrete*. Chiar nu era un film prost, credea Mary, deși nu fusese deloc un succes de casă. Partener îi fusese Leslie Howard, bietul Leslie, doborât în război. Care război? Nu-și mai amintea. Era mai tânăr ca ea, desigur. Fran avusese rețineri când fusese distribuit în rol, însă Mary nu ținuse seama de ele.

Secrete a fost un fiasco. De altfel, a fost și ultimul ei film. După ce l-a terminat, a început să se teamă de aparatul de filmat – imposibil, dar adevărat. Aparatul de filmat, prietenul și iubitul ei dintotdeauna. Pur și simplu nu mai avea nimic să-i dea. Iar aparatul n-o iubise decât în roluri de fetiță. La fel ca toată lumea, inclusiv Douglas.

Douglas murise, nu-i așa? Mama ei murise și ea. Toată lumea se ducea, nu mai rămânea nimeni căruia să-i pese, nici măcar admiratorii ei. Dispăruseră cu toții. Dispăruseră toți și toate. N-are să mai vadă niciodată mulțimile care o întâmpinau în luna ei de miere cu Douglas; niciodată n-are să mai primească mii de scrisori de la fani în fiecare zi.

Niciodată nu-și va mai recunoaște imaginea în oglindă. Ca să-și aducă aminte cine era, se furișa noaptea la parter ca să-și privească portretul și să plângă văzându-i frumusețea, să jalească tot ce fetița aceea câștigase și pierduse. După aceea, urca scara în vârful picioarelor și închidea ușa.

Până într-o zi, când ușa s-a deschis. Și Fran a dat buzna în cameră.

CAPITOLUL 20

FRANCES

1969

Când am deschis ușa m-am dat înapoi, îngrozită. În penumbra încăperii nu am zărit o fetiță cu bucle de aur.

O siluetă micuță, sfrijită, era întinsă pe un pat imens. Părul alb îi stătea ridicat pe cap, șuvițe scămoșate, ca puful de pui. Ici și colo, pete chele, rozalii. Alături, pe măsuță, se afla un cap; cu greu mi-am stăpânit un țipăt, dar apoi mi-am dat seama că e o perucă. O perucă cu bucle blonde, așezată pe un cap de lemn. Silueta era proptită de un maldăr de perne, așa de multe, că abia se mai vedea dintre ele. Era piele și os; cămașa de noapte înflorată, alb cu roz, o învelea de nu i se mai vedea decât o palmă din gâtul zbârcit și mâinile noduroase ca niște gheare.

Ba nu, i se vedea și fața, o față care nu mai avea sprâncene, în schimb, ochii căprui, apoși, își păstraseră forma de migdală. Nici bărbia nu i se modificase prea mult; era aceeași bărbie de irlandez încăpățânat, ceva mai puțin conturată, mai lăsată, dar încă evidentă.

Și buzele, buzele trandafirii. Care se mișcau, încercând să rostească cuvinte.

— *Mary!* Mi s-a strâns inima. Îmi părea rău că intrasem nepoftită, că năvălisem în intimitatea prietenei mele.

Îmi părea rău că fusesem nevoită s-o văd pe Mary în starea asta, că Mary ajunsese așa, o ființă fantomatică, înecată în gin și în amintiri. Căci și pe mine mă asaltau fără încetare; numai că eu visam fragmente din filmele pe care le scrisesem, vacanțele unde plecasem, certurile cu fiii mei, persoanele dragi care nu mai erau. Și îl visam pe Fred, mereu. Luciditatea e singura apărare față de noianul de regrete și tristeți care însoțesc bătrânețea. Un

alcoolic e lipsit de apărare; un alcoolic e persoana cea mai vulnerabilă, o rană deschisă, expusă atacurilor lumii întregi. Mai ales un alcoolic care a fost odată persoana cea mai frumoasă, cea mai iubită. Cea mai cea.

— Mary, Fetissă, scumpa mea.

— Of, Fran, ți-am zis să nu urci! m-a întâmpinat Mary, fluturând a dojană un deget descărnat, așa cum făcuse deseori în filme. N-ai primit mesajul meu?

— Ba da, dar tot am venit.

— Atunci, pleacă. E prea târziu! Și Mary s-a întors brusc cu spatele spre mine, încrucișând brațele.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor, nu-mi venea să cred că ființa aceasta plâpândă se poartă ca un copil de zece ani, copilul pe care îl interpretase în filme cu mult timp în urmă.

— Nu plec nicăieri, Mary. De data asta nu plec. Am plecat odată și îmi pare rău.

Fără să scoată o vorbă, Mary s-a trântit la loc pe perne și a închis ochii; pleoapele vârstate cu vene albastrui îi tremurau. Lucru uimitor, genele îi erau la fel de lungi ca înainte – aproape că îi atingeau obraji. Apoi, s-a ridicat în coate, m-a fulgerat din priviri și a îndreptat mâna descărnată către mine, cu un gest acuzator.

— Fran! Ai scris *Anne de la Green Gables* pentru Mary Miles Minter!

— Of, Mary, încetează! Îmi era necaz că mă răstisem la ea – era așa de bătrână și de firavă, și se vedea de la o poștă că nu e în apele ei. Ori poate că abia acum era ea însăși? E ridicol, draga mea. Asta s-a întâmplat în urmă cincizeci de ani și acum suntem amândouă prea bătrâne ca să ne mai pese. Dacă cumva n-ai băgat de seamă, nu mai avem o viață înainte.

S-a frecat la ochi, nedumerită, apoi s-a pus pe plâns.

— Mary, iartă-mă! N-am vrut să te supăr! M-am apropiat imediat de ea, cu gândul s-o mângâi, dar n-am fost în stare. Să fi fost din cauză că ființa din fața mea nu semăna câtuși de puțin cu femeia pe care o știam și o iubisem? Ori poate din cauză că mă simțeam oarecum răspunzătoare pentru soarta acestei epave umane? Nu mai venisem s-o văd fiindcă îmi fusese mai ușor așa; cele auzite de la alții despre starea în care ajunsese Mary mă ajutaseră să mă apăr eu însămi. Dar să mă apăr de ce? venise vremea să mă

întreb. Și de ce era așa de important să supraviețuiesc? Și eu eram tot o relicvă hollywoodiană. Noi, relicvele, trebuie să ținem unele cu altele, i-am spus vorbind prea tare, pe un ton prea voios, parcă vorbeam unui copil, un copil neastâmpărat, încăpățânat, și îmi era rușine de mine.

Mary mi-a aruncat o privire bănuitoare, după care a căutat pe pipăite sticla de pe noptieră.

— O idee bună, am zis, și tot mi se părea că vorbesc ca Florence Nightingale.¹² Toarnă-mi și mie unul. Nu credeam că are să-mi dea ascultare – nu era nici un pahar la vedere –, dar m-am învățat prin cameră, lăsându-i timp să-și ia întăritorul.

¹². Florence Nightingale (1820–1910), infirmieră britanică, a reformat concepția și practica sistemului sanitar. (N. tr.)

Camera era curată, însă domnea un miros stătut, ca într-un muzeu – de fapt, chiar *era* un muzeu. Televizorul uriaș era singura concesie făcută modernității. Tot restul rămăsese neschimbat din anii '30, când Mary redecorase camera. Aceleași fotografii în rame sclipitoare stil Art decó tronau pe masa de toaletă; aceleași măsuțe lucioase, odată moderne, același tapet cu model argintiu – parcă eram într-un musical vechi, cu Fred Astaire și Ginger Rogers.

Erau o mulțime de fotografii de-ale lui Mary și Douglas, mereu Douglas. Nu trebuia să fii cine știe ce deștept ca să vezi cine fusese marea dragoste a lui Mary. Eu, cel puțin, o înțelegeam. Micul meu apartament era plin de fotografii de-ale lui Fred, fotografii în uniformă, de pe vremea când ne cunoscuserăm; fotografii de-ale lui în costum de cowboy, călare pe Silver King.

Mai erau însă și alte fotografii. Am luat una, zâmbind unei amintiri. O aveam și eu acasă. Ne înfățișa pe noi două la United Artists, împreună cu Cecil B. DeMille și Sam Goldwyn. M-am uitat la altă fotografie; iarăși noi două, de data asta împreună cu Charlie și Doug. Și încă una, cu Zukor și Lasky.

— Mary? am zis arătându-i-o pe cea cu DeMille și Goldwyn. Mai ții minte? Cât de apropiate eram? De ce nu mai putem fi din nou așa? Acum, când nu mai suntem decât noi două. Acum, că toți ceilalți s-au dus, de ce să

nu fim iar ca înainte? Avem nevoie una de alta, Mary.

— Nu mai spune! a exclamat trântind sticla de gin pe noptieră cu atâta putere, că a stropit cu gin tot ce era în jur. Am eu nevoie de tine? La ce, Fran? Nu poți să-mi mai scrii un scenariu.

— Doar atât am însemnat eu pentru tine?

— Da.

— Nu te cred! Acum m-am apropiat de ea fiindcă nu se putea altfel. Trebuia s-o readuc la realitate, pentru că nici ea nu credea ce spune. Nu se putea să creadă. Dacă ar fi crezut... atunci tot ce știam eu era fals. Absolut tot.

— Mary, nu te cred! Uită-te la poza asta, uită-te la noi!

— Asta a fost atunci, Fran. Nu mai sunt cea de atunci.

— Nu înțelegi, Fetissă dragă? Poți să fii! De asta am venit, ca să te salvez, să te readuc la viață, să poți ieși afară, scumpa mea, să vezi soarele, să ieși din locul ăsta mușegăit!

— Vai, Fran! a izbucnit Mary în râs, un râs adevărat, gălgâit. Întotdeauna ai avut o părere așa de bună despre tine!

— Cum adică?

— Ei, lasă, nu te mai preface. Totdeauna te-ai crezut mai bună decât mine, mai deșteaptă decât mine. Acum ți se pare că poți să mă salvezi?

M-am așezat la picioarele patului, foindu-mă stânjenită. Chiar așa să fi crezut? Oricât o respectam pe Mary, cred că m-am simțit întotdeauna o idee mai presus de ea, datorită educației pe care o primisem.

— Asta e părerea ta, Mary?

— Așa te purtai cu toți. Sărmanul Fred n-a avut nici o șansă în fața ta. Iar în ziua a șaptea Fran a creat... o *stea de cinema!* a exclamat bătând din palme și a chicotit.

— Nu e drept. Nu-mi plăcea această Mary, dintr-odată surprinzător de trează și răutăcioasă. Ce se întâmplase cu bețiva vrednică de milă care avea nevoie să fie salvată? Acea Mary pe care venisem s-o văd; acea Mary pe care mă bizuiam s-o gădesc.

Nu această clarvăzătoare care, pe nepusă masă, citea în adâncul sufletului meu.

— Ba este, Fran. Nu știu cum poți dormi noaptea... dormi, Fran? Poți

dormi noaptea?

— Nu, am murmurat întorcând privirea. Fiindcă avea dreptate, bineînțeles. Îl împinsesem pe Fred spre cariera de actor. Cu toate că se distra făcând filme, știam că nu pune suflet în ele, că nu se simțise niciodată în largul lui la Hollywood. Da, își făcuse mulți prieteni – prieteni adevărați –, dar întotdeauna prefera să facă excursii în mijlocul naturii cu fiii noștri sau să-și petreacă timpul printre cowboy-ii adevărați cu care lucra, în loc să ia parte la o premieră. Numai că eu făceam filme și voiam să facă și soțul meu, la fel ca Doug și Mary.

— Atunci îmi pare rău, Fran. Îmi pare rău că nu poți dormi. Nici eu nu pot, așa că suntem chit. Mary m-a împins cu piciorul și am ridicat capul; și ea avea lacrimi în ochi.

— Mulțumesc, Mary. Am dat să mă apropii mai tare de ea, însă mi-a zâmbit din nou.

— Și cu mine te-ai purtat la fel, să știi, a continuat, trăgând de cuvertură cu mâinile noduroase, cu unghii bine îngrijite și vopsite într-o frumoasă nuanță de roz, asortată cu cămașa de noapte.

— Poftim?

— Ai venit aici să mă salvezi, nu, Fran? Credeai că mă ascund fiindcă sunt prea speriată, prea obișnuită să fiu regină, de-aia mă ascund în castelul meu, departe de lume... așa ai crezut, nu? Și ai venit – sfânta Frances! – ca să mă salvezi. N-am dreptate?

Nu știam ce să răspund.

— Dar ce nu înțelegi tu, Fran – și n-ai înțeles niciodată! – e că din vina ta mă aflu aici. Fred a murit, Douglas a murit, însă eu sunt în viață. Am îmbătrânit, sunt prea bătrână pentru publicul meu, pentru spectatori. Am fost obligată să rămân o fetiță pentru ei, înțelegi? Nu puteam fi o femeie, ca tine. Nu puteam avea copii, o familie adevărată. Am fost obligată să rămân copil, copilul *Ior*. Și a cui a fost vina?

— Ce naiba vrei să zici, Mary?

Acum nu mai eram doar stingherită, ci de-a dreptul înspăimântată. Parcă intrasem într-o casă de nebuni din care nu mai puteam ieși. Aveam să rămân pe veci aici, împreună cu Mary. Să mă preschimb într-o nălucă, asemenea ei, o stafie care arunca acuzații revoltătoare, prizonieră a unor false amintiri.

— Tu ai fost de vină, Fran! Tu și numai tu! Tu m-ai făcut copil, așa-i? Te credeai deșteaptă! *Săraca fetiță bogată*, ăsta a fost primul film în care am jucat rolul unei fetițe.

— Și a fost un succes, cel mai mare din cariera ta de până atunci. Mai ții minte, draga mea, când ne-am dus să-l vedem la Strand?

Mary a scuturat nerăbdătoare din cap.

— Nu... da, sigur, dar nu asta contează. *Tu* m-ai făcut copil... ce-ai zis? Ai zis odată că...

— ... că ți-am redat copilăria, mi-am amintit tresărind.

Nu mă mai gândisem de mult la asta. Într-adevăr, chiar așa spusese. Dar era o faptă bună! Voiam ca prietena mea să primească ceea ce îi fusese luat fără nici o milă; voiam să-i redau copilăria.

Dar ea, ea își voia copilăria înapoi? Acea copilărie idilică, contrafăcută? Nu fusese ideea ei, ci a mea, e adevărat. Dar ne distraserăm așa de bine făcând acele filme! De câte ori, pe platoul de filmare, nu-mi mărturisise Mary că făcea pentru prima oară acele lucruri – să sară coarda, să joace pietre, să facă plăcinte din noroi? I-am oferit posibilitatea să facă toate lucrurile pe care nu le făcuse niciodată, și publicului îi plăcea, ei însăși îi plăcea. Se vedea pe ecran cât de bine se simțea! Nu-i așa?

— Da... așa ai zis, îmi amintesc. Asta ai făcut, și am rămas prizonieră, Fran, nu înțelegi? Sunt prizonieră aici fiindcă nu pot să devin adult, chiar dacă am... îmbătrânit atât. Atât de urât, a spus în șoaptă, încât abia am auzit-o. E vina ta, Fran.

— Mary, acelea erau filme. Filme și nimic mai mult.

— Ba nu! Nu erau doar filme, știi mai bine decât oricine. Ai văzut cum o adula publicul pe Micuța Mary! Aveai dreptate! Iar pentru mine n-au fost doar filme... au fost însăși *viața* mea. Alta nu am, nici n-am avut vreodată. Tu, în schimb, ai avut viața ta! L-ai avut pe Fred, i-ai avut pe băieți, ai avut o carieră. Viața mea s-a dus de râpă, dar Frances Marion era scenarista dorită de toți. Ai avut grijă să fii, nu? a întrebat Mary cu un zâmbet strâmb, resemnat. Pe mine nu mă voia nimeni. Eram prizonieră. Așa că nu mă poți salva, înțelegi, nu ăsta e rolul tău. Fiindcă tu ești prima care m-a prins în capcană.

Nu mă puteam mișca, nu puteam vorbi. Îmi era frig și tremuram, ca

atunci, pe drum, când am plecat de la Verdun și mă simțeam la fel, deznădăjduită și rătăcită. Nu putea fi sinceră. Pur și simplu nu se putea. Nu era adevărat! Nu...

— N-ai înțeles, Mary, am bolborosit. Ai... Însă în acel moment mi-am dat seama că nici unul dintre filmele scrise de mine în care Mary juca rolul unei femei adulte nu avuseseră succes.

— Fran, draga mea, nu înțelegi? E așa cum spun eu. Și felul în care a vorbit, blând și trist, dar nu acuzator, deloc acuzator, m-a făcut să mă ridic de pe pat; doream cu disperare să mă îndepărtez cât mai repede de ea. M-am împiedicat de un halat căzut pe jos, atât eram de grăbită să fug din locul acela, din casa ororilor.

Trebuia să uit de Mary; era prea târziu, nu mai putea fi salvată. Acum înțelegeam. Era prea târziu ca să dau timpul înapoi, să mă întorc la ceea ce fusese, fără reproșuri, fără regrete. Chiar îmi închipuisem că va fi cu putință? Era o nesăbuintă din partea mea; Mary era cu mintea dusă. Eu însă, nu. Am împins orbește ușa, m-am repezit în jos pe scări, ținându-mă de balustradă ca să nu cad. Ca niciodată până atunci, am alunecat pe pardoseala de marmură din holul de la intrare, însă am reușit să nu cad. Trebuia să ies din casa asta, din mausoleul de a cărui construcție – dacă era să-i dau crezare nebunei de la etaj – eram la fel de răspunzătoare ca și ea. Trebuia să fug înainte să mă îngroape și pe mine.

Ușa s-a trântit în urma mea când am ieșit ca o furtună din casă. Luat prin surprindere, portarul nici n-a apucat să mă salute. Mașina mea fusese dusă în garaj, așa că, oricât de înfrigurată eram să plec, a fost nevoie să aștept să mi-o aducă unul dintre șoferi. De fapt, era cu atât mai bine, fiindcă puteam să-mi trag răsuflarea. Eram transpirată, sleită de puteri și, ieșită din aerul clocit, înăbușitor, din dormitorul lui Mary, am început să tremur. Am ridicat fața către soare și m-am jurat că, atât cât îmi va fi dat să trăiesc, am să-i caut căldura și binecuvântarea. Le meritam, orice ar fi crezut Mary.

Ce n-aș fi dat să am o țigară, dar nu mai fumasem de ani de zile; doctorul mă pusese să mă las după ce avusesem un puseu de pneumonie. Simțeam nevoia să am ceva în mână, în mâinile care nu-și găseau niciodată astâmpăr. „Nu-ți poți stăpâni mâinile tot așa cum nu-ți poți stăpâni mintea.“ Nu așa mă dojenea mama?

Mi-am dat însă seama că țineam ceva în mână și am văzut cu uimire că era acea fotografie.

Fir-ar să fie!

M-am întors și am ridicat privirea spre casă. De unde stăteam, nu vedeam dormitorul ei, dar știam că e tot acolo, cu un zâmbet trist pe buze, pierdută în amintirile ei plăsmuite. Va trebui să intru iar în casă. Nu, imposibil. Nu mă simțeam în stare s-o privesc încă o dată în ochi. Chiar atunci am zărit un coș de gunoi ascuns în spatele unui palmier în ghiveci și m-am îndreptat într-acolo, nesigură pe picioare, hotărâtă să arunc fotografia acolo. Fără îndoială că o va găsi cineva și i-o va înapoia lui Mary. Ori poate nu. De fapt, nici nu-mi păsa.

Ceva m-a oprit totuși să arunc în coș fotografia în ramă groasă de argint; ceva m-a îndemnat să o privesc din nou.

Mary. Expresia ochilor ei, atât de diferită de ceea ce văzusem cu câteva minute înainte. În loc de resemnare și amărăciune, am văzut încredere și bucurie în ochii ei. Și în ai mei. În fotografia asta se vedea că amândouă eram fericite, încântate de succesul nostru. Ei, Fran, firește că erai fericită! Erasî îndrăgostită de Fred și Mary era îndrăgostită de Doug. Dar noi două eram atât de legate una de alta... se vedea, de parcă ne unea un fir invizibil, cu toate că amândouă priveam spre aparatul foto. Amândouă zâmbeam încrezătoare. Voioase.

Eram doar noi în fotografie.

Mi-a venit atunci ideea că noi eram mereu singurele fete din poză, sau chiar din cameră. Înghesuite una în alta în neprietenoasa sală de vizionare, înconjurată de bărbați dușmănoși, așa cum fusese la vizionarea *Săracei fetițe bogate*. Eu, în timpul războiului, nedorită, amenințată, jignită cu propuneri indecente; oriunde mă uitam, dădeam cu ochii de un bărbat care mă privea încruntat, dezaprobat, întrebându-mă ce caut acolo, într-o lume croită pentru bărbați. Mary la United Artists, stând într-o cameră de consiliu alături de Chaplin, Doug și Griffith. În rochia ei elegantă arăta ca o floare, înconjurată de bărbați în costume închise la culoare. Chiar dacă era doar una din noi, spiritul celeilalte era negreșit prezent. Poate să fi fost doar una din noi, dar ea nu era niciodată singură. Pentru că nu puteam fi despărțite.

Când mă întorc cu gândul la anii aceia de glorie, asta îmi aduc aminte.

Cel puțin asta îmi place să-mi amintesc. Acum știu că Mary avea alte amintiri, mai întunecate.

Mai aproape de adevăr?

Nu. Doar un alt adevăr. Ca o filmare făcută din unghiuri diferite, ca în *Rashomon*, filmul pe care l-am admirat atât când a ieșit pe ecrane – întâmplările prin care trecuserăm erau aceleași. Ni le aminteam în mod diferit, dar nu erau mai puțin autentice din cauza asta. Două persoane se pot uita la ceva – bunăoară, la fotografia asta – și totuși să vadă lucruri diferite. Acum știu ce vedea Mary.

Puteam accepta – chiar dacă nu cu toată inima – că acela e adevărul ei. Îmi dădeam seama că izolarea în care trăia acum mi se datora într-o anumită măsură, tot așa cum îmi dădusem seama, deși îmi era greu să recunosc, că jucasem un rol în cariera lui Fred și, în ultimă instanță, în felul în care murise. Căci, dacă n-ar fi avut succes, dacă nu ne-am fi clădit propriul nostru monument pe Colina Fermecată, n-ar fi călcat pe cui. Ar fi fost și acum lângă mine, am fi petrecut și acum seri plăcute pe terasă, ținându-ne de mână și râzând de năzbâtiile nepoților. Dar el nu mai era pe această lume.

Spre deosebire de Mary.

Cu cât mă uitam mai mult la fotografie, vedeam altă poveste, povestea mea. Și era la fel de adevărată și valabilă ca a lui Mary.

O poveste care a început cu două femei – la început, fetișcane. Una cu păr ca aurul, cealaltă cu părul negru ca pana corbului. Stăteau împreună pe verandă și priveau cerul înstelat al nopții. Râdeau împreună pe platoul de filmare înțesat de reflectoare, aparate de filmat și cabluri; Mickey, cocoțat în vârful unei scări, le tachina în timp ce jucau pietre și se murdăreau pe mâini și pe genunchi. Se bucurau de iubirea sinceră a celeilalte. Se îndrăgosteau, îmbătrâneau și se acreau.

Se simțeau singure.

Dar până la urmă ne-am iertat una pe alta, ne-am *salvat* una pe alta. Căci, dacă n-am fi făcut așa, tot ce sacrificasem, fiecare reușită, de la cea mai mărunță la cea mai însemnată, pentru care ne luptasem – filme, studiouri, Oscaruri, milioane de spectatori fericiți după două ore petrecute într-o sală de cinema –, toate astea n-ar fi fost în zadar?

Mary și cu mine eram aceste femei; noi eram fetele din fotografie, aceleași. Fetele ale căror inimi viteze și iubitoare băteau la fel în piepturile lor ofilite, sub cămășile de noapte de modă veche și halatele comode de bunică. Fetele care am devenit în momentul când ne-am salutat în altă cameră cufundată în întuneric, cu mulți ani înainte.

Fetele despre care credeam că s-au pierdut în haosul regretelor și învinuirilor reciproce, de care nu scapi dacă vrei să supraviețuiești în meseria asta lipsită de scrupule; în lumea asta nedreaptă. S-a dovedit însă că ele fuseseră tot timpul acolo, în rama de argint, prinse într-un moment de eternitate, neatinsse de trecerea timpului.

Am mângâiat cu vârful degetelor fețele celor două fete din fotografie, ușor decolorate de vreme, dar altminteri înduioșător de frumoase. Nu aveam puterea să arunc fotografia. Nu mă puteam descotorosi de Mary, nu puteam s-o las singură în camera aceea. Aș putea să-i aduc alinare în bezna care o năpădea. Ba nu, nu alinare. Și nici s-o salvez, nu.

Aș putea fi prietena *ei*.

Am tras aer în piept, tremurând. E ușor să salvezi. Mult mai greu e să fii acceptat – asta chiar e o încercare.

Nu m-am lăsat descurajată, am deschis ușa și m-am întors în casă. M-am întors la cea care eram înainte de Louis B. Mayer, și MGM, și cronicile proaste, și cuiele ruginite, și telefoanele la care nu mi se răspundea niciodată, și întrebările de genul „Frances și mai cum?” și „Parcă erai...?”

M-am întors la eul meu cel adevărat și profund...

M-am întors la prietena mea, Mary.

Mulțumiri

Ca întotdeauna, nu am fost singură în această călătorie. Sunt mulți cei cărora le port recunoștință pentru rolul jucat în publicarea acestei cărți:

Kate Miciak, neobositul meu redactor, care mă îndeamnă mereu să fiu mai bună.

Laura Langlie, agentul meu literar, care e mereu alături de mine.

Gina Centrello și invincibila mea echipă de la Penguin Random House, al căror sprijin și entuziasm mă impresionează de fiecare dată: Kara Welsh, Kim Hovey, Gina Wachtel, Sharon Propson, Susan Corcoran, Quinne Rogers, Leigh MArchant, Allyson Pearl, Robbin Schiff, Benjamin Dreyer, Loren Noveck și Julia Maguire. Și echipa mea de la Penguin Random House Speakers Bureau, care are întotdeauna grijă de mine: Anastasia Whalen și Caitlin McCaskey.

Bill Contardi, care nu renunță niciodată.

Profesioniștii amabili de la Biblioteca Margaret Herrick de pe lângă Academia Artelor și Științelor Filmului.

Entuziaștii agenți de la Penguin Random House, dintre care pe unii cu mândrie îi numesc prietenii mei.

Toți librarii.

Și, în fine, Norman Miller, Mark Miller și Stephanie Miller. Și, mai presus de toți, fiii mei, Alec și Ben, și soțul meu, Dennis Hauser, care m-a sprijinit neîncetat.

Nota autorului

Sunt întrebată ce am inventat și ce am preluat din realitate atunci când îmi scriu romanele. Dialogurile, emoțiile, motivele pentru care oamenii fac ce știm că au făcut – acestea sunt imaginate. Pe baza unei munci de documentare, desigur. Dar imaginate. S-au certat Mary și Frances pe platoul de filmare la *Secrete*? Nu știm. Știm însă că de atunci n-au mai lucrat împreună. Era Mary supărată fiindcă Frances făcuse din ea o prizonieră a rolurilor de copil? Nici asta nu știm. Dar, de fiecare dată când a încercat să joace roluri de adult, publicul i-a cerut să se întoarcă la roluri de copil. Mary Pickford a fost prima, dar nu și ultima actriță care a devenit victima propriei sale imagini. O imagine creată de Frances.

Când scrii un roman, spre deosebire de o biografie, intenționezi în primul rând să spui o poveste, iar eu, ca să-mi ating acest scop, am fost evident obligată să condensez anumite părți din viețile personajelor, iar alte părți să le elimin cu totul. Printre lucrurile omise se numără multe filme făcute de Mary și Frances cu alții și cu unele dintre studiourile cu care au lucrat. Am lăsat deoparte primele două căsnicii ale lui Frances, la fel și pe a patra. Aceasta din urmă, cu George Hill, i-a înrâurit viața mai mult decât am scris eu în carte. George era alcoolic și s-a sinucis după ce au divorțat. Totodată, n-am cercetat cât de departe a mers prietenia lui Frances cu alte femei, în special cu Marie Dressler și Hedda Hopper. De asemenea, n-am pomenit decât în treacăt despre cariera lui Frances în filmul sonor, când a făcut filmele pentru care a rămas cunoscută, între care *Cina la ora opt*, *Anna Christie* și *Campionul*. Participarea ei la constituirea Asociației Scenariștilor nu este detaliată aici. Frances a renunțat să scrie scenarii în 1946, după care a scris câteva romane și piese de teatru; nici acestea nu sunt menționate aici.

Căsătoria lui Mary cu Buddy Rogers e abia schițată și am fost nevoită să

omit (nu fără rezerve) un aspect major al vieții lui Mary: faptul că în 1940 a adoptat doi copiii. Ar fi putut fi un roman de sine stătător! S-a vorbit mult despre motivul pentru care Mary n-a avut copii biologici, însă, după ce ea și Buddy s-au hotărât să adopte, consecințele au fost dezastruoase. Ca să nu lungesc vorba, Mary nu era făcută să crească copii. A făcut mult caz de ei cât erau mici, dar când au crescut n-a știut cum să se poarte cu ei. Cei doi copii n-au fost niciodată cu adevărat parte din viața ei; au fost trimiși la internate de la o vârstă fragedă. Și la prima ocazie ivită, a pornit fiecare pe drumul lui.

Mary nu s-a retras de la Hollywood atât de abrupt cum am descris eu aici. După *Secrete* n-a mai jucat în nici un film, în schimb a cochetat cu diverse idei, una fiind să joace într-un film pe baza căruia să se facă un desen animat – *Alice în Țara Minunilor* pentru Walt Disney, deși proiectul nu s-a concretizat niciodată. A fost producător de filme pentru United Artists și la un moment dat a sperat că Shirley Temple va juca rolul ei într-un film biografic. A continuat să activeze în consiliul director al studioului United Artists – unde se lua tot timpul la harță cu Charlie Chaplin, celălalt partener fondator rămas în consiliu – până în 1956, când și-a vândut acțiunile.

În anii ei de glorie, Frances a călătorit mult, însă și-a păstrat un mic apartament în Hollywood. Spre sfârșitul vieții, Mary și Frances își scriau destul de des și își trimiteau flori de zilele de naștere sau de sărbători. Nu știu dacă Frances i-a mai făcut o vizită lui Mary, așa cum am scris în carte. Ceea ce știu e că scrisorile lor erau pline de emoție; amândouă spuneau că se înțeleg foarte bine, ca pe vremuri. Părea că s-au împăcat cu trecutul și una cu alta.

Amândouă și-au scris memoriile și ambele cărți sunt frustrante. În autobiografia ei, *Off with Their Heads!* („Decapitați-i pe loc!“), Frances nu intră în detalii despre viața ei; până și moartea lui Fred e expedită în câteva propoziții. Ai zice că își disimulează sistematic sentimentele cu o glumă sau o remarcă ironică. Autobiografia lui Mary, *Sunshine and Shadow* („Soare și umbră“), e la fel de nesatisfăcătoare. Cu gândul doar la imaginea ei, ea lasă deoparte eșecurile și omite multe lucruri, legate mai ales de prima ei căsătorie și de tragediile din viața fraților ei. Și faptul că bea, desigur.

Dar, pentru informații suplimentare, aceste două cărți, precum și *Without*

Lying Down de Cari Beauchamp, merită a fi citite, ca și cele ce urmează: *The Woman Who Made Hollywood* de Eileen Whitfield; *The First King of Hollywood: The Life of Douglas Fairbanks* de Tracey Goessel și *Mary Pickford and Douglas Fairbanks* de Booton Herndon. Pentru informații suplimentare despre United Artists recomand volumul I al cărții *United Artists: The Company Built by the Stars* de Tino Balio.

Ca lecturi despre începuturile Hollywoodului recomand cu căldură *The Parade's Gone By* de Kevin Brownlow, *American Silent Film* de William K. Everson, *My First Time in Hollywood* de Cari Beauchamp, *Silent Lives* de Lon Davis și Kevin Brownlow, *Silent Stars* de Jeanine Basinger, *The Speed of Sound: Hollywood and the Talkie Revolution 1926-1930*, *Lion of Hollywood: The Life and Legend of Louis B. Mayer* și *Empire of Dreams: The Epic Life of Cecil B. DeMille*, toate de Scott Eyman; și *Love, Laughter and Tears*, autobiografia Adelei Rogers St. John.

Romanele mele îl invită pe cititor să se întoarcă în alt timp și să accepte limitele și convențiile acelei epoci, oricât de inacceptabile ni s-ar părea astăzi. *Femei de Oscar* nu este o excepție; trebuie să ținem seama de ce li se cerea femeilor să fie și să facă acum mai bine de un secol, de pildă. Trebuie de asemenea să recunoaștem că unul dintre filmele de care vorbesc, *Nașterea unei națiuni*, a jucat un rol important la începuturile Hollywoodului și pentru creatorii de filme precum Mary și Frances, chiar dacă noi azi ne cutremurăm văzând șabloanele josnice vehiculate acolo și felul în care Ku Klux Klanul este ridicat în slăvi. Ar fi însă greșit dacă am ignora influența filmului asupra acestor două femei, în special asupra Hollywoodului, și, în general, asupra cinofililor. Tehnic vorbind, filmul a reprezentat un salt uriaș înainte. Din acest motiv, merită să fie inclus într-un roman despre începuturile Hollywoodului.

Adeseori, când ne gândim la filmele mute, le considerăm doar o defilare de imagini ridicole, sacadate; relicve caraghioase, peste măsură de plicticoase. Sper ca, după ce ați citit cartea mea, să judecați lucrurile la adevărata lor valoare; a fost o epocă incredibil de inovatoare, când literalmente oricine venea cu o idee nouă putea deveni peste noapte șef de departament și când femeile erau la fel de importante ca bărbații.

Sper de asemenea că vă veți gândi la Mary Pickford și Frances Marion nu

ca la niște nume dintr-o carte sau din genericul unui film vechi, ci ca la niște artiste care au inovat filmul. Ca la niște prietene bune, care s-au ajutat una pe alta să crească și să înflorească; niște femei înflăcărute care s-au îndrăgostit de o idee și au transformat-o într-o formă de artă.

Niște femei curajoase, cărora Hollywoodul le datorează la fel de mult ca lui Louis B. Mayer sau Sam Goldwyn și care au deschis calea femeilor care lucrează azi în industria filmului. Nădăjduiesc că, nu peste mult timp, vor fi mai multe ca ele.